

EIROPAS SAVIENĪBA

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ
Eiropas Sociālais fonds
Eiropas Reģionālais attīstības fonds
Kohēzijas fonds

**LATVIJAS REPUBLIKAS
FINANŠU MINISTRIJA**

Darbības programma

“Izaugsme un nodarbinātība”

**Latvijas Republikas Finanšu ministrija
Rīga, 2014**

Saturs

Izmantotie saīsinājumi un termini	3
1. Ieguldījums stratēģijas “Eiropa 2020” mērķu sasniegšanā	7
1.1. <i>Darbības programmas stratēģija ieguldījumam Savienības stratēģijā gudrai, ilgtspējīgai un iekļaujošai izaugsmei</i>	<i>7</i>
Ieguldījumu stratēģija.....	7
Tematisko mērķu un ieguldījumu prioritāšu pamatojums	19
1.2. <i>Plānoto investīciju pamatojums.....</i>	<i>27</i>
2. Prioritāro virzienu apraksts	47
2.1. <i>Pētniecība, tehnoloģiju attīstība un inovācijas</i>	<i>47</i>
2.2. <i>IKT pieejamība, e-pārvalde un pakalpojumi.....</i>	<i>57</i>
2.3. <i>Mazo un vidējo komersantu konkurētspēja</i>	<i>68</i>
2.4. <i>Pāreja uz ekonomiku ar zemu oglekļa emisijas līmeni visās nozarēs</i>	<i>88</i>
2.5. <i>Vides aizsardzība un resursu izmantošanas efektivitāte</i>	<i>103</i>
2.6. <i>Ilgtspējīga transporta sistēma.....</i>	<i>132</i>
2.7. <i>Nodarbinātība un darbaspēka mobilitāte</i>	<i>146</i>
2.8. <i>Izglītība, prasmes un mūžizglītība.....</i>	<i>164</i>
2.9. <i>Sociālā iekļaušana un nabadzības apkarošana</i>	<i>216</i>
<i>ESF specifiskie noteikumi (kur piemērojams).....</i>	<i>253</i>
2.10. <i>Tehniskā palīdzība “ESF atbalsts KP fondu ieviešanai un vadībai”</i>	<i>255</i>
2.11. <i>Tehniskā palīdzība “ERAF atbalsts KP fondu ieviešanai un vadībai”</i>	<i>261</i>
2.12. <i>Tehniskā palīdzība “KF atbalsts KP fondu ieviešanai un vadībai”</i>	<i>264</i>
<i>Tehniskās palīdzības izmantošana citu prioritāro virzienu mērķu sasniegšanai</i>	<i>268</i>
3. Finansējuma plāns	269
4. Integrētā pieceja teritoriālajai attīstībai.....	276
4.1. <i>Sabiedrības virzīta vietējā attīstība.....</i>	<i>276</i>
4.2. <i>Integrēta pilsētvides attīstība</i>	<i>276</i>
4.3. <i>Integrētās teritoriālās investīcijas (ITI)</i>	<i>277</i>
4.4. <i>Kārtība kādā darbības programmas ietvaros noris starpreģionu un starpvalstu sadarbība, kur ieguvēji/labuma guvēji atrodas vismaz vēl vienā citā dalībvalstī.....</i>	<i>277</i>
4.5. <i>Mehānisms, kas nodrošina koordināciju ar Eiropas Savienības stratēģiju Baltijas jūras reģionam (ESSBJR).</i>	<i>278</i>
5. Īpašās vajadzības teritorijām ar visaugstāko nabadzības vai diskriminācijas risku, it sevišķi iedzīvotāju riska grupas	279
5.1. <i>Teritorijas, kuras pakļautas vislielākajam nabadzības riskam.....</i>	<i>279</i>
5.2. <i>Stratēģija teritoriju ar visaugstāko nabadzības risku īpašajām vajadzībām.....</i>	<i>279</i>
6. Teritorijas, kuras pakļautas vislielākajiem demogrāfiskajiem trūkumiem.....	283
7. Atbildīgās iestādes un svarīgo partneru loma vadības, kontroles un audita jautājumos	285
7.1. <i>Partneri un iesaistītās institūcijas.....</i>	<i>285</i>
7.2. <i>Darbības programmas sagatavošana un partneru iesaiste</i>	<i>285</i>
8. Atbalsta koordinācija starp fondiem	290
9. Ex-ante nosacījumi.....	292
10. Administratīvā sloga mazināšana finansējuma saņēmējiem	292
11. Horizontālie principi (HP).....	294
11.1. <i>Ilgtspējīga attīstība.....</i>	<i>294</i>
11.2. <i>Vienlīdzīgas iespējas un nediskriminācija.....</i>	<i>295</i>
11.3. <i>Vīriešu un sieviešu līdztiesība.....</i>	<i>297</i>
12. Pielikumu saraksts	299

AER	Atjaunojamie energoresursi
AII	Augstākās izglītības institūcijas
AIM	Aizsardzības ministrija
ANO	Apvienoto Nāciju Organizācija
ĀM	Ārlietu ministrija
ĀTI	Ārvalstu tiešās investīcijas
ARACHNE	EK izveidots risku vērtēšanas rīks, kas var palielināt projektu atlases efektivitāti, vadības pārbaudes un stiprināt krāpšanas identifikāciju, atklāšanu, novēršanu
CE	Cilvēku ekvivalents
CEF	Eiropas infrastruktūras savienošanas instruments (<i>Connecting Europe facility</i>)
CFLA	Centrālā finanšu un līgumu aģentūra
CSP	Centrālā statistikas pārvalde
DP	Darbības programma “Izaugsme un nodarbinātība”
DRN	Dabas resursu nodoklis
DVB	Darba vidē balstīts
EAIT	Eiropas augstākās izglītības telpa
EEZ	Eiropas Ekonomikas zona
EJZF	Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonds
EK	Eiropas Komisija
EK pozīcijas dokuments	Eiropas Komisijas pozīcijas dokuments par Partnerības līguma un darbības programmu izstrādi 2014.–2020.gada plānošanas periodam Latvijā (nosūtīts Latvijai 2012.gada 24.oktobrī)
EP	Eiropas Padome
ESV	Eiropas standarti un vadlīnijas
ESSBJR	Eiropas Savienības stratēģija Baltijas jūras reģionam
ELFLA	Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai
EM	Ekonomikas ministrija
ERAF	Eiropas Reģionālās attīstības fonds
ERAF regula	Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr.1301/2013 (2013.gada 17.decembris) par Eiropas Reģionālās attīstības fondu un īpašiem noteikumiem attiecībā uz mērķi “Investīcijas izaugsmei un nodarbinātībai” un ar ko atceļ Regulu (EK) Nr.1080/2006
ERASMUS	Eiropas reģiona universitāšu studentu sadarbības shēma (<i>European Region Action Scheme for the Mobility of University Students</i>)
E-pārvaldība	Informāciju tehnoloģiju risinājumi ESI fondu ieviešanas nodrošināšanai
ES	Eiropas Savienība
ESCO	Energoservisa kompānija
ESF	Eiropas Sociālais fonds

ESF regula	Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr.1304/2013 2013.gada 17.decembris par Eiropas Sociālo fondu un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr.1081/2006
ESI fondi	ESF; ERAF; KF; ELFLA; EJZF
ES Padomes rekomendācijas	Eiropas Savienības Padomes rekomendācijas par Latvijas 2013.gada nacionālo reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Latvijas 2012.–2016.gada konverģences programmu un Eiropas Savienības Padomes rekomendācijas par Latvijas 2014.gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Latvijas 2014.gada stabilitātes programmu.
ETL	Elektrotransportlīdzekļi
ETS	Eiropas teritoriālā sadarbība
EUR	Eiropas Savienības <i>euro</i>
EVCA	Eiropas Riska kapitāla asociācija
EQAR	Eiropas Augstākās izglītības kvalitātes nodrošināšanas reģistrs
EQAVET	Eiropas kvalitātes nodrošināšanas ietvarstruktūra profesionālajā izglītībā un profesionālajā tālākizglītībā (European Quality Assurance in Vocational Education and Training)
FEAD	Eiropas atbalsta fonds vistrūcīgākajām personām (<i>Fund for European Aid to the Most Deprived</i>)
FM	Finanšu ministrija
HP	Horizontālie principi
HES	Hidroelektrostacija
IeM	Iekšlietu ministrija
IKP	Iekšzemes kopprodukts
IKT	Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas
IZM	Izglītības un zinātnes ministrija
IT	Informācijas tehnoloģijas
ITI	Integrētās teritoriālās investīcijas
JNI	Jauniešu nodarbinātības iniciatīva
KF	Kohēzijas fonds
KF regula	Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr.1300/2013 (2013.gada 17.decembris) par Kohēzijas fondu un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr.1084/2006
KM	Kultūras ministrija
KP	Kohēzijas politika
KP fondi	ESF, ERAF, KF
KPFI	Klimata pārmaiņu finanšu instruments
LAP 2020	Latvijas Lauku attīstības programma 2014.-2020.gadam (ELFLA)
LBAS	Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība
LDF	Latvijas Dabas fonds
LDDK	Latvijas Darba devēju konfederācija
LIKTA	Latvijas Informācijas un komunikācijas tehnoloģiju asociācija

LLF	Latvijas Lauku forums
LLPA	Latvijas Lielo pilsētu asociācija
LKA	Latvijas Komerčbanku asociācija
LM	Labklājības ministrija
LTRK	Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera
MK	Ministru kabinets
MVK	Mazie un vidējie komersanti
NAP 2020	Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014.–2020.gadam
NAI	Notekūdeņu attīrīšanas iekārtas
NEET	Jaunieši, kuri nemācās, nestrādā vai neapgūst arodu (Not in Education, Employment, or Training)
NIP	Nacionālā industriālā politika
NRP	Latvijas nacionālā reformu programma stratēģijas “Eiropa 2020” īstenošanai
NVA	Nodarbinātības valsts aģentūra
OECD	Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija (<i>Organisation for Economic Co-operation and Development</i>)
P&A&I	Pētniecība un attīstība, un inovācijas
PISA	Starptautiskās skolēnu novērtēšanas programmas (<i>Programme for International Student Assessment</i>)
PL	Partnerības līgums Eiropas Savienības investīciju fondu ieviešanai 2014.–2020.gada plānošanas periodam
Projektu dati	Informācija, kas iekļauta projektu iesniegumos, noslēgtajos līgumos/ vienošanās par projektu īstenošanu, informācija, kuru finansējuma saņēmēji ar noteiktu regularitāti sniegs līgumslēdzējīstādei
PUK	KP fondu Pagaidu uzraudzības komiteja
RIS3	Viedās specializācijas stratēģija (<i>Research and Innovation Strategies for Smart Specialisation</i>)
Sadarbības partneri	Latvijas Darba devēju konfederācija, Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība, Latvijas Pašvaldību savienība, Latvijas Lielo pilsētu asociācija, Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera, biedrības, nodibinājumi, nozaru asociācijas, plānošanas reģioni
SAM	Specifiskais atbalsta mērķis – “konkrēts mērķis” ir rezultāts, kura panākšanu konkrētos valsts vai reģiona apstākļos veicinās, īstenojot ieguldījumu prioritāti vai Savienības prioritāti un veicot darbības vai pasākumus
SEG	Siltumnīcefekta gāze
SM	Satiksmes ministrija
Sociālie partneri	Darba devēju, darba ņēmēju organizācijas un to apvienības
SPKC	Slimību profilakses un kontroles centrs
SPRK	Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija
STEM	<i>Science, Technology, Engineering and Mathematics</i> – zinātne, tehnoloģijas, inženierzinātnes, matemātika

Stratēģija “Eiropa 2020”	Eiropa 2020: stratēģija gudrai, ilgtspējīgai un iekļaujošai izaugsmei
Stratēģija “Latvija 2030”	Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam
SVID	Stiprās un vājās puses, iespējas un draudi
SVVA	Sabiedrības virzīta vietējā attīstība
TALIS	Starptautiskais mācīšanas un apguves pētījums (<i>Teaching and Learning International Survey</i>)
TEN-T	Eiropas transporta tīkls (<i>Trans-European Transport Network</i>)
TM	Tieslietu ministrija
UK	KP fondu uzraudzības komiteja
VAS	Valsts akciju sabiedrība
VARAM	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
Vietējās nodarbinātības iniciatīvas	Vietējo struktūru iesaistīšana ar nodarbinātību saistītu rīcībpolitiku izstrādē, vadīšanā un ieviešanā ¹
VIAA	Valsts izglītības attīstības aģentūra
VISC	Valsts Izglītības satura centrs
Vispārējā regula	Eiropas Parlamenta un Padomes regula (ES) Nr.1303/2013, ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu, Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu un Kohēzijas fondu un atceļ Padomes regulu (EK) Nr.1083/2006
VPD	Valsts probācijas dienests
VM	Veselības ministrija
VSAC	Valsts sociālās aprūpes centrs
VK	Valsts kanceleja
VKP	Vides konsultatīvā padome
ZM	Zemkopības ministrija
ZTAI	Zinātnes, tehnoloģiju attīstības un inovācijas pamatnostādnes 2014.–2020.gadam

¹ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=104&langId=lv>;
http://europa.eu.int/comm/employment_social/local_employment/index_en.htm

1.1. Darbības programmas stratēģija ieguldījumam Savienības stratēģijā gudrai, ilgtspējīgai un iekļaujošai izaugsmei

Ieguldījumu stratēģija

- (1) DP ieguldījumu stratēģijas izklāsts tiek veidots uz PL ieguldījumu stratēģijas pamata, balstoties uz PL sniegto analīzi un piedāvājumiem risinājumiem. DP sniedz detalizētāku pamatojumu un piedāvāto risinājumu aprakstu, nodrošinot skaidrāku loģisko saikni starp Latvijas izaicinājumiem un KP fondu ietvaros finansējamām darbībām.
- (2) **Balstoties uz PL analizētiem konkurētspējas attīstību kavējošiem faktoriem, DP ietvaros tiek izvirzītas šādas vispārējas KP fondu attīstības prioritātes:**
 - 1) tautsaimniecības ražīguma, pievienotās vērtības, inovāciju, pētniecības un zinātnes kvalitātes līmeņa celšana;
 - 2) ilgtspējīga un efektīva transporta infrastruktūra;
 - 3) ilgtspējīga dabas un kultūras resursu izmantošana;
 - 4) augsts nodarbinātības līmenis iekļaujošā sabiedrībā;
 - 5) kvalitatīva un efektīva izglītības sistēma;
 - 6) līdzsvarota un ilgtspējīga teritoriālā attīstība.

Tautsaimniecības ražīguma, pievienotās vērtības, inovāciju, pētniecības un zinātnes kvalitātes līmeņa celšana

- (3) Salīdzinājumā ar ES vidējo rādītāju, Latvijā ir uz pusi mazāks inovatīvu saimnieciskās darbības veicēju īpatsvars. Tas liecina, ka esošajā inovāciju sistēmā ir būtiskas nepilnības. Inovāciju sistēmas nepilnības (RIS3):
 - 1) pašreizējais biznesa modelis ir vāji orientēts uz inovāciju (ekonomiskās priekšrocības balstās uz lēto darbaspēku un dabas resursu izmantošanu);
 - 2) zema produktivitāte un vājš inovācijas sniegums;
 - 3) mazs apstrādes rūpniecības īpatsvars tautsaimniecībā;
 - 4) nepietiekama zinātnes un pētniecības kapacitāte (pārāk mazs zinātnē nodarbināto skaits un nepietiekama atjaunotne; fragmentēta zināšanu bāze);
 - 5) pašreizējā izglītības sistēma nenodrošina atbilstību starp darbaspēka pieprasījumu un piedāvājumu;
 - 6) pārāk zems finansējums zinātnei un pētniecībai;
 - 7) vāja sadarbība starp uzņēmējdarbības sektoru un zinātni;
 - 8) reģionāli monocentriska attīstība.
- (4) Papildus Eiropas Komisijas Inovācijas savienības rezultātu pārskatā (2013) uzsvērts, ka Latvijas inovācijas sistēmas attīstību kavē vājais zinātniskais sniegums; to mēra kā zinātniskās publikācijas to 10% publikāciju skaitā, kuras ir visvairāk citētas, un Latvijas rādītājs ir tikai 4%, kas ir ievērojami mazāk par vidējo ES rādītāju. 2012.gadā, salīdzinot ar 2010.gadu, Latvijas starptautisko zinātnisko publikāciju skaits ir pieaudzis par 399 un sasniedzis 1 247 publikācijas, no kurām 1 188 ir citējamās. Tomēr joprojām Latvijas zinātnieku publikāciju skaits ir zems. Laika periodā no 2003.–2012.gadam Scopus datu bāzē atrodamas 7 232 publikācijas, salīdzinājumā ar kaimiņvalsti Igauniju, kur 2003.–2012.gadu periodā Scopus datu bāzē ir atrodamas 14 791 publikācijas, no tām 2012.gadā – 2 211 publikācijas, un Lietuvu, kura 2003.–2012.gadā Scopus datu bāzē atrodamas 20 552 publikācijas, no tām – 2 708 publicētas 2012.gadā.
- (5) RIS3 uzsvērts, ka Latvijas straujākas attīstības iespējas ir ierobežotas, jo nav plašas un dziļas zināšanu bāzes visās pamata zinātņu nozarēs un atbilstoša un zinoša cilvēkkapitāla. Bez atbilstoša cilvēkkapitāla Latvija nevar veidot un uzturēt mūsdienīgu zināšanu ekonomiku. Cilvēkkapitāla trūkums valstī ne vien kavē jaunu zināšanu veidošanos, bet arī neļauj efektīvi pielietot lielāko daļu jauno zināšanu, kas radītas citviet pasaulē. Bez zināšanu absorbcijas spējas

valstij pastāv risks nonākt ekonomikas lejupslīdes spirālē, tādēļ ir nepieciešama valsts iejaukšanās.

- (6) Inovācijas sistēmas nepilnības liecina, ka Latvijas ekonomikā dominē sistēmiskie tirgus izaicinājumi. Lai Latvijas ekonomikas izaugsme būtu strauja, sabalansēta un noturīga pret ārējiem satricinājumiem, jāīsteno ekonomikas strukturālās izmaiņas par labu preču un pakalpojumu ar augstāku pievienoto vērtību ražošanai, t.sk. rūpniecības lomas palielināšanai, rūpniecības un pakalpojumu modernizācijai un eksporta sarežģītības attīstībai. Tas ir būtisks priekšnosacījums Latvijas tautsaimniecības konverģencei ar attīstītajām ES valstīm un iedzīvotāju labklājības pieaugumam, ko var panākt, palielinot Latvijas ekonomikas konkurētspēju, kas balstīta uz inovāciju.
- (7) Sistēmisko tirgus izaicinājumu novēršanai RIS3 ietvaros ir noteikti šādi tautsaimniecības transformācijas virzieni:
 - 1) ražošanas un eksporta struktūras maiņa tradicionālajās tautsaimniecības nozarēs;
 - 2) izaugsmes nozares, kurās eksistē produkti vai pakalpojumi ar augstu pievienoto vērtību vai ir iespējams tādus radīt;
 - 3) nozares ar nozīmīgu horizontālo ietekmi un ieguldījumu tautsaimniecības transformācijā.
- (8) Lai īstenotu tautsaimniecības transformāciju un ieviestu RIS3 izvirzītās prioritātes, KP fondu investīcijas tiks virzītas **inovāciju kapacitātes stiprināšanai, kā arī tādās inovāciju sistēmas veidošanai, kas veicina un sniedz atbalstu tehnoloģiskajam progresam tautsaimniecībā (RIS3 mērķis)**, izstrādājot risinājumus, kas primāri ir vērsti uz inovācijas sistēmas nepilnību un izaicinājumu novēršanu, vienlaikus nodrošinot investīciju efektivitāti un savstarpēju papildinātību inovāciju, P&A, MVK atbalsta, IKT, izglītības un resursu ilgtspējas jomās.
- (9) Latvijas situācijā stratēģija inovācijas sekmēšanai prioritāri vērsta **uz atbalstu ekonomikas transformācijai**, vienlaikus iekļaujot elementus no inovācijas sekmēšanas stratēģijām, kas vērstas uz zinātnes un tehnoloģiju virzītu izaugsmi un virzību uz zināšanām balstītu spēju attīstību². Tādējādi tiek veidota konceptuāli jauna un kompleksa stratēģija, kas ietver un paredz sabalansētu un papildinošu atbalsta instrumentu kopumu. Vienlaikus jāveicina ne tikai tehnoloģisko inovāciju, bet arī netehnoloģisko inovāciju attīstība.
- (10) Izpildot ex-ante nosacījumu Nr.1.1. *“ir jābūt Nacionālajai Reformu Programmai atbilstoši Viedās specializācijas stratēģijai, kas veicinātu privātos ieguldījumus pētījumiem un inovācijai, labi funkcionējošas pētniecības un inovācijas sistēmas ietvarā”*, ZTAI ir ietverta **RIS3** – nacionālā ekonomiskās attīstības stratēģija, kas paredz mērķtiecīgu pētniecības un inovāciju resursu koncentrēšanu zināšanu jomās, kur valstij ir salīdzinošās priekšrocības vai eksistē aktīvi, uz kuru bāzes šādas priekšrocības var radīt.
- (11) Priekšnoteikums KP fondu investīciju veikšanai **1.tematiskā mērķa ietvaros** ir zinātnisko institūciju konsolidācijas īstenošana un konkurētspējīgo zinātnisko institūciju rīcībspējas uzlabošana, kas veikta, pamatojoties uz Zinātnes ārējā izvērtējuma rezultātiem un IZM ziņojumu par Latvijas zinātnes strukturālo reformu īstenošanu līdz 2015.gada 1.jūlijam³. Tādējādi tiks novērsta turpmāka P&A finansējuma fragmentēšana un nodrošināta KP ieguldījumu mērķtiecīga koncentrēšana atbilstoši **RIS3 noteiktajam**.
- (12) RIS3 paredz vīzijas izstrādi, konkurētspējas priekšrocību atrašanu, stratēģisku prioritāšu izvēli un tādās politikas izvēli, kas maksimāli atraisa reģiona uz zināšanām balstīto attīstības potenciālu un tādējādi nodrošina tautsaimniecības izaugsmi.
- (13) RIS3 uzdevums ir nodrošināt attīstības prioritāšu izvirzīšanu un regulāru pārskatīšanu, atvērtā, pārskatāmā procesā, kurā tiks iesaistīts zinātnes, augstākās izglītības, tautsaimniecības un valsts

² Balstoties uz OECD ilggadējo pieredzi reģionu inovācijas kapacitātes izvērtēšanā un politikas veidošanā Eiropas Komisija iesaka dalībvalstīm, izstrādājot viedās specializācijas stratēģiju inovācijas sekmēšanai, izvēlēties kādu no zemāk minētajām attīstības stratēģijām:

- izaugsme, balstoties uz esošajām priekšrocībām (zinātnes vai tehnoloģiju virzīta izaugsme);
- atbalsts ekonomikas transformācijai (jaunu izaugsmes jomu identificēšana un attīstīšana);
- panākšana (*Catching up*) jeb virzība uz zināšanām balstītu spēju attīstību.

³ Apstiprināts Ministru kabineta 2014.gada 19.augustā sēdē (Ministru kabineta sēdes protokols Nr. 44, 47.§).

pārvaldes sektors un kas balstās uz uzņēmējdarbības atklājumu principiem, un investīciju mērķtiecīgu koncentrēšanu, t.sk. stratēģijas uzstādījumiem atbilstošu rīcībpolitikas instrumentu izvēli un monitoringa sistēmas izveidi, kas vērsti uz Latvijas konkurētspējas stiprināšanu reģionālā, Eiropas un pasaules līmenī.

- (14) RIS3 mērķu sasniegšanai indikatīvi noteikti šādi galvenie atbalsta virzieni un instrumenti:
- 1) izglītības, zinātnes, tehnoloģiju attīstības, inovācijas un uzņēmējdarbības integrācija (sadarbības un pārneses sistēmas inovācijas jomā stiprināšana);
 - 2) nozaru inovācijas kapacitātes stiprināšana (inovācijas pieprasījuma stiprināšana);
 - 3) zinātnes, pētniecības, tehnoloģiju attīstības un inovācijas kapacitātes un atdeves palielināšana (zināšanu kapacitātes un inovācijas piedāvājuma stiprināšana);
 - 4) nozaru izaugsmes, eksportspējas un iekļaušanās globālajās vērtību ķēdēs sekmēšana;
 - 5) izglītības sistēmas pilnveidošana darba tirgus disproporciju mazināšanai;
 - 6) atbalsts publisko datu atkalizmantošanas pieauguma nodrošināšanai;
 - 7) līdzsvarotas teritoriju attīstības veicināšana, radot priekšnosacījumus teritoriju attīstības potenciāla un resursu pilnvērtīgākai izmantošanai.
- (15) ES padomes 2013. un 2014.gada rekomendācija nosaka nepieciešamību izstrādāt un īstenot efektīvu P&I politiku. Minētās rekomendācijas ieviešanai plānots īstenot šādas darbības: 1) pētniecības sistēmas stiprināšana, konsolidējot zinātniskās institūcijas galvenokārt ap zināšanu centriem, 2) zināšanu bāzes un cilvēkkapitāla attīstīšana zināšanu jomās, kurās Latvijai ir salīdzinošās priekšrocības, ieviešot RIS3 un īstenojot ZTAI, 3) nodrošinot investīciju efektivitāti un savstarpēju papildinātību P&A&I, MVK atbalsta, IKT, izglītības un resursu ilgtspējas jomās, kā arī 4) RIS3 ietvaros izvirzīto attīstības prioritāšu regulāra pārskatīšana, t.sk. stratēģijas **uzstādījumiem atbilstošu rīcībpolitikas instrumentu izvēle un monitoringa sistēmas izveide**, kas vērsti uz Latvijas konkurētspējas stiprināšanu reģionālā, Eiropas un pasaules līmenī.
- (16) Lai risinātu iepriekšminētās identificētās problēmas, DP ietvaros tiek izvirzīta attīstības prioritāte **Tautsaimniecības ražīguma, inovāciju un pētniecības, un zinātnes kvalitātes līmeņa celšana, tam paredzot investīcijas 1., 2., 3. un 11.tematiskā mērķa (1., 2., 3. prioritārā virziena) ietvaros.**
- (17) Tāpat KP fondu investīcijas tiks novirzītas, lai risinātu arī citus inovāciju sistēmas ietvaros identificētos galvenos izaicinājumus.
- (18) Lai stiprinātu jau esošo MVK bāzi un radītu jaunus MVK, plānots izveidot finanšu instrumentu klāstu atbilstoši *ex-ante* izvērtējumam, kur MVK nav optimāla pieeja finansējumam.
- (19) KP fondu investīcijas plānotas apstrādes rūpniecības saimnieciskās darbības veicēju vajadzībām atbilstošas industriālās infrastruktūras attīstībai un pieejamībai, tādējādi veicinot apstrādes rūpniecības attīstību, tās produktivitātes pieaugumu un īpatsvaru Latvijas IKP. Atbalsta apjoms industriālās infrastruktūras attīstībai un pieejamībai 3.tematiskā mērķa ietvaros tiks analizēts vidusposma izvērtējuma ietvaros un tiks samazināts, ja netiks sasniegti plānotie rezultāti.
- (20) KP fondu investīcijas plānots novirzīt nodarbināto personu apmācībām ar mērķi stiprināt komersantu konkurētspēju, piemēram, nodrošinot apmācības par resursu efektivitāti un efektīvāku organizatorisko un ražošanas procesu pārvaldības metožu un biznesa modeļu ieviešanu.
- (21) Ar mērķi uzlabot saimnieciskās darbības vidi specifisks atbalsts paredzēts valsts pārvaldes efektivitātes celšanai, lai uzlabotu tiesu efektivitāti un mazinātu korupcijas izplatību. Atbilstoši ES Padomes 2013. un 2014.gada rekomendācijām, tiesu efektivitāti plānots uzlabot, nodrošinot KP finansējumu pētījumu veikšanai, lai nodrošinātu uz pierādījumiem balstītu politikas attīstības virzienu definēšanu un tālāku ieviešanu, tāpat atbalsts paredzēts specifisku kvalifikācijas pilnveides programmu īstenošanai tiesu varas un tiesībaizsardzības iestāžu darbiniekiem. KP fondu investīcijas tiks novirzītas atbilstošo valsts iestāžu darbinieku kvalifikācijas celšanai par korupcijas apkarošanu un novēršanu.

- (22) Tā kā RIS3 ietvaros IKT ir identificēta kā nozare ar nozīmīgu horizontālo ietekmi uz tautsaimniecību, proti, tā ir nozare, kas veido pamatu jauno – uz inovācijām balstīto-salīdzinošo priekšrocību attīstīšanai, KP fondu investīcijas plānots novirzīt elektronisko sakaru infrastruktūras nodrošināšanai lauku teritorijās, kā arī publiskās pārvaldes datu apmaiņas, datu publicēšanas un uzturēšanas infrastruktūrā un datu pieejamībā un to izmantošanas iespēju nodrošināšanā, tādējādi nodrošinot, ka IKT nozares jaunajās iespējas un risinājumi sniedz lielāku ieguldījumu citu nozaru attīstībā, būtiski paaugstinot to darba efektivitāti (IKT izglītības un e-prasmju attīstība, plaši pieejama piekļuve internetam, moderna un efektīva publiskā pārvalde, e-pakalpojumu un digitālā satura attīstība, pārrobežu sadarbība digitālā vienotā tirgus attīstībai, kā arī IKT pētniecības un inovācijas, uzticēšanās un drošības veicināšana).
- (23) Ir jānodrošina, ka ESI fondu atbalsts nerada būtisku ietekmi uz darba vietu zudumu, ja tas tiek sniegts lielajiem uzņēmumiem, to esošajās atrašanās vietās ES.

Ilgspējīga un efektīva transporta infrastruktūra

- (24) Autoceļu infrastruktūras kritiskais stāvoklis, ko negatīvi ietekmēja arī krīzes laikā veiktā valsts budžeta konsolidācija, ir viena no būtiskākajām problēmām, kas apdraud Latvijas ilgtspējīgu attīstību, jo ierobežo iedzīvotāju piekļuvi nodarbinātības, izglītības, sociāliem un veselības pakalpojumiem, kas vēl vairāk pasliktina demogrāfisko situāciju reģionos, kā arī ierobežo transporta un loģistikas sektora izaugsmi.
- (25) Ņemot vērā, ka transporta un loģistikas nozares pienesums IKP ir 10% un tajā tiek nodarbināti 9% strādājošo, sliktais valsts ceļu stāvoklis un nepietiekamā dzelzceļa tīkla caurlaidība ierobežo ekonomikas tālāko attīstību.
- (26) Saskaņā ar Transporta attīstības pamatnostādņēm 2014.–2020. gadam, Latvija ir spējusi izmantot tās ģeogrāfiskā stāvokļa priekšrocības un noturēt savas līderpozīcijas starp Baltijas valstīm tranzīta kravu pārvadājumu un ostu apgrozījuma jomā.
- (27) Taču, neraugoties uz uzlabojumiem ceļu satiksmes drošības jomā, Latvijā bojā gājušo skaits uz miljons iedzīvotājiem joprojām ir 1,6 reizes augstāks nekā vidēji ES.
- (28) Latviju raksturo sliktākā autoceļu stāvokļa kvalitāte Austrumeiropā, kas ir viens no būtiskiem ceļu satiksmes drošības riskiem, kā arī tranzīta attīstību kavējošiem faktoriem. Tāpat sliktā ceļu kvalitāte būtiski sadārdzina autotransporta ekspluatācijas izmaksas.
- (29) Uzlabota transporta infrastruktūra ir līdzsvarotas ekonomiskas izaugsmes priekšnosacījums, jo tā var pozitīvi ietekmēt gan ražošanu, gan sasniedzamību dažādos attālumos (līmeņos) un līdz ar to arī nevienlīdzības samazināšanu.
- (30) Lai nodrošinātu starptautiska līmeņa efektīvu mobilitāti, ir nepieciešami uzlabojumi TEN-T tīkla infrastruktūrā gan autoceļos, gan dzelzceļa tīklos, un jānodrošina pilsētu savienojumi ar TEN-T tīklu. Tāpat ir būtiski nostiprināt Latvijas lielo ostu pieejamību un to darbības ietekmes uz vidi mazināšanu.
- (31) Latvijas dzelzceļa tīklu raksturo zems elektrifikācijas īpatsvars un augsts esošās sistēmas nolietojums, kas sadārdzina pārvadājumus un negatīvi ietekmē vidi.
- (32) Pilsētu centri ir noslogoti ar tranzītkravu pārvadājumiem, kas piesārņo pilsētvidi.
- (33) Pieaugot pasažieru un kravu apgrozījumam Rīgas lidostā, pieaug gaisa satiksmes negatīvā ietekme uz vidi.
- (34) Ņemot vērā aprakstītos izaicinājumus, DP ietvaros tiek izvirzīta attīstības prioritāte **Ilgspējīga un efektīva transporta infrastruktūra tam paredzot investīcijas 7. tematiskā mērķa (6.prioritārā virziena) ietvaros.**
- (35) KP fondu investīcijas transporta nozarē ir balstītas Transporta attīstības pamatnostādņēs 2014.–2020.gadam, kas atspoguļo Latvijas redzējumu par konkurētspējīgu, ilgtspējīgu, komodālu transporta sistēmu, kas nodrošina augstas kvalitātes mobilitāti, efektīvi izmantojot resursus.
- (36) KP fondu investīcijas transporta infrastruktūrā tiks koncentrētas uz ilgtspējīgu transportu un ierobežojumu novēršanu svarīgākajos infrastruktūras savienojumos atbilstoši Transporta

attīstības pamatnostādņēm. Lielākais investīciju apjoms tiks novirzīts TEN-T tīkla savienojumu uzlabojumiem.

- (37) Elektrificējot un modernizējot galvenās dzelzceļa līnijas, tiks samazinātas dzelzceļa koridora kopējās izmaksas, paaugstināta konkurētspēja, piesaistītas papildu kravas, samazinātas ārējās izmaksas un slodze videi, nodrošināta atbilstība ES transporta politikai un ilgtermiņa mērķiem.
- (38) Tāpat investīcijas plānotas TEN-T autoceļu infrastruktūrā ar mērķi samazināt ceļu posmus, ko var raksturot kā sliktas vai ļoti sliktas kvalitātes, tādējādi uzlabojot Baltijas jūras reģiona līmeņa mobilitāti.
- (39) KP fondu investīcijas plānots novirzīt pilsētu savienojumiem ar TEN-T tīkliem, lai novērstu infrastruktūras pārrāvumus pilsētās un izveidotu alternatīvu maršrutu tranzīta un kravas transportam, atdalot no vietējās nozīmes plūsmām un samazinot piesārņojumu pilsētās.
- (40) Būtisku KP fondu finansējuma daļu plānots novirzīt reģionālo ceļu rekonstrukcijai, kas paredz pastiprinātus KP fondu ieguldījumus perioda sākumā. Plānošanas perioda otrajā pusē tie pakāpeniski tiks aizstāti ar valsts budžeta līdzekļiem, tādējādi nodrošinot KP fondu investīciju ilgtspēju. Ņemot vērā ierobežotos resursus, ieguldījumu koncentrēšana notiks nacionālās un reģionālās nozīmes attīstības centros (9+21 modelis)⁴ ar mērķi radīt sinerģijas ar citām ESI fondu investīcijām, kas vērstas uz reģionu attīstību. Attiecīgi, rekonstruējamo valsts reģionālo autoceļu posmi ir noteikti, ievērojot reģionālās attīstības plānošanas 9+21 modeli un ņemot vērā:
 - 1) autoceļu posmu tehnisko stāvokli;
 - 2) satiksmes intensitātes uzskaites datus, vienlaikus modelējot iespējamo satiksmes intensitātes pieaugumu līdz 2020.gadam;
 - 3) pakalpojumu sniedzēju (medicīniskās iestādes, izglītības iestādes, pasts, patēriņa preču tirdzniecība u.c.) izvietojumu;
 - 4) sinerģiju ar citiem SAM;
 - 5) komercdarbības attīstības iespējas.
- (41) Multimodālas transporta sistēmas attīstībai ES ārējās konkurences kontekstā nepieciešamas arī investīcijas lielajās ostās drošības līmeņa uzlabošanai un uzlabojumiem transporta tīkla sasaistei ar ostu teritorijām. Tāpat KP fondu investīcijas plānotas vides aizsardzības pasākumiem starptautiskajā lidostā "Rīga".

Ilgspējīga dabas un kultūras resursu izmantošana

- (42) Atbilstoši PL stratēģijai un izaugsmes potenciāla analīzei būtiska ir ES padomes 2013.gada un 2014.gada rekomendāciju ieviešana attiecībā uz enerģētiku un energoefektivitāti. Vienlaikus tiek paredzēts 2016.gadā pārskatīt KP fondu ietvaros plānotos pasākumus atbilstoši PL 101.rindkopā minētajam.
- (43) RIS3 identificē energoefektivitāti un AER izmantošanu kā nozari ar nozīmīgu horizontālu ietekmi uz jaunu tautsaimniecības priekšrocību veidošanu. Zems energoefektivitātes līmenis rada gan enerģētiskās drošības, gan ilgtspējas, gan konkurētspējas riskus, savukārt šī līmeņa paaugstināšana ir ātrākais un izmaksu ziņā efektīvākais risku samazināšanas veids, vienlaikus radot papildu darbavietas un veicinot izaugsmi.
- (44) Lielākais potenciāls ar valsts īstenojamiem atbalsta instrumentiem enerģijas ietaupījumam pastāv ēku siltumapgādes, transporta un rūpniecības sektorā. Latvijā ir augsts tautsaimniecības energointensitātes līmenis (enerģijas patēriņš pret IKP, izteikts kg naftas ekvivalentā uz tūkst. EUR). 2011.gadā energointensitātes līmenis bija 323,3 kg naftas ekvivalenta uz tūkst. EUR jeb 2,2 reizes augstāks nekā vidēji ES. Laika periodā no 2004. līdz 2011.gadam enerģijas patēriņš uz saražotas produkcijas vienību samazinājās par 13,7% (ES vidēji – par 14%).
- (45) Latviju raksturo augsta blīvi apdzīvoto vietu siltumapgādes centralizācijas pakāpe, vienlaikus daļa no centralizētajām siltumapgādes sistēmām ir novecojušas. Tāpat arī dzīvojamo māju

⁴ NAP 2020 348. rindkopā minētais modelis.

- fondam ir ļoti zema energoefektivitāte. Daudzviet tiek izmantotas zemas energoefektivitātes un videi nedraudzīgas siltumenerģijas ražošanas tehnoloģijas, un nepietiekami tiek izmantoti AER.
- (46) Papildus kā izaicinājums identificēts pieaugošs gala enerģijas patēriņš transporta sektorā, īpaši autotransportā.
 - (47) Vides *acquis* mērķu sasniegšanai jāturpina attīstīt dalītās atkritumu vākšanas sistēmu, kā arī paplašināt atkritumu pārstrādes iespējas Latvijā.⁵
 - (48) Neraugoties uz ievērojamiem līdzšinējiem ieguldījumiem, atsevišķās teritorijās joprojām netiek pilnībā nodrošināta ūdenssaimniecības centralizēto pakalpojumu pieejamība iedzīvotājiem atbilstoši ES direktīvu prasībām, kas palielina vides piesārņojuma risku. Novecojušajiem ūdensapgādes tīkliem raksturīgi lieli ūdens zudumi, kuru dēļ ūdens resursi netiek izmantoti ilgtspējīgi.
 - (49) Klimata pārmaiņu iespaidā pieaug jūras uzplūdu radīto plūdu ietekme uz Latvijas jūras krastu un lielo upju grīvām, skarot tuvumā esošās pilsētas. Plūdu rezultātā ir apdraudēta iedzīvotāju drošība, kā arī rodas zaudējumi lauksaimniecībā izmantojamām zemēm un mežiem.
 - (50) Atbilstoši ziņojumam par Biotopu direktīvas ieviešanu 2007.–2012.gadā ir konstatēts, ka tikai 13% biotopu un 28% sugu ir labvēlīgā aizsardzības stāvoklī, kas liecina par būtisku antropogēno slodzi uz dabas resursiem. Vides monitoringam nav atbilstoša tehniskā nodrošinājuma, lai īstenotu vides uzraudzību atbilstoši ES direktīvu prasībām.
 - (51) Tūrisma attīstības pamatnostādnes 2014.–2020.gadam⁶ norādīts, ka Latvijas bagātais dabas un kultūras mantojums šobrīd ir saimnieciskajai darbībai un reģionu attīstībai nepietiekami novērtēts resurss. Reģionālās attīstības pamatnostādnes 2013.–2019.gadam kā vienu no rīcības virzieniem attīstības centru attīstībā iezīmē degradētu agrāko industriālo teritoriju sakārtošanu un attīstību. Daudzviet šādas Padomju Savienības laikā darbojušās industriālās teritorijas ir pamestas, turpina degradēt pilsētas vidi un netiek produktīvi izmantotas. Veicot investīcijas reģionu izaugsmei, šādu teritoriju sakārtošanai būtu jādod priekšroka pār investīcijām jaunas infrastruktūras un industriālo teritoriju attīstībā.
 - (52) Lai risinātu augstākminētos izaicinājumus, DP ietvaros tiek izvirzīta attīstības prioritāte **Ilgtspējīga dabas un kultūras resursu izmantošana, tam paredzot investīcijas 4., 5. un 6. tematiskā mērķa (4. un 5.prioritārā virziena) ietvaros.**
 - (53) Lai nodrošinātu ilgtspējīgu pieeju ekonomikas attīstībai, tiks nodrošināta multidisciplināra pieeja. KP fondu investīcijas ir vērstas uz ilgtspējīgu resursu izmantošanu un esošo dabas vērtību saglabāšanu – atkritumu pārstrāde, ūdens resursu ilgtspējīga izmantošana, bioloģiskās daudzveidības saglabāšana. Tāpat daļu KP fondu transporta investīciju plānots novirzīt uz pasākumiem ar tiešu pozitīvu ietekmi uz vidi – videi draudzīgs sabiedriskais transports un elektrotransports. Papildus DP ietvaros tiks atbalstīta jaunu resursus taupošu inovatīvu tehnoloģiju izstrāde, kā arī energoefektivitātes un AER īpatsvaru palielinoši pasākumi.
 - (54) Investīcijas energoefektivitātes pasākumos plānots veikt saskaņā ar Latvijas Enerģētikas ilgtermiņa stratēģijā 2030 noteikto, un ieguldījumus koncentrēt uz jomām, kurās ir lielākais ekonomiskais un tehniskais potenciāls panākt enerģijas patēriņa samazinājumu, proti, dzīvojamo ēku, publisko ēku un siltumapgādes sistēmu, kā arī apstrādes rūpniecības komersantu energoefektivitātes uzlabošanas pasākumiem. Lai nodrošinātu pēc iespējas lielāku šo pasākumu ietekmi uz stratēģijā “Eiropa 2020” noteikto AER mērķi, tiks atbalstīta arī pāreja uz AER izmantošanu ēkās un centralizētajā siltumapgādē. Papildu atbalsts plānots pašvaldību ēku energoefektivitātes pasākumiem, kas balstīts uz pašvaldību integrētām attīstības programmām.
 - (55) Tā kā viens no lielākajiem enerģijas galapatērētājiem ir transporta nozare, investīcijas plānots novirzīt elektrotransportlīdzekļu tirgus izveides veicināšanai un videi draudzīga sabiedriskā transporta modernizācijai, balstoties uz Transporta attīstības pamatnostādnes 2014.–2020.gadam noteiktajiem principiem un stratēģiju.

⁵ Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2013.–2020.gadam

⁶ Pieejams: <http://www.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40300395&mode=mk&date=2014-07-01>

- (56) Lai stiprinātu atkritumu apsaimniekošanas hierarhiju, investīcijas plānots koncentrēt uz vides *acquis* izpildi attiecībā uz dalītas atkritumu savākšanas sistēmas izveidi, atkritumu sagatavošanu otrreizējai izmantošanai vai pārstrādei, attiecībā uz iepakojuma un izlietotā iepakojuma un nolietoto transportlīdzekļu reģenerāciju un pārstrādi, kā arī bioloģiski noārdāmo atkritumu apjoma samazināšanu apglabājamajos atkritumos.
- (57) Lai mazinātu vides riskus no nesavāktiem notekūdeņiem un uzlabotu dzeramā ūdens apgādes sistēmu, KP fondu investīcijas plānots veikt aglomerācijās ar CE virs 2000, kurās centralizēto ūdensapgādes pakalpojumu pieejamība nav visiem nodrošināta, kā arī apdzīvotās vietās ar CE zem 2000, kur notekūdeņi tiek nopludināti riska ūdens objektos. Uzsvars tiks likts uz faktisko pieslēgumu un to pieejamības nodrošināšanu.
- (58) Pieaugot plūdu riskiem klimata pārmaiņu rezultātā, KP fondu investīcijas plānots novirzīt pasākumiem, kas mazinās jūras krastu eroziju un plūdu apdraudējumu. Vietās, kur jāizbūvē jaunas vai jāpaplašina esošās hidrotehniskās būves, prioritāri būs zaļās infrastruktūras risinājumi, tādējādi nodrošinot ilgtspējīgu risinājumu. Tāpat atbalsts tiks sniegts meliorācijas sistēmu un hidrobūvju renovācijai lauku teritorijās, lai nodrošinātu efektīvu zemes resursu izmantošanu lauksaimniecībā un mežsaimniecībā.
- (59) Latvija atrodas humīdajā klimatiskajā zonā (pārmitrājā) un ņemot vērā reljefa īpatnības, hidroloģisko režīmu un meteoroloģiskos apstākļus, iespējama netieša ietekme uz zonām, kas var ietekmēt Natura 2000, tāpēc plūdu risku novēršanas pasākumu ietvaros rekonstrukciju vai renovāciju neatbalstīs Natura 2000 teritorijās, īpaši aizsargājamās dabas teritorijās – dabas liegumos un dabas parka režīmu zonās (izņemot gadījumu, ja rekonstrukciju vai renovāciju paredz īpaši Natura 2000 teritorijas vai aizsargājamās dabas teritorijas dabas aizsardzības plāns), un mikroliegumos.
- (60) Lai veicinātu bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu un mazinātu antropogēno slodzi, KP fondu investīcijas plānots novirzīt darbībām, kas veicina īpaši aizsargājamo sugu populāciju un/vai īpaši aizsargājamo biotopu un ekosistēmu atjaunošanu, pilnveidojot antropogēno slodzi mazinošu infrastruktūru Natura 2000 teritorijās. Tāpat atbalsts plānots vides monitoringa un kontroles funkciju nodrošināšanai.
- (61) Veicot KP fondu investīcijas, balstoties uz attiecīgo teritoriju integrētajām attīstības stratēģijām, plānots rast jaunas funkcijas šobrīd nepietiekoši izmantotiem starptautiskas nozīmes dabas un kultūras objektiem, kas kalpos par pamatu saimnieciskās darbības aktivizēšanai un pakalpojumu dažādošanai konkrētās teritorijās, kas tajās veicinās nodarbinātību. Investīcijas ir plānotas degradēto teritoriju reģenerācijas un revitalizācijas pasākumiem, veicot ieguldījumus nacionālās nozīmes infrastruktūras attīstībā. Tādējādi sinerģijā ar pilsētas attīstības plānā paredzētām papildinošām aktivitātēm pieguļošajās teritorijās saimnieciskās darbības un sociālās iekļaušanas pasākumiem plānots revitalizēt konkrētās teritorijas.

Augsts nodarbinātības līmenis iekļaujošā sabiedrībā

- (62) Lai gan Latvijas bezdarba rādītāji ir pietuvinājušies ES vidējiem rādītājiem, valstī joprojām saglabājas augsts bezdarba līmenis jauniešu vidū un ilgtermiņa bezdarbs.
- (63) Ienākumu nevienlīdzība, nabadzība un sociālā atstumtība, kas ir pastāvoša problēma jau daudzus gadus, ir šķērslis gan tautas attīstībai, gan ekonomikas attīstībai, t.sk. produktivitātes pieaugumam. Proti, nabadzības dēļ indivīds nespēj piekļūt nepieciešamajiem resursiem un pakalpojumiem, piemēram, izglītībai un veselības aprūpes pakalpojumiem, kas savukārt ierobežo un kavē veiksmīgu integrāciju darba tirgū. Latvijā reģistrēti vieni no augstākajiem bērnu nabadzības rādītājiem ES, un bērnu nabadzība korelē ar vecāku zemu izglītības līmeni.
- (64) Reģistrēto bezdarbu 2012.gada beigās raksturoja virkne rādītāju⁷, kas norāda uz mērķtiecīga atbalsta nepieciešamību ilgstošajiem bezdarbniekiem, personām ar zemu vai neaktuālu prasmju un kvalifikācijas līmeni, gados vecākiem darba meklētājiem, kā arī citām sociālās atstumtības

⁷ NVA dati

riskam pakļautām grupām. Jauniešu bezdarba līmenis 2012.gadā pārsniedza ES vidējo līmeni, it īpaši 15–19 gadu vecuma grupā (58,8%).

- (65) Analizējot nabadzības cēloņus, konstatēts, ka cilvēku pakļautību nabadzības riskam ietekmē arī slikts fiziskās un garīgās veselības stāvoklis, kas ir pamats darbaspējīgo cilvēku nokļūšanai ekonomiski neaktīvo cilvēku vidū un priekšlaicīgai mirstībai. Atbilstoši statistikas datiem, 70% no jaunreģistrētajām personām ar invaliditāti Latvijā nestrādā, bet priekšlaicīga mirstība ir viena no augstākajām ES.
- (66) Lai risinātu augstāk minētos izaicinājumus, tiek noteikta attīstības prioritāte **Augsts nodarbinātības līmenis iekļaujošā sabiedrībā, tam paredzot investīcijas 8. un 9.tematiskā mērķa (7. un 9.prioritārā virziena) ietvaros.**
- (67) KP fondu atbalstu plānots koncentrēt uz aktīvās darba tirgus politikas pasākumiem, institūcijām alternatīvu sociālās aprūpes pasākumu nodrošināšanu un veselības pakalpojumu pieejamību, tādējādi sniedzot ieguldījumu ES Padomes 2013. un 2014.gada rekomendāciju par aktīviem darba tirgus pasākumiem un jauniešu bezdarba mazināšanu īstenošanā, tostarp ieviešot Jauniešu garantijas un izmantojot Jaunatnes nodarbinātības iniciatīvu.
- (68) Ar KP fondu palīdzību plānots atbalstīt aktīvās darba tirgus politikas pasākumus, t.sk. jauniešu bezdarba problēmas risināšanai, apmācībām un konkurētspējas paaugstināšanas pasākumiem bezdarbniekiem un darba meklētājiem, darbavietu kvalitātes uzlabošanu un darba tirgus apsteidzošo pārkārtojumu sistēmas ieviešanu. Vienlaikus KP fondu finansējumu plānots izmantot atbalsta pasākumiem, kas veicinās gados vecāku cilvēku, neaktīvo un citu sociālās atstumtības riskam pakļauto iedzīvotāju grupu (t.sk. personu ar invaliditāti) iekļaušanos darba tirgū. Tāpat atbalsts tiks sniegts sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu pieejamības dzīvesvietā un bērnu aprūpes pakalpojumu kvalitātes uzlabošanai un veselības veicināšanas pasākumu īstenošanai, veselības tīklu attīstībai un deinstitucionalizācijas īstenošanai, vardarbības prevencijai, sociālā darba pilnveidei, dažādu etnisko grupu, t.sk. romu tautības pārstāvju integrācijai, kā arī diskriminācijas novēršanas pasākumiem. Papildus minētajam, KP finansējumu plānots izmantot uz ieslodzīto un bijušo ieslodzīto resocializāciju vērstu pasākumu īstenošanai, kā arī atbalsta (mentoringa) sistēmas veidošanai šai sociālās atstumtības riska grupai.
- (69) Būtiskas investīcijas plānots novirzīt veselības aprūpes sistēmai ar mērķi nodrošināt veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību, jo īpaši nabadzības un sociālās atstumtības riska grupām, kā arī ārstniecības iestāžu tehniskā nodrošinājuma uzlabošanai ar mērķi uzlabot teritoriāli sabalansētu veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību⁸.

Kvalitatīva un efektīva izglītības sistēma

- (70) Saskaņā ar RIS3, lai attīstītu inovācijas kapacitāti Latvijā, ir jānodrošina moderna un nākotnes darba tirgus prasībām atbilstoša izglītības sistēma, t.sk. pētniecībā balstīta augstākā izglītība, kas veicina tautsaimniecības transformāciju un RIS3 prioritāšu īstenošanai nepieciešamo kompetenču, uzņēmējspējas un radošuma attīstību visos izglītības līmeņos. Prioritāri jāattīsta zināšanu bāze un cilvēkkapitāls zināšanu jomās, kurās Latvijai ir salīdzinošās priekšrocības un kas ir nozīmīgas tautsaimniecības transformācijas procesā.
- (71) Latvijā absolventu īpatsvars matemātikas, zinātnes un tehnoloģiju jomās ir viens no zemākajiem Eiropā (15,7% 2011.g., *Eurostat*). Lai attīstītu inovāciju kapacitāti un tautsaimniecības attīstības vajadzībām atbilstošu cilvēkkapitālu, jāpalielina skolēnu motivācija un interese par dabaszinātnēm, vienlaikus paaugstinot sasniegumu līmeni, nodrošinot kompleksu un savstarpēji papildinošu atbalstu visos izglītības līmeņos, tajā skaitā pilnveidojot izglītības saturu un tā organizāciju.
- (72) AII tīkls ir par plašu pašreizējai demogrāfiskajai situācijai. Šī iemesla dēļ ir spēcīga institūciju konkurence, zemas iestāšanās prasības AII un nepietiekama akadēmisko resursu sadale.

⁸ Veselības aprūpes reformas īstenošanas gadījumā Latvija nodrošinās diskusijas ar EK, lai vienotos par nepieciešamību veikt attiecīgus grozījumus Darbības programmā.

- (73) Latvijas augstākās izglītības sistēma ir fragmentēta, vērojama studiju programmu dublēšanās un sadrumstalotība. Augstākā līmeņa studiju programmas – maģistratūra un doktorantūra – nav pietiekami produktīva vide pētniecībai, sagatavoto zinātņu doktoru skaits ir neliels, it īpaši dabas un inženierzinātnēs, un studējošo skaits šajās nozarēs joprojām nav pietiekams Latvijas izaugsmes vajadzībām. Latvijas augstākās izglītības studiju un pētniecības vide nav pietiekami atvērta starptautiskajai sadarbībai. Laboratoriju un pētniecības aprīkojums un IKT risinājumi AII augstākā līmeņa studiju programmu kvalitatīvai nodrošināšanai joprojām neatbilst Eiropas standartiem.
- (74) Vispārējās izglītības iestāžu tīkls ir sadrumstalots, kas nenodrošina visiem izglītojamajiem pieeju kvalitatīvai vispārējai izglītībai. Padarot iestāžu tīklu efektīvāku, rodas iespēja optimāli izmantot pedagoģiskos un infrastruktūras resursus un nodrošināt piekļuvi kvalitatīvai izglītībai.
- (75) Globalizācijas, IT attīstības un vērtību plurālisma apstākļos skolēniem nepieciešamas kompetences, lai orientētos mūsdienu pasaulē, ko raksturo nemitīgas pārmaiņas. Lai veicinātu indivīda izpratnes veidošanos un prasmju attīstību, kas ietver spēju patstāvīgi rīkoties ārpus mācību priekšmeta robežām, risinot problēmas dažādās dzīves situācijās un kontekstos, ir nepieciešama kompetenču pieejā balstīta mācību satura ieviešana mācību procesā.
- (76) Darbaspēka kvalifikācijas neatbilstība darba tirgus pieprasījumam ir viens no būtiskākajiem strukturālā darbaspēka deficīta un bezdarba veidošanās iemesliem. Saimnieciskās darbības veicēju apsekojumu rezultāti liecina, ka atbilstoši kvalificēta darbaspēka trūkums arvien spēcīgāk ietekmē ražošanas attīstības iespējas. Izteiktākas neatbilstības ir vērojamas vidējās kvalifikācijas profesijās, galvenokārt darbaspēka piedāvājuma samazināšanās dēļ.
- (77) Iedzīvotāju skaits, kas iesaistās mūžizglītībā, un nodarbināto skaits, kas pilnveido profesionālo kompetenci tālākizglītībā, joprojām ir neliels. Saskaņā ar darba devēju aptaujām jauniešu profesionālajā izglītībā iegūtās prasmes neatbilst darba tirgus vajadzībām. Profesionālās izglītības pievilcību negatīvi ietekmē tas, ka daļā profesionālās izglītības iestāžu mācību vide joprojām neatbilst mūsdienu prasībām un vērojams salīdzinoši zems profesionālās izglītības prestižs, tādēļ lielāka daļa pamatskolas beidzēju izvēlas turpināt mācības vispārējās vidējās izglītības iestādēs, nevis profesionālās izglītības iestādēs.
- (78) Lai risinātu iepriekšminētās problēmas, DP ietvaros izvirzīta vispārējā attīstības prioritāte **Kvalitatīva un efektīva izglītības sistēma, tam paredzot investīcijas 10. tematiskā (8.prioritārā virziena) ietvaros.**
- (79) KP fondu investīcijas tiks īstenotas saskaņā ar 2014.–2020. gada Izglītības attīstības pamatnostādņēm un vērstas uz augstākās, vispārējās, profesionālās izglītības un pieaugušo izglītības uzlabošanu, ievērojot RIS3 definētos mērķus un uzdevumus.
- (80) Atbilstoši Izglītības attīstības pamatnostādņēm 2014.–2020. gadam un ievērojot ES padomes 2013. un 2014.gada rekomendāciju par augstākās izglītības reformām, IZM turpinās īstenot uzsāktās reformas augstākās izglītības jomā, lai sasniegtu galveno mērķi – nodrošināt kvalitatīvu, starptautiski konkurētspējīgu un pētniecībā balstītu augstāko izglītību, ko īsteno efektīvi pārvaldītas institūcijas ar konsolidētiem resursiem.
- (81) KP fondu investīcijas tiks novirzītas augstākās izglītības iestāžu stratēģiskās specializācijas stiprināšanai. Atbalsts plānots teritoriāli koncentrētas STEM, t.sk. medicīnas un radošās industrijas, studiju un zinātniskā darba infrastruktūras attīstībai, t.sk. pirmā līmeņa STEM, t.sk. medicīnas un radošās industrijas, profesionālās augstākās izglītības programmu attīstībai koledžās. Sinerģijā ar iepriekš minētajām investīcijām, lai stiprinātu augstākās izglītības iestāžu stratēģisko specializāciju, plānots KP fondu ieguldījums 1) studiju programmu attīstībā, vienlaikus mazinot to kopējo skaitu un veicinot starptautisko konkurētspēju, 2) augstākās izglītības iestāžu institucionālās un akadēmiskās kapacitātes stiprināšanā, tajā skaitā koledžās. Augstākās izglītības iestāžu labākai pārvaldībai un starptautiskai konkurētspējai plānots atbalsts nacionālās augstākās izglītības kvalitātes nodrošināšanas aģentūras sākotnējās darbības kvalitātes atbalsta pasākumiem un kapacitātes stiprināšanai ar mērķi iekļūt EQAR.

- (82) KP fondu investīcijas paredzētas kompleksam atbalstam vispārējās izglītības iestāžu tīkla sakārtošanai pašvaldībās, uzlabojot vispārējās izglītības iestāžu mācību vidi, t.sk. atbalstot dabas zinātņu kabinetu aprīkošanu un inovatīvu IKT risinājumu ieviešanu mācību procesā.
- (83) KP fondu atbalsts plānots uz kompetencēm balstīta vispārējās izglītības mācību satura un metodikas izstrādei, aprobācijai un ieviešanai, karjeras izglītības un karjeras attīstības atbalstam, izglītojamo iekļaujošas un kompetenču un prasmju attīstošas izglītības attīstībai, kā arī minēto mērķu sasniegšanai nepieciešamā atbalsta personāla un pedagogu profesionālās kompetences pilnveidei.
- (84) Lai mazinātu priekšlaicīgas mācību pamešanas risku, jo īpaši trūcīgiem un maznodrošinātiem, un palielinātu NVA neregistrēto NEET bērnu un jauniešu integrāciju izglītībā, apmācībā vai nodarbinātībā, KP fondu investīcijas plānots novirzīt preventīvu, intervences un kompensējošu pasākumu īstenošanai, tajā skaitā sniedzot ieguldījumu ES Padomes 2013.gada rekomendācijas par bērnu nabadzības mazināšanu ieviešanā.
- (85) Profesionālās izglītības jomā KP fondu investīcijas paredzēts novirzīt profesionālās izglītības iestāžu modernizācijai, nodrošinot mācību vides atbilstību tautsaimniecības nozaru attīstībai un uzlabojot profesionālās izglītības pieejamību, kā arī darba vidē un praksē balstītu mācību attīstību profesionālajā izglītībā, profesionālās izglītības iestāžu un uzņēmumu sadarbības stiprināšanai, kā arī profesionālās izglītības personāla kompetences paaugstināšanai un mācību satura un līdzekļu pilnveidei.
- (86) Pieaugušo izglītības jomā atbalsts tiks sniegts nodarbināto personu profesionālās kompetences pilnveidei un kvalifikācijas ieguvei atbilstoši mainīgajiem darba tirgus apstākļiem, lai mazinātu darba tirgus disproporcijas, t.sk. paredzot atbalstu nodarbinātajiem ar zemu izglītības līmeni.

Līdzsvarota un ilgtspējīga teritoriālā attīstība

- (87) Latvijas reģionos vērojamas lielas atšķirības teritoriju attīstības rādītājos, un īpaši negatīvi ekonomiskās attīstības rādītāji novērojami Latgales reģionā. Nozīmīgs reģionālās attīstības atšķirību cēlonis ir zema saimnieciskās darbības aktivitāte un nepilnīgi priekšnoteikumi tās paaugstināšanai reģionos, īpaši austrumu pierobežā un pašvaldībās. Būtiski atšķirīgā ekonomiskā aktivitāte, pakalpojumu pieejamība un sasniedzamība rada atšķirīgus dzīves kvalitātes standartus un attīstības iespējas teritoriju iedzīvotājiem un veicina iedzīvotāju aizplūšanu no mazāk attīstītām uz attīstītākajām teritorijām, kas vēl vairāk samazina mazāk attīstīto teritoriju izaugsmes iespējas. Kopš 2007. gada iedzīvotāju skaits pieaudzis tikai atsevišķās Pierīgas pašvaldībās. Reģionālās politikas pamatnostādnēs 2013.–2019.gadam secināts, ka līdzšinējie reģionālās politikas pasākumi nav bijuši pietiekami veiksmīgi šo izaicinājumu risināšanā. Arī RIS3 līdzsvarota teritoriālā attīstība noteikta par vienu no attīstības prioritātēm, tādējādi skaidri norādot, ka reģionālā politika nav uzskatāma par resursu pārdales politiku, bet gan par būtisku ilgtspējīgas un gudras valsts ekonomikas attīstības elementu.
- (88) DP plānotie ieguldījumi teritorijās ir balstīti uz Latvijas reģionālās attīstības stratēģiju, kas noteikta Stratēģijā “Latvija 2030”, NAP 2020 un Reģionālās politikas pamatnostādnēs 2013.–2019.gadam. Latvijas reģionālā politika līdz 2020.gadam ir vērsta uz to, lai aktivizētu vietējās varas spēju pašai ietekmēt savas teritorijas attīstību, balstoties uz attiecīgām politikas nozaru pamatnostādnēm, pašvaldību attīstības programmām, specializācijas stratēģijām un teritorijas resursu potenciālu. Reģionālajā politikā tiek noteiktas jaunas mērķteritorijas jeb teritoriālais fokuss, plašāka teritoriālās pieejas izmantošana investīciju sniegšanā, tematiska koncentrēšanās reģionālās attīstības veicināšanā ar uzsvaru uz saimnieciskās darbības aktivitātes stimulēšanu teritorijās, kā arī uzsvars uz plašu dažādu pušu iesaisti reģionālās politikas mērķu sasniegšanā. Reģionālās politikas ietvaros tiks sniegtas attīstības iespējas ikvienai Latvijas teritorijai, vienlaikus nosakot konkrētu teritoriālu fokusu, lai sniegtais atbalsts būtu mērķtiecīgs un radītu maksimālu atdevi. Būtiskākā loma šajā kontekstā būs starptautiskas, nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centriem. Tāpēc 2014.–2020.gada plānošanas periodā investīcijas teritorijās tiks balstītas uz vietējā un reģionālajā līmenī identificētajām attīstības iespējām un prioritātēm, kas pamatotas teritoriju attīstības plānošanas dokumentos.

- (89) Lai nodrošinātu atbalsta pielāgošanu katras teritorijas specifiskajām vajadzībām un investīciju lielāku atdevi teritoriju attīstībai, kā arī, lai teritorijām dotu iespēju izvirzīt savu attīstības stratēģiju un nodrošināt tās īstenošanu, atbalsts infrastruktūras attīstībai nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centros un to funkcionālajās teritorijās tiks sniegts, pielietojot *bottom-up* (augšupvērstu) pieeju investīciju plānošanā. Minēto investīciju plānošana un īstenošana balstās uz pašvaldību integrētajām attīstības programmām, kurās tiek sniegts teritorijas attīstības potenciāla izvērtējums un definēti uz pašvaldības attīstību mērķtiecīgi virzīti projekti, kuros ir iekļautas integrētas darbības pilsētu ekonomisko, vides, klimata, demogrāfisko un sociālo problēmu risināšanai, vienlaikus ņemot vērā nepieciešamību attīstīt funkcionālo saikni starp pilsētām un lauku teritorijām.
- (90) Ņemot vērā apdzīvojuma struktūru, ekonomiskās attīstības tendences un reģionālās attīstības plānošanas dokumentos noteikto valsts teritoriālās attīstības modeli (9+21), jāparedz vietējā potenciālā balstīti, ilgtspējīgi un iekļaujoši atbalsta pasākumi gan deviņu nacionālas nozīmes attīstības centru, gan 21 reģionālas nozīmes attīstības centra un to funkcionālo teritoriju attīstībai.
- (91) Pilsētvides atbalsta pasākumus ERAF Regulas 7.panta izpratnē Latvijā plānots ieviest deviņos nacionālas nozīmes attīstības centros – Rīga, Daugavpils, Jēkabpils, Jelgava, Jūrmala, Liepāja, Rēzekne, Valmiera un Ventspils, izmantojot ITI ieviešanas mehānismu. Pilsētu teritorijas kopā aizņem 1,1% no valsts teritorijas un tajās dzīvo 51,1% Latvijas iedzīvotāju. Republikas pilsētās darbojas 69,7% no individuālo komersantu un komercsabiedrību kopskaita, tajās reģistrēti 39,6% no bezdarbnieku kopējā skaitā. Pašvaldību budžetā republikas pilsētu iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumos veido 59,6%, bet demogrāfiskās slodzes rādītājs ir vidēji augstāks, nekā valstī kopumā – 553,8 darbaspējas vecumu nesasniegušo un pārsniegušo personu skaits vidēji uz 1000 personām darbaspējas vecumā (valstī kopumā – 539,8). Pilsētvides attīstības jautājumi Latvijā nevar tikt skatīti atdalīti no reģionālās attīstības izaicinājumiem kopumā. Pilsētvides atbalsta instrumentiem jābūt virzītiem ne tikai uz vietēju un specifisku problēmu risināšanu, bet arī jāsniedz būtisks ieguldījums līdzsvarotā valsts attīstībā kopumā.
- (92) Latvijā pilsētu jeb attīstības centru attīstības jautājumi netiek nodalīti no reģionālās politikas, jo Latvija ir maza valsts, un Latvijas pilsētām ir nozīmīga loma visas valsts teritorijas attīstībā, īpaši līdzsvarotākas teritoriju attīstības veicināšanā. Pakalpojumu un darbavieta nodrošināšanai iedzīvotājiem visā valsts teritorijā būtiska loma ir pilsētu un lauku partnerībai.
- (93) Plānoto pasākumu rezultātā tiks stiprināta pilsētu spēja būt apkārtējās teritorijas izaugsmes virzītājspēkiem, pilnvērtīgāk izmantojot to attīstības potenciālu, un tiks samazināta nepieciešamība iedzīvotājiem pārcelties no citām pašvaldībām uz Rīgas apkārtni vai citām valstīm augstākas labklājības un plašāku nodarbinātības iespēju dēļ, jo tās būs pieejamas tuvējā attīstības centrā. Rezultātā tiks mazināta turpmāka nesamērīga iedzīvotāju un ekonomiskās darbības koncentrēšanās Rīgas apkārtējās teritorijās. Tādējādi plānotie pasākumi sniegs ieguldījumu gan attīstības centru, gan visas valsts attīstībā.
- (94) KP fondu finansētie aktīvie nodarbinātības un sociālo pakalpojumu pasākumi, profesionālās un mūžizglītības pasākumi, kā arī vispārējās izglītības pasākumi un veselības aprūpes pasākumi ir pielāgoti konkrēto reģionu situācijai un darba tirgus vajadzībām. Tāpat investīcijas reģionālo ceļu sakārtošanā vērstas uz līdzsvarotu nacionālo un reģionālo attīstības centru attīstību.
- (95) KP fondu atbalsts prioritāro virzienu ietvaros paredzēts nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centriem (9+21), pašvaldību ēku energoefektivitātes pasākumiem, piesārņoto un degradēto teritoriju revitalizācijai un pielāgošanai saimnieciskai darbībai, atbalsts sociālo pakalpojumu veicināšanai, kā arī atbalsts vispārējās izglītības iestāžu attīstībai.
- (96) Lai palielinātu Latvijas pilsētu ieguldījumu visas valsts teritorijas attīstībā, samazinātu iedzīvotāju aizplūšanu no pārējiem reģioniem uz Rīgu un tās apkārtējām pašvaldībām, kā arī iedzīvotāju izceļošanu uz citām valstīm, sekmētu pašu pilsētu izaugsmi un risinātu pilsētu attīstību kavējošās problēmas, jāīsteno koordinēts pasākumu kopums, kas risinātu teritoriālās attīstības radītos izaicinājumus, attiecīgi DP ietvaros izvirzīta vispārējā attīstības prioritāte

Līdzsvarota un ilgtspējīga teritoriāla attīstība, indikatīvi paredzot ieguldījumus 3., 4., 6., 9. un 10. tematiskā mērķa (3., 4., 5., 8. un 9. prioritārā virziena) ietvaros.

- (97) Liela daļa DP investīciju plānotas, ņemot vērā teritoriālo dimensiju un sasaistē ar integrētajām pašvaldību attīstības programmām, lai nodrošinātu pašvaldību un citu vietējo ieinteresēto pušu plašāku iesaisti un līdzatbildību, kā arī lai sekmētu investīciju savstarpējo sinerģiju un pēc iespējas efektīvāku izlietojumu attiecīgo konstatēto izaicinājumu risināšanā.
- (98) Īpaši ir uzsvērti deviņu nacionālas nozīmes attīstības centru – lielo pilsētu – loma un īpašie pilsētu attīstības izaicinājumi, it sevišķi, attiecībā uz ekonomiskās izaugsmes un ilgtspējīgas nodarbinātības, vides un dabas resursu ilgtspējīgas vadības, kā arī saimnieciski efektīva, ilgtspējīga un vietējai ekonomikas vajadzībām un attīstības perspektīvām atbilstoša vispārējās un profesionālās izglītības iestāžu tīkla nodrošināšanu.
- (99) Par galvenajiem kopīgajiem rīcības virzieniem nacionālo attīstības centru izaugsmē Reģionālās politikas pamatnostādņēs 2013.–2019.gadam izvirzīti investīciju piesaiste un tālredzīga uzņēmējdarbības vides uzlabošana, transporta infrastruktūras sakārtošana, investīciju teritoriālā koncentrēšana un teritoriju efektīva izmantošana, pakalpojumu “groza” attīstība (kultūra, veselība, sociālie pakalpojumi, izglītība, zinātne, jaunatne un sports), pašvaldību lomas un rīcības brīvības stiprināšana vietējās attīstības un pakalpojumu nodrošināšanā. Ņemot vērā šos uzdevumus, tiek plānots veidot integrētu pilsētvides attīstības pieeju, kas ļautu DP paredzēto SAM ietvaros atbalstīt projektus ar skaidri demonstrējamu ietekmi uz uzņēmējdarbības attīstību un investīciju piesaisti, prioritizējot tādus risinājumus, kas ietver vides ilgtspējas vai resursu efektivitātes elementus un paredz ietekmi uz vairāk kā viena tematiskā mērķa rezultātu sasniegšanu. Kā uzsvērts RIS3 stratēģijā, viens no gudras un ilgtspējīgas izaugsmes atslēgas elementiem ir efektīva izglītības politikas, darba tirgum un attīstībai nepieciešamo prasmju un zināšanu plānošanas un veidošanas instrumentu efektīva integrācija kopējā izaugsmes stratēģijā gan nacionālā, gan vietējā līmenī. RIS3 stratēģijā īpaši uzsvērtā arī enerģētikas un energoefektivitātes horizontālā loma ilgtspējīgā tautsaimniecības izaugsmē, konkurētspējas celšanā un darbavietu radīšanā, tādēļ pašvaldību integrētai attīstībai pieejamo instrumentu “grozā” iekļaujami arī energoefektivitātes risinājumi, kas labvēlīgi ietekmēs vidi un veicinās pašvaldību ekonomisko rīcībspēju. Saskaņā ar Izglītības attīstības pamatnostādņēm 2014.–2020.gadam pirmsskolas izglītībai un sākumskolas izglītībai (1.–6.klase) jābūt pieejamai pēc iespējas tuvāk dzīvesvietai, savukārt vispārējā vidējā izglītība un profesionālā vidējā izglītība būtu koncentrējama reģionālas nozīmes pilsētās un novadu centros, attiecīgi atbalsts plānots izglītības iestāžu tīkla optimizācijai reģionālā līmenī, t.sk. mācību līdzekļu un tehniskā aprīkojuma iegādei, kā arī mācību vides pielāgošanai. Vienlaikus atbalsts paredzēts arī sociālās iekļaušanas un deinstitutionalizācijas jautājumu lokāliem risinājumiem. Paredzēts, ka pasākumi ne tikai tiešā veidā sekmēs DP un pašvaldību attīstības stratēģiju mērķu sasniegšanu, bet arī palīdzēs efektīvizēt pašvaldību budžetus, lai risinātu tās vietējās vajadzības, kas atrodas ārpus DP mērķu ietvara.
- (100) Taču ieguldījumi deviņos nacionālas attīstības centros nav vienīgie, kas būs nozīmīgi pašvaldību attīstības programmu īstenošanai. Visi SAM DP ietvaros ITI ietvarā nav iekļaujami dažādu iemeslu dēļ, un tāpēc, ka vairākumā gadījumu tie tiks īstenoti kā tematiskie jeb nozaru politiku atbalsta pasākumi, kas nodrošinās attiecīgo nacionālo politiku stratēģisko mērķu īstenošanu, vienotu pakalpojumu standartu ieviešanu, spēcīgāku atbalsta koordināciju nacionālā līmenī.

Tematisko mērķu un ieguldījumu prioritāšu pamatojums

(101) Tabulā sniegta koncentrēta informācija par izvēlēto tematisko mērķu un ieguldījumu prioritāšu pamatojumu. Izvērstāks investīciju prioritāšu pamatojums PL 1.3.2.tabulā “ERAF, ESF un KF DP ietvaros izvēlēto tematisko mērķu un investīciju prioritāšu pamatojuma apkopojums”.

Tematiskais mērķis	Ieguldījumu prioritāte	Pamatojums
1. Nostiprināt pētniecību, tehnoloģiju attīstību un inovāciju	Uzlabot pētniecības un inovāciju (P&I) infrastruktūru un spēju attīstīt P&I izcilību, kā arī veicināt kompetences centru, it īpaši Eiropas nozīmes centru izveidi.	ES Padomes rekomendācija: efektīvas P&I politikas izstrāde un īstenošana, kas paredz veicināt uzņēmumu inovācijas, tostarp izmantojot nodokļu atvieglojumus, modernizēt infrastruktūru un racionalizēt pētniecības iestādes (2012.gads); īstenot pasākumus, lai modernizētu pētniecības iestādes, pamatojoties uz neatkarīgo novērtējumu, kas pašlaik tiek veikts (2013.gads); veikt pasākumus integrētai un visaptverošākai pētniecības sistēmai, tostarp koncentrējot finansējumu starptautiski konkurētspējīgām pētniecības iestādēm (2014.gads). Lai nodrošinātu NRP mērķa sasniegšanu par ieguldījumiem P&A 1,5% apmērā no IKP 2020.gadā, investīcijas P&A tiks veiktas atbilstoši ZTAI un RIS3-- nacionālā ekonomiskās attīstības stratēģija, kas paredz mērķtiecīgu pētniecības un inovāciju resursu koncentrēšanu zināšanu jomās, kur valstij ir salīdzinošās priekšrocības vai eksistē aktīvi, uz kuru bāzes šādas priekšrocības var radīt.
	Sekmēt uzņēmumu investīcijas P&I un veidot saiknes un sinerģiju starp uzņēmumiem, pētniecības un izstrādes centriem un augstākās izglītības nozari, jo īpaši veicināt investīcijas produktu un pakalpojumu (tai skaitā radošu produktu) attīstībā, tehnoloģiju nodošanu, sociālās inovācijas, ekoinovācijas, sabiedrisko pakalpojumu lietotnes, pieprasījuma stimulēšanu, tīklu veidošanu, kopu izveidi un atvērtās inovācijas ar viedās specializācijas palīdzību un atbalstīt tehnoloģisko un lietišķo pētniecību, izmēģinājuma projektus, ražojumu apstiprināšanu to agrīnā izstrādes stadijā, ražošanas spēju palielināšanu un pirmo ražošanu, jo īpaši attiecībā uz svarīgākajām pamattehnoloģijām un universālo tehnoloģiju izplatīšanu.	ES Padomes rekomendācija: skat. iepriekšējā punktā. NRP izaicinājumi P&A ieguldījumu palielināšanai: mazs nodarbināto skaits zinātnē un pētniecībā (zinātnieku novecošanās, nepietiekams doktorantu skaits), mazattīstīta zinātnes un pētniecības infrastruktūra, nepietiekams moderni aprīkotu laboratoriju skaits tehnoloģiskas ievirzes projektu īstenošanai, vājš pētījumu rezultātu komercializācijas potenciāls, vāja sadarbība starp zinātnes un rūpniecības sektoriem, Latvijas biznesa struktūru galvenokārt veido mazie un vidējie uzņēmumi, kuriem nav kapacitātes investēt R&D un mazs augsto tehnoloģiju sektors, nepietiekams valsts budžeta un privātā sektora finansējums, nodarbināto personu zināšanu un prasmju neatbilstību darba tirgus vajadzībām. Lai nodrošinātu NRP mērķa sasniegšanu par ieguldījumiem P&A 1,5% apmērā no IKP 2020.gadā, investīcijas P&A tiks veiktas atbilstoši ZTAI, NIP, Izglītības attīstības pamatnostādnēm 2014.–2020.gadam un saskaņā ar RIS3.
2. Uzlabot IKT pieejamību,	Paplašināt platjoslas pakalpojumu izvietošanu un sekmēt ātrgaitas tīklu	NRP izaicinājumi: sabalansētas tautsaimniecības attīstības nodrošināšana, veicinot elektronisko sakaru vienlīdzīgu pieejamību visā Latvijas teritorijā.

Tematiskais mērķis	Ieguldījumu prioritāte	Pamatojums
izmantošanu un kvalitāti	attīstību un atbalstīt jauno tehnoloģiju un tīklu ieviešanu digitālās ekonomikas vajadzībām.	Atbilstoši stratēģijas “Eiropa 2020” pamatiniciatīvā “Digitālā programma Eiropai” noteiktajam mērķim 2020.gadā jebkuram ES iedzīvotājam ir jābūt iespējai abonēt interneta piekļuves pakalpojumu ar lejupielādes ātrumu ≥ 30 Mbit/s un vismaz 50% no ES māsasaimniecībām abonēt interneta piekļuves pakalpojumus ar lejupielādes ātrumu ≥ 100 Mbit/s.
	Stiprināt IKT lietojumprogrammas e-pārvaldes, e-mācību, e-iekļaušanas, e-kultūras un e-veselības jomā.	NRP izaicinājumi: sabalansētas tautsaimniecības attīstības nodrošināšana, paaugstinot IKT ieguldījumu visu tautsaimniecības nozaru izaugsmē un inovācijā. Stratēģijas “Eiropa 2020” pamatiniciatīvā “Digitālā programma Eiropai” uzsvērts, ka ES dalībvalstīm jāveicina pilnībā sadarbspējīgu e-pārvaldes pakalpojumu izvēršanu un izmantošanu. Informācijas sabiedrības attīstības pamatnostādņu 2014.–2020.gadam mērķis ir, nodrošinot iespēju ikvienam izmantot IKT sniegtās iespējas, veidot uz zināšanām balstītu ekonomiku un uzlabot kopējo dzīves kvalitāti, sniedzot ieguldījumu publiskās pārvaldes efektivitātes, valsts konkurētspējas, ekonomiskās izaugsmes paaugstināšanā un darbavietu radīšanā.
3. Uzlabot mazo un vidējo komersantu konkurētspēju	Veicināt uzņēmējdarbību, jo īpaši atvieglojot jaunu ideju izmantošanu ekonomikā un atbalstot jaunu uzņēmumu izveidi, tostarp ar uzņēmumu inkubatoru palīdzību.	NRP izaicinājumi: uzņēmējdarbības vides uzlabošana, komersantu pieejas finansēm nodrošināšana ar mērķi atbalstīt produktīvās investīcijas. Pieeja finansējumam tiks nodrošināta atbilstoši Finanšu pieejamības tirgus nepilnību analīzes rezultātiem, kā arī NIP.
	Atbalstīt MVK spēju panākt izaugsmi reģionālos, valsts un starptautiskos tirgos un iesaistīties inovāciju procesos.	NRP izaicinājumi: neliels MVK īpatsvars eksporta struktūrā; sarežģīta mārketinga aktivitāšu īstenošana ārvalstīs, MVK nodarbināto personu zināšanu un prasmju neatbilstība darba tirgus vajadzībām. Tiks ieviesta saskaņā ar RIS3, NIP, Latvijas preču un pakalpojumu eksporta veicināšanas un ārvalstu investīciju piesaistes pamatnostādnēm 2013.–2019.gadam.
	Atbalstīt uzlabotu spēju radīšanu un paplašināšanu produktu un pakalpojumu attīstībai.	NRP izaicinājumi: uzņēmējdarbības vides uzlabošana – viens no būtiskākajiem komersantu attīstības kapacitātes un spēju ierobežojošiem faktoriem ir ierobežots industriālo zonu un telpu piedāvājums, kā arī atbilstošas infrastruktūras trūkums – pievedceļi, elektrība, gāze, komunikācijas u.c. pakalpojumi. Tiks ieviesta atbilstoši NIP un Reģionālās politikas pamatnostādnēm 2013.–2019.gadam.
4. Atbalstīt pāreju uz ekonomiku ar zemu oglekļa emisijas līmeni visās nozarēs	Veicināt energoefektivitāti un AER izmantošanu uzņēmumos (KF).	NRP mērķis: kopējais primārās enerģijas ietaupījums 2020.gadā 0,670 Mtoe un 40% AER bruto enerģijas galapatēriņā. ES Padomes rekomendācija aicināts turpināt veicināt energoefektivitāti, nodrošināt stimulus enerģijas izmaksu samazināšanai un novirzīt patēriņu uz energoefektīviem produktiem (2013.g.); [...] turpināt centienus, lai vēl vairāk palielinātu transporta, ēku un apkures sistēmas energoefektivitāti (2014.g.). NRP izaicinājumi: zema energoefektivitāte enerģijas izmantošanas galapatēriņa sektoros. Būtiski ir gan samazināt industrijas enerģijas patēriņu, gan veicināt AER izmantošanu enerģijas ražošanā saimnieciskās darbības veicēju vajadzībām.
	Atbalstīt energoefektivitāti, viedu energovadību un AER izmantošanu sabiedriskajā infrastruktūrā, tostarp	NRP mērķis: skatīt iepriekšējo ieguldījumu prioritāti.

Tematiskais mērķis	Ieguldījumu prioritāte	Pamatojums
	sabiedriskajās ēkās un mājokļa sektorā (ERAF).	ES Padomes rekomendācijā aicināts turpināt uzlabot energoefektivitāti, īpaši attiecībā uz dzīvojamajām ēkām (2013.g.); [...] turpināt centienus, lai vēl vairāk palielinātu transporta, ēku un apkures sietēmas energoefektivitāti (2014.g.). NRP izaicinājumi: zema energoefektivitāte enerģijas izmantošanas galapatēriņa sektoros, energoefektivitātes turpmāka veicināšana mājokļos, tajā skaitā pašvaldību ēkās. Nepieciešamība renovēt valsts ēkas noteikta Direktīvā 2012/27/ES . Dzīvojamo ēku sektorā energoefektivitātes pasākumiem ir būtiska ietekme uz māsaimniecību izdevumiem enerģijai.
	Veicināt no atjaunojamiem enerģijas avotiem iegūtas enerģijas ražošanu un sadali (KF).	NRP izaicinājumi un mērķi: energoefektivitātes potenciāla apgūšana un AER daļas palielināšana centralizētajā siltumapgādes sistēmā un siltumenerģijas zudumu mazināšana; 40% AER bruto enerģijas galapatēriņā 2020.gadā. ES Padomes rekomendācija aicina turpināt uzlabot energoefektivitāti, tajā skaitā īpaši centrālapkures tīklos, nodrošināt stimulus enerģijas izmaksu samazināšanai un novirzīt patēriņu uz energoefektīviem produktiem(2013.g.); [...] turpināt centienus, lai vēl vairāk palielinātu transporta, ēku un apkures sietēmas energoefektivitāti (2014.g.). Tieši centralizētā siltumapgāde ir energoefektīvākais siltumapgādes veids, kuru plaši izmanto publisko un dzīvojamo ēku apsildei.
	Veicināt zemu oglekļa emisiju stratēģijas visu veidu teritorijām, jo īpaši pilsētām, tostarp ilgtspējīgu multimodālo mobilitāti pilsētās un ar ietekmes mazināšanu saistītus pielāgošanās pasākumus (ERAF).	NRP mērķi un izaicinājumi: pieaugošs gala enerģijas patēriņš transporta sektorā, īpaši autotransportā. Arī investīcijas transporta nozarē ir būtiskas pārejai uz ekonomiku ar zemu oglekļa emisijas līmeni, gan palielinot atjaunojamu enerģijas avotu izmantošanas īpatsvaru, gan veicinot energoefektivitāti.
	Veicināt zemu oglekļa emisiju stratēģijas visu veidu teritorijām, jo īpaši pilsētām, tostarp ilgtspējīgu intermodālo mobilitāti pilsētās un ar ietekmes mazināšanu saistītus pielāgošanās pasākumus (KF).	NRP mērķi un izaicinājumi: skatīt iepriekšējo ieguldījumu prioritāti. Oglekļa emisiju samazināšanā un energoefektīva patēriņa stimulēšanā ieguldījumu dos pilsētas sabiedriskā transporta sistēmas uzlabošana – jaunu videi draudzīga sabiedriskā transporta maršrutu izveidošana vai esošo maršrutu rekonstrukcija.
5. Veicināt pielāgošanos klimata pārmaiņām, riska novēršanu un pārvaldību	Atbalstīt investīcijas, kas paredzētas, lai pielāgotos klimata pārmaiņām, tostarp izmantojot uz ekosistēmām balstītas pieejas (ERAF)	Stratēģijas “Eiropa 2020” pamatiniciatīva “Resursu ziņā efektīva Eiropa” un ESSBJR stratēģiskā mērķa “Celt labklājību” apakšmērķis “Pielāgošanās klimata pārmaiņām, riska novēršana un pārvaldība” paredz pasākumu plūdu risku samazināšanai un novēršanai nepieciešamību. Tiks samazināta klimata pārmaiņu un pavasara palu ietekme, t.sk. lietusgāzu plūdi, kas apdraud iedzīvotājus, inženiertehniskās būves un infrastruktūru, kā arī lauksaimniecībā izmantojamās zemes izmantošanu pārtikas ražošanai.
6. Saglabāt un aizsargāt vidi un uzlabot resursu	Investēt atkritumu apsaimniekošanas nozarē, lai ievērotu Savienības <i>acquis</i> noteiktās prasības vides jomā un nodrošinātu dalībvalstu identifikētās	NRP izaicinājumi: uzņēmējdarbības vides uzlabošana, pilnveidojot atkritumu saimniecības infrastruktūru, nodrošinot atkritumu pārstrādes/reģenerācijas palielināšanos un apglabāto bioloģisko noārdāmo atkritumu samazināšanos.

Tematiskais mērķis	Ieguldījumu prioritāte	Pamatojums
izmantošanas efektivitāti	vajadzības pēc investīcijām, kas pārsniedz minētās prasības. (KF)	EK pētījumā ⁹ Latvija ir saņēmusi negatīvu vērtējumu vairākos kritērijos. Stratēģijas “Eiropa 2020” pamatiniciatīva “Resursu ziņā efektīva Eiropa” paredz, ka palielinot pārstrādes līmeni, samazināsies pieprasījums pēc primārajām izejvielām un tiks atkārtoti izmantoti vērtīgi materiāli. Investīcijas tiks vērstas uz Direktīvas 2008/98/EK, Direktīvas 1999/31/EK, Direktīvas 94/62/EK, Direktīvas 2012/19/EK un Direktīvas 2000/53/EK prasību izpildi.
	Investēt ūdensapgādes nozarē, lai ievērotu Savienības <i>acquis</i> noteiktās prasības vides jomā un nodrošinātu dalībvalstu identificētās vajadzības pēc investīcijām, kas pārsniedz minētās prasības. (KF)	Stratēģijas “Eiropa 2020” pamatiniciatīvas “Resursu ziņā efektīva Eiropa” ūdens resursu politikas prioritāte ir ūdens taupīšana un efektīva izmantošana, nodrošinot tā pieejamību pietiekamā daudzumā un atbilstošā kvalitātē, kā arī atgriežot to vidē pieņemamā kvalitātē. NRP izaicinājumi: uzņēmējdarbības vides uzlabošana, pilnveidojot ūdenssaimniecības infrastruktūru, vienlaikus nodrošinot atbilstību ES direktīvu prasībām. Investīcijas tiks vērstas uz Direktīvas 91/271/EEK un Direktīvas 98/83/EK prasību izpildi.
	Aizsargāt un atjaunot bioloģisko daudzveidību un augsni, un veicināt ekosistēmu pakalpojumus, tostarp ar tīkla Natura 2000 palīdzību, un zaļo infrastruktūru. (KF)	Latvijai jāizpilda vismaz 18 ES direktīvu un 6 konvenciju prasības vides monitoringa, piemēram, Direktīvas 91/676/EEK, Direktīvas 2008/50/EK, Direktīvas 2004/107/EK, Direktīvas 2000/60/EK un Direktīvas 92/43/EEK prasību izpildi. Lai nodrošinātu iepriekš noteikto, tiks pilnveidots vides monitoringa tīkls, tiks palielināts teritoriju skaits, kurās tiek novēsta antropogēnā slodze uz īpaši aizsargājamām sugām/biotopiem, pilnveidota jau izbūvētā infrastruktūra un sabiedrība, un valsts institūcijas tiks nodrošinātas ar objektīvu informāciju par vides kvalitāti. Investīcijas tiks vērstas arī uz Direktīvas 2009/147/EK un Direktīvas 92/43/EEK prasību izpildi ES nozīmes sugu un biotopu aizsardzības jomās.
	Saglabāt, aizsargāt, veicināt un attīstīt dabas un kultūras mantojumu. (ERAF)	Saskaņā ar Tūrisma attīstības pamatnostādņēm 2014.–2020.gadam dabas un kultūras mantojums šobrīd ir komercdarbībai un reģionālajai attīstībai nepietiekami novērtēts un izmantots resurss. Šīs investīcijas jāveic, balstoties uz attiecīgo teritoriju integrētām attīstības programmām, tādējādi nodrošinot ilgtspējīgu kultūras un dabas mantojuma aizsargāšanu, saglabāšanu, kā arī izmantošanu sociālā kapitāla attīstībai un vides kvalitātes pilnveidei. NRP uzsver kultūrvides un sociālekonomiskā potenciāla izmantošanas lomu pašvaldību ekonomiskajā attīstībā.
	Veikt darbības, lai uzlabotu pilsētvidi, revitalizētu pilsētas, atjaunotu un attīrītu pamestas rūpnieciskās teritorijas (tai skaitā pārveidei paredzētās zonas), samazinātu gaisa piesārņojumu un veicinātu trokšņa mazināšanas pasākumus (ERAF)	NRP izaicinājumi: uzņēmējdarbības vides uzlabošana, nodrošinot sabiedrisko pakalpojumu pieejamību un sasniedzamību. Reģionālās politikas pamatnostādnes 2013.–2019.gadam nosaka nepieciešamību veicināt pilsētu revitalizāciju, nodrošinot vides kvalitātes uzlabošanu un investīciju piesaisti. NRP uzsver kultūrvides un sociālekonomiskā potenciāla izmantošanas lomu pašvaldību ekonomiskajā attīstībā.

⁹ EK pētījums „Izpēte par atkritumu apsaimniekošanas darbību ES dalībvalstīs”

Tematiskais mērķis	Ieguldījumu prioritāte	Pamatojums
7. Veicināt ilgtspējīgu transportu un novērst trūkumus galvenajās tīkla infrastruktūrās	Atbalstīt multimodālu Eiropas vienoto transporta telpu, investējot TEN-T. (KF)	Baltajā grāmatā ¹⁰ iecerēts līdz 2030.gadam izveidot funkcionējošu multimodālu TEN-T tīklu, nodrošinot efektīvus savienojumus starp svarīgākajām ES valstu pilsētām, ostām, lidostām un sauszemes robežšķērsošanas punktiem. NRP un Transporta attīstības pamatnostādnēs minētais transporta politikas mērķis: transporta politikas attīstības galvenais mērķis ir konkurētspējīga, ilgtspējīga, komodāla transporta sistēma, kas nodrošina augstas kvalitātes mobilitāti. Tā sasniegšanai jāstrādā divos galvenajos darbības virzienos – palielināt Latvijas tranzīta un loģistikas pakalpojumu konkurētspēju, un nodrošināt iekšējo un ārējo sasniedzamību un augstas kvalitātes mobilitātes iespējas visā valsts teritorijā.
	Attīstīt un atjaunot visaptverošu, kvalitatīvu un savstarpēji savietojamu dzelzceļa sistēmu un veicināt trokšņa mazināšanas pasākumus. (KF)	NRP mērķis: skatīt iepriekšējo ieguldījumu prioritāti. NRP 2013. gada progresa ziņojumā uzsvēta nepietiekama dzelzceļa līniju caurlaides spēja atsevišķos līniju posmos, tāpēc nepieciešami nozīmīgi modernizācijas projekti sliežu ceļu rekonstrukcijā, sakaru un signalizācijas sistēmu modernizācijā u.tml., lai palielinātu kravu caurlaides spēju ar mērķi 2015.gadā sasniegt 85 milj. tonnu gadā. Latvijas dzelzceļa tīkla kopgarums ir 1896,9 km, un tikai 257,4 km no tiem ir elektrificēti ¹¹ . Dzelzceļa elektrifikācija samazinās dzelzceļa koridora kopējās izmaksas un slodzi videi, paaugstinās konkurētspēju, kā arī nodrošinās atbilstību ES transporta politikai un ilgtermiņa mērķiem .
	Pastiprināt reģionālo mobilitāti, pievienojot sekundāros un terciāros transporta mezglus, tostarp multimodālos mezglus, TEN-T infrastruktūrai. (ERAF)	NRP mērķis: skatīt iepriekšējo ieguldījumu prioritāti. NRP 2013. gada progresa ziņojumā secināts, ka transporta infrastruktūras tīkls valstī ir pietiekams, un var nodrošināt mobilitāti iekšzemē un starptautisko sasniedzamību. Taču primāri būtiska ir šī tīkla kvalitāte un ilgtspējīga attīstība, vienlaikus uzsvērot nepieciešamību sakārtot reģionālos autoceļus. Ieguldījumu prioritātes ietvaros plānota reģionālo autoceļu sakārtošana, priekšroku dodot tiem autoceļiem, kuri savieno nacionālās un reģionālās nozīmes attīstības centrus un dod ieguldījumu TEN-T tīkla attīstībā.
8. Veicināt stabilas un kvalitatīvas darba vietas un atbalstīt brīvprātīgu darbaspēka mobilitāti	Nodarbinātības pieejamības nodrošināšana darba meklētājiem un neaktīvām personām, tostarp ilgstošiem bezdarbniekiem un no darba tirgus attālinātām personām, kā arī izmantojot vietējās nodarbinātības iniciatīvas un atbalstu darbaspēka mobilitātei. (ESF)	NRP mērķi: nodarbinātības līmenis 73% (20–64 g.v. grupā) un nabadzības riskam pakļauto personu īpatsvars 21% vai 121 000 cilvēkiem novērsts nabadzības vai atstumtības risks ¹² . ES Padomes rekomendācija: Risināt situāciju saistībā ar ilgstošo un jauniešu bezdarbu, palielinot aktīvās darba tirgus politikas un mērķtiecīgu sociālo pakalpojumu darbības jomu un efektivitāti (2013.gads); Palielināt aktīvās darba tirgus politikas mērogu (2014.gads). NRP izaicinājumi – strukturālā un cikliskā bez darba riska mazināšana, kvalifikācijas un prasmju atbilstība darba tirgus prasībām.

¹⁰ Ceļvedis uz Eiropas vienoto transporta telpu — virzība uz konkurētspējīgu un resursefektīvu transporta sistēmu <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0144:FIN:LV:PDF>

¹² Mērķis ietver divus rādītājus — nabadzības riska indekss un/vai personu īpatsvars zemas darba intensitātes māsjaunniecībās. Saskaņā ar Eurostat (EU-SILC) datiem, 2012. gadā Latvijas sasniegtais rādītājs bija 22,1% jeb 448,5 tūkst. iedzīvotāju, kas bija pakļauti nabadzības riskam un/vai dzīvoja zemas darba intensitātes māsjaunniecībās

Tematiskais mērķis	Ieguldījumu prioritāte	Pamatojums
	Jauniešu ilgtspējīga integrācija darba tirgū, īpašu uzmanību pievēršot nodarbinātībā, izglītībā vai apmācībā neiesaistītiem jauniešiem, tostarp jauniešiem, kuriem ir sociālās atstumtības risks, un jauniešiem no sociāli atstumtām kopienām, tostarp ar garantijas jauniešiem shēmas īstenošanu. (ESF)	NRP mērķis: nodarbinātības līmenis 73% (20–64 g.v. grupā). ES Padomes rekomendācija: Uzlabot jauniešu nodarbinātību, piemēram, izmantojot garantijas jauniešiem, izveidot visaptverošu karjeras konsultāciju sistēmu, īstenojot reformas profesionālās izglītības un apmācības nozarē un uzlabot mācību prakses kvalitāti un pieejamību (2013.g.); gūt panākumus jauniešu nodarbināmībā, tostarp īstenojot pasākumus to jauniešu iesaistīšanai, kuri nav ne nodarbināti, ne iesaistīti izglītībā vai apmācībā un nav reģistrējušies valsts nodarbinātības dienestā (2014.g.). Nepieciešams nodrošināt jauniešu iesaisti darba tirgū, izmantojot iniciatīvu “ <i>Jauniešu garantija</i> ”.
	Darba ņēmēju, uzņēmumu un uzņēmēju pielāgošanās pārmaiņām. (ESF)	NRP mērķi: nodarbinātības līmenis 73%; nabadzības riskam pakļauto personu īpatsvars 21% vai 121 000 cilvēku novērsts nabadzības vai atstumtības risks. ES Padomes rekomendācija: Risināt situāciju saistībā ar ilgstošo un jauniešu bezdarbu, palielinot aktīvās darba tirgus politikas un mērķtiecīgu sociālo pakalpojumu darbības jomu un efektivitāti (2013.gads); Palielināt aktīvās darba tirgus politikas mērogu (2014.g.). Darba vietu kvalitātes pilnveide ir politikas virziens, ko stratēģijas “Eiropa 2020” īstenošanai izvirza ar Padomes lēmumu apstiprinātās dalībvalstu nodarbinātības politikas pamatnostādnes.
9. Veicināt sociālo iekļaušanu un apkarot nabadzību un jebkādu diskrimināciju	Aktīva iekļaušana, tostarp lai veicinātu vienlīdzīgas iespējas un aktīvu līdzdalību un uzlabotu nodarbināmību (ESF)	NRP mērķi: nodarbinātības līmenis 73%; nabadzības riskam pakļauto personu īpatsvars 21% vai 121 000 cilvēku novērsts nabadzības vai atstumtības risks. ES Padomes rekomendācija: Risināt situāciju saistībā ar ilgstošo un jauniešu bezdarbu, palielinot aktīvās darba tirgus politikas un mērķtiecīgu sociālo pakalpojumu darbības jomu un efektivitāti (2013.gads); Reformēt sociālo palīdzību un tās finansēšanu, lai nodrošinātu [...] pastiprinātus aktivizēšanas pasākumus un mērķtiecīgus sociālos pakalpojumus 2014.g.). NRP izaicinājumi: augsts bezdarba līmenis, nepietiekamas/neatbilstošas prasmes; pastāvošie aizspriedumi un diskriminācija; nepietiekama pakalpojumu pieejamība.
	Piekluves uzlabošana cenas ziņā pieejamiem, ilgtspējīgiem un kvalitatīviem pakalpojumiem, tostarp veselības aprūpei un vispārējās nozīmes sociālajiem pakalpojumiem. (ESF)	NRP mērķis: nabadzības riskam pakļauto personu īpatsvars 21% vai 121 000 cilvēkiem novērsts nabadzības vai atstumtības risks. ES Padomes rekomendācija: Risināt situāciju saistībā ar augstajiem nabadzības rādītājiem, veicot reformas sociālajā palīdzībā, lai tā attiektos uz lielāku iedzīvotāju skaitu, uzlabojot pabalstu adekvātumu un stiprinot pabalsta saņēmēju aktivizēšanas pasākumus. Pastiprināt īstenošanas mehānismus, lai efektīvi samazinātu bērnu nabadzību ¹³ (2013.gads); Reformēt sociālo palīdzību un tās finansēšanu, lai nodrošinātu [...] pastiprinātus aktivizēšanas pasākumus un mērķtiecīgus sociālos pakalpojumus. Palielināt aktīvās darba tirgus politikas mērogu. Uzlabot veselības aprūpes sistēmas izmaksu lietderību, kvalitāti un pieejamību (2014.gads). NRP izaicinājumi: nepietiekama sociālās aizsardzības un veselības aprūpes pakalpojumu pieejamība.
	Investējot veselības aprūpes un sociālajā infrastruktūrā, kas sniedz ieguldījumu valsts, reģionālajā un vietējā attīstībā,	NRP mērķis: samazināt nabadzības riskam pakļauto personu īpatsvaru līdz 21% vai 121 000 cilvēkiem novērsts nabadzības vai atstumtības risks.

¹³ Rekomendācijas daļa, kas attiecas uz reformām sociālajā palīdzībā, uzlabojot pabalstu adekvātumu, tiek īstenota valsts budžeta ietvaros.

Tematiskais mērķis	Ieguldījumu prioritāte	Pamatojums
	mazinot atšķirības veselības stāvokļa ziņā, veicinot sociālo iekļaušanu ar sociālo, kultūras un atpūtas pakalpojumu uzlabotas pieejamības palīdzību un veicinot pāreju no institucionāliem uz pašvaldību pakalpojumiem ¹⁴ . (ERAF)	ES Padomes rekomendācija: Risināt situāciju saistībā ar augstajiem nabadzības rādītājiem, veicot reformas sociālajā palīdzībā, lai tā attiektos uz lielāku iedzīvotāju skaitu, uzlabojot pabalstu adekvātumu un stiprinot pabalsta saņēmēju aktivizēšanas pasākumus. Pastiprināt īstenošanas mehānismus, lai efektīvi samazinātu bērnu nabadzību (2013.gads); Reformēt sociālo palīdzību un tās finansēšanu, lai nodrošinātu [...] pastiprinātus aktivizēšanas pasākumus un mērķtiecīgus sociālos pakalpojumus. Palielināt aktīvās darba tirgus politikas mērogu. Uzlabot veselības aprūpes sistēmas izmaksu lietderību, kvalitāti un pieejamību (2014.g.). NRP izaicinājumi: nepietiekama pakalpojumu pieejamība un kvalitāte.
10. Investēt izglītībā, apmācībā un profesionālajā izglītībā prasmju nodrošināšanai un mūžizglītībā	Priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas samazināšana un novēršana un vienlīdzīgas pieejas veicināšana kvalitatīvai pirmsskolas, pamatskolas un vidusskolas izglītībai, tostarp formālām, neformālām un ikdienējām mācību iespējām, kas ļauj mācības pametušajām personām atsākt izglītības iegūšanu un mācības. (ESF)	NRP mērķis: mācību un apmācības priekšlaicīgas pārtraukšanas īpatsvars vecuma grupā no 18 līdz 24 gadiem mazāks par 13,4%. ES Padomes rekomendācija: Risināt situāciju saistībā ar ilgstošo un jauniešu bezdarbu, palielinot aktīvās darba tirgus politikas un mērķtiecīgu sociālo pakalpojumu pārklājumu un efektivitāti. Uzlabot jauniešu nodarbinātību, piemēram, izmantojot garantijas jauniešiem, izveidot visaptverošu karjeras atbalsta sistēmu, īstenojot reformas profesionālās izglītības un apmācības nozarē un uzlabot mācību prakses kvalitāti un pieejamību (2013.gads); Sniegt profesionālo orientāciju visos izglītības līmeņos, uzlabot profesionālās izglītības un apmācības kvalitāti, tostarp stiprinot mācekļību, un gūt panākumus jauniešu nodarbināmībā, tostarp īstenojot pasākumus to jauniešu iesaistīšanai, kuri nav ne nodarbināti, ne iesaistīti izglītībā vai apmācībā un nav reģistrējušies valsts nodarbinātības dienestā (2014.g.).
	Augstākās izglītības vai pielīdzināma līmeņa izglītības kvalitātes, efektivitātes un pieejamības uzlabošana nolūkā palielināt līdzdalības un sasniegumu līmeni, jo īpaši nelabvēlīgā situācijā esošām grupām. (ESF)	NRP mērķis: augstākajā izglītībā līdz 34–36% paaugstināt iedzīvotāju īpatsvaru vecuma grupā no 30 līdz 34 gadiem, kuriem ir pabeigta augstākā izglītība. ES Padomes rekomendācija: Īstenojot plānotās augstākās izglītības reformas, jo īpaši attiecībā uz tāda finansēšanas modeļa izveidi, kas stimulē kvalitāti, akreditācijas sistēmas reformu, iestāžu konsolidāciju un internacionalizācijas veicināšanu (2013.g.); Paātrināt augstākās izglītības reformas īstenošanu, jo īpaši izveidojot neatkarīgu akreditācijas aģentūru un tādu finansēšanas modeli, kas stimulē kvalitāti (2014.g.). NRP izaicinājumi: krīzes rezultātā pazeminājusies cilvēku maksātspēja, kas samazina studējošo skaitu maksas studijās; nepietiekami attīstīta augstākās izglītības institūciju materiāli tehniskā bāze; nepietiekams docētāju un zinātnisko darbinieku skaits; studiju programmas ir sadrumstalotas, apdraudēta studiju kvalitāte.
	Formālas, neformālas un ikdienējas mūžizglītības vienlīdzīgas pieejamības uzlabošana visām vecuma grupām, darbaspēka zināšanu, prasmju un kompetenču uzlabošana un elastīgu mācību iespēju veicināšana, tostarp ar profesionālo orientāciju un iegūto kompetenču apstiprināšanu. (ESF)	NRP mērķi: 15% no iedzīvotājiem (25–64 gadu vecumā) ir regulāri iesaistīti mācīšanās procesā; strukturālā bezdarba riska mazināšana, nodrošinot labāku kvalifikācijas un prasmju atbilstību darba tirgus prasībām ES Padomes rekomendācija: Sniegt profesionālo orientāciju visos izglītības līmeņos, uzlabot profesionālās izglītības un apmācības kvalitāti, tostarp stiprinot mācekļību, un gūt panākumus jauniešu nodarbināmībā (2014.gads). NRP izaicinājums: nav pilnībā nodrošināta ārpus formālās izglītības iegūto zināšanu un prasmju atzīšana, kā arī pastāv ierobežotas iespējas pieaugušajiem iegūt formālo izglītību pamatizglītības un vidējās izglītības pakāpē, ierobežotas iespējas gados vecākiem cilvēkiem uzturēt kvalifikāciju, apgūt jaunas zināšanas.

¹⁴ „Pašvaldību pakalpojumi” — sabiedrībā balstīti pakalpojumi. Ieguldījumu prioritātes nosaukums atbilst Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai (ES) Nr. 1301/2013 (2013. gada 17. decembris) par Eiropas Reģionālās attīstības fondu un īpašiem noteikumiem attiecībā uz mērķi „Investīcijas izaugsmei un nodarbinātībai” un ar ko atceļ Regulu (EK) Nr. 1080/2006.

Tematiskais mērķis	Ieguldījumu prioritāte	Pamatojums
	Darba tirgus nozīmes palielināšana izglītības un apmācības sistēmās, pārejas veicināšana no izglītības uz nodarbinātību un profesionālās izglītības un apmācības sistēmu un to kvalitātes uzlabošana, tostarp ar vajadzīgo prasmju prognozēšanas mehānismiem, studiju programmu pielāgošanu un uz darbu balstītu mācību programmu, tostarp duālu mācību programmu un mācekļības shēmu, izstrādi. (ESF)	NRP mērķi: 15% no iedzīvotājiem (25–64 gadu vecumā) ir regulāri iesaistīti mācīšanās procesā; strukturālā bezdarba mazināšana, nodrošinot labāku kvalifikācijas un prasmju atbilstību darba tirgus prasībām. ES Padomes rekomendācija: Risināt situāciju saistībā ar ilgstošo un jauniešu bezdarbu, palielinot aktīvās darba tirgus politikas un mērķtiecīgu sociālo pakalpojumu pārklājumu un efektivitāti. Uzlabot jauniešu nodarbinātību, piemēram, izmantojot garantijas jauniešiem, izveidot visaptverošu karjeras atbalsta sistēmu, īstenojot reformas profesionālās izglītības un apmācības nozarē un uzlabot mācību prakses kvalitāti un pieejamību (2013.gads); Sniegt profesionālo orientāciju visos izglītības līmeņos, uzlabot profesionālās izglītības un apmācības kvalitāti, tostarp stiprinot mācekļību, un gūt panākumus jauniešu nodarbināmībā (2014.gads).
	Investīcijas izglītībā un apmācībā, tostarp profesionālajā apmācībā, lai nodrošinātu prasmju apgūšanu un mūžizglītību, attīstot izglītības un apmācības infrastruktūru. (ERAF)	NRP mērķis: 15% no iedzīvotājiem (25–64 gadu vecumā) ir regulāri iesaistīti mācīšanās procesā; strukturālā bezdarba riska mazināšana, nodrošinot labāku kvalifikācijas un prasmju atbilstību darba tirgus prasībām. Jāturpina izglītības infrastruktūras uzlabošana un modernizācija, lai veicinātu visu līmeņu izglītības atbilstību darba tirgus prasībām, kā arī veicinātu skolēnu motivāciju un interesi mācīties apgūt jaunas prasmes un iegūt kvalifikāciju.
11. Uzlabot publisko iestāžu un ieinteresēto personu institucionālās spējas un valsts pārvaldes efektivitāti	Investīcijas institucionālajās spējās un efektīvā valsts pārvaldē un publiskajos pakalpojumos valsts, reģionālajā un vietējā līmenī, lai panāktu reformas, labāku regulējumu un labu pārvaldību. (ESF)	ES Padomes rekomendācija: pabeigt reformas, lai uzlabotu tiesu iestāžu efektivitāti un kvalitāti un samazinātu neiztiesāto lietu skaitu un tiesvedības ilgumu, tostarp attiecībā uz maksātnespēju. Ieviest visaptverošu cilvēkresursu politiku un veikt pasākumus, lai īstenotu mediācijas tiesības un racionalizētu šķīrējtiesu sistēmu (2013.gads). Pabeigt tiesu reformas, tostarp sāktās reformas maksātnespējas, šķīrējtiesu un mediācijas jomā, lai nodrošinātu uzņēmējdarbībai un patērētājiem labvēlīgāku tiesisko vidi. Pastiprināt publiskās pārvaldes reformas, tostarp īstenojot valsts uzņēmumu pārvaldības reformu un palielinot Konkurences padomes institucionālo un finansiālo neatkarību (2014.gads). NRP izaicinājumi: samazināt administratīvo slogu uzņēmumiem, uzlabot uzņēmējdarbības tiesību aktu kvalitāti un veicināt uzņēmējdarbībai labvēlīgas vides veidošanu.

1.2. Plānoto investīciju pamatojums

- (102) Lai sasniegtu “Eiropa 2020” stratēģijā noteikto mērķi – P&A ieguldījumiem sasniedzot 1,5% no IKP 2020.gadā, jāveic ieguldījumi **1.tematiskā mērķa** ietvaros atbilstoši **RIS3 noteiktajam**, lai tādējādi nodrošinātu **ekonomikas strukturālās izmaiņas, veicinot zinātnes un tehnoloģiju virzīto izaugsmi un virzību uz zināšanām balstītu spēju attīstībai**, vienlaikus nodrošinot investīciju efektivitāti un savstarpēju papildinātību inovāciju, P&A, MVK atbalsta, IKT, izglītības un resursu ilgtspējas jomās.
- (103) **P&A&I jomai** plānots novirzīt 19,47% no kopējā ERAF finansējuma, to koncentrējot divās ieguldījumu prioritātēs atbilstoši ERAF regulas 5.panta 1.punktā noteiktajiem prioritārajiem virzieniem.
- (104) Lai sasniegtu pamatiniciatīvas “Digitālā programma Eiropai” noteikto mērķi attiecībā uz platjoslas interneta pieejamību, stiprinātu un attīstītu pakalpojumus un IKT iespējas dažādās tautsaimniecībai nozīmīgās jomās, jāveic ieguldījumi **2.tematiskā mērķa** ietvaros, kas ļaus uzlabot publiskās pārvaldes darbības efektivitāti, datu pieejamību, elektronisko pakalpojumu saturu, komercdarbības vidi, darījumu drošību elektroniskā vidē, padarot publisko informāciju viegli pieejamu, mazinot administratīvo slogu. IKT jomai plānots novirzīt 7,2% no kopējā ERAF finansējuma.
- (105) Atbilstoši NIP un RIS3 identificētajām vajadzībām un noteiktajām prioritātēm, kā arī lai dotu ieguldījumu “Eiropa 2020” stratēģijas mērķa sasniegšanā –uzlabot saimnieciskās darbības vidi, īpaši MVK, un atbalstīt stingra un ilgtspējīga rūpnieciskā pamata izveidi, jāveic ieguldījumi **3.tematiskā mērķa** ietvaros attiecībā uz finansiālu atbalstu komercdarbības attīstībai dažādās tās attīstības stadijās, apstrādes rūpniecības infrastruktūras attīstībai un jaunu, radošu produktu radīšanai. MVK konkurētspējas stiprināšanai plānots novirzīt 13,21% no kopējā ERAF finansējuma.
- (106) **4.tematiskā mērķa** ietvaros, novirzot 11,92% no ERAF atbilstoši ERAF regulas 5.panta (4) c); e) ieguldījumu prioritātēm un 14,40% no KF finansējuma atbilstoši KF regulas 4.panta (a) i); ii); v) ieguldījumu prioritātēm, sniedzot ieguldījumu primārās enerģijas ietaupījumu 0,670 Mtoe un 40% atjaunojamās enerģijas īpatsvars bruto enerģijas gala patēriņā nodrošināšanai, ņemot vērā, ka 2012.gadā AER īpatsvars bruto enerģijas galapatēriņā bija 35,8%.
- (107) Nodrošinot stratēģijas “Eiropa 2020” un ESSBJR mērķu sasniegšanu **5.tematiskā mērķa ietvaros**, novirzot 2,74% no ERAF kopējā finansējuma atbilstoši ERAF regulas 5.panta a) ieguldījumu prioritātei, plānoti ieguldījumi klimata pārmaiņu rezultātā izraisīto plūdu un erozijas risku apdraudēto iedzīvotāju skaita samazinājumam ap 30% no identificēta plūdu un erozijas riskam pakļauto iedzīvotāju skaita, kā arī plūdu apdraudējuma hidrobūvju aizsargāto platību samazināšanai.
- (108) Nodrošinot stratēģijas “Eiropa 2020” mērķu sasniegšanu, kā arī direktīvu prasību vides monitoringa, ES nozīmes sugu un biotopu aizsardzības jomā, Savienības vides *acquis* noteikumu apsaimniekošanas, ūdens resursu vides kvalitātes un gruntsūdeņu aizsardzības jomā izpildi, **6.tematiskā mērķa** ietvaros plānots novirzīt 14,09% no KF kopējā finansējuma atbilstoši KF regulas 4.panta (c) i); ii); iii) ieguldījumu prioritātēm. 13,12% no ERAF kopējā finansējuma atbilstoši ERAF regulas 5. panta (6) c); e) ieguldījumu prioritātēm paredzēti ieguldījumiem nacionālās un reģionālās nozīmes attīstības centru revitalizācijā, vides kvalitātes uzlabošanā, kā arī ilgtspējīgu tūrisma produktu attīstībā teritorijās ar atbilstošu potenciālu uz dabas un kultūras kapitāla pamata.
- (109) Lai nodrošinātu stratēģijā “Eiropa 2020”, ESSBJR, NRP un Transporta attīstības pamatnostādnēs noteiktos mērķus, investīcijas **7.tematiskā mērķa** ietvaros plānots novirzīt 68,5% no KF finansējuma atbilstoši KF regulas 4.panta (d) i); iii) ieguldījuma prioritātēm un 9,81% no ERAF finansējuma atbilstoši ERAF regulas 5.panta (7) b) ieguldījuma prioritātei resursefektīvas transporta sistēmas izveidei, kas palīdz risināt ar klimata pārmaiņām un vidi saistītas problēmas un sekmēt teritoriālo kohēziju.

- (110) Lai sasniegtu stratēģijā “Eiropa 2020” noteikto mērķi – nodarbinātības līmenis 73% vecuma grupā 20–64 gadi (2012. g. 68,2%), jāveic ieguldījumi **8.tematiskā mērķa** ietvaros. Ar KP fondu investīcijām plānots risināt NRP un Konverģences programmas novērtējumā izteikto nepieciešamību palielināt finansējumu bezdarbnieku aktivizēšanai un aktīvās darba tirgus politikas efektivitātes uzlabošanai, risināt jauniešu bezdarba problēmas, kā arī uzlabot darba drošību uzņēmumos.
- (111) Nodarbinātības jautājumu risināšanai tiks novirzīti 21,21% no ESF finansējuma, to koncentrējot trīs ieguldījumu prioritātēs (ESF regulas 3. pants, a) i); ii) un v) punkts).
- (112) Lai izpildītu ES Padomes 2013. un 2014.gada rekomendācijas par ilgstošā bezdarba mazināšanu, sociālo un veselības aprūpes pakalpojumu pieejamības nodrošināšanu un nabadzības mazināšanu, **9.tematiskā mērķa** ietvaros plānots veikt ESF investīcijas divās ieguldījumu prioritātēs (ESF regulas 3.pants, b) i) un iv) punkts), kas veido 35,26% no ESF, nodrošinot ESF regulas prasību par vismaz 20% novirzīšanu 9.tematiskajam mērķim. Plānotie atbalsta pasākumi tiks papildināti ar ERAF ieguldījumiem 8,05% apmērā sociālajā un veselības infrastruktūrā (ERAF regulas 5. pants, 9) a) punkts).
- (113) Lai risinātu ES Padomes 2013. un 2014.gada rekomendācijas par augstākās izglītības reformu īstenošanu, nodrošinātu karjeras atbalstu, uzlabotu profesionālās izglītības un apmācības kvalitāti, t.sk. stiprinot praksi un veicinot izglītojamo skaita proporcijas izmaiņas starp profesionālo un vispārējo izglītību apguvušajiem, panāktu progresu jauniešu nodarbināšanā, ieskaitot tos jauniešus, kuri nekur nemācās un nestrādā, un nav reģistrēti kā bezdarbnieki, jāveic investīcijas **10.tematiskajā mērķī**.
- (114) Lai nodrošinātu plānoto reformu īstenošanu izglītības jomā, ESF finansējumu 37,35% apmērā no ESF plānots novirzīt četrās ieguldījumu prioritātēs (ESF regulas 3.pants, c) i); ii) iii) un iv) punkts) un ESF ieguldījumus papildinās plānotais ERAF finansējums 11,55% apmērā no ERAF vienā ieguldījumu prioritātē (ERAF regulas 5.pants, 10) punkts).
- (115) Lai izpildītu ES Padomes 2013. un 2014.gada rekomendācijas par tiesu sistēmas pārvaldības un efektivitātes uzlabošanu, un celtu valsts pārvaldes darbinieku kapacitāti, plānoti ieguldījumi **11. tematiskajā mērķī**, novirzot ESF finansējumu 2,83% no ESF.
- (116) Lai nodrošinātu stratēģijā “Eiropa 2020”, ES Padomes 2013. un 2014.gada rekomendācijās un NRP norādīto mērķu sasniegšanu ar KP fondu atbalstu, plānotas investīcijas KP fondu administrēšanā, katram no fondiem sniedzot ieguldījumu kopējā sistēmas vadības procesā – 3,35% no ESF, 1,63% no ERAF un 3,02% no KF tiks novirzīti TP.
- (117) Lai izpildītu ESF regulas 4. panta 3.a) punkta nosacījumu, ka 60% no ESF finansējuma tiek koncentrēti vismaz piecās ieguldījumu prioritātēs, ESF finansējums 76% apmērā tiek koncentrēts piecās lielākajās ESF ieguldījumu prioritātēs (ESF regulas 3. panta a) i), b) i) un iv), un c) i) un ii) punkts).

Tabula Nr. 1.2. (2) Pārskats par programmas investīciju stratēģiju

Prioritārais virziens	Fonds	ES līdzfinansējums (EUR)	ES līdzfinansējuma īpatsvars darbības programmai (dalījumā pa fondiem un prioritārajiem virzieniem)	Tematiskais mērķis	Ieguldījumu prioritāte	Ieguldījumu prioritātei atbilstošs specifiskais atbalsta mērķis	Kopējais un specifiskais rezultāta rādītājs
1. Pētniecība, tehnoloģiju attīstība un inovācijas	ERAF	467 519 706	10,58 %	1. Nostiprināt pētniecību, tehnoloģiju attīstību un inovāciju	1.1. Uzlabot P&I infrastruktūru un spēju attīstīt P&I izcilību, kā arī veicināt kompetences centru, it īpaši Eiropas nozīmes centru, izveidi.	1.1.1. Palielināt Latvijas zinātnisko institūciju pētniecisko un inovatīvo kapacitāti un spēju piesaistīt ārējo finansējumu, ieguldot cilvēkresursos un infrastruktūrā.	Valsts un augstākās izglītības sektora piesaistītais ārējais finansējums zinātniski pētnieciskajam darbam
					1.2. Sekmēt uzņēmumu investīcijas P&I un veidot saiknes un sinerģiju starp uzņēmumiem, pētniecības un izstrādes centriem un augstākās izglītības nozari, jo īpaši veicināt investīcijas produktu un pakalpojumu (tai skaitā radošu produktu) attīstībā, tehnoloģiju nodošanu, sociālās inovācijas, ekoinovācijas, sabiedrisko pakalpojumu lietotnes, pieprasījuma	1.2.1. Palielināt privātā sektora investīcijas P&A.	Vidējais zinātnisko publikāciju uz vienu zinātniskā personāla pilna darba laika ekvivalentu skaits gadā Privāto investīciju P&A apjoms

Prioritārais virziens	Fonds	ES līdzfinansējums (EUR)	ES līdzfinansējuma īpatsvars darbības programmai (dalījumā pa fondiem un prioritārajiem virzieniem)	Tematiskais mērķis	Ieguldījumu prioritāte	Ieguldījumu prioritātei atbilstošs specifiskais atbalsta mērķis	Kopējais un specifiskais rezultāta rādītājs
					stimulēšanu, tīklu veidošanu, kopu izveidi un atvērtās inovācijas ar viedās specializācijas palīdzību un atbalstīt tehnoloģisko un lietišķo pētniecību, izmēģinājuma projektus, ražojumu apstiprināšanu to agrīnā izstrādes stadijā, ražošanas spēju palielināšanu un pirmo ražošanu, jo īpaši attiecībā uz svarīgākajām pamattehnoloģijām un universālo tehnoloģiju izplatīšanu.	1.2.2. Veicināt inovāciju ieviešanu komersantos	Inovatīvo komersantu īpatsvars
2. IKT pieejamība, e-pārvalde un pakalpojumi	ERAF	172 783 829	3,91%	2. Uzlabot informācijas un komunikācijas tehnoloģiju pieejamību, izmantošanu un kvalitāti	2.1. Paplašināt platjoslas pakalpojumu izvietojumu un sekmējot ātrgaitas tīklu attīstību un atbalstot jauno tehnoloģiju un tīklu ieviešanu digitālās ekonomikas vajadzībām.	2.1.1. Uzlabot elektroniskās sakaru infrastruktūras pieejamību lauku teritorijās.	Mājsaimniecības laukos, kurām pieejami platjoslas piekļuves pakalpojumi ar vismaz 30 Mb/s datu pārraides ātrumu
					2.2. Stiprināt IKT lietojumprogrammas e-	2.2.1. Nodrošināt publisko datu atkalizmantošanas	Pieslēgumu ar vismaz 30 Mb/s datu pārraides ātrumu īpatsvars Iedzīvotāju īpatsvars, kas izmanto e-pakalpojumus ¹⁵

¹⁵ Iedzīvotāju īpatsvars, kas sadarbībai ar valsts un pašvaldību institūcijām iesniedz veidlapas elektroniski.

Prioritārais virziens	Fonds	ES līdzfinansējums (EUR)	ES līdzfinansējuma īpatsvars darbības programmai (dalījumā pa fondiem un prioritārajiem virzieniem)	Tematiskais mērķis	Ieguldījumu prioritāte	Ieguldījumu prioritātei atbilstošs specifiskais atbalsta mērķis	Kopējais un specifiskais rezultāta rādītājs
					pārvaldes, e- mācību, e-iekļaušanas, e-kultūras un e-veselības jomā	pieaugumu un efektīvu publiskās pārvaldes un privātā sektora mijiedarbību	Komersantu īpatsvars, kas izmanto e-pakalpojumus ¹⁶ Vidējais publiskā sektora informācijas atkalizmantošanas indekss
3. Mazo un vidējo komersantu konkurētspēja	ERAF	296 191 300	6,70%	3. Mazo un vidējo komersantu konkurētspēja	3.1. Veicināt uzņēmējdarbību, jo īpaši atvieglojot jaunu ideju izmantošanu ekonomikā un atbalstot jaunu uzņēmumu izveidi, tostarp ar uzņēmumu inkubatoru palīdzību	3.1.1. sekmēt MVK izveidi un attīstību, īpaši apstrādes rūpniecībā un RIS3 prioritārajās nozarēs	MVK skaits uz 1000 iedzīvotājiem MVK produktivitāte uz vienu nodarbināto
						3.1.2. palielināt straujas izaugsmes komersantu skaitu	Straujās izaugsmes komersanti pēc apgrozījuma pieauguma
					3.2. Atbalstīt MVK spēju panākt izaugsmi reģionālos, valsts un starptautiskos tirgos un iesaistīties inovāciju procesos	3.2.1. Palielināt augstas pievienotās vērtības produktu un pakalpojumu eksporta proporciju	MVK eksporta apjoms
					3.3. Atbalstīt uzlabotu spēju radīšanu un paplašināšanu produktu un pakalpojumu attīstībai.	3.3.1. palielināt privāto investīciju apjomu reģionos, veicot ieguldījumus uzņēmējdarbības attīstībai atbilstoši pašvaldību attīstības programmās noteiktajai teritoriju ekonomiskajai specializācijai un balstoties uz vietējo uzņēmēju vajadzībām	Nefinanšu investīcijas nemateriālajos ieguldījumos un pamatlīdzekļos pa darbības veidiem ¹⁷ ārpus Rīgas (faktiskajās cenās, eiro)

¹⁶ Uzņēmumu īpatsvars, kas sadarbībai ar valsts un pašvaldību institūcijām iesniedz veidlapas elektroniski.

¹⁷ (C) Apstrādes rūpniecība

(F) Būvniecība

Prioritārais virziens	Fonds	ES līdzfinansējums (EUR)	ES līdzfinansējuma īpatsvars darbības programmai (dalījumā pa fondiem un prioritārajiem virzieniem)	Tematiskais mērķis	Ieguldījumu prioritāte	Ieguldījumu prioritātei atbilstošs specifiskais atbalsta mērķis	Kopējais un specifiskais rezultāta rādītājs
	ESF	18 063 357	0,41%	11. Uzlabot publisko iestāžu un ieinteresēto personu institucionālās spējas un valsts pārvaldes efektivitāti	3.4. Investīcijas institucionālajās spējās un efektīvā valsts pārvaldē un publiskajos pakalpojumos valsts, reģionālajā un vietējā līmenī, lai panāktu reformas, labāku regulējumu un labu pārvaldību.	3.4.1. Paaugstināt tiesu un tiesībsargājošo institūciju personāla kompetenci komercdarbības vides uzlabošanas sekmēšanai 3.4.2. Valsts pārvaldes profesionālā pilnveide labāka tiesiskā regulējuma izstrādē mazo un vidējo komersantu atbalsta, korupcijas novēršanas un ēnu ekonomikas mazināšanas jomās	tiesu, tiesībsargājošo institūciju un tiesu sistēmai piederīgo personu skaits, kuras paaugstinājušas profesionālo kompetenci komercdarbības vides uzlabošanas sekmēšanai Valsts pārvaldes darbinieku skaits, kuri paaugstinājuši profesionālo kompetenci labāka regulējuma izstrādē MVK atbalsta, korupcijas novēršanas un ēnu ekonomikas mazināšanas jomās
4. Pāreja uz ekonomiku ar zemu oglekļa emisijas līmeni visās nozarēs	ERAF	286 344 229	6,48%	4. Atbalstīt pāreju uz ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni visās nozarēs	4.2. Atbalstīt energoefektivitāti, viedu energovadību un atjaunojamo energoresursu izmantošanu sabiedriskajā infrastruktūrā, tostarp sabiedriskajās ēkās un mājokļu sektorā. 4.4. Veicināt zemu oglekļa emisiju stratēģijas visu veidu teritorijām, jo īpaši pilsētām, tostarp	4.2.1. Veicināt energoefektivitātes paaugstināšanu valsts un dzīvojamās ēkās. 4.2.2. Atbilstoši pašvaldības integrētajiem attīstības programmām sekmēt energoefektivitātes paaugstināšanu un AER izmantošanu pašvaldību ēkās. 4.4.1. Attīstīt ETL uzlādes infrastruktūru Latvijā.	Vidējais siltumenerģijas patēriņš apkurei Vidējais siltumenerģijas patēriņš apkurei Reģistrēto elektroauto skaits Latvijā

(H) Transports un uzglabāšana

(I) Izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi

(M) Profesionālie, zinātniskie un tehniskie pakalpojumi

Prioritārais virziens	Fonds	ES līdzfinansējums (EUR)	ES līdzfinansējuma īpatsvars darbības programmai (dalījumā pa fondiem un prioritārajiem virzieniem)	Tematiskais mērķis	Ieguldījumu prioritāte	Ieguldījumu prioritātei atbilstošs specifiskais atbalsta mērķis	Kopējais un specifiskais rezultāta rādītājs
					ilgtspējīgu multimodālo mobilitāti pilsētās un ar ietekmes mazināšanu saistītus pielāgošanās pasākumus		
	KF	194 266 292	4,40%		4.1. Veicināt energoefektivitāti un atjaunojamo energoresursu izmantošanu uzņēmumos.	4.1.1. Veicināt efektīvu energoresursu izmantošanu un enerģijas patēriņa samazināšanu un pāreju uz AER apstrādes rūpniecības nozarē.	Enerģijas intensitāte apstrādes rūpniecībā Atjaunojamo energoresursu īpatsvars apstrādes rūpniecības enerģijas patēriņā
					4.3. Veicināt no atjaunojamiem energoresursiem iegūtas enerģijas ražošanu un sadali.	4.3.1. Veicināt energoefektivitāti un vietējo atjaunojamo energoresursu izmantošanu centralizētajā siltumapgādē.	Atjaunojamo energoresursu īpatsvars saražotajā centralizētajā siltumenerģijā Kopējā atjaunojamo energoresursu siltumjauka centralizētajā siltumapgādē
					4.5. Veicināt zemu oglekļa emisiju stratēģijas visu veidu teritorijām, jo īpaši pilsētām, tostarp ilgtspējīgu multimodālo mobilitāti pilsētās un ar ietekmes mazināšanu saistītus pielāgošanās pasākumus	4.5.1. Attīstīt videi draudzīgu sabiedriskā transporta infrastruktūru.	Videi draudzīgā sabiedriskajā transportā pārvadātie pasažieri
5. Vides aizsardzība un resursu izmantošanas efektivitāte	ERAF	432 917 039	9,80%	5. Veicināt pielāgošanos klimata pārmaiņām, riska	5.1. Atbalstīt investīcijas, kas paredzētas, lai pielāgotos klimata pārmaiņām, tostarp izmantojot uz ekosistēmām balstītas	5.1.1. Novērst plūdu un krasta erozijas risku apdraudējumu pilsētu teritorijās.	Piesārņoto vietu un piesārņojumu emitējošo objektu, kuriem jāsamazina vides un sociālekonomisko zaudējumu risks, kas rastos applūšanas gadījumā, skaits

Prioritārais virziens	Fonds	ES līdzfinansējums (EUR)	ES līdzfinansējuma īpatsvars darbības programmai (dalījumā pa fondiem un prioritārajiem virzieniem)	Tematiskais mērķis	Ieguldījumu prioritāte	Ieguldījumu prioritātei atbilstošs specifiskais atbalsta mērķis	Kopējais un specifiskais rezultāta rādītājs
				novēršanu un pārvaldību	pieejas.	5.1.2. Samazināt plūdu riskus lauku teritorijās	Plūdu apdraudēto iedzīvotāju skaits Latvijā lauku teritorijā Plūdu apdraudējums hidrobuļņu aizsargātās platībās
				6. Aizsargāt vidi un veicināt resursu efektivitāti	5.5. Saglabāt, aizsargāt, veicināt un attīstīt dabas un kultūras mantojumu	5.5.1. Saglabāt, aizsargāt un attīstīt nozīmīgu kultūras un dabas mantojumu, kā arī attīstīt ar to saistītos pakalpojumus	Pavadītās nakts tūristu mītnēs Latvijas teritorijā gada laikā
					5.4. Aizsargāt un atjaunot bioloģisko daudzveidību un augsni un veicināt ekosistēmu pakalpojumus, tostarp ar Natura 2000 un zaļo infrastruktūru.	5.4.1. Saglabāt un atjaunot bioloģisko daudzveidību un aizsargāt ekosistēmas.	Nodrošināts labvēlīgs aizsardzības statuss ES nozīmes biotopiem Nodrošināts labvēlīgs aizsardzības statuss ES nozīmes sugām
					5.6. Veikt darbības, lai uzlabotu pilsētvidi, revitalizētu pilsētas, atjaunotu un attīrītu pamestas rūpnieciskās teritorijas (tai skaitā pārveidei paredzētās zonas), samazinātu gaisa piesārņojumu un veicinātu trokšņa mazināšanas pasākumus	5.6.1.SAM: veicināt Rīgas pilsētas revitalizāciju, nodrošinot teritorijas efektīvu sociālekonomisko izmantošanu	Piesaistītās privātās investīcijas atbalstītajās teritorijās 3 gadus pēc projekta pabeigšanas
						5.6.2. Teritoriju revitalizācija, reģenerējot degradētās teritorijas atbilstoši pašvaldības integrētajām attīstības programmām.	Strādājošo skaits (privātā sektorā) uzņēmumos, kuru ražošanas vai pakalpojuma sniegšanas vieta ir nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centri un to funkcionālās teritorijas.

Prioritārais virziens	Fonds	ES līdzfinansējums (EUR)	ES līdzfinansējuma īpatsvars darbības programmai (dalījumā pa fondiem un prioritārajiem virzieniem)	Tematiskais mērķis	Ieguldījumu prioritāte	Ieguldījumu prioritātei atbilstošs specifiskais atbalsta mērķis	Kopējais un specifiskais rezultāta rādītājs
	KF	190 138 398	4,30%	6. Aizsargāt vidi un veicināt resursu efektivitāti	5.2. Investēt atkritumu apsaimniekošanas nozarē, lai ievērotu Savienības <i>acquis</i> noteiktās prasības vides jomā un nodrošinātu dalībvalstu identificētās vajadzības pēc investīcijām, kas pārsniedz minētās prasības, vides saglabāšana un aizsardzība un resursu efektīvas izmantošanas veicināšana	5.2.1. Veicināt dažāda veida atkritumu atkārtotu izmantošanu, pārstrādi un reģenerāciju.	Pārstrādei un reģenerācijai nodoto atkritumu daudzums attiecībā pret attiecīgajā gadā radīto atkritumu daudzumu.
					5.3. Investēt ūdenssaimniecības nozarē, lai ievērotu Savienības <i>acquis</i> noteiktās prasības vides jomā un nodrošinātu dalībvalstu identificētās investīciju vajadzības, kas pārsniedz minētās prasības.	5.3.1. Attīstīt un uzlabot ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmas pakalpojumu kvalitāti un nodrošināt pieslēgšanas iespējas	Iedzīvotāju īpatsvars, kam nodrošināti normatīvo aktu prasībām atbilstošu centralizēto notekūdeņu apsaimniekošanas pakalpojumu pieslēgumi. Iedzīvotāju skaits, kam nodrošināti faktiski centralizēto notekūdeņu apsaimniekošanas pakalpojumu pieslēgumi.
					5.4. Aizsargāt un atjaunot bioloģisko daudzveidību un augsni un veicināt ekosistēmu pakalpojumus, tostarp ar Natura 2000 un zaļo infrastruktūru.	5.4.2. Nodrošināt vides monitoringa kontroles sistēmas attīstību un savlaicīgu vides risku novēršanu, kā arī sabiedrības līdzdalību vides pārvaldībā.	Vides monitoringa vietu skaits, kurās tiek veikts vides monitorings atbilstoši direktīvu prasībām

Prioritārais virziens	Fonds	ES līdzfinansējums (EUR)	ES līdzfinansējuma īpatsvars darbības programmai (dalījumā pa fondiem un prioritārajiem virzieniem)	Tematiskais mērķis	Ieguldījumu prioritāte	Ieguldījumu prioritātei atbilstošs specifiskais atbalsta mērķis	Kopējais un specifiskais rezultāta rādītājs
6. Ilgtspējīga transporta sistēma	ERAF	235 477 563	5,33%	7. Veicināt ilgtspējīgu transportu un novērst trūkumus galvenajās tīkla infrastruktūrās	6.3. Pastiprināt reģionālo mobilitāti, pievienojot sekundāros un terciāros transporta mezglus, tostarp multimodālos mezglus, TEN-T infrastruktūrai	6.3.1. Palielināt reģionālo mobilitāti, uzlabojot valsts reģionālo autoceļu kvalitāti	Valsts reģionālo autoceļu sliktā un ļoti sliktā stāvoklī īpatsvars
							Vidējais laika ietaupījums uz vienu kilometru rekonstrējot valsts reģionālo autoceļu ar asfalta segumu
	KF	924 294 295	20,92%		6.1. Atbalstīt multimodālu Eiropas vienoto transporta telpu, investējot TEN-T	6.1.1. Palielināt ostu drošības līmeni un uzlabot transporta tīkla mobilitāti	Laika apstākļu ietekmētās kuģu dīkstāves reidā vidēji gadā
							Pievadceļu sliktā un ļoti sliktā stāvoklī īpatsvars
						6.1.2. Palielināt drošību un vides prasību ievērošanu starptautiskajā lidostā “Rīga”.	Ielidojošo reisus ar kursu RWY18 gaisa kuģu dzinēju radītais vidējais CO ₂ apjoms manevrēšanas laikā (<i>taxi-in</i>)
							Notekūdeņu ķīmiskā skābekļa patēriņa vērtība
						6.1.3. Nodrošināt nepieciešamo infrastruktūru uz Rīgas maģistrālajiem pārvadiem un novērst maģistrālo ielu fragmentāro raksturu	Vidējais transportlīdzekļu aizkavējuma laiks
							6.1.4. Pilsētu infrastruktūras sasaiste ar TEN-T tīklu
						6.1.5. Valsts galveno autoceļu segu pārbūve, nestspējas palielināšana	Valsts galveno autoceļu sliktā un ļoti sliktā stāvoklī īpatsvars
						6.2. Attīstīt un atjaunot visaptverošu, kvalitatīvu un savstarpēji	6.2.1. Nodrošināt konkurētspējīgu un videi draudzīgu TEN-T dzelzceļa
Infrastruktūras caurvedes spēja							

Prioritārais virziens	Fonds	ES līdzfinansējums (EUR)	ES līdzfinansējuma īpatsvars darbības programmai (dalījumā pa fondiem un prioritārajiem virzieniem)	Tematiskais mērķis	Ieguldījumu prioritāte	Ieguldījumu prioritātei atbilstošs specifiskais atbalsta mērķis	Kopējais un specifiskais rezultāta rādītājs
					savietojamu dzelzceļa sistēmu un veicinot trokšņa mazināšanas pasākumus	tīklu, veicinot tā drošību, kvalitāti un kapacitāti.	
7. Nodarbinātība un darbaspēka mobilitāte	ESF	106 400 149	2,41%	8. Veicināt stabilas un kvalitatīvas darba vietas un atbalstīt brīvprātīgu darbaspēka mobilitāti	7.1. Nodarbinātības pieejamības nodrošināšana darba meklētājiem un neaktīvām personām, tostarp ilgstošiem bezdarbniekiem un no darba tirgus attālinātām personām, kā arī izmantojot vietējās nodarbinātības iniciatīvas un atbalstu darbaspēka mobilitātei.	7.1.1. Paaugstināt bezdarbnieku kvalifikāciju un prasmes atbilstoši darba tirgus pieprasījumam.	Kvalifikāciju ieguvušie dalībnieki tūlīt pēc dalības apmācībās
						7.1.2. Izveidot Darba tirgus apsteidzošo pārkārtojumu sistēmu, nodrošinot tās sasaisti ar Nodarbinātības barometru.	Pasākuma dalībnieki nodarbinātībā 6 mēnešus pēc pasākuma beigām
					7.2. Jauniešu ilgtspējīga integrācija darba tirgū, īpašu uzmanību pievēršot nodarbinātībā, izglītībā vai apmācībā neiesaistītiem jauniešiem, tostarp jauniešiem, kuriem ir sociālās atstumtības risks, un jauniešiem no sociāli atstumtām kopienām, tostarp ar garantijas jauniešiem shēmas īstenošanu	7.2.1. Palielināt nodarbinātībā, izglītībā vai apmācībās neiesaistītu jauniešu nodarbinātību un izglītības ieguvu Jauniešu garantijas ietvaros.	Izveidota Darba tirgus apsteidzošo pārkārtojumu sistēma
							Nodarbinātībā iesaistītie dalībnieki sešos mēnešos pēc aiziešanas

Prioritārais virziens	Fonds	ES līdzfinansējums (EUR)	ES līdzfinansējuma īpatsvars darbības programmai (dalījumā pa fondiem un prioritārajiem virzieniem)	Tematiskais mērķis	Ieguldījumu prioritāte	Ieguldījumu prioritātei atbilstošs specifiskais atbalsta mērķis	Kopējais un specifiskais rezultāta rādītājs
	JNI	58 021 278	1,31%	8. Veicināt stabilas un kvalitatīvas darba vietas un atbalstīt brīvprātīgu darbaspēka mobilitāti	7.3. Darba ņēmēju, uzņēmumu un uzņēmēju pielāgošanās pārmaiņām.	7.3.1. Uzlabot darba drošību, it īpaši bīstamo nozaru uzņēmumos.	Atbalstīto uzņēmumu skaits bīstamajās nozarēs, kas ir ieviesuši darba aizsardzības prasības
						7.3.2. Paildzināt gados vecāku nodarbināto darbaspēju saglabāšanu un nodarbinātību.	Atbalstu saņēmušo gados vecāku nodarbināto personu skaits labākā darba tirgus situācijā sešus mēnešus pēc atbalsta saņemšanas
					7.2. Jauniešu ilgtspējīga integrācija darba tirgū, īpašu uzmanību pievēršot nodarbinātībā, izglītībā vai apmācībā neiesaistītiem jauniešiem, tostarp jauniešiem, kuriem ir sociālās atstumtības risks, un jauniešiem no sociāli atstumtām kopienām, tostarp ar garantijas jauniešiem shēmas īstenošanu	7.2.1. Palielināt nodarbinātībā, izglītībā vai apmācībās neiesaistītu jauniešu nodarbinātību un izglītības ieguvi Jauniešu garantijas ietvaros.	Kvalifikāciju ieguvušie dalībnieki tūlīt pēc dalības apmācībās
							Dalībnieki, kas ir bezdarbnieki un pabeidz JNI atbalstīto intervenci
							Dalībnieki, kas ir bezdarbnieki un pēc aiziešanas saņem darba, pieaugušo izglītības, mācekļa vai prakses vietas piedāvājumu
							Dalībnieki, kas ir bezdarbnieki un pēc aiziešanas iesaistījušies izglītībā/apmācībā, kvalifikācijas ieguvē, vai ir nodarbināti, tostarp pašnodarbināti
							Dalībnieki, kas ir ilgstošie bezdarbnieki, un pabeidz JNI atbalstīto intervenci
							Dalībnieki, kas ir ilgstošie bezdarbnieki un saņem darba, pieaugušo izglītības, mācekļa vai prakses vietas piedāvājumu pēc aiziešanas
							Neaktīvie dalībnieki, kas nav iesaistīti izglītībā vai apmācībā un pabeidz JNI atbalstīto intervenci
							Dalībnieki, kas ir ilgstošie bezdarbnieki un pēc aiziešanas iesaistījušies izglītībā/apmācībā, kvalifikācijas ieguvē, vai ir nodarbināti, tostarp pašnodarbināti

Prioritārais virziens	Fonds	ES līdzfinansējums (EUR)	ES līdzfinansējuma īpatsvars darbības programmai (dalījumā pa fondiem un prioritārajiem virzieniem)	Tematiskais mērķis	Ieguldījumu prioritāte	Ieguldījumu prioritātei atbilstošs specifiskais atbalsta mērķis	Kopējais un specifiskais rezultāta rādītājs
							Neaktīvie dalībnieki, kas nav iesaistīti izglītībā vai apmācībā un saņem darba, pieaugušo izglītības, mācekļa vai prakses vietas piedāvājumu pēc aiziešanas Neaktīvie dalībnieki, kas nav iesaistīti izglītībā vai apmācībā un pēc aiziešanas iesaistījušies izglītībā/apmācībā, kvalifikācijas ieguvē, vai ir nodarbināti, tostarp pašnodarbināti Dalībnieki, kas piedalās pieaugušo izglītībā, apmācības programmās, kuras pabeidzot, tiek iegūta kvalifikācija, mācekļa prakse vai stažēšanās pasākumos sešos mēnešos pēc aiziešanas Nodarbinātībā iesaistītie dalībnieki sešos mēnešos pēc aiziešanas Pašnodarbinātībā iesaistītie dalībnieki sešos mēnešos pēc aiziešanas
8. Izglītība, prasmes un mūžizglītība	ERAF	277 460 786	6,28%	10. Investēt izglītībā, apmācībā un profesionālajā izglītībā prasmju nodrošināšanai un mūžizglītībā	8.1. Investīcijas izglītībā un apmācībā, tostarp profesionālajā apmācībā, lai nodrošinātu prasmju apgušanu un mūžizglītību, attīstot izglītības un apmācības infrastruktūru	8.1.1. Palielināt modernizēto STEM t.sk. medicīnas un radošās industrijas, studiju programmu skaitu	Modernizēto augstākās izglītības STEM, t.sk. medicīnas un radošās industrijas, studiju programmu īpatsvars to kopskaitā
						8.1.2. Uzlabot vispārējās izglītības iestāžu mācību vidi	Pilnībā modernizēto vispārējās izglītības iestāžu skaits Izglītojamo īpatsvars, kuriem ir pieejama pilnībā modernizēta vispārējās izglītības mācību vide, to kopskaitā
						8.1.3. Palielināt modernizēto profesionālās izglītības iestāžu skaitu.	Pilnībā modernizēto profesionālās izglītības iestāžu īpatsvars to kopskaitā

Prioritārais virziens	Fonds	ES līdzfinansējums (EUR)	ES līdzfinansējuma īpatsvars darbības programmai (dalījumā pa fondiem un prioritārajiem virzieniem)	Tematiskais mērķis	Ieguldījumu prioritāte	Ieguldījumu prioritātei atbilstošs specifiskais atbalsta mērķis	Kopējais un specifiskais rezultāta rādītājs
						8.1.4. Uzlabot pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības STEM, t.sk. medicīnas un radošās industrijas, studiju mācību vidi koledžās	Koledžu īpatsvars, kurās ir pilnībā modernizēta pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības STEM, t.sk. medicīnas un radošās industrijas, studiju programmu mācību vide, no kopējā koledžu skaita, kas īsteno minētās prioritātās programmas
	ESF	238 500 493	5,40 %	10. Investēt izglītībā, apmācībā un profesionālajā izglītībā prasmju nodrošināšanai un mūžizglītībā	8.2. Augstākās izglītības vai pielīdzināma līmeņa izglītības kvalitātes, efektivitātes un pieejamības uzlabošana nolūkā palielināt līdzdalības un sasniegumu līmeni, jo īpaši nelabvēlīgā situācijā esošām grupām.	8.2.1 Samazināt studiju programmu fragmentāciju un stiprināt resursu koplietošanu.	Slēgto studiju programmu skaits, uz kuru bāzes izveidotas atbalstītās jaunās studiju programmas
							Atbalstīto jauno kopīgo doktorantūras studiju programmu skaits, kuras saņēmušas EQAR aģentūras akreditāciju
							Atbalstīto jauno studiju programmu ES valodās, kas nav latviešu valoda, skaits, kas saņēmušas EQAR aģentūras akreditāciju
						8.2.2. Stiprināt augstākās izglītības institūciju akadēmisko personālu stratēģiskās specializācijas jomās	Atbalstu saņēmušo doktorantu skaits, kas ieguvuši doktora grādu un 6 mēnešu laikā pēc grāda iegūšanas strādā par akadēmisko personālu augstākās izglītības institūcijā
							Atbalstu saņēmušo ārvalsts pasniedzēju skaits, kas 6 mēnešu laikā pēc atbalsta beigām turpina akadēmisko darbu Latvijas augstākās izglītības institūcijā (kā akadēmiskais personāls vai ārvalsts pasniedzējs)
							Akadēmiskā personāla skaits, kas pilnveidojuši kompetenci
						8.2.3. Nodrošināt labāku pārvaldību augstākās izglītības institūcijās	Augstākās izglītības institūciju skaits, kuras ir ieviesušas attīstības stratēģijas un rezultātu pārvaldību

Prioritārais virziens	Fonds	ES līdzfinansējums (EUR)	ES līdzfinansējuma īpatsvars darbības programmai (dalījumā pa fondiem un prioritārajiem virzieniem)	Tematiskais mērķis	Ieguldījumu prioritāte	Ieguldījumu prioritātei atbilstošs specifiskais atbalsta mērķis	Kopējais un specifiskais rezultāta rādītājs
						8.2.4. Nodrošināt atbalstu EQAR aģentūrai izvīrīto prasību izpildei	Institūciju skaits Latvijā, kas atbilst EQAR aģentūrai izvīrītajām prasībām
					8.3. Priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas samazināšana un novēršana un vienlīdzīgas pieejas veicināšana kvalitatīvai pirmsskolas, pamatskolas un vidusskolas izglītībai, tostarp formālām, neformālām un ikdienējām mācību iespējām, kas ļauj mācības pametušajām personām atsākt izglītības iegūšanu un mācības.	8.3.1. Attīstīt kompetenču pieejā balstītu vispārējās izglītības saturu	Apstiprināto vadlīniju un standartu skaits vispārējā izglītībā, kas nodrošina kompetenču pieejā balstīta mācību satura īstenošanu
						8.3.2. Palielināt atbalstu vispārējās izglītības iestādēm izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai	Vispārējās izglītības iestāžu skaits, kas ieviesušas individuālu pieeju izglītojamo kompetenču attīstībai
						8.3.3. Attīstīt NVA neregistrēto NEET jauniešu prasmes un veicināt to iesaisti izglītībā, NVA īstenotajos pasākumos jauniešu garantijas ietvaros un nevalstisko organizāciju vai jauniešu centru darbībā.	NVA neregistrēto NEET jauniešu skaits, kas sekmīgi izpildījuši individuālo pasākumu programmu ESF atbalsta ietvaros
						8.3.4. Samazināt priekšlaicīgu mācību pārtraukšanu, īstenojot preventīvus un intervences pasākumus	[Tiks definēts pēc izpētes pabeigšanas par agrīnas skolas pamešanas iemesliem]
						8.3.5. Uzlabot pieeju karjeras atbalstam izglītojamajiem vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs	Vispārējās un profesionālās izglītības iestāžu skaits, kas, nodrošina karjeras atbalstu izglītojamajiem
						8.3.6. Ieviest izglītības kvalitātes monitoringa sistēmu	Ieviesto izglītības kvalitātes monitoringa sistēmu skaits
					8.4. Formālas, neformālas un ikdienējas		Nodarbināto personu skaits vecumā no 25 gadiem, kas pilnveidojuši kompetenci

Prioritārais virziens	Fonds	ES līdzfinansējums (EUR)	ES līdzfinansējuma īpatsvars darbības programmai (dalījumā pa fondiem un prioritārajiem virzieniem)	Tematiskais mērķis	Ieguldījumu prioritāte	Ieguldījumu prioritātei atbilstošs specifiskais atbalsta mērķis	Kopējais un specifiskais rezultāta rādītājs
					mūžizglītības vienlīdzīgas pieejamības uzlabošana visām vecuma grupām, darbaspēka zināšanu, prasmju un kompetenču uzlabošana un elastīgu mācību iespēju veicināšana, tostarp ar profesionālo orientāciju un iegūto kompetenču apstiprināšanu	8.4.1. Pilnveidot nodarbināto personu profesionālo kompetenci	pēc dalības ESF mācībās, izņemot nodarbinātos ar zemu izglītības līmeni Nodarbināto personu ar zemu izglītības līmeni skaits vecumā no 25 gadiem, kas pilnveidojuši kompetenci pēc dalības ESF mācībās
					8.5. Darba tirgus nozīmes palielināšana izglītības un apmācības sistēmās, pārejas veicināšana no izglītības uz nodarbinātību un profesionālās izglītības un apmācības sistēmu un to kvalitātes uzlabošana, tostarp ar vajadzīgo prasmju prognozēšanas mehānismiem, studiju programmu pielāgošanu un uz darbu balstītu mācību programmu, tostarp duālu mācību programmu un mācekļības shēmu, izstrādi.	8.5.1. Palielināt kvalificētu profesionālās izglītības iestāžu audzēkņu skaitu pēc to dalības darba vidē balstītās mācībās vai mācību praksē uzņēmumā	Atbalstīto audzēkņu īpatsvars, kuri pēc dalības darba vidē balstītās mācībās vai mācekļībā ir ieguvuši profesijas apguves vai kvalifikāciju apliecināšanu dokumentu un sešu mēnešu laikā pēc kvalifikācijas ieguves ir nodarbināti, to kopskaitā Atbalstīto audzēkņu īpatsvars, kuri pēc dalības mācību praksē uzņēmumā ir ieguvuši profesijas apguves vai kvalifikāciju apliecināšanu dokumentu un sešu mēnešu laikā pēc kvalifikācijas ieguves ir nodarbināti, to kopskaitā
						8.5.2. Nodrošināt profesionālās izglītības atbilstību Eiropas kvalifikācijas ietvarstruktūrai	Atbalstīto un apstiprināto profesijas standartu un profesionālās kvalifikācijas pamatprasību skaits
						8.5.3. Nodrošināt profesionālās izglītības iestāžu efektīvu pārvaldību un iesaistītā personāla	Kvalifikāciju ieguvušo personu skaits pēc dalības ESF apmācībās profesionālās kompetences pilnveidei (pedagogi, administratori, prakses vadītāji un amata

Prioritārais virziens	Fonds	ES līdzfinansējums (EUR)	ES līdzfinansējuma īpatsvars darbības programmai (dalījumā pa fondiem un prioritārajiem virzieniem)	Tematiskais mērķis	Ieguldījumu prioritāte	Ieguldījumu prioritātei atbilstošs specifiskais atbalsta mērķis	Kopējais un specifiskais rezultāta rādītājs
						profesionālās kompetences pilnveidi	meistari, kas pilnveidojuši profesionālo kompetenci)
9. Sociālā iekļaušana un nabadzības apkarošana	ERAF	193 377 447	4,38%	9. Veicināt sociālo iekļaušanu un apkarot nabadzību un jebkādu diskrimināciju	9.3. Investējot veselības aprūpes un sociālajā infrastruktūrā, kas sniedz ieguldījumu valsts, reģionālajā un vietējā attīstībā, mazinot atšķirības veselības stāvokļa ziņā, un veicinot sociālo iekļaušanu ar sociālo, kultūras un atpūtas pakalpojumu uzlabotas pieejamības palīdzību un veicinot pāreju no institucionāliem uz pašvaldību pakalpojumiem	9.3.1. Attīstīt pakalpojumu infrastruktūru bērnu aprūpei ģimeniskā vidē un personu ar invaliditāti neatkarīgai dzīvei un integrācijai sabiedrībā.	Palielināts personu ar garīga rakstura traucējumiem īpatsvars, kas dzīvo ārpus institūcijas un kam pieejami sabiedrībā balstīti pakalpojumi
						9.3.2. Uzlabot kvalitatīvu veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību, jo īpaši sociālās, teritoriālās atstumtības un nabadzības riskam pakļautajiem iedzīvotājiem, attīstot veselības aprūpes infrastruktūru.	Ambulatoro apmeklējumu relatīvā skaita atšķirība starp iedzīvotājiem novadu teritorijās un lielajās pilsētās
							Uzlaboto ārstniecības iestāžu skaits, kurās attīstīta infrastruktūra veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanai
	ESF	225 160 750	5,10%	9. Veicināt sociālo iekļaušanu un apkarot nabadzību un jebkādu diskrimināciju	9.1. Aktīva iekļaušana ar mērķi veicināt nodarbinātību, tostarp, lai veicinātu vienlīdzīgas iespējas un aktīvu līdzdalību un uzlabotu nodarbinātību.	9.1.1. Palielināt nelabvēlīgākā situācijā esošu bezdarbnieku iekļaušanos darba tirgū	Nodarbinātībā vai pašnodarbinātībā iesaistītie dalībnieki pēc aiziešanas
						9.1.2. Palielināt bijušo ieslodzīto integrāciju sabiedrībā un darba tirgū	Pasākuma dalībnieki izglītībā/apmācībā, kvalifikācijas ieguvē, vai ir nodarbināti, tostarp pašnodarbināti sešu mēnešu laikā pēc dalības pasākumā
						9.1.3. Paaugstināt resocializācijas sistēmas efektivitāti	Bijušie ieslodzītie, kas pēc atbrīvošanās no ieslodzījuma un atbalsta saņemšanas sākuši darba meklējumus
							Pilnveidotie riska un vajadzību novērtēšanas (RVN) instrumenti, kuri ir ieviesti praksē

Prioritārais virziens	Fonds	ES līdzfinansējums (EUR)	ES līdzfinansējuma īpatsvars darbības programmai (dalījumā pa fondiem un prioritārajiem virzieniem)	Tematiskais mērķis	Ieguldījumu prioritāte	Ieguldījumu prioritātei atbilstošs specifiskais atbalsta mērķis	Kopējais un specifiskais rezultāta rādītājs
							Profesionālo kompetenci paaugstinājušo ieslodzījuma vietu un probācijas speciālistu skaits, kas strādā ar ieslodzītajiem un bijušajiem ieslodzītajiem
						9.1.4. Palielināt diskriminācijas riskiem pakļauto iedzīvotāju integrāciju sabiedrībā un darba tirgū	Nelabvēlīgā situācijā esoši dalībnieki, kas pēc aiziešanas sākuši darba meklējumus, iesaistījušies izglītībā/apmācībā, kvalifikācijas ieguvē, nodarbinātībā, tostarp pašnodarbinātie
					9.2. Piekļuves uzlabošana cenas ziņā pieejamiem, ilgtspējīgiem un kvalitatīviem pakalpojumiem, tostarp veselības aprūpei un vispārējās nozīmes sociālajiem	9.2.1. Paaugstināt sociālo dienestu darba efektivitāti undarbinieku profesionalitāti darbam ar riska situācijā esošām personām.	Sociālā darba speciālistu skaits, kas pilnveidojuši profesionālo kompetenci (gadā)
						9.2.2. Palielināt kvalitatīvu institucionālai aprūpei alternatīvu sociālo pakalpojumu dzīvesvietā un ģimeniskai videi pietuvinātu pakalpojumu pieejamību personām ar invaliditāti un bērniem.	Speciālistu skaits, kas cēlušies profesionālo kvalifikāciju bērnu tiesību aizsardzības jomā
							Personu ar garīga rakstura traucējumiem skaits, kas uzsāk patstāvīgu dzīvi ārpus ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas
							Institucionālā aprūpē esošo bērnu skaita samazināšanās
							Slēgto ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūciju/filiāļu skaits
						9.2.3. Atbalstīt prioritāro (sirds un asinsvadu, onkoloģijas, perinatālā un neonatālā perioda aprūpes un garīgās veselības) veselības jomu veselības tīklu attīstības vadlīniju un kvalitātes nodrošināšanas sistēmas	Izstrādāto un ieviesto veselības attīstības vadlīniju skaits
							Izstrādāto un ieviesto kvalitātes nodrošināšanas sistēmu skaits

Prioritārais virziens	Fonds	ES līdzfinansējums (EUR)	ES līdzfinansējuma īpatsvars darbības programmai (dalījumā pa fondiem un prioritārajiem virzieniem)	Tematiskais mērķis	Ieguldījumu prioritāte	Ieguldījumu prioritātei atbilstošs specifiskais atbalsta mērķis	Kopējais un specifiskais rezultāta rādītājs
						izstrādi un ieviešanu, jo īpaši sociālās atstumtības un nabadzības riskam pakļauto iedzīvotāju veselības uzlabošanai	
						9.2.4. Uzlabot pieejamību veselības veicināšanas un slimību profilakses pakalpojumiem, jo īpaši, nabadzības un sociālās atstumtības riskam pakļautajiem iedzīvotājiem	Iedzīvotāju skaits, kas iekļaujas 6 mērķa grupās grupās (sk. DP 966.rindkopu), un kas apmeklējuši ģimenes ārstu un ir profilaktiski izmeklēti
							Iedzīvotāju, kas iekļaujas 6 mērķa grupās grupās (sk. DP 966.rindkopu), skaits, kuri pēdējā gada laikā veselības apsvērumu dēļ ESF veselības veicināšanas pasākumu ietekmē mainījuši uztura un citus dzīvesveida paradumus
						9.2.5. Uzlabot pieejamību ārstniecības un ārstniecības atbalsta personām, kas sniedz pakalpojumus prioritārajās veselības jomās iedzīvotājiem, kas dzīvo ārpus Rīgas	Atbalstīto ārstniecības personu skaits, kuras strādā teritoriālajās vienībās ārpus Rīgas gadu pēc atbalsta saņemšanas
						9.2.6. Uzlabot ārstniecības un ārstniecības atbalsta personāla kvalifikāciju	Ārstniecības, ārstniecības atbalsta personu un farmaceitiskās aprūpes pakalpojumu sniedzēju skaits, kam pilnveidota profesionālā kvalifikācija tālākizglītības pasākumu ietvaros
10. Tehniskā palīdzība “ESF atbalsts KP fondu	ESF	21 420 040	0,48 %	N/A	N/A	10.1.1. Palielināt KP fondu izvērtēšanas kapacitāti.	Pilnībā ieviesto izvērtējumu rekomendāciju īpatsvars
							KP fondu vadībā, īstenošanā, izvērtēšanā un uzraudzībā iesaistīto personu skaits,

Prioritārais virziens	Fonds	ES līdzfinansējums (EUR)	ES līdzfinansējuma īpatsvars darbības programmai (dalījumā pa fondiem un prioritārajiem virzieniem)	Tematiskais mērķis	Ieguldījumu prioritāte	Ieguldījumu prioritātei atbilstošs specifiskais atbalsta mērķis	Kopējais un specifiskais rezultāta rādītājs
ieviešanai un vadībai”							kas paaugstinājušas savu kompetenci izvērtēšanas jomā attiecīgā kalendārā gada laikā
						10.1.2. Paaugstināt informētību par KP fondiem, sniedzot atbalstu informācijas un komunikācijas pasākumiem	Sabiedrības vērtējums, ka Eiropas Savienības piešķirtie līdzekļi pozitīvi ietekmē Latvijas tautsaimniecības un sabiedrības attīstību
							Iedzīvotāju īpatsvars, kuri uzskata, ka informācija par ES fondiem ir pietiekamā apjomā
11. Tehniskā palīdzība “ERAF atbalsts KP fondu ieviešanai un vadībai”	ERAF	39 180 554	0,89 %	N/A	N/A	11.1.1. Atbalstīt un pilnveidot KP fondu plānošanu, ieviešanu, uzraudzību un kontroli	Darbinieku mainība
							KP fondu vadībā, īstenošanā un uzraudzībā iesaistīto personu skaits, kas paaugstinājušas savu kompetenci pēc atbalsta saņemšanas
12. Tehniskā palīdzība “KF atbalsts KP fondu ieviešanai un vadībai”	KF	40 715 710	0,92 %	N/A	N/A	12.1.1. Uzlabot KP fondu plānošanu, ieviešanu, uzraudzību, kontroli, revīziju un atbalstīt e-kohēziju	Darbinieku mainība
							Projektu īpatsvars, kuros izmanto elektronisko datu apmaiņas sistēmu, pret kopējo projektu skaitu attiecīgajā kalendārajā gadā
							Audita dienu skaits, kas patērēts vidēji uz viena projekta revīziju ¹⁸
							KP vadībā, īstenošanā, izvērtēšanā un uzraudzībā iesaistīto personu skaits, kas paaugstinājušas savu kompetenci pēc atbalsta saņemšanas

¹⁸ Darba dienas, kuras viens auditors velta tikai audita veikšana (audita dienās netiek ieskaitītas, laiks, kas paredzēts - citiem darbiem, mācībām, darba nespējai, atvaļinājumiem, brīvdienām un svētku dienām)

2. PRIORITĀRO VIRZIENU APRAKSTS

- (118) Šajā sadaļā sniegta informācija par SAM, ar kuru palīdzību prioritāro virzienu ietvaros tiks īstenotas izvēlētas ieguldījumu prioritātēs noteiktās darbības. Izvērstāka vajadzību analīze ieguldījumiem izvēlētajās jomās, tematiskajos mērķos un prioritārajos virzienos sniegta PL 1.1. sadaļā “Atšķirību, attīstības vajadzību un izaugsmes potenciāla analīze”.

2.1. Pētniecība, tehnoloģiju attīstība un inovācijas

- (119) **1.1.ieguldījumu prioritāte:** uzlabot P&I infrastruktūru un spēju attīstīt P&I izcilību, kā arī veicināt kompetences centru, it īpaši Eiropas nozīmes centru, izveidi.
- (120) **1.1.1.SAM: palielināt Latvijas zinātnisko institūciju pētniecisko un inovatīvo kapacitāti un spēju piesaistīt ārējo finansējumu, ieguldot cilvēkresursos un infrastruktūrā.**
- (121) SAM ietvaros tiks palielināts valsts zinātnisko institūciju piesaistītā ārējā finansējuma apjoms un stiprināta pētniecības kapacitāte, ieguldot cilvēkresursos, zinātnisko institūciju sadarbībā ar industriju un augstākās izglītības institūcijām un P&A infrastruktūras attīstībā atbilstoši RIS3, Latvijas Zinātnes starptautiskā izvērtējuma rezultātiem un IZM ziņojumam par Latvijas zinātnes strukturālo reformu īstenošanu, kā arī dots ieguldījums Latvijas zinātniskās un inovāciju kapacitātes celšanā, t.sk. attīstīta zinātniskā un tehnoloģiskā ekselence, veicināta cilvēkkapitāla atjaunotne, stiprināta zinātnisko institūciju starptautiskā sadarbība un konkurētspēja, sadarbība ar komersantiem, kuri rada un ievieš jaunus, zināšanu ietilpīgus un konkurētspējīgus produktus atbilstoši RIS3 noteiktajam.

Tabula Nr. 2.1.1. (3)

ERAF specifiskie rezultāta rādītāji

ID	Rādītājs	Mērvienība	Sākotnējā vērtība	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas biežums
r.1.1.1.a	Valsts un augstākās izglītības sektora piesaistītais ārējais finansējums zinātniski pētnieciskajam darbam	EUR	63 400 000 (2013)	160 600 000	CSP dati	Reizi gadā
r.1.1.1.b	Vidējais zinātnisko publikāciju uz vienu zinātniskā personāla pilna darba laika ekvivalentu skaits gadā	Publikāciju skaits	0,32 (2012)	0,48	CSP dati, SCI mago dati	Reizi gadā

Ieguldījumu prioritātes apraksts un indikatīvās atbalstāmās darbības

- (122) KP fondu plānošanas perioda 2007.–2013. gadam investīcijas sniedza būtisku ieguldījumu zinātnes sektora bāzes kapacitātes stiprināšanā, nodrošinot atbalsta piešķiršanu zinātnisko grupu pētījumiem, praktiskas ievirzes pētījumu īstenošanai, t.sk. sadarbībā ar industriju, Latvijas zinātnisko institūciju starptautiskās sadarbības veicināšanai un pētniecības infrastruktūras modernizēšanai, nodrošinot materiāltehniskās bāzes uzlabošanu pētniecības aktivitātēm vadošajos valsts nozīmes pētniecības centros. Latvijas īstenošanās augstākās izglītības un zinātnisko institūciju institucionālās sistēmas reformas ir vērstas uz funkcionālu resursu

konsolidāciju, uzlabojot to pārvaldību. To īstenošanā tiek ievērots AII un zinātnisko institūciju autonomijas princips, vienlaikus sniedzot atbalstu institūciju attīstībai un veidojot tādu normatīvo vidi, kas motivē AII un zinātniskās institūcijas konsolidēt to struktūras, attīstīt pārvaldības spēju un uzlabot sava darba izcilību, kā arī īstenot izvirzītos augstākās izglītības un ZTAI pamatnostādņēs definētos politikas mērķus, ņemot vērā RIS3 noteikto. Zinātnisko institūciju un augstākās izglītības reformas, lai arī SAM līmenī nodalītas, tomēr ir savstarpēji papildinošas, jo ir vērstas uz pētniecībā balstītas augstākās izglītības un zinātnes, tehnoloģiju attīstības un inovācijas nozares cilvēkkapitāla attīstību, kā arī Latvijas tautsaimniecības zināšanu absorbcijas spējas palielināšanu. Zinātnisko institūciju pārvaldības stiprināšanas aktivitātes tiek plānotas divās kārtās. ES fondu 2007.–2013.gada plānošanas perioda noslēgumā tiek veikta strukturāla un/vai teritoriāla zinātnisko institūciju konsolidācija ap Latvijas zinātnes starptautiskajā izvērtējumā labi novērtētajām zinātniskajām institūcijām un universitātēm kā zināšanu centriem, un uzsākti to administratīvās spējas stiprināšanas pasākumi. Pilotprojektu veidā tiks atbalstīti “reformu čempioni”, proti, tās zinātniskās institūcijas, kas šobrīd izrāda iniciatīvu un ir veikušas nepieciešamos priekšdarbus, lai uzsāktu strukturālo reformu īstenošanu. Nākošajā periodā tiks atbalstītas tās institūcijas, kas būs sasniegušas atbilstošo līmeni, uzsākot nākamo kārtu. Lai motivētu institūcijas veikt nepieciešamos priekšdarbus, IZM veic virkni izmaiņu normatīvajā regulējumā, kas nosaka kārtību, kādā tiek piešķirts finansējums zinātniskajām institūcijām.

- (123) Lai gan līdzšinējie ieguldījumi ir nozīmīgi pētniecības sektora attīstībai, ir nepieciešama mērķtiecīga pētniecības kapacitātes stiprināšana, ievērojot NRP, ZTAI un RIS3 noteiktos inovācijas sistēmas izaicinājumus, sasniedzamos mērķus un izaugsmes prioritātes.
- (124) Lai risinātu pašreizējos izaicinājumus P&A&I jomā un novērstu inovāciju sistēmas nepilnības, RIS3 izvirza divus prioritāros rīcības virzienus RIS3 mērķu sasniegšanai – (1) inovācijas kapacitātes stiprināšana (zināšanu bāzes attīstība un zinātnes un tehnoloģiju cilvēkkapitāla attīstība, jo īpaši dabaszinātņu, inženierzinātņu, medicīnas, lauksaimniecības zinātņu un IKT jomā), kas sekmētu nākotnes izaicinājumu risināšanu un iespēju izmantošanu, un (2) inovācijas sistēmas attīstība, kas uzņēmējdarbības atklājuma procesā palīdzētu identificēt šos izaicinājumus un koncentrētu resursus risinājumu izstrādei. Papildus ZTAI kā būtisku uzdevumu nosaka zinātnes, tehnoloģiju attīstības un inovācijas nozares efektīvu pārvaldību, mazinot pētniecības sistēmas sadrumstalotību un pārklāšanos un paaugstinot tās efektivitāti.
- (125) Atbilstoši RIS3 nepieciešams attīstīt zināšanu bāzi un cilvēkkapitālu zināšanu jomās, kur Latvijai ir salīdzinošās priekšrocības un kas ir nozīmīgas tautsaimniecības transformācijas procesā – zināšanu-ietilpīgas bioekonomikas, biomedicīnas, medicīnas tehnoloģiju, biofarmācijas un biotehnoloģiju, viedo materiālu, tehnoloģiju un inženiersistēmu, viedās enerģētikas, un IKT nozaru attīstības vajadzībām un EK identificētajās atslēgtehnoloģiju jomās.
- (126) Inovācijas kapacitātes veidošanā būtiska ir ne vien cilvēkresursu kapacitātes veidošana un to starptautiskā konkurētspēja, bet arī atbilstošas P&A infrastruktūras attīstība, vienlaikus nodrošinot, ka ieguldījumi infrastruktūrā ir sabalansēti ar ieguldījumiem cilvēkresursu attīstībā. Līdz ar to ir nepieciešams turpināt uzsākto darbu P&A infrastruktūras uzlabošanā, kas, cita starpā, būtu pieejama studentiem un komersantiem, to mērķtiecīgi attīstot galvenajos valsts nozīmes zināšanu centros, ievērojot RIS3 stratēģiskos uzstādījumus un Latvijas zinātnes starptautiskajā izvērtējuma ieteikumus, lai integrētu un stiprinātu pētniecības sistēmu, sekmētu zinātnisko institūciju pāreju uz augstāku veikspējas līmeni un novērstu P&A finansējuma fragmentāciju.
- (127) Latvijas zinātnes starptautiskajā izvērtējumā norādīts, ka Latvijas zinātniskās institūcijas ir vairāk orientētas uz nacionāla līmeņa problēmjaudājumu risināšanu, dalību vietējas nozīmes konferencēs un vietējo zinātniskās sabiedrības komunikācijas kanālu izmantošanu, kas neveicina Latvijas zinātnieku starptautisko sadarbību un konkurētspēju.
- (128) Tāpat šajā izvērtējumā uzsvērts, ka kopējais Latvijas pētniecības kvalitātes, vadības un infrastruktūras līmenis nav vērtējams kā apmierinošs, t.sk. nepieciešams pilnveidot zinātnisko institūciju pārvaldību, uzlabot zinātnisko institūciju resursu izmantošanu un plānošanu.

Vienlaicīgi pastāv atsevišķas augsta līmeņa institūcijas, kas var kalpot par centriem sistēmas konsolidācijai un nākotnes investīcijām, attīstot mazāku skaitu zinātnisko institūciju ar spēcīgu kritisko masu un nozīmīgu starptautisko profilu, nodrošinot Latvijas pilnvērtīgāku iesaisti starptautiskajā zinātniskajā aprītē.

- (129) Efektīva zinātnisko institūciju pārvaldība, zinātnes un tehnoloģiju cilvēkresursu kritiskā masa un koncentrēta P&A infrastruktūra ir priekšnosacījums, lai investīcijas P&A&I būtu efektīvas, sekmētu starptautisko sadarbību un nodrošinātu pētniecības sasaisti ar industriju.
- (130) Ieguldījumu prioritāte īstenojama ciešā sasaistē ar 1.2.ieguldījumu prioritāti, kā arī 2.tematisko mērķi un 3.tematisko mērķi atbilstoši RIS3 noteiktajam.
- (131) SAM ietvaros tiks nodrošināta sinerģija un demarkācija ar 8.1.1.SAM, kura ietvaros, savukārt, plānots modernizēt materiāltehnisko bāzi AII, kas nepieciešama studiju programmu īstenošanai un zinātnisko darbību veikšanai doktora zinātniskā grāda ieguvei. Infrastruktūras pamata lietotāji būs studējošie un akadēmiskais personāls. Savukārt 1.1.1.SAM ietvaros plānots attīstīt P&A infrastruktūru praktiskās pētniecības un tehnoloģiju pārneses īstenošanai zinātniskajās institūcijās atbilstoši RIS3, un šīs infrastruktūras pamata lietotāji būs zinātniskie darbinieki. SAM ietvaros tiks nodrošināta sinerģija un demarkācija ar programmas “Horizonts 2020” atbalstu, lai veicinātu ciešāku zinātnisko institūciju sadarbību ar industriju un stiprinātu starptautisko sadarbību atbilstoši ZTAI¹⁹, jo īpaši papildinātību ar “Horizonts 2020” izcilības izplatīšanas un dalības paplašināšanas aktivitātēm (mērķsadarbības, tīklošanās un sadraudzības pasākumi, “Eiropas Pētniecības telpas katedras” iniciatīva (*ERA-chairs*)).
- (132) **Indikatīvās atbalstāmās darbības:** atbalsts tiks sniegts pētījumu projektu (tajā skaitā pēcdoktorantūras pētījumu un zinātnisko grupu pētījumu) īstenošanai, kas sekmē zināšanu pārnesi tautsaimniecībā atbilstoši RIS3 izvirzītajām stratēģiskajām prioritātēm, inovāciju grantiem studentiem, jo īpaši STEM, medicīnas un radošo industriju jomās, jaunu produktu un tehnoloģiju izstrādei, sadarbības projektiem ar komersantiem inovatīvu risinājumu izstrādei praktisku nozares problēmu risināšanai, Eiropas Pētniecības telpas bilaterālās un multilaterālās sadarbības projektu izstrādei un dalībai starptautiskos pētniecības, tīklošanās un sadraudzības pasākumos un Eiropas pētniecības infrastruktūru stratēģiskā foruma (ESFRI) infrastruktūras objektos, t.sk. atbalsts “Horizonts 2020” Nacionālā kontaktpunkta kapacitātes stiprināšanai, P&A infrastruktūras attīstībai atbilstoši RIS3 noteiktajām prioritātēm, zinātnisko institūciju institucionālās kapacitātes stiprināšanai, ieviešot zinātnisko institūciju darbības kvalitātes ārējā izvērtējuma rekomendācijas konkurētspējas palielināšanai starptautiskā līmenī un mērķtiecīgiem zinātnisko institūciju apvienošanās pasākumiem.
- (133) **Indikatīvie finansējuma saņēmēji:** zinātniskās institūcijas.
- (134) **Projektu atlase:** skat. pielikumu “Projektu atlase”.

Tabula Nr. 2.1.2. (5)

ERAF kopējie un specifiskie iznākuma rādītāji

ID	Rādītājs	Mērvienība	Finansējums avots	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
i.1.1.1.ak (CO25)	To pētnieku skaits, kuri strādā uzlabotos pētniecības infrastruktūras objektos	Pilnslodzes ekvivalents	ERAF	2 163	Projektu īstenošanas atskaides	Reizi gadā

¹⁹ ZTAI 2014.-2020.gadam 7.1.4.sadaļa “Atbalstīt zinātnes internacionalizāciju un starptautisko sadarbību” (<http://polsis.mk.gov.lv/view.do?id=4608>)

ID	Rādītājs	Mērvienība	Finansējums avots	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
i.1.1.1.bk (CO24)	Jaunu pētnieku skaits atbalstītajās vienībās (pilnas slodzes ekvivalents)	Pilnslodzes ekvivalents	ERAF	700	Projektu īstenošanas atskaite	Reizi gadā
i.1.1.1.ck (CO26)	To komersantu skaits, kuri sadarbojas ar pētniecības institūcijām	Komersanti	ERAF	450	Projektu īstenošanas atskaite	Reizi gadā
i.1.1.1.d	Virs kvalitātes sliekšņa novērtēto un ERAF atbalstīto Horizon 2020 projektu pieteikumu skaits, t.sk. BalticBonus iniciatīvas ietvaros	Projektu iesniegumu skaits	ERAF	1 029	Projektu īstenošanas atskaite	Reizi gadā
i.1.1.1.e	Zinātnisko rakstu skaits, kuru izstrādei un publicēšanai ir sniegts atbalsts	Zinātnisko rakstu skaits	ERAF	1 472	Projektu īstenošanas atskaite	Reizi gadā
i.1.1.1.f	Privātās investīcijas, kas papildina valsts atbalstu inovācijām vai pētniecības un izstrādes projektiem	EUR	ERAF	15 953 000	Projekta īstenošanas atskaite	Reizi gadā
i.1.1.1.g	Jauno produktu un tehnoloģiju skaits, kas ir komercializējami un kuru izstrādei sniegts atbalsts	Produkti un tehnoloģijas	ERAF	530	Projekta īstenošanas atskaite	Reizi gadā

(135) **1.2.Ieguldījumu prioritāte:** Sekmēt uzņēmumu investīcijas P&I un veidot saiknes un sinerģiju starp uzņēmumiem, pētniecības un izstrādes centriem un augstākās izglītības nozari, jo īpaši veicināt investīcijas produktu un pakalpojumu (tai skaitā radošu produktu) attīstībā, tehnoloģiju nodošanu, sociālās inovācijas, ekoinovācijas, sabiedrisko pakalpojumu lietotnes, pieprasījuma stimulēšanu, tīklu veidošanu, kopu izveidi un atvērtās inovācijas ar viedās specializācijas palīdzību un atbalstīt tehnoloģisko un lietišķo pētniecību, izmēģinājuma projektus, ražojumu apstiprināšanu to agrīnā izstrādes stadijā, ražošanas spēju palielināšanu un pirmo ražošanu, jo īpaši attiecībā uz svarīgākajām pamattehnoloģijām un universālo tehnoloģiju izplatīšanu.

(136) **1.2.1.SAM: palielināt privātā sektora investīcijas P&A.**

- (137) SAM ietvaros tiks palielināti privātā sektora ieguldījumi P&A, tāpat tiks pilnveidota intelektuālā īpašuma pārvaldība zinātniskajās institūcijās, veicināta pētniecības rezultātu komercializācija, kā arī radošuma pārnese un netehnoloģisko inovāciju attīstība, intelektuālā īpašuma aizsardzība un jaunu produktu un tehnoloģiju attīstība un ieviešana ražošanā atbilstoši RIS3 noteiktajam.

Tabula Nr. 2.1.3.. (3)

ERAF specifiskie rezultāta rādītāji

ID	Rādītājs	Mērvienība	Sākotnējā vērtība (2012. gadā)	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas biežums
r.1.2.1.a	Privātās investīcijas P&A, EUR	EUR, milj.	32,86 (2012)	265,68	CSP dati	Reizi gadā

- (138) **1.2.2.SAM: veicināt inovāciju ieviešanu komersantos.**

- (139) SAM ietvaros tiks palielināts inovatīvo komersantu īpatsvars ekonomikā, ar apmācībām un semināriem veicinot izpratni par inovācijām un motivējot uzsākt komercdarbību atbilstoši RIS3 noteiktajam.

Tabula Nr. 2.1.4. (3)

ERAF specifiskie rezultāta rādītāji

ID	Rādītājs	Mērvienība	Sākotnējā vērtība (2012. gadā)	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas biežums
r.1.2.2.a	Inovatīvo komersantu īpatsvars	%	29,9 (2010)	40	CSP Inovāciju apsekojuma rezultāti	Reizi trīs gados

Ieguldījumu prioritātes apraksts un indikatīvās atbalstāmās darbības

- (140) KP fondu plānošanas perioda 2007.–2013.gadam investīcijas sniedza būtisku ieguldījumu sadarbības starp komersantiem un zinātniskajām institūcijām stiprināšanā, atbalsts tika sniegts praktiskas ievirzes pētījumu īstenošanai, jo īpaši pētījumiem, kas veikti sadarbībā ar zinātniskajām institūcijām, lai veicinātu zinātņietilpīgu produktu un produktu ar augstu pievienoto vērtību izstrādi, un pētījumiem ar augstu komercializācijas potenciālu.
- (141) Tāpat, lai veicinātu privātā sektora investīcijas P&A&I, pilnveidotu pētniecības sektora izpratni par rūpniecības vajadzībām, kā arī veicinātu darbaspēka mobilitāti starp rūpniecības un pētniecības sektoriem, KP fondu 2007.–2013.gada plānošanas periodā ir izveidoti seši kompetences centri, kas darbojas kā platformas zinātnieku un komersantu sadarbībai kopīgu rūpniecisko pētījumu veikšanai un jaunu produktu un tehnoloģiju izstrādei. Lai gan šobrīd ir samazinājušies ārvalstu saistīto uzņēmumu ieguldījumi P&A&I, tomēr publiskā un privātā sektora zinātniskajai sadarbībai ir liels izaugsmes potenciāls.
- (142) Latvijas produktu un pakalpojumu konkurētspējas un eksporta apjomu palielināšanai nepieciešama jaunu produktu izstrāde, ko iespējams sasniegt veicinot ciešu, komerciālu sadarbību starp komersantiem un zinātni, līdz ar to arī privātā sektora interesi ieguldīt P&A&I.
- (143) Viens no NIP identificētajiem izaicinājumiem ir zema produktivitāte (vājš inovācijas sniegums), kas ietekmē Latvijas uzņēmēju starptautisko konkurētspēju. Latvijas rūpniecības produktivitātes līmenis būtiski atpaliek no ES vidējā līmeņa. Pašreizējā zemā inovācijas absorbcija mazina iespējas panākt ātru situācijas uzlabošanu, arī privātā sektora ieguldījumi P&A darbībās 2012.gadā veidoja tikai 24% no kopējiem ieguldījumiem P&A. Lai uzlabotu produktivitāti, inovācijas process ir jāsasaista ar salīdzinošo priekšrocību veidošanu, it īpaši Latvijai identificētajos perspektīvajos produktu tirgos. Tāpēc īpaši svarīga ir valsts atbalsta

palielināšana jaunu vai nozīmīgi uzlabotu produktu, pakalpojumu un tehnoloģiju izstrādē, to ieviešanai ražošanā, kā arī komersantu motivācijas veicināšanā, tādējādi palielinot arī privātā sektora ieguldījumus. Augsts tehnoloģiskais risks, profesionālo iemaņu trūkums, nepietiekami pašu resursi, ierobežotas iespējas piesaistīt finanšu resursus, nepietiekams nodrošinājums, nestabila (vai negatīva) naudas plūsma un augstais risks ierobežo inovatīvu un tehnoloģiski intensīvu komersantu ar straujas izaugsmes potenciālu attīstību²⁰. Līdz ar to atbalsta instrumentiem jākoncentrējas uz izmaksu un riska mazināšanu, sadarbības veicināšanu un prasmju pilnveidošanu. Finansējuma nodrošināšana šādu komersantu attīstībai veicinās gan privātā sektora investīciju palielinājumu P&A&I darbībām, gan inovatīvu ideju īstenošanu un tehnoloģiju pārnesei Latvijas tautsaimniecībā, palīdzot radīt produktus un tehnoloģijas ar augstāku pievienoto vērtību un eksporta potenciālu.

- (144) Latvijai raksturīgs arī zems P&A rezultātu komercializācijas līmenis un nepietiekama zinātnes un privātā sektora sadarbība. Komersantiem ir ierobežota pieredze un prasmes identificēt pētniecības produktu attīstības vajadzības ilgtermiņā un iesaistīties pētniecībā agrīnā stadijā. Lielākā daļa komersantu veikto pētījumu ir eksperimentālās izstrādes stadijā, kas ir ar zemu risku un ļoti tuvu ieviešanai tirgū, tādēļ interese sadarboties ar zinātniskajām institūcijām ir neliela. Līdz ar to jāizveido vienota tehnoloģiju pārnese platforma, kas nodrošina atklātu pieeju infrastruktūrai P&A un inovatīvu projektu īstenošanai. Vienlaicīgi pilnveidojama rūpnieciskā īpašuma pārvaldība zinātniskajās institūcijās, veicinot pētniecības rezultātu komercializāciju, intelektuālā īpašuma aizsardzību un jaunu produktu un tehnoloģiju attīstību, kā arī palielinot zinātnisko institūciju ienākumus no jaunradīto zināšanu komercializācijas, tās licencējot vai veidojot jaundibinātus komersantus.
- (145) EK Inovācijas savienības rezultātu pārskatā uzsvērts, ka Latvijai ir jāuzlabo augstākās izglītības sistēmas kvalitāte un jāreaģē uz vajadzību labāk saskaņot pētniecisko darbību ar vietējās rūpniecības nozares vajadzībām, vienlaikus nostiprinot rūpniecības nozares spēju īstenot P&A&I darbības.
- (146) RIS3 ietvaros veiktā pētījuma rezultātā izdarītie secinājumi apstiprina iepriekšminēto, ka netiek nodrošināta pietiekama sadarbība un koordinācija starp zinātnes, tehnoloģiju attīstības un inovāciju institūcijām, augstāko izglītību un industriju, kā arī to, ka pašreizējā izglītības sistēma nenodrošina atbilstību starp darbaspēka pieprasījumu un piedāvājumu, tāpēc nepieciešams risinājums zinātnisko institūciju sasaistei ar augstākās izglītības iestādēm un industriju.
- (147) Lai stiprinātu zinātnieku un komersantu sadarbību un veicinātu sadarbības iesakņošanas inovāciju sistēmā, ir svarīgi turpināt pirms pāris gadiem uzsākto darbu un nodrošināt atbalsta sniegšanu kompetences centriem, pārskatot un izvērtējot līdzšinējos atbalsta programmas ieviešanas nosacījumus, nodrošinot pētniecisko darbību veiksmīgāku saskaņošanu ar vietējo rūpniecības nozaru vajadzībām.
- (148) Investīcijas cilvēkresursos ir būtiskas, lai nodrošinātu komersantus ar atbilstošu darbaspēku, kas sekmētu zināšanu pārnesei un jaunu vai uzlabotu produktu un tehnoloģiju izstrādi un ieviešanu ražošanā.
- (149) Profesionālo prasmju pilnveidošana tiešā veidā sekmēs produktivitāti, veicinot ražošanas procesu optimizāciju, virzību uz resursu efektivitāti, efektīvāku organizatorisko un ražošanas procesu pārvaldības metožu un biznesa modeļu ieviešanu un inovāciju izstrādi un pārņemšanu.
- (150) Augstāka produktivitāte un padziļinātas zināšanas sekmēs turpmāku specializāciju konkrētās jomās un nodrošinās atbilstību RIS3, tādējādi veicinot Latvijas iekļaušanos specifiskās globālās nišās.
- (151) SAM ietvaros atbalsts paredzēts arī resursu efektivitātes veicināšanai, tādējādi stiprinot arī vienu no ESSBJR prioritārajām jomām “[MVK — veicināt uzņēmējdarbību un nostiprināt MKV izaugsmi](#)”.

²⁰ Saskaņā ar CSP inovāciju apsekojuma rezultātiem 2010. gadā tikai 29,9% komersantu bija veikuši inovatīvas darbības.

- (152) Atbalsts jaunizveidotu komersantu attīstībai ir savstarpēji papildinošs pasākumu kopums, kas ietver gan finanšu pieejamību, gan atvieglotos nosacījumus mikrouzņēmumu dibināšanai, gan konsultatīvā atbalsta sistēmu, cita starpā, nodrošinot informatīvu un konsultatīvu atbalstu un apmācības ideju autoriem, t.sk. jauniešiem doktorantiem un potenciālajiem komercdarbības uzsācējiem, lai veidotu izpratni par inovāciju, motivāciju uzsākt saimniecisko darbību un pilnveidotu prasmes komercdarbības uzsākšanai. Pasākumi šīs ieguldījumu prioritātes ietvaros būs savstarpēji papildinoši ar atbalstu, kas tiks sniegts 3.prioritārā virziena “Mazo un vidējo uzņēmumu komersantu konkurētspēja” ietvaros.
- (153) Paredzētie atbalsta pasākumi ietver visus produktu un tehnoloģiju izstrādes soļus: pētījumu veikšana -> projekta ekonomiskā un tehniskā priekšizpēte -> tehnoloģiju validēšana laboratorijā -> tehnoloģiju validēšana atbilstošā vidē -> tehnoloģiju demonstrēšana -> prototipa izstrāde -> produkta izstrāde -> produkta ieviešana ražošanā.
- (154) Ieguldījumu prioritāte īstenojama ciešā sasaistē ar 1.1.ieguldījumu prioritāti, kā arī 2.prioritāro virzienu “IKT pieejamība, e-pārvalde un pakalpojumi” un 3.prioritāro virzienu “Mazo un vidējo uzņēmumu komersantu konkurētspēja” atbilstoši RIS3 noteiktajam.
- (155) **1.2.1.SAM indikatīvās atbalstāmās darbības:** atbalsts nepieciešamajai infrastruktūrai pētījumu izstrādei, kā arī atbalsta pētījumu izstrādei atbilstoši privātā sektora vajadzībām, jaunu produktu, pakalpojumu, tehnoloģiju un procesu izstrādei un ieviešanai ražošanā, t.sk., inovācijas vaučeri MVK un tehnoloģiju pārneses pakalpojumu nodrošināšanai vienotas tehnoloģiju pārneses sistēmas ietvaros, t.sk. jaunradītā intelektuālā īpašuma aizsardzībai, pētniecības rezultātu ar komercializācijas potenciālu sagatavošanai licencēšanai, tīklošanās iespēju radīšanai izglītības institūcijām, zinātniskajām institūcijām, studentiem un uzņēmējiem inovatīvu starpnozaru produktu un pakalpojumu izstrādei, testēšanai un ieviešanai tirgū.
- (156) **1.2.1.SAM indikatīvās mērķa grupas:** komersanti, pašnodarbinātas personas, zinātniskās institūcijas, dažādas zinātnes un komersantu sadarbības platformas.
- (157) **1.2.1.SAM projektu atlase:** skat. pielikumu “Projektu atlase”. Atbalsta programmas tiks ieviestas saskaņā ar valsts atbalsta nosacījumiem, īpašu uzmanību veltot lielo uzņēmumu atbalstam.
- (158) **1.2.2.SAM indikatīvās atbalstāmās darbības:** Atbalsts nodarbināto personu apmācībām, lai nodrošinātu komersantus ar atbilstošu darbaspēku, kā arī atbalsts inovācijas motivācijai ar informatīviem, izglītojošiem un konsultatīviem pasākumiem par inovāciju un uzņēmējdarbības uzsākšanu; instrumenti un detalizētākas atbalstāmās darbības, t.sk., to savstarpējā sinerģija un demarkācija tiks noteiktas, ņemot vērā RIS3 monitoringa procesa rezultātus.
- (159) **1.2.2.SAM indikatīvā mērķa grupa:** komersanti, komercdarbības uzsācēji, pašnodarbinātas personas, fiziskas personas (ideju autori).
- (160) **1.2.2.SAM projektu atlase:** skat. pielikumu “Projektu atlase”. Atbalsta programmas tiks ieviestas saskaņā ar valsts atbalsta nosacījumiem, īpašu uzmanību veltot lielo uzņēmumu atbalstam.

Tabula Nr. 2.1.5. (3)

ERAF kopējie un specifiskie iznākuma rādītāji

ID	Rādītājs	Mērvienība	Finansējums avots	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
i.1.2.1.ak (CO01)	Atbalstīto komersantu skaits	Komersanti	ERAF	450	Projektu dati	Reizi gadā
i.1.2.1.bk (CO02)	Atbalstīto komersantu skaits, kas saņem grantus	Komersanti	ERAF	450	Projektu dati	Reizi gadā
i.1.2.1.ck (CO28)	To komersantu skaits, kuri saņem	Komersanti	ERAF	450	Projektu dati	Reizi gadā

ID	Rādītājs	Mērvienība	Finansējums avots	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
	atbalstu, lai laistu tirgū jaunus produktus					
i.1.2.1.d	Atbalstīto pētniecības rezultātu komercializācijas projektu skaits	Projekti	ERAF	100	Projektu dati	Reizi gadā
i.1.2.2.ak (CO01)	Atbalstīto komersantu skaits	Komersanti	ERAF	1300	Projektu dati	Reizi gadā
i.1.2.2.bk (CO02)	Atbalstīto komersantu skaits, kas saņem grantus	Komersanti	ERAF	1300	Projektu dati	Reizi gadā
i.1.2.2.c	Personu skaits, kuras saņem nefinansiālu atbalstu	Personas	ERAF	10 000	Projektu dati	Reizi gadā

Prioritārā virziena snieguma ietvars

Indikatora tips	ID. Rādītāja nosaukums	Definīcija	Mērvienība	Fonds	Reģiona kategorija	Starpposma vērtība 2018. gads	Mērķa vērtība			Datu avots	Rādītāja nozīmīguma apraksts
							Siev.	Vīr.	Kopā		
Finanšu rādītājs	(F01) Finanšu rādītājs 1.PV (ERAF)		EUR	ERAF	Mazāk attīstītie reģioni	83 094 259			550 023 185	Sertifikācijas iestādes uzskaites sistēma	
Iznākuma rādītājs	i.1.1.1.ak To pētnieku skaits, kuri strādā uzlabotos pētniecības infrastruktūras objektos (CO25)	Kopējais	pilnslodzes ekvivalents	ERAF	Mazāk attīstītie reģioni	0			2 163	Projektu dati	Rādītājs iekļauj darbības, kas saistītas zinātniskās infrastruktūras modernizēšanu un atbilst 20,95 % no kopējā prioritārā virziena finansējuma
Galvenais īstenošanas posms	i. 1.1.1.ak Izsludināti iepirkuma konkursi, % no kopējā plānoto darbu apjoma (S111)	Izsludināti iepirkuma konkursi par SAM ietvaros plānotajām infrastruktūras aktivitātēm % no kopējās plānotās mērķa rādītājam - To pētnieku skaits, kuri strādā uzlabotos pētniecības infrastruktūras objektos	%	ERAF	Mazāk attīstītie reģioni	30				Projektu dati	

Indikatora tips	ID. Rādītāja nosaukums	Definīcija	Mērvienība	Fonds	Reģiona kategorija	Starpposma vērtība 2018. gads	Mērķa vērtība			Datu avots	Rādītāja nozīmīguma apraksts
							Siev.	Vīr.	Kopā		
Iznākuma rādītājs	i.1.2.1.a i.1.2.2.a Atbalstīto komersantu skaits (CO01)	Kopējais	uzņēmumi	ERAF	<i>Mazāk attīstītie reģioni</i>	0			1750	Projektu dati	Rādītājs ietver darbības no SAM 1.2.1. un 1.2.2. un atbilst 29,9 % no kopējā prioritārā virziena finansējuma
Galvenais īstenošanas posms	i.1.2.1.a i.1.2.2.a Noslēgtie līgumi ar finansējuma saņēmēju par projektu ieviešanu (S121)	Noslēgto līgumu skaits ar finansējuma saņēmējiem par specifiskā atbalsta mērķa projektu (tai skaitā ilgtermiņa projektu) īstenošanu.	Līgumi	ERAF	<i>Mazāk attīstītie reģioni</i>	55				Projektu dati	

Tabula Nr. 2.1.7. (7–12)

ERAF: Mazāk attīstītie reģioni											
Intervences kategorijas		Finansējuma veids		Teritorija		Teritoriālie sasniegšanas mehānismi		ESF sekundārās tēmas (tikai ESF)		Tematiskie mērķi	
Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR
56	25 000 000	1	467 519 706	1	260 295 610	7	467 519 706	N/A	N/A	1	467 519 706
57	25 000 000			2	13 699 770						
58	97 964 724			7	193 524 326						
60	228 345 548										
62	54 301 192										
64	36 908 242										

2.2. IKT pieejamība, e-pārvalde un pakalpojumi

- (161) **2.1.ieguldījumu prioritāte:** paplašināt platjoslas pakalpojumu izvietojumu un sekmēt ātrgaitas tīklu attīstību un atbalstīt jauno tehnoloģiju un tīklu ieviešanu digitālās ekonomikas vajadzībām.
- (162) **2.1.1.SAM: uzlabot elektroniskās sakaru infrastruktūras pieejamību lauku teritorijās.**
- (163) SAM ietvaros tiks uzlabota elektronisko sakaru tīklu pieejamība lietotājiem lauku teritorijās, nodrošinot attiecīgas infrastruktūras izbūvi, kur tā nav pieejama.
- (164) Ieguldījumu prioritātes ietvaros plānots, ka tiks dubultots mājsaimniecību skaits lauku teritorijās, kurām pieejams platjoslas pakalpojums ar vismaz 30 Mbit/s ātrumu, ievērojami paplašinot to iedzīvotāju iespējas izmantot interneta un elektronisko pakalpojumu priekšrocības.
- (165) Zemas ekonomiskās intereses teritorijās transporta tīkla attīstība veicinās komersantu interesi par pēdējās jūdzes ²¹ attīstību, nodrošinot galalietotājiem stabilus un ātrus platjoslas pakalpojumus. Ņemot vērā, ka jau 2007.–2013. gada plānošanas periodā ERAF finansētā projekta “Platjoslu sakaru infrastruktūras attīstība lauku apvidos” ietvaros uzsākta sadarbība ar privātā sektora komersantu pakalpojumu nodrošināšanā galalietotājiem. 2014.–2020. gada plānošanas periodā tiks veicināta Latvijas teritorijas līdzsvarota attīstība un samazināta digitālā plaisa starp zemas un augstas ekonomiskās intereses teritorijām. Tādējādi tiks veicināta ne tikai elektronisko sakaru komersantu interese izvērst komercdarbību šādās teritorijās, bet arī vietējo komersantu ekonomiskā aktivitāte, izmantojot kvalitatīvu platjoslas pakalpojumu sniegtās priekšrocības (piekļuve e-pakalpojumiem, liela apjoma informācijas pārraide, e-komercijas attīstība u.c.). Rezultātā tiks nodrošināta paaugstināta mobilitāte lauku teritorijas iedzīvotājiem un uzņēmējiem, veicinot attiecīgo teritoriju labklājību un komerciālo potenciālu.

Tabula Nr. 2.2.1. (3)

ERAF specifiskais rezultāta rādītājs

ID	Rādītājs	Mērvienība	Sākotnējā vērtība (2012. gadā)	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
R.2.1.1.a	Mājsaimniecības laukos, kurām pieejami platjoslas pakalpojumi ar vismaz 30 Mb/s datu pārraides ātrumu	Mājsaimniecības	59 000	206 000	SPRK, CSP	Reizi gadā
R.2.1.1.b	Pieslēgumu ar vismaz 30 Mb/s datu pārraides ātrumu īpatsvars	% no kopējā pieslēgumu skaita	51	75 ²²	SPRK, CSP	Reizi gadā

Ieguldījumu prioritātes apraksts un indikatīvās atbalstāmās darbības

- (166) IKT un to pielietojšanas attīstība ir radījusi komercdarbības un sociālekonomisko vidi, kas ir tieši balstīta uz elektronisko sakaru tīklu kvalitāti un drošību. Izcila komercdarbības vide ietver sakārtotu tiesisko bāzi, prognozējamu valsts atbalsta un uzraudzības sistēmas darbību, uz komersantu vajadzībām orientētus valsts pakalpojumus un administratīvo procedūru vienkāršošanu. IKT izmantošana saimnieciskajā darbībā, kā arī jauni elektronisko sakaru pakalpojumi, iekārtas un to izmantošanas veidi rada ievērojamu pārraidāmās informācijas

²¹ Abonimentlīnijas

²² Rādītāja pieaugums plānots SAM īstenošanas, kā arī privāto investīciju rezultātā

apjoma pieaugumu elektronisko sakaru tīklos. Tādēļ tiks attīstīti nākamās paaudzes platjoslas elektronisko sakaru tīkli, jo tikai tie spēs nodrošināt lietotājiem atbilstošu elektronisko sakaru pakalpojumu kvalitāti, ērtumu un drošību²³.

- (167) Pētījuma²⁴ ietvaros tika konstatēts, ka Latvijā 363 teritoriālajās vienībās (pagastos un novados, kuru sastāvā ir viens pagasts), t.i. 71,2% no Latvijas teritoriālajām vienībām, neviena elektronisko sakaru pakalpojuma sniedzējs nesniedz un tuvāko triju gadu laikā neplāno sniegt interneta piekļuves pakalpojumus ar uzlabotiem datu pārraides parametriem, izmantojot no optiskās šķiedras tīkla elementiem sastāvošus platjoslas piekļuves tīklus un nodrošinot datu pārraides ātrumu vismaz 30 Mbit/s.
- (168) Ņemot vērā minēto, ir nepieciešama platjoslas tīkla uzlabošana un digitālo pakalpojumu infrastruktūras platformu veidošana, kas ļauj saskaņoti un digitāli izmantot Eiropas sabiedrisko pakalpojumus, tādējādi uzlabojot Eiropas ekonomikas, tostarp MVK konkurētspēju, veicinot valstu tīklu savstarpēju savienošānu un pārrobežu sadarbību.
- (169) Ieguldījumu prioritāte īstenojama ciešā sasaistē ar 1.prioritāro virzienu “Pētniecība, tehnoloģiju attīstība un inovācijas” un 3.prioritāro virzienu “Mazo un vidējo komersantu konkurētspēja” atbilstoši RIS3 noteiktajam, kā arī mijiedarbībā ar pašvaldību integrētajās attīstības programmās noteikto.
- (170) **Indikatīvās atbalstāmās darbības:** elektronisko sakaru infrastruktūras izveide, lai nodrošinātu elektronisko sakaru tīklu pieejamību lietotājiem lauku teritorijās.
- (171) **Indikatīvās mērķteritorijas:** Latvijas teritorija, kurā neviena elektronisko sakaru komersants nesniedz un tuvāko triju gadu laikā neplāno sniegt interneta piekļuves pakalpojumus ar datu pārraides ātrumu ne mazāku par 30 Mbit/s (“baltajās teritorijās”).
- (172) **Indikatīvā mērķa grupa:** informācijas sistēmu un e-pakalpojumu lietotāji – komersanti, iestādes un mājsaimniecības.
- (173) **Projektu atlase** (skat. pielikumu “Projektu atlase”).

Tabula Nr. 2.2.2.. (5)

ERAF kopējais iznākuma rādītājs

ID	Rādītājs (rādītāja nosaukums)	Mērvienība	Finansējums avots	Plānotā vērtība (2023.gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
I.2.1.1.ak (CO10)	Mājsaimniecību, kurām pieejami platjoslas pakalpojumi ar vismaz 30 Mb/s ātrumu, skaita pieaugums	Mājsaimniecības	ERAF	83 800	SPRK, CSP	Reizi gadā

- (174) **2.2.ieguldījumu prioritāte:** stiprināt IKT lietojumprogrammas e-pārvaldes, e- mācību, e- iekļaušanas, e-kultūras un e-veselības jomā.
- (175) **2.2.1.SAM: nodrošināt publisko datu atkalizmantošanas pieaugumu un efektīvu publiskās pārvaldes un privātā sektora mijiedarbību.**
- (176) Sabiedrībai un publiskajai pārvaldei nav iespējas pilnvērtīgi piekļūt informācijai, kas ir valsts rīcībā. Netiek nodrošinātas sabiedrības intereses uz atvērtu, demokrātisku pārvaldi.
- (177) SAM ietvaros tiks uzlabota un pilnveidota publiskās pārvaldes datu apmaiņas, datu publicēšanas un uzturēšanas infrastruktūra, datu pieejamība un to izmantošanas iespējas, pilnveidoti publiskās pārvaldes procesi (ietverot pasākumus administratīvā sloga samazināšanai

²³ Nacionālā līmeņa stratēģiskais dokuments „Nākamās paaudzes platjoslas elektronisko sakaru tīklu attīstības koncepcija 2013.–2020. gadam”

²⁴ Pēc SM pasūtījuma 2011. gada vasarā SIA „Corporate Solutions” veica pētījumu par nākamās paaudzes tīklu pieejamību un attīstību.

un valsts pārvaldes organizatoriskā procesa efektivitātes palielināšanai). Tiks atvērti pārvaldes rīcībā esošie dati izmantošanai komercdarbībā, t.sk. jaunu inovatīvu biznesa ideju un produktu, biznesa automatizācijas produktu radīšanai, kas veicinās RIS3 aprakstītos ekonomikas transformācijas procesus. Papildus jau esošajiem pakalpojumiem tiks nodrošināta jaunu, iedzīvotājiem un komersantiem nepieciešamu pakalpojumu pieejamība elektroniski.

- (178) Lai nodrošinātu Latvijas iekļaušanos Eiropas vienotajā tirgū un nodrošinātu pārrobežu sadarbību, plānots nodrošināt nacionālo e-risinājumu sadarbību ar ES risinājumiem, tai skaitā izveidojot tehnoloģisko mašintulkošanas bāzi.
- (179) Ieguldījumu rezultātā tiks palielināta publiskās pārvaldes darbības efektivitāte, gan uzlabojot datu pieejamību, gan elektronisko pakalpojumu saturu, uzlabota uzņēmējdarbības vide, uzlabojot darījumu drošību elektroniskā vidē, padarot publisko informāciju viegli pieejamu, mazinot administratīvo slogu, uzlabojot iedzīvotāju e-prasmes, veidojot pieejamus un iedzīvotājiem lietošanai draudzīgus elektroniskos pakalpojumus, kā arī veicot ieguldījumus veselības, izglītības, tiesību, kultūras jomas attīstībai un pakalpojumu pieejamībai.

Tabula Nr. 2.2.3. (3)

ERAF specifiskie rezultāta rādītāji

ID	Rādītājs	Mērvienība	Sākotnējā vērtība	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
R.2.2.1.a	Iedzīvotāju īpatsvars, kas izmanto e-pakalpojumus ²⁵	%	12,6 (2013)	35	<i>Eurostat</i>	Reizi gadā
R.2.2.1.b	Komersantu īpatsvars, kas izmanto e-pakalpojumus ²⁶	%	85,4 (2012)	92	<i>Eurostat</i>	Reizi gadā
R.2.2.1.c	Vidējais publiskā sektora informācijas atkalizmantošanas indekss	Punkti (no maks. 700)	285 (2012)	475	<i>European PSI Scoreboard</i> ²⁷	Reizi gadā

Ieguldījumu prioritātes apraksts un indikatīvās atbalstāmās darbības

- (180) Investīciju virzieni ieguldījumu prioritātes ietvaros ir noteikti un tiks īstenoti saskaņā ar Informācijas sabiedrības attīstības pamatnostādņēm 2014.–2020.gadam. Investīcijas tiks veiktas, lai palīdzētu sasniegt RIS3 mērķi.
- (181) Latvijā nav atbilstošas infrastruktūras, lai nodrošinātu visaptverošu publiskā sektorā esošu **datu atvēršanu un publicēšanu**, t.sk. mašīnlasāmā formātā. Latvijā publisko datu infrastruktūra ir balstīta uz informācijas sistēmām, kuras ir izveidotas dažādos laika posmos, un to izveide ir notikusi decentralizēti, nepielietojot vienotus IT standartus un metodes. Lai valsts pārvaldes datus padarītu tehniski, tiesiski un publiski pieejamus, tiks veidota un ieviesta IKT koplietošanas infrastruktūra valsts reģistros un pašvaldību rīcībā esošo datu nodošanai atkalizmantošanai, nodrošinot pašvaldību un valsts pārvaldes datu savstarpēju pieejamību un izveidots vienots, centralizēts datu katalogs, kā arī centralizēts datu izplatīšanas risinājums. Atbalsts plānots arī aktivitātēm, kas veicina atvērto datu pielietojumu jaunu un inovatīvu produktu radīšanai.

²⁵ To iedzīvotāju īpatsvars, kas sadarbībai ar valsts un pašvaldību institūcijām iesniedz veidlapas elektroniski

²⁶ To uzņēmumu īpatsvars, kas sadarbībai ar valsts un pašvaldību institūcijām iesniedz veidlapas elektroniski

²⁷ *European PSI Scoreboard* <http://epsiplatform.eu/content/european-psi-scoreboard>

- (182) Plānotās investīcijas publiskās pārvaldes elektronizācijai ietver arī e-veselības, e-izglītības, e-kultūras, e-iekļaušanas, e-labklājības, e-tieslietu un e-prasmju jomas attīstību, kā arī ievieš e-komercijas attīstībai nepieciešamos priekšnoteikumus.
- (183) Līdzšinējā attīstības periodā Latvijā procesu elektronizācija tika veikta fragmentēti, kā rezultātā uzņēmēji un iedzīvotāji bija spiesti sazināties ar vairākām iestādēm, lai saņemtu saturiski vienu pakalpojumu. Tiks atbalstīta tādu darbības procesu pārskatīšana un pilnveidošana, kuru elektronizācija līdzšinējā plānošanas periodā vēl nav veikta vai veikta nepietiekoši, ne tikai resora, bet arī starpnozaru sadarbības mērogā, kā arī, kur iespējams, to pārveidošana uz “tikai elektroniski”.
- (184) Tiks atbalstīta izmaksu ziņā efektīva pakalpojumu elektronizācija (veselības, tieslietu, komercdarbības, vides aizsardzības u.c. jomās), kas tiks īstenota tikai vienlaikus ar pamatdarbības procesu pārbūvi un pilnveidošanu pārresoru skatījumā. Primāri tiks elektronizēti tie pakalpojumi, kas dos būtiskāko summāro ietekmi uz gala lietotājiem vai procesu efektivitātes paaugstināšanu (tiks ņemts vērā klientu bāzes novērtējums, pakalpojumu saņemšanas intensitāte un esošais administratīvais slogs). Plānots veikt, piemēram, kriminālprocesa digitalizāciju un administratīvā procesa digitalizāciju.
- (185) Tiks attīstīti informācijas un datu pakalpojumi, ko var izmantot citu pakalpojumu radīšanā, t.sk. privātā sektorā e-biznesa un e-komercijas risinājumu attīstībā. E-rēķinu izmantošana ir uzskatāma par vienu no e-biznesa attīstību veicinošiem IKT investīciju aspektiem.
- (186) Plānots veidot atbilstošu nacionālo infrastruktūru, lai nodrošinātu reģistru gatavību datu nodošanai pāri robežām, kā arī nodrošinātu pārrobežu procesu integrāciju, t.sk. paredzot šīs infrastruktūras mijiedarbību ar Eiropas centralizētajiem atvērto datu risinājumiem. Plānota arī pārrobežu pakalpojumu izveide, lai nodrošinātu sadarbību ar ES mēroga infrastruktūras elementiem. Izmantojot šos elementus tiks pastiprināti attīstīta pārrobežu sadarbība e-iekpirkumu, e-Veselības, e-Tieslietu un komercdarbības jomās.
- (187) Valsts publisko datu infrastruktūras darbības nodrošināšanai plānots attīstīt vienotu, atbilstoši mākoņdatošanas principiem organizētu, publiskās pārvaldes centralizēto IKT platformu kompleksu, kas būs kā loģisks turpinājums jau 2007.–2013.gada periodā veiktajām investīcijām un kuru rezultātā plānots nodrošināta 150 elektronisko pakalpojumu, tai skaitā, publiski pieejamu elektronisko pakalpojumu un publiskās pārvaldes elektronisko pakalpojumu, sistēmu izveide vai modernizācija (t.sk. iekšlietu, izglītības, tieslietu, veselības, būvniecības, labklājības, zemkopības, vides aizsardzības, ārlietu, satiksmes, finanšu jomās). Attiecīgi 2014.–2020.gada plānošanas periodā tiks izveidotas informācijas sistēmu sadarbības platformas, kurās tiktu nodrošināta pilnvērtīga publisko datu elektroniska apmaiņa starp sistēmām, nodrošinot, ka jebkura no 172²⁸ sistēmām var centralizēti saņemt no citām informācijas sistēmām tās darbībai nepieciešamo informāciju, t.sk., nepieciešamības gadījumā nodrošinot sistēmu un saskarņu modernizāciju. Būtiski ir arī palielināt iespējas pašvaldību informācijas sistēmu datus nodot valsts informācijas sistēmām un pašvaldību informācijas sistēmām datus iegūt no valsts informācijas sistēmām, nodrošinot publiskās pārvaldes centralizēto IKT platformu sadarbību ar pašvaldību informācijas sistēmām, organizējot racionālus un ērtus datu apmaiņas procesus; nodrošinot valsts reģistru attīstību, īstenot pašvaldību informācijas sistēmu nepieciešamos uzlabojumus.
- (188) Katra **centralizētā IKT platforma** tiks veidota kā centralizēts IKT kopums ar mērķi nodrošināt viena vai vairāku funkcionāli saistītu IKT pakalpojumu centralizētu sniegšanu, t.sk. informācijas sistēmu darbības nodrošināšanu. Šādu centralizētu platformu piemēri būs: loģiski vienota publiskās pārvaldes datu centra platforma, centralizēts atvērto datu katalogs ar datu izplatīšanas centralizētu funkcionalitāti, informācijas sistēmu sadarbības platforma, nodrošinot datu apmaiņu Latvijas ietvaros, kā arī pārrobežu datu apmaiņu, nozares līmeņa biznesa procesu, t.sk. informācijas resursu vadības platformas, e-adreses platforma, e-iekļaušanas platforma u.c. Vienotā publiskās pārvaldes WEB platforma nodrošinās sabiedrības

²⁸ Valsts informāciju sistēmā reģistrētās sistēmas <https://www.visr.eps.gov.lv/visr/>

iekļaušanu politikas veidošanā un lēmumu pieņemšanā, tādējādi attīstot e-iekļaušanas aplikācijas.

- (189) **E-veselības** jomā 2007.–2013.gada plānošanas perioda izveidota e-veselības integrācijas platforma, kas ir pamats turpmākai veselības nozares informācijas sistēmu veiksmīgai un drošai integrācijai, kā arī sistēmas, kas būtiski pārveido esošos informācijas aprites procesus veselības nozarē apmeklējumu rezervēšanas un e-nosūtījumu, elektroniskās veselības kartes, e-receptes un integrācijas platformas risinājuma, kā arī nozares statistikas un datu analīzes informācijas sistēma.
- (190) Ir izveidots vienotais e-veselības portāls, kurš nodrošinās iedzīvotājam ērtu piekļuvi saviem veselības datiem un ārstniecības personām – virtuālo darba vietu. 2007.-2013.gada plānošanas periodā tika likts uzsvars uz procesu pārveidi, risinājumu izveidi un integrēšanu, lai varētu uzsākt centralizētu, pilnvērtīgu darbu ar veselības nozares pārstāvjiem (slimnīcām, ārstniecības personām, u.c.), piedāvājot vienotus, drošus un savstarpēji integrētus risinājumus. Lai nodrošinātu izstrādāto informācijas sistēmu darbības tiesisko pamatu, tika izstrādāti MK noteikumi²⁹. Noteikumi nosaka, ka ārstniecības iestādēm un aptiekām pacienta datu elektroniska apstrāde veselības informācija sistēmā jāuzsāk ne vēlāk kā līdz 2015.gada 31.decembrim.
- (191) 2014.–2020.gada plānošanas perioda ietvaros plānots turpināt **e-veselības** risinājumu attīstīšanu un jaunu risinājumu izstrādi, lai uzlabotu veselības aprūpes kvalitāti un efektivitāti, kā arī risinātu problēmas, kas saistītas ar novecošanos. Plānoto aktivitāšu ietvaros iedzīvotājiem un nozares pārstāvjiem kļūs pieejami un izmantojami e-veselības risinājumi, kuru mērķis ir paaugstināt veselības aprūpes efektivitāti un palielināt pacientu iesaisti veselības aprūpē. E-veselības risinājumi tiek plānoti, izstrādāti un attīstīti ņemot vērā gan esošos sabiedrības veselības izaicinājumus, piemēram, novecošanās, hroniskās saslimšanas, gan izvirzītos sabiedrības veselības mērķus, piemēram, pagarināt veselīgi nodzīvoto mūža gadu skaitu, samazināt mirstību, u.c.
- (192) Sekmīgai veselības aprūpes nodrošināšanai ES ietvarā plānots veicināt vienota ārstniecības personu identifikācijas un datu apmaiņas risinājuma ieviešanu ES dalībvalstīs. Uzmanība tiks pievērsta e-veselības risinājumu sadarbībai un standartizācijai, t.sk. izmantojot ES projektu ietvaros izveidotos standartus un standartu ieviešanā iegūto labo praksi, atvērto un lietotāju ģenerēto datu izmantošanu. Efektīvai veselības aprūpei plānota individuāla aprūpes un veselīga dzīvesveida plāna izveide vienotajā e-veselības portālā, ar iespējām iedzīvotājiem sekot līdzi sava plāna izpildei un mērķu sasniegšanai.
- (193) E-veselības tālāka attīstība ir plānota šādos virzienos: medicīnā izmantoto medicīnas dokumentu standartizācija IKT un integrācija datu pieejamības veicināšanai un telemedicīnas attīstībai; IKT risinājumi veselības politikas plānošanai un analīzei, ārstniecības kvalitātes uzlabošanai; noteiktām slimību grupām veidoti risinājumi ārstniecības personām un pacientiem; kvalitātes rādītāju sagatavošana sistēmas ietvaros; stacionāro veselības aprūpes iestāžu darba efektivitātes pilnveidošana – veselības aprūpes sistēmas pakalpojumu apmaksas sistēmas uzlabošana; kontrindikāciju, brīdinājumu moduļu izstrāde; pārrobežu sadarbības attīstība pacienta informācijas apmaiņai ar citām ES dalībvalstīm; e-veselības pakalpojumu un iespēju klāsta palielināšana iedzīvotājiem un vienotās e-veselības informācijas sistēmas drošības risinājumu turpmāka attīstība.
- (194) 2007.–2013.gada periodā ir uzsākts darbs pie monolingvālā un paralēlo valodu korpusa izveides un tā integrēšanas e-pakalpojumu vidē. Lai veicinātu **daudzvalodību digitālajā vidē**, plānots izveidot tehnoloģisko bāzi un datorlingvistikas pētniecisko bāzi. Šim nolūkam tiks izveidots Latviešu valodas nacionālais korpus, kas nepieciešams latviešu valodas datortehnoloģiju izstrādei, vārdnīcu izveidei, pētniecībai un attīstībai. Turpmāk tiks attīstītas un pielāgotas arī **mašintulkošanas tehnoloģijas**, nodrošināta to integrēšana kopējā e-pārvaldes tehnoloģiskajā infrastruktūrā un ērta izmantošana, t.sk., paredzot mašintulkošanas tehnoloģijas integrāciju ar

²⁹ MK 2014.gada 11.marta noteikumi Nr.134 „Noteikumi par vienoto veselības nozares elektronisko informācijas sistēmu”

CEF programmas ietvaros izveidoto mašintulkošanas tehnoloģijas infrastruktūru (*Digital Service Infrastructure on Automated Translation*). Tiks attīstīta mašintulkošanas kvalitāte, specializēto nozaru pārklājums un tulkošanas virzieni (piemēram, kultūras jomā).

- (195) Investīcijas plānots turpināt arī **e-izglītības risinājumu attīstīšanai**. Turpmāk plānots attīstīt izglītības informācijas sistēmu, paplašinot tās funkcionalitāti (piemēram, pedagogu algu modelēšana, studentu reģistrs un absolventu nodarbinātības uzskaitē darba tirgus analīzes un prognozēšanas vajadzībām) un veidojot integrāciju ar citām informācijas sistēmām, lai nodrošinātu datus un informāciju efektīvas izglītības politikas plānošanas un monitoringa sistēmai. IKT jomas investīcijas papildina plānotās investīcijas izglītībā, apmācībā un arodizglītībā prasmju apguvei un mūžizglītībā (8.prioritārais virziens), kuru ietvaros plānoti ieguldījumi izglītības infrastruktūrā un aprīkojumā, tajā skaitā IKT risinājumu ieviešanai mācību procesā, kā arī izglītības iestāžu metodiskā centra funkciju IKT jomā stiprināšanai, digitālo mācību materiālu izstrādei.
- (196) **E-tieslietu jomā**, lai risinātu ar tiesu noslodzi un lietu izskatīšanas termiņiem saistītās problēmas, nepieciešams attīstīt plašu mūsdienīgu uz IKT balstītu risinājumu pielietojumu tiesvedībā, kas pieejamos tiesu sistēmas resursus ļaus izmantot maksimāli efektīvi un būtiski tiktu ietaupīti valsts budžeta līdzekļi.
- (197) Plānots nodrošināt efektīvu e-pakalpojumu un citu e-risinājumu izstrādi un ieviešanu iestādēs, kuru procesi nozīmīgi uzņēmējdarbības vides tiesiskuma un juridiskās noteiktības stiprināšanai un administratīvā sloga mazināšanai.
- (198) Izmeklēšanas un tiesvedības procesu e-lietas risinājuma ieviešana ir nozīmīgs priekšnoteikums tiesiskās informācijas pieejamības nodrošināšanā visai sabiedrībai kopumā - uzņēmējiem, privātpersonām un valsts pārvaldes iestādēm. Lai uzlabotu procesā iesaistīto iestāžu un personu sadarbību, mazinātu administratīvo slogu un risinātu ar lietu izskatīšanas ilgumu saistītās problēmas, nepieciešams ieviest elektronisku procesu (e-tiesvedība), nodrošināt iespēju iegūt pilnīgu informāciju par savu lietu tiešsaistē, nodrošināt automatizētu tiesu spriedumu apstrādi un to publicēšanu tiesu mājas lapā internetā, ieviest tiesvedības procesa kvalitātes monitoringu, izveidot centralizētu elektronisku arhīvu informācijas sistēmu datiem.
- (199) **E-kultūras attīstībai** ir būtiski nodrošināt, lai Latvijas kultūras mantojums pēc iespējas plaši un brīvi būtu pieejams vispasaules tīmeklī. Kultūras resursu digitalizācija ir viens no nozīmīgākajiem aspektiem informācijas sabiedrības un uz zināšanām balstītas ekonomikas veidošanā un attīstībā, tāpēc ir svarīgi IKT iespējas izmantot kultūras pieejamības veicināšanai, kultūras klātbūtnē globālajā tīmeklī, gan sekmējot kultūras mantojuma vērtību saglabāšanu un izplatīšanu plašākai sabiedrībai, gan arī veicinot jaunu produktu un pakalpojumu radīšanu. 2007.–2013.gada periodā ir veikts ieguldījums kultūras mantojuma saglabāšanā, t.sk. izveidojot digitālās bibliotēkas e-pakalpojumus, izveidots Nacionālā muzeju krājuma kopkatalogs. Turpmāk tiks turpināts darbs pie kultūras mantojuma digitalizēšanas, un izveidotas publiski pieejamas digitālās kolekcijas, attīstīti saistītie e-pakalpojumi, kas pēc iespējas plaši nodrošinātu digitālā kultūras mantojuma un kultūras saturs resursu pieejamību sabiedrībai. Latvijas digitālā kultūras mantojuma saturu plānots iekļaut Eiropas digitālajā bibliotēkā *Europeana* un citos starptautiskajos kultūras resursos. Detalizētāka rīcība kultūras mantojuma digitalizācijas jomā plānota kultūrpolitikas pamatnostādnēs “Radošā Latvija” 2014.–2020.gadam³⁰.
- (200) 2007.–2013.gada periodā Latvijā minimālā apmērā ir veikti pasākumi, kas vērsti uz iedzīvotāju un publiskās pārvaldes darbinieku izglītošanu un apmācību saistībā ar ERAF ietvaros izveidotajiem e-pakalpojumiem. Lai IKT iespējas tiktu izmantotas visefektīvāk un sniegtu maksimālo atdevi no ieguldītajām investīcijām, ir nepieciešami **par e-iespējām informēti lietotāji**. Saskaņā ar ES 2012.gada E-pārvaldes novērtējuma ziņojumu Latvijā pakalpojumus elektroniskā vidē neizmanto 58% iedzīvotāju, kā arī ir zema uzticēšanās šādu pakalpojumu

³⁰ Pieejamas: <http://www.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40305688&mode=mk&date=2014-07-29>

drošībai, privātuma aizsardzībai³¹. Lai veicinātu SAM mērķa sasniegšanu, tiek plānota mērķtiecīga investīciju ieguldīšana izglītošanai un apziņas veidošanai par IKT sniegtajām iespējām dažādās dzīves situācijās, organizējot izglītojošas kampaņas un apmācības par e-iespējām, t.sk. investīcijas tiek plānotas komercdarbības veicēju izglītošanas aktivitātēs par e-komercijas risinājumu priekšrocībām un to izmantošanu komercdarbībā.

- (201) Ieguldījumu prioritāte īstenojama ciešā sasaistē ar 1.prioritāro virzienu un 3.prioritāro virzienu atbilstoši RIS3 noteiktajam.
- (202) Plānotās investīcijas SAM ietvaros turpinās un papildinās KP fondu ieguldījumu iepriekšējos plānošanas periodos, kā arī papildinās KP fondu investīcijas, kas atbalsta MVK un tiesu darbības efektivitāti. Visi komersanti, neatkarīgi no to atrašanās vietas, varēs mijiedarboties ar valsts iestādēm bez došanās uz tuvāko pilsētu administratīvu procedūru kārtošana, tādējādi nodrošinot tos pašus ieguvumus komersantiem, kuri veic komercdarbību pilsētu teritorijās. IKT iespējas uzlabos sabiedrības piekļuvi izmaksu ziņā pieejamiem, ilgtspējīgiem un kvalitatīviem pakalpojumiem, tai skaitā veselības aprūpei un vispārējas nozīmes sociālajiem pakalpojumiem.
- (203) **Indikatīvās atbalstāmās darbības:** centralizētu publiskās pārvaldes IKT platformu izveide un tām nepieciešamo informācijas sistēmu (t.sk. nozaru) modernizācija; t.sk. esošu saskarņu pārveidošana, modernizēšana un jaunu saskarņu izveide; semantiskā un tehnoloģiskā publiskās pārvaldes informācijas sistēmu savietošana; darbības procesu un pakalpojumu piegādes procesu analīze, transformācija, optimizācija un elektronizācija izvēloties izmaksu ziņā efektīvus risinājumus vienas pieturas aģentūras principa nodrošināšanai, kopīgu integrētu darbības procesu vai pakalpojumu sniegšanas nodrošināšanai: t.sk. lietotāju atbalsta nodrošināšanas funkcionalitātes izveide publisko datu sniedzējiem un saņēmējiem; IKT iespēju izmantošanas paaugstināšana; pakalpojumu (t.sk. e-komercija) pielāgošana sadarbībai Eiropas vienotajā tirgū; digitalizācija.
- (204) **Indikatīvie finansējuma saņēmēji**³²: valsts pārvaldes iestādes, pašvaldības, plānošanas reģioni, valsts un pašvaldību kapitālsabiedrības (deleģēto pārvaldes uzdevumu veikšanai), tiesu varas institūcijas.
- (205) **Projektu atlase** (skat. pielikumu “Projektu atlase”).
- (206) 2014.–2020.gada periodā primāri tiks atbalstīti tie projekti, kas:
- 1) atbilst valsts vienotai IKT arhitektūrai³³, prioritāri atbalstot tos projektus, kuri paredz realizēt vienotās arhitektūras būtiskos elementus;
 - 2) paredz tādu pakalpojumu elektronizāciju, kas dos būtiskāko summāro ietekmi uz gala lietotājiem (administratīvā sloga samazināšanas, izaugsmes veicināšanas formā) vai publiskās pārvaldes procesu efektivitātes paaugstināšanu, ņemot vērā klientu bāzes novērtējumu, pakalpojumu saņemšanas intensitāti un esošo administratīvo slogu (pakalpojumiem ar summāri lielāko ietekmi uz sabiedrību un summāri lielāko slogu būs jāplāno un jāīsteno pakalpojumu sniegšanas un iestāžu sadarbības procesu pilnveide, izmantojot IKT iespējas), kā arī ņemot vērā pakalpojumu grupas, kuru sniegšana no pakalpojumu saņēmēja viedokļa būtu organizējama vienota procesa ietvaros, sadarbojoties vairākiem resoriem (šajā gadījumā iesaistītajām iestādēm būs jāizstrādā pilnveidoti pakalpojumu sniegšanas procesi, kas ietver iestāžu sadarbību un pakalpojuma daudzkanālu pieejamību), kā arī tādu pakalpojumu elektronizāciju, kas var tikt izmantoti citu pakalpojumu radīšanā, t.sk. privātā sektorā.

Tabula Nr. 2.2.4. (5)

ERAF specifiskie iznākuma rādītāji

ID	Rādītājs (rādītāja nosaukums)	Mērvienība	Finansējuma avots	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
I.2.2.1.a	Pilnveidoti darbības procesi ³⁴	Darbības procesi	ERAF	205	Projektu dati	Reizi gadā

I.2.2.1.b	Centralizētas atvērtas informācijas sistēmu platformas ³⁵	Informācijas sistēmu platformas	ERAF	18	Projektu dati	Reizi gadā
-----------	--	---------------------------------	------	----	---------------	------------

³¹ VARAM veikts apsekojums, 2013. g. http://www.varam.gov.lv/lat/publ/petijumi/pet_Eparv/?doc=14321

³² Identificējot neefektīvus procesus, kuru atsevišķos posmos ir iesaistītas pašvaldības vai valsts kapitālsabiedrības kā pārvaldes deleģēto funkciju veicējas, šo procesu pilnveidošanas ietvaros var tikt plānota arī pašvaldību vai valsts kapitālsabiedrību IT risinājumu pilnveide, pašvaldību, valsts kapitālsabiedrību un valsts IT risinājumu sadarbības pilnveide utml. Pašvaldību un valsts kapitālsabiedrību kā pārvaldes deleģēto funkciju veicēju atbalsts var tikt realizēts arī caur atvērto datu un atvērto saskarņu principu.

Plānošanas reģionu iesaiste ir iespējama, tos piesaistot kā partnerus e-iespēju veicināšanas projektu īstenošanā, tiem deleģējot konkrētu projektu aktivitāšu īstenošanu. Minētā pieeja uzlabotu koordinētu un visaptverošu informācijas izplatību sabiedrībā dažādu mērķu grupu informēšanā par e-iespējām.

³³ Tiks noteikts izstrādes procesā esošā VARAM informatīvajā ziņojumā par publiskās pārvaldes informācijas un komunikāciju tehnoloģiju (IKT) arhitektūru un tās ieviešanai veicamo pasākumu koncepcijām.

³⁴ Pilnveidots darbības process — ar IKT palīdzību optimizēti viena vai vairāku darbības procesu posmi un uzlabota publisko pakalpojumu kvalitāte un pieejamība sabiedrībai.

³⁵ Centralizēta informācijas sistēmu platforma ir centralizēts IKT kopums centralizētai viena vai vairāku IKT pakalpojumu sniegšanai, t.sk. informācijas sistēmu darbības nodrošināšanai.

Tabula Nr. 2.2.5. (6)

Prioritārā virziena snieguma ietvars

Rādītāja tips	ID. Rādītāja nosaukums	Definīcija	Mērvienība	Fonds	Reģiona kategorija	Starposma vērtība 2018. gads	Mērķa vērtība			Datu avots	Rādītāja nozīmīguma apraksts
							Siev.	Vīr.	Kopā		
Finanšu rādītājs	(F02) Finanšu rādītājs 2.PV (ERAF)		EUR	ERAF	Mazāk attīstītie reģioni	23 975 988			203 275 093	Sertifikāc ijas iestādes uzskaites sistēma	
Iznākuma rādītājs	I.2.2.1.a Pilnveidoti darbības procesi	Publiskās pārvaldes pamatdarbības procesu skaits, kas ir pilnveidoti projektu ietvaros. Publiskās pārvaldes pamatdarbības process - noteiktu loģisku darbību/ notikumu secība, kas nodrošina kādu konkrētu rezultātu (piem.. pakalpojumu, saziņu, informācijas apmaiņu, utml.). Projekta iesnieguma ietvaros tiks definēts process, kurš tiks pilnveidots, un tiks norādīts, kā, ieviešot konkrēto risinājumu, attiecīgais process un tā izpildes rādītāji uzlabosies (piemēram, iedzīvotāju apkalpošanas izmaksas, uzturēšanas izmaksu samazinājums utml.). Publiskās pārvaldes pamatdarbības procesu pilnveidošana nozīmē, ka ar IKT palīdzību tiek optimizēts viens vai vairāki darbības procesu posmi, t.sk., modernizēti publiskie pakalpojumi.	Darbības procesi	ERAF	Mazāk attīstītie reģioni	0			205	Projektu dati	Rādītājā iekļautas galvenās darbības, kas prioritārā virziena ietvaros tiks veiktas, lai uzlabotu e- pakalpojumu pieejamību un tas atbilst 49,82% no prioritārā virziena finansējuma
Galvenais īstenošanas posms	I.2.2.1.a Noslēgtie līgumi par	Noslēgti līgumi ar piegādātājiem par IS izstrādi/piegādi IKT darbības procesu pilnveidošanai, kas izteikti	%	ERAF	Mazāk attīstītie reģioni	30				Projektu dati	Galvenais īstenošanas posms

Rādītāja tips	ID. Rādītāja nosaukums	Definīcija	Mērvienība	Fonds	Reģiona kategorija	Starposma vērtība 2018. gads	Mērķa vērtība			Datu avots	Rādītāja nozīmīguma apraksts
							Siev.	Vīr.	Kopā		
	informāciju sistēmu/ e-pakalpojumu izstrādi/ piegādi procentos no kopējā pilnveidojamo procesu skaita (S221)	procentos no kopējā pilnveidojamo procesu skaita. Pilnveidots darbības process — ar IKT palīdzību optimizēti viena vai vairāku darbības procesu posmi un uzlabota publisko pakalpojumu kvalitāte un pieejamība sabiedrībai. Viens līgums var aptvert vairāku darbības procesu pilnveidošanu.									
Iznākuma rādītājs	I.2.2.1.b Centralizētas atvērtas informācijas sistēmu platformas, skaits	Centralizētu informācijas sistēmu platformu skaits, kas ir izveidotas projektu ietvaros. Centralizēta informācijas sistēmu platforma ir centralizēts IKT kopums centralizētai viena vai vairāku IKT pakalpojumu sniegšanai, t.sk. informācijas sistēmu darbības nodrošināšanai. Projekta ietvaros tiks definēta konkrētā centralizētā informācijas sistēmas platforma, tās funkcijas un saturs.	Informāciju sistēmu platformas	ERAF	Mazāk attīstītie reģioni	4			18	Projektu dati	Rādītājā iekļautas galvenās darbības, kas prioritārā virziena ietvaros tiks veiktas, lai uzlabotu sistēmu savietojamību un tas atbilst 24,73% no prioritārā virziena finansējuma

Intervences kategorijas

Tabula Nr. 2.2.6.. (7–12)

ERAF: Mazāk attīstītie reģioni											
Intervences kategorijas		Finansējuma veids		Teritorija		Teritoriālie sasniegšanas mehānismi		ESF sekundāras tēmas (tikai ESF)		Tematiskie mērķi	
Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR
46	43 974 115	1	172 783 829	7	128 809 714	7	172 783 829	N/A	N/A	2	172 783 829
48	7 000 000										
78	42 423 858			3	43 974 115						
79	54 585 880										
80	5 154 593										
81	7 000 000										
82	12 645 383										

2.3. Mazo un vidējo komersantu konkurētspēja

- (207) MVK konkurētspējas veicināšanai plānotas investīcijas, lai sekmētu ekonomisko aktivitāti, komersantu attīstību un produktivitātes pieaugumu, sadarbību un konkurētspēju starptautiskajā tirgū, nodrošinot konkurētspēju veicinošus faktorus, kas vērsti uz tiešu atbalstu saimnieciskajai darbībai (ERAF finansējums) un netiešu atbalstu, sekmējot komercdarbību veicinošas infrastruktūras attīstību (ERAF finansējums), kā arī komercdarbības vides sakārtošanu (ESF finansējums), integrējot KP fondu ieguldījumus tematiskajos mērķos “Uzlabot MVK konkurētspēju” un “Uzlabot institucionālās spējas un efektīvu valsts pārvaldi”.
- (208) Tādējādi prioritārā virziena ietvaros paredzētais ESF un ERAF atbalsts sekmē ES Padomes 2013. un 2014.gada rekomendāciju izpildi, kā arī Stratēģijas “Eiropa 2020” un NRP izvirzīto mērķu sasniegšanu MVK konkurētspējas uzlabošanā, veidojot sinerģiju un mērķētāku izvirzīto problēmu risināšanu, kas ir minēta PL 1.3.sadaļā (skat. “Uzlabot MVK konkurētspēju” un “Uzlabot institucionālās spējas un efektīvu valsts pārvaldi” aprakstā).
- (209) **3.1.ieguldījumu prioritāte:** veicināt uzņēmējdarbību, jo īpaši atvieglojot jaunu ideju izmantošanu ekonomikā un atbalstot jaunu uzņēmumu izveidi, tostarp ar uzņēmumu inkubatoru palīdzību.
- (210) **3.1.1.SAM: sekmēt MVK izveidi un attīstību, īpaši apstrādes rūpniecībā un RIS3 prioritārajās nozarēs.**
- (211) SAM ietvaros tiks veicināta jaunu komersantu veidošana, esošu komersantu izaugsme un apstrādes rūpniecības īpatsvara pieaugums, kam būs tieša ietekme uz jaunu darba vietu radīšanu, produktivitātes kāpumu un inovāciju pakalpojumu pieprasījuma pieaugumu. Sekmīgai komercdarbības atbalsta sistēmas funkcionēšanai tiks nodrošināts ne tikai nepieciešamais finansiālais atbalsts, bet arī konsultatīvie pakalpojumi un apstrādes rūpniecības komersantu vajadzībām atbilstoša infrastruktūra, t.sk. telpas, tādējādi veicinot kopējo atbalsta pasākumu efektivitāti – samazinot saimniecisko darbību pārtraukumu uzņēmējdarbības uzsākēju īpatsvaru un nodrošinot finansējuma pieejamību dzīvotspējīgu biznesa plānu īstenošanai. Atbalsts veicinās ārējā finansējuma piesaisti un risinās tirgus nepilnības finanšu pieejamības jomā.

Tabula Nr. 2.3.1. (1)

ERAF specifiskie rezultāta rādītāji

ID	Rādītājs	Mērvienība	Sākotnējā vērtība	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
r.3.1.1.a	MVK skaits uz 1000 iedzīvotājiem	Komersanti	36,9 (2013)	40	Eiropas MVK ikgadējais ziņojums	Reizi gadā
r.3.1.1.b	MVK produktivitāte uz vienu nodarbināto, EUR (2010.gada salīdzināmās cenās)	EUR	12 196 (2013)	16 757	Eiropas MVK ikgadējais ziņojums	Reizi gadā

- (212) **3.1.2.SAM: palielināt straujas izaugsmes komersantu skaitu.**
- (213) SAM ietvaros tiks veicināts straujas izaugsmes komersantu skaita pieaugums, atbalstot jaunu straujas izaugsmes komersantu veidošanos un esošu turpmāku izaugsmi. Straujas izaugsmes komersantu skaita pieaugums sekmēs jaunu darba vietu radīšanu, konkurētspējas celšanu un

ekonomikas straujāku izaugsmi. Lai veicinātu straujas izaugsmes komersantu skaita pieaugumu, tiks nodrošināts specifisks konsultatīvs un finansiāls atbalsts, ņemot vērā to vajadzības. Atbalsts dos spēju piesaistīt ārējo finansējumu un risinās tirgus nepilnības finanšu pieejamības jomā.

Tabula Nr. 2.3.2. (2)

ERAF specifiskie rezultāta rādītāji

ID	Rādītājs	Mērvienība	Sākotnējā vērtība	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
r.3.1.2.a	Straujās izaugsmes komersanti pēc apgrozījuma pieauguma	Komersanti	570 (2011)	625	CSP	Reizi gadā

Ieguldījumu prioritātes apraksts un indikatīvās atbalstāmās darbības

- (214) Visaptveroša komercdarbības atbalsta sistēma ir pamats ilgtspējīgai tautsaimniecības izaugsmei. Precīzi mērķēts atbalsts var sniegt būtisku ieguldījumu komercdarbības attīstībai un stiprināt tautsaimniecības konkurētspēju. Tā kā attīstības valstīm finanšu tirgus tradicionāli ir mazāk attīstīts kā attīstītajām valstīm, alternatīvi finansēšanas avoti papildus banku sektora piedāvātajam ir ļoti ierobežoti. Līdz ar to jaunu komersantu izveidei vai esošu attīstībai ir nepieciešami papildu mehānismi, lai novērstu pastāvošo tirgus nepilnību. Lai nodrošinātu sniegtā atbalsta efektivitāti, to ir nepieciešams papildināt ar konsultatīviem pakalpojumiem, it sevišķi attiecībā uz jaunizveidotiem komersantiem.
- (215) KP fondu 2007.–2013.gada plānošanas periodā īstenotas finanšu instrumentu programmas, kurām pieejamais KP fondu finansējums sasniedza 161 milj. EUR, nodrošinot aizdevumu pieejamību komercdarbības uzsācējiem, komercdarbības attīstībai un paplašināšanai, attīstot riska kapitāla tirgu. Būtisks atbalsts komersantu konkurētspējas veicināšanai ir arī aizdevumu un eksporta garantiju nodrošināšana. Īstenotās atbalsta programmas ir veidotas un pielāgotas atbilstoši tirgus nepilnību analīzei finanšu pieejamības jomā, un to ieviešana pozitīvi ietekmēja tautsaimniecības attīstību, it īpaši ekonomiskās krīzes laikā, kad komercbankas praktiski apturēja jaunu aizdevumu izsniegšanu.
- (216) Lai sekmētu dzīvotspējīgu biznesa plānu īstenošanu, ir nepieciešams izveidot ilgtspējīgu mehānismu aizdevumu izsniegšanai. Komercbanku izsniegto aizdevumu apjoms komersantiem kopš 2008.gada turpina lēnām samazināties. Jaunu aizdevumu izsniegšanai bankas nosaka augstas nodrošinājuma prasības un tos piešķir uz īsu laika periodu, tādējādi atspoguļojot samazinātu riska toleranci un ierobežojot komersantu pieeju ilgtermiņa kapitāla investīcijām.
- (217) Lai vecinātu jaunu komersantu veidošanos un attīstītu jaunas komercdarbības aktivitātes, ir nepieciešams nodrošināt atbalstu komercdarbības uzsākšanai. Latvijā ir specializētu mikrokreditēšanas un uz komercdarbības uzsācējiem vērstu institūciju trūkums. Komercbankas izvairās izsniegt mikrokredītus jaunām komercdarbības aktivitātēm un komercdarbības uzsācējiem, turklāt izvērtēšanas un administrēšanas izmaksas salīdzinājumā pret aizdevuma apjomu šādiem kredītiem ir augstas. Mikrokredīti tiek uzskatīti par augstāka riska aizdevumiem nodrošinājuma un informācijas trūkuma dēļ (piemēram, par komercdarbības uzsācēja, kurš plāno pirmoreiz uzsākt saimniecisko darbību, līdzšinējo darbību un kredītvēsturi).
- (218) Komercdarbības uzsākšanai būtiska ir atbalsta nodrošināšana konsultatīva atbalsta veidā, veicinot finanšu instrumentu atbalsta pasākumu efektivitāti un atbalstīto biznesa plānu dzīvotspēju. Ņemot vērā, ka dažādām sabiedrības grupām var būt atšķirīga pieredze un spējas komercdarbības uzsākšanas sākuma fāzē, būtiski ir sniegt finansējuma pieejamības papildinošos pakalpojumus (apmācības un konsultācijas) un finansējuma saņemšanas nosacījumus pielāgot potenciālo finansējuma saņēmēju, tai skaitā jauniešu, pirmspensijas vecumā esošo personu, bezdarbnieku, reģionos dzīvojošo personu un citu sociālo grupu

vajadzībām, tādējādi nodrošinot, ka finansējums ir pieejams dzīvotspējīgu un pamatotu biznesa plānu īstenošanai neatkarīgi no komercdarbības uzsācēja sociālā stāvokļa.

- (219) Lai sekmētu komersantu izaugsmi un veicinātu eksporta darījumus, jāpiedāvā plašāks finanšu instrumentu klāsts, kas nodrošinātu piekļuvi finansējumam un pasargātu uz eksportu orientētus komersantus no starptautiskās tirdzniecības riskiem.
- (220) Lai sekmētu komersantu izaugsmi un plānoto apstrādes rūpniecības apgrozījuma pieaugumu līdz 3,6 milj. EUR līdz 2020. gadam un produktivitātes kāpumu no 23,8 tūkst. līdz 30 tūkst., ir nepieciešams atbalsts industriālo telpu un teritoriju attīstībai.
- (221) Investīciju trūkums ir skaidrojams ar ilgu atmaksāšanās termiņu, augstu investīciju risku (specifiskas telpas konkrētam ražotājam), MVK nespēja ar pašu kapitālu finansiāli nosegt investīcijas vai piesaistīt ārējo finansējumu attīstības investīciju izmaksu segšanai. Saskaņā ar CSP datiem³⁶ 2009.–2011. gadu periodā Latvijā vidēji ik gadu tika radīti ap 20 jauni, straujas izaugsmes komersanti pēc apgrozījuma pieauguma apstrādes rūpniecībā, veidojot bāzi pieprasījumam pēc industriālajām telpām. ES fondu 2007.–2013. gada plānošanas periodā bija pastiprināta interese par industriālo telpu un teritoriju būvniecību un rekonstrukciju. Tā kopumā tika apstiprināti projekti par 77 000 m² industriālo telpu un teritoriju būvniecību un rekonstrukciju. Projektu ietvaros ir plānots radīt 450 jaunas darba vietas, tā sniedzot būtisku ieguldījumu Latvijas apstrādes rūpniecības attīstībā. Ņemot vērā, ka jau šobrīd ir ierobežota industriālo telpu pieejamība, tad ir nepieciešamas papildu investīcijas industriālo telpu un teritoriju rekonstrukcijā. 2014. gada 1. ceturksnī saskaņā ar *Colliers*³⁷ *International* industriālo telpu tirgus apskatu īrei ir pieejami vien 3.3% no kopējās industriālo telpu platības (aptuveni 743 500 m²).
- (222) Ir paredzēta resursu koncentrācija un uz mērķi orientēts atbalsts, proti, atbalsts mērķēts uz MVK, kas pārstāv apstrādes rūpniecības nozari, ievērojot nosacījumu, ka telpās tiks veikta saimnieciskā darbība prioritāri RIS3 jomās, projektu ietvaros nodrošinot, ka labuma guvēji ir MVK, kas pārstāv apstrādes rūpniecības nozares un kuru ietvaros tiek radītas jaunas darba vietas ar atalgojumu, kas augstāks nekā vidēji nozarē, vienlaicīgi paredzot, ka finansējums tiks izmaksāts tikai, kad telpās tiks veikta saimnieciskā darbība apstrādes rūpniecības nozarēs un izveidotas jaunas darba vietas. Atbalsts industriālo telpu un teritoriju attīstībai ir neatņemams atbalsta sistēmas elements, kas nodrošinās ievērojami lielāku biznesa inkubatoru un citu agrīnās stadijas atbalsta programmu efektivitāti, jo tiks novērsta nākamā komercdarbības attīstības posma tirgus nepilnība, palielinot atbalstīto uzņēmējdarbības uzsācēju un saimniecisko darbību turpinošo uzņēmumu īpatsvaru atbalsta programmās. Investīcijas apstrādes rūpniecības MVK attīstībā radīs pamatu inovāciju pakalpojumu pieprasījuma pieaugumu nākotnē.
- (223) Lai sekmētu jaunu komersantu veidošanos un nodrošinātu to dzīvotspēju, ir nepieciešams nodrošināt pirms-inkubācijas un inkubācijas pakalpojumus. Latvijā un pasaulē daudz jaundibinātu komersantu beidz saimniecisko darbību savas attīstības pirmajos gados, profesionālo iemaņu trūkuma un augsto risku dēļ tie nespēj piesaistīt ārējo finansējumu savu projektu un ideju attīstībai vai jaunu produktu un tehnoloģiju radīšanai, kā arī to naudas plūsma ir ļoti nestabila (vai negatīva). Saskaņā ar *Eurostat* datiem 2009. gadā likvidēto uzņēmumu īpatsvars (% no kopējā aktīvo uzņēmumu skaita) vidēji ES-27 bija 10,32%, kamēr Latvijā šis rādītājs bija 14%. Komersanti bieži nespēj definēt savu produktu vai pakalpojumu, kā arī tā nišu un tam atbilstošāko biznesa attīstības modeli, tādēļ šai grupai ir nepieciešams konsultatīvais pirms-inkubācijas un inkubācijas pakalpojumu atbalsts.
- (224) Balstoties uz KP fondu 2007.–2013. gada plānošanas perioda pieredzi, ieviešot darbības programmas “Uzņēmējdarbība un inovācijas” papildinājuma 2.3.2.1. aktivitāti „Biznesa inkubatori”, KP fondu 2014.–2020. gada plānošanas periodā ir paredzēts samaksu inkubatora operatoriem veikt, ņemot vērā komersantu sasniegtos darbības rādītājus (piemēram, samaksātie

³⁶ http://data.csb.gov.lv/pxweb/lv/uzreg/uzreg_ikgad_02_demo/?tablelist=true&rxid=cdbc978c-22b0-416a-aacc-aa650d3e2ce0

³⁷ http://www.colliers.com/en-lv/latvia/insights#.U_7rC_mSyG4

nodokļi, piesaistītais ārējais finansējums). Tāpat, uzņemot komersantu inkubatorā, tiks izstrādāts katra komersanta inkubācijas plāns – nepieciešamie pakalpojumi un finansējums, sasniedzamie rādītāji, laika grafiks. Inkubatora operators šos rādītājus regulāri uzraudzīs, lai nodrošinātu, ka inkubatorā notiek komersanta izaugsme un komersants atrodas inkubatorā tikai tik ilgi, kamēr tam ir nepieciešams atbalsts. Pakalpojumu kvalitātes uzraudzībai tiks veidota atsevišķa nozares ekspertu komisija.

(225) Jaunu ideju un esošu komersantu attīstībai ar strauju izaugsmes potenciālu ir būtiski turpināt atbalsta sniegšanu riska kapitāla veidā. Vērtējot privātā kapitāla un riska kapitāla investīciju attiecību pret IKP, Latvijas rādītājs 2012.gadā (0,009%) ir ievērojami zem ES vidējā rādītāja - 0,40 % (saskaņā ar EVCA datiem). 2014.gadā Latvijā darbojās tikai septiņi riska kapitāla fondi, no kuriem seši tiek daļēji finansēti no publiskajiem līdzekļiem.

(226) Lai palielinātu inovatīvu un tehnoloģiski intensīvu jaundibinātu komersantu skaitu Latvijā ar strauju izaugsmes potenciālu, ir nepieciešams attīstīt tehnoloģiju akseleratorus. Atbalsts tehnoloģiju akseleratoriem tādu jaunu komersantu izveidei, kas vērsti uz inovāciju un tehnoloģiju attīstību ar augstu izaugsmes un eksporta potenciālu, kā arī tehnoloģiski intensīvu ideju dzīvotspējas veicināšanai ir vērsts uz šādu mērķu sasniegšanu:

- 1) panākt jaunu, uz inovāciju un tehnoloģiju attīstību ar augstu izaugsmes un eksporta potenciālu vērstu, ātri augošu komersantu izveidi;
- 2) nodrošināt AII studentiem iespējas iesaistīties saimnieciskajā darbībā;
- 3) nodrošināt finansējuma pieejamību visās komersantu izaugsmes stadijās;
- 4) piesaistīt privāto finansējumu agrīnam riska kapitālam.

Tehnoloģiju akseleratoru efektīvai darbībai nepieciešama to specializācija uz noteiktām tehnoloģiski intensīvām nišām, nodrošinot kvalitatīvu un pilnvērtīgu pakalpojumu klāstu nelielam komersantu skaitam.

(227) Ieguldījumu prioritāte ir papildinoša 1.prioritārajam virzienam “Pētniecība, tehnoloģiju attīstība un inovācijas” un LAP 2020 apakšpasākumam 19.2. „Darbību īstenošana saskaņā ar SVVA stratēģiju”.

(228) **3.1.1.SAM indikatīvās atbalstāmās darbības:** atbalsts tiks sniegts jaunu MVK izveidei un esošu attīstībai, kas ietver finansējuma pieejamības veicināšanu, t.sk. garantiju, aizdevumu izsniegšanu, investīciju veikšanu, darījumu strukturēšanu, konsultācijas un apmācības. Vienlaikus tiks nodrošināti biznesa inkubatoru pakalpojumi (pirms-inkubācijas atbalsts, aizdevumi, konsultācijas, mentorings, semināri, atbalsts prototipu izstrādei u.c.), tai skaitā radošo industriju komersantiem un izveidota radošā inkubatora infrastruktūra. Papildus esošu MVK attīstībai tiks nodrošināta industriālo teritoriju un telpu izveide un attīstība.

(229) **3.1.1.SAM indikatīvā mērķa grupa:** MVK, komercdarbības uzsācēji, pašnodarbinātas personas, fiziskas personas (ideju autori). Industriālo teritoriju un telpu izveide un attīstības programmas mērķa grupa ir MVK, kas pārstāv apstrādes rūpniecības nozari.

(230) **3.1.1.SAM projektu atlase:** skat. sadaļā “Projektu atlase” (atbalsts tiks sniegts gan tiešā veidā, gan caur finanšu starpniekinstitūcijām).

(231) **3.1.1.SAM indikatīvie finanšu instrumenti:** nepieciešamie valsts intervences veidi un instrumentu apjomi tiks noteikti, pamatojoties uz regulāri atjaunotu tirgus nepilnību analīzi finanšu pieejamības jomā, piedāvātie instrumenti tiks pielāgoti tirgus situācijai. SAM īstenošana ir cieši saistīta ar 1.2.2.SAM un 3.1.2.SAM par inovatīvu un tehnoloģiski intensīvu komersantu izveides un attīstības veicināšanu un inovāciju motivācijas sekmēšanu.

(232) **3.1.2.SAM indikatīvās atbalstāmās darbības:** Atbalsts tiks sniegts inovatīvu un tehnoloģiski intensīvu jaunu un straujas izaugsmes komersantu izveidošanai un esošu turpmāku izaugsmei, veicot riska kapitāla investīcijas, izsniedzot aizdevumus un nodrošinot tehnoloģiju akselerācijas pakalpojumus, kas ietver finansējuma pieejamību un mentoringu.

(233) **3.1.2.SAM indikatīvā mērķa grupa:** MVK, komercdarbības uzsācēji, pašnodarbinātas personas, fiziskas personas (ideju autori).

- (234) **3.1.2.SAM projektu atlase:** skat. sadaļā “Projektu atlase” (atbalsts tiks sniegts caur finanšu starpniecīstīcijām).
- (235) **3.1.2.SAM indikatīvie finanšu instrumenti:** nepieciešamie valsts intervences veidi un instrumentu apjomi tiks noteikti, pamatojoties uz regulāri atjaunotu tirgus nepilnību analīzi finanšu pieejamības jomā, un piedāvātie instrumenti tiks pielāgoti tirgus situācijai. 3.1.2.SAM īstenošana ir cieši saistīta ar 1.2.2.SAM un 3.1.1.SAM par inovatīvu komersantu attīstības veicināšanu, kā arī MVK attīstības, īpaši apstrādes rūpniecībā sekmēšanu.

Tabula Nr. 2.3.3. (5)

ERAF kopējie iznākuma rādītāji

ID	Rādītājs	Mērvienība	Finansējums avots	Plānotā vērtība (2023.gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
i.3.1.1.ak (CO01)	To komersantu skaits, kuri saņem atbalstu	Komersanti	ERAF	860	Projektu dati	Reizi gadā
i.3.1.1.bk (CO03)	To komersantu skaits, kuri saņem finansiālu atbalstu, kas nav granti	Komersanti	ERAF	790	Projektu dati	Reizi gadā
i.3.1.1.ck (CO02)	Atbalstīto komersantu skaits, kas saņem grantus	Komersanti	ERAF	220	Projektu dati	Reizi gadā
i.3.1.1.dk (CO05)	Atbalstīto jaunizveidoto komersantu skaits	Komersanti	ERAF	308	Projektu dati	Reizi gadā
i.3.1.1.ek (CO06)	Privātais finansējums, kas piesaistīts publiskajam finansējumam, kas ir granti	EUR	ERAF	21 750 000	Projektu dati	Reizi gadā
i.3.1.1.fk (CO07)	Privātais finansējums, kas piesaistīts publiskajam finansējumam (ne grantiem)	EUR	ERAF	12 750 000	Projektu dati	Reizi gadā
i.3.1.1.gk (CO08)	Nodarbinātības pieaugums atbalstītajos uzņēmumos	Pilnslodzes ekvivalents	ERAF	827	Projektu dati	Reizi gadā
i.3.1.2.ak (CO01)	To komersantu skaits, kuri saņem atbalstu	Komersanti	ERAF	100	Projektu dati	Reizi gadā
i.3.1.2.bk (CO03)	To komersantu skaits, kuri saņem finansiālu atbalstu, kas nav granti	Komersanti	ERAF	100	Projektu dati	Reizi gadā
i.3.1.2.ck (CO05)	Atbalstīto jaunizveidoto komersantu skaits	Komersanti	ERAF	60	Projektu dati	Reizi gadā
i.3.1.2.dk (CO07)	Privātais finansējums, kas piesaistīts publiskajam finansējumam (ne grantiem)	EUR	ERAF	23 375 000	Projektu dati	Reizi gadā

- (236) **3.2.ieguldījumu prioritāte:** atbalstīt MVK spēju panākt izaugsmi reģionālos, valsts un starptautiskos tirgos un iesaistīties inovāciju procesos.

- (237) **3.2.1.SAM: Palielināt augstas pievienotās vērtības produktu un pakalpojumu eksporta proporciju.**

- (238) SAM ietvaros tiks veicināta MVK internacionalizācija:

- 1) kam būs tieša ietekme uz MVK produktivitāti;
- 2) kas sekmēs eksporta struktūras maiņu, eksporta apjoma pieaugumu;
- 3) kas sekmēs inovāciju attīstību, zināšanu pārnesei un spējas iesaistīties reģionālos, valsts un starptautiskos tirgos un inovāciju procesos;
- 4) kas radīs jaunas darba vietas un augstas pievienotās vērtības produktus.

SAM ietvaros tiks īstenoti kompleksi un mērķtiecīgi pasākumi, lai veicinātu Latvijas produktu un pakalpojumu starptautisku atpazīstamību, komersantu spēju paplašināšanu starptautiskos tirgos un nodrošinātu starptautiski konkurētspējīgus produktus un pakalpojumus. Tiks atbalstīti

pasākumi komersantu darbības paplašināšanai ārvalstu tirgos, nepieciešamo zināšanu attīstībai, kā arī sadarbība vietējā un starptautiskā līmenī un apvienošanās klasteros, kā arī tūrisma tirgus nišu attīstībai, kur iespējams sasniegt vislielāko atdevi. Pasākumu īstenošana veicinās RIS3 noteikto tautsaimniecības transformācijas mērķu sasniegšanu ilgtermiņā.

- (239) SAM īstenošana sniegs ieguldījumu ESSBJR identificēto, ar MVK attīstību saistīto problēmu risināšanā – sadarbības veicināšanā, tai skaitā komercdarbības veicināšanā sektoros ar augstu izaugsmes un inovācijas potenciālu, tai skaitā ekoinovāciju izstrādē.

Tabula Nr. 2.3.4. (3)

ERAF specifiskie rezultāta rādītāji

ID	Rādītājs	Mērvienība	Sākotnējā vērtība	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
i.3.2.1.a	MVK eksporta apjoms (2010.gada salīdzināmajās cenās)	EUR	4 267 237 (2012)	6 068 440	CSP	Reizi gadā

Ieguldījumu prioritātes apraksts un indikatīvās atbalstāmās darbības

- (240) Eiropas MVK internacionalizācijas ziņojumā kā divi būtiskākie iekšējie šķēršļi internacionalizācijai ir minēti (1) produktu un pakalpojumu cena un (2) augstās izmaksas internacionalizācijai. Tāpat NIP kā vienu no būtiskākajiem izaicinājumiem identificē izmaksas, kas saistītas ar komersanta darbības paplašināšanu jaunos tirgos, proti, sadarbības partneru apzināšana ietver sevī salīdzinoši lielus finanšu līdzekļus, kuru atdeve ne vienmēr ir prognozējama, kas ierobežo iespējas paplašināt eksporta tirgus. Tāpat secināts, ka eksporta tirgos, jo īpaši trešo valstu tirgos un attiecībā uz reglamentētajām produktu grupām, pircēji pieprasa katram eksporta tirgum specifiskas produkta reģistrācijas un kvalitātes nodrošināšanas prasības, kas palielina gan izmaksas, kas saistītas ar jauna produkta ieiešanu tirgū, gan esošo produktu ražošanas izmaksas, palielinoties pārbaužu un laboratorisko izmeklējumu izmaksām.
- (241) Lai nodrošinātu Latvijas konkurētspējas priekšrocību attīstību, tiks veicināta iekšējā un ārējā partnerība, ieiešana starptautiskajās ražošanas un piegādes ķēdēs, uzlabojot vadības prasmes, piesaistot ĀTI un aktīvi piedāvājot produktus globālajā tirgū. Vienlaikus, lai nodrošinātu augstāku eksportējamo preču un pakalpojumu pievienoto vērtību, ir jāorientējas nevis uz noteiktu nozaru atbalstu, bet uz atbalstu noteiktiem produktiem un nišām, kas sevī ietver prioritāšu maiņu un atbalstu eksporta veicināšanai par labu produktiem ar augstāku pievienoto vērtību un resursu efektīvu izmantošanu, tai skaitā atbalstot komersantus atslēgtehnoloģiju un inovatīvu zināšanu ietilpīgu pakalpojumu nozarēs, radošajās industrijās.
- (242) Lai celtu produktivitāti, ir nepieciešams veicināt komersantu sadarbību vietējā un starptautiskā līmenī un apvienošanās klasteros, kas, cita starpā, sekmētu inovāciju attīstību. Viena no klasteru veidošanas priekšrocībām ir spēja MVK apvienoties un nodrošināt nepieciešamā apjoma pakalpojumu vai preču piegādi, ko komersanti nespētu izpildīt, darbojoties atsevišķi. Klasteru iniciatīvu ietvaros būtiski ir pilnveidot komersantiem pieejamo pakalpojumu loku, tai skaitā veicinot efektīvāku biznesa pārvaldības modeļu ieviešanu un konsultatīvo atbalstu, lai sagatavotu komersantu darbības paplašināšanai ārējos tirgos un veiksmīgai sadarbībai ar ārvalstu partneriem, tādējādi veicinot Latvijas MVK starptautisko konkurētspēju. Atbalsts klasteriem tiks sniegts, lai pilnveidotu to darbību atbilstoši Klasteru Izcilības Iniciatīvas (*Cluster excellence initiative*) ietvaros noteiktajiem klasteru kvalitātes un labas pārvaldības principiem. Klasteru iniciatīvu ietvaros atbalsts primāri tiks sniegts projektiem RIS3 jomās. Vienlaicīgi šāda veida atbalsts veicinās netehnoloģiskās, pieprasījuma un piedāvājuma inovācijas, komercdarbības modeļa inovācijas un ekoinovācijas, inovācijas pakalpojumu sektorā un dizainā, papildinot 1.prioritārajā virzienā “Pētniecība, tehnoloģiju attīstība un

inovācijas” sniegto atbalstu. Šādu inovāciju attīstība līdztekus tehnoloģiskām inovācijām ir būtiska MVK un visas tautsaimniecības konkurētspējas stiprināšanai.

- (243) Klasteru iniciatīvas ietvaros tiks atbalstīta pasākumu koordinēšana, starptautiskās sadarbības veicināšana, atpazīstamības un mārketinga pasākumi, pakalpojumi klastera dalībniekiem (plānošanas un attīstības aktivitātes jaunām tehnoloģijām, produktiem un pakalpojumiem, marketinga un aktivitātes, kas sekmē komerciālu sadarbību, resursu efektivitāti un produktivitātes uzlabojumus nozarē vai piegādes ķēdē u.c.), sadarbība ar izglītības un zinātniskajām institūcijām, tai skaitā tirgus izpēti un nozares attīstības pētījumi, apmācības klasteru koordinatoriem.
- (244) Kapacitātes palielināšana gan preču, gan pakalpojumu eksportā ir būtiska Latvijas konkurētspējas ārējos tirgos stiprināšanai. Tūrisms ir Latvijas vadošā pakalpojumu eksporta nozare, kas 2012.gadā valsts ekonomikā sniedza ieguldījumu 581,2 milj. EUR apmērā, veidojot 16,5% no kopējā pakalpojumu eksporta (saskaņā ar Latvijas Bankas Maksājumu bilances datiem). 2014.gada 1.jūlijā tika apstiprinātas Latvijas Tūrisma attīstības pamatnostādnes 2014.–2020.gadam, kas paredz paaugstināt tūrisma piedāvājuma konkurētspēju, veicinot ilgtspējīgu tūrisma produktu attīstību, samazinot sezonālītāti un pagarinot tūristu uzturēšanās ilgumu Latvijā. Lai nodrošinātu resursu koncentrāciju un sniegtu vislielāko ieguvumu Latvijas tautsaimniecībai, Latvijas Tūrisma attīstības pamatnostādnes 2014.–2020.gadam identificē konkrētus mērķa tirgus un tirgus nišas, kur iespējams sasniegt vislielāko atdevi. Latvija ir definējusi vēl šaurākas nišas KP fondu ieguldījumiem – darījumu un pasākumu tūrisms (*MICE*³⁸), kā arī labsajūtas tūrisms, kas ir noteikti kā prioritārie tūrisma sektori Latvijā. Atbalsts plānots tikai konkrēti definētām tirgus nišām. Atbalsta pasākumu īstenošana radīs labvēlīgāku vidi tūrisma sektora komersantiem, tā kā palielināsies maksātspējīgo tūristu skaits un tiks samazināta sezonālītātes ietekme tūristu plūsmā. Atbalsta pasākumi veicinās informētību par *MICE* un labsajūtas tūrismu un, pieaugot investīciju atdevei, komersanti būs ieinteresēti veidot klasterus, lai piedāvātu kvalitatīvākus un diversificētākus pakalpojumus. Tāpat, specializējoties uz noteiktiem segmentiem, tūrisma nozares komersanti var specializēties un sasniegt augstāku kvalitāti piedāvātajos pakalpojumos.
- (245) SAM turpinās KP fondu 2007.–2013.gada plānošanas perioda darbības programmas “Uzņēmējdarbība un inovācijas” papildinājuma 2.3.1.1.aktivitātes “Ārējo tirgu apgūšana” un 2.3.2.3.aktivitātes “Klasteru programma” ietvaros sniegto atbalstu. Klasteru programmu ievieš saskaņā Klasteru Izcilības Iniciatīvas labas pārvaldības principiem³⁹.
- (246) Ieguldījumu prioritāte īstenojama ciešā sasaistē ar 1.prioritāro virzienu “Pētniecība, tehnoloģiju attīstība un inovācijas” un 2.prioritāro virzienu “IKT pieejamība, e-pārvalde un pakalpojumi” atbilstoši RIS3 noteiktajam un sasaistē ar LAP 2020 apakšpasākumu 19.3. „Starpterritoriālā un starpvalstu sadarbība”. SAM īstenošana papildinās arī 8.prioritārā virziena “Izglītība, prasmes un mūžizglītība” ietvaros plānotos mūžizglītības pasākumus.
- (247) **Indikatīvās atbalstāmās darbības:** atbalsts tiks sniegts klasteru attīstībai, kas ietver pasākumu koordinēšanu, starptautiskās sadarbības veicināšanu, atpazīstamības un mārketinga pasākumus, pakalpojumus klastera dalībniekiem, sadarbību ar izglītības un zinātniskajām institūcijām, tai skaitā attiecībā uz tirgus izpēti un nozares attīstības pētījumiem, apmācībām u.c., kas stiprinās eksportspēju, uzlabos pakalpojumu kvalitāti un nišu pakalpojumu attīstību. Lai stiprinātu Latvijas starptautisko konkurētspēju - *MICE* un labsajūtas tūrisma industrijas jomās, kā arī, lai veicinātu ārējo tirgu apgūšanu, tiks nodrošinātas konsultācijas un atbalsts komersantiem ārējo tirgu apgūšanai un ārvalstu investīciju piesaistei, atbalsts dalībai izstādēs (gan individuāli, gan nacionālos stendos), konferencēs, dalībai tirdzniecības misijās un kontaktbiržās (atbalsts grantu veidā), atbalsts produkta vai komersantu akreditācijai, sertifikācijai, reģistrācijai, cita starpā, radošajās industrijās u.c.
- (248) **Indikatīvā mērķa grupa:** MVK, saimnieciskās darbības veicēji.

³⁸ kopīgs apzīmējums vairākiem darījumu tūrisma veidiem, no „Meeting, Incentive travel, Conferences, Exhibitions”

³⁹ <http://www.cluster-excellence.eu/>

(249) **Projektu atlase:** Projektu atlase: skat. pielikumu “Projektu atlase”

Tabula Nr. 2.3.5. (5)

ERAF kopējie iznākuma rādītāji

ID	Rādītājs	Mērvienība	Finansējums avots	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
i.3.2.1.a k (CO01)	To komersantu skaits, kuri saņem atbalstu	Komersanti	ERAF	1 600	Projektu dati	Reizi gadā
i.3.2.1.b k (CO02)	To komersantu skaits, kuri saņem atbalstu (grantu)	Komersanti	ERAF	1 250	Projektu dati	Reizi gadā
i.3.2.1.c k (CO04)	To komersantu skaits, kuri saņem nefinansiālu atbalstu	Komersanti	ERAF	1 000	Projektu dati	Reizi gadā
i.3.2.1.d k (CO07)	Privātais finansējums, kas piesaistīts publiskajam finansējumam (ne grantiem)	EUR	ERAF	19 000 000	Projektu dati	Reizi gadā

(250) **3.3.ieguldījumu prioritāte:** atbalstīt uzlabotu spēju radīšanu un paplašināšanu produktu un pakalpojumu attīstībai.

(251) **3.3.1.SAM: palielināt privāto investīciju apjomu reģionos, veicot ieguldījumus uzņēmējdarbības attīstībai atbilstoši pašvaldību attīstības programmās noteiktajai teritoriju ekonomiskajai specializācijai un balstoties uz vietējo uzņēmēju vajadzībām.**

(252) SAM ietvaros tiks uzlabota uzņēmējdarbību veicinoša publiskā infrastruktūra un jaunradītas darba vietas, uzņēmējiem nodrošinot labvēlīgus apstākļus uzņēmējdarbības attīstībai attiecīgajās teritorijās.

(253) Atbalsts komersantiem, kas darbojas apstrādes rūpniecības jomā, paredzēts 3.1.1.SAM ietvaros, tomēr analīze liecina, ka Latvijā ar tiešu atbalstu komersantiem vien nepietiek, ieguldījumu veicināšanai apstrādes rūpniecībā un inovatīvo komersantu attīstībā nepieciešams integrēts atbalsts, tai skaitā papildinošas neliela izmēra, specifiskas uzņēmējdarbības atbalsta infrastruktūras un nepieciešamo industriālo pieslēgumu izveide, cita starpā, investējot inženiertehniskajās komunikācijās (elektrība, gāzes, ūdensapgāde un kanalizācija, siltumapgāde). Teritorijās, kur nav atbilstošas publiskās infrastruktūras, nav iespējama arī uzņēmējdarbības attīstība. 3.3.1.SAM sniedz papildinošu atbalstu komersantiem, investējot publiskajā infrastruktūrā atbilstoši pašvaldību integrētajās attīstības programmās noteiktajam, kur ir privātā sektora pieprasījums un kas paredz privātā sektora investīcijas, kas ir tieši vērstas uz ekonomiskās aktivitātes veicināšanu un liecina par privāto investoru gatavību veikt ieguldījumus (t.sk., nodrošinās komersantu izveidi vai darbības paplašināšanu, produktivitātes un eksporta apjoma pieaugumu, jaunu darba vietu radīšanu, vairākkārtēju atdevi veiktajām investīcijām). Kopumā atbalsts 3.1.1SAM un 3.3.1.SAM ietvaros ir tieši saistīts ar MVK konkurētspējas uzlabošanu un komersantu investīcijām P&A&I un ir vērsts uz apstrādes rūpniecības īpatsvara palielināšanu Latvijas IKP.

Tabula Nr. 2.3.6. (3)

ERAF specifiskie rezultāta rādītāji

ID	Rādītājs	Mērvienība	Sākotnējā vērtība	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
r.3.3.1.a	Nefinanšu investīcijas nemateriālajos	EUR	1 700 033 000	2 125 683 000 – 2 438 753 000	CSP	Reizi gadā

ID	Rādītājs	Mērvienība	Sākotnējā vērtība	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
	ieguldījumos un pamatlīdzekļos pa darbības veidiem ⁴⁰ ārpus Rīgas (faktiskajās cenās, eiro)		(2012)			
r.3.3.1. b	Strādājošo skaits (privātā sektorā) uzņēmumos, kuru ražošanas vai pakalpojuma sniegšanas vieta ir visa Latvija, izņemot Rīgu.	Strādājošo skaits	429 900 (2011)	446 300 – 475 100	CSP	Reizi gadā

Ieguldījumu prioritātes apraksts un indikatīvās atbalstāmās darbības

- (254) Reģionālās attīstības pamatnostādnēs 2013.–2019.gadam ir uzsvērts, ka dati par saņemtajām nefinanšu investīcijām liecina, ka teritorijas ārpus Rīgas un tai apkārtējās teritorijas piesaista būtiski mazāk nefinanšu investīciju (2011.gadā Rīgas plānošanas reģionā nefinanšu investīciju apjoms bija 2 227 EUR uz vienu iedzīvotāju, bet Latgales plānošanas reģionā – vairāk kā divas reizes mazāks – 1 074 EUR). Vienlaikus LIAA apkopotie dati liecina, ka ļoti neliela daļa investoru no tiem, kuri sākotnēji ir izrādījuši interesi par iespējām investēt Latvijā, to ir izdarījusi (piemēram, 2011.gadā interesi veikt investīcijas Latvijā izrādījuši 348 ārvalstu investori, taču pozitīvu lēmumu no tiem pieņēmuši tikai 17 (0,5%)). Tāpat periodā no 2011. līdz 2013.gadam 65–70% piesaistīto ārvalstu investoru izvēlējušies savu uzņēmumu izvietot kādā no nacionālas nozīmes attīstības centriem (vienlaikus to vidū 2011. un 2012.gadā izteikti dominē Rīga). Viens no iemesliem, kādēļ vairāki investīciju projekti nav īstenoti Latvijā, bet gan citās valstīs, ir rūpnieciskā zonējuma zemesgabalu trūkums ar atbilstošu infrastruktūru. Tādējādi jāsecina, ka pašvaldībām trūkst investoru vajadzībām atbilstošu piedāvājumu, ņemot vērā to ierobežotos resursus tāds nodrošināt.
- (255) Industriālo pieslēgumu izveides, jaudu palielināšanas, kā arī atbilstošo teritoriju un telpu pielāgošanas izmaksas ir augstas, kas kavē jaunu ražošanas komersantu izveidi, esošo darbības produktivitātes pieaugumu un paplašināšanos. Investīciju veicināšanai apstrādes rūpniecības komersantiem tiks sniegts integrēts atbalsts specifiskas infrastruktūras un nepieciešamo industriālo pieslēgumu izveidei. Īstenojot minētos pasākumus, tiks veicināta komersantu darbības paplašināšanās un produktivitātes pieaugums, radīta iespēja piesaistīt investīcijas, tai skaitā ATI, kā arī jaunas zināšanas, reģioni uzņēmējdarbības jomā attīstīsies līdzsvarotāk, tiks dots stimuls kopējai uzņēmējdarbības attīstībai, kā arī veicināta nodarbinātība un labklājības līmeņa paaugstināšanās reģionos.
- (256) Pasākumi komercdarbības uzsākšanas atbalstam ir jāskata kopā ar pasākumiem komercdarbības veicināšanai, reģionālajai attīstībai un apstrādes rūpniecības attīstībai. Atbalstot jaunu komersantu veidošanos un sniedzot tiem nepieciešamos konsultatīvos pakalpojumus komercdarbības uzsākšanas fāzē, tiek veicināta jaunu darbavietu radīšana un saglabāšana daudzu komersantu attīstībai kritiskajos darbības pirmajos gados. Reģionu sekmīgai attīstībai un to konkurētspējas priekšrocību izmantošanai ir būtiski atbalstīt komercdarbības uzsācējus dažādās tautsaimniecības nozarēs, tai skaitā apstrādes rūpniecībā, radošajās industrijās un citās nozarēs, veidojot sabalansētu tautsaimniecības struktūru.

⁴⁰ (C) Apstrādes rūpniecība
(F) Būvniecība
(H) Transports un uzglabāšana
(I) Izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi
(M) Profesionālie, zinātniskie un tehniskie pakalpojumi

- (257) 2012.gadā veiktā pašvaldību nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centru aptauja par pašreizējo situāciju un nepieciešamo atbalstu industriālo zonu attīstībai liecina, ka esošās un/vai perspektīvās industriālās zonas ir visās pašvaldībās un katrā no tām ir brīvas platības, kas varētu tikt izmantotas jaunu industriālo zonu izveidei/esošo paplašināšanai.
- (258) Ņemot vērā stratēģisko vajadzību analīzi, kas ietverta NIP un NRP noteikto, kā arī pašvaldību veiktās uzņēmēju aptaujas rezultātus, lai atbalstītu uzlabotu spēju radīšanu un paplašināšanu produktu un pakalpojumu attīstību, radītu jaunas darbavietas un palielinātu eksporta izlaides apjomu, ir nepieciešama pašvaldību aktīvāka līdzdalība, nodrošinot atbilstošu infrastruktūru, īpaši izstrādājot atbalsta pasākumus arī ceļu un komunikāciju sakārtošanai (kā daļa no publiskās infrastruktūras).
- (259) Reģionālās attīstības pamatnostādnes 2013.–2019.gadam definē, ka policentriskai attīstībai jānodrošina ilgtspējīga uzņēmējdarbībai nepieciešamās infrastruktūras attīstība. VARAM apkopotā informācija liecina, ka industriālo zonu attīstībai, t.sk. piesaistot ārvalstu, kā arī vietējos investorus, ir nozīmīga ietekme uz darbavietu radīšanu pašvaldībā – viens projekts var radīt pat 1–5% no darbavietām pašvaldībā. Pašreizējās tendences investīciju piesaistē reģionos ļauj secināt, ka nozīmīga problēma ir nepilnīga pašvaldību infrastruktūra uzņēmēju piesaistei, kā arī nepietiekama pašvaldību kapacitāte darbā ar uzņēmējiem. Līdz ar to tiks veicināta starptautiskas, nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centru kā reģionu attīstības virzītājspēku ekonomiskā izaugsme, sniedzot atbalstu uzņēmējdarbības atbalsta infrastruktūras attīstībai, darbavietu un pakalpojumu pieejamībai un sasniedzamībai plašākas teritorijas iedzīvotājiem, tādējādi sekmējot starptautiskas, nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centru izaugsmei nepieciešamās kritiskās masas veidošanu un nostiprināšanu.
- (260) KP fondu 2007.–2013.gada plānošanas perioda darbības programmas “Infrastruktūra un pakalpojumi” 3.6.prioritātes “Policentriskā attīstība” ietvaros tika atbalstīti projekti, kas paredzēja ieguldījumus, kas atbilda pašvaldību attīstības programmās noteiktajam, bet kas ne vienmēr pietiekami tika izvērtēti no funkcionālo teritoriju un privāto investīciju piesaistes aspekta. Līdz ar to KP fondu 2004.–2020.gada plānošanas periodā prioritāri plānots atbalstīt tos projektus:
- 1) kas noteikti kā pašvaldību prioritātes un būs iekļauti pašvaldību integrētajās attīstības programmās, balstoties uz vietējo uzņēmēju vajadzībām,
 - 2) kuru ietvaros plānotās investīcijas papildinās citu pašvaldības integrēto attīstību veicinošo projektu ietvaros veiktos ieguldījumus,
 - 3) kas paredz privātā sektora investīcijas, kas ir tieši vērstas uz ekonomiskās aktivitātes veicināšanu un liecina par privāto investoru gatavību veikt ieguldījumus (t.sk., nodrošinās komersantu izveidi vai darbības paplašināšanu, produktivitātes un eksporta apjoma pieaugumu, jaunu darba vietu radīšanu, vairākkārtēju atdevi veiktajām investīcijām).
- Lai apliecinātu gatavību īstenot, cita starpā, augstākminētos uzstādījumus, nepieciešams komersanta noslēgts nodomu protokols ar vietējo pašvaldību, uzņemoties konkrētas saistības (darba vietu radīšana, apgrozījuma palielināšana, eksportspējas paaugstināšana, darbības rādītāju uzlabošana, investīciju piesaiste utml.).
- (261) Ieguldījumu prioritāte īstenojama ciešā sasaistē ar 1.prioritāro virzienu “Pētniecība, tehnoloģiju attīstība un inovācijas”, 2.prioritāro virzienu “IKT pieejamība, e-pārvalde un pakalpojumi”, 5.prioritāro virzienu “Vides aizsardzība un resursu izmantošanas efektivitāte” un 8.prioritāro virzienu “Izglītība, prasmes un mūžizglītība” atbilstoši RIS3 noteiktajam. Ieguldījumu prioritāte ir savstarpēji papildinoša 3.1.1.SAM ietvaros plānotajām investīcijām industriālo telpu un teritoriju attīstībai, kas vērsts uz MVK attīstības sekmēšanu, īpaši apstrādes rūpniecības īpatsvara pieaugumu ekonomikā, savukārt kā papildinošas darbības SAM pasākumiem būs arī Norvēģijas finanšu instrumenta 2014.–2020.gada periodā finansētā projekta ietvaros īstenoto pasākumu kopums, kas vērsts uz vietējo komersantu un ārvalstu investoru piesaistes sekmēšanu pašvaldībās, ELFLA darbības programmu ietvaros paredzētais atbalsts vietējo ceļu tīklam un LAP 2020 apakšpasākumu ietvaros paredzētās darbības atbilstoši

SVVA stratēģijai, kā arī piekrastes teritorijās ar Rīcības programmas īpašo mērķi “Palielināt nodarbinātību un teritoriālo kohēziju zivsaimniecības jomās”.

- (262) **Indikatīvās atbalstāmās darbības:** investīcijas maza mēroga uzņēmējdarbības atbalsta publiskās infrastruktūras attīstībai un pieejamībai - nepieciešamo industriālo pieslēgumu izveidei, nodrošinot papildinātību ar 3.1.1.SAM, kas vērsts uz MVK attīstības sekmēšanu, īpaši apstrādes rūpniecības īpatsvara pieaugumu ekonomikā, tādējādi veicinot arī reģionu attīstību, komersantu attīstību kapacitātes paaugstināšanu, investīciju piesaisti un jaunu darbavietu radīšanu.
- (263) **Indikatīvās mērķteritorijas:** investīcijas reģionos (ārpus Rīgas), t.sk., novada teritorijās ārpus attīstības centriem. 10 911 633 EUR indikatīvi plānots novirzīt nacionālas nozīmes attīstības centru integrētai pilsētvides attīstībai atbilstoši ERAF Regulas 7.pantam.
- (264) **Indikatīvā mērķa grupa:** MVK.
- (265) **Projektu atlase:** skat. pielikumu „Projektu atlase”. Lai nodrošinātu īpašu atbalstu teritorijām saskaņā ar Reģionālās politikas pamatnostādņēm 2013.–2019.gadam, kuras skar īpaši demogrāfiskie, sociālie un nabadzības riski, projektu iesniegumu atlasē tiks piemēroti specifiski atlases kritēriji, kā arī tiks nodrošināts papildu finansējums attīstības veicināšanai. Atbalsts tiks sniegts tiem projektiem, kas noteikti kā pašvaldību prioritātes un būs iekļauti pašvaldību integrētajās attīstības programmās, balstoties uz vietējo uzņēmēju vajadzībām, kuru ietvaros plānotās investīcijas papildinās citu pašvaldības integrēto attīstību veicinošo projektu ietvaros veiktos ieguldījumus, kas paredz privātā sektora investīcijas, kas ir tieši vērstas uz ekonomiskās aktivitātes veicināšanu un liecina par privāto investoru gatavību veikt ieguldījumus (t.sk., nodrošinās komersantu izveidi vai darbības paplašināšanu, produktivitātes un eksporta apjoma pieaugumu, jaunu darba vietu radīšanu, vairākkārtēju atdevi veiktajām investīcijām).
- (266) Projektu atlasē un atbalsta pasākumu koordinēšanā ar citām investīcijām tiks iesaistīti pašvaldību un plānošanas reģionu pārstāvji. Investīciju projekti tiks vērtēti kontekstā ar pašvaldību attīstības specializāciju un vietējā potenciāla pilnvērtīgu izmantošanu un sinerģijā ar citām plānotajām investīcijām (īpaši komersantu ieguldījumu) un attīstības instrumentiem.
- (267) Projektu atlasē un īstenošanā tiks nodrošināta atbilstība valsts atbalsta regulējumam.

Tabula Nr. 2.3.7. (5)

ERAF kopējie iznākuma rādītāji

ID	Rādītājs	Mērvienība	Finansējums avots	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
i.3.3.1.ak (CO01)	To komersantu skaits, kuri saņēmuši atbalstu	Komersanti	ERAF	185	Projektu dati	Reizi gadā
i.3.3.1.bk (CO08)	Nodarbinātības pieaugums atbalstītajos uzņēmumos	Pilnslodzes ekvivalents	ERAF	968	Projektu dati	Reizi gadā

- (268) **3.4.ieguldījumu prioritāte:** investīcijas institucionālajās spējās un efektīvā valsts pārvaldē un publiskajos pakalpojumos valsts, reģionālajā un vietējā līmenī, lai panāktu reformas, labāku regulējumu un labu pārvaldību.
- (269) **3.4.1.SAM: paaugstināt tiesu un tiesībsargājošo institūciju personāla kompetenci komercdarbības vides uzlabošanas sekmēšanai.**
- (270) Ar KP fondu palīdzību plānots celt tiesu un tiesībsargājošo iestāžu personāla kompetences un prasmju līmeni, tādējādi arī nodrošinot kvalitatīvu un savlaicīgu lietu izmeklēšanu un iztiesāšanu gan civilīetās, gan krimināllietās. Ātra un efektīva tiesvedības procesa gadījumā tiek samazināts civilīetās tiesvedības procesos “iesaldēto” (līdzekļi, par kuriem norit tiesvedība, piemēram, lai atgūtu parādu vai nodarītos zaudējumus) finanšu līdzekļu apjoms, kas

pretējā gadījumā nav pieejams komersantiem.⁴¹ Līdz 29.05.2013. kopējā prasības summa neizskatītajās civillietās (“iesaldētie līdzekļi”) pirmās instances tiesās ir 304,3 milj. EUR, ko nevar ieguldīt komercdarbības attīstībā un izaugsme. Šobrīd saskaņā ar likumu⁴² tiesnešu un tiesas darbinieku mācību saturs tiek veidots autonomi no prokuroru un izmeklētāju un citu tiesu sistēmai piederīgo personu mācību satura, nepastāv vienota apmācību stratēģija. Trūkst vienotas likumu principu izpratnes un piemērošanas starp tiesu varu, tiesībsargāšanas iestādēm un tiesu sistēmai piederīgajām personām. Tāpat tiesu un tiesībsargājošo iestāžu un citu juridisko profesiju personu profesionālās zināšanas daudzos jautājumos ir nepietiekams, kas neveicina lietu ātru un kvalitatīvu izskatīšanu un personu uzticēšanos tiesām. Lai īstenotu ES Padomes 2013.gada un 2014.gada rekomendāciju izpildi un kopumā veicinātu komercdarbības vides uzlabošanu Latvijā, tiek plānots veidot vienotu apmācību tīklu tiesu varas un tiesībsargājošo iestāžu darbinieku profesionālās kompetences pilnveidei, ieviešot vienotas metodes un stratēģijas apmācību programmu īstenošanai.

- (271) Būtiska nozīme strīdu risināšanas sistēmā ir alternatīvajiem domstarpību risināšanas (ADR) veidiem, jo īpaši mediācijai un šķīrējtiesām. Strīdu alternatīvo risināšanas metožu izmantošana veicina sabiedrības locekļu spēju pašiem uzņemties atbildību par savu domstarpību risināšanu tiesiskā veidā, turklāt tās būtiski atslogo tiesu sistēmu, veicinot to, ka līdz tiesai nonāk tikai tie strīdi, kuru risināšanai ir nepieciešama valsts varas (tiesu varas) iesaistīšana. Līdz ar to tiek nodrošināta strīdu risināšanas vides sabalansētība, proti – salīdzinoši maznozīmīgus strīdus un strīdus, kur puses pašas ir var panākt risinājumu, ir iespējams ātri un efektīvi atrisināt ar ADR metodēm. Savukārt komplicētākas lietas paliek tiesas kompetencē.
- (272) Rezultātā tiks uzlabota to personu profesionālā kompetence, kuras nodarbojas ar parādu un zaudējumu piedziņas strīdu izskatīšanu un piedziņu, kas t.sk. ļaus samazināt civillietu skaita proporciju pirmās instances tiesās par parāda un zaudējumu piedziņu, kas izskatītas ilgāk par vienu gadu.

Tabula Nr. 2.3.8. (4)

ESF specifiskie rezultāta rādītāji

ID	Rādītājs	Reģiona kategorija vai JN ⁴³	Mērvienība	Kopējais iznākuma rādītājs	Sākotnējā vērtība (2013. gadā)	Sākotnējās un mērķa vērtības mērvienība	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošana s regularitāte
r.3.4.1.a	Tiesu, tiesībsargājošo institūciju un tiesu sistēmai piederīgo personu skaits, kuras paaugstinājušas profesionālo kompetenci komercdarbības vides uzlabošanas sekmēšanai	Mazāk attīstītie reģioni	Personas	N/A	614	Skaits	700	Projektu dati	Reizi gadā

⁴¹ Līdz 29.05.2013. kopējā prasības summa neizskatītajās civillietās („iesaldētie līdzekļi”) 1. instances tiesās ir 212 milj. latu, kas ir „izņemti” no tautsaimniecības un civiltiesiskās apgrozības.

⁴² „Par tiesu varu” 107.¹ panta otrās daļas 9. punkts.

⁴³ Jauniešu nodarbinātības iniciatīva (JNI)

- (273) **3.4.2.SAM: valsts pārvaldes profesionālā pilnveide labāka tiesiskā regulējuma izstrādē mazo un vidējo komersantu atbalsta, korupcijas novēršanas un ēnu ekonomikas mazināšanas jomās.**
- (274) Globālās finanšu krīzes ietekmē īstenotie iestāžu funkciju, struktūru un darbības pārskatīšanas pasākumi valsts pārvaldē ir negatīvi ietekmējuši gan darbinieku motivācijas un atbildības politiku, gan arī mazinājuši iespējas iesaistīties profesionālās pilnveides pasākumos. Tas veicinājis gan nodarbinātā skaita kopējo samazinājumu par 27,2%, gan arī augstu personāla mainību 29,7% apmērā valsts centrālajā pārvaldē, kas nozīmē gan to, ka valsts pārvaldē strauji zūd institucionālā atmiņa un līdz ar to tiek apdraudēta tās veikspēja, gan nepieciešamību investēt nodarbināto apmācībā. Uzlabojoties valsts ekonomiskajai situācijai, ir vērojamas tendences, ka darbu valsts pārvaldē pamet tieši profesionālākie darbinieki, kuri tiek piesaistīti darbā privātajā sektorā. Tam pamatā ir atšķirības atbildības līmenī, motivācijā, izpratnē par veicamo uzdevumu mērķiem, kā arī izaugsmes un profesionālās pilnveides iespējās. Lai mazinātu negatīvās tendences tik veicināta pāreja no darbību procesa uzraudzības uz mērķtiecīgu rezultātu sasniegšanu valsts pārvaldes darbā. Svarīgs priekšnosacījums šādas pieejas īstenošanai ir jaunieviegtā darba izpildes novērtēšanas sistēma, kuras ietvaros noteikto mērķu un izpildes rādītāju efektīva izpilde katram nodarbinātajam ir atkarīga no viņa kompetences, motivācijas un spējām noteikto uzdevumu izpildīt, ko plānots sekmēt ar mērķtiecīgu un sistematizētu apmācību programmu, kuras pamatā būs uz darba izpildes novērtēšanas sistēmas mācību vajadzību apkopojuma bāzes izstrādāta mācību stratēģija un attīstīti profesionālo zināšanu pilnveides moduļi. Tas ne tikai nodrošinās nodarbinātajiem plašākas iespējas attīstīt savu profesionālo kompetenci saskaņā ar iepriekš definētiem uz rezultātu balstītiem mērķiem, saglabājot un pilnveidojot valsts pārvaldes profesionalitāti, bet arī sekmēs nodarbināto motivāciju un veicinās proaktīvu valsts pārvaldes darbību pretstatā reaģēšanai uz problēmām, nodrošinot gan uz klientu orientētu pārvaldību, gan spējot mazināt administratīvo slogu.
- (275) Šobrīd kontrolējošām institūcijām ir nepietiekama administratīvā kapacitāte, kā rezultātā tām ir ierobežotas iespējas pietiekami kvalitatīvi noteikt korupcijas riskam pakļautās jomas un identificēt personas, kuru darbībā varētu būt likumpārkāpumu pazīmes. Citu valstu prakse un metodes operatīvās un stratēģiskās analīzes veikšanā netiek pilnvērtīgi izmantotas. Tas galvenokārt skaidrojams ar kontrolējošo institūciju kapacitātes un finanšu resursu trūkumu. Lai paaugstinātu izmeklējamu lietu kvalitāti, atklājot pārkāpumus, kas saistīti ar brīvā tirgus konkurences kropļošanu, prettiesisku finansēšanas avotu izmantošanu, un veicinātu nelikumīgi iegūto līdzekļu identificēšanu un atgūšanu, kā arī lai palielinātu to krimināllietu un administratīvo pārkāpumu lietu īpatsvaru, kas ir atklātas pēc institūciju iniciatīvas un sniegtās informācijas, tiks uzlabotas stratēģiskās un operatīvās analīzes metodes noziedzīgu nodarījumu izmeklēšanā, identificējot prettiesisku ienākumu avotus, ko plānots sekmēt ar kontrolējošo institūciju profesionālās pilnveides pasākumiem.
- (276) Rezultātā tiks uzlabota valsts pārvaldes kapacitāte, veicināta komercdarbības vides sakārtošana, ēnu ekonomikas un korupcijas mazināšana.

ESF specifiskais rezultāta rādītājs

ID	Rādītājs	Reģiona kategorija vai JNI ⁴⁴	Mērvienība	Kopējais iznākuma rādītājs	Sākotnējā vērtība (2013.gadā)	Sākotnējās un mērķa vērtības mērvienība	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošana s regularitāte
r.3.4.2.a	Profesionālo kompetenci paaugstinājušo personu skaits labāka regulējuma izstrādē MVK atbalsta, korupcijas novēršanas un ēnu ekonomikas mazināšanas jomās	Mazāk attīstītie reģioni	Personas	N/A	823	Skaits	4 450	Projektu dati	Reizi gadā

Ieguldījumu prioritātes apraksts un indikatīvās atbalstāmās darbības

- (277) Tiesu un tiesībsargājošo institūciju nodarbināto, t.sk. prokuroru un izmeklētāju un citu tiesu sistēmai piederīgo personu, kuri nodarbojas ar parādu un zaudējumu piedziņas strīdu izskatīšanu un piedziņu, profesionālās kompetences paaugstināšana arī palīdzēs samazināt civillietu skaita proporciju pirmās instances tiesās par parāda un zaudējumu piedziņu, kas izskatītas ilgāk par vienu gadu.
- (278) Valsts pārvaldes darbinieku, kas strādā ar MVK atbalsta jautājumiem, zināšanu un profesionālā pilnveides pasākumi veicinās valsts pārvaldes pieejamību, nodrošinot kvalitatīvāku un efektīvāku pakalpojumu sniegšanu, veicot atbilstīgo darbību skaita samazināšanu un šo darbību skaidru mērķorientāciju uz reformu veikšanu publiskajā pārvaldē, panākot reālu efektivitātes pieaugumu attiecībā uz uzņēmējdarbības vides sakārtošanu un novēršot veikto iniciatīvu sadrumstalotību, it īpaši attiecībā uz nodokļu iekasēšanas procedūrām, īpašuma reģistrēšanu, uzņēmējdarbības uzsākšanu, maksātspējas procesa saīsināšanu, būvniecības procedūrām, taisnīgu iepirkumu nodrošināšanu, pietiekami kvalificēta darbaspēka nodrošināšanu, KP fondu atbalsta uzņēmumiem efektivitātes palielināšanu u.tml. jomām, kā arī IKT izmantošanu, un sniedzot ieguldījumu ēnu ekonomikas apkarošanā. Paralēli tiks stimulēta tiesiska pārvaldība, kas ietver koruptīvo pazīmju un interešu konfliktu risku identificēšanu un savlaicīgu novēršanu, valsts pārvaldes darba snieguma paaugstināšanu, pārmaiņu vadību un vadības profesionālo spēju stiprināšanu, uz klientu orientētu publisko pakalpojumu sniegšanu, samazinot administratīvo procedūru radīto slogu, tādējādi stiprinot uz rezultātu un klientu orientētu valsts pārvaldes iestāžu darbību un nodrošinot komersantu vajadzībām atbilstošas vides veidošanu komercdarbības veikšanai. Jaunā kompetenču attīstīšanas iniciatīva 2014.–2020. gadā ar ESF palīdzību piedāvā sistēmisku un mērķtiecīgu pieeju apmācību plānošanā un organizēšanā, īpaši pievēršoties to valsts pārvaldes iestāžu administratīvo spēju stiprināšanai, kuras tiešā veidā ir atbildīgas par komercdarbības vides sakārtošanu un sniedz ieguldījumu korupcijas un ēnu ekonomikas mazināšanā, pretstatā 2007.–2013. gadā īstenotajām mācībām, kas bija paredzētas noteiktām mērķa grupām, reaģējot uz konkrētu problēmu.

⁴⁴ Jauniešu nodarbinātības iniciatīva (YEI)

- (279) **3.4.1.SAM indikatīvās atbalstāmās darbības:** Atbalsts plaša satura starpdisciplināru un specifisku kvalifikācijas pilnveides programmu un apmācību īstenošanai, apmācību materiālu sagatavošanai tiesu varas un tiesībsardzības iestāžu darbiniekiem (tiesnešiem, tiesu darbiniekiem, prokuroriem, izmeklētājiem un tiesu ekspertiem); tiesneša un prokurora amata kandidātu apmācība. Tiesu sistēmas izvērtējums, lai nodrošinātu uz pierādījumiem, secinājumiem un praksi balstītu politikas attīstības virzienu definēšanu un tālāku ieviešanu, kā arī ar tiesu praksi, organizatorisko vadību u.c. jautājumiem saistīti pētījumi. Kvalifikācijas pilnveide tiek plānota arī parādu, zaudējumu piedziņas, maksātnespējas, alternatīvo strīdu lietu izskatīšanā un likumdošanas izstrādē iesaistītajam personālam. Apmācību saturā, kur attiecināms, tiks iekļauti vienlīdzīgu iespēju un nediskriminācijas jautājumi.
- (280) **3.4.1.SAM indikatīvā mērķa grupa:** tiesu sistēmas un tiesu sistēmai piederīgie darbinieki; tiesneši, tiesu darbinieki, tiesu eksperti, prokuratūras un izmeklēšanas iestāžu amatpersonas un darbinieki, politikas veidotāji. Plānojot un īstenojot starpdisciplinārās apmācības, attiecīgos apmācību semināros atbilstoši apmācību saturam tiks piesaistīti brīvo juridisko profesiju pārstāvji (zvērināti advokāti, zvērināti notāri, zvērināti tiesu izpildītāji), šķīrējtiesneši, mediatori un citu juridisko jomu profesionāli (maksātnespējas administratori).
- (281) **3.4.1.SAM indikatīvie finansējuma saņēmēji:** Tiesu administrācija.
- (282) **3.4.1.SAM projektu atlase:** skat. pielikumu "Projektu atlase".
- (283) **3.4.2.SAM indikatīvās atbalstāmās darbības:** Atbalsts profesionālo kompetenču attīstīšanas programmas, mācību moduļu un materiālu izstrādei un apmācību, semināru un pieredzes apmaiņas īstenošanai valsts pārvaldes darbiniekiem, kas strādā ar MVK atbalsta jautājumiem; atbalsts par ēnu ekonomikas apkarošanu atbildīgo un ar korupcijas riska novēršanu saistīto iestāžu administratīvo spēju stiprināšanai: apmācības (t.sk. par stratēģiskās un operatīvās analīzes metodēm), semināri un pieredzes apmaiņas programmas par korupcijas apkarošanu, novēršanu un iespējām mazināt ēnu ekonomiku. Apmācību saturā, kur attiecināms, tiks iekļauti vienlīdzīgu iespēju un nediskriminācijas jautājumi.
- (284) **3.4.2.SAM indikatīvā mērķa grupa:** valsts pārvaldes darbinieki, kas izstrādā normatīvos aktus, kam ir ietekme uz nodokļu iekasēšanas procedūrām, īpašuma reģistrēšanu, komercdarbības uzsākšanu, maksātnespējas procesa saīsināšanu, būvniecības procedūrām, taisnīgu iepirkumu nodrošināšanu, IKT izmantošanu, pietiekami kvalificēta darbaspēka nodrošināšanu, KP fondu atbalsta uzņēmumiem efektivitātes palielināšanu, valsts pārvaldes darba snieguma paaugstināšanu, pārmaiņu vadību un profesionālo spēju stiprināšanu, uz klientu orientētu publisko pakalpojumu sniegšanu, ēnu ekonomikas apkarošanu, koruptīvo pazīmju un interešu konfliktu risku identificēšanu un savlaicīgu novēršanu un citām jomām, kas saistītas ar MVK atbalstu.
- (285) **3.4.2.SAM indikatīvie finansējuma saņēmēji:** VK, Valsts administrācijas skola.
- (286) **3.4.2.SAM projektu atlase:** skat. pielikumu "Projektu atlase".

Tabula Nr. 2.3.10. (5)

ESF specifiskie iznākuma rādītāji

ID	Rādītājs	Mērvienība	Finansējums avots	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
i.3.4.1.a	Tiesu varas, tiesībsardzības iestāžu un tiesu sistēmai piederīgo personu skaits, kuras piedalījušās apmācībās komercdarbības vides uzlabošanas sekmēšanai	Personas	ESF	1 400	Projektu dati	Reizi gadā

i.3.4.2.a	Apmācīto personu skaits labāka regulējuma izstrādē mazo un vidējo komersantu atbalsta, korupcijas novēršanas un ēnu ekonomikas mazināšanas jomās	Personas	ESF	17 598	Projekta dati	Reizi gadā
-----------	--	----------	-----	--------	---------------	------------

Tabula Nr. 2.3.11. (6)

Prioritārā virziena snieguma ietvars

Indikatora tips	ID. Rādītāja nosaukums	Definīcija	Mērvienība	Fonds	Reģiona kategorija	Starpposm a vērtība 2018. gads	Mērķa vērtība			Datu avots	Rādītāja nozīmīgum a apraksts
							Sievietes	Vīrieši	Kopā		
Finanšu rādītājs	(F03) Finanšu rādītājs 3.PV (ERAF)		EUR	ERAF	<i>Mazāk attīstītie reģioni</i>	79 669 032			348 460 356	Sertifikā cijas iestādes uzskaites sistēma	
Finanšu rādītājs	(F04) Finanšu rādītājs 3.PV (ESF)		EUR	ESF	<i>Mazāk attīstītie reģioni</i>	7 012 838			21 251 009	Sertifikā cijas iestādes uzskaites sistēma	
Iznākuma rādītājs	i.3.1.1.a i.3.1.2a Atbalstīto komersantu skaits (CO01)	kopējais	Komersanti	ERAF	<i>Mazāk attīstītie reģioni</i>	120			960	Projektu dati	Rādītājs iekļauj SAM 3.1.1. un SAM 3.1.2 paredzētās darbības (tsk. finansiālu atbalstu uzņēmumi em ar finanšu instrumenti em un grantiem, kā arī nefinansiāl u atbalstu biznesa inkubātoru s un klasteros). Rādītājs

Indikatora tips	ID. Rādītāja nosaukums	Definīcija	Mērvienība	Fonds	Reģiona kategorija	Starpposm a vērtība 2018. gads	Mērķa vērtība			Datu avots	Rādītāja nozīmīgum a apraksts
							Sievietes	Vīrieši	Kopā		
											atbilst 60.49% no kopējā ERAF finansējum a prioritārā m virzienam
Iznākuma rādītājs	i.3.4.1.a Tiesu varas, tiesībsardzības iestāžu un tiesu sistēmai piederīgo personu skaits, kuras piedalījušās apmācībās komercdarbības vides uzlabošanas sekmēšanai	Tiesu varas, tiesībsardzības iestāžu un tiesu sistēmai piederīgās personas (tiesneši, tiesu darbinieki, zvērināti notāri, zvērināti advokāti, zvērināti tiesu izpildītāji, prokurori, izmeklētāji, tiesu eksperti, mediatori), kuras piedalījušies apmācībās komercdarbības vides uzlabošanas sekmēšanai Apmācības ar komercdarbību saistītos jautājumos,	Personas	ESF	Mazāk attīstītie reģioni	308			1 400	Projektu dati	Rādītājs iekļauj darbības, kas saistītas ar publiskā sektora darbinieku (tiesībsarg ājošo iestāžu) profesionāl o pilnveidi, lai nodrošināt u uzņēmējdar bībai būtisku lietu ātrāku izskatīšanu . Rādītājs atbilst 55,34 % no kopējā kopēja finansējum a prioritārā

Indikatora tips	ID. Rādītāja nosaukums	Definīcija	Mērvienība	Fonds	Reģiona kategorija	Starpposm a vērtība 2018. gads	Mērķa vērtība			Datu avots	Rādītāja nozīmīgum a apraksts
							Sievietes	Vīrieši	Kopā		
		piem., spēkā stājušos tiesu nolēmumu efektīva izpildes nodrošināšana, jaunākie grozījumi Civilprocesa likumā, ES tiesas prakse ar komercdarbību regulējošos jautājumos									m virzienam ESF atbalsta ietvaros

Tabula Nr. 2.3.12. (7–12)

ERAF: Mazāk attīstītie reģioni											
Intervences kategorijas		Finansējuma veids		Teritorija		Teritoriālie sasniegšanas mehānismi		ESF sekundāras tēmas (tikai ESF)		Tematiskie mērķi	
Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR
5	11 803 348	1	169 774 785	7	237 174 558	7	237 174 558	N/A	N/A	3	296 191 300
7	5 901 674	3	65 000 000	1	10 911 633	1	10 911 633				
21	5 901 674	4	46 416 515	3	37 193 476	5	48 105 109				
34	17 705 023	5	15 000 000	2	10 911 633						
63	6 200 000										
66	31 802 901										
67	154 316 515										
72	42 560 165										
75	20 000 000										

Tabula Nr. 2.3.13. (7–12)

ESF: Mazāk attīstītie reģioni											
Intervences kategorijas		Finansējuma veids		Teritorija		Teritoriālie sasniegšanas mehānismi		ESF sekundāras tēmas (tikai ESF)		Tematiskie mērķi	
Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR
119	18 063 357	1	18 063 357	7	18 063 357	7	18 063 357	8	18 063 357	11	18 063 357

2.4. Pāreja uz ekonomiku ar zemu oglekļa emisijas līmeni visās nozarēs

- (287) Energoefektivitātes pasākumu īstenošana ir noteikta ES padomes 2013.gada rekomendācijā – attiecībā uz dzīvojamām ēkām un centrālapkures tīkliem, nodrošināt stimulus enerģijas izmaksu samazināšanai un novirzīt patēriņu uz energoefektīviem produktiem, kā arī 2014.gada rekomendācijā – turpināt centienus, lai vēl vairāk palielinātu transporta, ēku un apkures sistēmu energoefektivitāti.
- (288) Prioritārā virziena ietvaros īstenojamie pasākumi ir saskaņā ar Latvijas Enerģētikas ilgtermiņa stratēģijā 2030 – konkurētspējīga enerģētika sabiedrībai noteikto, kur energoefektivitātes paaugstināšana noteikta kā nacionāla prioritāte.
- (289) Prioritārā virziena ietvaros definētie SAM paredz kompleksus pasākumus energoefektivitātes veicināšanai, AER izmantošanai un SEG emisiju apjoma mazināšanai. Tāpēc paredzēts īstenot gan ERAF, gan KF ieguldījumu prioritātes: KF un ERAF mērķi ir savstarpēji papildinoši, tādējādi šāda pieeja nodrošinās koncentrētu un mērķtiecīgu plānoto investīciju ieguldījumu prioritārā virziena ietvaros un kopējā resursu efektivitātes uzlabošanā.
- (290) Investīcijām aptverot dažādus ēku sektorus, centralizēto siltumapgādi, kā arī transporta nozari, un īstenojot gan ERAF, gan KF ieguldījuma prioritātes, tiks sniegts ieguldījums Latvijas nacionālā mērķa Stratēģijas “Eiropa 2020” kontekstā sasniegšanā. Ņemot vērā, ka ēku energoapgādē lielu siltuma īpatsvaru nodrošina tieši centralizētas siltumapgādes sistēmas, kas izmanto fosilos kurināmā resursus, siltumenerģijas patēriņa samazinājums ēkās ļaus palielināt atjaunojamās enerģijas īpatsvaru bruto enerģijas galapatēriņā, kā arī samazināt valsts kopējo SEG emisiju apjomu. Tāpat būtiski ir sekmēt vietējo AER izmantošanu centralizētajā siltumapgādē, rekonstruējot jau esošās sistēmas un būvējot jaunas, kā arī veicināt industriālo ēku energoefektivitāti un veicinot ekonomiski pamatotu vietējo AER izmantošanu industriālās ēkās – šo mērķu sasniegšanu veicinās KF finansējums. Savukārt publisko un dzīvojamo ēku energoefektivitātes uzlabošanai līdztekus valsts un privātām investīcijām paredzēts ERAF finansējums.
- (291) Latvija saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2012.gada 25.oktobra direktīvas Nr.2012/27/ES „Par energoefektivitāti, ar ko groza Direktīvas 2009/125/EK un 2010/30/ES un atceļ Direktīvas 2004/8/EK un 2006/32/EK” (ES Oficiālais Vēstnesis, 2012.gada 14.novembris, L 315) 3.pantu ir paziņojusi valsts indikatīvo energoefektivitātes mērķi – sasniegt kopējo primārās enerģijas ietaupījumu 2020.gadā 0,670 Mtoe. Lai sasniegtu izvirzīto mērķi, Latvija plāno īstenot pasākumus visos enerģijas piedāvājuma posmos – enerģijas ražošanā, piegādē un patēriņā. DP ietver pasākumus, kas vērsti uz enerģijas gala patērētājiem ar vislielāko energoefektivitātes potenciālu (tas ir ēkām) un nodrošina uzlabojumus siltuma ražošanā un centralizētās siltumapgādes sistēmu efektivitātē. Turklāt saskaņā ar Latvijas valdības apstiprināto koncepciju („Koncepcija par Eiropas Parlamenta un Padomes 2012.gada 25.oktobra Direktīvas 2012/27/ES par energoefektivitāti, ar ko groza Direktīvas 2009/125/EK un 2010/30/ES un atceļ Direktīvas 2004/8/EK un 2006/32/EK, prasību pārņemšanu normatīvajos aktos”, MK 2013.gada 2.decembra rīkojums Nr.587) minētie pasākumi dzīvojamās, publiskās un ražošanas ēkās plānoti kā alternatīvie pasākumi, kurus paredzēts ieviest kombinējot ar valsts energoefektivitātes pienākumu shēmu, un šis risinājums notificēts EK Latvijas ziņojumā par Direktīvas 2012/27/ES 7.panta prasību ieviešanu.
- (292) **4.1.ieguldījumu prioritāte:** veicināt energoefektivitāti un atjaunojamo energoresursu izmantošanu uzņēmumos.
- (293) **4.1.1.SAM:** veicināt efektīvu energoresursu izmantošanu, enerģijas patēriņa samazināšanu un pāreju uz AER apstrādes rūpniecības nozarē.

- (294) Īstenojot SAM, tiks uzlabota energoefektivitāte apstrādes rūpniecībā, nodrošinot energoresursu ilgtspējīgu izmantošanu, kā arī atbalstīta pāreja uz AER. Investīcijas energoefektivitātē sniegs būtisku ieguldījumu, samazinot enerģijas patēriņu, iekšzemes kopprodukta radīšanai.
- (295) SAM īstenošana ļaus uzlabot apstrādes rūpniecības konkurētspēju – rūpniecība un būvniecība ir trešais lielākais enerģijas galapatērētājs Latvijā. Neraugoties uz to, ka enerģijas gala patēriņš rūpniecībā un būvniecībā kopš neatkarības atgūšanas ir samazinājies, energoresursu turpmāka sadārdzināšanās ietekmē vairākas ekonomikā būtiskas nozares. Koksnes, metālu un pārtikas rūpniecība kopā veido lielāko daļu kopējā apstrādes rūpniecības enerģijas patēriņa. Izejvielu izmaksas vienādi ietekmē gan Latvijas ražotājus, gan reģiona konkurentus, savukārt enerģijas izmaksas ir tās, kas var ietekmēt ražotāja reģionālo konkurētspēju. Tāpat ir būtiski ņemt vērā, ka energoefektivitāte būtiski atšķiras starp vienas nozares komersantiem. Līdz ar to atbalsta nepieciešamība ir vērtējama komersantu līmenī.
- (296) SAM īstenošanai paredzētais KF līdzfinansējums veicinās saimnieciskās darbības veicēju konkurētspēju, kā arī sekmēs vides un ekonomisko ilgtspēju un resursu efektivitāti, ņemot vērā, ka enerģijas izmaksas ir tās, kuras atšķiras atkarībā no valsts, tai skaitā ņemot vērā izmantoto enerģijas resursu veidu. Tāpat saistībā ar apstrādes rūpniecības apjomu pieaugumu līdz 3,9 mljrd. EUR – augs kopējais pieprasījums pēc energoresursiem, attiecīgi tiks radīta būtiska ietekme uz visu enerģētikas politiku Latvijā. Līdz ar to arvien vairāk pieaugs nepieciešamība pēc risinājumiem energoefektivitātes jomā.
- (297) Mērķtiecīgas investīcijas energoefektivitātei un vietējo, lētāko AER resursu izmantošana pašpatēriņam rūpniecības nozarē samazinās izdevumus par energoresursiem, veicinot gan nozares ilgtspēju un konkurētspēju, gan draudzīgumu videi.

Tabula Nr. 2.4.1. (3)

KF specifiskie rezultāta rādītāji

ID	Rādītājs	Mērvienība	Sākotnējā vērtība	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
r.4.1.1.a	Enerģijas intensitāte apstrādes rūpniecībā (2010. gada salīdzināmajās cenās)	kg naftas ekvivalenta uz 1000 EUR	289,8 (2012)	231,84	EM (CSP datu bāze)	Reizi gadā
r.4.1.1.b	Atjaunojamo energoresursu īpatsvars apstrādes rūpniecības enerģijas patēriņā	%	38 (2012)	40	EM (CSP datu bāze)	Reizi gadā

Ieguldījumu prioritātes apraksts un atbalstāmās darbības

- (298) NIP enerģijas izmaksu sadārdzinājums ir noteikts kā kritisks šķērslis Latvijas konkurētspējai vidējā termiņā, jo identificējams risks cenas priekšrocības uzturēšanai pie nosacījuma, ka paredzams dažādu resursu izmaksu sadārdzinājums. Pie nosacījuma, ka izejvielu bāze saimnieciskās darbības veicējiem, kas darbojas šajā reģionā, ir viena un tā pati, līdz ar to izmaksu kāpums būs līdzvērtīgs visiem saimnieciskās darbības veicējiem, būtiski būs izvērtēt enerģijas resursu izmaksu kāpuma ietekmi uz cenas priekšrocības saglabāšanu.
- (299) KP fondu 2007.–2013.gada plānošanas periodā nav īstenoti pasākumi energoefektivitātes veicināšanai komersantiem, bet finansējums šādu darbību īstenošanai bija pieejams KPFI programmu ietvaros. Lai efektīvāk izmantotu publisko finansējumu un risinātu finanšu pieejamības tirgus nepilnības, saimnieciskās darbības veicējiem atbalsts iekārtu un ražošanas tehnoloģiju nomaiņai turpmāk primāri sniedzams, izmantojot finanšu instrumentus un pamatojoties uz dzīvotspējīgiem biznesa plāniem, savukārt energoefektivitātes pasākumu īstenošana apstrādes rūpniecības ēkās ir jākoncentrē pārsvarā uz ražotņu energoefektivitātes

palielināšanu un efektīvu AER elektrības un siltumenerģijas ražošanas, kā arī ūdens sildīšanas iekārtu iegādi un uzstādīšanu, kas ir paredzētas pašpatēriņam. Ieviešot atbalsta mehānismu tiks regulāri apkopota informācija par uzstādītajām AER jaudām un sasniegto ietaupījumu energoresursu patēriņā atbalstītajos projektos.

- (300) SAM ieviešanā plānots izmantot aizdevumu ar daļēju pamatsummas dzēšanu. Energoefektivitātes veicināšanai tiks mazināts administratīvais slogs energoefektivitātes pasākumu īstenošanā, palielināta finanšu pieejamība un nodrošināta publiskā finansējuma ilgtspēja, tādējādi motivējot īstenot kompleksas renovācijas projektus un sasniegt augstu energoefektivitātes līmeni. Veiksmīgai atbalsta instrumenta izveidei ir būtiski mācīties no 2007.–2013.gada plānošanas periodā citās ES valstīs, it īpaši Baltijas valstīs, ieviesto finansēšanas modeļu piemēriem un veiksmēm. 2007.–2013.gada plānošanas periodā Latvijā tika noteiktas augstas prasības gan attiecībā uz sasniedzamo energoefektivitātes līmeni, gan ieguldītā finansējuma atdevi, un tas nodrošinājis, ka veiktās investīcijas ir ekonomiski pamatotas un sniedz augstu enerģijas ietaupījumu pret investīcijām. Būtiski, ka arī turpmākās investīcijas šajā sektorā tiek veiktas, izmantojot šādu pieeju.
- (301) **Indikatīvās atbalstāmās darbības:** apstrādes rūpniecības komersantu ēku energoefektivitātes uzlabošanas pasākumi, ēku energosertifikācija un būvdarbi energoefektivitātes palielināšanai (norobežojošo konstrukciju siltināšana, ēkas inženiersistēmu rekonstrukcija, rekuperācijas, enerģijas kontroles un vadības iekārtu uzstādīšana), jaunu un efektīvu AER elektroenerģijas ražošanas, siltumenerģijas un ūdens sildīšanas iekārtu iegādei un uzstādīšanai.
- (302) **Indikatīvā mērķa grupa:** apstrādes rūpniecības komersanti.
- (303) **Indikatīvie finanšu instrumenti:** tiks vērtēta iespēja 4.1.1.SAM īstenošanai izmantot finanšu instrumentu.
- (304) **Ietekme uz HP “Ilgtspējīga attīstība”:** tieša pozitīva. Darbības HP ieviešanai: ieviešana tiks nodrošināta, piemērojot kvalitātes vai atbilstības kritērijus un iekļaujot darbības MK noteikumus par SAM ieviešanu.

Tabula Nr. 2.4.2. (5)

KF specifiskie un kopējie iznākuma rādītāji

ID	Rādītājs	Mērvienība	Finansējuma avots	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
i.4.1.1.a	Atbalstu saņemošo komersantu skaits	Komersanti	KF	65	Projektu dati	Reizi gadā
i.4.1.1.b	Enerģijas ietaupījums atbalsta saņēmēšajiem komersantiem	MWh/gadā	KF	4 395	Projektu dati	Reizi gadā
i.4.1.1.ck (CO30)	No atjaunojamiem energoresursiem ražotā papildjauda	MW	KF	5,4	Projektu dati	Reizi gadā
i.4.1.1.dk (CO34)	Aprēķinātais siltumnīcefekta gāzu samazinājums gadā	CO2 ekvivalenta tonnas	KF	6 757	Projektu dati	Reizi gadā

- (305) **4.2.ieguldījumu prioritāte:** atbalstīt energoefektivitāti, viedu energovadību un atjaunojamo energoresursu izmantošanu sabiedriskajā infrastruktūrā, tostarp sabiedriskajās ēkās un mājokļu sektorā.

- (306) **4.2.1.SAM: veicināt energoefektivitātes paaugstināšanu valsts un dzīvojamās ēkās.**

- (307) SAM ieviešanas rezultātā tiks uzlabota energoefektivitāte valsts un dzīvojamo ēku sektorā, samazinot siltumenerģijas patēriņu un nodrošinot energoresursu ilgtspējīgu izmantošanu.

- (308) Investīcijas nodrošinās ES Padomes 2013. un 2014.gada rekomendāciju ilgtspējīgai izaugsmei, konkurētspējai un nodarbinātībai ievērošanu energoefektivitātes jomā, kā arī Direktīvā 2012/27/ES par energoefektivitāti noteiktā pienākuma izpildi – sākot no 2014.gada ik gadu renovēt 3% centrālās valdības ēku, lai nodrošinātu to atbilstību minimālām energoefektivitātes prasībām. Tāpat atbilstoši Ēku energoefektivitātes likuma 5.pantam, projektējot ēku, tiek izvērtētas iespējas izmantot augstas efektivitātes sistēmas, kurās izmanto atjaunojamus energoresursus, kas nodrošina Direktīvas 2009/28/EK par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu prasību izpildi, un to uzstādīšana ir ekonomiski pamatota.
- (309) Valsts ēku renovācija nodrošinās publiskā sektora ēku vadošo lomu piemēra demonstrēšanā un sekmēs ēku energosertifikāciju saskaņā ar direktīvām 2010/31/ES un 2012/27/ES, savukārt investīcijas mājokļu sektora energoefektivitātes paaugstināšanai ir būtiskas resursu efektivitātes un kopējās labklājības veicināšanai. SAM ietvaros paredzētā valsts īpašumā vai izmantošanā esošu un dzīvojamo ēku energoefektīva renovācija ir būtiska plašai mērķa grupai visā Latvijas teritorijā. Ilgstošs investīciju atmaksāšanās periods un ierobežotie līdzekļi kavē energoefektivitātes pasākumu veikšanu valsts īpašumā esošajās ēkās, kā arī kavē daudzdzīvokļu ēku dzīvokļu īpašnieku un iedzīvotāju spēju vienoties par energoefektivitātes pasākumu veikšanu savās ēkās.
- (310) SAM īstenošanas rezultātā samazināsies siltumenerģijas patēriņš apkurei, samazinot mājāsaimniecību izdevumus enerģijai – pie esošā labklājības līmeņa Latvijā tā tiek patērēta apmēram divas reizes vairāk kā vidēji ES, pie tāda paša labklājības līmeņa, līdz ar to mājāsaimniecības Latvijā par enerģiju tērē lielāku daļu no sava budžeta nekā vidēji ES. Ņemot vērā *Cost-optimal* pētījuma rezultātus un EM veiktos aprēķinus, apkures patēriņš pēc energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumu īstenošanas dzīvojamās un publiskās ēkās vidēji sasniedz 90 kWh/m² gadā. Pamatojoties uz iepriekš minēto, tiks noteikts, ka daudzdzīvokļu dzīvojamās ēkās siltumenerģijas patēriņš apkurei pēc energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumu īstenošanas, pamatojoties uz ēkas energoefektivitātes novērtējumā veiktajiem aprēķiniem, nepārsniedz 90 kWh/m² gadā. Ēku energoefektivitātes novērtējumus veiks neatkarīgi eksperti ēku energoefektivitātes jomā, izmantojot ēku energoefektivitātes aprēķina metodi saskaņā ar Direktīvām 2010/31/EU un 2012/27/EU.
- (311) SAM īstenošana sniegs ieguldījumu AER izmantošanas veicināšanā. Ēku sektorā ir potenciāls arī AER izmantošanai, kas ir atbalstāma, ja ēkā, veicot energoefektivitātes pasākumus, tiek sasniegti augsti energoefektivitātes rādītāji un AER iekārtu uzstādīšana līdzās energoefektivitātes pasākumiem ir ekonomiski pamatota.

Tabula Nr. 2.4.3. (3)

ERAF specifiskie rezultāta rādītāji

ID	Rādītājs	Mērvienība	Sākotnējā vērtība	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
r.4.2.1.a	Vidējais siltumenerģijas patēriņš apkurei	kWh/m ² /gadā	150 (2012)	120	EM (CSP datu bāze)	Reizi gadā

- (312) **4.2.2.SAM: atbilstoši pašvaldības integrētajām attīstības programmām sekmēt energoefektivitātes paaugstināšanu un AER izmantošanu pašvaldību ēkās.**
- (313) SAM ieviešanas rezultātā tiks samazināts siltumenerģijas patēriņš pašvaldību ēkās.
- (314) Direktīvā 2012/27/ES par energoefektivitāti noteikts pienākums attiecībā uz valsts ēku renovāciju, savukārt atbalsts pašvaldību ēku energoefektivitātes veicināšanai plānojams atbilstoši pašvaldību integrētajās attīstības programmās noteiktajām prioritātēm.
- (315) Investīcijas veicinās primārās enerģijas patēriņa samazinājumu, kā rezultātā samazināsies pašvaldību izdevumi par siltumapgādi. Situācijā, kad demogrāfijas prognozes liecina par negatīvu tendenci, pašvaldību izdevumu samazināšana ir būtisks priekšnosacījums reģionālās

izaugsmes veicināšanai, vienlaikus atbrīvojot pašvaldību līdzekļus, kurus var novirzīt sociālekonomisko jautājumu risināšanai.

- (316) Vienlaikus pašvaldības var sniegt būtisku ieguldījumu plašākai AER izmantošanai, veicinot to izmantošanu pašvaldību ēkās; arī šādi risinājumi sekmēs pašvaldību ēku uzturēšanas (un tajā sniegto pakalpojumu) izmaksu samazinājumu. Papildus pašvaldību ēku renovācijai, veicot lokālās siltumapgādes infrastruktūras rekonstrukciju, tiks nodrošināts atbalsts ilgtspējīgai resursu izmantošanai.

Tabula Nr. 2.4.4. (3)

ERAF specifiskie rezultāta rādītāji

ID	Rādītājs	Mērvienība	Sākotnējā vērtība	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
r.4.2.2.a	Vidējais siltumenerģijas patēriņš apkurei	kWh/m ² /gadā	150 (2012)	120	EM (CSP datu bāze)	Reizi gadā

Ieguldījumu prioritātes apraksts un indikatīvās atbalstāmās darbības

- (317) Jau 2007.–2013.gada plānošanas periodā tika īstenotas vairākas atbalsta programmas ēku energoefektivitātei - daudzdzīvokļu un sociālo dzīvojamo māju siltumnoturības uzlabošanas pasākumi un publiskā sektora ēku energoefektivitātes uzlabošana, - kas tika atbalstīta gan pilsētvides uzlabošanas projektu ietvaros, gan no KPFI finansējuma. KP fondu programmu ietvaros līdz šim renovēti 2,5% daudzdzīvokļu ēku (vismaz 800 ēkas).
- (318) Joprojām izmaksu efektīvā veidā var renovēt 60–70% no Latvijas ēku sektora – dzīvojamo ēku sektorā tie ir ap 25 tūkst. daudzdzīvokļu māju, kuru kopplatība ir 38 milj. m². Lielākā daļa mājokļu ir uzbūvēti, pirms tika paaugstinātas siltumtehnikas prasības ēku norobežojošām konstrukcijām, un tiem ir zems energoefektivitātes līmenis. Kopējās nepieciešamās investīcijas renovācijai ir ap 5,3 milj. EUR.
- (319) Publisko ēku un citu nedzīvojamo ēku sektors ietver būtisku potenciālu enerģijas ietaupījumu. Pēc piederības statusa Valsts kadastra informācijas sistēmā reģistrētas 4967 pašvaldībām piederošas ēkas ar 6,29 milj. m² platību, t.sk. izglītības un veselības aprūpes iestāžu ēkas. Izvērtējot Valsts kadastra informācijas sistēmas datus par publiskajām (valsts un pašvaldību) ēkām, gadā renovējamā platība (3%) veido 280 tūkst. m².
- (320) Gan publisko, gan dzīvojamo ēku sektorā ir potenciāls arī AER izmantošanai, kas ir atbalstāma, ja ēkā, veicot energoefektivitātes pasākumus, tiek sasniegti augsti energoefektivitātes rādītāji, un AER iekārtu uzstādīšana līdzās energoefektivitātes pasākumiem ir ekonomiski pamatota. Ņemot vērā, ka vairumam ēku Latvijā joprojām ir ļoti zemi energoefektivitātes rādītāji, prioritāri jāsamazina to enerģijas patēriņš. Tādējādi veicamo pasākumu kopums ēkās ir jāvērtē kompleksī, un piemērojamie risinājumi, piemēram, saules kolektoru vai lokālās AER izmantojošas apkures un ūdens sildīšanas sistēmas izmantošana, ir atkarīgi no ēkas energoefektivitātes līmeņa, paredzamā investīciju atmaksāšanās perioda un izmantotā siltumenerģijas piegādes veida.
- (321) Ievērojot Reģionālās politikas pamatnostādnes 2013.–2019.gadam noteikto, ka energoefektivitāte ir viens no galvenajiem faktoriem, lai nodrošinātu energoresursu izmantošanas ekonomisko, sociālo un vides ilgtspējību, atbalstu energoefektivitātes paaugstināšanai pašvaldību ēkās un AER izmantošanai publiskajā infrastruktūrā plānots piešķirt pašvaldības integrētajās attīstības programmās definētajiem prioritārajiem investīciju projektiem, nepieciešamības gadījumā veidojot partnerību ar apkārtējām pašvaldībām, biedrībām un nodibinājumiem, energopakalpojumu (ESCO) sniedzējiem. Atbilstība pašvaldības integrētajās attīstības programmai, t.sk. investīciju plānam tiks paredzēta kā nosacījums KP fondu finansējuma saņemšanai pašvaldību ēku energoefektivitātes projektiem.

- (322) Attiecīgi prioritāri plānots atbalstīt tos projektus, kas noteikti kā pašvaldību prioritātes, saistīti ar citiem integrēto attīstību veicinošiem projektiem, tiešā veidā vērsti uz pašvaldību izdevumu samazināšanu un pašvaldības iedzīvotājiem sniedzamo pakalpojumu izmaksas veidojošo komponentu pārskatīšanu.
- (323) **4.2.1.SAM indikatīvās atbalstāmās darbības:** valsts un dzīvojamo ēku renovācija energoefektivitātes paaugstināšanai, ēku energosertifikācija un būvdarbi energoefektivitātes palielināšanai (norobežojošo konstrukciju siltināšana, ēkas inženiersistēmu rekonstrukcija, rekuperācijas, enerģijas kontroles un vadības iekārtu uzstādīšana, tai skaitā viedie skaitītāji), kā arī AER izmantošana ēkās, ja tiek sasniegti īpaši augsti energoefektivitātes rādītāji un AER iekārtu uzstādīšana līdzās energoefektivitātes pasākumiem ir ekonomiski pamatota. Būtiskākais atbalsta kritērijs ir pozitīva investīciju finansiālā atdeve un enerģijas izmaksu samazinājums enerģijas galapatērētājiem.
- (324) **4.2.1.SAM indikatīvie finansējuma saņēmēji:** dzīvojamo māju īpašnieki, valsts institūcijas, valsts kapitālsabiedrības (ja īpašumtiesības uz attiecīgo ēku ir nostiprinātas uz valsts vārda un ēku izmanto valsts pārvaldes, izglītības, kultūras, veselības vai sociālo funkciju veikšanai), biedrības un nodibinājumi (ja ēkā veic valsts deleģētus uzdevumus vai pienākumus sociālā jomā), energopakalpojumu sniedzēji (ESCO)⁴⁵.
- (325) **4.2.1.SAM indikatīvie finanšu instrumenti:** SAM atlases kārtas „Energoefektivitātes pasākumi dzīvojamās ēkās” īstenošanai tiks vērtēta iespēja izmantot finanšu instrumentu un dažādu atbalsta formu kombināciju (t.sk., iespēju izmantot ESCO). Šāda mehānisma izmantošana ļaus radīt ilgtermiņa risinājumu dzīvojamo ēku energoefektivitātes pasākumu veikšanai, tā kā būs iespēja reciklēt KP fondu finansējumu vairākkārtīgi. Attiecīgi ilgtermiņā tiks renovēta lielāka proporcija no dzīvojamā fonda ēkām. Energoefektivitātes veicināšanai tiks mazināts administratīvais slogs energoefektivitātes pasākumu īstenošanā, palielināta finanšu pieejamība un nodrošināta publiskā finansējuma ilgtspēja, tādējādi motivējot īstenot kompleksas renovācijas projektus un sasniegt augstu energoefektivitātes līmeni. Kā galvenais projektu atlases kritērijs tiks noteikts - augstas prasības gan attiecībā uz sasniežamo energoefektivitātes līmeni, gan ieguldītā finansējuma atdevi, lai nodrošinātu, ka veiktās investīcijas ir ekonomiski pamatotas un sniedz augstu enerģijas ietaupījumu un enerģijas galapatērētāju izmaksu samazinājumu pret investīcijām.
- (326) **4.2.2.SAM indikatīvās atbalstāmās darbības:** atbilstoši pašvaldību integrētajām attīstības programmām tiks veikta pašvaldību ēku renovācija un rekonstrukcija energoefektivitātes paaugstināšanai, ēku energosertifikācija un būvdarbi energoefektivitātes palielināšanai (norobežojošo konstrukciju siltināšana, ēkas inženiersistēmu rekonstrukcija, rekuperācijas, enerģijas kontroles un vadības iekārtu uzstādīšana, tai skaitā viedie skaitītāji un ventilācijas sistēmas), kā arī AER izmantošana ēkās, ja tiek sasniegti īpaši augsti energoefektivitātes rādītāji un AER iekārtu uzstādīšana līdzās energoefektivitātes pasākumiem ir ekonomiski pamatota. Būtiskākais atbalsta kritērijs ir pozitīva investīciju finansiālā atdeve un enerģijas izmaksu samazinājums enerģijas galapatērētājiem.
- (327) Atbalsta demarkācija ar 4.3.1.SAM, kas paredz atbalstu centralizētajām siltumapgādes sistēmām – atbalsts 4.2.2.SAM tiks sniegts tikai lokālajām siltumapgādes sistēmām.
- (328) **4.2.2.SAM indikatīvās mērķteritorijas:** visa Latvija. 15 696 829 EUR indikatīvi plānots novirzīt nacionālas nozīmes attīstības centru integrētai pilsētvides attīstībai atbilstoši ERAF Regulas 7. pantam.
- (329) **4.2.2.SAM indikatīvie finansējuma saņēmēji:** pašvaldības, pašvaldību iestādes, pašvaldību kapitālsabiedrības, energopakalpojumu sniedzēji (t.sk. ESCO)⁴⁶.
- (330) **4.2.2.SAM projektu atlase:** investīciju projekti tiks vērtēti kontekstā ar pašvaldību attīstības specializāciju un vietējā potenciāla pilnvērtīgu izmantošanu un sinerģijā ar citām plānotajām investīcijām un attīstības instrumentiem. Prioritāri tiks atbalstīti integrēti risinājumi, kas

⁴⁵ Direktīvas 2012/27/EC 2.panta (24)(7)(27) apakšpunktu un 18.panta izpratnē.

⁴⁶ Direktīvas 2012/27/EC 2.panta (24)(7)(27) apakšpunktu un 18.panta izpratnē.

paredzēs ietekmi uz vairāk kā viena SAM rezultātu sasniegšanu. Īpaši tiks vērtēta projektu ilgtspēja, nodrošinot, ka atbalsts tiks sniegts tikai tādai infrastruktūrai, par kuras turpmāko pielietojumu ir skaidrs attīstības stratēģijās nostiprināts redzējums.

(331) Kā galvenais projektu atlases kritērijs tiks noteiktas augstas prasības gan attiecībā uz sasniedzamo energoefektivitātes līmeni, gan arī pozitīva investīciju finansiālā atdeve un enerģijas izmaksu samazinājums enerģijas galapatērētājiem. Tiks nodrošināta vienlīdzīga pieeja kvalitātes kritēriju noteikšanā ar 4.2.1.SAM

(332) **4.2.1.SAM un 4.2.2.SAM ietekme uz HP “Ilgtspējīga attīstība”: tieša pozitīva.** HP ieviešana tiks nodrošināta, piemērojot kvalitātes vai atbilstības kritērijus un iekļaujot darbības MK noteikumus par SAM ieviešanu.

Tabula Nr. 2.4.5. (5)

ERAF kopējie un specifiskie iznākuma rādītāji

ID	Rādītājs	Mērvienība	Finansējuma avots	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
i.4.2.1.ak (CO31)	Mājsaimniecību skaits ar uzlabotu enerģijas patēriņa klasifikāciju	Mājsaimniecības	ERAF	14 286	Projektu dati	Reizi gadā
i.4.2.1.bk (CO32)	Primārās enerģijas gada patēriņa samazinājums sabiedriskajās ēkās	kWh/gadā	ERAF	36 347 000	Projektu dati	Reizi gadā
i.4.2.1.c	Vidējais siltumenerģijas patēriņš apkurei daudzdzīvokļu dzīvojamās ēkās pēc energo-efektivitātes paaugstināšanas pasākumu īstenošanas	kWh/m ² /gadā	ERAF	90	Projektu dati	Reizi gadā
i.4.2.1.dk (CO30)	No atjaunojamiem energoresursiem ražotā papildjauda	MW	ERAF	4,8	Projektu dati	Reizi gadā
i.4.2.1.ek (CO34)	Aprēķinātais siltumnīcefekta gāzu samazinājums gadā	CO2 ekvivalenta tonnas	ERAF	22 039	Projektu dati	Reizi gadā
i.4.2.2.ak (CO32)	Primārās enerģijas gada patēriņa samazinājums sabiedriskajās ēkās	kWh/gadā	ERAF	13 718 237	Projektu dati	Reizi gadā
i.4.2.2.bk (CO30)	No atjaunojamiem energoresursiem ražotā papildjauda	MW	ERAF	1,2	Projektu dati	Reizi gadā
i.4.2.2.ck (CO34)	Aprēķinātais siltumnīcefekta gāzu samazinājums gadā	CO2 ekvivalenta tonnas	ERAF	3 460	Projektu dati	Reizi gadā

(333) **4.3.ieguldījumu prioritāte:** veicināt no atjaunojamiem enerģijas avotiem iegūtas enerģijas ražošanu un sadali.

(334) **4.3.1.SAM:** veicināt energoefektivitāti un vietējo AER izmantošanu centralizētajā siltumapgādē.

- (335) Īstenojot SAM, tiks uzlabota energoefektivitāte centralizētās siltumapgādes sistēmās, un veicināta AER izmantošana.
- (336) Centralizētā siltumapgāde ir energoefektīvākais siltumapgādes veids, kuru plaši izmanto publisko un dzīvojamo ēku apsildei. SAM īstenošana tiks līdzfinansēta no KF, kas paredz ieguldījumus enerģētikā gadījumos, ja tie ir videi draudzīgi, sekmē energoefektivitāti un AER izmantošanu. AER izmantošana siltuma ražošanai ir cieši saistīta ar centralizētās siltumapgādes energoefektivitāti. Investīcijas centralizētās siltumapgādes sistēmā sniegs būtisku ieguldījumu AER 40% īpatsvara sasniegšanai 2020.gadā. Kopā ir plānota siltumavotu rekonstrukcija un būvniecības projekti ar kopējo AER siltumjaudu vismaz 143 MW, no tiem – 70 MW ar KP fondu atbalstu, bet atlikušie no privātiem resursiem. Primāri tiks atbalstīta pāreja no fosilajiem resursiem uz AER un AER siltumavotu modernizācija un būvniecība ar augstu efektivitāti.
- (337) Plānoto investīciju rezultātā tiks uzlabota centralizētās siltumapgādes sistēmu efektivitāte, vienlaikus papildinot investīcijas ēku energoefektivitātē. Būtiska daļa kurināmā centralizētai siltumapgādei ir jāimportē – 2011.gadā 62,9% katlumājās izmantoja dabasgāzi. Daudzviet tiek izmantotas zemas energoefektivitātes un videi nedraudzīgas siltumenerģijas ražošanas tehnoloģijas, un nepietiekami izmantoti AER. Lielākā daļa centralizētās siltumapgādes sistēmu ir būvētas vairāk kā pirms 25 gadiem, tās ir novecojušas un ar lieliem zudumiem.

Tabula Nr. 2.4.6. (3)

KF specifiskie rezultāta rādītāji

ID	Rādītājs	Mērvienība	Sākotnējā vērtība	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
r.4.3.1.a	Atjaunojamo energoresursu īpatsvars saražotajā centralizētajā siltumenerģijā	%	18,8 (2012)	20,7	EM	Reizi gadā
r.4.3.1.b	Kopējā atjaunojamo energoresursu siltumjauda centralizētajā siltumapgādē	MW	1 171,4 (2012)	1 314,4	CSP	Reizi gadā

Ieguldījumu prioritātes apraksts un indikatīvās atbalstāmās darbības

- (338) Arī KP fondu 2007.–2013.gada plānošanas periodā tika īstenota atbalsta programma centralizētās siltumapgādes sistēmu efektivitātes paaugstināšanai, siltumenerģijas ražošanas efektivitātes paaugstināšanai, siltumenerģijas zudumu mazināšanai un AER izmantošanai, atbalstot vairāk kā 300 MW AER siltumenerģijas ražošanas jaudu uzstādīšanu. Lai sasniegtu rezultātus, ir būtiski turpināt investīcijas šajā jomā. 2004.–2006.gada plānošanas perioda ietvaros ir rekonstruēti 50 km siltumtrašu, bet KP 2007.–2013.gada plānošanas periodā – 143 km. Lai tiktu nostiprinātas iepriekš veiktās investīcijas, sevišķi būtiski ir nodrošināt, lai paralēli ēku energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumiem tiktu īstenoti arī siltuma avotu un siltumtīklu energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumi.
- (339) Kopējais siltumtīklu garums Latvijā ir apmēram 2000 km, no kuriem 676 km ir Rīgas siltumtīkli. Pēdējos gados veiktie energoefektivitātes pasākumi ļāvuši siltumenerģijas zudumus tīklos Rīgā samazināt līdz 13%, kamēr citās siltumapgādes sistēmās siltumenerģijas zudumi sasniedz pat 30%. Pilnībā no šiem zudumiem un izdevumiem izvairīties nav iespējams, un to izmaksas sedz siltumenerģijas lietotāji. Tādēļ viens no svarīgākajiem virzieniem efektivitātes paaugstināšanai aizvien ir siltumenerģijas piegādes zudumu samazināšana.
- (340) **Indikatīvās atbalstāmās darbības:** rekonstrukcija siltumavotu energoefektivitātes paaugstināšanai un pārejai uz AER izmantošanu centrālapkurē, t.sk. tehnoloģisko iekārtu iegāde un uzstādīšana, kā arī siltumenerģijas pārvades un sadales sistēmu rekonstrukcija un būvniecība ar mērķi samazināt enerģijas zudumus (lai samazinātu kurināmā patēriņu uz vienu

MWh) vai samazināt patērētā fosilā kurināmā apjomus (lai samazinātu atkarību no trešo valstu enerģijas importa) vai paaugstināt AER katlumāju efektivitāti.

(341) **Indikatīvā mērķa grupa:** siltumenerģijas lietotāji.

(342) **Indikatīvie finansējuma saņēmēji:** energoapgādes komersanti, kas nodarbojas ar siltumapgādi.

(343) **Ietekme uz HP “Ilgtspējīga attīstība”:** tieša pozitīva. **Darbības HP ieviešana:** ieviešana tiks nodrošināta, piemērojot kvalitātes vai atbilstības kritērijus un iekļaujot darbības MK noteikumus par SAM ieviešanu.

(344) **Projektu atlase:** Skat. sadaļā “Projektu atlase”.

Tabula Nr. 2.4.7. (5)

KF kopējie un specifiskie iznākuma rādītāji

ID	Rādītājs	Mērvienība	Finansējuma avots	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
i.4.3.1.ak (CO30)	No atjaunojamiem energoresursiem ražotā papildjauda	MW	KF	28	Projektu dati	Reizi gadā
i.4.3.1.b	Atjaunojamos energoresursus izmantojošu siltumražošanas jaudu modernizācija un pieaugums centralizētajā siltumapgādē	MW	KF	70	Projektu dati	Reizi gadā
i.4.3.1.c	Rekonstruētie siltumtīkli	km	KF	70	Projektu dati	Reizi gadā
i.4.3.1.d	Siltumenerģijas zudumu samazinājums rekonstruētajos siltumtīklos	MWh/gadā	KF	49 000	Projektu dati	Reizi gadā
i.4.3.1.ek (CO34)	Aprēķinātais siltumnīcefekta gāzu samazinājums gadā	CO2 ekvivalenta tonnas	KF	30 454	Projektu dati	Reizi gadā

(345) **4.4.ieguldījumu prioritāte:** veicināt zemu oglekļa emisiju stratēģijas visu veidu teritorijām, jo īpaši pilsētām, tostarp ilgtspējīgu multimodālo mobilitāti pilsētās un ar ietekmes mazināšanu saistītus pielāgošanās pasākumus (ERAF).

(346) **4.4.1.SAM: attīstīt ETL uzlādes infrastruktūru Latvijā.**

(347) Īstenojot SAM, tiks izveidoti ETL ātrās uzlādes punkti, tādējādi veicinot elektromobilitātes attīstību Latvijā.

(348) ES Baltā grāmata⁴⁷ paredz līdz 2030.gadam uz pusi samazināt “tradicionālās degvielas” automobiļu izmantošanu pilsētas transportā, līdz 2050.gadam pakāpeniski pārtraukt to izmantošanu pilsētās un līdz 2030.gadam lielākajos apdzīvotajos centros panākt pilsētu loģistiku praktiski bez CO₂ emisijām. Direktīvas Alternatīvo degvielu infrastruktūras izveidei (paredzēts, ka Direktīva stāsies spēkā līdz 2014.gada beigām un dalībvalstīm būs jāizstrādā nacionālie ietvari tās izpildei divu gadu laikā kopš tās stāšanās spēkā) izpildei arī būs nepieciešamas investīcijas tajā paredzēto prasību izpildei gan attiecībā uz elektromobilitāti, gan arī citām alternatīvajām degvielām. Saskaņā ar starptautiskās enerģētikas aģentūras datiem ir paredzams, ka līdz 2050.gadam iekšdedzes transportlīdzekļus pakāpeniski aizstās jaunās tehnoloģijas⁴⁸, tai skaitā ETL. Investīcijas SAM ietvaros tiks veiktas atbilstoši

⁴⁷ Ceļvedis uz Eiropas vienoto transporta telpu — virzība uz konkurētspējīgu un resursefektīvu transporta sistēmu <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0144:FIN:LV:PDF>

⁴⁸ <http://www.iea.org/topics/transport/> Technology Roadmap: Electric and plug-in hybrid electric vehicles, IEA, 2011.g. atjaunotais izdevums

Elektromobilitātes attīstības plānā 2014.–2016.gadam izvirzītajām prioritātēm, ļaujot nodrošināt elektromobilitātes attīstībai nepieciešamo vienotu nacionāla līmeņa uzlādes infrastruktūras pārklājumu un nodrošinot sinerģiju un papildinātību ar jau veiktajām un plānotajām nacionālā finansējuma un KPFI investīcijām elektromobilitātes attīstībai.

- (349) Veicinot ETL izmantošanu transporta sektorā, tiks paaugstināta atjaunojamās enerģijas izmantošana transportā un samazināts piesārņojums, kā arī mazināts fosilās degvielas importa apjoms. Transporta jomā vislielāko piesārņojumu rada vieglais pasažieru transports – 73% no kopējā apjoma. Tas ir izskaidrojams ar transporta līdzekļu skaita pieaugumu, ko tikai daļēji kompensē transporta līdzekļu efektivitātes palielinājums, jo jauno transporta līdzekļu iegādes ziņā Latvija ievērojami atpaliek no ES valstīm un attiecīgi Latvijā ir lielākais vidējais transporta līdzekļu vecums starp ES valstīm, proti, 16 gadi, likumsakarīgi novedot pie liela emisiju daudzuma uz kilometru – 176,9 g CO₂.
- (350) ETL uzlādes punktu tīkla ieviešana veicinās energoefektīvo autotransporta līdzekļu tirgus attīstību, kā rezultātā arvien vairāk tiks izmantoti ETL, palielināsies to turpmākas attīstības potenciāls, veicināta AER izmantošana autotransportā, un attiecīgi samazināsies piesārņojums. Tīkla vadības operatora programmatūra nodrošinās visu uzlādes sistēmas darbību.

Tabula Nr. 2.4.8. (3)

ERAF specifiskie rezultāta rādītāji

ID	Rādītājs	Mērvienība	Sākotnējā vērtība	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
r.4.4.1.a	Reģistrēto elektroauto skaits Latvijā	Elektroauto skaits	16 (2012)	747	VAS “Ceļu satiksmes drošības direkcija”	Reizi gadā piecu gadu uzraudzības periodā

Ieguldījumu prioritātes apraksts un indikatīvās atbalstāmās darbības

- (351) Šobrīd Latvijā atjaunojamās enerģijas īpatsvars kopējā patērētās elektroenerģijas ziņā ir salīdzinoši augsts – pateicoties lielajam elektrības īpatsvaram, kas tiek saražots, izmantojot HES (3627 GWh, kas bija 53% no kopējās AS “Latvenergo” saražotās elektroenerģijas 2012.gadā), Latvija Eiropā ieņem trešo vietu aiz Norvēģijas un Zviedrijas ar 33,1% atjaunojamās enerģijas kopējā enerģijas patēriņā. Taču no transportā izmantotās enerģijas Latvijā tikai 3% ir videi draudzīgā atjaunojamā enerģija, un Latvija ievērojami atpaliek no, Latvijai Direktīvā 2009/28/EK par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu noteiktā un saistošā 10% mērķa, kas jāsasniedz līdz 2020.gadam. ETL uzlādes punktu tīkla ieviešana veicinās energoefektīvu autotransporta līdzekļu tirgus attīstību, kā rezultātā tiks veicināta AER izmantošana autotransportā, un attiecīgi samazināts piesārņojums, pakāpeniski sabiedrībai aizstājot piesārņojošos iekšdedzes dzinēju transporta līdzekļus.
- (352) Funkcionējoša uzlādes tīkla esamība ir būtisks priekšnoteikums ETL skaita pieaugumam – kamēr ETL ir salīdzinoši maz, uzlādes infrastruktūras izveide ir komerciāli neizdevīga, tādēļ būtiskas ir publiskās investīcijas. Lai panāktu ETL veiksmīgu ienākšanu Latvijas automobiļu tirgū un to pozīciju nostiprināšanu, salīdzinot ar automašīnām ar iekšdedzes dzinēju, jāpanāk būtisku šķēršļu novēršana vai to negatīvās ietekmes mazināšana; nacionālās uzlādes infrastruktūras izveide ir galvenais ETL nodrošinošais pasākums, kas padarīs iespējamu ETL lietošanu visā Latvijas teritorijā. Atbilstoši pašreizējiem datiem, ETL spēj nobraukt vidēji no 80 līdz 150 km no pilnas uzlādes, tāpēc, ņemot vērā esošo ETL uzlādes infrastruktūru Latvijā, ierobežotais nobraukums no vienas uzlādes ir būtisks ETL attīstību kavējošs iemesls.
- (353) Savukārt ETL uzlādes staciju tīkla operators ir svarīgākā infrastruktūras sastāvdaļa, lai nodrošinātu ETL uzlādi Latvijas teritorijā. Operatora galvenās funkcijas ir saistīt viedās uzlādes stacijas ar datubāzu sistēmu, kas atļauj uzlādes staciju lietošanu un uzrauga to aktivitāti.

- (354) **Indikatīvās atbalstāmās darbības:** nacionāla līmeņa ETL uzlādes infrastruktūras un to vadības operatoru centra programmatūras izveide.
- (355) **Indikatīvā mērķa grupa:** ETL lietotāji.
- (356) **Indikatīvie finansējuma saņēmēji:** atbilstoši Elektromobilitātes attīstības plānā 2014.–2016.gadam noteiktajam, SM ar tiesībām deleģēt uzdevumu izpildi citām juridiskām personām.
- (357) **Ietekme uz HP “Ilgtspējīga attīstība”:** tieša pozitīva. HP ieviešana tiks nodrošināta, piemērojot kvalitātes vai atbilstības kritērijus un iekļaujot darbības MK noteikumus par SAM ieviešanu.
- (358) **Projektu atlase:** Skat. sadaļā “Projektu atlase”.

Tabula Nr. 2.4.9. (5)

ERAF specifiskie iznākuma rādītāji

ID	Rādītājs	Mērvienība	Finansējuma avots	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
i.4.4.1.a	Uztādīto uzlādes staciju skaits	Uzlādes stacijas	ERAF	235	Projektu dati	Reizi gadā

- (359) **4.5.ieguldījumu prioritāte:** veicināt zemu oglekļa emisiju stratēģijas visu veidu teritorijām, jo īpaši pilsētām, tostarp ilgtspējīgu intermodālo mobilitāti pilsētās un ar ietekmes mazināšanu saistītus pielāgošanās pasākumus (KF).
- (360) **4.5.1.SAM: attīstīt videi draudzīgu sabiedriskā transporta infrastruktūru.**
- (361) SAM ieviešanas rezultātā tiks veicināta videi draudzīga sabiedriskā transporta izmantošana. Īstenojot SAM, rezultāts būs pasažieru pieaugums videi draudzīgā sabiedriskajā transportā.
- (362) SAM īstenošanas rezultātā tiks veicināta sabiedriskā transporta izmantošana – palielināsies videi draudzīgu sabiedrisko transporta līdzekļu un to maršrutu skaits. Tas ļaus novirzīt pasažieru plūsmu no privātā uz sabiedrisko transportu, mazinot autotransporta plūsmu pilsētās. Tādējādi tiks attīstīta efektīvāka pilsētu transporta infrastruktūra, un mazināts piesārņojums. Laba gaisa kvalitāte ir svarīgs priekšnosacījums ilgtspējīgai attīstībai un iedzīvotāju labklājībai. Īpaši aktuāls šis jautājums ir pilsētās, kur aktīvi norisinās ekonomiskā darbība, kā arī vērojama intensīva transporta plūsma. Nozīmīgs gaisa piesārņojuma avots ir tieši autotransports – no reģistrētajām slāpekļa dioksīda koncentrācijām transports veido apmēram 80–85%, un transportlīdzekļu emisiju daudzumu gaisā pārsvarā nosaka vieglās automašīnas.
- (363) Attīstot sabiedriskā transporta maršrutu tīklu, tiks samazināta nepieciešamība izmantot vieglās transportlīdzekļus pilsētas satiksmē, tādējādi sekmējot iepriekš minēto problēmu risināšanu.

Tabula Nr. 2.4.10. (3)

KF specifiskie rezultāta rādītāji

ID	Rādītājs	Mērvienība	Sākotnējā vērtība (2012. gadā)	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
r.4.5.1.a	Videi draudzīgā sabiedriskajā transportā pārvadātie pasažieri	Pasažieri (milj./gadā)	86,81	88,42	CSP datu bāze	Reizi gadā piecu gadu uzraudzības periodā

Ieguldījumu prioritātes apraksts un indikatīvās atbalstāmās darbības

- (364) Ņemot vērā, ka pilsētas mērogā sabiedriskajam transportam ir daudz lielāka pārvadājumu kapacitāte nekā privātajām automašīnām, ir būtiski attīstīt iedzīvotājiem ērtu un videi draudzīgu transporta sistēmu. Ņemot vērā, ka sliežu transporta kustību neietekmē laika apstākļi un sastrēgumi, tas ir pievilcīgāka alternatīva autotransportam, tomēr sliežu transporta

infrastruktūra sabiedriskajam transportam pieejama tikai trīs republikas pilsētās – Rīgā, Liepājā un Daugavpilī. Tādējādi, lai mazinātu gaisa piesārņojumu un attīstītu efektīvāku videi draudzīgu transporta infrastruktūru arī pārējās republikas pilsētās, līdztekus tramvaju maršrutu tīklu attīstībai tiks veicināta AER izmantošana sabiedriskajā transportā.

- (365) Attiecīgi investīcijas ir plānotas ar mērķi veicināt sabiedriskā transporta izmantošanu kopumā, vienlaikus veicinot vides mērķu sasniegšanu un tieši videi draudzīga sabiedriskā transporta attīstību. Gadījumos, kad ir paredzētas ievērojamas investīcijas infrastruktūrā, investīcijas tiks veiktas atbilstoši pilsētu attīstības plāniem, kā arī pirms SAM īstenošanas uzsākšanas tiks veikts padziļināts sākotnējais izvērtējums ar mērķi noskaidrot efektīvāko investīciju veidu un mērķteritorijas. Plānotajām investīcijām jābūt paredzētām atbilstošā dokumentā, kas attiecas uz ilgtspējīgu pilsētu mobilitāti (kā atsevišķs dokuments vai daļa no pilsētas attīstības plāna), lai nodrošinātu, ka investīcijas veicinās ilgtspējīgu, zema oglekļu emisijas līmeņa, multimodālu pilsētu mobilitāti.
- (366) **Indikatīvās atbalstāmās darbības:** nacionālās nozīmes attīstības centros ar tramvaju maršrutu tīklu – tramvaju maršrutu tīklu attīstība (esošo līniju pagarināšana, jaunu līniju izbūve un saistītā ritošā sastāva iegāde), ievērojot pilsētas prioritārās attīstības teritorijas. Nacionālās nozīmes attīstības centros, kuros nav tramvaju maršrutu tīkla – jaunu videi draudzīgu sabiedriskā transporta transportlīdzekļu (autobusu) iegāde, esošo sabiedriskā transporta transportlīdzekļu (autobusu) aprīkošana to darbībai ar AER. Būtisks priekšnoteikums investīcijām ir laba transporta sistēmas pārvaldība, kas spētu nodrošināt investīciju ekonomisko efektivitāti. Infrastruktūras prioritizācija tiks nodrošināta projektu iesniegumu atlases procesā.
- (367) **Indikatīvās mērķteritorijas:** nacionālās nozīmes attīstības centri.
- (368) **Lielie projekti:** Rīgas tramvaju infrastruktūras attīstības projekts.
- (369) Lielā projekta ietvaros plānota jauna tramvaja maršruta izveide, un plānotās izmaksas veido 70% no SAM plānotā finansējuma.
- (370) **Ietekme uz HP “Ilgtspējīga attīstība”:** tieša pozitīva. HP ieviešana tiks nodrošināta, piemērojot kvalitātes vai atbilstības kritērijus un iekļaujot darbības MK noteikumus par SAM ieviešanu.
- (371) **Projektu atlase:** Skat. pielikumu “Projektu atlase”.

Tabula Nr. 2.4.11. (5)

KF kopējie un specifiskie iznākuma rādītāji

ID	Rādītājs	Mērvienība	Finansējuma avots	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
I.4.5.1.ak (CO15)	Jaunuzbūvēto vai uzlaboto tramvaja un metro līniju kopējais garums	km	KF	8	Projektu dati	Reizi gadā
I.4.5.1.b	Jaunu videi draudzīgu sabiedriskā transporta transportlīdzekļu skaits	Transportlīdzekļi	KF	50	Projektu dati	Reizi gadā

Tabula Nr. 2.4.12. (6)

Prioritārā virziena snieguma ietvars

Indikatora tips	ID. Rādītāja nosaukums	Definīcija	Mērvienība	Fonds	Reģiona kategorija	Starpposma vērtība 2018. gads	Mērķa vērtība			Datu avots	Rādītāja nozīmīguma apraksts
							Siev.	Vīr.	Kopā		
Finanšu rādītājs	(F05) Finanšu rādītājs 4.PV (KF)		EUR	KF		31 678 051			228 548 580	Sertifikācijas iestādes uzskaites sistēma	
Finanšu rādītājs	(F06) Finanšu rādītājs 4.PV (ERAF)		EUR	ERAF		83 872 951			336 875 566	Sertifikācijas iestādes uzskaites sistēma	
Iznākuma rādītājs	i.4.2.1.ak Mājsaimniecību skaits ar uzlabotu energopatēriņa klasifikāciju (CO31)	Kopējais	Mājsaimniecības	ERAF		0			14 286	Projektu dati	Iznākuma rādītājs ietver SAM 4.2.1. plānotās darbības, kas saistītas ar daudzdzīvokļu ēku siltināšanu. Iznākuma rādītājs atbilst 52,04% no ERAF finansējuma prioritārajam virzienam.
Galvenais īstenošanas posms	i.4.2.1.a Noslēgtie līgumi ar finansējuma saņēmēju par ēku siltināšanu (S421)	Noslēgtie līgumi ar finansējuma saņēmēju par ēku siltināšanu	Līgumi	ERAF		70				Projektu dati	

Indikatora tips	ID. Rādītāja nosaukums	Definīcija	Mērvienība	Fonds	Reģiona kategorija	Starpposma vērtība 2018. gads	Mērķa vērtība			Datu avots	Rādītāja nozīmīguma apraksts
							Siev.	Vīr.	Kopā		
Iznākuma rādītājs	i.4.5.1.ak Jaunuzbūvētu vai uzlaboto tramvaja un metro līniju kopējais garums (CO15)	Kopējais	km	KF		0			8	Projektu dati	Iznākuma rādītājs iekļauj galvenās darbības, kas plānotas SAM 4.5.1. ietvaros videi draudzīga transporta nodrošināšanai. Rādītājs atbilst 55,86% kopējā finansējuma.
Galvenais īstenošanas posms	i.4.5.1.a Noslēgtie līgumi ar finansējuma saņēmēju par projekta īstenošanu (S451)	Noslēgto līgumu skaits ar finansējuma saņēmēju par projekta īstenošanu	Līgumi	KF		2				Projektu dati	

Tabula Nr. 2.4.13. (7-12)

ERAF: Mazāk attīstītie reģioni											
Intervences kategorijas		Finansējuma veids		Teritorija		Teritoriālie sasniegšanas mehānismi		ESF sekundāras tēmas (tikai ESF)		Tematiskie mērķi	
Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR
13	129 251 630	1	188 844 229	1	15 696 829	7	254 950 571	N/A	N/A	4	286 344 229
14	150 000 000	4	97 500 000	7	270 647 400	1	15 696 829				
43	5 886 840					5	15 696 829				
44	1 205 759										

Tabula Nr. 2.4.14. (7-12)

<i>KF: Mazāk attīstītie reģioni</i>											
Intervences kategorijas		Finansējuma veids		Teritorija		Teritoriālie sasniegšanas mehānismi		ESF sekundāras tēmas (tikai ESF)		Tematiskie mērķi	
Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR
70	16 277 515	1	173 105 522	7	85 749 524	7	194 266 292	N/A	N/A	4	194 266 292
11	26 597 247	4	21 160 770	1	108 516 768						
16	26 597 247										
43	108 516 768										
68	16 277 515										

2.5. Vides aizsardzība un resursu izmantošanas efektivitāte

- (372) Lai palielinātu resursu izmantošanas efektivitāti un ietekmi uz vides aizsardzību, veicinot pielāgošanos klimata pārmaiņām, risku novēršanu un pārvaldību, prioritārā virziena ietvaros paredzēts sniegt ERAF un KF atbalstu, vienlaikus apvienojot ieguldījumu prioritātes, kas noteiktas tematisko mērķu “Veicināt pielāgošanos klimata pārmaiņām, riska novēršanu un pārvaldību” un “Saglabāt un aizsargāt vidi un uzlabot resursu izmantošanas efektivitāti” ietvaros, ņemot vērā, ka īstenojamās plānotās darbības ir cita citu papildinošas un nodrošinās iedzīvotājiem iespēju dzīvot tīrā un sakārtotā vidē, īstenojot uz ilgtspējīgu attīstību vērstas darbības, saglabājot vides kvalitāti un bioloģisko daudzveidību, nodrošinot dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu, kā arī sabiedrības līdzdalību lēmumu pieņemšanā un informētību par vides stāvokli. Tādējādi tiks nodrošināti koncentrētāki un mērķtiecīgāki plānoto investīciju ieguldījumi DP 1.sadaļā definēto problēmu risināšanai.
- (373) **5.1.ieguldījumu prioritāte:** atbalstīt investīcijas, kas paredzētas, lai pielāgotos klimata pārmaiņām, tostarp izmantojot uz ekosistēmām balstītas pieejas.
- (374) **5.1.1.SAM: novērst plūdu un krasta erozijas risku apdraudējumu pilsētu teritorijās.**
- (375) Plūdu un erozijas rezultātā izraisītie postījumi nelabvēlīgi ietekmē iedzīvotāju dzīves kvalitāti un veicina vides piesārņojuma izplatīšanu Baltijas jūrā. Pielāgojoties klimata pārmaiņām, būtiski ir samazināt plūdu riskus pilsētām, infrastruktūras, kultūrvēsturiskiem un saimnieciskās darbības objektiem, lai nodrošinātu labvēlīgu iedzīvotāju dzīves kvalitāti. Veicot SAM paredzētās darbības, tiks panākts klimata pārmaiņu rezultātā izraisīto plūdu un krasta erozijas risku apdraudēto pilsētu iedzīvotāju skaita samazinājums pilsētās.
- (376) SAM plānotie pasākumi mazinās jūras krastu erozijas un upju plūdu rezultātā izraisīto apdraudējuma ietekmi gan uz nozīmīgiem infrastruktūras objektiem, piemēram, Liepājas NAI, gan ceļu posmiem, gan uz apdzīvotajām vietām, piemēram Ogri. Attiecīgi tiks samazināts plūdu un erozijas apdraudēto iedzīvotāju skaits Latvijā, tiks saglabāta vides kvalitāte un nodrošināta sabiedriski nozīmīgu vietu un infrastruktūras objektu aizsardzība.
- (377) Ieguldītās investīcijas, īpaši jūras krastu erozijas risku samazināšanā, līdz minimumam samazinās arī iespējama piesārņojuma izplatīšanu Baltijas jūrā, kas varētu negatīvi ietekmēt ne tikai Latvijas iedzīvotāju dzīves kvalitāti, bet arī visu Baltijas reģionu. Tās veicinās arī ESSBJR apakšmērķa “Pielāgošanos klimata pārmaiņām, risku novēršana un vadība” noteikto problēmu risināšanu.

Tabula Nr. 2.5.1. (3)

ERAF specifiskais rezultāta rādītājs

ID	Rādītājs	Mērvienība	Sākotnējā vērtība (2013. gadā)	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas biežums
r.5.1.1.a	Piesārņoto vietu un piesārņojumu emitējošo objektu, kuriem jāsamazina vides un sociālekonomisko zaudējumu risks, kas rastos šo vietu applūšanas gadījumā, skaits	Objektu skaits	88	74-58	VARAM sagatavotās atskaites par pretplūdu pasākumu īstenošanu	Reizi gadā

(378) **5.1.2. SAM: samazināt plūdu riskus lauku teritorijās.**

(379) Ieguldītās investīcijas mazinās lauku teritorijas applūšanas riskus. SAM ietvaros paredzēts palielināt polderu hidrobūvju un aizsargdambju noturību un īstenot potamālo upju regulēto posmu renovāciju vai rekonstrukciju, kā rezultātā tiks novērstas stratēģiski svarīgu infrastruktūras objektu (ceļu, automaģistrāļu u.c.) applūšanas iespējas un samazināsies applūstošo teritoriju skaits.

(380) Plānotie pasākumi samazinās plūdu apdraudējumu hidrobūvju aizsargātajās un potamālajām upēm pieguļošajās platībās, kas vienlaikus ļaus veicināt uzņēmējdarbības attīstību un uzlabot iedzīvotāju dzīves kvalitāti. Ieguldītās investīcijas papildus palielinās dabas teritorijas vērtību un pievilcīgumu, kā arī stimulēs to produktīvo izmantošanu.

Tabula Nr. 2.5.2. (3)

ERAF specifiskais rezultāta rādītājs

ID	Rādītājs	Mērvienība	Sākotnējā vērtība (2012. gadā)	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas biežums
r.5.1.2.a	Plūdu apdraudējums hidrobūvju aizsargātajās platībās	ha	82 300	35 000	Meliorācijas kadastra dati. ⁴⁹ Plūdu riska novērtēšanas un pārvaldības nacionālā programma	Reizi divos gados
r.5.1.2.b	Plūdu apdraudēto iedzīvotāju skaits Latvijā lauku teritorijā	Iedzīvotāju skaits	21 000	8 500	Meliorācijas kadastra dati. Plūdu riska novērtēšanas un pārvaldības nacionālās programmas atskaite	Reizi divos gados

Ieguldījumu prioritātes apraksts un indikatīvās atbalstāmās darbības

(381) Klimata pārmaiņu problēmas ar katru gadu kļūst arvien nopietnākas, un to ietekme dažādos reģionos ir atšķirīga. Latvijā klimata pārmaiņu ietekmē paaugstinās plūdu apdraudējums, un novērojama pastiprināta krastu erozija. Plūdu un krastu erozijas gadījumi var nodarīt bīstamus postījumus, proti, var tikt appludināti uzņēmumi, kas veic piesārņojošās darbības, vai citi objekti, kas var radīt nozīmīgu vides piesārņojumu vai atstāt būtisku nelabvēlīgu ietekmi uz iedzīvotāju veselību un ekosistēmu darbību.

(382) Latvijas upju baseīnu apgabalos kopumā ir uzskaitītas ap 200 tūkst. ha pavasara palu vai vasaras - rudens plūdu, kā arī jūras uzplūdu apdraudētās teritorijas (t.sk. katastrofāli – ap 100 tūkst ha), kurās upju un ezeru paaugstinātie līmeņi apdraud cilvēku radītās materiālās vērtības, veselību un dzīvību.

(383) Latvijas dabas un klimatiskajos apstākļos nokrišņu daudzums pārsniedz summāro iztvaikošanu gadā vidēji par 250 mm, bet nokrišņiem bagātos gados pat par 500 mm un vairāk. Applūšanas riska teritorijas visvairāk sastopamas potamālo, jeb samērā lēzeno upju posmos. Plūdu laikā, īpaši ledus sastrēguma rezultātā tiek appludinātas lielas apdzīvotas, vai citādi saimnieciski intensīvi izmantotas platības, nodarot zaudējumus saimnieciskajai un sociālajai videi ⁵⁰. Ar Daugavas HES kaskādi saistītā bīstamība ir tieši saistīta arī Rīgas HES inženieraizsardzības būvju – sūkņu staciju iespējamo avārijas situāciju (*force major*) potenciālo ietekmi Rīgas un Ogres teritorijās un to tuvējā apkārtnē, kas nenovēršamas gruntsūdeņu celšanās rezultātā novedīs pie plūdiem. Šobrīd Rīgas HES ūdenskrātuvju inženieraizsardzības būvju – sūkņu

⁴⁹ Meliorācijas kadastrs: <http://www.zmni.lv/lv/page/melioracija-kadastrs>

⁵⁰ Avots: MK 2007.12.20. rīkojumu Nr.830 apstiprinātā Nacionālā plūdu riska novēršanas programmā 2008.–2015.gadam

staciju spēka un vadības instalācijas ir jau kalpojušas 25 gadus, līdz ar to fiziski un morāli novecojušas, kas rada draudus apkārtējai sabiedrībai un videi⁵¹.

- (384) Būtiska problēma ir arī jūras krastu noskalošanās. Jūras uzplūdu rezultātā katru gadu tiek noskalotas jūras piekrastes teritorijas. Jūras krasta kopgarums Latvijā ir ap 496 km, no kuriem jūras uzplūdu tieši ietekmētās platības jūras krastu zonās ir kopumā ap 130 km garumā ar dažādu joslas platumu no 200 m līdz pat 1500 m. Vētru pastiprināšanās rezultātā jau pašlaik 25% no 496 km garās jūras piekrastes notiek intensīva krastu noskalošanās, gadā vidēji noskalojot aptuveni 20 ha zemes. Baltijas jūras līmenis līdz 2100.gadam celsies par vismaz 18 cm. Līdz ar to ir apdraudēti gan nozīmīgi infrastruktūras objekti, piemēram, Liepājas un Engures NAI, Užavas bāka, Kuivižu osta, ceļu posmi, gan apdzīvotas vietas.
- (385) Esošā kritiskā situācija norāda uz vitālo nepieciešamību uzsākt pretplūdu un krasta erozijas pārvaldības pasākumus. Galvenais uzdevums šo pasākumu īstenošanai ir riska novēršana vai samazināšana blīvi apdzīvotu vietu un piesārņojošu darbību veicošu objektu teritorijās. Tādējādi tiks novērsta vai samazināta ar iepriekš minētajiem riskiem saistītā nelabvēlīgā ietekme, īpaši uz cilvēku veselību un dzīvi, vidi, kultūras mantojumu, saimniecisko darbību un infrastruktūru. Pasākumi samazinās arī virszemes ūdensobjektu iespējamā piesārņojuma risku un krasta erozijas procesus jūras, upju, ezeru un HES uzpludinājumu krastos.
- (386) Par īpaši apdraudētajām teritorijām un tāpēc par prioritārām vietām aizsardzības pasākumu plānošanai tiek uzskatītas visas teritorijas, kuras kā visapdraudētākās izvērtētas plūdu novērtēšanas plānā, Daugavas HES kaskāde, Baltijas jūras un Rīgas jūras līča krasts. Kā galvenie apdraudējuma kritēriji tiek atzīti iepriekš notikuši nopietni plūdi, kam ir bijusi būtiska nelabvēlīga ietekme uz cilvēku veselību, vidi, kultūras mantojumu un saimniecisko darbību, un kas joprojām turpmāk varētu atkārtoties līdzvērtīgā vai pat lielākā apjomā, ja netiek veikti iespējamie pasākumi to novēršanai vai mazināšanai. Saskaņā ar šo klasifikāciju nepieciešams finansējums plūdu apdraudētām teritorijām, kurās atrodas saskaņā ar Padomes Direktīvu 91/271/EEK (1991.gada 21.maijs) izbūvētas vai izbūvējamas komunālo notekūdeņu attīrīšanas iekārtas (piemēram, Rīga, Daugavpils un Liepāja)⁵².
- (387) Lai nodrošinātu klimata pārmaiņu rezultātā izraisīto plūdu un erozijas risku apdraudēto iedzīvotāju skaita samazinājumu, ir paredzēti pasākumi blīvi apdzīvoto vietu un salīdzinoši nelielā teritorijā koncentrēto iedzīvotāju un infrastruktūras objektu aizsardzībai. Ievērojot ekosistēmu un to sniegto pakalpojumu lomu plūdu un erozijas riska mazināšanā, zaļās infrastruktūras izveide būs primārais risinājums vides risku mazināšanai vietās, kur to pielietošana ir tehniski un ekonomiski iespējama un efektīva. Tomēr zaļās infrastruktūras risinājumi nav piemērojami situācijās, kad klimata pārmaiņas un to izraisītās ārkārtējās dabas parādības jau apdraud izveidoto infrastruktūru (piemēram, esošās NAI applūšana vai daļēja ieskalošanas jūrā, izraisot ievērojamu vides piesārņojumu). Lai veicinātu zaļās infrastruktūras pielietošanu un attiecīgu projektu ieviešanu, projektu iesniegumu vērtēšanas kritērijos tiks noteikts projekta iesniedzēja pienākums iesniegt sagatavotu analīzi par izvēlēto risinājumu, zaļās infrastruktūras pielietošanas iespējām konkrētās teritorijas plūdu risku mazināšanai un alternatīvu izvērtējumu, t.sk., par iespējām izmantot zaļo infrastruktūru kā papildinošu risinājumu tradicionālajiem risinājumiem (infrastruktūras būves), ņemot vērā faktu, ka zaļā infrastruktūra pilnībā neizslēdz citu risinājumu iespējamību, bet drīzāk tos papildina.
- (388) Atbalsts paredzēts plūdu risku un krastu erozijas samazināšanai, primāri izvērtējot ekosistēmu pakalpojumus un zaļās infrastruktūras izmantošanas iespējas, hidrotehnisko būvju izveidei, paplašināšanai un rekonstrukcijai pilsētu un apdzīvotu vietu aizsardzībai, primāri atbalstot objektus ar vislielāko potenciālo kaitējumu videi un iedzīvotāju labklājībai un veselībai, kā arī erozijas risku mazinošus pasākumus:

⁵¹ Avots: MK 2007.12.20. rīkojumu Nr.830 apstiprinātā Nacionālā plūdu riska novēršanas programmā 2008.–2015.gadam

⁵² Avots: MK 2007.12.20. rīkojumu Nr.830 apstiprinātā Nacionālā plūdu riska novēršanas programmā 2008.–2015. gadam

- 1) Latvijas pilsētu un apdzīvoto vietu aizsardzībai ar blīvu apdzīvotību (indikatīvi – Rīga, Ventspils, Liepāja, Daugavpils, Ogre, Jelgava u.c.) aizsardzības pasākumi pret applūsuma risku, kas citā starpā ir saistīts ar jūras uzplūdiem vai upju gultnes piesērējumu, vai virszemes noteces ietekmi uz pilsētu lietās kanalizācijas sistēmām, pretplūdu aizsardzības pasākumi, t.sk. zaļās infrastruktūras pielietošana, hidrotehnisko būvju un aizsargbūvju rekonstrukcija un jaunu pretplūdu aizsargbūvju būvniecība;
- 2) Baltijas jūras Kurzemes piekrastē esošo sabiedriski nozīmīgu objektu aizsardzības pasākumi, objektus ietekmējošo erozijas un applūšanas risku novēršanai un jūras krastu aizsardzībai.

(389) Atbalsts paredzēts Plūdu riska novērtēšanas un pārvaldības programmā 2008.– 2015.gadam paredzētajiem, bet neīstenotajiem plūdu riska samazināšanas pasākumiem, Upju baseinu apsaimniekošanas plānos 2016.–2021.gadam noteiktajām pretplūdu aktivitātēm un Liepājas NAI aizsardzībai no jūras krastu erozijas. Visi pasākumi plūdu aizsardzības jomā tiks īstenoti saskaņā ar Plūdu riska novērtēšanas un pārvaldības programmu 2008.– 2015.gadam un Upju baseinu apsaimniekošanas plānos 2016.–2021.gadam iekļautajiem plūdu risku pārvaldības plāniem un tajos noteiktajiem mērķiem, pasākumiem un prioritātēm. Plūdu riska pārvaldības plāni teritorijām, kuros pastāv vai varētu rasties plūdu risks, tiks izstrādāti līdz 2015.gada beigām. Jāatzīmē, ka, lai pielāgotos klimata pārmaiņām, samazinot plūdu riskus, un nodrošinātu iedzīvotāju dzīves kvalitāti, kā arī saimnieciskās darbības konkurētspēju un turpmāku pastāvēšanu, ir nepieciešama arī aizsargdambju rekonstrukcija (Rīgas HES inženieraizsardzības būves un Lubāna ezera hidrotehniskās būves – aizsargdambji), vairāku polderu sūkņu staciju rekonstrukcija un potamālo upju regulēto posmu renovācija. Polderu darbības mērķis ir regulēt augsnes mitrumu polderos un to ietekmes zonā, lai novērstu stratēģiski svarīgu infrastruktūras objektu (ceļu, automaģistrāļu, pilsētu u.c.) applūšanas iespēju. Polderu teritorijās atrodas 39 ciemi un saimniecisko darbību veic 3561 saimniecība. Papildus tiks rekonstruētas 30 nozīmīgas hidrobūves, ievērojot nosacījumu, ja šīs darbības nemazina Natura 2000 teritoriju dabas vērtību, kā arī potamālo upju regulēto posmu renovācija 342 km garumā.

(390) **5.1.1.SAM indikatīvas atbalstāmās darbības** ir jūras krastu erozijas samazināšanas pasākumi, virszemes noteces un lietās ūdeņu novadīšanas infrastruktūras (t.sk. atbilstoša zaļā infrastruktūra) būvju sakārtošana un attīstīšana, plūdu apdraudēto teritoriju aizsardzība, veicot gan esošo hidrotehnisko būvju rekonstrukciju, gan jaunu pretplūdu aizsargbūvju būvniecību un zaļās infrastruktūras izveidi atbilstoši plūdu riska pārvaldības plāniem.

(391) **5.1.1.SAM mērķteritorija** – plūdu apdraudētās teritorijas, kā arī krasta erozijas apdraudētās apdzīvotās vietas un publiskās infrastruktūras objekti.

(392) **5.1.1.SAM indikatīvie finansējuma saņēmēji** – pašvaldības, iestādes vai komersanti, kuriem, pamatojoties uz normatīvajiem aktiem ir jānodrošina pretplūdu pasākumi, kas noteikti Upju baseinu apsaimniekošanas plānos, un kuru saimnieciskā darbība nav izraisījusi plūdu draudus. Īstenojamajām pretplūdu aktivitātēm jābūt saskaņā ar nacionālajiem plānošanas dokumentiem plūdu risku pārvaldības jomā. Ievērojot paredzēto darbību un pasākumu nozīmīgumu teritoriālā kontekstā, SAM mērķu īstenošana tiek plānota ciešā sadarbībā ar pašvaldībām un pašvaldību integrētajām attīstības programmām.

(393) **5.1.2.SAM indikatīvas atbalstāmās darbības** ir hidrotehnisko būvju – Lubāna ezera hidrotehnisko būvju, polderu sūkņu staciju un aizsargdambju – rekonstrukcija, potamālo upju regulēto posmu renovācija.

(394) **5.1.2.SAM mērķteritorija** – plūdu apdraudētās Latvijas lauku teritorijas un vietas ar risku publiskajai infrastruktūrai. Ievērojot plānoto darbību specifiku.

(395) **5.1.2.SAM indikatīvie finansējuma saņēmēji** – valsts iestādes un kapitālsabiedrības, kas saskaņā ar Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem ekspluatē un uztur valsts un valsts nozīmes pretplūdu būves un nodrošina pretplūdu pasākumus Latvijas lauku teritorijā. Lai efektīvāk sasniegtu SAM izvirzītos mērķus, tā ietvaros paredzētas darbības plānots īstenot

mijiedarbībā ar pašvaldību integrētajām attīstības programmām, pastiprinātu uzmanību pievēršot kritiski apdraudētajām teritorijām un nodrošinot ieguldīto investīciju efektīvāko atdevi.

(396) **5.1.1.SAM un 5.1.2.SAM ietekme uz HP “Ilgtspējīga attīstība”: tieša pozitīva.** HP ieviešana tiks nodrošināta, piemērojot kvalitātes un atbilstības kritērijus un iekļaujot darbības MK noteikumos par SAM ieviešanu. Projektu, kā arī citu darbību īstenošanai, kuru veikšana vai galarezultāts var būtiski ietekmēt vidi, Latvijā tiek veikts ietekmes uz vidi novērtējums saskaņā ar likumdošanas prasībām.⁵³

(397) **Projektu atlase:** Skatīt pielikumu “Projektu atlase”.

Tabula Nr. 2.5.3. (5)

ERAF kopējie un specifiskie iznākuma rādītāji

ID	Rādītājs	Mērvienība	Finansējums avots	Plānotā vērtība (2023.gadā)	Datu avots	Ziņošanas biežums
i.5.1.1.ak (CO20)	Iedzīvotāji, kuri gūst labumu no pretplūdu pasākumiem	Iedzīvotāju skaits	ERAF	200 000	Finansējuma saņēmēju iesniegtie pārskati	Reizi gadā
i.5.1.2.a	Rekonstruēto hidrobuļu skaits	Hidrobuļes	ERAF	30	Projektu dati	Reizi gadā
i.5.1.2.b	Rekonstruēto/renovēto valsts nozīmes ūdensnoteku garums	km	ERAF	342	Projektu dati	Reizi gadā

(398) **5.2.ieguldījumu prioritāte:** investēt atkritumu apsaimniekošanas nozarē, lai ievērotu Savienības *acquis* noteiktās prasības vides jomā un nodrošinātu dalībvalstu identificētās vajadzības pēc investīcijām, kas pārsniedz minētās prasības; vides saglabāšana un aizsardzība un resursu efektīvas izmantošanas veicināšana.

(399) **5.2.1.SAM: veicināt dažāda veida atkritumu atkārtotu izmantošanu, pārstrādi un reģenerāciju.**

(400) SAM paredzētas darbības veicinās vides *acquis* prasību izpildi atkritumu jomā (piemēram, Direktīva 2008/98/EK, Direktīva 1999/31/EK, Direktīva 94/62/EK, Direktīva 2012/19/EK, 2000/53/EK utt.), it īpaši attiecībā uz atkritumu pārstrādi.

(401) Ievērojot atkritumu pārstrādes un apglabāšanas mērķi – palielināt atkritumu sagatavošanu dažādu materiālu otrreizējai lietošanai un citu atkritumos esošo materiālu pārstrādei, nodrošinot, ka atkritumi pēc iespējas tiek atgriezti atpakaļ ekonomiskajā apritē – SAM paredz atkritumu saimniecības attīstību, ieguldot investīcijas dalītas atkritumu vākšanas sistēmas attīstībā, atdalot pārstrādājamo iepakojumu, kā arī veicinot atkritumu apstrādes un pārstrādes jaudas palielināšanu Latvijā un no atkritumiem iegūtā kurināmā ražošanu un tā turpmāku izmantošanu enerģijas ražošanai.

Tabula Nr. 2.5.4. (3)

KF specifiskais rezultāta rādītājs

⁵³ Saskaņā ar likumu „Par ietekmes uz vidi novērtējumu”, MK 17.02.2004. noteikumiem Nr. 91 „Kārtība, kādā reģionālā vides pārvalde izdod tehniskos noteikumus paredzētajai darbībai, kurai nav nepieciešams ietekmes uz vidi novērtējums”, kā arī MK 2004.gada 23.marta noteikumiem Nr.157 “Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums”

ID	Rādītājs	Mērvienība	Sākotnējā vērtība (2012. gadā)	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas biežums
r.5.2.1.a	Pārstrādātais un reģenerētais atkritumu daudzums attiecībā pret attiecīgajā gadā radīto atkritumu daudzumu ⁵⁴	%	34,97	59	Informācija no statistiskajiem pārskatiem	Reizi gadā

Ieguldījumu prioritātes apraksts un indikatīvās atbalstāmās darbības

(402) Izvērtējot Latvijas iespējas sasniegt atkritumu apsaimniekošanai uzstādītos mērķus, identificētas problēmas atsevišķās jomās:

- 1) uzsāktā atkritumu dalītās vākšanas infrastruktūras izveide nenodrošina:
 - a. nepieciešamo valsts teritorijas pārklājumu. Atkritumu dalītas savākšanas sistēma papīram, metālam, plastmasai un stiklam nenodrošinās šo pakalpojuma pieejamību visā valsts teritorijā, kā arī problēmas būs sagatavot otrreizējai izmantošanai un pārstrādāt vismaz 50% (pēc svara) majsaimniecības atkritumos un citās līdzīgās atkritumu plūsmās esošos papīra, metāla, plastmasas un stikla atkritumus (Direktīva 2008/98/EK par atkritumiem un par dažu direktīvu atcelšanu),
 - b. priekšnosacījumus iepakojuma un izlietotā iepakojuma reģenerācijai un pārstrādei atbilstoši Direktīvai 94/62/EK par iepakojumu un izlietoto iepakojumu,
 - c. priekšnosacījumus nolietoto transportlīdzekļu savākšanai, reģenerācijai un pārstrādei atbilstoši Direktīvai 2000/53/EK par nolietotajiem transportlīdzekļiem;
- 2) problemātiski būs samazināt bioloģiski noārdāmo atkritumu daudzumu apglabājamajos atkritumos līdz 35% no 1995.gadā apglabātā bioloģiski noārdāmo atkritumu daudzuma (Direktīva 1999/31/EK par atkritumu poligoniem).

(403) Latvija daudzos aspektos neizpilda vides *acquis* atkritumu jomā (Direktīva 2008/98/EK, Direktīva 1999/31/EK, Direktīva 94/62/EK, Direktīva 2012/19/EK, 2000/53/EK) prasības, it īpaši attiecībā uz atkritumu pārstrādi. 2010.gadā bioloģiski noārdāmie atkritumi radīti 382 099 tonnu apjomā, no kā pārstrādāti 40,11% (direktīvā noteiktais mērķis – 65%). Sadzīves (majsaimniecības) un tiem līdzīgie atkritumi 2010. gadā radīti 649 485 tonnu apjomā, no kā pārstrādāti 16,2% (direktīvā noteiktais mērķis – 50%), savukārt radītais iepakojums apjoms ir 213 906 tonnas, no kā pārstrādāti 48,92% (direktīvā noteiktais mērķis – 55%). Attiecībā uz nolietotajiem transportlīdzekļiem un elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumiem, 2010.gadā tika saražotas attiecīgi 10 640 un 5 020 tonnas, savukārt pārstrādāti 85% no savāktā daudzuma (direktīvā noteiktais mērķis nolietotajiem transportlīdzekļiem ir 95% un elektroniskajiem un elektronisko iekārtu atkritumiem – 85%). Laika posmā līdz 2020.gadam varētu būt sarežģīti sasniegt dalītās savākšanas un pārstrādes mērķus atsevišķām atkritumu plūsmām, it īpaši attiecībā uz Direktīvā 2008/98/EK, Direktīvā 94/62/EK, Direktīvā 2012/19/EK, kā arī Direktīvā 1999/31/EK noteikto apjomu. Tomēr, ir plānots, ka 2022. gadā tiks nodrošināta atkritumu apsaimniekošanas jomas direktīvu prasību izpilde 100% apmērā attiecībā uz atsevišķu atkritumu veidu pārstrādi un reģenerāciju. Lai sasniegtu minētos mērķus, normatīvajos aktos pārņemti ES noteiktie mērķi dažādu atkritumu plūsmu savākšanai un pārstrādei, kā arī tiks izmantoti KP fondu līdzekļi, kas ļaus nodrošināt daļu no šo mērķu īstenošanas apjomiem. Lai pilnībā sasniegtu direktīvu prasības, ir izstrādāta valsts politika, kas, tostarp, noteikta Valsts atkritumu apsaimniekošanas plānā, kas paredz piesaistīt gan komersantu, gan pašvaldību

⁵⁴ Plānotā vērtība 2023. gadā, ko plānots sasniegt, izmantojot samazinātu atbalsta likmi. Rezultāta rādītājs parāda atkritumu daudzumu gadā, pārstrādāts un reģenerēts, pret attiecīgajā gadā radīto atkritumu daudzumu. Mērķa vērtība noteikta, ievērojot pārstrādāto atkritumu daudzumu, ES direktīvu prasības, kā arī pieejamo finansējuma apjomu.

ieguldījumus atkritumu apsaimniekošanas jomā. Tāpat Latvijas normatīvajos aktos ir noteikta atkritumu apsaimniekošanā iesaistīto iestāžu un komersantu pienākumi un atbildība attiecībā uz direktīvās noteikto mērķu izpildi, tajā skaitā, īstenojot paplašināto ražotāja atbildību. Ražotāja atbildība ir noteikta par atsevišķu veidu preču atkritumu savākšanas, pārstrādes un reģenerācijas nodrošināšanu (piemēram, elektriskās un elektroniskās iekārtas, baterijas un akumulatori, riepas, smērēļļas un eļļas filtri). Atkritumu apsaimniekošanas mērķu izpildi veicina arī dažādi ekonomiski instrumenti, piemēram, DRN par atkritumu apglabāšanu poligonos vai par videi kaitīgo preču realizāciju. Ir jāizvērtē nepieciešamība noteikt atbildību un, iespējams, administratīvos sodus par direktīvās noteikto mērķu sasniegšanu, kā arī jākontrolē atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu atbilstība normatīvo aktu prasībām.

- (404) Latvija ir izpildījusi Direktīvas 2006/66/EK par baterijām un akumulatoriem, un to atkritumiem izvirzītās savākšanas un pārstrādes prasības, kā arī elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumu reģenerācijas un pārstrādes prasības atbilstoši Direktīvai 2012/19/EK. Latvija jau šobrīd izpilda arī Direktīvā 2008/98/EK noteikto mērķi, kopumā pārstrādājot 333 tūkst. tonnu jeb 94,7% no 2012.gadā Latvijā būvniecībā savāktu atkritumu apjoma, apglabājot 6813 tonnas minēto atkritumu.
- (405) Saskaņā ar valsts statistikas datiem lielākā daļa no dalīti savāktajiem pārstrādājamiem atkritumiem tiek eksportēta. 2012.gadā vairāk kā 80% eksportēts papīra un kartona iepakojums un papīrs un kartons, ~90% apmērā eksportēts plastmasas iepakojums un plastmasa, būtisks ir arī metāla atkritumu eksports – 75% no savāktā⁵⁵, jo atkritumu pārstrādes jaudas Latvijā nav pietiekamas vai arī saimnieciski izdevīgāka ir atkritumu transportēšana pārstrādei uz ārzemēm. Lai pēc iespējas tuvu atkritumu radīšanas vietai valstī izmantotu atkritumus kā resursu un samazinātu atkritumu pārvadāšanas rezultātā vidē nonākošā piesārņojuma apjomu, jāpalielina atkritumu pārstrādes jaudas, tostarp ievērojot kaimiņvalstu atkritumu pārstrādes iespējas. Piemēram, tikai 25% no nepieciešamajiem ekonomiski pamatotiem atkritumu dalītas vākšanas punktiem ir ierīkoti līdz 2012.gada beigām (ar KP fondu atbalstu ierīkoti vairāk kā 1000 dalītās vākšanas punkti, 29 atkritumu šķirošanas laukumi, 11 kompostēšanas laukumi un 15 šķirošanas pārkraušanas centri), kas apdraud vides *acquis* izpildi attiecībā uz dalītas atkritumu savākšanas sistēmas izveidi (papīram, metālam, plastmasai un stiklam), atkritumu sagatavošanu otrreizējai izmantošanai vai pārstrādei, kā arī attiecībā uz iepakojuma un izlietotā iepakojuma un nolietoto transportlīdzekļu reģenerāciju un pārstrādi. 2010.gadā pārstrādāti 16,2% mājāsaimniecības un tiem līdzīgu atkritumu apjomi, 2011.gadā – 17,8 % un 2012.gadā – 18,4% šo atkritumu⁵⁶.
- (406) Atbilstoši Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānam atkritumu sagatavošanai atkārtotai izmantošanai, reģenerācijai un pārstrādei izmantojamās metodes ir noteiktas MK noteikumos par atkritumu reģenerācijas un apglabāšanas veidiem. Plāna darbības laikā no valsts puses tiks veicināta:
- 1) atkritumu pārstrādi vai reģenerāciju atbalstošās infrastruktūras veidošana, tādējādi veicinot atkritumu pārstrādi un reģenerāciju, it īpaši attiecībā uz mājāsaimniecību un bioloģiski noārdāmajiem atkritumiem (loģistika);
 - 2) bioloģiski noārdāmo atkritumu kompostēšana un anaerobā pārstrāde;
 - 3) atkritumu sagatavošana atkārtotai izmantošanai, ja turpmākā atkārtotā izmantošana būs zināma;
 - 4) atkritumu sagatavošana pārstrādei vai reģenerācijai;
 - 5) esošo atkritumu pārstrādes vai reģenerācijas uzņēmumu jaudu palielināšana;
 - 6) jaunu atkritumu pārstrādes vai reģenerācijas uzņēmumu izveide, ja tas ir tehniski un ekonomiski pamatoti.
- (407) Saskaņā ar Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānā 2013.–2020.gadam noteikto netiks atbalstīti tādi atkritumu pārstrādes veidi, kas saistīti ar atkritumu uzglabāšanu pirms citu

⁵⁵ <http://parissrv.lv/gmc.lv/#viewType=wasteReports&incrementCounter=1>

⁵⁶ Minētais aprēķins ir veikts atbilstīgi Lēmuma 2011/753/ES 3. panta 1. punktam izvēlētajai 4. metodei

pārstrādes un reģenerācijas darbību veikšanas, ja nebūs apliecinājuma tam, ka minētā pārstrāde un reģenerācija tiešām notiks.

(408) Tas palīdzētu izmantot atkritumus kā resursu pēc iespējas tuvu atkritumu radīšanas vietai, samazinātu atkritumu pārveidošanas rezultātā vidē nonākošā piesārņojuma apjomu un atkritumu eksporta īpatsvaru.

(409) Pārstrādājamo atkritumu plūsmas prioritārā secībā ir sekojošas:

1. Mājsaimniecības un tiem līdzīgiem atkritumiem, t.sk., tajos esošais papīrs, metāls, stikls un plastmasa.
2. Bioloģiski noārdāmie atkritumi.
3. Elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumi.
4. Izlietotais iepakojums.
5. Nolietoti transportlīdzekļi.
6. Būvniecības un būvju nojaukšanas atkritumi.

(410) Lai sasniegtu direktīvu prasības atkritumu saimniecības jomā, nepieciešams palielināt bioloģiski noārdāmo, sadzīves un tiem līdzīgu atkritumu, iepakojuma pārstrādes apjomu, tādējādi samazinot apglabāto atkritumu apjomu un palielinot atkritumu pārstrādes apjomu. Tiks noteikti kvalitātes kritēriji komposta/fermentācijas atliekām, lai to varētu izmantot citur tautsaimniecībā (lauksaimniecībā, būvniecībā, mežsaimniecībā, ceļu būvē, u.tml.). Tiks izvērtētas arī iespējas normatīvajos aktos noteikt ierobežojumu vai aizliegumu apglabāt poligonos bioloģiski noārdāmos atkritumus vai atkritumus, kuriem pastāv pārstrādes iespējas. Tāpat tiks izvērtētas un noteiktas diferencētas DRN likmes par atkritumu apglabāšanu apsvērta DRN likmju palielināšana par atkritumu apglabāšanu poligonos un palielinātas nodokļa likmes par atkritumu apglabāšanu poligonos, kā arī tiks izvērtēta DRN piemērošanas efektivitāte un nepieciešamība palielināt DRN likmes par videi kaitīgām precēm, iepakojumu nolietotiem transportlīdzekļiem, kā arī izvērtēta nepieciešamība paplašināt ražotāju atbildības sistēmas piemērošanu (piemēram, preses izdevumiem un reklāmām). Vienlaikus ir jāizvērtē arī no atkritumiem iegūta kurināmā ražošanas un turpmākās izmantošanas iespējas, novērtējot bioloģisko atkritumu izmantošanas potenciālu, t.sk. izmantot enerģijas ražošanai, ja tas ir tehniski un ekonomiski pamatoti atkritumu apsaimniekošanas sistēmas turpmākās attīstības kontekstā. Labāks sistēmas darbības sniegums var tikt nodrošināts, pašvaldībām savstarpēji sadarbojoties un ņemot vērā reģionālās attīstības nosacījumus. Tāpat, lai nodrošinātu izveidotās atkritumu apsaimniekošanas darbību, tiks pastiprināta sabiedrības informēšana un izglītošana par atkritumu rašanās novēršanas pasākumiem un par atkritumu dalīto vākšanu.

(411) Lai uzlabotu un pilnveidotu situāciju atkritumu saimniecības sektorā, it īpaši palielinātu atkritumu pārstrādes un reģenerācijas apjomus un šīs darbības veiktu pēc iespējas tuvu atkritumu radīšanas avotam, piemērojot atklātā konkursa procedūru, 2014.–2020.gada plānošanas perioda ietvaros atbalsts tiek prioritāri vērsts uz vides acquis izpildi. Plānošanas perioda ietvaros lielākais atbalsts tiks sniegts atkritumu dalīto vākšanas attīstībai (papīrs, metāls, stikls un plastmasa), bioloģisko atkritumu apglabāšanai poligonos novēršanai, atkritumu sagatavošanai atkārtotai izmantošanai, kā arī atkritumu pārstrādei un reģenerācijai.

Prioritārā secībā atbalsts plānots:

1. Visu veidu atkritumu sagatavošanu atkārtotai izmantošanai.
2. Visu veidu atkritumu sagatavošanu pārstrādei vai reģenerācijai, (it īpaši attiecībā uz mājsaimniecības vai tiem līdzīgu atkritumu dalīto vākšanu visos atkritumu apsaimniekošanas reģionos, lai nodrošinātu pakalpojumus visiem atkritumu radītājiem).
3. Esošo atkritumu pārstrādes vai reģenerācijas uzņēmumu jaudu palielināšanu;
4. Atkritumu pārstrādi vai reģenerāciju atbalstošās infrastruktūras veidošanu.

5.2.1.SAM ietvaros plānots atbalstīt:

- 1) atkritumu dalītas savākšanas sistēmas attīstību (dalītas vākšanas punktu izveidi un aprīkošanu, kā arī dalītas vākšanas laukumu izveidi un aprīkošanu);

- 2) atkritumu automātisko šķirošanas līniju ierīkošanu ar mērķi nodalīt atkritumus, kas ir piemēroti atkārtotai atkritumu pārstrādei, reģenerācijai vai atkārtotai izmantošanai;
- 3) atkritumu pārstrādes un reģenerācijas veicināšanu:
 - a. bioloģiski noārdāmo atkritumu kompostēšanu un anaerobā pārstrādi;
 - b. atkritumu pārstrādei vai reģenerācijai atbalstošās infrastruktūras veidošanu atkritumu sagatavošanu atkārtotai izmantošanai,
 - c. atkritumu sagatavošanu pārstrādei vai reģenerācijai,
 - d. esošo atkritumu pārstrādes jaudu palielināšanu (papīrs, metāls, plastmasa).

Īpaša uzmanība tiks pievērsta iekārtu tehniski ekonomiskajiem aspektiem un iekārtu efektīvai darbībai, lai nodrošinātu virzību un atkritumu jomas vides *aquis* izpildi.

(412) Lai nodrošinātu atkritumu saimniecības jomas infrastruktūras trūkumu un vajadzību analīzi un detāli izvērtētu 2014.–2020.gada finanšu plānošanas perioda potenciāli atbalstāmās aktivitātes un to apjomu, VARAM ir iepirkusi pakalpojumu „2014.–2020.gada finanšu plānošanas perioda potenciāli atbalstāmo vides aizsardzības aktivitāšu ekonomisko ieguvumu novērtējums”. Šī līguma ietvaros paredzēts:

- 1) sagatavot novērtējumu par atkritumu apjomu dinamiku, tajā skaitā prognozes laika posmam līdz 2020.gadam;
- 2) apkopot informāciju par izveidoto atkritumu savākšanas punktiem un atkritumu šķirošanas laukumiem un to skaitu Latvijas pašvaldībās, kā arī sagatavot priekšlikumus, par šo punktu un laukumu attīstības nepieciešamībām;
- 3) sagatavot izvērtējumu par esošām iekārtām atkritumu sagatavošanai, apglabāšanai vai reģenerācijai, atkritumu reģenerācijai un pārstrādei un to jaudām, iekļaujot informāciju par attiecīgajās iekārtās notiekošo procesu efektivitāti un esošo iekārtu potenciālām jaudām, kā arī sagatavot priekšlikumus par nepieciešamajiem uzlabojumiem un iespējamo atbalstu no KP fondiem;
- 4) izvērtēt no atkritumiem iegūta kurināmā ražošanas iespējas Latvijā un izmantošanas iespējas Latvijā un tuvākajās ārvalstīs;
- 5) novērtēt enerģijas ražošanā izmantojamo bioloģiski noārdāmo atkritumu daudzumu un pieejamību, kā arī esošās un papildu nepieciešamās jaudas;
- 6) novērtēt ekonomiskos ieguvumus;
- 7) sniegt priekšlikumus par prioritāri atbalstāmām darbībām no KP fondu 2014.–2020.gada plānošanas perioda līdzekļiem un par KP fondu 2014.–2020.gada plānošanas perioda līdzekļiem finansēto projektu vērtēšanas kritērijiem.

Šī pētījuma rezultāti, kas iekļaus atkritumu sektora izvērtējumu direktīvās noteikto mērķu sasniegšanas kontekstā, t.sk., ņemot vērā arī 2007.–2013.gada plānošanas perioda ietvaros īstenoto projektu sasniegtos rezultātus, tiks atspoguļoti Partnerības līguma starpposma ziņojumā, kas tostarp aprakstīs, kā un ar kādiem papildu resursiem tiks risinātas identificētās nozares vajadzības, lai izpildītu vides *acquis* prasības atkritumu nozarē.

- (413) Ieguldītās KF investīcijas un veiktās darbības nodrošinās pārstrādei un reģenerācijai nodoto atkritumu daudzuma attiecībā pret attiecīgajā gadā radīto atkritumu daudzumu palielinājumu par 35%, veicinās sabiedrības informētību par atkritumu dalītas vākšanas sistēmu un iedzīvotāju aktīvo dalību iepakojuma apsaimniekošanas sistēmas procesā.
- (414) KF ieguldītās investīcijas veicinās to, lai ekonomiskajā apritē tiktu nodrošināta kvalitatīvu pārstrādātu materiālu izmantošana, kas savukārt sekmēs ekonomikas attīstību un izaugsmi. Atkritumu dalītas savākšanas, sagatavošanas pārstrādei, pārstrādes un reģenerācijas attīstība nodrošinās arī nodarbinātības situācijas uzlabošanu, līdz ar to atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras attīstības rezultātā radīsies jaunas darbavietas.
- (415) Atbalstot atkritumu dalītas savākšanas sistēmas attīstību, atkritumu pārstrādes veicināšanu un iepakojuma apsaimniekošanas sistēmas attīstību, kā arī piemērojot citas nacionālās iniciatīvas – paaugstinātas nodokļa likmes par atkritumu apglabāšanu un uzlabojot normatīvos aktus atkritumu hierarhijas ieviešanas veicināšanai, tiks samazināts radīto atkritumu apjoms un sadzīves atkritumu poligonos apglabājamo bioloģiski noārdāmo sadzīves atkritumu daudzums

un palielināts otrreizēji pārstrādāto un reģenerācijai nodoto atkritumu īpatsvars, nodrošinot resursu efektīvu izmantošanu.

- (416) **Indikatīvās atbalstāmās darbības:** atkritumu dalītas savākšanas sistēmas attīstība, tai skaitā, atkritumu dalītas vākšanas punktu un laukumu izveide un aprīkošana, atkritumu sagatavošana atkārtotai izmantošanai un atkritumu sagatavošana pārstrādei vai reģenerācijai, atkritumu automātisko šķirošanas līniju ierīkošana, atkritumu pārstrādes jaudu palielināšana, bioloģiski noārdāmo atkritumu kompostēšana un anaerobā pārstrāde, kā arī sabiedrības informēšanas pasākumi.
- (417) **Indikatīvā mērķa grupa:** iedzīvotāji, saimnieciskās darbības veicēji, pašvaldības un visa sabiedrība kopumā. Lai efektīvāk sasniegtu SAM izvirzītos mērķus, tā ietvaros pašvaldību paredzētas darbības, kas vērstas uz pašvaldību autonomo funkciju izpildi sadzīves atkritumu apsaimniekošanas jomā, plānots īstenot atbilstoši pašvaldību integrētajām attīstības programmām.
- (418) **Projektu atlase:** Skatīt pielikumu “Projektu atlase”.
- (419) **Ietekme uz HP “Ilgtspējīga attīstība”:** tieša pozitīva. HP ieviešana tiks nodrošināta, piemērojot kvalitātes vai atbilstības kritērijus un iekļaujot darbības MK noteikumos par SAM ieviešanu. Projektu, kā arī citu darbību īstenošanai, kuru veikšana vai galarezultāts var būtiski ietekmēt vidi, Latvijā tiek veikts ietekmes uz vidi novērtējums saskaņā ar likumdošanas prasībām.⁵⁷

Tabula Nr. 2.5.5. (5)

KF kopējais iznākuma rādītājs

ID	Rādītājs	Mērvienība	Finansējums avots	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas biežums
i.5.2.1.ak (CO17)	Atkritumu pārstrādes jaudas pieaugums	Tonnas gadā	KF	423 120,5 ⁵⁸	Projektu dokumentācija un iesniegtie pārskati	Reizi gadā

- (420) **5.3. ieguldījumu prioritāte:** investēt ūdenssaimniecības nozarē, lai ievērotu Savienības *acquis* noteiktās prasības vides jomā un nodrošinātu dalībvalstu identificētās vajadzības pēc investīcijām, kas pārsniedz minētās prasības.
- (421) **5.3.1. SAM: attīstīt un uzlabot ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmas pakalpojumu kvalitāti un nodrošināt pieslēgšanas iespējas.**
- (422) SAM ietvaros tiek veicināta ES vides *acquis* direktīvu prasību izpilde, ieguldot investīcijas kanalizācijas tīklu paplašināšanā un rekonstrukcijā, NAI darbības uzlabošanā, kā arī dzeramā ūdens kvalitātes uzlabošanai attiecīgi veicinot ūdenssaimniecības pakalpojumu faktisko lietojumu un mazināt vides piesārņojumu.
- (423) Ir plānots, ka ar ieguldītajām investīcijām ūdenssaimniecības pakalpojumos iedzīvotāju īpatsvars aglomerācijās ar CE lielāku par 2 000, kam nodrošināta normatīvo aktu prasībām atbilstošu centralizēto notekūdeņu apsaimniekošanas pakalpojumu pieejamība, paaugstināsies no 93% (pēc 2007.–2013.gada plānošanas perioda projektu izpildes) līdz 97% katrā aglomerāciju grupā (I grupa CE > 100 000, II grupa CE 10 000 – 100 000, III grupa CE 2000 – 10 000). Savukārt faktisko kanalizācijas pieslēgumu skaita īpatsvars pieaugs no 79%

⁵⁷ Saskaņā ar likumu „Par ietekmes uz vidi novērtējumu”, MK 17.02.2004. noteikumiem Nr.91 „Kārtība, kādā reģionālā vides pārvalde izdod tehniskos noteikumus paredzētajai darbībai, kurai nav nepieciešams ietekmes uz vidi novērtējums”, kā arī MK 2004.gada 23.marta noteikumiem Nr.157 “Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums”

⁵⁸ Plānotā vērtība 2023.gadā, ko plānots sasniegt, novirzot daļu finansējuma ar samazinātu atbalsta likmi

2012.gadā līdz 92% 2023.gadā, izmantojot KP fondu līdzekļus un nacionālās likumdošanas iniciatīvas.

- (424) Uzmanība tiks pievērsta arī kanalizācijas tīklu rekonstrukcijai vidē novadītā piesārņojuma samazināšanai. Lai veicinātu ūdenssaimniecības pakalpojumu lietošanu, ir plānoti arī sabiedrības informēšanas pasākumi.
- (425) SAM paredzēti pasākumi vienlaicīgi veicinās arī ESSBJR apakšmērķa “Skaidrs ūdens jūrā” plānoto rezultātu sasniegšanu.

Tabula Nr. 2.5.6. (3)

KF specifiskais rezultāta rādītājs

ID	Rādītājs	Mērvienība	Sākotnējā vērtība (2013.gadā)	Plānotā vērtība (2023.gadā)	Datu avots	Ziņošanas biežums
r.5.3.1.a	Iedzīvotāju skaits, kam nodrošināti faktiski centralizēto notekūdeņu apsaimniekošanas pakalpojumu pieslēgumi.	Iedzīvotāji	1 279 578 ⁵⁹	1 338 300	Projektu dati	Reizi gadā
r.5.3.1.b	Iedzīvotāju īpatsvars, kam nodrošināti normatīvo aktu prasībām atbilstošu centralizēto notekūdeņu apsaimniekošanas pakalpojumu pieslēgumi	%	79	92	Projektu dati	Reizi gadā

Ieguldījumu prioritātes apraksts un indikatīvās atbalstāmās darbības

- (426) Vēl arvien aglomerācijās nav rekonstruēta liela daļa ūdensapgādes un kanalizācijas tīklu, izraisot vides piesārņojumu nolietotu kanalizācijas tīklu radīto noplūžu dēļ. Pēc 2007.–2013.gada plānošanas perioda projektu īstenošanas 22 no 89 aglomerācijām būs izpildītas ES direktīvas 91/271/EEK prasības, bet vēl 67 aglomerācijās būs jāveic ieguldījumi notekūdeņu savākšanas sistēmās, lai centralizēti tiktu savākti visi aglomerācijā radītie notekūdeņi. Iedzīvotājiem, it īpaši no sociālā riska grupām, nav pietiekamu finanšu resursu, lai izbūvētu pievadus un māju iekšējos tīklus savā nekustamajā īpašumā, kas ļautu izmantot centralizētos ūdenssaimniecības pakalpojumus.
- (427) Atbilstoši 2007.–2013.gada plānošanas perioda pabeigto ūdenssaimniecības projektu ieviešanas rādītājiem, zudumi no dzeramā ūdens tīkliem samazinājušies kopumā par 42% gadā, bet notekūdeņu tīklu noplūdes vidēji projektos samazinātas par 22%. Savukārt attiecībā uz novadīto piesārņojumu BSP₅ īpatsvars samazinājies no ~85% 2008. gadā līdz ~48% 2012. gadā, kopējā slāpekļa īpatsvars no ~94% uz ~75% un kopējā fosfora – no ~93% līdz ~64%. Indikatīvi noteikts, ka pēc 2007.–2013. gada projektu īstenošanas, vienlaikus nodrošinot

⁵⁹ Plānotā vērtība 2023.gadā, ko plānots sasniegt, novirzot daļu finansējuma pieslēgumu izbūvei un izmantojot likumdošanas instrumentus faktisko pieslēgumu veicināšanai. Rezultāta rādītājs parāda Iedzīvotāju skaitu, kam nodrošināti faktiski centralizēto kanalizācijas pakalpojumu pieslēgumi Rezultāta rādītāja bāzes vērtība noteikta, ņemot vērā VARAM veikto apkopojumu par KP fondu 2007.–2013.gada plānošanas periodā pabeigtajiem un ieviešanā esošajiem ūdenssaimniecību projektiem, kas vērsti uz ūdenssaimniecību infrastruktūras attīstību aglomerācijās, kur CE ir lielāks par 2000. Bāzes vērtība- 1279578 iedzīvotāji jeb 79% no aglomerācijas zonas iedzīvotājiem- aprēķināta, ņemot vērā notekūdeņu savākšanas pakalpojuma aglomerācijas zonā jau šobrīd faktisko šo pakalpojumu lietotāju skaitu,. Saskaņā ar KP fondu 2007.–2013.gada plānošanas periodā īstenoto projektu pēcieviešanas periodā plānoto faktisko pieslēgumu izveidi plānots, ka pēc visu projektu pēcuzraudzības perioda, iedzīvotāju īpatsvars, kuri izmantos tiem pieejamo pakalpojumu veidu, sasniegs 85,5% attiecībā uz centralizēto kanalizācijas tīklu izmantošanu. Īstenojot 2014.–2020.gada plānošanas perioda projektus, tiks panākts, ka iedzīvotāju skaita palielinājums notekūdeņu aglomerācijās ar CE>2000, kuriem šī SAM ietvaros tiks radīts pieslēgums centralizētajiem kanalizācijas tīkliem, kopumā palielināsies par 6.5 %, sasniedzot 92 % no visiem notekūdeņu aglomerācijā ar CE>2000 dzīvojošajiem iedzīvotājiem jeb 1338300 iedzīvotājus. Gadījumā, ja būs pieejams papildus finansējums, līdzfinansējuma likme tiks pārskatīta.

reālus pakalpojumu pieslēgumus 89 aglomerācijās ar CE>2000, vidē novadītā piesārņojuma apjoms 2015.gadā būs samazinājies par gandrīz 50%, salīdzinot ar 2007.gadu.

- (428) Lai veicinātu pieslēgumus pie centralizētām ūdenssaimniecības sistēmām, saskaņā ar likumprojektu “Ūdenssaimniecības pakalpojumu likums” ir plānots noteikt, ka ūdensapgādes un kanalizācijas pieslēgumu izveidi lietotājs varēs apmaksāt pa daļām, vienojoties par to ar pakalpojumu sniedzēju, un vietējā pašvaldība, pamatojoties uz apstiprināto pašvaldības budžetu kārtējam gadam, varēs pieņemt lēmumu par līdzfinansējuma piešķiršanu nekustamā īpašuma pieslēgšanai pie centralizētajām sistēmām. “Ūdenssaimniecības pakalpojumu likums” (pēc apstiprināšanas Saeimā) noteiks prasības pakalpojumu lietotājam nodrošināt publisko finansēšanas avotu finansētā ūdenssaimniecības projektā plānoto pieslēgumu izveidi atbilstoši projektā paredzētajam pieslēgumu nodrošinājuma plānam ne vēlāk kā piecu gadu laikā pēc projekta pabeigšanas. Likumprojektā ir arī dots deleģējums pašvaldībām izdot saistošos noteikumus par ūdenssaimniecības sistēmu lietošanu un aizsardzību, tai skaitā noteikt prasības ūdenssaimniecības pakalpojumu sniegšanai un lietošanai savā administratīvajā teritorijā, kā arī administratīvo atbildību par šo noteikumu pārkāpšanu.
- (429) Bez pieslēgumu izveides un notekūdeņu attīrīšanas tehnoloģiju uzlabošanas iekārtās, kuras rada papildu slodzi uz riska ūdensobjektiem, jo nenodrošina notekūdeņu atbilstošu attīrīšanu no biogēnajiem elementiem, tai skaitā eitrofikāciju limitējošā biogēnā elementa – fosfora, nebūs iespējams nodrošināt arī riska ūdensobjektu stāvokļa uzlabošanu atbilstoši Ūdens struktūrdirektīvas prasībām. 24 aglomerācijās notekūdeņi tiek novadīti tieši riska ūdensobjektos, bet 11 aglomerācijās – riska ūdensobjektu sateces baseinos. Pēc 2015.gada vēl 13 aglomerācijās ar CE virs 2000 būs jāuzlabo notekūdeņu attīrīšanas iekārtas, jo upju baseinu apsaimniekošanas plānos ir rekomendēts nepieciešamais papildu pasākums – trešējā notekūdeņu attīrīšana. Arī 14 aglomerācijām ar CE 200 – 2000 nepieciešama notekūdeņu attīrīšanas uzlabošana, jo to notekūdeņi tiek novadīti riska ūdens objektos. Turklāt riska statusa cēlonis ir notekūdeņos esošie biogēni. Riska cēloņi tika noteikti upju baseinu apsaimniekošanas plānu izstrādes gaitā, izvērtējot visu par ūdensobjektu pieejamo informāciju (gan ūdensobjekta stāvokli, gan iespējamās ūdensobjekta piesārņojuma avotus).
- (430) Saskaņā ar Veselības inspekcijas novērtējumu, izņēmuma stāvoklis attiecībā uz ūdens pazemināta nekaitīguma vai kvalitātes prasībām ūdens kvalitātes nodrošināšanai ir noteikts vairākām aglomerācijām ar iedzīvotāju skaitu virs 2000. Tās ietver īpašās normas attiecībā uz dzelzi, sulfātu vai mangāna saturu. Izņēmuma stāvoklis aglomerācijām noteikts pat līdz 2016.gadam. Ja pēc 2007.–2013.gada plānošanas perioda projektu īstenošanas ūdens kvalitātes normas arī minētajās apdzīvotajās vietās netiks sasniegtas, var būt nepieciešami papildu nelieli ieguldījumi ūdens nekaitīguma vai kvalitātes nodrošināšanai atbilstoši direktīvai EC 98/83/EC.
- (431) Ir plānots, ka ar pieejamo finansējuma apjomu varēs, pirmkārt, atbalstīt notekūdeņu savākšanas tīklu paplašināšanu un rekonstrukciju tajās aglomerācijās ar CE virs 2000, kurās centralizēto notekūdeņu savākšanas pakalpojumu pieejamība nerasniedz 97%, un ar likumdošanas iniciatīvām un projektu īstenošanas noteikumiem stimulējot faktisko pieslēgumu veidošanu. Otrkārt, plānots nodrošināt notekūdeņu intensīvāku attīrīšanu, t.sk., lai nodrošinātu riska ūdensobjektu stāvokļa uzlabošanu apdzīvotās vietās ar CE zem 2000. Uzsvars tiks likts uz ūdenssaimniecības pakalpojumu faktisko saņemšanas iespēju uzlabošanu un notekūdeņu radītās vides slodzes samazināšanu tieši lielākajās aglomerācijās, kur iedzīvotāju skaita dēļ tiek radīti lielāki vides riski. Finansējums tiks novirzīts arī tām apdzīvotajām vietām ar CE 200 – 2000, kur nepieciešams uzlabot vides stāvokli šo apdzīvoto vietu ietekmētajos riska ūdensobjektos, kuru riska cēlonis ir notekūdeņos esošo biogēnu ieplūde no notekūdeņu attīrīšanas iekārtām, un kuras ir noteiktas Upju baseinu apsaimniekošanas plānos.
- (432) **Indikatīvās atbalstāmās darbības:** kanalizācijas tīklu paplašināšana un kvalitātes prasībām neatbilstošu kanalizācijas tīklu rekonstrukcija, t.sk. māju kanalizācijas pievadu izbūve; notekūdeņu attīrīšanas iekārtu tehnoloģiju uzlabošana; ūdensapgādes sistēmas attīstība dzeramā ūdens kvalitātes nodrošināšanai, sabiedrības informēšanas pasākumi.
- (433) Ievērojot to, ka lielākās aglomerācijas rada būtiskāko kopējo slodzi uz vidi, kā arī ņemot vērā

iedzīvotāju koncentrēšanos lielākajās apdzīvotajās vietās (it īpaši nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centros) un negatīvās dabiskā pieauguma un emigrācijas tendences, ir plānots, ka ar pieejamo finansējuma apjomu prioritāri tiks atbalstīta ūdenssaimniecības pakalpojumu attīstība aglomerācijās ar lielāku iedzīvotāju skaitu, kurās centralizēto notekūdeņu savākšanas un attīrīšanas sistēmu pakalpojumu pieejamība nesasniedz 97%. Aktivitātes tiks īstenotas prioritārā secībā, izvērtējot ekonomisko lietderību un demogrāfiskās tendences un ievērojot ietekmi uz vidi un riska ūdensobjektiem:

1. Kanalizācijas tīklu pieejamības uzlabošana, katrā aglomerāciju grupā (I grupa CE > 100 000, II grupa CE 10 000 – 100 000, III grupa CE 2000 – 10 000), nodrošinot, ka notekūdeņu savākšanas tīkli un iespēja tiem pieslēgties ir pieejama vidēji 97% attiecīgajās grupās aglomerācijās dzīvojošo iedzīvotāju skaitam.
2. Notekūdeņu attīrīšanas iekārtu darbības uzlabošana, nodrošinot trešējo attīrīšanu 13 aglomerācijās, kur CE > 2000.
3. Pieslēgumu izveide notekūdeņu savākšanas tīkliem, izmantojot samazinātu atbalsta likmi, nodrošinot, ka par šo pakalpojumu lietotājiem kļūst 92% aglomerāciju iedzīvotāju, īpašu atbalstu sniedzot nabadzības un sociālās atstumtības riska pakļautajām iedzīvotāju grupām.
4. Papildu pasākumu veikšana notekūdeņu attīrīšanas iekārtu uzlabošanai apdzīvotās vietās, kur CE 200 – 2000, uzlabojot riska ūdensobjektu vides stāvokli.
5. Dzeramā ūdens infrastruktūras attīstība, lai nodrošinātu dzeramā ūdens kvalitāti atbilstoši direktīvai 98/83/EC.

Lai nodrošinātu izveidotās infrastruktūras faktisku lietojumu, finansējuma saņēmējam tiks noteikts pienākums gan izstrādāt pieslēgumu nodrošinājuma plānu, kurā, cita starpā norādāma informācija par finansiālo un administratīvo kapacitāti plāna izpildei, gan nodrošināt ūdenssaimniecības projektā plānoto pieslēgumu centralizētajai ūdenssaimniecības sistēmai izveidi atbilstoši plānam ne vēlāk kā piecu gadu laikā pēc projekta pabeigšanas.

(434) **Indikatīvie finansējuma saņēmēji:** sabiedrisko ūdenssaimniecības pakalpojumu sniedzēji. Lai efektīvāk sasniegtu SAM izvirzītos mērķus, tā ietvaros paredzētās darbības plānots īstenot sadarbībā ar pašvaldībām, atbilstoši pašvaldību plānošanas dokumentiem. Izvēlētajām ūdenssaimniecības aktivitātēm jābūt tehniski un ekonomiski pamatotām to ūdenssaimniecības aglomerāciju robežās.

(435) **Projektu atlase:** Skatīt pielikumu "Projektu atlase".

(436) **Ietekme uz HP "Ilgtspējīga attīstība": tieša pozitīva.** HP ieviešana tiks nodrošināta, piemērojot kvalitātes vai atbilstības kritērijus un iekļaujot darbības MK noteikumus par SAM ieviešanu. Projektu, kā arī citu darbību īstenošanai, kuru veikšana vai galarezultāts var būtiski ietekmēt vidi, Latvijā tiek veikts ietekmes uz vidi novērtējums saskaņā ar likumdošanas prasībām.⁶⁰

Tabula Nr. 2.5.7. (5)

KF kopējie iznākuma rādītāji

ID	Rādītājs	Mērvienība	Finansējums avots	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas biežums
i.5.3.1.ak (CO19)	Uzlaboto notekūdeņu attīrīšanas	Iedzīvotāju ekvivalents	KF	58 726 ⁶¹	Projektu dokumentācija	Reizi gadā

⁶⁰ Saskaņā ar likumu „Par ietekmes uz vidi novērtējumu”, MK 17.02.2004. noteikumiem Nr. 91 „Kārtība, kādā reģionālā vides pārvalde izdod tehniskos noteikumus paredzētajai darbībai, kurai nav nepieciešams ietekmes uz vidi novērtējums”, kā arī MK2004.gada 23.marta noteikumiem Nr.157 "Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums"

⁶¹ Plānotā vērtība 2023.gadā, ko plānots sasniegt, novirzot daļu finansējuma pieslēgumu izbūvei

ID	Rādītājs	Mērvienība	Finansējums avots	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas biežums
	sistēmu apkalpoto iedzīvotāju skaita pieaugums				un iesniegtie pārskati	

(437) **5.4.ieguldījumu prioritāte:** aizsargāt un atjaunot bioloģisko daudzveidību un augsni un veicināt ekosistēmu pakalpojumus, tostarp izmantojot Natura 2000 un zaļo infrastruktūru.

(438) **5.4.1.SAM: saglabāt un atjaunot bioloģisko daudzveidību un aizsargāt ekosistēmas.**

(439) Ieguldītās KF investīcijas un plānotās darbības tiks vērstas uz Direktīvas 2009/147/EK un Direktīvas 92/43/EEK prasību izpildi ES nozīmes sugu un biotopu aizsardzības jomās, nodrošinot, ka 60% no ES nozīmes biotopiem un sugām Latvijā tiks nodrošināts labvēlīgs aizsardzības statuss. Papildus tiks veicināta arī ES Bioloģiskās daudzveidības stratēģijā līdz 2020.gadam paredzēto mērķu sasniegšana.

(440) Lai nodrošinātu dabas vērtību nenoplicināšanu, dabas mantojuma saglabāšanu un ekoloģisko prasību ievērošanu, tiks veikti teritorijas labiekārtojumi, tādējādi novirzot iespējamās tūrisma plūsmas uz Natura 2000 teritorijas daļām ar lielāku vides ietilpību vai to pieguļošajām teritorijām, rezultātā palielinot to dzīvotņu platību, kuras saņem atbalstu, lai panāktu labāku aizsardzības pakāpi, līdz 23 tūkst. ha. Integrētas investīcijas nodrošinās dabas vērtību ekoloģiskajām prasībām nepieciešamo aizsardzības un apsaimniekošanas režīmu, vienlaikus līdzsvarojot dabas aizsardzības un ekonomiskās attīstības intereses, rezultātā palielinot teritoriju skaitu, kurās tiek novērsta antropogēnā slodze uz īpaši aizsargājamām sugām un biotopiem. Plānotie pasākumi Natura 2000 teritorijās, ir paredzēti saskaņā ar Natura 2000 teritoriju prioritāro rīcību programmu (*Priority action framework – PAF*) un tiks īstenoti saskaņā ar dabas aizsardzības plānos noteikto. Projektu iesniegumu atlases laikā tiks prioritāri atbalstīti pasākumi, kas vienlaikus ar dabas aizsardzību dos arī lielāku pienesumu ekonomikas attīstībā un IKP pieaugumam.

Tabula Nr. 2.5.8. (3)

ERAF specifiskais rezultāta rādītājs

ID	Rādītājs	Mērvienība	Sākotnējā vērtība (2012. gadā)	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas biežums
r.5.4.1.a	Nodrošināts labvēlīgs aizsardzības statuss ES nozīmes biotopiem	%	13	60	Ziņojumi par biotopu un sugu stāvokli	Reizi divos gados
r.5.4.1.b	Nodrošināts labvēlīgs aizsardzības statuss ES nozīmes sugām	%	28	60	Ziņojumi par biotopu un sugu stāvokli	Reizi divos gados

(441) **5.4.2.SAM:** nodrošināt vides monitoringa kontroles sistēmas attīstību un savlaicīgu vides risku novēršanu, kā arī sabiedrības līdzdalību vides pārvaldībā.

(442) SAM paredzētās investīcijas nodrošinās vides monitoringa un kontroles operatīvu un lietderīgu veikšanu, kā arī tiks vērstas primāri uz Direktīvas 86/278/EEK, Direktīvas 2000/60/EK, Direktīvas 2004/107/EK, Direktīvas 2008/105/EK, Direktīvas 2009/90/EK un Direktīvas 2010/75/EK, kā arī Direktīvas 92/43/EEK un Direktīvas 2009/147/EK prasību izpildi.

(443) ES direktīvu prasību izpildei un sekmīgai vides politikas ieviešanai būtiska nozīme ir vides informācijas, tostarp vides monitoringa datu, kvalitātei un pieejamībai, kā arī vides izglītībai, veicinot *zaļo* domāšanu, lai nodrošinātu sabiedrības iesaistīšanos valstij būtisku attīstības, t.sk. arī infrastruktūras attīstības, projektu izvērtēšanā. SAM ietvaros paredzētās darbības veicinās vides monitoringa datu kvalitātes paaugstināšanu un vides aizsardzības efektivitāti, palielinot

vides monitoringa vietu skaitu papildus par ~270 vietām un nodrošinot direktīvām atbilstošo vides monitoringu gaisa, ūdens, augsnes un bioloģiskās daudzveidības jomā.

- (444) Ieplānotās aktivitātes veicinās sabiedrības nodrošināšanu ar savlaicīgu un kvalitatīvu informāciju augstas vides kvalitātes un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai, kā arī sniegs atbalstu efektīvai un operatīvai kontrolei un ļaus novērtēt citu tautsaimniecības nozaru īstenoto pasākumu ietekmi, tai skaitā, pasākumus, kuriem izmantots KP fondu finansējums.
- (445) Paredzēti pasākumi vienlaikus veicinās arī ESSBJR apakšmērķa “*Bagāta un veselīga augu un dzīvnieku pasaule*” īstenošanu.

Tabula Nr. 2.5.9. (3)

KF specifiskais rezultāta rādītājs

ID	Rādītājs	Mērvienība	Sākotnējā vērtība (2012. gadā)	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas biežums
r.5.4.2.a	Vides monitoringa vietu skaits, kurās tiek veikts vides monitorings atbilstoši direktīvu prasībām	Monitoringa vietu skaits	927	1100–1120	Projektu dati	Reizi gadā

Ieguldījumu prioritātes apraksts un indikatīvās atbalstāmās darbības

- (446) Atbilstoši ziņojumam par Biotopu direktīvas ieviešanu 2007.–2012. gadā ir konstatēts, ka Latvijā tikai 13% biotopu un 28%⁶² sugu ir labvēlīgā aizsardzības stāvoklī. Lai īstenotu ES putnu un Biotopu direktīvā nospraustos mērķus, jāveic valsts nozīmes ES biotopu stāvokļa apzināšana un atjaunošana⁶³. Tā kā bieži sugu un biotopu aizsardzībai nepieciešamie apsaimniekošanas pasākumi tiek skatīti atsevišķi no teritorijas saimnieciskās attīstības, un biotopu apsaimniekošanai paredzētie finansiālie resursi ir ierobežoti, īpaši aizsargājamo dabas teritoriju dabas aizsardzības plānos paredzētie pasākumi netiek pilnībā ieviesti. Tādējādi netiek nodrošināts atbilstošs aizsardzības statuss ES nozīmes biotopiem un sugām, un strauji samazinās vērtīgu biotopu nozīmība kopējā bioloģiskās daudzveidības sistēmā. Lai nodrošinātu ES direktīvās paredzētā sugu un biotopu labvēlīga aizsardzības stāvokļa sasniegšanu, jāveic biotopu atjaunošana un jānovirza apmeklētāju plūsmas uz tūrismam piemērotām dabas teritorijām, tur iekārtojot nepieciešamo tūrisma infrastruktūru. Tāpat ir jāveic vispārēja valsts aizsargājamo sugu un biotopu kartēšana, to biotopu atjaunošana, kuru aizsardzības stāvoklis ir nelabvēlīgs, kā arī jāaktualizē īpaši aizsargājamo dabas teritoriju dabas aizsardzības plāni prioritāri tajās īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, kurās vāji organizētas atpūtas aktivitātes ir vērā ņemams apdraudējums bioloģiskās daudzveidības aizsardzībai. Jūras biotopi ir labā aizsardzības stāvoklī, un ieguldījumi to atjaunošanai nav nepieciešami.
- (447) Lai nodrošinātu dabas aizsardzības un saimniecisko interešu līdzsvarotību, saglabājot bioloģisko daudzveidību un ekosistēmu pakalpojumus, ir nepieciešams:
- 1) saglabāt un atjaunot ekosistēmu un to dabiskās struktūras, kā arī vietējo savvaļas sugu daudzveidību;
 - 2) nodrošināt labvēlīgu aizsardzības statusu īpaši aizsargājamām sugām un biotopiem;
 - 3) atjaunot degradētos biotopus, kuriem steidzami nepieciešami atjaunošanas pasākumi;
 - 4) saistīt sugu un biotopu aizsardzībai nepieciešamos apsaimniekošanas pasākumus ar teritorijas saimniecisko attīstību;

⁶² Dati saskaņā ar 2013.gada ziņojumu par Biotopu direktīvas ieviešanu. Ievērojamai daļai biotopu galvenais cēlonis stāvokļa vērtējumu atšķirībai laikā starp 2013. gada ziņojumu un 2007. gada ziņojumu par Biotopu direktīvas ieviešanu 2001. – 2006. gadā, ir precīzāku novērtēšanas vadlīniju lietošana. Tas nozīmē, ka jaunākais ziņojums ne tik daudz liecina par krasām negatīvām pārmaiņām dabā, bet gan par atšķirībām novērtēšanas metodēs un zināšanu pieaugumu

⁶³ Atjaunošana — noteiktu, cilvēka darbības vai nepietiekošās iedarbības ietekmētu biotopu struktūru vai funkciju uzlabošana.

- 5) mazināt antropogēnās slodzes, tostarp tūrisma, eitrofikācijas un vides piesārņojuma iespējamo ietekmi uz īpaši aizsargājamiem biotopiem, veidojot kvalitatīvu tūrisma un dabas izziņas infrastruktūras tīklu.
- (448) Lai sasniegtu iepriekš minēto, ar 2014.–2020.gada plānošanas perioda investīcijām ir plānots īstenot šādas darbības:
- 1) apzināt valstī esošo biotopu stāvokli un ar tiem saistītos ekosistēmu pakalpojumus;
 - 2) veikt īpaši aizsargājamo sugu populāciju un/vai īpaši aizsargājamo biotopu atjaunošanu (pēc 2017.gada, atbilstoši izstrādātajai Natura 2000 teritoriju aizsardzības un apsaimniekošanas programmai);
 - 3) izveidot antropogēno slodzi mazinošu infrastruktūru un veikt esošās infrastruktūras rekonstrukciju Natura 2000 teritorijās un to funkcionālajās teritorijās;
 - 4) veikt ekosistēmu (kāpu, pļavu, purvu un mežu) atjaunošanu.
- (449) Pasākumi bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai Natura 2000 teritorijās ir paredzēti saskaņā ar Natura 2000 teritoriju prioritāro rīcību programmu. Kompensāciju maksājumu veikšana darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” ietvaros netiek paredzēta.
- (450) Dabas objektu aizsardzības un apskates infrastruktūras attīstības un biotopu atjaunošanas aktivitātes ir virzītas arī uz valsts sociālekonomisko attīstību, jo uzlabota dabas objektu infrastruktūra ne tikai palīdzēs nodrošināt antropogēnās slodzes mazināšanu īpaši aizsargājamiem biotopiem, bet arī nodrošinās dabas tūrisma un tā pavadošā biznesa attīstību, kā arī veicinās un attīstīs Latvijas valsts “zaļo tēlu”. Veicot projektu atlasī tiks ņemts vērā gan esošais sugu un biotopu aizsardzības stāvoklis, gan tūrisma plūsma.
- (451) Lai uzlabotu ES vides prasību ieviešanu dabas aizsardzības jomā, kā arī saskaņot dabas aizsardzības un sociāli ekonomiskās intereses, ir paredzēts veikt aizsardzības pasākumus Natura 2000 teritorijās, izstrādājot un īstenojot izstrādātos dabas un sugu aizsardzības plānus. Dabas aizsardzības plānos tiks paredzētas gan biotopu atjaunošanai, gan sugu populāciju saglabāšanai nepieciešamās rīcības, t.sk., paredzot tādas darbības, kas samazinās barības vielu ieplūdi ūdeņos. Vairumā teritoriju ir sastopami vairāki ES nozīmes biotopi un sugas, kā arī lielā daļā Natura 2000 teritoriju ir jālīdzsvaro dabas aizsardzības un saimnieciskās darbības intereses. Natura 2000 teritorijas dabas aizsardzības plānā tiks izvērtēta teritorijas “atvēršanas tūristiem” nepieciešamība, pieļaujamība un iespējamās vietas. Ņemot vērā, ka daļa ES nozīmes sugu sastopamas arī ārpus Natura 2000 teritorijām, tad šo sugu populāciju saglabāšanai tiks izstrādāti sugu aizsardzības plāni, kas paredzētu nepieciešamās darbības ne tikai aizsargājamās teritorijās, bet arī ārpus tām.
- (452) SAM mērķu sasniegšanai (dabas aizsardzības plānu izstrāde, infrastruktūras izbūve) tiks izvēlētas Natura 2000 teritorijas ar lielāko antropogēno slodzi, no kurām jānovirza apmeklētāju plūsma, lai saglabātu īpaši aizsargājamus biotopus un sugas. Prioritāri tiks atbalstītas tās teritorijas, kurās atrodas tie ES nozīmes biotopi un sugas, kuru vērtība strauji samazinās kopējā bioloģiskajā daudzveidības sistēmā, vienlaikus izvērtējot teritorijā ieguldīto investīciju efektīvāko ekonomisko atdevi.
- (453) ES direktīvu prasību izpildē un sekmīgai vides politikas ieviešanā būtiska nozīme ir vides informācijas, tostarp vides monitoringa, kvalitātei un pieejamībai. Vides monitoringa un kontroles operatīvu un lietderīgu veikšanu kavē arī kvalitatīvu izejas datu un kartogrāfiskā materiāla trūkums. Izvērtējot esošo situāciju vides monitoringa jomā Latvijā, konstatēts vides kvalitatīvas informācijas trūkums un nepietiekams monitoringa vietu skaits. Lai nodrošinātu vismaz 18 ES direktīvu un sešu konvenciju prasību izpildi, ir jāpilnveido gaisa, arī meteoroloģiskās un klimata informācijas ieguves, ūdeņu, zemes un bioloģiskās daudzveidības monitoringa programmu īstenošana, attīstot un modernizējot vides monitoringa infrastruktūru, jāpaplašina vides monitoringa tīkls, lai vides novērojumi aptvertu visu valsts teritoriju. Jāatzīmē, ka gadījumā, ja Latvija turpmāk neveiks vides monitoringu tādā apjomā, kas dotu pietiekamus datus un informāciju, EK ir tiesības uzsākt tiesvedības procesu par direktīvas prasību un uzņemto saistību neizpildi.

- (454) Lai sasniegtu SAM nospraustos mērķus tiek plānota vides monitoringa un kontroles sistēmai nepieciešamā tehniskā nodrošinājuma iegāde, kartogrāfiskā materiāla izstrāde, vides apziņas veicināšana un vides informācijas un izglītības centru pilnveidošana. Paredzētās darbības tiks veiktas, par prioritātēm izvirzot vides monitoringa jomas, kurās šobrīd ir konstatēti nozīmīgākie sistēmas trūkumi attiecībā pret direktīvu prasību izpildi. Kopumā atbalsts plānots četrām monitoringa un kontroles jomām šādā prioritārā secībā:
1. Ūdens.
 2. Bioloģiskā daudzveidība.
 3. Gaiss un klimata pārmaiņas.
 4. Zeme.
- (455) KP fondu finansējums palīdzēs nodrošināt ES prasību ieviešanu un valsts Vides monitoringa programmas īstenošanu, aptverot visu valsts teritoriju, tai skaitā nodrošināt ūdeņu monitoringu (ķīmisko vielu, tai skaitā prioritāro vielu monitoringu ūdens vidē un biotā un bioloģiskās kvalitātes monitoringu) atbilstoši Ūdens struktūrdirektīvas un Jūras stratēģijas pamatdirektīvas prasībām un, izstrādājot upju baseinu apgabalu apsaimniekošanas plānus un pasākumu programmu laba jūras vides stāvokļa sasniegšanai, izmantot virszemes, jūras ūdeņu un pazemes ūdeņu ekoloģiskā stāvokļa novērtējumam vides monitoringa rezultātus. Tāpat monitoringa aktivitāšu ieviešana palīdzēs nodrošināt vides kontroli savlaicīgu un kvalitatīvu informāciju, t.sk. kartogrāfisko informāciju, par vides kvalitāti un bioloģisko daudzveidību, nodrošināt vides informācijas pieejamību, izmantojot arī interaktīvu vides datu atspoguļošanu un izveidojot un attīstot nacionālas nozīmes vides informācijas un izglītības centrus.
- (456) Lai panāktu klimata pārmaiņu, dabas un energoresursu patēriņa, vides piesārņojuma samazināšanu un veicinātu situācijas uzlabošanu, tiks attīstīta un pilnveidota sabiedrības vides apziņa un *zaļā* domāšana, kā arī jāattīsta sabiedrības izpratne par politikas rīcību pamatotību vides jomā. 2014.–2020.gada plānošanas periodā būtiska nozīme ir arī vides informācijas, tostarp vides monitoringa kvalitātei un pieejamībai, kā arī vides izglītībai, veicinot *zaļo* domāšanu, lai nodrošinātu sabiedrības iesaistīšanos valstij būtisku attīstības, arī infrastruktūras attīstības, projektu izvērtēšanā.
- (457) Sabiedrības līdzdalības veicināšana ir integratīvs un iesaistošs pasākumu komplekss, kas ne tikai veido sabiedrības izpratni par vidi, bet arī nodrošina sabiedrības iesaistīšanos vides aizsardzības jautājumu risināšanā un attīstīta vides jautājumus par prioritāti līdzsvarotā attīstībā. Ar pasākumu kompleksu tiek saprasta tematiskās informācijas pieejamības nodrošināšana, t.sk., par KP fondu investīcijām vides jomā, attieksmes veidošana, izglītošana, pielietojot neformālās apmācību un prasmju apguves metodes, tādējādi veicinot KP fondu projektu īstenošanas rezultātu sasniegšanu un faktisku pielietošanu. Īpaša nozīme šo pasākumu ieviešanā tiek paredzēta vides izglītības centru aktivizēšanai.
- (458) Lai sasniegtu SAM nospraustos mērķus, tiek plānotas sabiedrības līdzdalību veicinošas aktivitātes un nacionālas nozīmes vides informācijas un izglītības centru⁶⁴ pilnveidošana. Lai panāktu klimata pārmaiņu, dabas un energoresursu patēriņa, vides piesārņojuma samazināšanu un veicinātu situācijas uzlabošanu, tiks attīstīta un pilnveidota visas sabiedrības un konkrētu mērķgrupu izpratne par politikas rīcību pamatotību vides jomā, kā arī veicināt sabiedrības līdzdalību valstij būtisku attīstības, tajā skaitā infrastruktūras attīstības, projektu izvērtēšanā un videi draudzīgas rīcības īstenošanā. Plānojot un īstenojot vides izglītības un sabiedrības līdzdalības pasākumus, maksimāli izmantojami jau funkcionējošie mehānismi iedzīvotāju, nevalstisko organizāciju, pašvaldību un valsts pārvaldes iestāžu sadarbībai vides jautājumu risināšanā, tai skaitā iesaistot vietējās kopienas. Pasākumi būs tematiski saistīti ar tām prioritātēm vides pārvaldībā Latvijā, kas saistītas ar ES direktīvu prasību pārņemšanu un ES politiku uzstādījumu īstenošanu vides, klimata un dabas aizsardzības jomās. Sabiedrības līdzdalības veicināšanai paredzēti šādi prioritārie pasākumi: sabiedrības informēšanas, izglītošanas pasākumi un iesaistes aktivitātes – vides izglītības programmas, projekti,

⁶⁴ Nacionālais botāniskais dārzs, Rīgas Zooloģiskais dārzs un Dabas muzejs

kampaņas, konferences un diskusijas nacionālā, reģionālā un pašvaldību līmenī sadarbībā ar valsts, pašvaldību un zinātnes institūcijām, nevalstisko un privāto sektoru, un ekspertiem, videi draudzīgo tehnoloģiju un pieeju demonstrēšana, videi draudzīgā dzīvesveida popularizēšana, veidojot interaktīvu vides komunikāciju un veicinot plašas sabiedrības iesaistīšanos un informatīvo materiālu nodrošinājumu šādās jomās:

- 1) KP fondu investīcijas vides aizsardzībā un projektu rezultātu lietošana;
- 2) klimata pārmaiņu samazināšana un pielāgošanās klimata pārmaiņām;
- 3) bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmu funkciju un pakalpojumu saglabāšana;
- 4) videi draudzīgo AER ieguves un izmantošanas attīstība;
- 5) resursu efektivitāte (dabas resursu ilgtspējīga izmantošana, atkritumu slodzes samazināšana, energoefektivitāte);
- 6) zaļais iepirkums un zaļais patēriņš;
- 7) zema oglekļa ekonomika;
- 8) sabiedrības informēšana par vides politikas izstrādi un ieviešanu;
- 9) nevalstiskā sektora līdzdalības veicināšana noteiktu vides jautājumu risināšanā kā mediatoram vides komunikācijai ar citām mērķa grupām un sabiedrību kopumā, ar mērķi pilnveidot videi draudzīgas dzīves modeli.

Tādējādi Latvijas plānotās aktivitātes veicinās EK Resursu efektīvas izmantošanas ceļa kartē iekļauto pasākumu efektīvu ieviešanu, kā arī dos ieguldījumu vispārējās informētības uzlabošanā.

- (459) **5.4.1.SAM indikatīvās atbalstāmās darbības** ir biotopu un sugu aizsardzības atjaunošanas pasākumi, infrastruktūras rekonstrukcija un izbūve, sāksnā ar dabas aizsardzības plāniem, sugu un biotopu aizsardzības plāniem.
- (460) **5.4.1.SAM indikatīvā mērķteritorija** – Natura 2000 teritorijas un to funkcionālās teritorijas, kā arī īpaši aizsargājamie biotopi⁶⁵. **5.4.1.SAM kā mērķa grupa** paredzēti aizsargājamo teritoriju apsaimniekotāji un apmeklētāji, pašvaldības, valsts iestādes, kas nodrošina dabas un biotopu aizsardzību, biedrības un nodibinājumi.
- (461) **5.4.2.SAM indikatīvās atbalstāmās darbības** ir vides monitoringa un kontroles sistēmu tehniskā nodrošinājuma iegādes un infrastruktūras attīstība, kartogrāfiskā materiāla izstrāde un iegāde, nacionālas nozīmes vides informācijas un izglītības centru pilnveidošana, sabiedrības informēšanas, izglītošanas un iesaistes aktivitātes, dabas aizsardzības plānu, sugu un biotopu aizsardzības plānu izstrāde.
- (462) **5.4.2.SAM mērķteritorija** – Latvijas teritorija un tās ekskluzīvā ekonomiskā zona saskaņā ar normatīvajiem tiesību aktiem jūras vides aizsardzības un pārvaldības jomā.
- (463) **5.4.2.SAM indikatīvā mērķa grupa:** institūcijas un kapitālsabiedrības, kas veic vides monitoringu un kontroli, kā arī vides informācijas apkopošanu, apstrādi un uzkrāšanu, nacionālās nozīmes vides izglītības un informācijas centri, pašvaldības, biedrības un nodibinājumi, plānošanas reģioni. Īpaša sadarbība ar biedrībām un nodibinājumiem, kā arī ar pašvaldībām tiek plānota vides izglītības jautājumu risināšanā.
- (464) **5.4.1.SAM un 5.4.2.SAM ietekme uz HP “Ilgtspējīga attīstība”:** tieša pozitīva. HP ieviešana tiks nodrošināta, piemērojot kvalitātes vai atbilstības kritērijus un iekļaujot darbības MK noteikumos par SAM ieviešanu. Projektu, kā arī citu darbību īstenošanai, kuru veikšana vai galarezultāts var būtiski ietekmēt vidi, Latvijā tiek veikts ietekmes uz vidi novērtējums saskaņā ar likumdošanas prasībām.⁶⁶

⁶⁵ ieguldījumi plānoti visā Latvijas teritorijā, izņemot antropogēnās slodzes mazināšanas infrastruktūras būvniecību un rekonstrukciju Baltijas jūras piekrastes pašvaldībās, izņemot to Ķemeru Nacionālā parka un Slīteres Nacionālā parka teritorijas daļu, kas atrodas valsts īpašumā.

⁶⁶ Saskaņā ar likumu „Par ietekmes uz vidi novērtējumu”, MK 17.02.2004. noteikumiem Nr. 91 „Kārtība, kādā reģionālā vides pārvalde izdod tehniskos noteikumus paredzētajai darbībai, kurai nav nepieciešams ietekmes uz vidi

(465) **Projektu atlase:** Skatīt pielikumu “Projektu atlase”.

Tabula Nr. 2.5.10. (5)

KF un ERAF kopējie un specifiskie iznākuma rādītāji

ID	Rādītājs	Mērvienība	Finansējums avots	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas biežums
i.5.4.1.ak (CO23)	To dzīvotņu platība, kuras saņem atbalstu, lai panāktu labāku aizsardzības pakāpi	Hektāri	ERAF	23 118	Projektu dokumentācija un iesniegtie pārskati	Reizi gadā
i.5.4.2 a	Atbilstoši direktīvu prasībām īstenotas monitoringa programmas (jomas) ⁶⁷	Monitoringa programmas	KF	4	Projektu dati	Reizi gadā

(466) **5.5.Ieguldījumu prioritāte:** saglabāt, aizsargāt, veicināt un attīstīt dabas un kultūras mantojumu.

(467) **5.5.1.SAM: saglabāt, aizsargāt un attīstīt nozīmīgu kultūras un dabas mantojumu, kā arī attīstīt ar to saistītos pakalpojumus.**

(468) Nozīmīgu kultūras un dabas mantojuma saglabāšana ilgtermiņā un tā ilgtspējīga attīstība un apmeklētības pieaugums tajos veicinās pakalpojumu attīstību dažādās ekonomikas nozarēs attiecīgajā teritorijā, tādējādi nodrošinot vietējās uzņēmējdarbības attīstību un veicinot pašvaldību ieņēmumu pieaugumu. Kultūras un dabas mantojumu objektu⁶⁸ attīstība veicinās arī vairākdienu tūristu skaita palielināšanos, tai skaitā Baltijas jūras piekrastē, kur neorganizētas sezonas atpūtnieku plūsmas rada būtisku negatīvu ietekmi uz vidi. Vienlaikus tiks veicināta attiecīgās teritorijas vides kvalitāte un uzlabota iedzīvotāju dzīves kvalitāte, kas ir būtiski, lai mazinātu depopulācijas tendences.

(469) Investīciju rezultātā tiks nodrošināta ne vien kultūras un dabas mantojuma saglabāšana un aizsardzība, bet arī jaunu funkciju attīstība kultūras un dabas mantojuma objektos, nodrošināta objektu dziļāka integrācija vietējā ekonomikas struktūrā (sadarbībā ar komersantiem) ar mērķi veicināt to finansiālo patstāvību, un mazinot slogu uz valsts un pašvaldību budžetiem.

Tabula Nr. 2.5.11. (3)

ERAF specifiskais rezultāta rādītājs

novērtējums”, kā arī MK 2004.gada 23.marta noteikumiem Nr.157 "Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums"

⁶⁷ Vides monitoringa programmu (jomu) skaits, kurās veikti uzlabojumi un nodrošināta to atbilstība direktīvu prasībām.

⁶⁸ Šeit un turpmāk attiecībā uz SAM Nr. 5.5.1. ar objektu tiek apzīmētas arī kultūras un dabas mantojuma vietas un teritorijas:

- kultūras mantojuma objekti ir objekti, kuriem atbilstoši likumam „Par kultūras pieminekļu aizsardzību” ir piešķirts valsts aizsargājama kultūras pieminekļa statuss;
- dabas mantojuma objekti ir objekti un vietas Baltijas jūras piekrastē ar unikālu nacionālu un starptautisku nozīmi, kas veido piekrastes vienoto dabas un kultūras mantojumu (definēts Piekrastes telpiskās attīstības pamatnostādnēs 2011.-2017.gadam; <http://polsis.mk.gov.lv/view.do?id=3634>);

ID	Rādītājs	Mērvienība	Sākotnējā vērtība (2013. gadā)	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
r.5.5.1.a	Pavadītās nakts tūristu mītnēs Latvijas teritorijā gada laikā	Pavadītās nakts/gadā	3 775 195	3 978 152–4 079 631	CSP dati	Reizi gadā

Ieguldījumu prioritātes apraksts un indikatīvās atbalstāmās darbības

- (470) Investīcijas vērstas uz to, lai saglabātu, aizsargātu un attīstītu šobrīd nepietiekoši izmantotās kultūras un dabas mantojuma teritorijas un objektus, padarot tos pievilcīgākus un pieejamākus, kā arī paplašinot to saturisko piedāvājumu un rodot tiem jaunas funkcijas, lai veicinātu to kvalitatīvu izmantošanu. Investīcijām kultūras un dabas mantojumā ir tieša ietekme uz kultūras un dabas tūrisma izaugsmi, kas ilgtermiņā rada sociālu un ekonomisku labumu.
- (471) Baltijas jūras piekraste ir nozīmīga gan kā ekonomisko aktivitāšu teritorija, gan vienlaikus ir starptautiski atzīta un pieprasīta teritorija ar unikālu dabas un kultūras mantojumu, kuras potenciāls ir apzināts, bet netiek pilnvērtīgi izmantots. Piekraste kalpo arī par Latvijas vizītkarti un sadarbības platformu ar pārējām Baltijas jūras reģiona valstīm.
- (472) Investīcijas paredzētas teritorijās ar pilnvērtīgi neizmantotu attīstības potenciālu – kultūrvēsturisko teritoriju un ainavu koncentrācijas vietās ar izcilām kultūras un dabas vērtībām, izņemot Natura 2000 tīklā Latvijā iekļautās teritorijas, kurās ieguldījumi tiks veikti 5.4.1.SAM ietvaros, un esošām apmeklētāju plūsmām, kas ir identificējamās, integrēti skatot Latvijas tūrisma attīstības pamatnostādnes 2014.–2020.gadam, Stratēģijas “Latvija 2030” telpiskās attīstības perspektīvu, Latvijas kultūrpolicies pamatnostādnes “Radošā Latvija” 2014.–2020.gadam⁶⁹, Piekrastes telpiskās attīstības pamatnostādnes 2011.–2017.gadam⁷⁰ un Reģionālās politikas pamatnostādnes 2013.–2019.gadam⁷¹. Teritoriālā koncentrācija nodrošinās, ka investīcijas tiks veiktas teritorijās, kurās dabas un kultūras mantojuma attīstībai ir lielākā potenciālā ietekme uz reģionālās attīstības, vietējās izaugsmes, komercdarbības, nodarbinātības un izaugsmes veicināšanu. Investīcijas kultūras un dabas mantojuma objektos var papildināt atbalsts 3.2.1.SAM ietvaros pakalpojumu eksportam tūrisma jomā⁷².

⁶⁹ Pieejamas: <http://www.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40305688&mode=mk&date=2014-07-29>

⁷⁰ Pieejamas: <http://polsis.mk.gov.lv/view.do?id=3634>

⁷¹ Reģionālās politikas pamatnostādnes 2013.–2019. gadam, pieejamas <http://polsis.mk.gov.lv/view.do?id=4525>

⁷² ES dalībvalstīs vērsas plašumā radošo teritoriju tīkls – tie ir inovāciju un attīstības centri, kuru izveidē būtiska loma ir kultūras un radošām industrijām, kas maina pilsētu un reģionu publisko tēlu, veido radošu atmosfēru, ceļ iedzīvotāju pašapziņu, sekmē tūrisma attīstību. Arī Latvijā iezīmējas spilgtas radošās pilsētas, novadi un lauku teritorijas, kurās vērojama nozīmīga kultūras un radošo aktivitāšu koncentrēšanās un kuras savā attīstībā mērķtiecīgi izmanto arī kultūras kapitālu. Tādas ir Cēsis, Kuldīga, Liepāja, Ventspils, Rēzekne, Daugavpils, kā arī Vecpiebalgas un Kandavas novadi. Pēdējos gados ar ES struktūrfondu līdzfinansējumu ir veiktas investīcijas reģionu kultūras kapitālā – izveidots daudzfunkcionāls kultūras centrs Rēzeknē un Marka Rotko mākslas centrs Daugavpilī, tādi top arī Cēsīs un Liepājā. Investīcijas veiktas Kuldīgā, Daugavpilī un citur, veidojot pamatu radošai kultūrvidei. ES struktūrfondu finansējuma ieguldījums ir sekmējis arī pilsētu apmeklētību un atpazīstamību, piemēram, Latgales vēstniecību GORS Rēzeknē pusgada laikā ir apmeklējuši 96136 apmeklētāji, savukārt Daugavpils Marka Rotko mākslas centru apmeklējuši 74339 apmeklētāji, kas šo kultūras iestāžu apmeklējumā iekļāva arī pilsētu apskati. Investīcijas kultūras infrastruktūrā sekmē gan apmeklējuma pieaugumu, ko parāda 2007.gadā ES investīcijas Rundāles pilī - 2012.gadā Rundāles pils apmeklējums salīdzinot ar 2006.gadu ir pieaudzis par 59%, gan arī dod iespēju veidot jaunus pakalpojumus sekmējot arī nodarbinātības pieaugumu. 2012.gadā Rundāles pils darbinieku skaits salīdzinot ar 2006.gadu ir pieaudzis par 24%. Papildus tiek sekmēti muzeju biļešu ieņēmumi – salīdzinot ar 2006.gadu 2012.gadā tie pieauguši par 88%, savukārt ieņēmumi no maksas pakalpojumiem pieauguši par 39%. 2012.gadā Turaidas muzejrezervāta apmeklējums salīdzinot ar 2009.gadu ir pieaudzis par 20%. Tiek sekmēti muzeju biļešu ieņēmumi – salīdzinot ar 2009.gadu 2012.gadā tie pieauguši par 71%, savukārt ieņēmumi no maksas pakalpojumiem pieauguši par 11%.

- (473) Investīcijas tiks veiktas saskaņā ar attiecīgās pašvaldības attīstības programmu, kur šāda veida investīcijas pamatoti uzskatāmas par ekonomiskās attīstības prioritātēm, paredzot ne tikai attiecīgā kultūras un dabas mantojuma objekta attīstību, bet arī tā sasaisti ar citām publiskajām un privātajām investīcijām attiecīgajā teritorijā, ņemot vērā vietējos apstākļus un potenciālu, paredzot līdzsvarotu ilgtermiņu teritorijas attīstību kopumā. Nosacījums investīcijām kultūras mantojuma objektos ir arī attiecīgā objekta investīciju atdeves ilgtermiņa darbības stratēģija, kas pamato pieprasījumu objektā nodrošinātajiem pakalpojumiem, kā arī paredz objekta uzturēšanu ilgtermiņā, neradot papildu finanšu slogu pašvaldībai un valstij. Investīcijām objektos jāatbilst nosacījumiem, ka sociālekonomiskie ieguvumi ir lielāki par objekta uzturēšanas izmaksām.
- (474) **Indikatīvās atbalstāmās darbības:** uz attīstības programmām balstīta, nozīmīgu kultūras un dabas mantojuma objektu un saistītās infrastruktūras atjaunošana, pārbūve un restaurācija, jaunas infrastruktūras būvniecība ar mērķi pilnveidot kultūras un dabas mantojuma objektā nodrošinātos pakalpojumus, kā arī jaunu pakalpojumu izveidi.
- (475) **Indikatīvās mērķteritorijas:** Latvijas tūrisma attīstības pamatnostādņēs 2014.–2020.gadam, Latvijas kultūrpolitikas pamatnostādņēs “Radošā Latvija” 2014.–2020. gadam⁷³, Piekrastes telpiskās attīstības pamatnostādņēs 2011.–2017.gadam⁷⁴ un Reģionālās politikas pamatnostādņēs 2013.–2019. gadam integrēti iezīmētās kultūrvēsturisko teritoriju un ainavu koncentrācijas vietas ar izcilām kultūras un dabas vērtībām un esošām apmeklētāju plūsmām, tajā skaitā Baltijas jūras piekrastē.
- (476) **Indikatīvā mērķa grupa:** pašvaldības, saistīto pakalpojumu sniedzēji (MVK), iedzīvotāji, vietējie un starptautiskie tūristi.
- (477) **Projektu atlase:** Skatīt pielikumu “Projektu atlase”.

Tabula Nr. 2.5.12. (5)

ERAF un KF kopējie un specifiskie iznākuma rādītāji

ID	Rādītājs	Mērvienība	Finansējuma avots	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas biežums
i.5.5.1.a	Atbalstīto dabas un kultūras mantojuma objektu skaits	Dabas un kultūras mantojuma objekti	ERAF	15	Projektu dati	Reizi gadā
i.5.5.1.bk (CO09)	Atbalstīto kultūras un dabas mantojuma objektu un tūrisma objektu apmeklējumu paredzamā skaita pieaugums	Apmeklējumi i gadā	ERAF	140 000	Projektu dati	Reizi gadā
i.5.5.1.c	Jaunradīto pakalpojumu skaits atbalstītajos kultūras un dabas mantojuma objektos	Pakalpojumi	ERAF	15	Projektu dati	Reizi gadā

- (478) **5.6.Ieguldījumu prioritāte:** veikt darbības, lai uzlabotu pilsētvidi, revitalizētu pilsētas, atjaunotu un attīrītu pamestas rūpnieciskās teritorijas (tai skaitā pārveidei paredzētās zonas), samazinātu gaisa piesārņojumu un veicinātu trokšņa mazināšanas pasākumus.

⁷³ Pieejamas: <http://polsis.mk.gov.lv/view.do?id=4877>

⁷⁴ Pieejamas: http://www.varam.gov.lv/lat/pol/ppd/telp_plan/?doc=12701

- (479) **5.6.1.SAM: veicināt Rīgas pilsētas revitalizāciju, nodrošinot teritorijas efektīvu sociālekonomisko izmantošanu.**
- (480) Rīgā ir pieejamas brīvas teritorijas (apkaimes) ar ievērojamu izaugsmes un attīstības potenciālu, ko raksturo izdevīgs ģeogrāfiskais novietojums, kvalitatīva infrastruktūras bāze vai labi priekšnosacījumi tās izveidei, privātā sektora interese un pašvaldības gatavība investēt šajās teritorijās, bet kurās iespējamo attīstību un investīciju ieplūdi kavē tādi faktori kā slikti sociālekonomisko vidi raksturojošie parametri (salīdzinot ar vidējiem rādītājiem pilsētā) – augsts bezdarba līmenis, noziedzība, zemi iedzīvotāju vidējie ieņēmumi, zema esošā uzņēmējdarbības aktivitāte, augsta degradēto objektu un teritoriju⁷⁵ koncentrācija.
- (481) SAM ietvaros tiks revitalizētas un attīstītas šādas pilsētas teritorijas, veicināta ekonomiskā un sociālā aktivitāte, novērsta to turpmāka degradācija, rekonstruējot un izveidojot maza mēroga sabiedriskus objektus (piemēram, integrētus kultūras, darījumu tūrisma un sporta objektus), kas kalpos par katalizatoru attiecīgās teritorijas attīstībai, papildinot un veicinot citu, it īpaši privāto, investīciju piesaistīšanu, kā arī veicinās komercdarbību, nodarbinātību un sociālekonomiskās situācijas uzlabošanas attiecīgajās teritorijās.
- (482) SAM ietvaros tiks atbalstīta tādu degradēto teritoriju attīstība, kuras kvantitatīvā izteiksmē paredzēs lielāko revitalizācijas efektu un lielākos privātos līdz ieguldījumus, kā arī nodrošinās pievienoto vērtību nacionālā līmenī atbilstoši nacionālajos plānošanas dokumentos kultūras, sporta, tūrisma vai citās nozarēs noteiktajiem mērķiem un uzdevumiem.
- (483) Lai nodrošinātu integrētus ieguldījumus infrastruktūras attīstībā 5.6.1.SAM ietvaros, teritorijas revitalizācijas projektos attīstot publisko infrastruktūru tiks nodrošināta maksimāla šīs infrastruktūras multifunkcionalitāte, multimodalitāte un veicināta to finansiālā pašpietiekamība un atvērtība komercdarbībai un vietējām kopienām. Sabiedriskā objekta izveide radīs sinerģiju un nodrošinās objekta apmeklējuma pieaugumu. Tūristu piesaiste minētajiem objektiem radīs multiplikatora efektu pakalpojumu sektora MYK attīstībā, radot pozitīvu ietekmi uz ekonomiku un papildu pieprasījumu sabiedriskā transporta jaunas kapacitātes attīstībai.

Tabula Nr. 2.5.13. (3)

ERAF specifiskie rezultāta rādītāji

ID	Rādītājs	Mērvienība	Sākotnējā vērtība (2012. gadā)	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas biežums
r.5.6.1.a	Piesaistītās privātās investīcijas atbalstītajās teritorijās 3 gadus pēc projekta pabeigšanas	EUR	150 000 000	210 000 000	Pašvaldības informācija; pētījumi	Reizi trīs gados

- (484) **5.6.2.SAM: teritoriju revitalizācija, reģenerējot degradētās teritorijas atbilstoši pašvaldību integrētajām attīstības programmām.**
- (485) SAM īstenošanas rezultātā tiks nodrošināta videi draudzīga un vides ilgtspēju veicinoša teritoriāla izaugsme un jaunu darbavietu radīšana, revitalizējot pilsētvidi un reģenerējot degradētās teritorijas, ņemot vērā, ka saskaņā ar VARAM 2013.gadā veikto nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centru pašvaldību analīzi tika konstatēts, ka Latvijā pašlaik ir 5826 ha degradētās teritoriju platības, kuru attīstību pašvaldības novērtēja kā perspektīvu. No 5826 ha degradētajām platībām tiek plānots revitalizēt 556 ha jeb 9,54 % degradēto teritoriju.

⁷⁵ Degradēta teritorija ir vieta vai pilsētas daļa, kas līdzšinējā laikā ir izmantota, apbūvēta vai plānota uzņēmējdarbības aktivitātēm, bet šobrīd tur uzņēmējdarbības aktivitātes un nodarbinātība nav apmierinošā līmenī. Teritorijas vai tajās esošie objekti ir pilnībā vai daļēji pamesti vai nolaisti vai arī nereti — piesārņoti.

Rezultātā tiks veikti ieguldījumi bijušo rūpniecisko teritoriju un citu degradēto teritoriju sakārtošanā, un tādējādi tiks novērsti piesārņojuma riski vai likvidēti esošie vides piesārņojumi, vienlaikus veicinot teritoriju pieejamību uzņēmējdarbībai un palielinot strādājošo skaitu uzņēmumos, kuru ražošanas vai pakalpojuma sniegšanas vieta ir nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centri. SAM tostarp ļaus veicināt Reģionālās politikas pamatnostādnēs 2013.–2019.gadam izvirzīto pakalpojumu piedāvājumu attīstības mērķu sasniegšanu.

- (486) Nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centri jeb pilsētas ir teritorijas, kurās jau šobrīd koncentrējas lielākā daļa valsts iedzīvotāju, saimnieciskās darbības aktivitāte, publiskie pakalpojumi, t.sk. AII un ekonomiskā aktivitāte. Tas nozīmē, ka plānojot attīstību, īpaša uzmanība jāpievērš vides kvalitātes aspektam.

Tabula Nr. 2.5.14. (3)

ERAF/KF specifiskie rezultāta rādītāji

ID	Rādītājs	Mērvienība	Sākotnējā vērtība	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas biežums
r.5.6.2.a	Strādājošo skaits (privātā sektorā) uzņēmumos, kuru ražošanas vai pakalpojuma sniegšanas vieta ir nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centru teritorija un to funkcionālās teritorijas.	Strādājošo skaits	429 900 (2011)	446 300 - 475 100	CSP	Reizi gadā

Ieguldījumu prioritātes apraksts un indikatīvās atbalstāmās darbības

- (487) Degradēto teritoriju atjaunošana, kas balstīta integrētā stratēģiskā plānojumā, uzlabos pilsētas telpisko, publiskās ārtelpas, sociālās un darījumu vides struktūru. Tiks veicināta gan Rīgas pilsētas, gan revitalizējamo teritoriju turpmākā sociāli ekonomiskās izaugsmes priekšnosacījumu veidošanās, t.sk. sekmēta jaunu darbavietu veidošanās, paplašināta sabiedrisko pakalpojumu pieejamība, uzlabotas vides perspektīvas un sociālā drošība.
- (488) Degradētās teritorijas efektīva izmantošana nav uzsākama bez mērķtiecīgas intervences un ievērojamiem ieguldījumiem tās revitalizācijā. Veicot ieguldījumus, īpaša uzmanība tiks pievērsta vides kvalitātes veidošanai un uzturēšanai, kā arī kultūras vērtību iedzīvināšanai (plašākā nozīmē). Teritorijas reģenerācijas procesā tiks nodrošināts līdzsvars starp sociālajiem, vides un ekonomiskajiem attīstības faktoriem gan teritorijā kopumā, gan to veidojošajos objektos atsevišķi, ņemot vērā ilgtermiņa un īstermiņa vajadzības. Investīcijas veicamas, ievērojot arī attiecīgā objekta ilgtermiņa darbības stratēģiju, kas pamato pieprasījumu objekta nodrošinātajiem pakalpojumiem, kā arī paredz objekta uzturēšanu. Veicot mērķtiecīgu intervenci attiecīgajās teritorijās, arī apkārtesošie komersanti tiks motivēti attīstīties, papildinot pakalpojumu klāstu un uzlabojot to kvalitāti un pieejamību.
- (489) Vienlaikus investīcijām jānodrošina arī atbilstība stratēģijas “Eiropa 2020” un nacionāla līmeņa attīstības prioritātēm, kas noteiktas NAP 2020 un citos plānošanas dokumentos. Piemēram, Eiropas darba kārtībā Kultūrai darba plānā 2011.–2014.gadam norādīts, ka kultūras objektiem ir stratēģiska nozīme, lai sekmētu gudru, ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi visos ES reģionos un pilsētās.
- (490) Ieguldījumi pilsētvides revitalizācijā 5.6.1.SAM ietvaros, rekonstruējot maza mēroga sabiedriskus objektus, ir plānoti saskaņā ar NAP 2020 noteiktajām prioritātēm, pašvaldību attīstības programmās definētajiem prioritārajiem investīciju projektiem, Rīgas ilgtermiņa attīstības stratēģijā (līdz 2025.gadam) ietvertajiem uzdevumiem, Rīgas teritorijas plānojumā

iekļautajām attīstības teritorijām, kā arī Latvijas kultūrp politikas pamatnostādņu “Radošā Latvija” 2014.–2020.gadam noteiktajiem uzdevumiem. Tiks veikta izpēte, lai noteiktu piemērotākās teritorijas, kurās varētu veikt šādas investīcijas, lai visefektīvākajā veidā sasniegtu SAM rezultātus.

- (491) 5.6.2.SAM ietvaros prioritāri plānots atbalstīt tos projektus, kas noteikti kā pašvaldību prioritātes, saistīti ar citiem integrēto attīstību veicinošiem projektiem, tiešā veidā vērsti uz nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centru pašvaldību attiecīgo teritoriju daļu vides kvalitātes uzlabošanu. Ievērojot Reģionālās politikas pamatnostādnēs 2013.–2019.gadam noteikto, atbalstu pilsētvides kvalitātes paaugstināšanai plānots piešķirt pašvaldības integrētajās attīstības programmās definētajiem prioritārajiem investīciju projektiem, kurus īsteno nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centru pašvaldības, nepieciešamības gadījumā veidojot partnerību ar apkārtējām pašvaldībām, saimnieciskās darbības veicējiem, biedrībām un nodibinājumiem. Uz 2014.gada 31.decembri visām pašvaldībām, kas paredzētas kā atbalsta saņēmējas, ir apstiprinātas aktuālas attīstības programmas 2014.–2020.gada periodam, vai arī to izstrādi ir plānots pabeigt tuvākajā laikā.
- (492) Rīgas pilsētā ir identificētas vairākas potenciālās atbalstāmās teritorijas, kurās ir plānotas un jau veiktas ievērojamas investīcijas, sabiedriskas infrastruktūras izveide ar kultūras vai sporta funkciju šajās teritorijās ne tikai papildinās jau veiktās un plānotās investīcijas, bet galvenokārt nodrošinās apmeklējuma pieauguma kritisko apjomu un teritorijā sniegto publisko pakalpojumu attīstību un pieejamību, kas nepieciešams, lai panāktu būtiskas izmaiņas attiecīgo teritoriju izmantošanā. Revitalizācijas pasākumu ietvaros papildus sociālekonomiskās situācijas uzlabošanai tiks uzlabota attiecīgās teritorijas vides kvalitāte, kas ir būtiski, lai mazinātu depopulācijas tendences.
- (493) Lai veicinātu Rīgas revitalizāciju, vides kvalitātes uzlabošanu, investīciju piesaistīšanu, uzlabotu nodarbinātību sociālekonomisko situāciju, kā arī nodrošinātu integrētus ieguldījumus infrastruktūras attīstībā, nepieciešams revitalizēt un attīstīt pilsētas degradētās teritorijas, kurās tiktu atjaunota ekonomiskā un sociālā attīstība un novērsta turpmākā vides un sociālekonomiskā stāvokļa degradācija, kā arī tiktu rekonstruēta un attīstīta maza mēroga sabiedriskā infrastruktūra.
- (494) Investīcijas plānotas, lai nodrošinātu degradēto teritoriju revitalizāciju (funkcionālo aktivizēšanu, ieskaitot degradēto teritoriju komunikāciju pieslēgumus kopējām pilsētu komunikāciju tīklam) saskaņā ar pašvaldību integrētas attīstības programmām, tādā veidā veicinot pašvaldību turpmākās sociāli ekonomiskās izaugsmes priekšnosacījumu veidošanu, kā arī risinot piesārņojuma problēmas. Sekmējot pilsētu attīstību, svarīgi panākt līdzsvaru starp ekonomiskās darbības, kopienas attīstības un vides kvalitātes aspektiem, kas ir būtiski pilsētu pievilcības un iedzīvotāju dzīves kvalitātes uzlabošanas priekšnoteikumi.
- (495) Tikai maza apjoma kultūras un ilgtspējīga tūrisma infrastruktūra atbilstoši ERAF regulas 3.panta (1) daļas (e) apakšsadaļā minētajam var tik atbalstīta veicot ERAF ieguldījumus saskaņā ar ERAF regulas 5.panta (6) daļas (c) apakšsadaļai. Atbalsts netiek plānots liela mēroga kultūras un tūrisma infrastruktūras attīstībai, ieguldījumi, kas satur vairākus nelielus objektus infrastruktūrā var tikt atbalstīti kā daļu no plašākas teritorijas attīstības stratēģijas, ieskaitot papildu atbalsta pasākumus, lai maksimāli palielinātu to izaugsmi un radītu darbavietu potenciālu. Tas attiecas, jo īpaši uz ieguldījumiem dabas un kultūras mantojuma saglabāšanai, aizsardzībai un attīstībai (ERAF regulā noteiktā investīciju prioritāte 6c) teritorijās, kur potenciāls, lai radītu ilgtspējīgu izaugsmi un nodarbinātību, ir augstāks kā vidēji citur. Par ieguldījumiem maza mēroga infrastruktūrā uzskatāmi ieguldījumi, kur kopējās izmaksas nepārsniedz 5 miljonus EUR. Ieguldījumi vienā infrastruktūras objektā (piemēram, muzejā vai teātrī), nedrīkst tikt veidoti sadalot tos vairākos mazākos ieguldījumos, lai apietu minēto kopējo izmaksas apjoma ierobežojumu.

- (496) **5.6.1.SAM indikatīvās atbalstāmās darbības:** atbilstoši Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā līdz 2030.gadam noteiktajiem sabiedriski nozīmīgajiem objektiem un prioritāri atbalstāmo

degradēto teritoriju revitalizēšanai, veikt maza mēroga sabiedrisku, kultūras, un sporta objektu izveidi un rekonstrukciju, kas nodrošina kvalitatīvu un daudzveidīgu pakalpojumu piedāvājumu.

- (497) **5.6.1.SAM indikatīvās mērķteritorijas:** Rīgas pilsētas degradētās apkaimes.
- (498) **5.6.1.SAM indikatīvā mērķa grupa:** iedzīvotāji, saimnieciskās darbības veicēji, investori, tūristi.
- (499) **5.6.1.SAM indikatīvie finansējuma saņēmēji:** projektus plānots realizēt sadarbībā starp pilsētas pašvaldību (t.sk. tās uzņēmumiem), valsts pārvaldes iestādēm (t.sk. valsts kapitālsabiedrībām), kā arī investoriem un attīstītājiem.
- (500) **5.6.1.SAM projektu atlase:** skat. pielikumu "Projektu atlase".
- (501) **5.6.2.SAM indikatīvās atbalstāmās darbības:** atbalstu plānots sniegt integrētajās pašvaldību attīstības programmās noteiktajiem prioritārajiem publiskās infrastruktūras investīciju projektiem, kas vērsti uz pilsētvides revitalizācijas veicināšanu, rūpniecisko teritoriju un citu uzņēmējdarbībai plānoto vai izmantoto degradēto (*deprived areas*) teritoriju⁷⁶ atjaunošanu nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centru pašvaldībās (t.sk. novada teritorija ārpus attīstības centra), t.sk. attiecīnajās izmaksās paredzēts iekļaut ēku būvniecību/rekonstrukciju un aprīkojumu (ierobežotā apjomā). Latgales plānošanas reģionā investīcijas plānotas nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centros un to funkcionālās teritorijās (t.sk. novada teritorija ārpus attīstības centra un apkārtējās pašvaldībās). Sakārtotās degradētās teritorijas tiks pielāgotas jaunu uzņēmumu izvietojumam tajās vai esošo paplašināšanai, lai sekmētu nodarbinātību un ekonomisko aktivitāti pašvaldībās. Atbilstība integrētai pašvaldības attīstības programmai, t.sk. investīciju plānam tiks paredzēta kā nosacījums KP fondu finansējuma saņemšanai. Nacionālās nozīmes centri veic projektu definēšanu atbilstoši ERAF Regulas 7. Panta noteiktajam par integrēto pilsētvides attīstību un kas noteikti kā pašvaldību prioritārie projekti saskaņā ar pašvaldības specializāciju, vienlaikus ir saistīti ar degradēto teritoriju atjaunošanu un sociāli ekonomiskās izaugsmes priekšnosacījumu veidošanu attiecīgajā teritorijā.
- (502) **5.6.2.SAM indikatīvā mērķa grupa:** nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centru un to funkcionālo teritoriju pašvaldības, saimnieciskās darbības veicēji un iedzīvotāji.
- (503) **5.6.2.SAM indikatīvās mērķteritorijas:** nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centru pašvaldības un to funkcionālās teritorijas (t.sk. novada teritorija ārpus attīstības centra un apkārtējās pašvaldības, īpaši Latgales reģiona pašvaldības). EUR 92 138 673 indikatīvi plānots novirzīt nacionālas nozīmes attīstības centru integrētai pilsētvides attīstībai atbilstoši ERAF Regulas 7. pantam.
- (504) **5.6.2.SAM projektu atlase:** skat. pielikumu "Projektu atlase". Lai nodrošinātu īpašu atbalstu teritorijām saskaņā ar Reģionālās politikas pamatnostādņēm 2013.–2019. gadam, kuras skar īpaši demogrāfiskie, sociālie un nabadzības riski, projektu iesniegumu atlasē tiks piemēroti specifiski atlases kritēriji, kā arī tiks nodrošināts papildu finansējums attīstības veicināšanai, īpaši Latgales reģiona pašvaldībām. Noteikta apjoma finansējumu varēs izmantot tikai attīstības centru un to funkcionālo teritoriju sadarbības projektiem. Atbalsts tiks sniegts tiem projektiem, kas būs noteikti pašvaldību integrētajās attīstības programmās, t.sk. attīstības centriem nosakot potenciālos sadarbības projektus ar tās funkcionālo teritoriju un savstarpēji saskaņojot to. Projektus, kuriem finansējumu plānots novirzīt nacionālas nozīmes attīstības centru integrētai pilsētvides attīstībai atbilstoši ERAF Regulas 7.pantam, noslēdzot deleģēšanas līgumu ar vadošo iestādi un sadarbības iestādi atlasīs deviņas pilsētas, kas ir nacionālas nozīmes attīstības centri un jau sākotnēji, izstrādājot vai aktualizējot savas attīstības programmas, iekļaus potenciālo projektu sarakstu, attiecīgi Reģionālās attīstības koordinācijas padome (sadarbības un koordinācijas mehānisms), kuras sastāvu veidos ITI īstenošanā iesaistītās organizācijas –

⁷⁶ Skat. degradētā teritoriju definīciju Partnerības līgumā.

pilsētu pašvaldības un pašvaldību apvienības, kā arī KP fondu vadībā iesaistītās institūcijas, plānošanas reģioni un citas integrētu ilgtspējīgu pilsētvides investīciju ieviešanā un uzraudzībā iesaistītās iestādes un organizācijas, saskaņos izstrādātās vai aktualizētās attīstības programmas. Investīciju projekti tiks vērtēti kontekstā ar pašvaldību attīstības specializāciju un vietējā potenciāla pilnvērtīgu izmantošanu un sinerģijā ar citām plānotajām investīcijām un attīstības instrumentiem. Prioritāri tiks atbalstīti integrēti risinājumi, kas paredzēs ietekmi uz vairāk kā viena SAM rezultātu sasniegšanu.

(505) Lai nodrošinātu tematisko demarkāciju starp ieguldījumiem 5.6.1. un 5.6.2.SAM ietvaros, atbalsts 5.6.1.SAM vērsts uz degradēto teritoriju sakārtošanu kultūras un sporta pakalpojumu attīstības nolūkā, savukārt 5.6.2.SAM atbalstu plānots sniegt pašvaldību prioritārajiem publiskās infrastruktūras investīciju projektiem, kas vērsti uz pilsētvides revitalizācijas veicināšanu, rūpniecisko teritoriju un citu uzņēmējdarbībai plānoto vai izmantoto degradēto teritoriju atjaunošanu.

(506) Projektu atlasē un īstenošanā tiks nodrošināta atbilstība valsts atbalsta regulējumam.

Tabula Nr. 2.5.15. (5)

ERAF un KF kopējie un specifiskie iznākuma rādītāji

ID	Rādītājs	Mērvienība	Finansējums avots	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas biežums
i.5.6.1.ak (CO38)	Pilsētu teritorijās izveidota vai atjaunota sabiedriskā telpa	m ²	ERAF	10 000	Pašvaldības informācija	Reizi gadā
i.5.6.1.bk (CO39)	Uzceltas vai atjaunotas sabiedriskās vai komercēkas pilsētās	m ²	ERAF	20 000	Projektu dati	Reizi gadā
i.5.6.1.c	Atjaunoto, izveidoto un rekonstruēto sabiedrisko un infrastruktūras objektu skaits	Objektu skaits	ERAF	18	Pašvaldības informācija	Reizi gadā
i.5.6.2.ak (CO22)	Kopējā atjaunotās zemes platība	ha	ERAF	556	Projektu dati	Reizi gadā

Tabula Nr. 2.5.16. (6)

Prioritārā virziena snieguma ietvars

Indikatora tips	ID. Rādītāja nosaukums	Definīcija	Mērvienība	Fonds	Reģiona kategorija	Starposma vērtība 2018. gads	Mērķa vērtība			Datu avots	Rādītāja nozīmīguma apraksts
							Siev.	Vīr.	Kopā		
Finanšu rādītājs	(F07) Finanšu rādītājs 5.PV (ERAF)		EUR	ERAF	<i>Mazāk attīstītie reģioni</i>	109 957 466			509 314 166	Sertifikācijas iestādes uzskaites sistēma	
Finanšu rādītājs	(F08) Finanšu rādītājs 5.PV (KF)		EUR	KF	<i>Mazāk attīstītie reģioni</i>	46 013 028			223 692 235	Sertifikācijas iestādes uzskaites sistēma	
Iznākuma rādītājs	i.5.3.1.ak Uzlabotās notekūdeņu attīrīšanas sistēmas apkalpoto iedzīvotāju skaita pieaugums (CE) (CO19)	kopējais	Iedzīvotāju ekviivalents	KF	<i>Mazāk attīstītie reģioni</i>	1175			58 726	Projektu dati	Rādītājs iekļauj darbības SAM 5.3.1. ietvaros, kur plānotas investīcijas notekūdeņu attīrīšanas infrastruktūrā Rādītājs atbilst 66.57% no kopējā KF finansējuma prioritārajam virzienam
Iznākuma rādītājs	i.5.6.2.ak Kopējā atjaunotās zemes platība (CO22)	kopējais	ha	ERAF	<i>Mazāk attīstītie reģioni</i>	0			556	Projektu dati	Rādītājs atspoguļo SAM 5.6.2. investīcijas degradēto teritoriju sakārtošanā un rūpniecisko teritoriju sakārtošanā.

Indikatora tips	ID. Rādītāja nosaukums	Definīcija	Mērvienība	Fonds	Reģiona kategorija	Starposma vērtība 2018. gads	Mērķa vērtība			Datu avots	Rādītāja nozīmīguma apraksts
							Siev.	Vīr.	Kopā		
											Rādītājs atbilst 54.64% no kopējā ERAF finansējuma prioritārajam virzienam
Galvenais īstenošanas posms	5.6.2. Noslēgtie līgumi ar finansējuma saņēmējiem par projektu ieviešanu (S562)	Noslēgtie līgumi ar finansējuma saņēmējiem par projektu ieviešanu nacionālās un reģionālās nozīmes attīstības centros, atbilstoši pašvaldību integrētajām attīstības programmām	Līgumi	ERAF	<i>Mazāk attīstītie reģioni</i>	10				Projektu dati	N/A

Tabula Nr. 2.5.17. (7–12)

ERAF: Mazāk attīstītie reģioni											
Intervences kategorijas		Finansējuma veids		Teritorija		Teritoriālie sasniegšanas mehānismi		ESF sekundāras tēmas (tikai ESF)		Tematiskie mērķi	
Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR
5	11 826 219	1	432917039	7	13 1375 386	7	80819321	N/A	N/A	5	65 819 321
7	11 826 219			1	172 521 464	1	92138673			6	367097718
21	11 826 219			3	36 881 516	5	259 959 045				
34	23 652 438			2	92 138 673						
85	2 442 691										
86	12 557 309										
87	65 819 321										

<i>ERAF: Mazāk attīstītie reģioni</i>											
Intervences kategorijas		Finansējuma veids		Teritorija		Teritoriālie sasniegšanas mehānismi		ESF sekundāras tēmas (tikai ESF)		Tematiskie mērķi	
Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR
89	257 776 068										
92	15 190 555										
94	20 000 000										

Tabula Nr. 2.5.18. (7–12)

<i>KF: Mazāk attīstītie reģioni</i>											
Intervences kategorijas		Finansējuma veids		Teritorija		Teritoriālie sasniegšanas mehānismi		ESF sekundāras tēmas (tikai ESF)		Tematiskie mērķi	
Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR
17	24805351	1	190 138 398	7	63564212	7	190 138 398	N/A	N/A	6	190 138 398
19	16536901			1	54229674						
21	104469173			3	42200965						
22	22105013			2	30143547						
85	22221960										

2.6. Ilgtspējīga transporta sistēma

- (507) Lai nodrošinātu ilgtspējīgu transporta infrastruktūru un labas kvalitātes transporta un loģistikas pakalpojumus, kas nodrošina darbavietas un pienesumu pakalpojumu eksporta apjoma pieaugumam, prioritārā virziena “Ilgtspējīga transporta sistēma” ietvaros jākombinē gan KF, gan ERAF atbalsta pasākumi, veicinot ilgtspējīgu un efektīvu rezultātu sasniegšanu. Ieguldījumi prioritārā virziena ietvaros plānoti atbilstoši Transporta attīstības pamatnostādņem 2014.–2020.gadam, kā arī, lai papildinātu 2007.–2013.gada plānošanas periodā veiktās investīcijas, nodrošinot to ilgtspēju. No ESI fondiem plānotās investīcijas ceļu infrastruktūrā tiks papildinātas un to uzturēšana nodrošināta nacionālā finansējuma ietvaros atbilstoši Valsts autoceļu sakārtošanas programmai 2014.–2020.gadam.
- (508) KF un ERAF atbalsts ir plānots tā, lai sekmētu kvalitatīvas transporta infrastruktūras (ceļi, dzelzceļš, TEN-T sasaiste ar pilsētām, lidosta “Rīga”, lielās ostas) nodrošināšanu, kas ir pamats konkurētspējīgas, ilgtspējīgas, komodālas transporta sistēmas attīstībai, vienlaikus veicinot augstas kvalitātes mobilitāti, efektīvi izmantojot resursus. Atbalsts tiek sniegts dažāda mēroga nozīmes ceļu infrastruktūras pilnveidošanai un attīstībai, novēršot ceļu sabrukšanu, lielo ostu un lidostas “Rīga” drošības pasākumu uzlabošanai un vides piesārņojuma mazināšanai, kā arī dzelzceļa infrastruktūras elektrifikācijai, nodrošinot vienotu transporta sistēmu.
- (509) **6.1.ieguldījumu prioritāte:** atbalstīt multimodālu Eiropas vienoto transporta telpu, investējot TEN-T (KF).
- (510) **6.1.1.SAM: palielināt lielo ostu drošības līmeni un uzlabot transporta tīkla mobilitāti.**
- (511) Īstenojot SAM, tiks uzlabots drošības līmenis ostās, un novērsti vājo punktu radītie ierobežojumi TEN-T transporta infrastruktūrās darbībā.
- (512) Lai samazinātu esošo piesārņojumu ūdens transporta sektorā, kā iemesls ir efektīvas ūdens infrastruktūras trūkums un vāji attīstīts ūdens transporta un sauszemes transporta savienojums, būtiski ir nodrošināt atbilstošu autoceļu un dzelzceļa caurlaides spēju un savienojumu ar ostām. Attiecīgi SAM ietvaros plānots arī uzlabot autoceļu un dzelzceļa pievadceļus ostām (jaunas infrastruktūras izbūve, esošās infrastruktūras rekonstrukcija). Jūras ostām ir svarīga loma kā loģistikas centriem, un tām ir vajadzīgi droši un efektīvi savienojumi ar iekšzemi. Investīciju rezultātā tiks nodrošināta atbilstoša TEN-T tīklā iekļauto ostu infrastruktūras rekonstrukcija un izbūve, kā arī atbalstīta sauszemes pievadceļu funkcionalitātes palielināšana, sekmējot kravas operāciju novirzīšanu no pilsētām, lai mazinātu sastrēgumus, saudzētu vidi un paaugstinātu drošību.
- (513) Rekonstruētās hidrotehniskās būves uzlabos kuģošanas drošību un ostas funkcionalitāti, atļaujot kuģu kustību nelabvēlīgos laika apstākļos, kādos kuģu kustība pašlaik tiek apturēta. Tas ļaus palielināt kuģošanas drošību, kā arī samazināt kuģu dīkstāves, atrodoties reidā, tādējādi mazinot kuģu dzinēju darbības rezultātā radītās emisijas. Ostu koplietošanas infrastruktūras sakārtošana radīs priekšnosacījumus vidēji ar vienas ostā pārkrautās tonnas pārvadāšanu saistītās negatīvās ietekmes uz vidi samazināšanai.
- (514) Veicot ostu koplietošanas infrastruktūras sakārtošanu, tiks rekonstruētas kritiskā stāvoklī esošās kopējās hidrotehniskās būves lielajās ostās un veikti ieguldījumi kuģu satiksmes monitoringa un koordinācijas sistēmas attīstībā, kas paaugstinās kuģošanas drošību, uzlabos vides kvalitāti ostu teritorijās, dodot ieguldījumu ESSBJR mērķa “Glābt jūru” sasniegšanā, kā arī veicinot emisiju samazināšanas mērķa sasniegšanu prioritātes “Tīra un droša kuģošana” ietvaros. No KP fondiem tiks finansēts tikai atbalsts publiskai infrastruktūrai, un tikai gadījumos, kad nav pieejami citi finansēšanas avoti. Direktīvas Alternatīvo degvielu infrastruktūras izveidei izpildei (paredzēts, ka Direktīva stāsies spēkā līdz 2014.gada beigām un dalībvalstīm būs jāizstrādā nacionālie ietvari tās izpildei divu gadu laikā kopš tās stāšanās spēkā) arī būs nepieciešamas investīcijas tajā paredzēto prasību izpildei attiecībā uz alternatīvajām degvielām.

KF specifiskie rezultātu rādītāji

ID	Rādītājs (rādītāja nosaukums)	Mērvienība	Sākotnējā vērtība	Finansējuma avots	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas biežums
r.6.1.1.a	Laika apstākļu ietekmētās kuģu dīkstāves reidā vidēji gadā	Stundas	278 (2012.gads)	KF	70	Lielo ostu pārvalžu dati	Reizi gadā
r.6.1.1.b	Pievadceļu sliktā un ļoti sliktā stāvoklī īpatsvars	%	62 (2014.gads)	KF	47	Lielo ostu pārvalžu dati	Reizi gadā

- (515) **6.1.2.SAM: veicināt drošību un vides prasību ievērošanu starptautiskajā lidostā “Rīga”.**
- (516) SAM īstenošanas rezultātā tiks uzlaboti vides un drošības pasākumi starptautiskajā lidostā “Rīga”. KP fondu investīcijas starptautiskajā lidostā “Rīga” tiks veiktas gadījumos, kad nav pieejami citi finansēšanas avoti.
- (517) Lai nodrošinātu starptautiskās lidostas „Rīga” ilgtspējīgu attīstību, ir nepieciešams turpināt lidostas „Rīga” infrastruktūras modernizēšanu un attīstību, kas saistīta ar ietekmes uz vidi mazināšanu un drošības prasību paaugstināšanu atbilstoši pieaugošajam lidojumu, pasažieru un kravu skaitam.
- (518) Lai samazinātu lidostas darbības negatīvo ietekmi uz vidi, nodrošinot lidostas infrastruktūras sakārtošanu un pilnveidojot energoefektivitāti, tiks veikta otras ātrās nobrauktuves izbūve, kas ļaus samazināt gaisa kuģu manevrēšanai ar ieslēgtiem dzinējiem nepieciešamo laiku un gaisa kuģu dzinēju radīto CO₂ emisiju apjomu un trokšņa piesārņojumu. Tāpat plānots veikt ieguldījumus lidostas tehnisko un darbībai nepieciešamo ēku rekonstrukcijā, paaugstinot ēku energoefektivitāti, samazinot siltumnīcas efekta radītās globālās klimata izmaiņas, limitējot emisijas (tai skaitā arī CO₂ emisijas), kas kaitīgas videi un cilvēka veselībai, ka arī ieguldījumi tehniskajā aprīkojumā. Ieguldījumi publiskās daļas lietūs ūdens kanalizācijas sistēmas rekonstrukcijā un ielu rekonstrukcijā samazinās piesārņojošo vielu emisijas no lietussūdeņiem lidostas teritorijā. Uguņu ierīkošana peronu manevrēšanas ceļu ass līnijās nodrošinās, ka sliktas redzamības laika apstākļos gaisa kuģi varēs ātri nobraukt uz gaisa kuģu stāvvietām, atbrīvojot skrejceļu, un tādejādi mazinot gaisa kuģu sastrēgumu, kuri gaida uz nolaišanos, kas savukārt sekmēs gaisa kuģu radīto CO₂ emisiju samazinājumu gaisā. Veicot apgaismojuma nomaiņu lidostas teritorijā tiks samazināts elektroenerģijas patēriņš un CO₂ emisiju apjoms. Savukārt nodrošinot lidlauka turpmāku uzlabošanu atbilstoši CAT II standartiem tiks uzlabota gaisa kuģu kustības drošība pie nelabvēlīgiem (samazinātas redzamības) laika apstākļiem.

KF specifiskie rezultātu rādītāji

ID	Rādītājs (rādītāja nosaukums)	Mērvienība	Sākotnējā vērtība (2012. gadā)	Finansējuma avots	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas biežums
r.6.1.2.a	Ielidojošo reisus ar kursu RWY18 gaisa kuģu dzinēju	kg	211	KF	179	VAS Starptautiskā lidosta “Rīga”	Reizi gadā

ID	Rādītājs (rādītāja nosaukums)	Mērvienība	Sākotnējā vērtība (2012. gadā)	Finansējuma avots	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas biežums
	radītais vidējais CO ₂ apjoms manevrēšanas laikā (<i>taxi-in</i>)						
r.6.1.2.b	Notekūdeņu ķīmiskā skābekļa patēriņa vērtība	mg/l	168	KF	<125	VAS Starptautiskā lidosta "Rīga"	Reizi gadā

(519) **6.1.3.SAM: nodrošināt nepieciešamo infrastruktūru uz Rīgas maģistrālajiem pārvadiem un novērst maģistrālo ielu fragmentāro raksturu.**

- (520) SAM īstenošanas rezultātā tiks samazināti sastrēgumi uz Rīgas maģistrālajiem pārvadiem, un novērsti infrastruktūras pārrāvumi esošo pilsētas maģistrālo ielu tīklā.
- (521) Rīgas transporta infrastruktūrā, atbilstoši Rīgas un Pierīgas mobilitātes plānam un Rīgas pilsētas ilgtspējīgas attīstības stratēģijai līdz 2030. gadam, īpaši nozīmīga ir integrētas transporta sistēmas veidošana un pilsētas centrālās daļas atbrīvošana no tranzīta satiksmes. To veicot, mazināsies maģistrālo ielu fragmentārais raksturs, kā arī tiks sakārtota tranzītkravu kustība Daugavas kreisajā krastā, palielinot transporta tīkla caurlaides spēju.
- (522) SAM īstenošanas rezultātā tiks novērsti pārrāvumi esošo pilsētas maģistrālo ielu tīklā, un izveidota nepārtraukta pilsētas maģistrāle ziemeļu – dienvidu virzienā, kravas transports tiks novirzīts no lielu sabiedrisku objektu tuvumā esošām ielām, kā arī tiks samazināts ceļu satiksmes negadījumu konfliktpunktu skaits.
- (523) Lai pasažieri sasniegtu dažādas apkāmes, neizmantojot pilsētas centru kā tranzītzonu, investīciju rezultātā tiek plānota multimodāla transporta mezgla izveide, kas veicinās efektīvāku sabiedriskā transporta sistēmas izveidi, jo veidos sabiedriskā transporta pārsēšanās centru Daugavas kreisajā krastā.

Tabula Nr. 2.6.3. (3)

KF specifiskie rezultātu rādītāji

ID	Rādītājs (rādītāja nosaukums)	Mērvienība	Sākotnējā vērtība (2012.g.)	Finansējuma avots	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas biežums
r.6.1.3.a	Vidējais transportlīdzekļa aizkavējuma laiks	Minūtes	3,42	KF	2,71	Rīgas dome	Reizi gadā

(524) **6.1.4.SAM: pilsētu infrastruktūras sasaiste ar TEN-T tīklu.**

- (525) SAM īstenošanas rezultātā tiks novērsti infrastruktūras pārrāvumi pilsētās, un radīts alternatīvs maršruts tranzīta un kravas transportam, atdalot no vietējās nozīmes sabiedriskā transporta plūsmām.
- (526) Pilsētu maģistrālo ielu fragmentārais raksturs, pieaugošā privātā un kravas transporta intensitāte ir faktori, kas nosaka investīciju nepieciešamību maģistrālo ielu tīkla izveidei. Sabiedriskā transporta nodalīšana no kravu transporta kustības, tranzītkravu nodalīšana no pilsētas centra ir galvenie šo maģistrālo ielu uzdevumi, saglabājot pilsētu satiksmes funkcionalitāti.
- (527) Investīciju rezultātā tiks veicināta lielo pilsētu transporta infrastruktūras integrēta sasaiste TEN-T tīklā; tādējādi attīstot pilsētu tranzītmegzla funkcijas, paaugstinot maģistrālo ielu caurlaides spējas, uzlabojot transporta plūsmas vidējo ātrumu un saīsinot pārvietojošies nepieciešamo laiku, vienlaikus veicinot ekoloģiskās un dzīves vides kvalitātes uzlabošanu pilsētas

iedzīvotājiem. Minēto rezultātu sasniegšana, nosakot atbilstošus projektu iesniegumu atlases kritērijus, kā arī rādītājus, tiks nodrošināta projektu līmenī. Lai nodrošinātu transporta jomas *ex ante* nosacījumu izpildi atbilstoši PL noteiktajam tiks izstrādāts projektu saraksts, kura ietvaros tiks veikts novērtējums par 6.1.4.SAM ietekmi uz maģistrālo ielu caurlaides spēju un laika ietaupījumu.

Tabula Nr. 2.6.4. (3)

KF specifiskie rezultātu rādītāji

ID	Rādītājs (rādītāja nosaukums)	Mērvienība	Sākotnējā vērtība (2012.g.)	Finansējuma avots	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas biežums
r.6.1.4.a	Lielo pilsētu skaits, kur izveidoti alternatīvi maršruti TEN-T tīkla tranzīta un kravu transportam	Pilsētas	1	KF	4	Projektu dati	Reizi gadā

(528) **6.1.5.SAM: valsts galveno autoceļu segu pārbūve, nestspējas palielināšana.**

(529) Īstenojot SAM, tiks uzlabota to valsts galveno autoceļu kvalitāte, kas atrodas TEN-T autoceļu tīklā.

(530) Lai novērstu valsts autoceļu tīklā konstatētās problēmas, laika periodā no 2014.–2020.gadam tajā ir jāveic valsts autoceļu infrastruktūras saglabāšanas pasākumi, t.sk. valsts galveno autoceļu pārbūve. Veicot pārbūvi, par 80% tiks samazināti valsts galveno autoceļu sliktā un ļoti sliktā stāvoklī īpatsvars.

(531) Nozīmīgs ieguvums no kvalitatīva autoceļu tīkla ir valsts konkurētspējas ievērojama paaugstināšanās. Labā kvalitātē uzturēts autoceļu tīkls nodrošina valsts ekonomikas funkcionēšanu un veicina attīstību, nodrošina iespēju pārvietoties iedzīvotājiem, pārvietot preces un sniegt pakalpojumus par iespējami zemākām izmaksām, kā arī tas ir nozīmīgs satiksmes drošības faktors un veicina tūrisma attīstību.

(532) Investīciju rezultātā rekonstruētie ceļi ļaus nodrošināt trūkstošo sasaistes posmu ar TEN-T tīklu attīstību, savukārt kvalitatīva transporta infrastruktūra samazinās tās uzturēšanas izmaksas. Investīcijas plānotas tā, lai sniegtu ieguldījumus arī ceļu satiksmes drošības uzlabošanai, t.sk. ievērojot direktīvā 2008/96/EK noteiktās prasības kā arī ļaus samazināt pārvietošanās ilgumu.

Tabula Nr. 2.6.5. (3)

KF specifiskie rezultātu rādītāji

ID	Rādītājs (rādītāja nosaukums)	Mērvienība	Sākotnējā vērtība (2012.g.)	Finansējuma avots	Plānotā vērtība (2023.gadā)	Datu avots	Ziņošanas biežums
r.6.1.5.a	Valsts galveno autoceļu sliktā un ļoti sliktā stāvoklī īpatsvars	%	46,3	KF	10	VAS "Latvijas Valsts ceļi"	Reizi gadā

Ieguldījumu prioritātes apraksts un indikatīvās atbalstāmās darbības

(533) Kompleksas investīcijas ieguldījumu prioritātes ietvaros vērstas uz visaptverošu transporta sistēmas attīstību, sniedzot ieguldījumu videi draudzīgākas un efektīvākas transporta sistēmas izveidei. Investīcijas visos SAM plānotas, lai stratēģiski papildinātu un turpinātu 2007.–2013.gada plānošanas periodā ar KP fondu atbalstu īstenotās aktivitātes trūkumu novēršanai

TEN-T tīkla infrastruktūrās, tajā skaitā īstenotos projektus Rīgas un Rīgas ostas integrēšanai TEN-T tīklā, investīcijas Rīgas brīvēstā un lidostā “Rīga”.

- (534) KP fondu 2007.–2013.gada plānošanas perioda ietvaros Latvijas lielajās ostās īstenoti projekti ostas akvatorijas padziļināšanai, piestātņu būvniecībai un rekonstrukcijai, kā arī kompleksam saistītās infrastruktūras inženiertīklu būvniecībai. Tomēr joprojām tiks novērsti vājo punktu ierobežojumi TEN-T tīkla infrastruktūras darbībā, kas ostu gadījumā īpaši attiecas uz vāji attīstītu ūdens transporta un sauszemes transporta savienojumu, tāpēc SAM ietvaros investīcijas paredzētas publiskajā infrastruktūrā, lai nodrošinātu piekļuvi gan no jūras, gan sauszemes puses. Investīcijas lielajās ostās tiks vērstas uz piesārņojuma mazināšanu ūdens transporta sektorā, kura iemesls ir efektīvas ūdens infrastruktūras trūkums un vāji attīstīts ūdens transporta un sauszemes transporta savienojums. Detalizēta informācija par ostu vajadzībām minēta ostu izvērtējuma ziņojumā⁷⁷.
- (535) Lidostā “Rīga” KP fondu 2007.–2013.gada plānošanas perioda ietvaros veikta skrejceļa segas virskārtas renovācija, lidjoslas un ziemeļu gala drošības zonas nostiprināšana, II kategorijas gaismu sistēmas izbūve skrejceļa ziemeļu galā, peronu rekonstrukcija, divu pretapledošanas apstrādes laukumu izveide. Lidosta “Rīga” no saviem līdzekļiem ir uzsākusi īstenot projektu, kas saistīts ar kapacitātes palielināšanu; papildus minētajam, atbilstoši EK nostājai⁷⁸, 6.1.2.SAM ietvaros starptautiskajā lidostā “Rīga” paredzēts risināt jautājumus saistībā ar vides un drošības pasākumu uzlabošanu. Lai sasniegtu plānotos rezultātus attiecībā uz lidostas “Rīga” attīstību, jāveic kompleksi ieguldījumi lidostas attīstībai nepieciešamajā infrastruktūrā un materiāltehniskajā bāzē, lai vienlaikus tiktu sekmēta klimata politikas mērķu sasniegšana, atbilstoši pieaugošajiem apgrozījuma apjomiem.
- (536) Rīgai nozīmīgo integrēto transporta sistēmu un pilsētas centrālās daļas atbrīvošanu no tranzīta satiksmes iespējams attīstīt, rekonstruējot un izbūvējot būtiskākos maģistrālo ceļu posmus. Savukārt galvenais punkts iebraukšanai un izbraukšanai no pilsētas ar autobusu, lidmašīnu vai vilcienu tiek veidots, savstarpēji integrējot Centrālo dzelzceļa staciju un Starptautisko autoostu. Sabiedriskā transporta efektivitātes uzlabošanai tiks izveidots multimodāls sabiedriskā transporta mezgls ar sabiedriskā transporta pārsēšanās centru Daugavas kreisajā krastā.
- (537) Pilsētu transporta infrastruktūras sasaistes TEN-T tīklā ietvaros tranzītmezgla funkciju attīstīšanai jāveic nozīmīgāko transporta infrastruktūras posmu attīstība un integrēšana TEN-T tīklā, lai paaugstinātu caurlaides spējas, uzlabotu transporta plūsmas ātrumu un saīsinātu brauciena laiku, vienlaikus uzlabojot ekoloģisko un dzīves vides kvalitāti pilsētas iedzīvotājiem.
- (538) Lai novērstu valsts autoceļu tīklā apzinātās problēmas, atbilstoši Valsts autoceļu sakārtošanas programmai 2014.–2020.gadam jāveic valsts autoceļu infrastruktūras saglabāšanas pasākumi – pārbūve, virsmas nestspējas stiprināšana, vienlaikus īstenojot ceļu satiksmes drošības uzlabošanu. Investīcijas valsts autoceļu atjaunošanā tiks veiktas, lai pēc iespējas turpinātu 2007.–2013.gada plānošanas perioda autoceļu atjaunošanas programmas ietvaros iesāktos maršrutus un transporta koridorus. Papildus SAM ietvaros plānotās investīcijas tiks papildinātas un to uzturēšana nodrošināta nacionālā finansējuma ietvaros.
- (539) **6.1.1.SAM indikatīvās atbalstāmās darbības:** lai uzlabotu drošības līmeni ostās un novērstu vājo punktu radītos ierobežojumus TEN-T transporta infrastruktūras darbībā, plānots veikt molu un viļņlaužu rekonstrukciju, infrastruktūras kompleksam piederošo inženiertīklu būvniecību, autotransporta un dzelzceļa pievadceļu un ar tiem saistītās infrastruktūras

⁷⁷ Reimbursable Advisory Services To the Ministry of Transport of Latvia „REVIEW OF THE PORTS SECTOR OF LATVIA: COMPETITIVENESS AND GOVERNANCE”

⁷⁸ Komisijas darba dokuments — Pavaddokuments pie Komisijas paziņojuma Padomei, Eiropas Parlamentam, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu Komitejai — Rīcības plāns saistībā ar lidostu jaudu, efektivitāti un drošumu Eiropā — Ietekmes novērtējuma kopsavilkums {COM(2006) 819 galīgā redakcija} {SEC(2006) 1686} /* SEC/2006/1687 */

rekonstrukciju, ar ugunsdzēsības un vides aizsardzības prasību ievērošanu, kā arī ar citu drošības prasību ievērošanu saistītās darbības.

(540) **6.1.1.SAM indikatīvās mērķteritorijas:** Rīga, Ventspils un Liepāja.

(541) **6.1.1.SAM indikatīvie finansējuma saņēmēji:** Lielo ostu pārvaldes.

(542) **6.1.2.SAM indikatīvās atbalstāmās darbības:** vides un drošības pasākumu uzlabošana starptautiskajā lidostā “Rīga” – manevrēšanas ceļu tīkla uzlabošana un aprīkošana ar ass gaismām, lietus ūdens kanalizācijas sistēmas rekonstrukcija, kā arī energoefektīvākas tehnikas, iekārtu un aprīkojuma iegāde, apgaismojuma infrastruktūras modernizācija.

(543) **6.1.2.SAM indikatīvā mērķa grupa:** pasažieri, kravu un pasažieru pārvadātāji, visu transporta veidu satiksmes dalībnieki.

(544) **6.1.2.SAM indikatīvie finansējuma saņēmēji:** VAS Starptautiskā lidosta “Rīga”.

(545) **6.1.2.SAM ietekme uz HP “Ilgtspējīga attīstība”:** tieša pozitīva. HP ieviešana tiks nodrošināta, piemērojot kvalitātes vai atbilstības kritērijus un iekļaujot darbības MK noteikumus par SAM ieviešanu.

(546) **6.1.3.SAM indikatīvās atbalstāmās darbības:** Rīgas pilsētas transporta infrastruktūras pārbūve un atjaunošana, nodrošinot integrētas transporta sistēmas veidošanu un pilsētas centrālās daļas atbrīvošanu no tranzīta satiksmes, mazinot maģistrālo ielu fragmentāro raksturu, uzlabojot transporta infrastruktūras tehniskos parametrus un satiksmes drošību, sabiedriskā transporta pārsēšanās centra izbūve Daugavas kreisajā krastā.

(547) **6.1.3.SAM indikatīvās mērķteritorijas:** Rīga.

(548) **6.1.3.SAM indikatīvie finansējuma saņēmēji:** pašvaldība, pašvaldības uzņēmumi.

(549) **6.1.4.SAM indikatīvās atbalstāmās darbības:** jaunu maģistrālo ielu, maršrutu attīstība, kas nodrošina atsevišķu pilsētu daļu efektīvu savstarpējo sasaisti un sasaisti ar Eiropas komunikāciju tīklu elementiem (alternatīvu kravas ceļu izbūvi, rekonstrukciju vai modernizāciju).

(550) **6.1.4.SAM indikatīvās mērķteritorijas:** nacionālās nozīmes attīstības centri.

(551) **6.1.4.SAM indikatīvie finansējuma saņēmēji:** SM, pašvaldības.

(552) **6.1.5.SAM indikatīvās atbalstāmās darbības:** valsts galveno autoceļu TEN-T tīklā rekonstrukcija, virsmas nestspējas stiprināšana, vienlaikus īstenojot ceļu satiksmes drošības uzlabošanu.

(553) **6.1.5.SAM indikatīvie finansējuma saņēmēji:** SM.

(554) **Projektu atlase:** skat. pielikumu “Projektu atlase”.

Tabula Nr. 2.6.6. (5)

KF kopējie un specifiskie iznākuma rādītāji

ID	Rādītājs	Mērvienība	Finansējums avots	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
i.6.1.1.a	Rekonstruētās hidrotehniskās būves	Hidrotehniskās būves	KF	4	Projektu dati	Reizi gadā
i.6.1.1.b	Rekonstruēto ielu un dzelzceļa garums	km	KF	12	Projektu dati	Reizi gadā
i.6.1.2.a	Izbūvēta peronu manevrēšanas ceļa otrā ātrā nobrauktuve	m ²	KF	12 090	Projektu dati	Reizi gadā
i.6.1.2.b	Modernizēto peronu manevrēšanas	m	KF	11 330	Projektu dati	Reizi gadā

ID	Rādītājs	Mērvienība	Finansējums avots	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
	ceļu kopējais garums					
i.6.1.3.a	Rekonstruēto vai izbūvēto tiltu, pārvadu un tuneļu kopējais garums	km	KF	3,8	Projektu dati	Reizi gadā
i.6.1.3.b	Izbūvēts multimodāls transporta mezgls	m ²	KF	40 000	Projektu dati	Reizi gadā
i.6.1.4.a	Izbūvēto, rekonstruēto vai modernizēto alternatīvo kravas ceļu, ielu un pārvadu kopējais garums sasaistei ar TEN-T	km	KF	9,96	Projektu dati	Reizi gadā
i.6.1.5.ak (CO14a)	Rekonstruēto vai modernizēto autoceļu kopējais garums	km	KF	345	Projektu dati	Reizi gadā

(555) **6.2.ieguldījumu prioritāte:** attīstīt un atjaunot visaptverošu, kvalitatīvu un savstarpēji savietojamu dzelzceļa sistēmu un veicināt trokšņa mazināšanas pasākumus (KF).

(556) **6.2.1.SAM: nodrošināt konkurētspējīgu un videi draudzīgu TEN-T dzelzceļa tīklu, veicinot tā drošību, kvalitāti un kapacitāti.**

(557) Dzelzceļa līniju elektrifikācijas rezultātā tiks samazinātas dzelzceļa koridora kopējās izmaksas, paaugstināta konkurētspēja, piesaistītas papildu kravas, samazinātas ārējās izmaksas un slodze videi, nodrošināta atbilstība ES transporta politikai un ilgtermiņa mērķiem.

(558) Ieviešot vienotu vilcienu kustības plānošanas un vadības informācijas sistēmu; pārskatot satiksmes organizāciju, kā arī optimizējot un uzlabojot kontroles un vadības un signalizācijas iekārtas, ieviešot atbilstošu Eiropas vilcienu kustības vadības sistēmas (ETCS) līmeni un saskaņā ar noteikumiem ES tiesību aktos (Savstarpējās izmantojamības direktīvas un savstarpējās izmantojamības tehniskā specifikācija attiecībā uz Transeiropas dzelzceļu sistēmas vilcienu vadības iekārtu un signalizācijas apakšsistēmu (CCS SITS)) tiks nodrošināta atbilstība ES transporta politikai un saskaņota tehnoloģijas kaimiņvalstīm.

(559) Investīcijas Rīgas dzelzceļa mezglā un to darbu pabeigšana, kas saistīti ar piekļuvi Daugavas kreisā krasta termināliem, nodrošinās piekļuvi Daugavas kreisā krasta termināliem un palielinātu kopējo jaudu. Investīciju Daugavpils dzelzceļa mezglā būtiskākais ieguvums saistāms ar dzelzceļa mezgla pārstrādes spējas pieaugumu, jo Austrumu-Rietumu dzelzceļa koridora problemātiskā posma novēršanas rezultātā tiks nodrošināta savlaicīga un vienmērīga kravu plūsma.

(560) Dzelzceļa pasažieru infrastruktūras modernizācijas rezultātā tiks nodrošināta visu pasažieru kategoriju, t.sk. pasažieru ar īpašām vajadzībām, droša un ērta apkalpošana uz pasažieru platformām un stacijas ēkās.

Tabula Nr. 2.6.7. (3)

KF specifiskie rezultātu rādītāji

ID	Rādītājs (rādītāja nosaukums)	Mērvienība	Sākotnējā vērtība (2012.g.)	Finansējums avots	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas biežums
r.6.2.1.a	CO ₂ emisijas dzelzceļa pārvadājumos	t	164 821	KF	82 141	VAS “Latvijas dzelzceļš”	Reizi gadā
r.6.2.1.b	Infrastrukturā caurvedes spēja	t	67 000 000	KF	73 000 000	VAS “Latvijas dzelzceļš”	Reizi gadā

Ieguldījumu prioritātes apraksts un indikatīvās atbalstāmās darbības

- (561) Dzelzceļa attīstība ir viens no būtiskākajiem ilgtspējīgas transporta sistēmas izveides priekšnoteikumiem. Mazs dzelzceļa tīkla elektrifikācijas īpatsvars un augsts esošās sistēmas un infrastruktūras nolietojums sadārdzina pārvadājumus un negatīvi ietekmē vidi. Pasažieru apkalpošanai paredzētā dzelzceļa infrastruktūra ir mūsdienu prasībām neatbilstoša, tajā skaitā, nepiemērota personām ar īpašām vajadzībām.
- (562) SAM ietvaros paredzētās kompleksās investīcijas dzelzceļa sistēmā, veicinot dzelzceļa elektrifikāciju, attīstot Rīgas un Daugavpils dzelzceļa mezglus, izveidojot vienotu vilcienu kustības plānošanas un vadības informācijas sistēmu kā arī rekonstruējot pasažieru apkalpošanas infrastruktūru, sniegs ieguldījumu minēto problēmu risināšanā, uzlabojot dzelzceļa pārvadājuma efektivitāti kopumā un būtiski samazinot CO₂ emisiju apjomu dzelzceļa pārvadājumos.
- (563) Investīcijas SAM ietvaros plānotas, lai nodrošinātu KP fondu 2007.–2013.gada plānošanas periodā veikto investīciju ilgtspēju, stratēģiski papildinot īstenotos projektus sliežu ceļu rekonstrukcijai, ritošā sastāva modernizēšanai, pasažieru infrastruktūras modernizēšanai u.c. Vienlaikus investīcijas nodrošinās sinerģiju ar CEF ietvaros plānoto Rail Baltica projektu (detalizētākā informācija PL 2.1.apakšsadaļā “Atbalsta koordinācija”)
- (564) **Indikatīvās atbalstāmās darbības:** lai uzlabotu dzelzceļa sistēmas efektivitāti, tiks veikta esošās infrastruktūras modernizācija (elektrifikācija) un jaunas izveide, tai skaitā satiksmes pārvaldības sistēmu ieviešana, pārskatot kustības organizāciju un optimizējot vadības iekārtas atkarībā no ieviestā Eiropas vilcienu kustības vadības sistēmas (ETCS) līmeņa, dzelzceļa pasažieru infrastruktūras modernizācija, signalizācijas sistēmas modernizācija.
- (565) **Indikatīvie finansējuma saņēmēji:** VAS “Latvijas dzelzceļš”.
- (566) **Lielie projekti:** Latvijas dzelzceļa tīkla elektrifikācija.
- (567) Lielā projekta plānotās izmaksas veido 76% no SAM plānotā finansējuma. Elektrificējot galvenās dzelzceļa līnijas, tiks samazinātas dzelzceļa koridora kopējās izmaksas, paaugstināta konkurētspēja, piesaistītas papildus kravas, samazinātas ārējās izmaksas un slodze videi, nodrošināta atbilstība ES transporta politikai un ilgtermiņa mērķiem.
- (568) **Ietekme uz HP “Ilgspējīga attīstība”:** tieša pozitīva. HP ieviešana tiks nodrošināta, piemērojot kvalitātes vai atbilstības kritērijus un iekļaujot darbības MK noteikumus par SAM ieviešanu.
- (569) **Projektu atlase:** skat. pielikumu “Projektu atlase”.

Tabula Nr. 2.6.8. (5)

KF kopējie un specifiskie iznākuma rādītāji

ID	Rādītājs	Mērvienība	Finansējums avots	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
i.6.2.1.ak (CO12a)	Rekonstruēto vai modernizēto dzeltceļa līniju kopējais garums	km	KF	998	Projekta dati	Reizi gadā
i.6.2.1.b	Staciju skaits kurās uzbūvēti	Stacijas	KF	21	Projekta dati	Reizi gadā

ID	Rādītājs	Mērvienība	Finansējums avots	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
	paaugstinātie peroni					

(570) **6.3.ieguldījumu prioritāte:** pastiprināt reģionālo mobilitāti, pievienojot sekundāros un terciāros transporta mezglus, tostarp multimodālos mezglus, TEN-T infrastruktūrai (ERAF).

(571) **6.3.1.SAM: palielināt reģionālo mobilitāti, uzlabojot valsts reģionālo autoceļu kvalitāti.**

(572) SAM īstenošanas rezultātā tiks uzlabota valsts reģionālo ceļu pieejamība un to kvalitāte.

(573) Lai novērstu valsts reģionālo autoceļu tīklā konstatētās problēmas, kas ir minētās PL un DP 1.1. sadaļā, ir jāveic valsts reģionālo autoceļu pārbūve. Veicot pārbūvi, sliktā un ļoti sliktā stāvoklī esošo valsts reģionālo autoceļu īpatsvars tiks samazināts par 50%.

(574) Reģionālo ceļu rekonstruēšana ļaus palielināt iedzīvotāju mobilitāti, ņemot vērā, ka saimnieciskās darbības atbalsta un pakalpojumu infrastruktūras attīstības kontekstā ļoti nozīmīgs ir sasniedzamības jautājums – iespēja nokļūt līdz darbavietām un pakalpojumiem. Laba ceļu kvalitāte ļaus samazināt iedzīvotāju izdevumus, kas saistīti ar neapmierinošu ceļu infrastruktūru.

(575) Tāpat reģionālajiem ceļiem ir būtiska papildinoša nozīme TEN-T pamattīkla un visaptverošā tīkla attīstībā, jo tie nodrošina piekļuvi ne tikai visaptverošajam, bet arī pamattīklam. Attiecīgi uzlabojot reģionālo autoceļu stāvokli, tiks sniegts ieguldījums viena no EK izvirzītajiem mērķiem sasniegšanā – panākt, lai lielākajai daļai Eiropas iedzīvotājiem un saimnieciskās darbības veicējiem ceļā līdz šim tīklam nebūtu jāpavada ilgāk par 30 minūtēm.

Tabula Nr. 2.6.9. (3)

ERAF specifiskie rezultātu rādītāji

ID	Rādītājs (rādītāja nosaukums)	Mērvienība	Sākotnējā vērtība	Finansējums avots	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas biežums
r.6.3.1.a	Valsts reģionālo autoceļu sliktā un ļoti sliktā stāvoklī īpatsvars	%	53,7 (2012)	ERAF	26	VAS "Latvijas Valsts ceļi"	Reizi gadā
r.6.3.1.b	Vidējais laika ietaupījums uz vienu kilometru rekonstruējot valsts reģionālo autoceļu ar asfalta segumu	Sekundes	5 (2013)	ERAF	9	VAS "Latvijas Valsts ceļi"	Reizi gadā

Ieguldījumu prioritātes apraksts un indikatīvās atbalstāmās darbības

(576) Lai novērstu valsts reģionālajā autoceļu tīklā apzinātās problēmas, atbilstoši Valsts autoceļu sakārtošanas programmai 2014.–2020.gadam jāveic reģionālo autoceļu infrastruktūras saglabāšanas pasākumi – ceļu pārbūve un modernizācija, virsmas nestspējas stiprināšana, vienlaikus īstenojot ceļu satiksmes drošības uzlabošanu. Projekti tiks atlasīti pēc tādiem kritērijiem kā satiksmes intensitāte, autoceļa tehniskais stāvoklis, potenciāla ietekme uz sasniedzamības uzlabošanu, sezonālie ierobežojumi kravas izmantošanai. Tāpat tiks ņemts vērā pakalpojumu sniedzēju izvietojums un sinerģija ar citiem SAM. Investīcijas valsts reģionālo

autoceļu atjaunošanā tiks veiktas, lai pēc iespējas turpinātu 2007.–2013.gada plānošanas perioda autoceļu atjaunošanas programmas ietvaros iesāktos maršrutus. Papildus SAM ietvaros plānotās investīcijas tiks papildinātas, un to uzturēšana nodrošināta nacionālā finansējuma ietvaros.

- (577) Risinot sasniedzamības uzlabošanas jautājumus, prioritāte ir nodrošināt starptautiskas, nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centru sasniedzamību no apkārtējās teritorijas. Ievērojot stratēģijā “Latvija 2030” noteikto, teritoriāli Latvijas reģionālās politikas centrā ir policentriskas attīstības veicināšana kā instruments līdzsvarotai valsts attīstībai, kā arī reģionu un pilsētu konkurētspējas stiprināšanai starptautiskā mērogā. Līdz ar to policentriskas attīstības veicināšana nozīmē līdztekus Rīgas attīstībai sekmēt stratēģijā “Latvija 2030” definēto starptautiskas, nacionālas un reģionālas nozīmes centru kā reģionu izaugsmes virzītājspēku attīstību, paaugstinot infrastruktūras, cilvēkresursu un reģionu un pašvaldību institucionālo kapacitāti, kā arī nodrošinot pievilcīgu, kvalitatīvu un radošu vidi gan iedzīvotājiem, gan investoriem. SAM ietvaros tiks īstenoti projekti, kas nodrošina ekonomisko centru sasaisti ar TEN-T tīklu. SAM īstenošanas rezultātā tiks uzlabota sasniedzamība, uzlabojot valsts reģionālo autoceļu maršrutus, kas savieno reģionālos attīstības centrus ar nacionālajiem attīstības centriem vai Rīgu.
- (578) **Indikatīvās atbalstāmās darbības:** to valsts reģionālo autoceļu pārbūve, kas savieno starptautiskas, nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centrus ar TEN-T autoceļu tīklu.
- (579) **Indikatīvās mērķteritorijas:** stratēģijā “Latvija 2030” noteiktās nacionālās un reģionālās nozīmes attīstības centru pašvaldību teritorijas.
- (580) **Indikatīvie finansējuma saņēmēji:** SM.
- (581) **Projektu atlase:** skat. pielikumu “Projektu atlase”. Lai nodrošinātu īpašu atbalstu teritorijām saskaņā ar Reģionālās politikas pamatnostādņēm 2013.–2019.gadam, kuras skar demogrāfiskie, sociālie, nabadzības un diskriminācijas riski, projektu iesniegumu atlasē tiks piemēroti specifiski atlases kritēriji, kā arī tiks nodrošināts papildu finansējums attīstības veicināšanai.

Tabula Nr. 2.6.10. (5)

ERAF kopējie iznākuma rādītāji

ID	Rādītājs	Mērvienība	Finansējums avots	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
i.6.3.1.ak (CO14)	Rekonstruēto vai modernizēto autoceļu kopējais garums	km	ERAF	574	Projekta dati	Reizi gadā

Prioritārā virziena snieguma ietvars

Indikatora tips	ID. Rādītāja nosaukums	Definīcija	Mērvienība	Fonds	Reģiona kategorija	Starpposma vērtība 2018. gads	Mērķa vērtība			Datu avots	Rādītāja nozīmīguma apraksts
							Siev.	Vīr.	Kopā		
Finanšu rādītājs	(F09) Finanšu rādītājs 6.PV (ERAF)		EUR	ERAF	Mazāk attīstītie reģioni	72 852 630			277 032 428	Sertifikācijas iestādes uzskaites sistēma	
Finanšu rādītājs	(F10) Finanšu rādītājs 6.PV (KF)		EUR	KF	Mazāk attīstītie reģioni	306 148 623			1 087 405 057	Sertifikācijas iestādes uzskaites sistēma	
Iznākuma rādītājs	i.6.1.5.ak Rekonstruēto vai modernizēto autoceļu kopējais garums (TEN-T) (CO14a)	Kopējais	km	KF	Mazāk attīstītie reģioni	0			345	Projektu dati	Rādītājs ietver 6.5.1. plānotās investīcijas TEN-T ceļu rekonstrukcijā un modernizācijā. Rādītājs atbilst 23,63%no KF finansējuma prioritārajam virzienam.
Galvenais īstenošanas posms	i.6.1.5.a Izsludinātie būvniecības iepirkumi % no kopējo rekonstruējamo ceļa posmu (TEN-T) skaita. (S615)	Projekta īstenoātāja izsludinātie būvniecības iepirkumi % no kopējo rekonstruējamo ceļa posmu skaita. Rekonstruējamo posmu skaits tiks definēts projektu ieviešanas laika grafikā (project pipeline) atbilstoši 7.1.ex-ante nosacījumam.	%	KF	Mazāk attīstītie reģioni	50				Projektu dati	

Indikatora tips	ID. Rādītāja nosaukums	Definīcija	Mērvienība	Fonds	Reģiona kategorija	Starpposma vērtība 2018. gads	Mērķa vērtība			Datu avots	Rādītāja nozīmīguma apraksts
							Siev.	Vīr.	Kopā		
Iznākuma rādītājs	i.6.2.1.ak Rekonstruēto vai modernizēto dzelzceļa līniju kopējais garums (CO12a)	kopējais	km	KF	<i>Mazāk attīstītie reģioni</i>	0			998	Projektu dati	Rādītājs iekļauj SAM 6.2.1. plānotās investīcijas dzelzceļa un līniju rekonstrukcijā un modernizācijā. Rādītājs atbilst 46,89% no KF finansējuma prioritārajam virzienam.
Galvenais īstenošanas posms	i.6.2.1.a Noslēgtie līgumi ar projekta īstenotāju par projekta īstenošanu % no kopējā 6.2.1. SAM finansējuma. (S621)	Noslēgts līgums ar projekta īstenotāju/iem par summu % no SAM ietvaros paredzētā finansējuma	%	KF	<i>Mazāk attīstītie reģioni</i>	15				Projektu dati	
Iznākuma rādītājs	i.6.3.1.ak Rekonstruēto vai modernizēto autoceļu kopējais garums (CO14)	kopējais	km	ERAF	<i>Mazāk attīstītie reģioni</i>	0			574	Projektu dati	Rādītājs atbilst 100,00% no ERAF finansējuma prioritārajam virzienam Rādītājs ietver 6.3.1. plānotās

Indikatora tips	ID. Rādītāja nosaukums	Definīcija	Mērvienība	Fonds	Reģiona kategorija	Starpposma vērtība 2018. gads	Mērķa vērtība			Datu avots	Rādītāja nozīmīguma apraksts
							Siev.	Vīr.	Kopā		
											investīcijas reģionālo ceļu rekonstrukcijā un modernizācijā
Galvenais īstenošanas posms	i.6.3.1.a Izsludinātie būvniecības iepirkumi % no kopējo rekonstruējamo ceļa posmu skaita. (S631)	Projekta īstenošanā izsludinātie būvniecības iepirkumi % no kopējo rekonstruējamo ceļa posmu skaita. Rekonstruējamo posmu skaits tiks definēts projektu ieviešanas laika grafikā (project pipeline) atbilstoši 7.1.ex-ante nosacījumam	%	ERAF	Mazāk attīstītie reģioni	20				Projektu dati	

Intervences kategorijas

Tabula Nr. 2.6.12. (7–12)

ERAF: Mazāk attīstītie reģioni											
Intervences kategorijas		Finansējuma veids		Teritorija		Teritoriālie sasniegšanas mehānismi		ESF sekundāras tēmas (tikai ESF)		Tematiskie mērķi	
Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR
34	235 477 563	1	235 477 563	7	235 477 563	7	235 477 563	N/A	N/A	7	235 477 563

Tabula Nr. 2.6.13. (7–12)

KF: Mazāk attīstītie reģioni											
Intervences kategorijas		Finansējuma veids		Teritorija		Teritoriālie sasniegšanas mehānismi		ESF sekundāras tēmas (tikai ESF)		Tematiskie mērķi	
Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR
24	453 927 366	1	924 294 295	7	672 377 169	7	924 294 295	N/A	N/A	7	924 294 295
33	377 676 199			1	251 917 126						
35	7 093 340										

37	11 484 765										
39	74 112 625										

2.7. Nodarbinātība un darbaspēka mobilitāte

- (582) PL 1.1. un 1.3.sadaļā definēto stratēģijas “Eiropa 2020” mērķu sasniegšanai darba tirgus jomā KP fondu ieguldījumus plānots veikt tematiskajā mērķī “Veicināt ilgtspējīgu un kvalitatīvu nodarbinātību un atbalstīt darbaspēka mobilitāti”. ES Padomes 2013. un 2014.gada rekomendāciju izpildei un stratēģijas “Eiropa 2020” mērķu sasniegšanai prioritārā virziena ietvaros plānotas ESF investīcijas, kas vērstas uz izvirzīto problēmu risināšanu, kas ir minētas PL 1.1. un 1.3.sadaļā (skat. “*Veicināt stabilas un kvalitatīvas darba vietas un atbalstīt darbaspēka mobilitāti*”).
- (583) **7.1.ieguldījumu prioritāte:** nodarbinātības pieejamības nodrošināšana darba meklētājiem un neaktīvām personām, tostarp ilgstošiem bezdarbniekiem un no darba tirgus attālinātām personām, kā arī izmantojot vietējās nodarbinātības iniciatīvas un atbalstu darbaspēka mobilitātei.
- (584) **7.1.1.SAM: paaugstināt bezdarbnieku kvalifikāciju un prasmes atbilstoši darba tirgus pieprasījumam.**
- (585) Saskaņā ar EM vidēja termiņa prognozēm⁷⁹ darbaspēka pieprasījums turpinās pieaugt. Sagaidāms, ka nodarbināto skaits līdz 2020.gadam, salīdzinot ar 2012.gadu, varētu palielināties par 5,6% jeb aptuveni 49,7 tūkst., kas absorbēs daļu pašreizējo darba meklētāju. Tomēr vidējā termiņā saglabāsies jūtamas disproporcijas starp darbaspēka pieprasījumu un piedāvājumu. No vienas puses, to noteiks neatbilstības starp darba tirgū pieprasītām un piedāvātām prasmēm, no otras – darbaspēka pieprasījuma un piedāvājuma reģionālās disproporcijas.
- (586) Ar ESF atbalstu plānots nodrošināt, ka 2014.–2020.gada periodā ik gadu ap 7% no prognozētā darba meklētāju skaita tiek iesaistīti profesionālās pilnveides vai tālākizglītības programmās, iegūstot vai paaugstinot kvalifikāciju darba tirgū pieprasītās jomās, vai pēc konkrēta darba devēja pieprasījuma, t.sk. darba vietā, savukārt 10–15% no prognozētā darba meklētāju skaita gadā piedalās neformālās izglītības programmās, apgūstot darba tirgū pieprasītas prasmes. Pasaules Bankas pētījuma⁸⁰ ietvaros tika vērtēta NVA īstenoto programmu efektivitāte. Tika secināts, ka visu veidu profesionālā apmācība un neformālās izglītības programmas bezdarbniekiem būtiski uzlabo darba tirgus iznākumu – gan drīz pēc apmācību beigšanas, gan vidējā termiņā. Savukārt, konstatētās atšķirības attiecībā uz dažādiem darba tirgus iznākumiem starp programmu veidiem tiks ņemtas vērā, turpmāk veidojot apmācību pasākumu piedāvājumu.
- (587) Rezultātā tiks palielināta bezdarbnieku darbiekārtīšanās pēc atbalsta saņemšanas, mazinot konstatētās neatbilstības starp bezdarbnieku prasmēm, kvalifikāciju un darba tirgus prasībām.

<http://polsis.mk.gov.lv/view.do?id=4407>

Pasaules bankas pētījums „Latvija: kurš ir bezdarbnieks, ekonomiski neaktīvais vai trūcīgais? Pēc krīzes politikas izvēļu izvērtējums” — http://www.lm.gov.lv/upload/aktualitates/almp_presentation31.pdf

ESF kopējie un specifiskie rezultāta rādītāji

ID	Rādītājs	Reģiona kategorija vai JNI ⁸¹	Mērvienība	Kopējais iznākuma rādītājs	Sākotnējā vērtība	Sākotnējās vērtības gads	Sākotnējās un mērķa vērtības mērvienība	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
r.7.1.1.ak (CR03)	Kvalifikāciju ieguvušie dalībnieki tūlīt pēc dalības apmācībās	Mazāk attīstītie reģioni	Dalībnieku skaits	Bezdarbnieki, tostarp ilgstošie bezdarbnieki	6 088	2012	Dalībnieku skaits	24 480	Projekta dati	Divas reizes gadā
r.7.1.1.b	Pasākuma dalībnieki nodarbinātībā 6 mēnešus pēc pasākuma beigām	Mazāk attīstītie reģioni	Dalībnieku skaits	Bezdarbnieki, tostarp ilgstošie bezdarbnieki	6 087	2012	Dalībnieku skaits	22 950	Administratīvo datu bāzu datu salīdzināšana (NVA BURVIS un VID)	Divas reizes gadā

⁸¹ Jauniešu nodarbinātības iniciatīva (JNI)

- (588) **7.1.2.SAM: izveidot Darba tirgus apsteidzošo pārkārtojumu sistēmu, nodrošinot tās sasaisti ar Nodarbinātības barometru.**
- (589) Vidējā un ilgtermiņa prognozes ir pamats, lai savlaicīgi sagatavotos un pielāgotos sagaidāmajām strukturālajām izmaiņām tautsaimniecībā. Noteiktu nodarbinātības politikas problēmjaudājumu risināšanai līdzšinēji ir izveidotas un darbojas vairākas specializētas grupas (piemēram, nozaru ekspertu padomes), tomēr politikas veidotāji atzīst sistēmiska un koordinēta risinājuma nepieciešamību, kas ietver arī strukturētas pierādījumu bāzes sagatavošanu un piemērošanu. Īstenojot pasākumus konkrētā SAM ietvaros, tiks izveidots sadarbības ietvars, kas nodrošinās savlaicīgu un saskaņotu valsts institūciju, biedrību un nodibinājumu un sociālo partneru savstarpējo sadarbību darba tirgus pārmaiņu paredzēšanā un nepieciešamo pārkārtojumu ieviešanā, it īpaši izglītības jomā, lai nodrošinātu sabalansētu darba tirgus attīstību ilgtermiņā. Savukārt sinerģijā ar 2.tematiskā mērķa atbalstu plānota infrastruktūras atbalsta elementu ieviešana – IT platformas izveide, darba tirgus apsteidzošo pārkārtojumu sistēmas elementu saskaņotas un koordinētas darbības nodrošināšanai (interaktīva *Darba tirgus vidēja un ilgtermiņa prognožu analīzes un karjeras plānošanas instrumenta* izveide un sasaiste ar NVA Nodarbinātības barometru)⁸².
- (590) SAM papildinās 7.1.1.SAM, jo apmācību jomas, izglītības programmas, profesijas un prasmes, kurās nepieciešams veikt bezdarbnieku, darba meklētāju un bezdarba riskam pakļauto personu apmācības, tiks noteiktas atbilstoši prognozētajam darba tirgus pieprasījumam. NVA karjeras konsultanti un nodarbinātības aģenti tiks apmācīti lietot un interpretēt prognožu rezultātus ikdienas darbā ar klientiem. SAM sniegs ieguldījumu 10. tematiskā mērķa sasniegšanā, jo uz prognožu rezultātiem tiks balstīts gan pieaugušo izglītības programmu piedāvājums, gan profesionālās un augstākās izglītības programmu piedāvājums, lai salāgotu darbaspēka piedāvājumu un darbaspēka pieprasījumu. Tāpat prognožu rezultāti būs izmantojami karjeras attīstības atbalsta pasākumos vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs.
- (591) Lai nodrošinātu ieguldījumu efektivitāti, plānota aktīvās darba tirgus politikas pasākumu regulāra izvērtēšana un pilnveide.
- (592) Rezultātā tiks izveidota Darba tirgus apsteidzošo pārkārtojumu sistēma, to sasaistot ar Nodarbinātības barometru un nodrošinot informāciju un analīzi par situāciju un tendencēm darba tirgū.

<http://polsis.mk.gov.lv/view.do?id=4407>

Nodarbinātības barometrs - darba tirgus tendences monitorējošs un prognozējošs instruments ar konkrētai darba tirgus dalībnieku grupai (nodarbinātiem, bezdarbniekiem, darba devējiem, skolēni, NVA inspektori u.c.) paredzētu saskarni. Lai veiktu darba tirgus pastāvīgu monitoringu, instruments savietos dažādajās valsts IT sistēmās pieejamo informāciju, tas atspoguļos arī teorētiskā modeļa radītas un darba devēju izteiktās prognozes par darba spēka pieprasījumu, tautsaimniecībā nodarbināto struktūru, darba spēka piedāvājumu no reģistrēto bezdarbnieku vidus u.c., kā arī izglītības sistēmas sniegumu darba tirgus pieprasījuma apmierināšanai, lai darba tirgus dalībnieki varētu pieņemt informātus lēmumus.

Tabula Nr.2.7.2. (4)

ESF specifiskie rezultāta rādītāji

ID	Rādītājs	Reģiona kategorija vai JNI ⁸³	Mērvienība	Kopējais iznākuma rādītājs	Sākotnējā vērtība	Sākotnējās vērtības gads	Sākotnējās un mērķa vērtības mērvienība	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
r.7.1.2.a	Izveidota Darba tirgus apsteidzošo pārkārtojumu sistēma	Mazāk attīstītie reģioni	Kvalitatīvs rādītājs	N/A	EM informatīvais ziņojums (MK 09.07.2013. prot. Nr. 39, 44§) LM informatīvais ziņojums (MK 21.05.2013. prot. Nr. 30, 53§) ⁸⁴	2012	Kvalitatīvs rādītājs	Izveidota sistēma ⁸⁵	Izvērtējums	2019. gadā

⁸³ Jauniešu nodarbinātības iniciatīva (JNI)

⁸⁴ EM - MK informatīvais ziņojums par darba tirgus vidēja un ilgtermiņa prognozēm, LM - MK informatīvo ziņojumu par darba tirgus īstermiņa prognozēm un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem

⁸⁵ Izveidota Darba tirgus apsteidzošo pārkārtojumu sistēma, kas ietver šādus galvenos elementus:

- ekonomikas attīstības un darba tirgus prognozes (makro līmenis),
- nacionālo Nodarbinātības barometru (īstermiņa prognozēšanu un monitoringu),
- izglītības politikas veidotāju iesaisti,
- struktūrpolitikas un nodarbinātības politikas veidotāju iesaisti,
- nevalstiskās organizācijas, darba devējus u.c. ieinteresētās puses.

Ieguldījumu prioritātes apraksts un indikatīvās atbalstāmās darbības

- (593) Stratēģijas “Eiropa 2020” īstenošanas kontekstā Latvijas PL izvirzītā mērķa sasniegšanai plānoti politikas virzieni gan darbaspēka piedāvājuma, gan darbaspēka pieprasījuma pusē. Bezdarbnieku un bezdarba riskam pakļauto personu konkurētspējas palielināšana darba tirgū, t.sk. prasmju pilnveidošana, ir galvenais Latvijas nodarbinātības politikas elements darbaspēka piedāvājuma puses stiprināšanai.
- (594) Savlaicīgas informācijas pieejamība par darba tirgus situāciju un vakancēm ES veicinās darbaspēka mobilitāti un darbaspēka pieprasījuma un piedāvājuma salāgošanu, tādējādi sniedzot tiešu ieguldījumu stratēģijā “Eiropa 2020” noteiktā nodarbinātības līmeņa mērķa sasniegšanā.
- (595) Eiropas Nodarbinātības dienestu tīkla EURES uzsāktās reformas ietvaros EURES nacionāla līmeņa aktivitāšu finansēšana no 2014.gada tiek paredzēta, izmantojot ESF atbalstu ar darbaspēka mobilitāti saistītās informācijas un konsultāciju nodrošināšanai gan klātienē, gan interneta vidē darba meklētājiem un darba devējiem Latvijā un ES.
- (596) **7.1.1.SAM indikatīvās atbalstāmās darbības:** Profesionālā apmācība, pārkvalifikācija, kvalifikācijas paaugstināšana, apmācība pie darba devēja, konkurētspējas paaugstināšanas pasākumi (t.sk. mazinot aizspriedumus par kādu no dzimumiem noteiktā profesionālā jomā (piemēram, „dzimumam netipiskas profesijas”, „neatbilstošs amats vai nodarbošanās” u.c.), neformālās izglītības programmu apguve, kas ietver darba tirgum nepieciešamo pamatprasmju un iemaņu apguvi, specifisku pakalpojumu (piemēram, zīmju valodas tulks) sniegšana mērķa grupu bezdarbniekiem apmācību laikā, elastīgu apmācību formu (piemēram, e-apmācības) izstrāde un īstenošana personām ar invaliditāti un citiem mērķa grupu bezdarbniekiem. Minētās darbības tiks īstenotas sadarbībā ar darba devējiem; darba devēju organizācijām un to apvienībām, izglītības iestādēm, īpaši, profesionālās izglītības kompetences centriem. Izglītības programmas un prasmes, kurās nepieciešams veikt bezdarbnieku apmācību, vismaz reizi gadā nosaka sadarbībā ar sociālajiem partneriem un citiem kompetentiem valsts un pašvaldību, kā arī biedrību un nodibinājumu pārstāvjiem un ekspertiem.
- (597) **7.1.1.SAM indikatīvā mērķa grupa:** NVA reģistrēti bezdarbnieki un darba meklētāji, īpaši ar zemu un darba tirgus prasībām neatbilstošu prasmju un kvalifikācijas līmeni.
- (598) **7.1.1.SAM indikatīvie finansējuma saņēmēji:** NVA.
- (599) **7.1.1.SAM projektu atlase:** skat. pielikumu “Projektu atlase”.
- (600) **7.1.2.SAM indikatīvās atbalstāmās darbības:** Darba tirgus apsteidzošo pārkārtojumu sistēmas organizatoriskā ietvara un sadarbības modeļa apzināšana un izveide (izpēte, organizāciju un ekspertu tīkla izveide), Web bāzētas IT platformas izveide, aktīvās darba tirgus politikas pasākumu efektivitātes novērtējums, darba tirgus iestāžu darbinieku apmācības, informācijas nodrošināšana EURES ietvaros.
- (601) **7.1.2.SAM indikatīvā mērķa grupa:** izglītības, nodarbinātības un sociālās politikas veidotāji un īstenotāji, darba tirgus dalībnieki.
- (602) **7.1.2.SAM indikatīvie finansējuma saņēmēji:** NVA, EM (atbildīgā institūcija par darba tirgus vidēja termiņa un ilgtermiņa prognozēšanas sistēmas izveidi un uzturēšanu, darba tirgus konjunktūras analīzi un prognozēšanu).
- (603) **7.1.2.SAM projektu atlase:** skat. pielikumu “Projektu atlase”.

ESF kopējie un specifiskie iznākuma rādītāji

ID	Rādītājs	Mērvienība	Finansējums avots	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
i.7.1.1.ak (CO01)	Bezdarbnieki, tostarp ilgstošie bezdarbnieki	Dalībnieki	ESF	85 000	Projektu dati	Reizi gadā
i.7.1.1.b	Atbalstu saņēmušie bezdarbnieki vecumā 50+	Dalībnieki	ESF	29 000	Projektu dati	Reizi gadā
i.7.1.2.a	Atbalstīto informatīvo EURES pasākumu skaits	Pasākumu skaits	ESF	600	Projektu dati	Reizi gadā

(604) **7.2.ieguldījumu prioritāte:** jauniešu ilgtspējīga integrācija darba tirgū, īpašu uzmanību pievēršot nodarbinātībā, izglītībā vai apmācībā neiesaistītiem jauniešiem, tostarp jauniešiem, kuriem ir sociālās atstumtības risks, un jauniešiem no sociāli atstumtām kopienām, tostarp ar garantijas jauniešiem shēmas īstenošanu.

(605) **7.2.1.SAM: palielināt nodarbinātībā, izglītībā vai apmācībās neiesaistītu jauniešu nodarbinātību un izglītības ieguvu Jauniešu garantijas ietvaros.**

(606) ES Padome 2013. gadā aicināja dalībvalstis uzlabot jauniešu nodarbinātību, piemēram, izmantojot garantijas jauniešiem, proti, nodrošināt, lai visi jaunieši, kas jaunāki par 25 gadiem, četru mēnešu laikā pēc kļūšanas par bezdarbniekiem vai formālās izglītības beigšanas saņem kvalitatīvu darbu, tālākizglītības, prakses vai stažēšanās piedāvājumu. Latvija ir izstrādājusi plānu jauniešu garantijas īstenošanai un uzsākusi tā īstenošanu no 2014. gada janvāra. Jauniešu bezdarba līmenis 2012. gadā Latvijā bija 28,4% jeb 29.1 tūkst. jauniešu) savukārt to jauniešu, kuri nestrādā un nemācās, īpatsvars 2012. gadā bija 14,9%, bet izvirzītais mērķis 2020. gadam – 12,2%. 7.2.1.SAM atbalstīs minēto negatīvo rādītāju samazināšanu un jauniešu garantijas plāna īstenošanu. JNĪ finansējums Latvijā⁸⁶ ir plānots šā SAM ietvaros. 7.2.1.SAM līdz 2018. gadam tiks īstenots ar JNĪ finansējumu, savukārt pēc 2018. gada SAM īstenošanai tiek plānots ESF finansējums (un tam atbilstoši izvirzīts iznākuma rādītājs). Lielākajai daļai nodarbinātībā, izglītībā vai apmācībās neiesaistītu jauniešu (turpmāk - NEET grupas jaunieši) pietrūkst prasmju, kas ir pieprasītas darba tirgū (gandrīz 70% no visiem reģistrētajiem jauniešiem un gandrīz 80% no visiem NEET grupas jauniešiem ir iegūta tikai vispārējā vidējā izglītība vai zemāks izglītības līmenis) vai darba pieredzes (vidēji 60% no visiem reģistrētajiem jauniešiem bezdarbniekiem nav darba pieredzes). Lai uzlabotu NEET grupas jauniešu prasmes, tiem tiks piedāvāta dalība profesionālās un neformālās izglītības programmās, darbnīcās jauniešiem, kā arī tiks piedāvātas konsultācijas karjeras jautājumos un citi ar apmācību saistīti pasākumi. Darba pieredzes iegūšana tiks nodrošināta subsidētās nodarbinātības un pirmās darba pieredzes pasākumos no jauna izveidotās darba vietās. Ņemot vērā to, ka NEET grupas jaunieši nav viendabīga grupa, pasākumi tiks piedāvāti, ņemot vērā jauniešu individuālās vajadzības un veicot profilēšanu. Šis SAM un attiecīgi JNĪ Latvijā atbalstīs NEET grupas jauniešus vecumā līdz 29 gadiem.

(607) Ieguldījumus 7.2.1.SAM papildinās 8.3.3.SAM “Palielināt NVA neregistrēto NEET jauniešu iesaisti izglītībā, NVA īstenotajos pasākumos jauniešu garantijas ietvaros un nevalstisko organizāciju vai jauniešu centru darbībā”, tā ietvaros identificējot, aktivizējot un motivējot tos jauniešus, kas nav reģistrējušies NVA vai pieteikušies jauniešu garantijas klienta statusa saņemšanai. Tādējādi, jaunieši, kas 8.3.3.SAM ietvaros tiks aktivizēti un reģistrēsies NVA,

varēs saņemt atbalstu dalībai nodarbinātības vai apmācību pasākumos 7.2.1.SAM ietvaros.

- (608) Atbalsta demarkācija ar citu SAM ietvaros plānotajiem nodarbinātības, izglītības, motivācijas un iekļaušanas pasākumiem tiks noteikta pēc dalībnieku vecuma.
- (609) Rezultātā jaunieši, kuri nemācās un nav nodarbināti, tiks iesaistīti apmācībās un būs ieguvuši darba tirgus prasībām nepieciešamo kvalifikāciju vai iesaistīti ilgtspējīgā nodarbinātībā, īstenojot JNI un Jauniešu garantiju.

Tabula Nr. 2.7.4.

JNI kopējie rezultāta rādītāji

ID	Rādītājs	Reģiona kategorija vai JNI ⁸⁷	Mērvienība	Kopējais iznākuma rādītājs	Sākotnējā vērtība	Sākotnējās vērtības gads	Sākotnējās un mērķa vērtības mērvienība	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
r.7.2.1.a	Kvalifikāciju ieguvušie dalībnieki tūlīt pēc dalības apmācībās	JNI	Personu skaits	NA	1 683	2012	Personu skaits	12 015	Projektu dati	Divas reizes gadā
r.7.2.1.bk (CR01)	Dalībnieki, kas ir bezdarbnieki, un pabeidz JNI atbalstīto intervenci	JNI	Dalībnieku skaits	Bezdarbnieki, tostarp ilgstošie bezdarbnieki (CO01)	2 935	2012	Dalībnieku skaits	12 920	Projektu dati	Reizi gadā
r.7.2.1.ck (CR02)	Dalībnieki, kas ir bezdarbnieki un pēc aiziešanas saņem darba, pieaugušo izglītības, mācekļa vai prakses vietas piedāvājumu	JNI	Dalībnieku skaits	Bezdarbnieki, tostarp ilgstošie bezdarbnieki (CO01)	1 760	2012	Dalībnieku skaits	11 266	Projektu dati	Reizi gadā
r.7.2.1.dk (CR03)	Dalībnieki, kas ir bezdarbnieki un pēc aiziešanas iesaistījušies izglītībā/apmācībā, kvalifikācijas ieguvē, vai ir nodarbināti, tostarp pašnodarbināti	JNI	Dalībnieku skaits	Bezdarbnieki, tostarp ilgstošie bezdarbnieki (CO01)	1 760	2012	Dalībnieku skaits	11 266	Projektu dati	Reizi gadā
r.7.2.1.ek (CR04)	Dalībnieki, kas ir ilgstošie bezdarbnieki, un pabeidz JNI atbalstīto intervenci	JNI	Dalībnieku skaits	Ilgstošie bezdarbnieki (CO02)	2 765	2012	Dalībnieku skaits	3 420	Projektu dati	Reizi gadā
r.7.2.1.fk (CR05)	Dalībnieki, kas ir ilgstošie bezdarbnieki un saņem darba, pieaugušo izglītības, mācekļa vai prakses vietas piedāvājumu pēc aiziešanas	JNI	Dalībnieku skaits	Ilgstošie bezdarbnieki (CO02)	1 659	2012	Dalībnieku skaits	2 052	Projektu dati	Reizi gadā

⁸⁷ Jauniešu nodarbinātības iniciatīva (JNI)

ID	Rādītājs	Reģiona kategorija vai JNI ⁸⁷	Mērvienība	Kopējais iznākuma rādītājs	Sākotnējā vērtība	Sākotnējās vērtības gads	Sākotnējās un mērķa vērtības mērvienība	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
r.7.2.1.gk (CR06)	Dalībnieki, kas ir ilgstošie bezdarbnieki un pēc aiziešanas iesaistījušies izglītībā/apmācībā, kvalifikācijas ieguvē, vai ir nodarbināti, tostarp pašnodarbināti	JNI	Dalībnieku skaits	Ilgstošie bezdarbnieki (CO02)	1 659	2012	Dalībnieku skaits	2 052	NVA dati	Reizi gadā
r.7.2.1.h (CR07)	Neaktīvie dalībnieki, kas nav iesaistīti izglītībā vai apmācībā un pabeidz JNI atbalstīto intervenci	JNI	Dalībnieku skaits	Izglītībā vai apmācībā neiesaistītas neaktīvas personas (CO04)	690	2012	Dalībnieku skaits	6 500	Projektu dati	Reizi gadā
r.7.2.1.ik (CR08)	Neaktīvie dalībnieki, kas nav iesaistīti izglītībā vai apmācībā un saņem darba, pieaugušo izglītības, mācekļa vai prakses vietas piedāvājumu pēc aiziešanas	JNI	Dalībnieku skaits	Izglītībā vai apmācībā neiesaistītas neaktīvas personas (CO04)	1 053	2012	Dalībnieku skaits	3 900	Projektu dati	Reizi gadā
r.7.2.1.jk (CR09)	Neaktīvie dalībnieki, kas nav iesaistīti izglītībā vai apmācībā un pēc aiziešanas iesaistījušies izglītībā/apmācībā, kvalifikācijas ieguvē, vai ir nodarbināti, tostarp pašnodarbināti	JNI	Dalībnieku skaits	Izglītībā vai apmācībā neiesaistītas neaktīvas personas (CO04)	1 053	2012	Dalībnieku skaits	3 900	Projektu dati	Reizi gadā
r.7.2.1.kk (CR10)	Dalībnieki, kas piedalās pieaugušo izglītībā, apmācības programmās, kuras pabeidzot, tiek iegūta kvalifikācija, mācekļa prakse vai stažēšanās	JNI	Dalībnieku skaits	N/A	526	2012	Dalībnieku skaits	1 673	Projektu dati	Reizi gadā

ID	Rādītājs	Reģiona kategorija vai JNI ⁸⁷	Mērvienība	Kopējais iznākuma rādītājs	Sākotnējā vērtība	Sākotnējās vērtības gads	Sākotnējās un mērķa vērtības mērvienība	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
	pasākumos sešos mēnešos pēc aiziešanas									
r.7.2.1.lk (CR11)	Nodarbinātībā iesaistītie dalībnieki sešos mēnešos pēc aiziešanas	JNI	Dalībnieku skaits	Bezdarbnieki, tostarp ilgstošie bezdarbnieki (CO01)	1 376	2012	Dalībnieku skaits	5 826	Administratīvo datu bāzu datu salīdzināšana (NVA BURVIS un VID)	Reizi gadā
r.7.2.1.mk (CR12)	Pašnodarbinātībā iesaistītie dalībnieki sešos mēnešos pēc aiziešanas	JNI	Dalībnieku skaits	Bezdarbnieki, tostarp ilgstošie bezdarbnieki (CO01)	14	2012	Dalībnieku skaits	80	Aptauja	Reizi gadā

Tabula Nr. 2.7.5. (4)

ESF kopējie un specifiskie rezultāta rādītāji

ID	Rādītājs	Mērvienība	Kopējais iznākuma rādītājs	Sākotnējā vērtība	Sākotnējās vērtības gads	Sākotnējās un mērķa vērtības mērvienība	Plānotā vērtība (2023.gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
r.7.2.1.n	Nodarbinātībā iesaistītie dalībnieki sešos mēnešos pēc aiziešanas	Dalībnieku skaits	Bezdarbnieki, tostarp ilgstošie bezdarbnieki	243	2012	Dalībnieku skaits	408	Projektu dati	Divas reizes gadā

Ieguldījumu prioritātes apraksts un indikatīvās atbalstāmās darbības

- (610) **Indikatīvās atbalstāmās darbības:** Darba meklēšanas atbalsta pasākumi, konkurētspējas paaugstināšanas pasākumi (individuālās konsultācijas un grupu nodarbības), karjeras konsultācijas (t.sk. mazinot aizspriedumus par kādu no dzimumiem noteiktā profesijā vai jomā), aktīvās darba tirgus politikas pasākumu īstenošana, tai skaitā, darba tirgū pieprasītas profesionālās un neformālās izglītības programmas, darbavieta pirmās darba pieredzes iegūšanai, subsidētās darbavietas īpaši nelabvēlīgā situācijā esošiem jauniešiem (t.sk. ar invaliditāti, ilgstošiem bezdarbniekiem), t.sk. specifisku pakalpojumu sniegšana mērķa grupas bezdarbniekiem ar invaliditāti, piemēram, atbilstoši ergoterapeita atzinumam, darbavieta pielāgošana, ergoterapeita, surdotulka, asistenta pakalpojumi, specializētā transporta pakalpojumi personām ar invaliditāti; atbalsts pašnodarbinātības vai saimnieciskās darbības uzsākšanai; sākotnējās profesionālās izglītības programmu īstenošana, t.sk. arodizglītības programmas otrā profesionālās kvalifikācijas līmeņa ieguvei viena mācību gada laikā, profesionālās vidējās izglītības programmas trešā profesionālās kvalifikācijas līmeņa ieguvei pusotra mācību gada laikā un izglītības programmas, kas tiek īstenotas ieslodzījuma vietās vispārējo pamatprasmju apguvei, profesionālai tālākizglītībai, profesionālajai pilnveidei un karjeras atbalsta pasākumu īstenošana profesionālās izglītības veicināšanai. Ievērojot jaunieša intereses un vajadzības, atbalstāma dalība pasākumos ar mērķi izdarīt pamatotu tālākās izglītības un profesionālās darbības jomas izvēli (t.sk. darbnīcas jauniešiem), kā arī atbalsts reģionālajai mobilitātei un motivācijas programmu īstenošanai. Minētās darbības tiks īstenotas sadarbībā ar darba devējiem un profesionālās izglītības iestādēm, pašvaldībām, biedrībām un nodibinājumiem; komersantiem, Ieslodzījuma vietu pārvaldi.
- (611) **Indikatīvā mērķa grupa:** jaunieši, kuri nemācās un nav nodarbināti līdz 29 gadu vecumam (ieskaitot), prioritāri atbalstu sniedzot mērķa grupai vecumā 15–24 gadi (ieskaitot).
- (612) **Indikatīvie finansējuma saņēmēji:** NVA, VIAA.
- (613) **Projektu atlase:** skat. pielikumu “Projektu atlase”.

Tabula Nr. 2.7.6. (5)

ESF un JNĪ kopējie iznākuma rādītāji

ID	Rādītājs	Mērvienība	Finansējums avots	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
i.7.2.1.a	Bezdarbnieki, tostarp ilgstošie bezdarbnieki	Dalībnieki	JNĪ	19 000	Projektu dati	Reizi gadā
i.7.2.1.b	Izglītībā vai apmācībā neiesaistītas neaktīvas personas	Dalībnieki	JNĪ	9 700	Projektu dati	Reizi gadā
i.7.2.1.c	Ilgstošie bezdarbnieki	Dalībnieki	JNĪ	5 700	NVA dati	Reizi gadā
i.7.2.1.d	JNĪ atbalstīto pasākumu dalībnieki kopā	Dalībnieki	JNĪ	28 700	Projektu dati	Reizi gadā
i.7.2.1.e	Bezdarbnieki, tostarp ilgstošie bezdarbnieki	Dalībnieki	ESF	2 000	Projektu dati	Reizi gadā

- (614) **7.3.ieguldījumu prioritāte:** darba ņēmēju, uzņēmumu un uzņēmēju pielāgošanās pārmaiņām.
- (615) **7.3.1.SAM: uzlabot darba drošību, it īpaši bīstamo nozaru uzņēmumos.**
- (616) Atbilstoši Valsts darba inspekcijas nelaimes gadījumu statistikas analīzei (2010.–2012. gads) smago un letālo nelaimes gadījumu skaits bīstamo nozaru uzņēmumos veido lielāko daļu no kopējā smago un letālo nelaimes gadījumu skaita (vidēji 76%), kā arī aptuveni 66% no visiem negadījumiem notiek tieši bīstamo nozaru uzņēmumos (pēc NACE klasifikatora A – Lauksaimniecība, C – Apstrādes rūpniecība, F – Būvniecība, G – Vairumtirdzniecība un

mazumtirdzniecība, H – Transports un uzglabāšana), salīdzinot ar smago un letālo negadījumu skaitu visās nozarēs kopā.

- (617) SAM vērsts uz darba drošības uzlabošanu, it īpaši bīstamo nozaru uzņēmumos, kuros ir augsta nelaimes gadījumu iespējamība un ir liels smago un letālo nelaimes gadījumu skaits. Pētījuma “Darba apstākļi un riski Latvijā, 2013” rezultāti parāda, ka no darba aizsardzības un darba tiesisko attiecību viedokļa riska grupa attiecībā uz normatīvo aktu ievērošanu uzņēmumos ir mikro un mazie uzņēmumi, kur uzņēmumos ar darbinieku skaitu līdz 24 situācija ir pasliktinājusies. Tādējādi, atbalsta ietvaros uzmanība vairāk tiks pievērsta uzņēmumiem, kuros nodarbināto skaits ir līdz 50 nodarbinātajiem (mikro, MVK). Monitoringa sistēma ļaus veikt situācijas analīzi par darba apstākļiem un riskiem uzņēmumos, dažādām slēptās nodarbinātības formām, kā arī tiks īstenoti izglītošanas un informēšanas pasākumi par elastīgu nodarbinātības formu izmantošanu un darba tiesību un darba aizsardzības nodrošināšanu
- (618) Rezultātā tiks nodrošināta labāka darba aizsardzības prasību ievērošana bīstamo nozaru uzņēmumos, darbinieki ilgāk saglabās vietu darba tirgū, uzlabosies darba tiesību un darba aizsardzības situācija uzņēmumos, paaugstināsies preventīvās kultūras līmenis, samazināsies pārkāpumu skaits uzņēmumos un nelaimes gadījumu skaits darba vietās.

Tabula Nr. 2.7.7. (4)

ESF specifiskais rezultāta rādītājs

ID	Rādītājs	Reģiona kategorija vai JNI ⁸⁸	Mērvienība	Kopējais iznākuma rādītājs	Sākotnējā vērtība	Sākotnējās vērtības gads	Sākotnējās un mērķa vērtības mērvienība	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
r.7.3.1.a	Atbalstīto uzņēmumu skaits bīstamajās nozarēs, kas ir ieviesuši darba aizsardzības prasības ⁸⁹	Mazāk attīstītie reģioni	%	Atbalstīto mikrouzņēmumu, mazo un vidējo uzņēmumu skaits	28,5	2012	%	75	VDI dati	Reizi gadā

⁸⁸ Jauniešu nodarbinātības iniciatīva (JNI)

⁸⁹ Ieviesuši darba aizsardzības prasības — uzņēmums ir izpildījis vismaz šādas darba aizsardzības prasības: 1) izveidota darba aizsardzības organizatoriskā struktūra atbilstoši Darba aizsardzības likumam; 2) veikts darba vides risku novērtējums un sastādīts pasākumu plāns.

- (619) **7.3.2.SAM: paildzināt gados vecāku nodarbināto darbspēju saglabāšanu un nodarbinātību.**
- (620) Gados vecāki (t.i. vecumā 50 gadi un vairāk) bezdarbnieki ir lielākā riska grupa reģistrēto bezdarbnieku vidū. Šīs grupas īpatsvars kopējā reģistrēto bezdarbnieku skaitā pieaug – 2010.gada beigās tas veidoja 10,5%, 2011.gada beigās – 12,3%, bet 2012.gada beigās jau 13,4%. Reģistrēto bezdarbnieku skaits vecumā virs 50 gadiem 2012.gada decembra beigās bija 37 753 bezdarbnieki, un 56% no tiem bija ilgstošie bezdarbnieki. Pasaules Bankas īstenotā pētījuma⁹⁰ ietvaros tika izdalītas specifiskas grupas ar individuāliem riska faktoriem, kas tiek saistīti ar augstu bezdarba un nestabila darba risku: personas, kas tradicionāli tiek asociētas ar grūtībām iekļauties darba tirgū; grupas, kas parasti netiek saistītas ar darba tirgus problēmām un uz ko netiek koncentrēta nodarbinātības politika. Trīs no specifiskajām grupām veido gados vecākas personas ar hroniskām slimībām, kas jau līdz šim ir uzskatīta par riska grupu. Tomēr augsts bezdarba risks pastāv arī tādu vecāku personu vidū, kam nav veselības problēmas, kas traucētu strādāt.
- (621) LM 2013.gada septembrī iesniedza projekta iesniegumu EK (VP/2013/009), lai izstrādātu aktīvas novecošanās stratēģiju. 2013.gada 9.decembrī saņemts paziņojums par projekta apstiprināšanu, tā rezultāti būs pieejami 2015.gadā, un ESF atbalsts būs pieejams rekomendāciju īstenošanai.
- (622) ESF atbalsts plānots gados vecāku nodarbināto spēju, prasmju un veselības stāvokļa novērtēšanai, cilvēkresursu attīstības plānošanai, informatīvi konsultatīvam atbalstam saimnieciskās darbības veicējiem ar mērķi sekmēt gados vecāku cilvēku ilgāku palikšanu darba tirgū. Plānotais atbalsts papildina, vienlaikus nodrošinot atbalsta demarkāciju pēc mērķa grupas, 10.tematiskā mērķa ietvaros īstenojamos mūžizglītības pasākumus, kas paredz atbalstu t.sk. gados vecāku cilvēku iesaistei mūžizglītībā. Par papildinošiem uzskatāmi arī 9.2.4.SAM un 9.2.5.SAM, kas paredz veselības veicināšanas un slimību profilakses, kā arī veselības aprūpes pakalpojumu pieejamības uzlabošanu iedzīvotājiem, t.sk. gados vecākiem cilvēkiem, tādējādi paildzinot arī nodarbināto darbspēju saglabāšanu.
- (623) Rezultātā tiks pārbaudīti un īstenoti risinājumi, kas sekmē gados vecāku cilvēku ilgāku palikšanu darba tirgū.

⁹⁰ Pasaules bankas pētījums „Latvija: kurš ir bezdarbnieks, ekonomiski neaktīvais vai trūcīgais? — „Pēckrīzes politikas izvēļu izvērtējums” — http://www.lm.gov.lv/upload/aktualitates/lv_profiling_270513.pdf

Tabula Nr. 2.7.8. (4)

ESF specifiskais rezultāta rādītājs

ID	Rādītājs	Reģiona kategorija vai JN ⁹¹	Mērvienība	Kopējais iznākuma rādītājs	Sākotnējā vērtība	Sākotnējās vērtības gads	Sākotnējās un mērķa vērtības mērvienība	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
r.7.3.2.a	Atbalstu saņēmušo gados vecāku nodarbināto personu skaits labākā darba tirgus situācijā sešus mēnešus pēc atbalsta saņemšanas	Mazāk attīstītie reģioni	Dalībnieku skaits	N/A	416	2012	Dalībnieku skaits	1 500	Apsekojums	Divas reizes plānošanas periodā.

⁹¹ Jauniešu nodarbinātības iniciatīva (YEI)

Ieguldījumu prioritātes apraksts un indikatīvās atbalstāmās darbības

- (624) Monitoringa veikšana ļauj sekot darba tiesību, darba aizsardzības un nodarbināto (it īpaši jauniešu un gados vecāko darbinieku) situācijai nozarēs, uzņēmumos, tendencēm un problēmām darba tirgū. Plānotais monitorings palīdzēs noteikt atbilstošus pasākumus situācijas uzlabošanai, kā arī savlaicīgi veikt grozījumus normatīvajos aktos un plānot nozares politiku ilgtermiņā, kā arī veikt preventīvas darbības.
- (625) Saskaņā ar *Eurostat* datiem gados vecāku cilvēku nodarbinātības līmenis (vecuma grupā no 50 līdz 64 gadiem) Latvijā 2003.–2012.gada periodā pārsniedz ES vidējo līmeni, izņemot 2010.gadu, kad Latvijas sniegums pazeminājās līdz ES vidējam rādītājam. Tomēr, ņemot vērā augsto ekonomiskās aktivitātes līmeni, arī bezdarba līmenis gados vecākiem iedzīvotājiem (50–64 g.) Latvijā pārsniedz ES vidējo līmeni, 2012.gadā pat divas reizes. 2012. gadā bezdarba līmenis šajā vecuma grupā bija 14,3%, kamēr ES vidējais rādītājs bija 7,4%. Preventīvie un izpratni par daudzveidīgu vecuma grupu potenciālu veicinoši pasākumi veidos esošo un potenciālo darba tirgus dalībnieku, jo sevišķi bīstamo nozaru darba devēju un nodarbināto izpratni par darba drošību, drošām darba metodēm un kvalitatīvām darba vietām.
- (626) **7.3.1. SAM indikatīvās atbalstāmās darbības:** informēšanas, izglītošanas, apmācību un konsultāciju aktivitātes, situācijas monitorings un analīze darba apstākļu un risku, darba tiesību un darba aizsardzības jomā, izmēģinājumuprojekts par elastīgo darba formu piemērošanu praksē, elektronisko un vizualizēto darba vides palīgrīku un izglītojošo materiālu izveide, Valsts darba inspekcijas inspektoru zināšanu un prasmju uzlabošana. Minētais atbalsts tiks īstenots sadarbībā ar sociālajiem partneriem (darba devēju, darba ņēmēju organizācijām un to apvienībām), citiem kompetentiem ekspertiem, biedrībām un nodibinājumiem, komersantiem, zinātniskajām institūcijām, izglītības iestādēm kā pakalpojuma sniedzējiem.
- (627) **7.3.1. SAM indikatīvā mērķa grupa:** Darba devēji un darba ņēmēji (it īpaši bīstamajās nozarēs), izglītības iestāžu audzēkņi, darba aizsardzības speciālisti, Valsts darba inspekcija.
- (628) **7.3.1. SAM indikatīvie finansējuma saņēmēji:** Valsts darba inspekcija.
- (629) **7.3.1. SAM projektu atlase:** skat. pielikumu “Projektu atlase”.
- (630) **7.3.2. SAM indikatīvās atbalstāmās darbības:** gados vecāku nodarbināto spēju, prasmju un veselības stāvokļa novērtēšana, cilvēkresursu attīstības plānošana, informatīvi konsultatīvs atbalsts darba devējiem, lai sekmētu gados vecāku cilvēku ilgāku palikšanu darba tirgū (veselīgas novecošanās, drošu darba metožu, elastīgu darba formu, personāla politikas un karjeras plānošanas u.c. jautājumus); prasmju pilnveidošanas pasākumi; darba vides novērtēšana un darba vietas pielāgošana, starppaaudžu pieredzes nodošanas pasākumi (mentorings); izmēģinājumuprojekts –sistēmas izveide, kas sekmētu tādu nodarbināto, kam konstatēts prasmju trūkums, veselības traucējumi vai citi kavēkļi, kas ierobežo darba pienākumu veikšanu, nepieciešamo rehabilitāciju un/vai atbilstošu pārkvalifikāciju tajā pašā nozarē vai radniecīgā nozarē. Minētais atbalsts tiks īstenots sadarbībā ar uzņēmumiem, Veselības un darb spēju ekspertīzes ārstu valsts komisiju, Sociālās integrācijas valsts aģentūru, pētniecības iestādēm, biedrībām un nodibinājumiem, arodbiedrībām, Valsts darba inspekciju.
- (631) **7.3.2. SAM indikatīvā mērķa grupa:** Gados vecākas nodarbinātas personas, darba devēji.
- (632) **7.3.2. SAM indikatīvie finansējuma saņēmēji:** darba devēju organizācijas vai to apvienības; NVA.
- (633) **7.3.2. SAM ietekme uz HP “Vienlīdzīgas iespējas”:** tieša pozitīva. Darbības HP ieviešanai: informatīvi konsultatīvs atbalsts saimnieciskās darbības veicējiem, lai sekmētu gados vecāku cilvēku ilgāku palikšanu darba tirgū, darba vides novērtēšana un darba vietas pielāgošana; izmēģinājumuprojekts –sistēmas izveide, kas sekmētu tādu nodarbināto, kam konstatēts prasmju trūkums, veselības traucējumi vai citi kavēkļi, kas ierobežo darba pienākumu veikšanu, nepieciešamo rehabilitāciju un/vai atbilstošu pārkvalifikāciju.
- (634) **7.3.2. SAM projektu atlase:** skat. pielikumu “Projektu atlase”.

Tabula Nr. 2.7.9. (5)

ESF kopējais un specifiskais iznākuma rādītājs

ID	Rādītājs	Mērvienība	Finansējums avots	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
i.7.3.1.ak (CO23)	Atbalstīto mikrouzņēmumu, mazo un vidējo uzņēmumu skaits	Saimnieciskās darbības veicēji	ESF	4 700	Projektu dati	Reizi gadā
i.7.3.2.a	Atbalstu saņēmušo gadu vecāku nodarbināto personu skaits	Dalībnieki	ESF	3 000	Projektu dati	Reizi gadā

Tabula Nr. 2.7.10. (6)

Prioritārā virziena snieguma ietvars

Indikatora tips	ID. Rādītāja nosaukums	Definīcija	Mērvienība	Fonds	Reģiona kategorija	Starpposma vērtība 2018. gadā	Mērķa vērtība			Datu avots	Rādītāja nozīmīguma apraksts
							Siev.	Vīr.	Kopā		
Finanšu rādītājs	(F11) Finanšu rādītājs 7.PV (ESF)		EUR	ESF	Mazāk attīstītie reģioni	49 376 694			125 176 648	Sertifikācijas iestādes uzskaites sistēma	
Finanšu rādītājs	(F12) Finanšu rādītājs 7.PV (JNI)		EUR	Jauniešu nodarbinātības iniciatīva	Mazāk attīstītie reģioni	63 140 803			63 140 803	Sertifikācijas iestādes uzskaites sistēma	
Iznākuma rādītājs	i.7.1.1.ak Bezdarbnieki, tostarp ilgstošie bezdarbnieki (dalībnieki) (CO01)	Kopējais	Dalībnieki	ESF	Mazāk attīstītie reģioni	42 000			85 000	Projektu dati	Iznākuma rādītājs iekļauj 7.1.1. SAM plānotās investīcijas, kas atbilst 77% no prioritārajam virzienam plānotā

Indikatora tips	ID. Rādītāja nosaukums	Definīcija	Mērvienība	Fonds	Reģiona kategorija	Starpposma vērtība 2018. gadā	Mērķa vērtība			Datu avots	Rādītāja nozīmīguma apraksts
							Siev.	Vīr.	Kopā		
											kopēja finansējuma ESF atbalsta ietvaros
Iznākuma rādītājs	i.7.2.1.a Bezdarbnieki, tostarp ilgstošie bezdarbnieki (dalībnieki)	Kopējais	Dalībnieki	Jauniešu nodarbinātības iniciatīva	<i>Mazāk attīstītie reģioni</i>	19 000			19 000	Projektu dati	Iznākuma rādītājs aptver 53% no 7.2.1. SAM ietvaros plānotā Jauniešu nodarbinātības iniciatīvas finansējuma jauniešu nodarbinātības veicināšanai.

Tabula Nr. 2.7.11. (7–12)

ESF: Mazāk attīstītie reģioni											
Intervences kategorijas		Finansējuma veids		Teritorija		Teritoriālie sasniegšanas mehānismi		ESF sekundāras tēmas (tikai ESF)		Tematiskie mērķi	
Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR
102	83 657 058	1	164 421 427	7	164 421 427	7	164 421 427	8	164 421 427	8	164 421 427
103	61 010 639										
106	19 753 730										

2.8. Izglītība, prasmes un mūžizglītība

- (635) Lai mazinātu augstākās izglītības sistēmas un studiju programmu fragmentāciju, stiprinātu augstākās izglītības institūciju stratēģisko specializāciju un labāku pārvaldību, nodrošinātu bērniem un jauniešiem kvalitatīvas pamatizglītības un vidējās izglītības pieejamību, uzlabotu profesionālās izglītības pieejamību un atbilstību darba tirgus vajadzībām, t.sk. attīstot darba vidē balstītas mācības un sadarbību ar uzņēmumiem programmu īstenošanā un profesionālās izglītības iestāžu pārvaldībā, kā arī pilnveidotu nodarbināto personu profesionālo kompetenci, nepieciešami ESF un ERAF ieguldījumi, kas papildinātu valsts un pašvaldību finansējumu un paplašinātu pieejamos atbalsta instrumentus. Ieguldījumus profesionālās izglītības iestāžu un augstākās izglītības institūciju materiāltehniskās bāzes pilnveidei plānots veikt, ievērojot RIS3 noteiktos mērķus un izaugsmes prioritātes. Atbalsts ieguldījumiem augstākajā izglītībā tiks skatīts kontekstā ar AII attīstības stratēģijām, kas izstrādātas vai pilnveidotas, ņemot vērā ES Padomes rekomendācijas 2014.gadam, studiju programmu kvalitātes, sadarbības un ilgtspējas novērtējuma⁹² un zinātnes ārējā izvērtējuma secinājumus un rekomendācijas. Lai nodrošinātu indivīda profesionālo un sociālo prasmju atbilstību dzīvei un konkurētspējai darba vidē, tiks veicināta uzņēmējspēju un e-prasmju attīstīšana visos izglītības līmeņos.
- (636) Tiks nodrošināts ESF un ERAF atbalsta mērķtiecīgums un papildinātība, sekmējot stratēģijas “Eiropa 2020” un NRP 2020.gadam izvirzīto mērķu sasniegšanu un ES Padomes 2013. un 2014.gada rekomendāciju izpildi, veidojot sinerģiju un mērķtiecīgi risinot PL 1.1. un 1.3.sadaļā (skat. „Nepietiekami kvalitatīvs un darba tirgus prasībām neatbilstošs izglītības piedāvājums” un „Ieguldīt izglītībā, apmācībā un profesionālajā izglītībā prasmju nodrošināšanai un mūžizglītībā” aprakstā) definētās problēmas.
- (637) **8.1. ieguldījumu prioritāte:** Investīcijas izglītībā un apmācībā, tostarp profesionālajā apmācībā, lai nodrošinātu prasmju apgušanu un mūžizglītību, attīstot izglītības un apmācības infrastruktūru
- (638) **8.1.1.SAM: palielināt modernizēto STEM, tajā skaitā medicīnas un radošās industrijas, studiju programmu skaitu**
- (639) Latvijas augstākās izglītības resursi ir fragmentēti, nav attīstīta šo resursu koplietošana, tajā skaitā ar zinātniskajām institūcijām. Laboratoriju un pētniecības aprīkojums AII augstākā līmeņa studiju programmu kvalitatīvai nodrošināšanai joprojām neatbilst Eiropas standartiem, nepietiekami tiek izmantotas e-risinājumu iespējas studijās un pētniecībā. Bibliotēku resursi kvalitatīvai studiju programmu īstenošanai ir nepietiekami (salīdzinājumā ar labākajiem ārvalstu standartiem). Zinātnisko pētījumu datu bāzu pieejamība ir nepietiekama akadēmiskajam un pētniecības darbam. Darba tirgus vidēja un ilgtermiņa prognožu informatīvajā ziņojumā (2013.gads)⁹³ kā viens no virzieniem darbaspēka pieprasījuma un piedāvājuma atbilstības risināšanai ir uzlabot nodrošinājumu ar mūsdienīgām iekārtām, aprīkojumu un tehnoloģijām tādos prioritāros studiju virzienos kā dabas zinātnes, matemātika un IT, inženierzinātnes, ražošana un būvniecība.
- (640) Augstskolu strukturāliem pārveidojumiem, lai konsolidētu studiju programmas vai apvienotu vairāku augstskolu resursus, ir nepieciešami kapitālieguldījumi, jo pašreizējā fragmentētā infrastruktūra, it īpaši Rīgā, ir būtisks šķērslis kopējas teritoriāli koncentrētas studiju telpas izveidošanai. Investīcijas veicinātu resursu konsolidāciju un koplietošanu, nodrošinot

⁹² Pārskats par augstākās izglītības studiju programmu izvērtēšanas rezultātiem un priekšlikumi turpmākai studiju programmu, sagrupētu studiju virzienos, pilnveidei, uzlabošanai, attīstīšanai, konsolidācijai, slēgšanai, resursu efektīvai izmantošanai un finansēšanai no valsts budžeta līdzekļiem; Augstākās izglītības padome, Rīga, 2013, http://www.aip.lv/ESF_par_projektu.htm.

⁹³ http://em.gov.lv/images/modules/items/tsdep/darba_tirgus/EMZino_21062013.pdf.

papildinātību ar 2007.–2013. gada perioda ieguldījumiem augstākās izglītības un zinātnes infrastruktūrā.

- (641) SAM ietvaros tiks nodrošināta sinerģija ar prioritāro virzienu „Pētniecība, tehnoloģiju attīstība un inovācijas” un „Mazo un vidējo komersantu konkurētspēja” ietvaros plānotajām investīcijām cilvēkresursu un infrastruktūras attīstībā. 8.1.1.SAM ietvaros plānots modernizēt materiāltehnisko bāzi AII, kas nepieciešama studiju programmu īstenošanai, kuru ietvaros tiek veikta arī zinātniskā darbība doktora zinātniskā grāda ieguvei. Infrastruktūras pamata lietotāji attiecīgi būs studējošie un akadēmiskais personāls. Savukārt 1.1.1.SAM ietvaros plānots attīstīt P&A infrastruktūru praktiskās pētniecības un tehnoloģiju pārneses īstenošanai zinātniskajās institūcijās atbilstoši RIS3, un šīs infrastruktūras pamata lietotāji būs zinātniskie darbinieki, tādējādi nodrošinot demarkāciju ar 8.1.1.SAM.
- (642) Plānots, ka 8.1.1.SAM rezultātā tiks izveidota teritoriāli koncentrēta un uzlabota studiju un zinātniskā darba bāze STEM, t.sk. medicīnas un radošās industrijas, virzienos.

Tabula Nr. 2.8.1. (3)

ERAF specifiskais rezultāta rādītājs

ID	Rādītājs	Mērvienība	Sākotnējā vērtība	Sākotnējās vērtības gads	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
r.8.1.1.a	Modernizēto augstākās izglītības STEM, t.sk. medicīnas un radošās industrijas, studiju programmu īpatsvars to kopskaitā	%	19,6	2013	100	IZM dati, projekta dati	Divas reizes plānošanas periodā

(643) 8.1.2.SAM: uzlabot vispārējās izglītības iestāžu mācību vidi

- (644) Vispārējās izglītības iestāžu tīkls ir sadrumstalots un nenodrošina visiem izglītojamajiem pieeju atbilstoši kvalitatīvai vispārējai izglītībai. Demogrāfiskās prognozes norāda, ka esošais visu pakāpju izglītības iestāžu tīkls nākotnē netiks racionāli izmantots. Latvijas demogrāfiskās prognozes ir nozīmīgs priekšnosacījums izglītības iestāžu tīkla sakārtošanai nākamajos septiņos gados. Padarot izglītības iestāžu tīklu efektīvāku, rodas iespēja optimāli izmantot pedagoģiskos un infrastruktūras resursus un nodrošināt piekļuvi kvalitatīvai izglītībai.
- (645) Demogrāfijas iespaidā vidējo izglītību 2014.–2020. gadā sagaida nozīmīgs skolēnu skaita samazinājums, un tas ietekmēs institucionālā tīkla pilnveidi, kurā svarīga loma ir pašvaldību, plānošanas reģionu un IZM sadarbībai. Kvalitatīvas un resursu efektīvas izglītības pieejamības nodrošināšanai nepieciešami pārdomāti risinājumi resursu koncentrācijai un izglītības kvalitatīva pakalpojuma pieejamības pārstrukturizācijai, vērtējot katra novada un plānošanas reģiona īpatnības un attīstības modeļus.
- (646) Saskaņā ar IZM datiem šobrīd 27,97% vidusskolu skolēnu skaits 10.–12.klasē kopā nepārsniedz 50. Ir maināms vispārējās izglītības iestāžu skaita proporcionālais sadalījums pa izglītības pakāpēm, vispārējās vidējās izglītības (10.–12.klase) piedāvājumu pamatā koncentrējot reģionālas nozīmes pilsētās un novadu centros, stiprinot sākumskolas izglītības pakalpojuma pieejamību (1.–6. klase) pēc iespējas tuvāk bērna dzīvesvietai, kā arī atbalstot profesionālās izglītības programmu integrāciju vispārējā izglītībā, iestāžu konsolidācijas rezultātā.
- (647) KP fondu 2004.–2006.gada un 2007.–2013.gada plānošanas periodā vispārējās izglītības iestādes ir saņēmušas atbalstu atsevišķu infrastruktūras elementu uzlabošanai. ERAF atbalsts

dabaszinātņu kabinetu modernizēšanai vidusskolās aptvēra 27,8% no visām vispārējās izglītības iestādēm (72% no visām vidusskolām), 69% vispārējās izglītības iestāžu saņēma atbalstu informatizācijai (datortehnikas iegādei) un 4,46% izglītības iestāžu pielāgošanai izglītojamajiem ar funkcionāliem traucējumiem. Papildus, vispārējās izglītības iestādes ir saņēmušas atbalstu energoefektivitātes pasākumu īstenošanai, fasāžu renovācijai un teritoriju labiekārtošanai ERAF un KPFI ietvaros. KP fondu 2014.–2020.gada plānošanas periodā plānots attīstīt trūkstošos infrastruktūras elementus, rezultātā radot pievilcīgu mācību vidi kvalitatīva un mūsdienu prasībām atbilstoša mācību procesa nodrošināšanai, it īpaši vidējās izglītības posmā.

- (648) Statistikas dati liecina, ka 45% no kopējā vispārīzglītojošo izglītības iestāžu esošo sporta zāļu skaita ir nepieciešama rekonstrukcija vai renovācija. Šo skolu skolēniem nav iespējas pilnvērtīgi nodarboties ar sportu, līdz ar to netiek nodrošināts kvalitatīvs un pilnvērtīgs izglītības process valstī, un ilgtermiņā tas rada negatīvu ietekmi uz sabiedrības veselību. Līdz ar to komplekss atbalsts izglītības iestāžu tīkla sakārtošanai ietver arī sporta zāļu rekonstrukciju vai renovāciju.
- (649) 8.1.2.SAM ietvaros plānots komplekss atbalsts vispārējās izglītības iestāžu tīkla sakārtošanai reģionālā līmenī, balstoties uz pašvaldības vai pašvaldību apvienību izglītības attīstības stratēģijām, koncentrējot resursus un uzlabojot vispārējās izglītības iestāžu mācību vidi.
- (650) Rezultātā tiks palielināts izglītojamo skaits, kuriem ir pieejama pilnībā modernizēta vispārējās izglītības mācību vide.

Tabula Nr. 2.8.2. (3)

ERAF specifiskie rezultāta rādītāji

ID	Rādītājs	Mērvienība	Sākotnējā vērtība	Sākotnējās vērtības gads	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
r.8.1.2.a	Pilnībā modernizēto vispārējās izglītības iestāžu skaits	Iestāžu skaits	65 ⁹⁴	2013	100-115	Projektu dati	Divas reizes plānošanas periodā
r.8.1.2.b	Izglītojamo īpatsvars, kuriem ir pieejama pilnībā modernizēta vispārējās izglītības mācību vide, to kopskaitā	%	4,5	2013	20-25	Projektu dati	Divas reizes plānošanas periodā

(651) **8.1.3.SAM: palielināt modernizēto profesionālās izglītības iestāžu skaitu**

(652) Profesionālās izglītības kvalitātes un efektivitātes uzlabošana atbilstoši tautsaimniecības nozaru attīstības vajadzībām, kā arī racionāla un mērķtiecīga pieejamo finanšu resursu izmantošana ir būtiska tautas saimniecības struktūras pilnveidošanai. Ņemot vērā EM vidēja un ilgtermiņa darba tirgus prognozes⁹⁵, tuvākajā nākotnē vislielākās problēmas atrast darbu būs iedzīvotājiem

⁹⁴ Bāzes vērtība var mainīties, ņemot vērā ES fondu 2007.-2013.gada plānošanas perioda ieguldījumu vispārējās izglītības infrastruktūrā novērtējuma rezultātus

⁹⁵ Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus vidēja un ilgtermiņa prognozēm”, EM, 2013.
http://www.em.gov.lv/images/modules/items/tsdep/darba_tirgus/EMZino_260612_full.pdf

bez izglītības kādā no profesijām. Lai nodrošinātu nepieciešamo speciālistu skaitu tautsaimniecības attīstībai, līdz 2020.gadam jāpalielina proporcija starp vispārizglītojošo skolu skolēniem un profesionālās izglītības iestāžu audzēkņiem līdz 50/50. Profesionālās izglītības pievilcības un konkurētspējas paaugstināšanai nepieciešams komplekss atbalsts profesionālās izglītības mācību vides, t.sk. sporta un dienesta viesnīcu infrastruktūras, modernizēšanai, lai nodrošinātu kvalitatīvu profesionālo izglītību atbilstoši tautsaimniecības nozaru attīstības tendencēm.

- (653) 2014.–2020. gada plānošanas periodā plānots turpināt profesionālās izglītības iestāžu, it īpaši profesionālās izglītības kompetences centru, modernizāciju. Plānots nodrošināt mācību vides atbilstību tautsaimniecības nozaru attīstībai, atbalstu piešķirot tādu profesionālās izglītības programmu īstenošanai, kas nesaņēma atbalstu struktūrfondu plānošanas periodā 2007.–2013.gadam, tādu profesionālās izglītības iestāžu modernizācijas pilnai pabeigtībai, kurām ir profesionālās izglītības kompetences centra statuss un kuras ir izveidotas, reorganizējot vairākas profesionālās izglītības iestādes, kā arī jaunu, reģiona ekonomiskās attīstības vajadzībās balstītu profesionālās izglītības programmu izveidei. Informācija par modernizētajām profesionālās izglītības programmām 2007.–2013.gada plānošanas periodā un vajadzībām ir atspoguļota 6.pielikumā „ERAF ieguldījumi Latvijā īstenoto profesionālās izglītības programmu mācību infrastruktūras modernizēšanai 2007.–2013. gada un 2014.–2020. gada plānošanas periodā”.
- (654) Rezultātā palielināsies audzēkņu skaits, kuriem ir pieejama pilnībā modernizēta profesionālās izglītības iestāžu infrastruktūra atbilstoši tautsaimniecības nozaru attīstībai.

Tabula Nr. 2.8.3. (3)

ERAF specifiskie rezultāta rādītāji

ID	Rādītājs	Mērvienība	Sākotnējā vērtība	Sākotnējās vērtības gads	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
r.8.1.3.a	Pilnībā modernizētu profesionālās izglītības iestāžu īpatsvars to kopskaitā	%	16,33	2014	70-80	Projektu dati, IZM dati	Divas reizes plānošanas periodā

- (655) **8.1.4.SAM: uzlabot pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības STEM, t.sk. medicīnas un radošās industrijas, studiju mācību vidi koledžās**
- (656) Koledžās studējošo skaits ik gadu pieaug⁹⁶, kas norāda uz to, ka koledžas kā AII ieņem svarīgu vietu augstākās izglītības sistēmā, to piedāvātā izglītība kļūst atpazīstama un pieprasīta darba tirgū. Gandrīz katrs sestais cilvēks, kas studē Latvijas augstākās izglītības institūcijās, studē koledžās. Darba tirgus vidēja un ilgtermiņa prognožu informatīvajā ziņojumā (2012.gads, 2013.gads) kā viens no priekšlikumiem darba tirgus piedāvājuma uzlabošanai norādīta nepieciešamība palielināt profesionālās augstākās izglītības 1.līmeņa (koledžu) piedāvājumu, kā arī uzsvērts, ka turpmākajos gados vislielākās problēmas atrast darbu būs iedzīvotājiem bez profesionālās kvalifikācijas.
- (657) Ņemot vērā, ka koledžas līmeņa izglītības programmas ir īsākas par augstskolās īstenotajām, koledžas spēj ātrāk reaģēt uz darbaspēka piedāvājuma un pieprasījuma izmaiņām darba tirgū un nodrošina absolventu augstāku nodarbinātību (2011.gadā tādu personu īpatsvars, kas

⁹⁶ 2010.gadā uzņemti 4867 studenti (t.sk. valsts koledžās 2798), 2012.gadā uzņemti 5142 (t.sk. valsts koledžās 3634), 2013.gadā uzņemti 5560 studenti (t.sk. valsts koledžās 3322).

ieguvuši 1.līmeņa profesionālo augstāko izglītību un tajā pašā gadā reģistrējušies NVA kā bezdarbnieki, ir tikai 1,1%).

- (658) Ņemot vērā tautsaimniecības vajadzības un darba tirgus vidēja un ilgtermiņa prognozes, kā arī līdzšinējos ieguldījumus koledžu studiju bāzes attīstībā, īpaši stiprināmas koledžas, kas īsteno gan 1.līmeņa profesionālās augstākās izglītības programmas, gan profesionālās vidējās izglītības programmas, nodrošinot pēctecību starp abām izglītības pakāpēm.
- (659) Lai nodrošinātu kvalitatīvu izglītību STEM, t.sk. medicīnas un radošās industrijas, programmās, t.sk. saistītajās vidējās profesionālajās izglītības programmās, tiks veikta koledžu ēku renovācija vai rekonstrukcija, un aprīkojuma modernizācija. Tāpat ir nepietiekams koledžu nodrošinājums ar mūsdienīgu datortehniku – 65% valsts koledžu datortehnika ir 10 un vairāk gadus veca.
- (660) Veikto investīciju rezultātā tiks palielināts koledžu skaits ar uzlabotu studiju un zinātniskā darba bāzi STEM 1.līmeņa profesionālo augstākās izglītības studiju programmu īstenošanai.

Tabula Nr. 2.8.4. (3)

ERAF specifiskie rezultāta rādītāji

ID	Rādītājs	Mērvienība	Sākotnējā vērtība	Sākotnējās vērtības gads	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
r.8.1.4.a	Koledžu īpatsvars, kurās ir pilnībā modernizēta pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības STEM, t.sk. medicīnas un radošās industrijas, studiju programmu mācību vide, no kopējā koledžu skaita, kas īsteno minētās prioritārās programmas	%	38,9	2013	61	IZM dati, projekta dati	Divas reizes plānošanas periodā

Ieguldījumu prioritātes apraksts un indikatīvās atbalstāmās darbības

- (661) **Augstākās izglītības augstākā** līmeņa studiju programmas – maģistratūra un doktorantūra – nav pietiekami produktīva vide mācībām un pētniecībai, tajā skaitā sadarbības īstenošanai ar uzņēmējiem un studentu biznesa ideju attīstībai. Tiks turpināta modernizēt augstskolu darba telpas, lai nodrošinātu mūsdienīgus studiju un pētniecības apstākļus un veicinātu AII tīkla resursu koncentrāciju un izglītības pieejamību, tajā skaitā radot vairāk STEM studiju vietu. Atbalstu infrastruktūras modernizācijai plānots piešķirt, nodrošinot studiju un zinātniskā darba bāzes teritoriāli telpisko koncentrāciju.
- (662) Par sadrumstalotu **vispārējās vidējās izglītības** iestāžu tīklu liecina fakts, ka 2011./2012. mācību gadā 26% vispārizglītojošo skolu bija mazāk par 100 skolēniem, 19% skolās skolēnu skaits bija no 101 līdz 150 skolēniem, savukārt 16% skolās – 151–250 skolēni. Statistikas dati liecina, ka laikā kopš 2010. gada pieaug pirmsskolas vecuma bērnu skaits – 2009./2010. m.g. bija 72 111 pirmsskolas vecuma bērni, 2010./2011. m.g. – 75 979 bērni, savukārt 2011./2012. m.g. – 77 795 bērni, līdz ar to, sākot no 2017. gada palielināsies bērnu skaits pamatzglītības pakāpē. Saskaņā ar Izglītības attīstības pamatnostādņiem 2014.–2020. gadam pirmsskolas izglītībai un sākumskolas izglītībai (1.–6.klase) jābūt pieejamai pēc iespējas tuvāk dzīvesvietai, savukārt vispārējā vidējā izglītība un profesionālā vidējā izglītība būtu koncentrējama

reģionālas nozīmes pilsētās un novadu centros, attiecīgi atbalsts plānots izglītības iestāžu tīkla optimizācijai reģionālā līmenī, t.sk. mācību līdzekļu un aprīkojuma iegādei, kā arī mācību vides uzlabošanai.

- (663) Prognozētais izglītojamo skaita samazinājums rezultējas nepieciešamībā pārstrukturizēt vispārējās izglītības iestāžu tīklu, attiecīgi svarīga loma ir sakārtotu dienesta viesnīcu pieejamībai.
- (664) Lai nodrošinātu eksakto un dabaszinātņu priekšmetu apguves (matemātikas, fizikas, ķīmijas, bioloģijas, dabaszinību) kvalitātes paaugstināšanu pamatzglītībā, un ievērojot to, ka līdzšinējie KP fondu ieguldījumi dabaszinātņu kabinetu modernizēšanai tika veikti vidusskolās, KP fondu 2014.–2020.gada plānošanas periodā plānota dabaszinātņu kabinetu modernizēšana pamatskolās (7.-9.klase). Papildus plānots, ka mācību metodiskais nodrošinājums tiks veidots elektroniskajā vidē vienlaikus ar inovatīvu IKT risinājumu ieviešanu mācību procesā.
- (665) Lai paaugstinātu izglītības kvalitāti un veicinātu mūsdienīgas metodikas izmantošanu izglītībā, atbalsts plānots valsts ģimnāzijām metodisko funkciju stiprināšanai īpaši STEM un IKT jomā.
- (666) Papildus, ņemot vērā izglītojamo skaita samazināšanos un tā ietekmes rezultātā iestāžu konsolidācijas tendences, tiks turpināta profesionālās izglītības iestāžu padotības maiņa, apvienojot (integrējot) tās ar vispārējās izglītības iestādi. 2007.–2013.gada plānošanas periodā ERAF atbalsta ietvaros tika izveidotas četras šādas izglītības iestādes.
- (667) Veicot ieguldījumus infrastruktūrā un īstenojot 8.3.1.SAM un 8.3.2.SAM darbības, tiks sekmēta skolēnu mācību sasniegumu pozitīvā dinamika, un samazināts priekšlaicīgas skolu pamešanas gadījumu skaits. Atbalstot metodiskā darba pilnveidi, t.sk. STEM un IKT jomā vispārējā izglītībā valsts ģimnāzijās, tiks veicināta izglītojamo mācību sasniegumu paaugstināšana, un nodrošināts atbalsts mācību, pētnieciskajam un izziņas darbam. Papildus tiks veicināta vispārējās izglītības iestāžu t.sk. speciālās izglītības iestāžu, pedagogu profesionālās kompetences pilnveide atbilstoši pilnveidotajam vispārējās izglītības saturam.
- (668) Saskaņā ar Izglītības attīstības pamatnostādņem 2014.–2020.gadam jāpaaugstina **profesionālās izglītības** prestižs un pievilcība. Saskaņā ar EM vidēja un ilgtermiņa darba tirgus prognozēm vidējā izglītības pakāpē palielināsies speciālistu deficīts tādās tematiskajās grupās kā inženierzinātnes, ražošana un būvniecība (galvenokārt metālapstrādes, mašīnzinību un kokapstrādes jomās), dabas zinātnes, matemātika un IT, kā arī pakalpojumi (galvenokārt viesnīcu un restorānu pakalpojumu, transporta pakalpojumu un personu un īpašuma aizsardzības jomās). Lai nodrošinātu profesionālās izglītības iestāžu prestižu un nodarbināto prasmju atbilstību darba tirgus prasībām, tiek modernizēta profesionālās izglītības iestāžu infrastruktūra prioritārās izglītības tematiskajās jomās vai programmu grupās.
- (669) **Koledžas** piedāvā elastīgas, salīdzinoši īsā laikā (2–3 gadi) apgūstamas profesionālās izglītības programmas, kas spēj sniegt operatīvus un kvalitatīvus risinājumus tautsaimniecības vajadzību un darba tirgus interesēs. Latvijā arī pie relatīvi neliela studējošo skaita pastāv objektīvi faktori, kas nosaka un arī turpmāk noteiks tādu koledžas līmeņa programmu pastāvēšanas nepieciešamību, kurās speciālistu sagatavošana notiek atbilstoši valsts vai darba devēju konkrētam pasūtījumam; speciālistu sagatavošana notiek tautsaimniecības nozarēs, kas atzītas par prioritārām. Lai nodrošinātu speciālistu sagatavošanu darba tirgus prasībām atbilstošā vidē, tiks modernizēta infrastruktūra koledžās, kuras īsteno STEM pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības studiju programmas un profesionālās vidējās izglītības programmas.
- (670) Balstoties uz KP fondu 2007.–2013.gada plānošanas perioda veiktajām investīcijām augstākās izglītības, vispārējās izglītības un profesionālās izglītības infrastruktūrā, tiek plānotas investīcijas izglītības infrastruktūras turpmākā modernizācijā KP fondu 2014.–2020.gada plānošanas periodā. Lai nodrošinātu ERAF investīciju izmantošanas efektivitāti un mērķtiecīgumu, tika izstrādāts Rīcības plāns izglītības infrastruktūras kartējuma izstrādei, kas iekļauts PL 11.pielikumā. Kartējuma izstrādes ietvaros tiks nodrošināta visu izglītības līmeņu ieguldījumu infrastruktūrā analīze, sniedzot vajadzību izvērtējumu. Ņemot vērā 2007. – 2013.gada plānošanas perioda veikto investīciju novērtējuma rezultātus, var tikt precizēta darbības programma, tai skaitā bāzes vērtības.

(671) Ieguldījumu prioritātes ietvaros tiks nodrošināta ERAF un ESF investīciju savstarpēja papildinātība vispārējā, profesionālajā un augstākajā izglītībā. Nodrošinot modernu mācību vides infrastruktūru atbilstošu jaunajam izglītības saturam vispārējā un profesionālajā izglītībā, plānots maksimāli efektīvi sasniegt plānotos rezultātus izglītības pakalpojuma kvalitātes uzlabošanai, kā arī agrīnas mācību pamešanas gadījumu skaita mazināšanai – t.i., 8.1.2.SAM papildinās 8.3.1.SAM un 8.3.2.SAM; 8.1.3.SAM papildinās 8.5.1.SAM, 8.5.2.SAM un 8.5.3.SAM. Pieaugušo izglītības īstenošanai tiek plānots izmantot esošo infrastruktūru (izglītības iestādes, tai skaitā profesionālās izglītības kompetenču centrus). Savukārt augstākajā izglītībā 8.1.1.SAM un 8.1.4.SAM ietvaros veiktās ERAF investīcijas AII infrastruktūrā papildinās 8.2.1.SAM, 8.2.2.SAM, 8.2.3.SAM ietvaros veiktās ESF investīcijas AII ar mērķi konsolidēt un efektīvi izmantot pieejamos resursus, stiprināt izcilību studiju programmās, kā arī stiprināt akadēmiskā personāla kapacitāti un AII pārvaldību. 8.1.2 SAM plānotie ieguldījumi STEM mācību priekšmetu apguvē – dabaszinātņu kabinetu modernizācija pamatizglītībā (7.-9.klase), inovatīvu IKT risinājumu ieviešana mācību procesā, kā arī atbalsts metodisko funkciju īstenošanai valsts ģimnāzijās, t.sk. STEM jomās, vienlaikus nodrošinās sinerģiju ar 8.1.1. SAM, kas ir vērsts uz STEM studiju virzienu attīstību. 8.1.2 SAM īstenošanā tiks nodrošināta sinerģija arī ar LAP 2020 apakšpasākumu 19.2. „Darbību īstenošana saskaņā ar SVVA stratēģiju” un Rīcības programmas Zivsaimniecības attīstībai finansētajām prioritātēm.

(672) **8.1.1.SAM indikatīvās atbalstāmās darbības:** atbalsts teritoriāli koncentrētas studiju un zinātniskā darba infrastruktūras attīstībai AII stratēģiskās specializācijas stiprināšanai, iekārtu un aprīkojuma iegādei (t.sk. tālmācības rīku, IKT risinājumu, programmatūras, bibliotēku resursu iegādei, kā arī pieejai datu bāzēm) STEM, t.sk. medicīnas un radošās industrijas, studiju virzienos. Lai veicinātu HP “Vienlīdzīgas iespējas” ieviešanu, tiks īstenoti vides un informācijas pieejamības nodrošināšanas pasākumi personām ar redzes, dzirdes, kustību un garīga rakstura traucējumiem, kā arī vides pieejamības ekspertu konsultācijas.

(673) **8.1.1.SAM indikatīvā mērķa grupa:** AII.

(674) **8.1.1.SAM indikatīvie finansējuma saņēmēji:** augstskolas, kas īsteno STEM, t.sk. medicīnas un radošās industrijas, studiju programmas.

(675) **8.1.1.SAM projektu atlase:** skat. pielikumu „Projektu atlase”.

(676) **8.1.2.SAM indikatīvās atbalstāmās darbības:** atbalsts tiks sniegts mācību vides infrastruktūras uzlabošanai vispārējās izglītības iestādēs dažādās izglītības pakāpēs, ievērojot katra novada un plānošanas reģiona īpatnības un izglītības pakalpojuma attīstības stratēģijas, un paredzot iespēju pašvaldībām pretendēt uz vienu vai vairākiem šādiem investīciju veidiem, lai kompleksā veidā sakārtotu izglītības iestāžu tīklu attiecīgajā teritorijā: atbalsts dabaszinātņu kabinetu iekārtošanai pamatizglītības programmas īstenošanai (7.–9.klase); mācību vides uzlabošanai integrētās izglītības iestādēs (apvienojot vispārējās izglītības iestādi un profesionālās izglītības iestādi), t.sk. mācību līdzekļu un aprīkojuma iegādei; integrēto izglītības iestāžu, nacionālas vai reģionālas nozīmes vidusskolu un valsts ģimnāziju dienesta viesnīcu sakārtošanai; nacionālas nozīmes vidusskolu un valsts ģimnāziju infrastruktūras izveidei un modernizācijai; inovatīvu IKT risinājumu ieviešanai mācību procesā un mācību vides ergonomiskai iekārtošanai vispārējās izglītības iestādēs, jo īpaši nacionālas vai reģionālas nozīmes vidusskolās un valsts ģimnāzijās; metodisko funkciju attīstībai, t.sk. STEM un IKT jomā, valsts ģimnāzijās; vispārīzglītojošo skolu sporta infrastruktūras pilnveidei, izglītības iestāžu, kas īsteno izglītības programmu no 1. līdz 6. klasei, inovatīvu IKT risinājumu ieviešanai mācību procesā un mācību vides ergonomiskai iekārtošanai, kā arī mācību līdzekļu un tehniskā aprīkojuma iegādei. Lai veicinātu HP “Vienlīdzīgas iespējas” ieviešanu, tiks īstenoti vides un informācijas pieejamības nodrošināšanas pasākumi personām ar redzes, dzirdes, kustību un garīga rakstura traucējumiem, kā arī vides pieejamības ekspertu konsultācija.

(677) **8.1.2.SAM indikatīvā mērķa grupa:** vispārējās izglītības iestādes.

- (678) **8.1.2.SAM indikatīvie finansējuma saņēmēji:** pašvaldības un to apvienības. 30 000 000 EUR indikatīvi plānots novirzīt nacionālas nozīmes attīstības centru integrētai pilsētvides attīstībai atbilstoši ERAF Regulas 7. pantam.
- (679) **8.1.2.SAM projektu atlase:** skat. pielikumu „Projektu atlase”. Investīciju projekti tiks vērtēti kontekstā ar skolēnu demogrāfiju, vispārējās izglītības iestāžu piepildījumu, pašvaldību attīstības specializāciju, vietējā potenciāla pilnvērtīgu izmantošanu un sinerģijā ar citām plānotajām investīcijām un attīstības instrumentiem. Prioritāri tiks atbalstīti integrēti risinājumi, kas paredzēs ietekmi uz vairāk kā viena SAM rezultātu sasniegšanu.
- (680) **8.1.3.SAM indikatīvās atbalstāmās darbības:** atbalsts plānots profesionālās izglītības iestāžu, it īpaši profesionālās izglītības kompetences centru, infrastruktūras, t.sk. sporta un dienesta viesnīcu infrastruktūras, izveidei un sakārtošanai, mācību līdzekļu un tehniskā aprīkojuma iegādei, t.sk. infrastruktūras attīstībai jaunu profesionālo izglītības programmu īstenošanai prioritārajās izglītības tematiskajās jomās vai programmu grupās. Lai veicinātu HP “Vienlīdzīgas iespējas” ieviešanu, tiks īstenoti vides un informācijas pieejamības nodrošināšanas pasākumi personām ar redzes, dzirdes, kustību un garīga rakstura traucējumiem, kā arī vides pieejamības ekspertu konsultācijas.
- (681) **8.1.3.SAM indikatīvā mērķa grupa:** profesionālās izglītības iestādes.
- (682) **8.1.3.SAM indikatīvie finansējuma saņēmēji:** profesionālās izglītības iestādes, pašvaldības. 66 801 486 EUR indikatīvi plānots novirzīt nacionālas nozīmes attīstības centru integrētai pilsētvides attīstībai atbilstoši ERAF Regulas 7.pantam.
- (683) **8.1.3.SAM projektu atlase:** skat. pielikumu „Projektu atlase”. Investīciju projekti tiks vērtēti kontekstā ar pašvaldību attīstības specializāciju un vietējā potenciāla pilnvērtīgu izmantošanu un sinerģijā ar citām plānotajām investīcijām un attīstības instrumentiem. Prioritāri tiks atbalstīti integrēti risinājumi, kas paredzēs ietekmi uz vairāk kā viena SAM rezultātu sasniegšanu.
- (684) **8.1.4.SAM indikatīvās atbalstāmās darbības:** atbalsts plānots koledžu, kas īsteno STEM, t.sk. medicīnas un radošas industrijas, pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības studiju programmas un profesionālās vidējās izglītības programmas, ēku renovācijai un aprīkojuma modernizācijai atbilstoši tautsaimniecības nozaru attīstībai. Lai veicinātu HP “Vienlīdzīgas iespējas” ieviešanu, tiks īstenoti vides un informācijas pieejamības nodrošināšanas pasākumi personām ar redzes, dzirdes, kustību un garīga rakstura traucējumiem, kā arī vides pieejamības ekspertu konsultācijas.
- (685) **8.1.4.SAM indikatīvā mērķa grupa:** koledžas.
- (686) **8.1.4.SAM indikatīvie finansējuma saņēmēji:** koledžas, kas īsteno STEM, sk. medicīnas un radošas industrijas, pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības studiju programmas un profesionālās vidējās izglītības programmas
- (687) **8.1.4.SAM projektu atlase:** Skatīt pielikumu „Projektu atlase”.

Tabula Nr. 2.8.5. (5)

ERAF specifiskie iznākuma rādītāji

ID	Rādītājs	Mērvienība	Finansējums avots	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
i.8.1.1.a	Pakalpojumu sniegšanas veikspēja atbalstītajā augstākās	Personu skaits	ERAF	2 069	Projektu dati	Reizi gadā

ID	Rādītājs	Mērvienība	Finansējums avots	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
	izglītības infrastruktūrā					
i.8.1.2.a	Pakalpojumu sniegšanas veikspēja atbalstītajās vispārējās izglītības iestādēs, ieskaitot tās, kuras īsteno profesionālās izglītības programmas	Personu skaits	ERAF	45 600	Projektu dati	Reizi gadā
i.8.1.3.a	Pakalpojumu sniegšanas veikspēja atbalstītajā profesionālās izglītības infrastruktūrā	Personu skaits	ERAF	10 800	Projektu dati	Reizi gadā
i.8.1.4.a	Pakalpojumu sniegšanas veikspēja atbalstītajā koledžas izglītības infrastruktūrā	Personu skaits	ERAF	1 023	Projektu dati	Reizi gadā
i.8.1.IP (CO35)	Pakalpojumu sniegšanas veikspēja atbalstītajā izglītības infrastruktūrā	Personu skaits	ERAF	59 492	Projektu dati	Reizi gadā

(688) **8.2.ieguldījumu prioritāte:** augstākās izglītības vai pielīdzināma līmeņa izglītības kvalitātes, efektivitātes un pieejamības uzlabošana nolūkā palielināt līdzdalības un sasniegumu līmeni, jo īpaši nelabvēlīgā situācijā esošām grupām.

(689) **8.2.1.SAM:** samazināt studiju programmu fragmentāciju un stiprināt resursu koplietošanu

(690) Latvijā vērojama augstākās izglītības studiju programmu pārlika dublēšanās un fragmentācija, ko apliecina studējošo skaitam un tā dinamikai neatbilstoši liels studiju programmu skaits. Laika posmā no 2006.gada līdz 2012.gadam, samazinoties studējošo skaitam par 28%, piedāvāto studiju programmu skaits salīdzinājumā ar 2006./2007. ak.g. sākumu (616 programmas) 2012./2013. ak.g. sākumā ir pieaudzis līdz 912 programmām.

- (691) Studiju programmu ārējā izvērtējumā ⁹⁷ uzsvērtas studiju programmu kvalitātes un starptautiskās konkurētspējas problēmas, t.sk. doktorantūras līmenī. Vērojamas krasas kvalitātes atšķirības studiju virzienu ietvaros, vienlaikus kā kopīgi trūkumi norādīti neskaidri definēti programmu mērķi, studiju iznākumi, novērojama programmu dublēšanās, resursu nevienmērīga pieejamība un sadrumstalotība, nav attīstīta resursu koplietošana, maz attīstīta kopīgo studiju programmu īstenošana. Nereti AII no darba devēju puses tiek pārņemta nepietiekama spēja veidot tādu izglītības programmu saturu, kas varētu nodrošināt uzņēmumu vajadzībām atbilstošu rezultātu. Tas ietekmē iespēju nodrošināt kvalitatīvu, pieprasītu, tautsaimniecības vajadzībām atbilstošu mūžizglītības un tālākizglītības produktu veidošanu.
- (692) Studiju programmu kvalitātes novērtējumā secināts, ka bakalaura un īpaši maģistra līmeņa studenti netiek pietiekami iesaistīti praktiskos projektos un zinātniskos pētījumos, nepietiekami piedalās zinātniskajās konferencēs, īpaši STEM studiju virzienos. Valstī ir pārāk daudz līdzīga satura doktora studiju programmu, kas ir drauds to pastāvēšanai ilgākā laika periodā. Šī iemesla dēļ studiju programmas nav pietiekami koncentrētas uz lielāku ieguldījumu zinātniskajos pētījumos, uz lielāku devumu Latvijas rūpniecības un tautsaimniecības attīstībai.
- (693) 2012./2013.akad. gadā ārvalstu studentu īpatsvars veidoja 3,7% no kopējā studējošo skaita, kas vērtējams kā neliels. Migrācijas sistēma Latvijā attiecībā uz ārvalstu studentiem ir uzskatāma par liberālu⁹⁸, attiecīgi nelielo ārvalstu studentu skaitu lielā mērā ietekmē tas, ka Latvijā nav pietiekams skaits kvalitatīvu studiju programmu angļu valodā.
- (694) Investīcijas studiju programmu attīstībā vērtējamās kontekstā ar AII stratēģisko specializāciju un AII attīstības stratēģiju, kas tostarp ietver pārvaldības pilnveidi (t.sk. studiju virzienu padomju darba efektivitātes paaugstināšanu un kopīgo doktorantūras skolu attīstību), akadēmiskā personāla attīstības plānu, programmu saturisko konsolidāciju studiju virzienu ietvaros. 8.2.1.SAM ieviešanā tiek nodrošināta sinerģija un papildinātība ar 8.1.1.SAM, 8.1.4.SAM, 8.2.2.SAM un 8.2.3.SAM, balstoties uz AII visaptverošu attīstības stratēģiju.
- (695) Veicot investīcijas, tiks uzlabota augstākās izglītības studiju programmu kvalitāte un konkurētspēja, konsolidējot un attīstot AII īstenotās studiju programmas, veidojot kopīgas doktorantūras studiju programmas un studiju programmas ES valodās.

Tabula Nr. 2.8.6. (4)

ESF specifiskie rezultāta rādītāji

ID	Rādītājs	Reģiona kategorija vai JNI ⁹⁹	Mērvienība	Kopējais iznākuma rādītājs	Sākotnējā vērtība (2013. gadā)	Sākotnējās un mērķa vērtības mērvienība	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošana s biežums
r.8.2.1.a	Atbalstīto jauno kopīgo doktorantūras studiju programmu skaits, kuras saņēmušas EQAR aģentūras	Mazāk attīstītie reģioni	Programmu skaits	N/A	0	Programmu skaits	15	IZM dati, projekta dati	Divas reizes plānošanas periodā

⁹⁷ Pārskats par augstākās izglītības studiju programmu izvērtēšanas rezultātiem un priekšlikumi turpmākai studiju programmu, sagrupētu studiju virzienos, pilnveidei, uzlabošanai, attīstīšanai, konsolidācijai, slēgšanai, resursu efektīvai izmantošanai un finansēšanai no valsts budžeta līdzekļiem; Augstākās izglītības padome, Rīga, 2013

⁹⁸ Ārvalstu studentu migrācija Latvijā; Eiropas migrācijas tīkls, Rīga, 2012

http://www.emn.lv/wp-content/uploads/Arvalstu%20studentu%20imigracija%20Latvija_FINAL.pdf

⁹⁹ Jauniešu nodarbinātības iniciatīva (JNI)

ID	Rādītājs	Reģiona kategorija vai JNI ⁹⁹	Mērvienība	Kopējais iznākuma rādītājs	Sākotnējā vērtība (2013. gadā)	Sākotnējās un mērķa vērtības mērvienība	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošana s biežums
	akreditāciju								
r.8.2.1. .b	Atbalstīto jauno studiju programmu ES valodās, kas nav latviešu valoda, skaits, kas saņēmušas EQAR aģentūras akreditāciju	Mazāk attīstītie reģioni	Programmu skaits	N/A	5	Programmu skaits	80	VIAA dati, projekta dati	Divas reizes plānošanas periodā
r.8.2.1. .c	Slēgto studiju programmu skaits, uz kuru bāzes izveidotas atbalstītās jaunās studiju programmas	Mazāk attīstītie reģioni	Programmu skaits	N/A	60	Programmu skaits	220	IZM dati, projekta dati	Projekta īstenošanas noslēgumā, reizi gadā

- (696) **8.2.2.SAM: stiprināt augstākās izglītības institūciju akadēmisko personālu stratēģiskās specializācijas jomās.**
- (697) Studiju kvalitāte ir cieši saistīta ar akadēmiskā personāla kvalifikāciju, zinātnisko darbību un tautsaimniecību. Pēdējos gados ir samazinājies akadēmiskā personāla ar zinātnisko grādu īpatsvars, ir ierobežotas iespējas piesaistīt kvalificētu ārvalstu akadēmisko personālu (zems atalgojums un obligāta latviešu valodas prasība); notiek akadēmiskā personāla „novecošanās”, mācībspēku sastāva atjaunošana un nomaīņa un iesaiste tālākizglītībā ir nepietiekama; ir nepietiekama zinātniskās darbības intensitāte un augstākās izglītības sasaiste ar tautsaimniecību un zinātniskajām institūcijām.
- (698) AII joprojām nav izvēsta un mērķtiecīga akadēmiskā personāla attīstības plāna jauno pasniedzēju un ārvalstu pasniedzēju piesaistei, esošo pasniedzēju kvalifikācijas paaugstināšanai. Nepietiekamās akadēmiskā personāla svešvalodas zināšanas negatīvi ietekmē studiju programmu kvalitāti, īpaši augstākās izglītības modernizācijas un internacionalizācijas kontekstā.
- (699) Investīcijas akadēmiskā personāla stiprināšanā vērtējamās kontekstā ar AII stratēģisko specializāciju un AII attīstības stratēģiju, kas tostarp ietver pārvaldības pilnveidi (t.sk. studiju virzienu padomju darba efektivitātes paaugstināšanu un kopīgo doktorantūras skolu attīstību), akadēmiskā personāla attīstības plānu, programmu saturisko konsolidāciju studiju virzienu ietvaros. 8.2.2.SAM ieviešanā tiek nodrošināta sinerģija un papildinātība ar 8.1.1.SAM, 8.1.4.SAM, 8.2.1.SAM un 8.2.3.SAM, balstoties uz AII visaptverošu attīstības stratēģiju.
- (700) Investīciju rezultātā tiks stiprināts AII akadēmiskā personāla cilvēkkapitāls.

Tabula Nr. 2.8.7. (4)

ESF specifiskie rezultāta rādītāji

ID	Rādītājs	Reģiona kategorija vai JN ¹⁰⁰	Mērvienība	Kopējais iznākuma rādītājs	Sākotnējā vērtība (2013. gadā)	Sākotnējās un mērķa vērtības mērvienība	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas biežums
r.8.2.2.a	Atbalstu saņēmušo doktorantu skaits, kas ieguvuši doktora grādu un 6 mēnešu laikā pēc grāda iegūšanas strādā par akadēmisko personālu augstākās izglītības institūcijā	Mazāk attīstītie reģioni	Personu skaits	N/A	1 914 ¹⁰¹	Personu skaits	378	Projektu dati	Projekta īstenošanas noslēgumā
r.8.2.2.b	Atbalstu saņēmušo ārvalsts pasniedzēju skaits, kas 6 mēnešu laikā pēc atbalsta beigām turpina akadēmisko darbu Latvijas augstākās izglītības institūcijā (<i>kā akadēmiskais personāls vai kā ārvalsts pasniedzējs</i>)	Mazāk attīstītie reģioni	Personu skaits	N/A	10	Personu skaits	90	Projektu dati	Projekta īstenošanas noslēgumā
r.8.2.2.c	Akadēmiskā personāla skaits, kas pilnveidojuši kompetenci	Mazāk attīstītie reģioni	Personu skaits	NA	417	Personu skaits	1 116	VIAA dati, projektu dati	Projekta īstenošanas noslēgumā

¹⁰⁰ Jauniešu nodarbinātības iniciatīva (JNI)¹⁰¹ līdzīga veida atbalsta programmā netika mērīts, cik no atbalstu guvušajiem doktorantiem tālāk strādā par akadēmisko personālu

- (701) **8.2.3.SAM: nodrošināt labāku pārvaldību augstākās izglītības institūcijās.**
- (702) Augstskolu stratēģiskajā vadībā maz iesaistītas ārējās ieinteresētās organizācijas un grupas, t.sk. pašvaldības un nozaru asociācijas. Augstskolu savstarpējā sadarbība studiju programmu īstenošanā un pētniecībā ir vāji attīstīta. Augstskolu pārvaldības spēja ir neatbilstoša izvirzītajiem institucionālās izcilības mērķiem.
- (703) Studiju satura pārvaldības mehānisma efektivitāte vērtējama kā nepietiekama – 2013./2014.akad.gadā augstskolās un koledžās kopā ir 901 studiju programmas, kas tiek vadītas studiju programmu līmenī ar nepietiekamu darba devēju un nozares profesionāļu iesaisti to pārvaldībā.
- (704) EK darba dokumentā par 2012. gada NRP ieviešanas progresā uzsvērts, ka Latvijā vērojama nepietiekama sadarbība starp augstāko izglītību un darba devējiem. Arī Izglītības attīstības pamatnostādņēs 2014.–2020. gadam norādīts, ka augstskolu stratēģiskajā vadībā ir maz iesaistītas ārējās ieinteresētās organizācijas un grupas, tajā skaitā pašvaldības un nozaru asociācijas. Ir jāstiprina studiju virzienu padomju darbs, palielinot darba devēju lomu un studiju programmu satura attīstībā iesaistot attiecīgās nozares profesionāļus, lai veicinātu studiju programmu satura kvalitāti, saikni ar darba tirgu un prakses iespējām, tajā skaitā attīstot studiju virzienu pamata programmas un lemjot par studiju programmu konsolidāciju.
- (705) AII ir objektīvāk jānovērtē savs darbs, lielāku uzmanību veltot SVID analīzei un tās rezultātiem. Bez optimālas ieinteresēto pušu pārstāvniecības AII pārvaldībā, kas vienlaikus būtu līdzsvarota ar akadēmiskās brīvības aizsardzības iespējām, mūsdienu apstākļos nebūs iespējams panākt lielāku objektivitāti tajās aktivitātēs, kas nosaka AII darbības kritisku novērtēšanu un pilnveidošanu.
- (706) Pārskatāms ir augstskolu filiāļu skaits un vērtējama to integrācija augstskolās – lai gan filiāles nodrošina augstākās izglītības pieejamību reģionos, ne vienmēr tajās ir pietiekama mācību bāze un nodarbināti augstākās kvalifikācijas mācītāji, vērtējams filiāļu studiju programmu piedāvājums un to pārklāšanās reģiona ietvaros. Arī Studiju programmu ārējā izvērtējumā¹⁰² uzsvērtā atšķirīgā kvalitāte filiālēs. Balstoties uz individuālu izvērtējumu, vērtējama arī koledžu integrācija augstskolās.
- (707) Investīcijas AII pārvaldības pilnveidei vērtējamās kontekstā ar AII stratēģisko specializāciju un AII attīstības stratēģijām, kas izstrādātas, ievērojot veicamos pārvaldības uzlabojumus valsts budžeta līdzekļu piešķiruma saņemšanai pilnveidotā augstākās izglītības finansēšanas modeļa ietvaros. 8.2.3.SAM ieviešanā tiek nodrošināta sinerģija un papildinātība ar 8.1.1.SAM, 8.1.4.SAM, 8.2.1.SAM un 8.2.2.SAM.
- (708) Investīciju rezultātā tiks ieviesti pārvaldības uzlabojumi, kas noteikti AII attīstības stratēģijā, t.sk. attīstot stratēģiskās partnerības ar zinātnes un uzņēmējdarbības sektoru augstskolu un studiju procesa pārvaldībā un studiju programmu īstenošanā.

Tabula Nr. 2.8.7. (4)

ESF specifiskie rezultāta rādītāji

¹⁰² Pārskats par augstākās izglītības studiju programmu izvērtēšanas rezultātiem un priekšlikumi turpmākai studiju programmu, sagrupētu studiju virzienos, pilnveidei, uzlabošanai, attīstīšanai, konsolidācijai, slēgšanai, resursu efektīvai izmantošanai un finansēšanai no valsts budžeta līdzekļiem; Augstākās izglītības padome, Rīga, 2013
http://www.aip.lv/ESF_par_projektu.htm

ID	Rādītājs	Reģiona kategorija vai JNI ¹⁰³	Mērvienība	Kopējais iznākums rādītājs	Sākotnējā vērtība (2013. gadā)	Sākotnējā s un mērķa vērtības mērvienība	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas biežums
r.8.2.3.a	Augstākās izglītības institūciju skaits, kuras ir ieviesušas attīstības stratēģijas un rezultātu pārvaldību	Mazāk attīstītie reģioni	Institūciju skaits	N/A	0	Institūciju skaits	20	IZM dati, projekta dati	Projekta īstenošanas noslēgumā

(709) **8.2.4.SAM: nodrošināt atbalstu EQAR aģentūrai izvirzīto prasību izpildei**

(710) Eiropas Padomes (2013.gada) rekomendācija Latvijai nosaka izveidot neatkarīgu akreditācijas aģentūru. Lai veicinātu augstākās izglītības kvalitātes kultūras¹⁰⁴ attīstību atbilstoši labākajiem standartiem EAIT, veicinātu Latvijas augstākās izglītības atpazīstamību, vienlaikus palielinot uzticamību Latvijas augstākajai izglītībai, ESF finansējumu plānots novirzīt nacionālās augstākās izglītības kvalitātes nodrošināšanas aģentūras sākotnējās darbības kvalitātes atbalsta pasākumiem un kapacitātes stiprināšanai ar mērķi iekļūt EQAR. Augstākās izglītības kvalitātes nodrošināšanas institūcijai, lai iekļūtu EQAR reģistrā ir jānodrošina institucionālā atbilstība (*organisational eligibility*) un atbilstība (pēc būtības) ESV standartiem un vadlīnijām.

(711) Investīciju rezultātā plānots izveidot institūciju Latvijā, kas atbilst EQAR aģentūrai izvirzītajām prasībām.

Tabula Nr. 2.8.8. (4)

ESF specifiskie rezultāta rādītāji

ID	Rādītājs	Reģiona kategorija vai JNI ¹⁰⁵	Mērvienība	Kopējais iznākums rādītājs	Sākotnējā vērtība (2013. gadā)	Sākotnējā s un mērķa vērtības mērvienība	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas biežums
r.8.2.4.a	Institūciju skaits Latvijā, kas atbilst EQAR aģentūrai izvirzītajām prasībām	Mazāk attīstītie reģioni	Institūciju skaits	N/A	0	Institūciju skaits	1	IZM dati	Projekta īstenošanas noslēgumā

Ieguldījumu prioritātes apraksts un indikatīvās atbalstāmās darbības

(712) Kopējai augstākās izglītības kvalitātes un konkurētspējas uzlabošanai, modernizācijas un internacionalizācijas veicināšanai ir būtiski uzlabot akadēmiskā personāla kompetenci, veicināt ārvalstu pasniedzēju piesaisti darbam Latvijas AII, kā arī nodrošināt, ka AII 20% no kopējā studiju programmas apjoma īsteno kādā no ES oficiālajām valodām, kas nav valsts valoda¹⁰⁶.

¹⁰³ Jauniešu nodarbinātības iniciatīva (JNI)

¹⁰⁴ Berings, D. Reflection on quality culture as a substantial element of quality management in higher education. http://www.aic.lv/bolona/2010/Sem09-10/EUA_QUA_forum4/III.7_-_Berings.pdf

¹⁰⁵ Jauniešu nodarbinātības iniciatīva (JNI)

¹⁰⁶ Augstskolu likuma 56. panta trešās daļas 2. punkts

- (713) Lai novērstu doktorantūras studiju programmu **fragmentāciju** un veicinātu darba tirgus prasībām atbilstošu kvalificētu augstākā līmeņa speciālistu sagatavošanu, plānots attīstīt starpaugstskolu kopīgās doktorantūras studiju programmas.
- (714) Kā uzsvērts studiju programmu ārējā izvērtējumā¹⁰⁷, ieteicams veidot plašākus augstākās izglītības konsorcijs ar mērķi izmantot labākā akadēmiskā personāla pieredzi, labāko infrastruktūru, ieviešot labas pārvaldības praksi, attīstīt starptautisko sadarbību un veicināt Latvijas augstākās izglītības eksportspēju.
- (715) Globalizācija, ekonomikas integrācija un lielāka mobilitāte augstākās izglītības jomā palielināja nepieciešamību profesionālās kvalifikācijas atzīšanai ārpus tās valsts robežām, kurā tā iegūta. Izglītības attīstības pamatnostādnes 2014.-2020.gadam paredz izveidot starptautiski konkurētspējīgu nacionālo augstākās izglītības kvalitātes nodrošināšanas institūciju un atbalsta pasākumus tās iekļūšanai **EQAR** kā akreditācijas institūcijai ne vēlāk kā līdz 2018.gadam. Nacionālo aģentūru plānots izveidot 2015.gadā, izveides izmaksas sedzot no valsts budžeta līdzekļiem. EQAR aģentūras izmantošana akreditācijā veicinās augstākās izglītības kvalitātes kultūras¹⁰⁸ attīstību atbilstoši labākajiem standartiem EAIT, vienlaikus palielinās uzticamību Latvijas augstākajai izglītībai un tajā iegūtajiem diplomiem, kā arī palīdzēs veidot kontaktus ar partneriem ārvalstīs, tādejādi sekmējot starptautisko sadarbību.
- (716) Augstākās izglītības resursu sadrumstalotības un kvalitātes problēmu risināšanai plānotas savstarpēji papildinošas ESF un ERAF investīcijas ar mērķi konsolidēt un efektīvi izmantot pieejamos resursus, stiprināt izcilību studiju programmās, jo īpaši augstākā līmeņa STEM, t.sk. medicīnas un radošās industrijas, studiju programmās, sekmējot vairākām augstskolām kopīgu doktorantūras studiju programmu izveidi, un izveidot eksportspējīgas studiju programmas ES valodās ārvalsts studentu piesaistei, kā arī stiprināt akadēmisko personālu un AII pārvaldību, un sniedzot atbalstu nacionālās augstākās izglītības kvalitātes nodrošināšanas aģentūras sākotnējās darbības kvalitātes atbalsta pasākumiem un kapacitātes stiprināšanai ar mērķi iekļūt EQAR.
- (717) **8.2.1.SAM indikatīvās atbalstāmās darbības:** kopīgo doktorantūras studiju programmu un studiju programmu ES valodās izstrāde, aprobācija un akreditācija, tai skaitā akreditācijas izmaksu segšana starptautiskās profesionālās organizācijās; izstrādāto un akreditēto studiju programmu starptautiskā publicitāte. Īstenojot atbalstāmās darbības, tiks ievērots vienlīdzīgu iespēju un pozitīvās diskriminācijas princips, kur iespējams, piesaistot mazāk pārstāvēto dzimumu konkrētā AII.
- (718) **8.2.1.SAM indikatīvā mērķa grupa:** augstākās izglītības institūcijas, tai skaitā koledžas.
- (719) **8.2.1.SAM indikatīvie finansējuma saņēmēji:** AII, tai skaitā koledžas.
- (720) **8.2.1.SAM projektu atlase:** Skatīt pielikumu „Projektu atlase”.
- (721) **8.2.2.SAM indikatīvās atbalstāmās darbības:** atbalsts ārvalsts pasniedzēju piesaistei; atbalsts akadēmiskā personāla kompetenču un prasmju pilnveidei, t.sk. stažēšanās uzņēmumos; jauno pasniedzēju piesaiste, atbalstot doktorantu akadēmisko darbu augstākās izglītības institūcijā. Īstenojot atbalstāmās darbības, tiks ievērots vienlīdzīgu iespēju un pozitīvās diskriminācijas princips, kur iespējams, piesaistot mazāk pārstāvēto dzimumu konkrētā AII.
- (722) **8.2.2.SAM indikatīvā mērķa grupa:** akadēmiskais personāls, ārvalstu pasniedzēji un doktoranti.
- (723) **8.2.2.SAM indikatīvie finansējuma saņēmēji:** augstākās izglītības institūcijas, tai skaitā koledžas.

¹⁰⁷ Pārskats par augstākās izglītības studiju programmu izvērtēšanas rezultātiem un priekšlikumi turpmākai studiju programmu, sagrupētu studiju virzienos, pilnveidei, uzlabošanai, attīstīšanai, konsolidācijai, slēgšanai, resursu efektīvai izmantošanai un finansēšanai no valsts budžeta līdzekļiem; Augstākās izglītības padome, Rīga, 2013
http://www.aip.lv/ESF_par_projektu.htm

¹⁰⁸ Berings, D. Reflection on quality culture as a substantial element of quality management in higher education.
http://www.aic.lv/bolona/2010/Sem09-10/EUA_QUA_forum4/III.7_-_Berings.pdf

(724) **8.2.2.SAM projektu atlase:** Skatīt pielikumu „Projektu atlase”.

(725) **8.2.3.SAM indikatīvās atbalstāmās darbības:** AII attīstības stratēģiju ieviešana: atbalsts attīstības stratēģiju izstrādei, pilnveidei un to ārējam novērtējumam; atbalsts studiju virzienu padomju darbam, tostarp veicot studiju programmu satura pārstrukturizāciju un aktualizāciju, studiju programmu konsolidāciju; atbalsts AII iekšējas kvalitātes nodrošināšanas sistēmas efektivitātes paaugstināšanai atbilstoši standartiem un vadlīnijām kvalitātes nodrošināšanai Eiropas augstākās izglītības telpā, tostarp personāla atalgojuma un promocijas sistēmas ārējam novērtējumam un sistēmas pilnveidei; atbalsts e-risinājumu, t.sk. e-koplietošanas mehānismu un starpinstitutionu sadarbības risinājumu, attīstībai.

(726) **8.2.3.SAM indikatīvā mērķa grupa:** AII, tai skaitā koledžas.

(727) **8.2.3.SAM indikatīvie finansējuma saņēmēji:** augstākās izglītības institūcijas, tai skaitā koledžas.

(728) **8.2.3.SAM projektu atlase:** Skatīt pielikumu „Projektu atlase”

(729) **8.2.4.SAM indikatīvās atbalstāmās darbības:** atbalsts nacionālās augstākās izglītības kvalitātes nodrošināšanas aģentūras sākotnējās darbības kvalitātes atbalsta pasākumiem un personāla apmācībai.

(730) **8.2.4.SAM indikatīvā mērķa grupa:** nacionālā augstākās izglītības kvalitātes nodrošināšanas aģentūra.

(731) **8.2.4.SAM indikatīvie finansējuma saņēmēji:** nacionālā augstākās izglītības kvalitātes nodrošināšanas aģentūra.

(732) **8.2.4.SAM projektu atlase:** Skatīt pielikumu „Projektu atlase”

Tabula Nr. 2.8.9. (6)

ESF specifiskais iznākuma rādītājs

ID	Rādītājs	Mērvienība	Finansējums avots	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
i.8.2.1.a	Kopīgo doktorantūras studiju programmu skaits, kuru izstrādei un ieviešanai piešķirts ESF atbalsts	Programmu skaits	ESF	15	Projektu dati	Reizi gadā
i.8.2.1.b	Studiju programmu ES valodās, izņemot latviešu valodu, skaits, kuru izstrādei un ieviešanai piešķirts ESF atbalsts	Programmu skaits	ESF	80	Projektu dati	Reizi gadā
i.8.2.2.a	Doktorantu skaits, kas saņēmuši ESF atbalstu darbam augstākās izglītības institūcijā	Personu skaits	ESF	420	Projektu dati	Reizi gadā
i.8.2.2.b.	Ārvalsts pasniedzēju skaits, kas saņēmuši ESF atbalstu darbam augstākās izglītības institūcijā Latvijā	Personu skaits	ESF	300	Projektu dati	Reizi gadā
i.8.2.2.c.	Akadēmiskā personāla skaits, kas saņēmuši ESF	Personu skaits	ESF	1140	Projektu dati	Reizi gadā

ID	Rādītājs	Mērvienība	Finansējums avots	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
	atbalstu profesionālās kompetences pilnveidei					
i.8.2.3.a	Augstākās izglītības institūciju skaits, kurām piešķirts ESF atbalsts attīstības stratēģiju un rezultātu pārvaldības ieviešanai	Institūciju skaits	ESF	20	Projektu dati	Reizi gadā
i.8.2.4.a	Institūciju skaits, kas saņēmušas ESF atbalstu EQAR aģentūrai izvirzīto prasību izpildei	Institūciju skaits	ESF	1	Projektu dati	Reizi gadā

(733) **8.3.ieguldījumu prioritāte:** priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas samazināšana un novēršana un vienlīdzīgas pieejas veicināšana kvalitatīvai pirmsskolas, pamatskolas un vidusskolas izglītībai, tostarp formālām, neformālām un ikdienējām mācību iespējām, kas ļauj mācības pametušajām personām atsākt izglītības iegūšanu un mācības.

(734) **8.3.1.SAM: attīstīt kompetenču pieejā balstītu vispārējās izglītības saturu**

(735) Vispārējā izglītībā līdz 2020.gadam tiks uzlabota izglītības kvalitāte un atbilstība mūsdienu prasībām, ieviešot kompetenču pieejā balstītu mācību saturu. Mācību satura un metožu pilnveide ir īpaši svarīga pamatzglītības beigu posmā un vispārējās vidējās izglītības pakāpē (7.-12.klase), lai veicinātu darba tirgum nepieciešamo prasmju apguvi.

(736) Rezultātā tiks aprobēts un ieviests kompetenču pieejā balstīts mācību saturs pirmsskolas, pamatzglītības un vispārējās vidējās izglītības pakāpē.

ESF specifiskie rezultāta rādītāji

ID	Rādītājs	Reģiona kategorija vai JNI	Mērvienība	Kopējais iznākuma rādītājs	Sākotnējā vērtība	Sākotnējās vērtības gads	Sākotnējās un mērķa vērtības mērvienība	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
r.8.3.1.a	Apstiprināto vadlīniju un standartu skaits vispārējā izglītībā, kas nodrošina kompetenču pieejā balstīta mācību saturu īstenošanu	Mazāk attīstītie reģioni	Vadlīniju un standartu skaits	N/A	1	2012	Skaits	3	IZM dati, projektu uzraudzības dati	Projekta īstenošanas noslēgumā

- (737) **8.3.2.SAM: palielināt atbalstu vispārējās izglītības iestādēm izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai**
- (738) OECD PISA 2006., 2009. un 2012. gada rezultāti rāda, ka Latvijā ir salīdzinoši neliels īpatsvars skolēnu ar augstiem sasniegumiem lasītprasmē, matemātikā un dabaszinātnēs. Kaut arī Latvija ir panākusi būtisku progresu dabaszinātnēs, aktuāla ir lasītprasmes un matemātikas kompetenču pilnveide, nodrošinot NAP 2020 uzstādīto mērķi (zemākie kompetenču līmeņi lasītprasmē 2017.gadā – 15%, 2020.gadā – 13%) un stratēģijā “Eiropa 2020” uzstādītos mērķus – līdz 2020.gadam nodrošināt, ka šajās trijās kompetencēs vājš sniegums ir tikai 15% attiecīgās grupas jauniešiem.
- (739) Aktuāla ir bērnu un jauniešu ar speciālām vajadzībām saskarsmes prasmju, socializēšanās un iekļaušanās sekmēšana un iekļaušanas kompleksu pasākumu piedāvājums, kas t.sk. veicinātu sabiedrības izpratni par viņu ierobežojumiem un vajadzībām. Svarīga ir izglītojamo individuālo spēju attīstība un talantu pilnveide, veicinot mācību sasniegumu paaugstināšanos un motivāciju turpināt izglītības ieguvu un sekmēt pāreju uz nodarbinātību.
- (740) Skolās tiek pievērsta nepietiekama uzmanība bērnu dažādo mācīšanās vajadzību apmierināšanai. Skolās tiks attīstītas sistēmas agrīnai mācīšanās grūtību noteikšanai un jāsniedz atbalsts šo grūtību novēršanai, tā sekmējot vienlīdzīgas iespējas visiem bērniem. 2007.–2013.gada plānošanas perioda 1.2.2.4.1.apakšaktivitātes¹⁰⁹ ietvaros tika izstrādāta atbalsta sistēma sociālās atstumtības riska mazināšanai izglītības iestādēs, t.sk. atbalstot pozitīvu uzvedību, īstenojot sociāli emocionālo audzināšanu un vienaudžu mācīšanos lasītprasmes apguves veicināšanai. Atbalsta sistēmas aprobācijā tika iesaistītas 25 izglītības iestādes visos Latvijas reģionos, t.sk. divas profesionālās izglītības iestādes. Sociālās atstumtības mazināšanas programmas ietvaros tika sniegts vispusīgs atbalsts visiem iesaistīto izglītības iestāžu bērniem un jauniešiem, minimizējot tādus izglītības apguvi kavējošus faktorus, kā mācīšanās grūtības, mācīšanās traucējumi, ģimenes atbalsta trūkums, sociāli-emocionālas problēmas, veicinot starpinstitucionālu sadarbību, iesaistot problēmu risināšanā pašvaldību iestādes, vecākus.
- (741) Sekmīgai individualizētas pieejas ieviešanai skolā svarīgs arī atbalsts pedagogu un atbalsta personāla kompetences pilnveidei, t.sk. uzņēmējspēju, IKT prasmju attīstībai, kā arī vardarbības problemātikas risināšanai. Pedagoga izglītība un profesionalitāte būtiski ietekmē skolēnu mācību sasniegumus, to apliecina Latvijas pieredze, OECD PISA un TALIS starptautiski salīdzinošie izglītības pētījumu rezultāti. Liela loma ir pedagogu spējai motivēt skolēnus sadarboties un veicināt skolēnu pozitīvu saskarsmi. Negatīvi Latvijā tiek vērtētas pedagogu prasmes paaugstināt skolēnu mācību motivāciju (23% uzskata par drīzāk vai ļoti vājām), skolēnu savstarpēju sadarbību, prasmes veidot starpdisciplināru mācību saturu (19%), problēmrisināšanas kompetence (19%), svešvalodu prasmes (19%), kritiskā domāšana (18%).
- (742) Rezultātā, sniedzot kompleksu atbalstu vispārējās izglītības iestādēm izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai, atbilstošam un kompetentam personālam, tiks nodrošināta izglītības pakalpojuma daudzveidība, uzlabojot bērnu un jauniešu kompetences un mācību sasniegumus.

Tabula Nr. 2.8.10. (4)

ESF specifiskie rezultāta rādītāji

ID	Rādītājs	Reģion a kategor ija vai JNI	Mērvien ība	Kopēja is iznāku ma rādītājs	Sākotnē jā vērtība	Sākotnē jās vērtības gads	Sākotnē jās un mērķa vērtības mērvien ība	Plānotā vērtība (2023. ga dā)	Datu avots	Ziņošan as regularit āte
r.8.3. 2.a	Vispārēj ās	Mazāk attīstīti	Iestāžu skaits	N/A	23	2013	skaits	200	Projektu uzraudzīb	Projekta īstenoša

¹⁰⁹ Iekļaujošas izglītības un sociālās atstumtības riskam pakļauto jauniešu atbalsta sistēmas izveide, nepieciešamā personāla sagatavošana, nodrošināšana un kompetences paaugstināšana

ID	Rādītājs	Reģion a kategor ija vai JNI	Mērvien ība	Kopēja is iznāku ma rādītājs	Sākotnē jā vērtība	Sākotnē jās vērtības gads	Sākotnē jās un mērķa vērtības mērvien ība	Plānotā vērtība (2023. ga dā)	Datu avots	Ziņošan as regularit āte
	izglītības iestāžu skaits, kas ieviesuša s individu ālu pieeju izglītoja mo kompete nču attīstībai	e reģioni							as informāci ja	nas noslēgu mā, reizi gadā

- (743) **8.3.3.SAM: attīstīt NVA neregistrēto NEET jauniešu prasmes un veicināt to iesaisti izglītībā, NVA īstenotajos pasākumos jauniešu garantijas ietvaros un nevalstisko organizāciju vai jauniešu centru darbībā.**
- (744) Saskaņā ar CSP datiem, 2013.gadā Latvijā dzīvoja 308,4 tūkstoši jauniešu vecumā no 13 līdz 25 gadiem, to skaitā 243,2 tūkst. bija vecumā no 15 līdz 24 gadiem, t.i., 12% no Latvijas iedzīvotāju kopskaita. CSP dati liecina, ka 2013.gadā aptuveni 142,8 tūkst. jauniešu vecumā no 15 līdz 24 gadiem bija neaktīvi (pārsvarā tie bija skolēni vai studenti, kas studēja pilna laika klātienē un nestrādāja), 21,5 tūkst. jauniešu meklēja darbu, bet 67,1 tūkst. jauniešu bija darba ņēmēji un 4 tūkst. jauniešu bija pašnodarbinātie. Saskaņā ar *Eurostat* datiem Latvijā pēdējos gados pieauga NEET jauniešu īpatsvars vecuma grupā no 15 līdz 24 gadiem – no 11,4% 2008.gadā līdz 14,9% 2012.gadā, kamēr ES-28 vidējais rādītājs 2013.gadā bija zemāks – 13,0%, bet vecuma grupā no 15 līdz 29 gadiem NEET jauniešu īpatsvars 2013.gadā bija 15,6%.
- (745) Saskaņā ar CSP Darbaspēka izlases veida apsekojuma rezultātiem 2014.gada 1.ceturksnī Latvijā 23,6 tūkst. jauniešu vecumā no 15 līdz 24 gadiem nestrādāja, nemācījās un neapguva arodu, tomēr tikai 8 tūkst. no tiem bija reģistrēti NVA kā bezdarbnieki.
- (746) Līdz šim ir īstenoti vienīgi fragmentāri pasākumi NVA neregistrēto NEET jauniešu atsevišķu problēmu risināšanai, tādēļ nepieciešams darbu ar NVA neregistrēto NEET jauniešiem sistematizēt, t.i., īstenošanā iesaistīt pašvaldības, biedrības un nodibinājumus (īpaši, jauniešu organizācijas), kā arī citas institūcijas (piemēram, jauniešu centrus, darba devēju organizācijas, probācijas dienestus, policiju, izglītības iestādes, sporta iestādes, uzņēmumus, nozaru asociācijas u.c.), izstrādāt vienotas vadlīnijas darbam ar šiem jauniešiem, kuras aptver plašu resocializācijas pasākumu kopumu, kas vērsts uz NEET jaunieša prasmju attīstību, kā arī apmācīt darbā ar jaunatni iesaistīto organizāciju pārstāvjus, lai nodrošinātu atbalstu pēc vienotas metodoloģijas un augstā kvalitātē.
- (747) Ar ESF atbalstu tiks īstenoti NVA neregistrēto NEET jauniešu reintegrācijas pasākumi, piemērojot kompleksu pieeju gan centienos sasniegt, motivēt un strādāt kopā ar jauniešiem, lai attīstītu tā prasmes, kas veicinātu iesaisti mācībās, NVA īstenotajos pasākumos jauniešu garantijas ietvaros, nodarbinātībā, nevalstisko organizāciju vai jauniešu centru darbībā. Turklāt tiks nodrošināta dažādu jomu pārstāvju iesaistīšanās šajā procesā, lai NVA neregistrētais NEET jauniešis saņemtu pēc iespējas vispusīgāku un tā individuālajām vajadzībām atbilstošu atbalstu.
- (748) Īstenojot atbalsta pasākumus NVA neregistrētajiem NEET jauniešiem 8.3.3.SAM ietvaros, tiks nodrošināta savstarpēja papildinātība, tai skaitā informācijas un pieredzes apmaiņa.
- (749) Rezultātā tiks attīstītas NVA neregistrēto NEET jauniešu prasmes un veicināta to iesaiste izglītībā, NVA īstenotajos pasākumos jauniešu garantijas ietvaros un nevalstisko organizāciju vai jauniešu centru darbībā.

Tabula Nr. 2.8.11. (4)

ESF specifiskie rezultāta rādītāji

ID	Rādītājs	Reģion a kategor ija vai JNI ¹¹⁰	Mērvien ība	Kopēja is iznāku ma rādītājs	Sākotn ējā vērtība	Sākotnē jās vērtības gads	Sākotnē jās un mērķa vērtības mērvien ība	Plānotā vērtība (2023. ga dā)	Datu avots	Ziņošan as regularit āte
r.8.3. 3.a	NVA neregistr ēto NEET jauniešu skaits,	Mazāk attīstīti e reģioni	Personu skaits	NA	2 554	2013	Personu skaits	3 684	Projek ta dati	Projekta īstenoša nas noslēgu mā,

¹¹⁰ Jauniešu nodarbinātības iniciatīva (JNI)

ID	Rādītājs	Reģion a kategor ija vai JNI ¹¹⁰	Mērvien ība	Kopēja is iznāku ma rādītājs	Sākotn ējā vērtība	Sākotnē jās vērtības gads	Sākotnēj ās un mērķa vērtības mērvien ība	Plānotā vērtība (2023. ga dā)	Datu avots	Ziņošan as regularit āte
	kas sekmīgi izpildīju ši individu ālo pasākum u program mu ESF atbalsta ietvaros									reizi gadā

(750) **8.3.4.SAM: samazināt priekšlaicīgu mācību pārtraukšanu, īstenojot preventīvus un intervences pasākumus**

(751) 2013.gadā atbilstoši Eurostat datiem skolu nepabeigušo jauniešu vecumā no 18 līdz 24 gadiem īpatsvars Latvijā bija 9,8%¹¹¹.

(752) 2012.gadā laukos 18–24 gadus vecu jauniešu vidū izglītību priekšlaicīgi pameta 13,8%, pilsētās 8,8%. No kopējā priekšlaicīgi skolu pametušo skaita 6,2% ir sievietes, 14,5% vīrieši.

(753) OECD PISA 2012 rezultāti uzrāda sakarību starp izglītojamo sociālekonomisko stāvokli un mācību sasniegumiem. Īstenojot izglītības iestāžu tīkla optimizāciju var radīt izglītības pieejamības riskus un finanšu trūkuma dēļ palielināt priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas gadījumu skaitu.

(754) Kā norādīts EK ziņojumā¹¹², priekšlaicīgai mācību pārtraukšanai ir saistīta ar mācīšanās grūtībām, diskrimināciju, vienaudžu noraidījumu, ierobežotu pieejamību izglītībai un nepietiekamu reģionālo mobilitāti. Pašvaldību sociālie dienesti kā nozīmīgākās jauniešu problēmas min motivācijas trūkumu mācīties, iesaistīties brīvā laika pavadīšanas aktivitātēs, kam seko uzvedības un socializācijas problēmas, mācību kavējumi, nepietiekama vecāku uzraudzība, finanšu trūkums un zems izglītības līmenis¹¹³.

(755) Plānots izstrādāt preventīvo un intervences pasākumu plānu mācību pārtraukšanas risku grupu bērniem un jauniešiem, t.sk. izvērtējot ikdienējo un neformālo mācīšanos kā nozīmīgu instrumentu pašapziņas un mācību motivācijas veidošanai. Esošā priekšlaicīgi skolas pamešanas monitoringa sistēma nav visaptveroša, analīze par priekšlaicīgi skolu pamešanas iemesliem un preventīvo pasākumu efektivitāti un atbilstību nav pilnīga. Šobrīd pieejami kvantitatīvie dati par priekšlaicīgu mācību pārtraukšanu, piem., CSP dati – „NBG37. Mācības pārtraukušie jaunieši 18-24 gadu vecumā pilsētās un laukos pēc dzimuma (%)”. IKVD Valsts izglītības informācijas sistēmā (VIIS) apkopo datus par obligātā izglītības vecumā esošajiem bērniem, kas liecina par izglītību pārtraukšanas iemesliem, tādiem kā ilgstoša slimība, bezvēsts prombūtne, invaliditāte, adopcija uz ārzemēm, emigrācija, u.c. Paredzēts atbalsts izglītības iestādēs neregistrēto obligātā izglītības vecumā esošo bērnu uzskaites sistēmas pilnveidei, t.sk. sasaistei ar augstāko, pieaugušo un interešu izglītību, un VIIS pilnveidei. VIIS attīstībai plānots

¹¹¹ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/europe_2020_indicators/headline_indicators

¹¹² European Commission, Directorate-General for Employment, Social Affairs and Inclusion „Social Europe. Current challenges and the way forward”, Annual Report of the Social Protection Committee (2012), pp.59.

¹¹³ Informatīvais ziņojums par jauniešu garantijas īstenošanu Latvijā 2014.-2018.gadā, Rīga, 2013.
http://www.lm.gov.lv/upload/jauniesiem/lmzin_jg_171213.pdf.

piesaistīt finansējumu prioritārā virziena „IKT pieejamība, e-pārvalde un pakalpojumi” ietvaros.

- (756) 2007.–2013.gada plānošanas perioda 1.2.2.3.2.apakšaktivitātes „Atbalsts izglītības pētījumiem” ietvaros tiek veikts pētījums par priekšlaicīgi mācības pametušajiem bērniem un jauniešiem, paredzot priekšlikumus sistēmiskiem uzlabojumiem datu ievākšanā, uzskaitē, apstrādē un analīzē, kā arī preventīvu, intervences un kompensējošu pasākumu ieviešanai Latvijā. Pēc rezultātu saņemšanas tiks definēts 8.3.4.SAM rezultāts un atbalstāmās darbības, attiecīgi veicot grozījumus DP. 8.3.4.SAM ieviešanā plānots nodrošināt sinerģiju ar 8.3.6.SAM, kurā plānots priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas apsekojums.

Tabula Nr. 2.8.12. (4)

ESF specifiskie rezultāta rādītāji

ID	Rādītājs	Reģiona kategorija vai JN ¹¹⁴	Mērvienība	Kopējais iznākuma rādītājs	Sākotnējā vērtība	Sākotnējās vērtības gads	Sākotnējās un mērķa vērtības mērvienība	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
r.8.3.4.a		Mazāk attīstītie reģioni								

¹¹⁴ Jauniešu nodarbinātības iniciatīva (JNI)

- (757) **8.3.5.SAM: uzlabot pieeju karjeras atbalstam izglītojamajiem vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs**
- (758) Karjeras atbalsta politika un karjeras pakalpojumu nodrošināšana indivīdam netiek ieviesti kā horizontāla sistēma, kas saista izglītību, nodarbinātību un sociālo iekļaušanu. No 2006.gada izveidota karjeras atbalsta sadarbības padome (iesaistot IZM, LM, EM, un LDDK pārstāvjus), kas darbojas kā starpnozaru informācijas apmaiņas un konsultatīva institūcija.
- (759) Karjeras atbalsts LM kompetences ietvaros virzīts uz personu nodarbinātības veicināšanu un sociālo iekļaušanu, atbalstot konkrētas mērķa grupas vecumā no 15 gadiem (bezdarbnieki, jaunieši u.c.).
- (760) No 2008.gada karjeras izglītības jautājumi ir iekļauti vispārējās izglītības mācību priekšmetu saturā¹¹⁵, kā arī ir pieejami ārpusstundu pasākumos (ēnu dienas, ekskursijas, interešu pulciņi u.c.) un konsultāciju veidā.
- (761) Karjeras atbalsts profesionālās izglītības iestādēs pieejams individuālu konsultāciju veidā, organizējot atvērto durvju dienas, pasākumus karjeras izaugsmes iespēju apzināšanai izvēlētajā nozarē un izvēlētajās nozares iepazīšanai.
- (762) No 2012.gada pedagoģisko darbinieku sarakstā ir iekļauts pedagoga karjeras konsultanta amats. Vispārējā izglītībā pedagogu-karjeras konsultantu skaits palielinājies no 66 2012./2013.m.g. līdz 87 2013./2014.m.g. no 807 vispārīgizglītojošām skolām, savukārt profesionālajā izglītībā 2013./2014.m.g. nodarbināti 11 karjeras konsultanti (no 66 profesionālās izglītības iestādēm). Minētās skolas ir izstrādājušas karjeras pasākumu plānu vai programmu, kura ir integrēta visā skolas izglītības procesā.
- (763) VIAA izstrādā informatīvos un metodiskos materiālus skolotājiem un organizē mācību un pieredzes apmaiņas pasākumus karjeras atbalsta speciālistiem jaunu metožu apguvei izglītojamo konsultēšanā, darbā ar vecākiem jauniešu karjeras izvēles jautājumos un informatīvus seminārus par tautsaimniecības nozaru attīstības tendencēm un izmaiņām nodarbināto kvalifikācijas prasībās.
- (764) Karjeras atbalsts palīdz izglītojamajiem saprast savas intereses un spējas un izdarīt izvēli saistībā ar mācībām un turpmāko profesionālo karjeru. Īstenojot karjeras pasākumus, panāktas pozitīvas izmaiņas karjeras atbalsta nodrošināšanā, tomēr sadarbība, karjeras pakalpojumu klāsts un to pieejamība izglītības iestādēs joprojām ir nepietiekoša.
- (765) Lai nodrošinātu sistemātisku un kvalitatīvu karjeras atbalsta pakalpojumu pieejamību, nepieciešams attīstīt metodoloģisko atbalstu, uzlabot starpinstitucionālo koordināciju, pilnveidot pedagogu, karjeras konsultantu kompetences gan karjeras pasākumu īstenošanai, gan komunikācijai, t.sk. ar darba devējiem un NVA, gan informācijas apstrādē.
- (766) SAM ietvaros plānots atbalsts karjeras pakalpojumu pasākumu izstrādei, karjeras izglītības attīstībai un pakalpojumu pieejamības paplašināšanai un dažādošanai vispārējā un profesionālajā izglītībā visā Latvijā.
- (767) Rezultātā tiks nodrošināti sistemātiski karjeras atbalsta pasākumi izglītojamajiem vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs.

Tabula Nr. 2.8.13. (4)

ESF specifiskie rezultāta rādītāji

¹¹⁵ IZM veiktās izmaiņas: 2013.gada 21.maija Ministru kabineta noteikumi Nr.281 „Noteikumi par valsts vispārējās vidējās izglītības standartu, mācību priekšmetu standartiem un izglītības programmu paraugiem”; 2008.gada 2.septembra noteikumi Nr.715 „Noteikumi par valsts standartu pamatizglītībā un pamatizglītības mācību priekšmetu standartiem” un 2012.gada 31.jūlija noteikumi Nr.533 „Noteikumi par valsts pirmsskolas izglītības vadlīnijām”

ID	Rādītājs	Reģiona kategorij a vai JNI	Mērvienība	Kopējais iznākum a rādītājs	Sākotn ējā vērtība	Sākotn ējās vērtības gads	Sākotn ējās un mērķa vērtības mērvie nība	Plānotā vērtība (2023. g adā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
r.8.3. 5.a	Vispārējās un profesionālās izglītības iestāžu skaits, kas nodrošina karjeras atbalstu izglītojama jiem	Mazāk attīstītie reģioni	Iestāžu skaits	N/A	86	2013	skaits	328	IZM dati, projekt u uzraudz ības dati	Projekta īstenošanas noslēgumā, katru gadu

(768) **8.3.6.SAM: ieviest izglītības kvalitātes monitoringa sistēmu**

- (769) Latvijā pastāv vairāki izglītības kvalitātes novērtēšanas procesi, neveidojot vienotu sistēmu. No 1999.gada ir ieviesta vienotā valsts pārbaudes darbu sistēma un tiek veikta statistiskās informācijas apkopošana vispārējai (3., 6., 9., 12.kl.) un profesionālajai izglītībai (3., 4.kurss, t.sk. profesionālās kvalifikācijas eksāmenu rezultāti) aktuālos jautājumos. Vispārējās un profesionālās izglītības iestāžu (skolu) līmenī izglītības kvalitāte no 2005.gada tiek vērtēta skolas darbības kvalitātes novērtēšanas kontekstā (izņemot pirmsskolas izglītības iestādes), organizējot akreditācijas procesu – tiek veikta attiecīgo izglītības programmu un izglītības iestāžu akreditācija un to vadītāju atestācija. No 2009.gada notiek pedagogu profesionālās darbības kvalitātes novērtēšana (78% pedagogu ir ieguvuši vienu no piecām kvalitātes pakāpēm). Pašreizējā situācijā objektīvi novērtēt izglītības kvalitāti un konkurētspēju palīdz starptautiskie izglītības pētījumi, kuros Latvija piedalās (OECD PISA, OECD TALIS).
- (770) Latvijā nav noteikti valsts mērogā vienoti, izmērāmi un konkrēti izglītības kvalitātes rādītāji, kas radītu iespēju vienotā sistēmā veikt daudzpusīgu vērtējumu par izglītības kvalitāti katrā izglītības iestādē un valstī kopumā. Lai sekmētu izglītības politikas pilnveidošanu, izglītības kvalitātes novērtēšanai jābalstās uz sistemātisku, ilgstošu un nepārtrauktu metodiski pamatotu informācijas apkopošanu. Tādēļ jāizveido un jāievieš izglītības kvalitātes monitoringa sistēma, kas balstās uz informācijas, salīdzinošo izglītības pētījumu rezultātu, valsts līmeņa skolēnu sasniegumu un citu skolas raksturojošu indikatoru mērīšanu, kā arī centralizēto eksāmenu rezultātu analīzi un skolu akreditācijas, pedagogu darbības kvalitātes novērtēšanas informācijas izmantošanu. Lai nodrošinātu iespēju salāgot dažādus pētījumus, SAM ietvaros plānots sniegt atbalstu izglītības kvalitātes monitoringa sistēmas izstrādei, aprobācijai un ieviešanai.
- (771) Lai nodrošinātu efektīvas uz pierādījumiem balstītas izglītības politikas veidošanu, ar ESF atbalstu tiks izveidots un ieviests izglītības kvalitātes monitorings, paredzot atbalstu izglītības pētījumiem, monitoringa instrumentu izstrādei, monitoringa īstenošanai, rezultātu analīzei un ieteikumu izstrādei. Lai noteiktu Latvijas izglītības kvalitāti, kā arī salīdzinātu to ar citām valstīm, ir jānodrošina Latvijas dalība starptautiskajos pētījumos.
- (772) Rezultātā tiks izveidots un ieviests mācību rezultātu monitorings.

Tabula Nr. 2.8.14. (4)

ESF specifiskie rezultāta rādītāji

ID	Rādītājs	Reģiona kategorija vai JNI	Mērvienība	Kopējais iznākuma rādītājs	Sākotnējā vērtība	Sākotnējās vērtības gads	Sākotnējās un mērķa vērtības mērvienība	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
r.8.3.6.a	Ieviesto izglītības kvalitātes monitoringa sistēmu skaits	Mazāk attīstītie reģioni	Sistēmu skaits	N/A	0	2012	skaits	1	IZM dati, projekta uzturēšanas dati	Projekta īstenošanas noslēgumā

Ieguldījumu prioritātes apraksts un indikatīvās atbalstāmās darbības

- (773) Izglītības **kvalitāti** visos izglītības līmeņos nosaka izglītības saturs, kas veicina indivīdu zināšanu, kompetenču un prasmju attīstību un nostiprināšanu, profesionāli un kompetenti mācībspēki, kas nodod šo izglītības saturu izglītojamiem, mūsdienīga izglītības vide un izglītības process, kas veicina satura uztveri un apguvi, kā arī iekļaujošas izglītības princips, kas paredz vienādu iespēju neatkarīgi no izglītojamo vajadzībām un spējām, mantiskā, sociālā stāvokļa, rases, tautības, dzimuma, reliģijas un politiskās pārliecības, veselības stāvokļa, dzīvesvietas un nodarbošanās pieejamā, cenošā un atbalstošā vidē, iedzīvināšanu. Kompetenču pieejā balstītais mācību saturs, īpaši matemātikā un dabaszinātnēs, tam piemērota skolotāju mācību metodika un modernizēta mācību vide veicinās skolēnu motivāciju mācīties un samazinās priekšlaicīgas skolas pamešanas gadījumu skaitu.
- (774) Lai nodrošinātu **karjeras atbalsta** pieejamību, karjeras attīstības atbalsta sistēmas ietvaros plānots pilnveidot karjeras izglītības informatīvo un metodisko bāzi, nodrošināt pedagogu, karjeras konsultantu tālākizglītību; nodrošināt karjeras konsultācijas izglītojamajiem vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs, kā arī īstenot citus karjeras atbalsta pasākumus sadarbībā ar darba devējiem, t.sk. sadarbībā ar augstskolām skolēnu motivācijas un intereses par dabaszinātnēm palielināšanai, kā arī mazinātu profesiju stereotipus un paaugstinātu jauniešu motivāciju apgūt profesijas, kurās vērojams darbaspēka trūkums. Karjeras izglītības atbalsta pieejamības uzlabošanai plānots piemērot šādus galvenos principus: 1) karjeras izglītība un karjeras atbalsta pasākumi izglītojamajiem ir pieejami izglītības iestādē, 2) karjeras izglītību un atbalsta pasākumus nodrošina izglītības iestādes personāls, ja nepieciešams, piesaistot karjeras konsultantus, 3) karjeras izglītība un atbalsta pasākumi tiek īstenoti sadarbībā ar vietējo kopienu un darba devējiem.
- (775) Plānotie **preventīvie, intervences un kompensējošie pasākumi** izglītības pieejamībai un agrīnas skolas pamešanas mazināšanai, tajā skaitā kompensējošie pasākumi bērniem un jauniešiem, kas skolu jau agrīni pametuši, nodrošinās to, ka bērns vai jauniešs atgriežas izglītības sistēmā, turpina mācības vispārējās un profesionālās izglītības iestādē un pabeidz to, vai iegūst darba tirgū izmantojamu kvalifikāciju, un atbalstīs jauniešu iesaistīšanos interešu izglītības un ārpusklasses pasākumos, lai jauniešs sekmīgi iekļautos gan izglītības sistēmā, gan darba tirgū. Minētie pasākumi papildina tematiskā mērķa „Sociālā iekļaušana, nabadzības un jebkāda veida diskriminācijas apkarošana” ietvaros paredzētos pasākumus, kā arī tiks nodrošināta savstarpējā papildinātība un demarkācija ar FEAD un valsts atbalsta programmām 1.–3. klases izglītojamiem (brīvpusdienas). Atbalsta pasākumi mērķa grupas identificēšanā tiks nodrošināti pašvaldības sociālajiem dienestiem sadarbojoties ar izglītības iestāžu speciālistiem, tai skaitā ievērojot attiecīgās pašvaldības paredzēto atbalstu un nodrošinot to savstarpējo papildinātību.
- (776) Latvijā pamatzglītības ieguve ir obligāta, pašvaldību (skolu) līmenī tiek veikti pasākumi izglītojamo atgriešanai skolā, tāpēc pamatzglītības pakāpē pāragri skolu pametušo īpatsvars ir ļoti neliels, pašvaldībām ir ierobežotas iespējas sniegt atbalstu jauniešiem, kuri ir ieguvuši pamatzglītību, bet skolu pamet vidējās izglītības pakāpē.

- (777) Izglītības iestādēm attīstot individualizētu izglītības pakalpojuma piedāvājumu sadarbībā ar vecākiem, nevalstiskām organizācijām, darba devējiem un augstskolām, tiks veicināta sadarbības mehānisma veidošanās ilgtermiņā, kā ietvaros tiks veikti pasākumi izglītojamo kompetenču attīstībai, kā arī agrīni mācību pamešanas gadījumu skaita samazināšanai.
- (778) Lai apzinātu un motivētu (t.sk. piesaistot mentorus) tos mērķa grupai atbilstošos NEET jauniešus, kas nav reģistrēti NVA un neapmeklē izglītības iestādi (priekšlaicīgi pametuši mācības), tiks izmantots pašvaldībās izveidotais institucionālais ietvars darbam ar jaunatni, pašvaldībām piesaistot to teritorijā esošās jaunatnes organizācijas, biedrības un nodibinājumus, kuriem ir pieredze darbā ar jaunatni, kā arī valsts un pašvaldību iestādes. Atbalsta sistēmas ietvaros jauniešiem tiks nodrošināts individuāls atbalsts (t.sk. izmantojot neformālās un informālās izglītības metodes), attīstot to prasmes, kas veicinātu šo NEET jauniešu iesaisti mācībās, NVA īstenotajos pasākumos, nodarbinātībā, nevalstisko organizāciju vai jauniešu centru darbībā.
- (779) **8.3.1.SAM indikatīvās atbalstāmās darbības:** kompetenču pieejā pilnveidotā vispārējās izglītības (t.sk. pirmsskolas, speciālās un iekļaujošās izglītības) satura aprobācija, metodiku un mācību līdzekļu, t.sk. digitālo, izstrāde un aprobācija; atbalsts mācīšanās traucējumu diagnostikas izstrādei un aprobācijai. Vispārējās izglītības satura, metodiku un mācību līdzekļu, t.sk. digitālo, izstrādē integrēti jautājumi par vienlīdzīgām iespējām neatkarīgi no dzimuma, vecuma, invaliditātes vai etniskās piederības. Tiks veikta atsevišķu mācību līdzekļu un metodiku izstrāde vai pielāgošana izglītojamajiem ar speciālām vajadzībām.
- (780) **8.3.1.SAM indikatīvā mērķa grupa:** Valsts pārvaldes iestādes, kas atbildīgas par izglītības satura izstrādi un pārraudzību.
- (781) **8.3.1.SAM indikatīvie finansējuma saņēmēji:** VISC, izglītības iestādes, komersanti.
- (782) **8.3.1.SAM projektu atlase:** skat. pielikumu „Projektu atlase”.
- (783) **8.3.2.SAM indikatīvās atbalstāmās darbības:** atbalsts tiks sniegts izglītojamo kompetenču attīstošās izglītības un iekļaujošās izglītības pasākumu īstenošanai vispārējās izglītības iestādēs, t.sk. atbalsta pasākumi izglītojamo talantu atklāšanai un izkopšanai, kā arī izglītojamajiem ar mācību grūtībām un mācīšanās traucējumiem; atbalsts nepieciešamā pedagoģiskā un atbalsta personāla nodrošināšanai un pasākumiem jauniešu ar īpašām vajadzībām iekļaušanai vispārējās izglītības iestādēs, t.sk. mācīšanās traucējumu diagnosticēšana; atbalsts iesaistīto pedagogu kompetences pilnveidei, t.sk. uzņēmējspēju, IKT, u.c. kompetenču un prasmju attīstībai, kā arī labās prakses apmaiņai individualizētas mācību pieejas īstenošanā. Lai veicinātu HP “Vienlīdzīgas iespējas” ieviešanu tiks nodrošināta izglītojamo ar speciālām vajadzībām integrācija vispārējās izglītības iestādēs, tai skaitā atbilstoša pedagogu profesionālās kompetences paaugstināšana un atbalsta personāla nodrošināšana; izglītojamo kompetenču un prasmju attīstība atbilstoši individuālām vajadzībām un interesēm, tai skaitā mazinot stereotipus par spējām un prasmēm atkarībā no dzimuma; pedagogu tālākizglītībā integrēti jautājumi par vienlīdzīgām iespējām neatkarīgi no dzimuma, vecuma, invaliditātes, etniskās piederības un citiem diskriminācijas veidiem izglītības pakalpojuma nodrošināšanai dažādām personām vai personu grupām.
- (784) **8.3.2.SAM indikatīvā mērķa grupa:** vispārējās izglītības iestādes.
- (785) **8.3.2.SAM indikatīvie finansējuma saņēmēji:** pašvaldības vai to apvienības, izglītības iestādes, biedrības un nodibinājumi, VISC.
- (786) **8.3.2.SAM projektu atlase:** skat. pielikumu „Projektu atlase”.
- (787) **8.3.3.SAM indikatīvās atbalstāmās darbības:** atbalsts NVA neregistrēto NEET jauniešu, kuri nemācās, nestrādā vai neapgūst arodu, apzināšanas, motivēšanas un aktivizēšanas pasākumiem; NVA neregistrētā NEET jaunieša profilēšana, individuālas pasākumu programmas izstrādāšana katram iesaistītajam NVA neregistrētajam NEET jaunietim, individuālas pasākumu programmas īstenošana un uzraudzība. Kompensējošie individuālā atbalsta pasākumi neietvers

atbalstu, kas tiks atbalstīts darbības programmas FEAD īstenošanai Latvijā 2014.-2020.gada ietvaros.

- (788) **8.3.3.SAM indikatīvā mērķa grupa:** nodarbinātībā, izglītībā vai apmācībā neiesaistīti jaunieši vecumā no 15 līdz 29 gadiem (ieskaitot), kas nav reģistrējušies NVA kā bezdarbnieki. Kompensējoši pasākumi NEET jauniešiem tiks nodrošināti neatkarīgi no dzimuma, invaliditātes vai etniskās piederības. Tiks īstenoti neformālās un informālās izglītības pasākumi, tai skaitā mazinot stereotipus par spējām un prasmēm atkarībā no dzimuma.
- (789) **8.3.3.SAM indikatīvie finansējuma saņēmēji:** Jaunatnes starptautisko programmu aģentūra sadarbībā ar pašvaldībām.
- (790) **8.3.3.SAM projektu atlase:** skat. pielikumu „Projektu atlase”.
- (791) **8.3.4.SAM indikatīvās atbalstāmās darbības:** precīzas atbalstāmās darbības tiks definētas pēc izpētes rezultātu saņemšanas.
- (792) **8.3.4.SAM indikatīvā mērķa grupa:** Tiks definēta pēc izpētes rezultātu saņemšanas..
- (793) **8.3.4.SAM indikatīvie finansējuma saņēmēji:** Tiks definēti pēc izpētes rezultātu saņemšanas.
- (794) **8.3.4.SAM projektu atlase:** skat. pielikumu „Projektu atlase”.
- (795) **8.3.5.SAM indikatīvās atbalstāmās darbības:** karjeras izglītības atbalsta pasākumu īstenošana izglītības iestādēs, tajā skaitā karjeras konsultāciju nodrošināšana izglītojamajiem visos Latvijas novados un republikas pilsētās, kā arī atbalsts izglītojamo profesionālās meistarības konkursu organizēšanai un dalībai starptautiskajos konkursos; atbalsts karjeras pakalpojuma plāna izstrādei un aprobācijai, t.sk. metodisko un informatīvo materiālu izstrādei; atbalsts karjeras pedagogu vispārējās vai profesionālās izglītības iestādēs profesionālās kompetences pilnveidei.
- (796) Metodisko un informatīvo materiālu saturā, kā arī karjeras pedagogu apmācībā tiks integrēti jautājumi par vienlīdzīgām iespējām neatkarīgi no dzimuma, vecuma, invaliditātes vai etniskās piederības, nodrošinot pakalpojumu dažādām personām vai personu grupām. Metodisko materiālu izstrādē un pasākumu īstenošanā iekļauti jautājumi par vienlīdzīgām iespējām neatkarīgi no dzimuma, jo īpaši, kas attiecas uz profesionālās studiju jomas vai profesijas izvēli, tādā veidā mazinot darba tirgus segregāciju pēc dzimuma.
- (797) **8.3.5.SAM indikatīvā mērķa grupa:** vispārējās, t.sk. speciālās, un profesionālās izglītības iestādes.
- (798) **8.3.5.SAM indikatīvie finansējuma saņēmēji:** VIAA, vispārējās, t.sk. speciālās un profesionālās izglītības iestādes, pašvaldības.
- (799) **8.3.5.SAM projektu atlase:** skat. pielikumu „Projektu atlase”.
- (800) **8.3.6.SAM indikatīvās atbalstāmās darbības:** izglītības kvalitātes monitoringa izstrāde un ieviešana visos izglītības līmeņos, atbalstot nacionālo pētījumu veikšanu un dalību starptautiskos izglītības pētījumos..
- (801) **8.3.6.SAM indikatīvā mērķa grupa:** valsts institūcijas, kas ir atbildīgas par izglītības satura izstrādi, pārraudzību, izglītības kvalitātes novērtēšanu, kā arī starptautisko pētījumu īstenošanu izglītības un zinātnes politikas jomā.
- (802) **8.3.6.SAM indikatīvie finansējuma saņēmēji:** IZM ar tiesībām deleģēt padotības iestādei.
- (803) **8.3.6.SAM projektu atlase:** skat. pielikumu „Projektu atlase”.

Tabula Nr. 2.8.15. (5)

ESF specifiskie iznākuma rādītāji

ID	Rādītājs	Mērvienība	Finansējums avots	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
i.8.3.1.a	Vadlīniju un standartu skaits vispārējā izglītībā, kuru izstrādei un aprobācijai saņemts ESF atbalsts	Vadlīniju un standartu skaits	ESF	3	Projektu dati	Reizi gadā
i.8.3.1.b	Kompetenču pieejā balstītu mācību un metodisko līdzekļu izglītojamajiem (t.sk. izglītojamajiem ar mācīšanās traucējumiem) un pedagogiem skaits, kuru izstrādei piešķirts ESF atbalsts	Mācību un metodisko līdzekļu skaits	ESF	61	Projektu dati	Reizi gadā
i.8.3.1.c	Mācību un metodisko materiālu izglītojamajiem ar garīgās attīstības traucējumiem skaits, kuru izstrādei piešķirts ESF atbalsts	Mācību un metodisko līdzekļu skaits	ESF	15	Projektu dati	Reizi gadā
i.8.3.2.a	Vispārējās izglītības iestāžu skaits, kas saņēmušas ESF atbalstu personalizētas mācību pieejas attīstībai un ieviešanai izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai	Iestāžu skaits	ESF	200	Projektu dati	Reizi gadā
i.8.3.3.a	NVA neregistrēto NEET jauniešu skaits, kas saņēmuši atbalstu ESF finansējuma ietvaros	Personu skaits	ESF	5 262	Projektu dati	Reizi gadā
i.8.3.4.a	<i>Saturs un rādītāji atkarīgi no ESL iemeslu analīzes</i>		ESF			
i.8.3.5.a	Vispārējās un profesionālās izglītības iestāžu skaits, kas saņēmušas ESF atbalstu karjeras izglītībai un karjeras attīstības atbalstam	Iestāžu skaits	ESF	328	Projektu dati	Reizi gadā
i.8.3.6.a	Atbalstīto starptautisko pētījumu skaits	Pētījumu skaits	ESF	5	Projektu dati	Projekta īstenošanas noslēgumā
i.8.3.6.b	Atbalstīto nacionāla mēroga pētījumu skaits	Pētījumu skaits	ESF	9	Projektu dati	Reizi gadā

- (804) **8.4.ieguldījumu prioritāte:** formālas, neformālas un ikdienējas mācīšanās pieejamības uzlabošana visām vecuma grupām, darbaspēka zināšanu, prasmju un kompetenču uzlabošana un elastīgu mācību iespēju veicināšana, tostarp ar profesionālo orientāciju un iegūto kompetenču apstiprināšanu.
- (805) **8.4.1.SAM: pilnveidot nodarbināto personu profesionālo kompetenci.**
- (806) Saskaņā ar CSP datiem 2013.gadā 31% no nodarbinātajiem bija ar zemu izglītības līmeni – pabeigtu vai nepabeigtu pamata vai vispārējo vidējo izglītību.¹¹⁶ Atsevišķās profesijās vērojams atbilstošas kvalifikācijas darbaspēka trūkums (IT nozarē, programmētāji), citur vērojams darbaspēka pārpalikums (pārvaldes darbinieki, tirdzniecības aģenti), tādējādi iedzīvotāji ar atbilstošo izglītību un pieredzi spiesti strādāt zemāka līmeņa darbos¹¹⁷. Turklāt saskaņā ar CSP datiem¹¹⁸ Rīgas reģionā 2013.gadā nodarbinātības līmenis sasniedza 62,8%, bet Latgalē tas bija tikai 51,5%.
- (807) Lai samazinātu strukturālā bezdarba risku pēc EM datiem¹¹⁹, līdz 2020.gadam profesionālā tālākizglītība nepieciešama ~20% (120 tūkst.) ekonomiski aktīvo iedzīvotāju ar pamatzglītību vai zemāku izglītības līmeni. Pieaugs pieprasījums pēc augstas kvalifikācijas speciālistiem, bet mazkvalificēta darbaspēka pieprasījums samazināsies par 1/4 daļu.
- (808) Pēc CSP apsekojuma datiem 2011.gadā kā kavējošus faktorus līdzdalībai mācībās iedzīvotāji minēja izmaksas (53%), laika grafiku (35,0%) un ģimenes apstākļus (30,8%). Būtiskas atšķirības vērojamas arī reģionālajā griezumā –35,7% Rīgas reģiona un 17,3% Pierīgas reģiona pieaugušie iesaistījušies dažādos formālās un neformālās izglītības pasākumos. Pieaugušo izglītības pasākumos 2013.gadā iesaistīti 11% iedzīvotāju ar augstāko izglītību un tikai 2,7% iedzīvotāji ar pamatzglītību vai bez tās.
- (809) Lai novērstu darbaspēka kvalifikācijas neatbilstību darba tirgus pieprasījumam, veicinātu strādājošo konkurētspēju, nepieciešams attīstīt kompetences formālā izglītībā, kā arī ārpus formālās izglītības visa mūža garumā.
- (810) Pieaugušo izglītības politikas īstenošanā iesaistītas vairākas puses: pašvaldības, nozares ministrijas, privātie uzņēmēji, īstenojot mācības noteiktām mērķa grupām. Lai novērstu atbildību un funkciju sadrumstalotību, izstrādāts pieaugušo izglītības politikas modelis, kas paredz konsultatīvās padomes izveidi, tajā ietverot pieaugušo izglītībā iesaistīto ministriju un organizāciju pārstāvjus, kas nodrošinās kopējo sistēmas pārraudzību. Pieaugušo izglītības pārvaldību katra savā jomā īsteno trīs ministrijas – IZM, EM un LM. Plānošanas reģioni pieaugušo izglītībā veiks koordinējošo funkciju, apzinot pieaugušo izglītības vajadzības un iespējas.
- (811) Mācības tiks veiktas strādājošo konkurētspējas un darba produktivitātes paaugstināšanai, nodrošinot efektīvu un ātru atbalstu profesionālās kompetences pilnveidei. Mācības tiks īstenotas sadarbībā ar nozaru asociācijām, nodrošinot, iegūto prasmju un zināšanu atbilstību darba tirgus vajadzībām un straujām tehnoloģiju izmaiņām, paaugstinot nodarbināto karjeras izaugsmi gan vienas nozares ietvaros, gan starp dažādām nozarēm.
- (812) Investīciju rezultātā tiks palielināts nodarbināto iedzīvotāju skaits, kas paaugstinājuši kvalifikāciju vai pārkvalificējušies atbilstoši mainīgajām darba tirgus prasībām.

¹¹⁶ http://data.csb.gov.lv/pxweb/lv/Sociala/Sociala__ikgad__nodarb/NB0350.px/table/tableViewLayout1/?rxid=cdbc978c-22b0-416a-aacc-aa650d3e2ce0

¹¹⁷ Informatīvais ziņojums par darba tirgus vidēja un ilgtermiņa prognozēm; http://www.em.gov.lv/files/tautsaimniecibas_attistiba/EMZino_150814.pdf

¹¹⁸ http://data.csb.gov.lv/pxweb/lv/Sociala/Sociala__ikgad__nodarb/?tablelist=true&rxid=cdbc978c-22b0-416a-aacc-aa650d3e2ce0

¹¹⁹ Informatīvais ziņojums par darba tirgus vidēja un ilgtermiņa prognozēm;

Tabula Nr. 2.8.16. (5)

ESF specifiskie rezultāta rādītāji

ID	Rādītājs	Reģiona kategorija vai JN ¹²⁰	Mērvienība	Kopējais iznākuma rādītājs	Sākotnējā vērtība	Sākotnējās vērtības gads	Sākotnējās un mērķa vērtības mērvienība	Plānotā vērtība (2022. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
r.8.4.1.a	Nodarbināto personu skaits vecumā no 25 gadiem, kas pilnveidojuši kompetenci pēc dalības ESF mācībās, izņemot nodarbinātos ar zemu izglītības līmeni	Mazāk attīstītie reģioni	Personu skaits	N/A	6 517	2013	Personu skaits	14 568	Projektu dati	Projekta īstenošanas noslēgumā, reizi gadā
r.8.4.1. b	Nodarbināto personu ar zemu izglītības līmeni skaits vecumā no 25 gadiem, kas pilnveidojuši kompetenci pēc dalības ESF mācībās	Mazāk attīstītie reģioni	Personu skaits	N/A	1 342	2013	Personu skaits	9934	Projektu dati	Projekta īstenošanas noslēgumā, reizi gadā

¹²⁰ Jauniešu nodarbinātības iniciatīva (JNI)

Ieguldījumu prioritātes apraksts un indikatīvās atbalstāmās darbības

- (813) Nodrošinot koordinētu pieaugušo iedzīvotāju izglītošanu atbilstoši straujajām darba tirgus izmaiņām un vajadzībām reģionu griezumā un valstī kopumā, pieaugušo izglītības atbalsts plānots, ievērojot vidēja un ilgtermiņa darba tirgus prognozes. Lai nodrošinātu SAM ietvaros plānoto pieaugušo izglītības pakalpojumu pieejamību visā Latvijas teritorijā, tiks noteiktas finansējuma reģionālās kvotas proporcionāli nodarbināto iedzīvotāju skaitam attiecīgajā reģionā.
- (814) Līdz 2014.gada decembrim plānots izstrādāt rīcības plānu Izglītības attīstības pamatnostādņēm 2014.–2020.gadam, kas atspoguļos pieaugušo izglītības modeļa īstenošanas pasākumus, tai skaitā iesaistīto institūciju atbildību sadalījumu un mērķa grupu.
- (815) Lai nodrošinātu nodarbināto personu profesionālās kompetences pilnveidi saskaņā ar reģionu un tautsaimniecības attīstības vajadzībām, kā arī sekmētu nodarbināto konkurētspēju, ievērojot vidēja un ilgtermiņa darba tirgus prognozes, tiks izstrādāts nodarbināto mācību un pārkvalifikācijas ieviešanas plāns, t.sk. paredzot atbalsta mehānismu sociālai atstumtībai pakļauto personu iesaistei. Pieaugušo izglītību, ietverot formālo izglītību un neformālo izglītību, nodrošinās izglītības institūcijas, t.sk. vispārējās vidējās izglītības institūcijas, profesionālās vidējās izglītības institūcijas un augstākās izglītības institūcijas (prioritāri profesionālās izglītības kompetenču centri), pašvaldību pieaugušo izglītības centri, privātie izglītības centri, kā arī biedrības, nodibinājumi un uzņēmumi. Mācības plānots īstenot gan klātienē, tai skaitā vakara kursus, gan neklātienē un tālmācībā, efektīvi sadarbojoties ar komersantiem (prioritāri reģionos) un uzsverot praktisko darbu, nodrošinot attiecīgās kompetences apguvi pēc iespējas īsākā laikā. Mācības tiks nodrošinātas pēc iespējas tuvāk iedzīvotāju dzīvesvietai un darbavietai, optimāli izmantojot tuvumā esošo mācību infrastruktūru, plašo programmu piedāvājumu un mācībspēku pieejamību esošajā skolas vidē, kā arī sadarbības iespējas ar saimnieciskās darbības veicējiem, t.sk. ātru vajadzību apzināšanu un prakses vietu nodrošināšanu. Papildus tam, tiks stiprināta arī starpreģionu sadarbība efektīvākam un daudzpusīgākam pieaugušo izglītības piedāvājumam.
- (816) SAM ietvaros plānots īstenot pieaugušo izglītību atbilstoši reģiona un tautsaimniecības vajadzībām, ievērojot indivīda intereses un līdzšinējo kvalifikāciju. Apmācību saturu, veidu un piedāvājumu plānots pielāgot konkrētā nodarbinātā vajadzībām un iespējām.
- (817) **Indikatīvās atbalstāmās darbības:** Atbalsts paredzēts nodarbināto iedzīvotāju profesionālās kompetences pilnveidei un neformālās izglītības programmu apguvei, t.sk., darba vajadzībām nepieciešamo e-prasmju apguvei, kā arī karjeras konsultēšanas pakalpojumiem, lai savlaicīgi novērstu darbaspēka kvalifikācijas neatbilstību darba tirgus pieprasījumam, veicinātu strādājošo konkurētspēju un darba produktivitātes pieaugumu atbilstoši darba tirgus prasībām. Apmācību ieviešanā tiks paredzēti atbalsta mehānismi sociālai atstumtībai pakļauto personu iesaistei (paredzot papildu atbalsta pasākumus, piemēram, bērna pieskatīšana, transporta izmaksu nodrošinājums, nepieciešamā atbalsta personāla nodrošinājums u.c.). Mācību nodrošināšana tiks veikta neatkarīgi no mērķa grupas dzimuma, vecuma (no 25 gadiem, ievērojot demarkāciju ar atbalstu citos SAM), invaliditātes vai etniskās piederības; pasākumi dzimuma stereotipu mazināšanai. SAM tiks īstenots sadarbībā ar plānošanas reģioniem, pašvaldībām, LDDK un LTRK.
- (818) **Indikatīvā mērķa grupa:** Nodarbinātie iedzīvotāji vecumā no 25 gadiem, t.sk. ar zemu izglītības līmeni, izglītību specialitātē, kurā vērojams darbaspēka trūkums vai ar izglītību specialitātē, kurā cilvēkresursu piedāvājums pārsniedz pieprasījumu. Atbalstāmā mērķa grupa ietver tās personas, kas netiek atbalstītas 3.2. ieguldījumu prioritātes „atbalstīt MVK spēju panākt izaugsmi reģionālos, valsts un starptautiskos tirgos un iesaistīties inovāciju procesos” 3.2.1. SAM “Palielināt augstas pievienotās vērtības produktu un pakalpojumu eksporta proporciju”, 7.2.ieguldījumu prioritātes ”jauniešu ilgtspējīga integrācija darba tirgū, īpašu uzmanību pievēršot nodarbinātībā, izglītībā vai apmācībā neiesaistītiem jauniešiem, tostarp jauniešiem, kuriem ir sociālās atstumtības risks, un jauniešiem no sociāli atstumtām kopienām, tostarp ar garantijas jauniešiem shēmas īstenošanu” 7.2.1.SAM “Veicināt nodarbinātībā,

izglītībā vai apmācībās neiesaistītu jauniešu nodarbinātību Jauniešu garantijas ietvaros”,
7.3. ieguldījumu prioritātes “Darba ņēmēju, uzņēmumu un uzņēmēju pielāgošanās pārmaiņām”
7.3.2.SAM “Paildzināt gados vecāku nodarbināto darbspēju saglabāšanu un nodarbinātību”,
9.1. ieguldījumu prioritātes “Aktīva iekļaušana ar mērķi veicināt nodarbinātību, tostarp lai
veicinātu vienlīdzīgas iespējas un aktīvu līdzdalību un uzlabotu nodarbinātību”, 9.1.2. SAM
“Palielināt bijušo ieslodzīto integrāciju sabiedrībā un darba tirgū” ietvaros un 9.2. ieguldījumu
prioritātes “Piekļuves uzlabošana cenas ziņā pieejamiem, ilgtspējīgiem un kvalitatīviem
pakalpojumiem, tostarp veselības aprūpei un vispārējas nozīmes sociālajiem pakalpojumiem”
9.2.1.SAM “Paaugstināt sociālo dienestu darba efektivitāti undarbinieku profesionalitāti
darbam ar riska situācijā esošām personām” un 9.2.6. SAM “Uzlabot ārstniecības un
ārstniecības atbalsta personāla kvalifikāciju” ietvaros.

(819) **Indikatīvie finansējuma saņēmēji:** VIAA.

(820) **Projektu atlase:** skat. pielikumu „Projektu atlase”.

Tabula Nr. 2.8.17. (5)

ESF specifiskie iznākuma rādītāji

ID	Rādītājs	Mērvienība	Finansējums avots	Plānotā vērtība (2022. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
i.8.4.1.a	Nodarbināto personu skaits vecumā no 25 gadiem, kas saņēmuši ESF atbalstu dalībai apmācībās, izņemot nodarbinātos ar zemu izglītības līmeni	Personu skaits	ESF	25 693	Projektu dati	Reizi gadā
i.8.4.1.b	Nodarbināto personu ar zemu izglītības līmeni skaits vecumā no 25 gadiem, kas saņēmuši ESF atbalstu dalībai apmācībās –	Personu skaits	ESF	12 934	Projektu dati	Reizi gadā

- (821) **8.5. ieguldījumu prioritāte:** darba tirgus nozīmes palielināšana izglītības un apmācības sistēmās, pārejas veicināšana no izglītības uz nodarbinātību un profesionālās izglītības un apmācības sistēmu un to kvalitātes uzlabošana, tostarp ar vajadzīgo prasmju prognozēšanas mehānismiem, studiju programmu pielāgošanu un uz darbu balstītu mācību programmu, tostarp duālu mācību programmu un mācekļības shēmu, izstrādi.
- (822) **8.5.1.SAM: palielināt kvalificētu profesionālās izglītības iestāžu audzēkņu skaitu pēc to dalības darba vidē balstītās mācībās vai mācību praksē uzņēmumā**
- (823) Profesionālajā izglītībā tiek īstenotas trīs veidu mācību prakses: praktiskie un laboratorijas darbi mācību priekšmetos saskaņā ar izglītības programmu, kas tiek organizēti visas izglītības programmas apguves laikā, praktiskās mācības, t.sk. mācību prakse, kas atbilstoši izglītības programmai parasti tiek organizēta 2. un 3.kursā, un kvalifikācijas prakse, kas parasti tiek organizēta 3. un 4.kursā. Saskaņā ar IZM datiem praktiskās mācības uzņēmumos tiek organizētas 27% gadījumu, kvalifikācijas prakses – 94% gadījumu. Lai pēc iespējas ātrāk, veidotu audzēkņu izpratni par apgūstamo profesiju, nepieciešams pirms kvalifikācijas prakses dot iespēju audzēkņiem apgūt mācību praksi uzņēmumos.
- (824) DVB profesionālās izglītības attīstība ir viena no galvenajām Latvijas izglītības un nodarbinātības politikas viena no prioritātēm. 2013./2014.m.g. ir uzsākta nelielu DVB mācību pilotprojektu īstenošana atsevišķās profesijās, uz kuru pieredzes bāzes turpmākajos gados sadarbībā ar sociālajiem partneriem plānota DVB un praksē balstītas pieejas (elementu) ieviešana visā profesionālajā izglītībā. 2014./2015.mācību gadā plānots, ka vairāk kā 20 profesionālās izglītības iestādes iesaistīs vismaz 500 audzēkņus un sadarbībā ar 177 darba devējiem turpinās pilotprojektus.
- (825) Saskaņā ar ES Padomes 2013. un 2014.gada rekomendācijām tiek īstenotas reformas profesionālās izglītības un apmācības nozarē, uzlabojot mācību prakses kvalitāti un pieejamību. Lai nodrošinātu sistēmisku DVB mācību ieviešanu, kura tiks nostiprināta arī Latvijas normatīvajos aktos, ir nepieciešama vēl vairāku lielāka mēroga pilotprojektu īstenošana, kas aptvertu lielāku skaitu profesiju, profesionālās izglītības iestāžu un uzņēmumu. Pirmā gada pilotprojektos ir identificēti DVB turpmākai attīstībai galvenie kavējošie faktori, piemēram, audzēkņu apdrošināšana praktisko mācību un prakses laikā, uzņēmumu motivācijas trūkums, praktisko mācību vietu un mācību prakses vietu ģeogrāfiskā pieejamība un mācību prakses vadītāju apmācību trūkums¹²¹
- (826) SAM ietvaros ir paredzēts atbalsts pasākumiem, kuru izveide un aprobācija pilotprojektu veidā ļaus risināt iepriekš minētās problēmas un nonākt pie optimālākā un Latvijas apstākļiem atbilstošākā DVB mācību piedāvājuma, kā arī sekmēs kvalifikācijas prasībām atbilstošas mācību prakses norises uzņēmumā īpatsvara pieaugumu, īpaši programmas apguves pirmajos gados.
- (827) SAM ieviešanā tiks nodrošināta sinerģija un papildinātība ar Eiropas Mācekļības alianses un ERASMUS+ sniegtajām iespējām.
- (828) Rezultātā tiks paaugstināta profesionālās kvalifikāciju ieguvušo personu konkurētspēja darba tirgū, nodrošinot to prasmju atbilstību darba tirgus prasībām.

¹²¹ Avots: IZM informatīvais ziņojums MK „Par darba vidē balstītu mācību īstenošanas iespējām Latvijas profesionālās izglītības kontekstā”

Tabula Nr. 2.8.18. (4)

ESF specifiskie rezultāta rādītāji

ID	Rādītājs	Reģiona kategorija vai JN ¹²²	Mērvienība	Kopējais iznākuma rādītājs	Sākotnējā vērtība	Sākotnējās vērtības gads	Sākotnējās un mērķa vērtības mērvienība	Plānotā vērtība (2022. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
r.8.5.1.a	Atbalstīto audzēkņu īpatsvars, kuri pēc dalības darba vidē balstītās mācībās vai mācekļībā ir ieguvuši profesijas apguves vai kvalifikāciju apliecināšanu dokumentu un sešu mēnešu laikā pēc kvalifikācijas ieguves ir nodarbināti	Mazāk attīstītie reģioni	%	NA	68	2013	%	70-80	Projektu dati, IZM dati	Projekta īstenošanas noslēgumā, reizi gadā
r.8.5.1.b	Atbalstīto audzēkņu īpatsvars, kuri pēc dalības mācību praksē uzņēmumā ir ieguvuši profesijas apguves vai kvalifikāciju apliecināšanu dokumentu un sešu mēnešu laikā pēc kvalifikācijas ieguves ir nodarbināti	Mazāk attīstītie reģioni	%	NA	68	2013	%	70-73	Projektu dati, IZM dati	Projekta īstenošanas noslēgumā, reizi gadā

¹²² Jauniešu nodarbinātības iniciatīva (YEI)

- (829) **8.5.2.SAM: nodrošināt profesionālās izglītības atbilstību Eiropas kvalifikācijas ietvarstruktūrai**
- (830) Darba vidē balstītu mācību ieviešanu plānots īstenot kontekstā ar uzsākto profesionālās izglītības satura reformu. Tās ietvaros plānots izveidot kvalitatīvu un tautsaimniecības attīstības vajadzībām atbilstošu izglītības saturu sasaistē ar darba vidē balstītu mācību īstenošanu, kā arī regulāri izvērtēt un atjaunot profesionālās izglītības saturu atbilstoši aktualizētajai nozaru kvalifikāciju struktūrai.
- (831) Attīstot profesionālās izglītības saturu, 2007.–2013.gada ESF 1.2.1.1.1.apakšaktivitātes „Nozaru kvalifikāciju sistēmas izveide un profesionālās izglītības pārstrukturizācija” ietvaros, pamatojoties uz apakšaktivitātē iepriekš veiktās 12 tautsaimniecības nozaru izpētes rezultātiem (t.i., nozaru aprakstu un nozaru profesionālo kvalifikāciju struktūru), ir izstrādāts/ aktualizēts apmēram 33% no nepieciešamā satura (t.i., 61 profesijas standarts (pamatprofesijām) un 19 profesionālo kvalifikāciju pamatprasības (saistītajām profesijām un specializācijām). Šobrīd tiek izstrādātas 56 profesionālās izglītības programmas ar modulāro pieeju, kas balstīta uz sasniedzamo rezultātu definēšanu. Modulārās izglītības programmas nodrošinās iespēju izglītojamajiem ērtākā veidā iegūt vai turpināt izglītību jaunas profesionālās kvalifikācijas iegūšanai. Šāda elastīga jaunas profesijas apguve nodrošina darbaspēka konkurētspēju un mobilitāti atbilstoši mainīgajām darba tirgus prasībām un nepārtrauktu zināšanu un prasmju apguvi visa mūža garumā.
- (832) Nacionālo kvalifikāciju ietvarstruktūru plānots ieviest atbilstoši Eiropas Padomes rekomendācijām, līmeņu aprakstos iekļaujot norādes par iegūto profesionālo kvalifikāciju un attiecīgi nodrošinot pāreju uz pieeju, kas balstīta uz mācīšanās (sasniedzamajiem) rezultātiem.
- (833) Rezultātā tiks izstrādāts profesionālās izglītības saturs, kas atbildīs mainīgajām darba tirgus prasībām.

Tabula Nr. 2.8.19. (4)

ESF specifiskie rezultāta rādītāji

ID	Rādītājs	Reģiona kategorija vai JN ¹²³	Mērvienība	Kopējais iznākuma rādītājs	Sākotnējā vērtība	Sākotnējās vērtības gads	Sākotnējās un mērķa vērtības mērvienība	Plānotā vērtība (2022. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
r.8.5.2.a	Atbalstīto un apstiprināto profesijas standartu un profesionālās kvalifikācijas pamatprasību skaits	Mazāk attīstītie reģioni	Standartu un pamatprasību skaits	N/A	80	2014	Standartu un pamatprasību skaits	160	VISC dati	Reizi gadā

¹²³ Jauniešu nodarbinātības iniciatīva (YEI)

- (834) **8.5.3.SAM: nodrošināt profesionālās izglītības iestāžu efektīvu pārvaldību un iesaistītā personāla profesionālās kompetences pilnveidi.**
- (835) Saskaņā ar 2014.gada vidēja un ilgtermiņa darba tirgus prognozēm 124 turpmākajos gados vislielākās problēmas atrast darbu būs iedzīvotājiem bez izglītības kādā no profesijām. Prognozes liecina, ka vidējā termiņā darbaspēka piedāvājums pārsniegs pieprasījumu gan kvalifikācijas, gan zemākās kvalifikācijas profesiju grupās. Savukārt vairākās vidējās kvalifikācijas profesiju pamatgrupās būs iztrūkums, piemēram, kvalificētu lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības darbinieku, iekārtu un mašīnu operatoru un izstrādājumu montieru, kā arī kvalificētu strādnieku un amatnieku profesiju pamatgrupās. Līdz ar to KP fondu atbalsts profesionālās izglītības attīstībai ir būtisks, lai palielinātu darba tirgus nozīmi profesionālajā izglītībā un veicinātu pāreju no izglītības uz nodarbinātību, kā arī uzlabotu profesionālās izglītības kvalitāti.
- (836) Attīstot profesionālajā izglītībā iesaistītā personāla kompetenci, 2007.–2013.gada ESF 1.2.1.1.2.apakšaktivitātes „Profesionālajā izglītībā iesaistīto pedagogu kompetences paaugstināšana” ietvaros, tika nodrošināta profesionālās izglītības pedagogu kompetenču paaugstināšana apgūstot teorētiskus moduļus (kopā 1 428 dalībnieku), kā arī īstenotas praktiskas mācības semināros, pieredzes apmaiņa, nozares pasākumi, kā arī stažēšanās vietējos un ārvalstu uzņēmumos un profesionālās izglītības kompetences centros (kopā praktiskajā sadaļā piedalījās 1 827 dalībnieku).
- (837) Kā viens no efektīvākajiem veidiem profesionālo iemaņu pilnveidē 2007.–2013.gada plānošanas perioda ietvaros ir atzīta pedagogu un prakšu vadītāju stažēšanās, jo stažēšanās laikā iespējams gūt praktiskas zināšanas un attīstīt iemaņas pozitīvu piemēru pārņemšanai un ieviešanai savā pedagoģiskajā un skolas vadības darbā, tādēļ plānots šo mācīšanās veidu turpināt praktizēt arī turpmāk, organizējot stažēšanos gan Latvijā, gan ārvalstīs.
- (838) Pilnveidojot profesionālās izglītības pedagogu, prakses vadītāju un amata meistarų pedagoģisko un profesionālo kompetenci, tiks sekmēta t.sk. iekļaujoša izglītība, kā arī profesionālās izglītības reformu sekmīga ieviešana un atbilstība tautsaimniecības izaugsmes vajadzībām. Profesionālo priekšmetu pedagogu atjaunotne jāsekmē, piesaistot darbam profesionālo izglītības programmu pasniegšanā nozares speciālistus.
- (839) Rezultātā tiks paaugstināta profesionālās izglītības iestāžu darbības efektivitāte un kvalitāte, attīstot stratēģisko partnerību ar nozaru pārstāvjiem skolas pārvaldībā un pilnveidojot profesionālās izglītības pedagogu profesionālo kompetenci, prakses vadītāju pedagoģisko kompetenci, kā arī nodrošinot pedagogu atjaunotni.

124 Informatīvais ziņojums par darba tirgus vidēja un ilgtermiņa prognozēm, 2014. Ekonomikas ministrija.
http://em.gov.lv/files/tautsaimniecibas_attistiba/EMZino_150814.pdf.

Tabula Nr. 2.8.20. (4)

ESF specifiskie rezultāta rādītāji

ID	Rādītājs	Reģiona kategorija vai JN ¹²⁵	Mērvienība	Kopējais iznākuma rādītājs	Sākotnējā vērtība	Sākotnējās vērtības gads	Sākotnējās un mērķa vērtības mērvienība	Plānotā vērtība (2022. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
r.8.5.3.a	Kvalifikāciju ieguvušo personu skaits pēc dalības ESF apmācībās profesionālās kompetences pilnveidei (pedagogi, administratori, prakses vadītāji un amata meistari, nozares pārstāvji, kas pilnveidojuši profesionālo kompetenci)	Mazāk attīstītie reģioni	Personu skaits	NA	1 933	2013	Personu skaits	4 428	Projektu dati	Reizi gadā

¹²⁵ Jauniešu nodarbinātības iniciatīva (YEI)

Ieguldījumu prioritātes apraksts un indikatīvās atbalstāmās darbības

- (840) KP fondu ieguldījumi profesionālajā izglītībā tiek plānoti saskaņā ar uzsākto profesionālās izglītības satura reformu, īstenojot ESF darbības programmas “Cilvēkresursi un nodarbinātība” papildinājuma 1.2.1.1.1.apakšaktivitātes “Nozaru kvalifikāciju sistēmas izveide un profesionālās izglītības pārstrukturizācija” projektu, kā arī ievērojot ES Padomes 2014.gada rekomendāciju, kas nosaka nepieciešamību uzlabot profesionālās izglītības kvalitāti, tostarp stiprinot mācekļību. KP fondu atbalstu plānots novirzīt 1) profesionālās izglītības satura pilnveidei, pabeidzot aktualizēt profesiju standartus, ieviešot izglītības programmu modulāro pieeju un izstrādājot nepieciešamos mācību līdzekļus programmu sekmīgai īstenošanai, 2) atbalstam darba vidē balstītu mācību un mācekļības īstenošanai, darba devēja vadītām praktiskām mācībām un mācību praksei, kā arī 3) iesaistītā personāla kompetenču pilnveidei un atbalsta sniegšanai profesionālās izglītības iestāžu pārvaldības izmaiņu ieviešanai.
- (841) Lai nodrošinātu iedzīvotāju prasmju atbilstību darba tirgus prasībām, ir nepieciešams stiprināt profesionālās izglītības iestāžu kapacitāti darbam ar pieaugušiem un sadarbību ar darba devējiem profesionālās izglītības pārvaldībā un profesionālās izglītības programmu īstenošanā. Saskaņā ar Profesionālās izglītības likumu, lai dotu iespēju sekmīgi īstenot darba vidē balstītu mācību (duālās izglītības elementi) sistēmas ieviešanu izglītības sistēmā, nepieciešams valsts un pašvaldību dibinātajās profesionālās izglītības iestādēs izveidot jaunu koleģiālu pārvaldes institūciju – konventu, kas ar uzraudzības un padomdevēja funkcijām darbotos profesionālās izglītības iestādē, nodrošinot situāciju, kurā tiktu nodrošināts darba devēju pieprasījums un notiktu pāreja uz darba vidē balstītas izglītības sistēmu. Sekmīgai pārvaldības izmaiņas ieviešanai nepieciešams sniegt atbalstu iesaistītajām pusēm.
- (842) Profesionālās izglītības kvalitātes paaugstināšana ir atkarīga no vairākiem faktoriem – profesionālās izglītības programmu un mācību infrastruktūras atbilstības aktuālākajām darba tirgus prasībām, kā arī profesionālās izglītības pedagogu kvalifikācijas, lai audzēkņiem varētu ar aktuālām metodēm mācīt uzlaboto profesionālās izglītības saturu, gan spētu praktiski uz jauniegādātajām mācību iekārtām un aparātūras demonstrēt un skolot audzēkņus.
- (843) Profesionālās izglītības satura reformas sekmīgai īstenošanai ir izstrādāti Grozījumi Profesionālās izglītības likumā, kas apstiprināti Ministru kabinetā 2014.gada 12.augustā, un kas veicina profesionālās izglītības pievilcību un darba devēju iesaistes palielināšanu. Minētajā Likumprojektā tajā skaitā 1) ietverts regulējums par profesionālās kvalifikācijas līmeņu atbilstību Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūras līmeņiem (kas, savukārt, atbilst Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūrai); pāreja uz pieeju, kas balstīta uz mācīšanās (sasniedzamajiem) rezultātiem, 2) noteikta nozaru ekspertu padomju izveidošana un kompetence; 3) ietverts regulējums par profesionālās izglītības iestāžu konventa izveidošanu un konventa kompetenci, dodot iespēju sekmīgi īstenot darba vidē balstītu mācību sistēmas ieviešanu izglītības sistēmā; 4) paredzēts, ka Ministru kabinets nosaka kārtību, kādā organizē un īsteno darba vidē balstītas mācības.
- (844) Ar KP fondu palīdzību paredzēts paaugstināt profesionālās izglītības pedagogu profesionālās iemaņas, ievērojot mainīgās darba tirgus prasības un tehnoloģiju attīstību, kā arī atjaunoto profesionālās izglītības saturu. Turklāt, lai nodrošinātu arvien kvalitatīvāku mācību praksi un kvalifikācijas praksi un paaugstinātu darba devēju iesaisti profesionālās izglītības īstenošanā, plānots paaugstināt pedagogisko kompetenci praksi vadītājiem.
- (845) Šīs ieguldījumu prioritātes ietvaros sadarbībā ar sociālajiem partneriem tiks pabeigta profesiju standartu, profesionālo kvalifikāciju pamatprasību, profesionālās izglītības programmu un kvalifikācijas eksāmenu satura izstrāde saskaņā ar nacionālās kvalifikācijas ietvarstruktūru, sasaistot to ar Eiropas kvalifikācijas ietvarstruktūru. Rezultātā tiks pilnveidota profesionālās izglītības satura struktūra, kā arī nodrošināta sociālo partneru dalība profesiju standartu, programmu un kvalifikācijas eksāmenu izstrādē un ieviešanā. Tāpat ir paredzēts nodrošināt mācību prakses profesionālo izglītības iestāžu audzēkņiem, ieviešot darba vidē balstītas mācības sadarbībā ar nozaru ekspertu padomēm, sociālajiem partneriem un nozares

uzņēmumiem, kā arī veicināt aroda apguvi pie amata meistara (mācekļību). Īstenojot paredzētos pasākumus, tiks sekmēta profesionālās izglītības satura kvalitātes paaugstināšana, audzēkņu motivācija pabeigt mācības un iegūt profesionālo kvalifikāciju, tādejādi sekmējot šo audzēkņu nodarbināmību un iekļaušanos darba tirgū.

- (846) Tāpat ir paredzēts pilnveidot profesionālo izglītības iestāžu personāla darba kompetences un paaugstināt profesionālās izglītības iestāžu darbības kapacitāti.
- (847) Plānotais atbalsts 8.5.1.SAM, 8.5.2.SAM un 8.5.3.SAM sinerģijā ar 8.1.3.SAM, kas paredz ieguldījumus pilnīgai profesionālās izglītības iestāžu modernizācijai, nodrošina kompleksu atbalstu pieejamības nodrošināšanai, profesionālās izglītības prestiža paaugstināšanai un kvalitātes uzlabošanai. Ieguldījumu rezultātā plānots sekmēt elastīgākas profesionālās izglītības ieviešanu, kas ir piemērotāka mūžizglītības principiem (dažādām mērķa grupām) un kas ātrāk reaģē uz darba tirgus izmaiņām (darba devēju iesaiste, pasūtījums, programmu pilnveide), kā arī sekmējot audzēkņu nodarbināmību un iekļaušanos darba tirgū.
- (848) ESF un ERAF ieguldījumu rezultātā tiks paaugstināts profesionālās izglītības prestižs.
- (849) **8.5.1.SAM indikatīvās atbalstāmās darbības:** atbalsts darba vidē balstītu mācību un mācekļības īstenošanai, paredzot segt audzēkņu apdrošināšanas izdevumus, izdevumus par individuālajiem drošības līdzekļiem un transporta un dienesta viesnīcas izdevumu kompensācijas izmaksas audzēknim, kas DVB dodas vietā, kas atrodas ārpus administratīvās teritorijas, kurā izvietota profesionālās izglītības programmas apguves iestāde, kā arī kompensācija uzņēmējam par DVB nodrošināšanu; atbalsts mācību prakses īstenošanai pie darba devēja uzņēmumā, paredzot segt audzēkņu apdrošināšanas izdevumus, izdevumus par individuālajiem drošības līdzekļiem un transporta un dienesta viesnīcas izdevumu kompensācijas izmaksas audzēknim, kas mācību praksē dodas vietā, kas atrodas ārpus administratīvās teritorijas, kurā izvietota profesionālās izglītības programmas apguves iestāde, kā arī kompensācija uzņēmējam par kvalifikācijas prasībām atbilstošas mācību prakses nodrošināšanu, nodrošinot t.sk. uzņēmējdarbības un e-prasmju apguvi.
- (850) Lai veicinātu HP “Vienlīdzīgas iespējas” ieviešanu, tiks nodrošināta izglītojamo ar speciālām vajadzībām integrācija profesionālās izglītības iestādēs, tai skaitā atbilstoša pedagogu profesionālās kompetences paaugstināšana un atbalsta personāla nodrošināšana; izglītojamo kompetenču un prasmju attīstība atbilstoši individuālām vajadzībām un interesēm, tai skaitā mazinot stereotipus par spējām un prasmēm atkarībā no dzimuma.
- (851) **8.5.1.SAM indikatīvā mērķa grupa:** profesionālo izglītības programmu audzēkņi.
- (852) **8.5.1.SAM indikatīvie finansējuma saņēmēji:** VISC, LDDK, LBAS, LTRK, Latvijas Amatniecības kamera, profesionālās izglītības iestādes, pašvaldības.
- (853) **8.5.1.SAM projektu atlase:** skat. pielikumu „Projektu atlase”.
- (854) **8.5.2.SAM indikatīvās atbalstāmās darbības:** atbalsts nozaru izpētei un nozares kvalifikācijas struktūras izstrādei, profesiju standartu un specializācijas pamatprasību izstrādei, profesionālās izglītības pamatprogrammu un profesionālo kvalifikācijas eksāmenu satura izstrādei; atbalsts modulāro profesionālās izglītības programmu un mācību līdzekļu un metodiskos materiālu, t.sk. novērtēšanas materiālus un darba vidē balstītas profesionālās izglītības ieviešanai, izstrādei.
- (855) Lai veicinātu HP “Vienlīdzīgas iespējas” ieviešanu mācību līdzekļu un metodisko materiālu izstrādē tiks veicināta izpratne par vienlīdzīgām iespējām neatkarīgi no dzimuma, jo īpaši, kas attiecas uz profesionālās studiju jomas vai profesijas izvēli, tādā veidā mazinot darba tirgus segregāciju pēc dzimuma.
- (856) **8.5.2.SAM indikatīvā mērķa grupa:** VISC, profesionālās izglītības iestādes.
- (857) **8.5.2.SAM indikatīvie finansējuma saņēmēji:** VISC, LDDK, LBAS, LTRK, Latvijas Amatniecības kamera, profesionālās izglītības iestādes, pašvaldības.
- (858) **8.5.2.SAM projektu atlase:** skat. pielikumu „Projektu atlase”.

- (859) **8.5.3.SAM indikativās atbalstāmās darbības:** Atbalsta pasākumi profesionālajā izglītībā iesaistīto pedagogu kompetences pilnveidei, t.sk. 8.5.2. SAM ietvaros jaunizstrādātā mācību satura apguvei, tai skaitā nodrošinot e-prasmju apguvi, un stažēšanās pasākumiem; metodoloģiskais atbalsts un apmācības jaunajiem pedagogiem; atbalsts prakšu vadītāju un amata meistaruru pedagogiskās kompetences pilnveidei, izglītības iestāžu vadītāju kompetenču pilnveidei pieaugušo izglītības procesa vadībā; atbalsts nozaru pārstāvju kapacitātes celšanai darbam profesionālās izglītības iestāžu pārvaldībā, iesaistoties mācību satura novērtējumā, prakšu organizēšanā un mācību procesa pārvaldībā.
- (860) Pedagogu, prakšu vadītāju un amatu meistaruru tālākizglītībā integrēti jautājumi par vienlīdzīgām iespējām neatkarīgi no dzimuma, vecuma, invaliditātes, etniskās piederības un citiem diskriminācijas veidiem izglītības pakalpojuma nodrošināšanai dažādām personām vai personu grupām.
- (861) **8.5.3.SAM indikativā mērķa grupa:** profesionālo priekšmetu pedagogi, prakses vadītāji, administratori, amata meistari, profesionālo izglītības iestāžu vadītāji, nozaru pārstāvji.
- (862) **8.5.3.SAM indikativie finansējuma saņēmēji:** VISC, profesionālās izglītības iestādes, LDDK, LBAS, LTRK, Latvijas Amatniecības kamera, pašvaldības.
- (863) **8.5.3.SAM projektu atlase:** skat. pielikumu „Projektu atlase”.

ESF specifiskie iznākuma rādītāji

ID	Rādītājs	Mērvienība	Finansējums avots	Plānotā vērtība (2022. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
i.8.5.1.a	Audzēkņu skaits, kas iesaistīti darba vidē balstītās mācībās vai mācekļībā ESF atbalsta ietvaros	Personu skaits	ESF	3 150	Projektu dati	Reizi gadā
i.8.5.1.b	Audzēkņu skaits, kas piedalījušies mācību praksē uzņēmumā ESF atbalsta ietvaros	Personu skaits	ESF	11 025	Projektu dati	Reizi gadā
i.8.5.2.a	Profesiju standartu un profesionālās kvalifikācijas pamatprasību skaits, kuru izstrādei piešķirts ESF atbalsts	Profesiju standartu un kvalifikācijas pamatprasību skaits	ESF	160	Projektu dati	Reizi gadā
i.8.5.2.b	Modulāro profesionālās izglītības programmu skaits, kuru izstrādei piešķirts ESF atbalsts	Programmu skaits	ESF	184	Projektu dati	Reizi gadā
i.8.5.3.a	Nodarbinātas personas, kas saņēmušas ESF atbalstu mācībām (pedagogi, administratori, prakses vadītāji, amata meistari, nozaru pārstāvji)	Personu skaits	ESF	5 775	Projektu dati	Reizi gadā

Prioritārā virziena snieguma ietvars

Indikatora tips	ID. Rādītāja nosaukums	Definīcija	Mērvienība	Fonds	Reģiona kategorija	Starpposma vērtība 2018. gads	Mērķa vērtība			Datu avots	Rādītāja nozīmīguma apraksts
							Siev.	Vīr.	Kopā		
Finanšu rādītājs	(F14) Finanšu rādītājs 8.PV (ERAF)		EUR	ERAF	Mazāk attīstītie reģioni	123 635 102			326 424 456	Sertifikācijas iestādes uzskaites sistēma	
Finanšu rādītājs	(F15) Finanšu rādītājs 8.PV (ESF)		EUR	ESF	Mazāk attīstītie reģioni	63 652 675			280 588 820	Sertifikācijas iestādes uzskaites sistēma	
Iznākuma rādītājs	Pakalpojumu sniegšanas veikspēja atbalstītajā izglītības infrastruktūrā (CO35)	Kopējais	Personas	ERAF	Mazāk attīstītie reģioni	16 264			59 492	Projektu dati	Iznākuma rādītājs iekļauj SAM 8.1.1., 8.1.2., 8.1.3., un 8.1.4. plānotās investīcijas izglītības infrastruktūras modernizācijā un uzlabošanā. Rādītājs aptver 100 % kopējas investīcijas prioritārajam virzienam ERAF atbalsta ietvaros.
Iznākuma rādītājs	i.8.2.1.b Studiju programmu ES valodās, izņemot latviešu valodu, skaits, kuru izstrādei un ieviešanai piešķirts ESF atbalsts	Atbalstīto studiju programmu ES valodās, izņemot latviešu valodu, skaits, kuru attīstībai piešķirts ESF atbalsts. Atbalsts plānots visa līmeņa studiju programmu ES valodās attīstībai (koledžas, bakalaura, profesionālo pamatstudiju,	Programmu skaits	ESF	Mazāk attīstītie reģioni	16			80	Projektu dati	Iznākuma rādītājs ietver SAM 8.2.1. plānotās investīcijas kopīgo studiju programmu izveides nodrošināšanai. Rādītājs aptver 2,93 % (8 219 400 EUR) kopējas investīcijas prioritārajam virzienam ESF atbalsta ietvaros.

Indikatora tips	ID. Rādītāja nosaukums	Definīcija	Mērvienība	Fonds	Reģiona kategorija	Starpposma vērtība 2018. gads	Mērķa vērtība			Datu avots	Rādītāja nozīmīguma apraksts
							Siev.	Vīr.	Kopā		
		maģistra, profesionālo maģistra, 2.līmeņa profesionālo, doktora studiju programmām). Atbalsts ES valodu studiju programmu ieviešanai ietver starptautiski atzītas akreditācijas izdevumu segšanu un starptautisko publicitāti.									
Iznākuma rādītājs	i.8.2.2.b Ārvalsts pasniedzēju skaits, kas saņēmuši ESF atbalstu darbam augstākās izglītības institūcijā Latvijā.	Ārvalsts pasniedzēji, kas saņēmuši ESF atbalstu darbam augstākās izglītības institūcijā Latvijā. Ārvalsts pasniedzējs – ārvalsts mācībspēks saskaņā ar Augstskolu likuma 40.pantu (viesprofesors, asociētais viesprofesors, viesdocents, vieslektors vai viesasistents)	Personu skaits	ESF	Mazāk attīstītie reģioni	50			300	Projektu dati	Iznākuma rādītājs ietver SAM 8.2.2. ietvaros plānotās investīcijas studentu un pasniedzēju piesaistei darbam augstākās izglītības institūcijā. Rādītājs aptver 8,09 % (22 687 155 EUR) kopējās investīcijas prioritārajam virzienam ESF atbalsta ietvaros.
Iznākuma rādītājs	i.8.2.3.a Augstākās izglītības institūciju skaits, kurām piešķirts ESF atbalsts attīstības stratēģiju un rezultātu pārvaldības ieviešanai	Augstākās izglītības institūcijas, kurām piešķirts ESF atbalsts attīstības stratēģiju un rezultātu pārvaldības ieviešanai	institūcijas	ESF	Mazāk attīstītie reģioni	10			20	Projektu dati	Iznākuma rādītājs ietver SAM i.8.2.3. a darbības, kas saistītas ar atbalstu attīstības un konsolidācijas stratēģiju uzlabošanai, izstrādāšanai un ieviešanai. Rādītājs aptver 7,13 % (20 000 000 EUR) kopējās investīcijas

Indikatora tips	ID. Rādītāja nosaukums	Definīcija	Mērvienība	Fonds	Reģiona kategorija	Starpposma vērtība 2018. gads	Mērķa vērtība			Datu avots	Rādītāja nozīmīguma apraksts
							Siev.	Vīr.	Kopā		
	ieviešanai (augstākās izglītības institūcijas)										prioritārajam virzienam ESF atbalsta ietvaros.
Iznākuma rādītājs	i.8.3.1.b Kompetenču pieejā balstītu mācību un metodisko līdzekļu izglītojamajiem (t.sk. izglītojamajiem ar mācīšanās traucējumiem) un pedagogiem skaits, kuru izstrādei piešķirts ESF atbalsts	Kompetenču pieejā balstītu mācību un metodisko līdzekļu izglītojamajiem (t.sk. izglītojamajiem ar mācīšanās traucējumiem) un pedagogiem skaits, kuru izstrādei piešķirts ESF atbalsts	Mācību un metodisko līdzekļu skaits	ESF	<i>Mazāk attīstītie reģioni</i>	10			61	Projektu dati	i.8.3.1.b rādītājs ietver darbības, kuras saistītas ar mācību un metodisko materiālu izstrādi. Rādītājs aptver 3,45 (8 551 987 EUR) kopējas investīcijas prioritārajam virzienam ESF atbalsta ietvaros.
Iznākuma rādītājs	i.8.3.1.a Vadlīniju un standartu skaits vispārējā izglītībā, kuru izstrādei, aprobācijai un ieviešanai saņemts ESF atbalsts, mācību un metodisko līdzekļu skaits	Vadlīniju un standartu skaits vispārējā izglītībā (pirmsskolas izglītības vadlīnijas, valsts standarts pamatizglītībā un valsts vispārējās vidējās izglītības standarts), kuru izstrādei un aprobācijai saņemts ESF atbalsts	Vadlīniju un standartu skaits	ESF	<i>Mazāk attīstītie reģioni</i>	3			3	Projektu dati	i.8.3.1.a rādītājs ietver darbības, kuras saistītas ar mācību un metodisko materiālu izstrādi. Rādītājs aptver 2,31 (7 616 784 EUR) kopējas investīcijas prioritārajam virzienam ESF atbalsta ietvaros.

Indikatora tips	ID. Rādītāja nosaukums	Definīcija	Mērvienība	Fonds	Reģiona kategorija	Starpposma vērtība 2018. gads	Mērķa vērtība			Datu avots	Rādītāja nozīmīguma apraksts
							Siev.	Vīr.	Kopā		
Iznākuma rādītājs	i.8.3.2.a Vispārējās izglītības iestāžu skaits, kas saņēmušas ESF atbalstu individuālas mācību pieejas attīstībai un ieviešanai izglītojamo kompetenču attīstībai (iestāžu skaits)	Vispārējās izglītības iestāžu skaits, kas saņēmušas ESF atbalstu individuālas mācību pieejas attīstībai un ieviešanai izglītojamo kompetenču attīstībai (iestāžu skaits)	Iestāžu skaits	ESF	Mazāk attīstītie reģioni	180			200	Projektu dati	i.8.3.2.a rādītājs iekļauj SAM 8.3.2. investīcijas personalizēto mācību pieeju attīstībai. Rādītājs aptver 10,16% (28 517 288 EUR) kopējas investīcijas prioritārajam virzienam ESF atbalsta ietvaros.
Iznākuma rādītājs	i.8.3.3.a NVA neregistrēto NEET jauniešu skaits, kas saņēmuši atbalstu ESF finansējuma	NVA neregistrēto NEET jauniešu skaits, kas saņēmuši atbalstu (veikts vismaz viens no šiem motivēšanas un aktivizēšanas posmiem: veikta NEET jaunieša apzināšana un sākotnējā motivēšana iesaistīties projektā, veikta NEET jaunieša profilēšana, izstrādāta individuālā pasākumu programma un īstenota individuālā pasākumu programma) ESF finansējuma ietvaros	Personu skaits	ESF	Mazāk attīstītie reģioni	3 683			5 262	Projektu dati	Iznākuma rādītājs ietver SAM 8.3.3. a ietvaros plānotās darbības, lai attīstītu NVA neregistrēto NEET jauniešu prasmes un veicināt to iesaisti izglītībā, darba tirgū un nevalstisko organizāciju vai jauniešu centru darbībā Rādītājs aptver 3,21 % (9 000 000) kopējas investīcijas prioritārajam virzienam ESF atbalsta ietvaros.

Indikatora tips	ID. Rādītāja nosaukums	Definīcija	Mērvienība	Fonds	Reģiona kategorija	Starpposma vērtība 2018. gads	Mērķa vērtība			Datu avots	Rādītāja nozīmīguma apraksts
							Siev.	Vīr.	Kopā		
Iznākuma rādītājs	i.8.3.5.a Vispārējās un profesionālās izglītības iestāžu skaits, kas saņēmušas ESF atbalstu karjeras izglītībai un karjeras attīstības atbalstam	Vispārējās un profesionālās izglītības iestāžu skaits, kas saņēmušas ESF atbalstu karjeras izglītībai un karjeras attīstības atbalstam (individuālu un/ vai grupu karjeras atbalsta pasākumu īstenošanai, piem., konsultācijas, pirmā darba iemēģinājumu pasākumi, karjeras dienas u.c.)	Iestāžu skaits	ESF	<i>Mazāk attīstītie reģioni</i>	295			328	Projektu dati	i.8.3.5.a rādītājs iekļauj SAM darbības, kuras saistītas ar karjeras atbalsta pasākumu īstenošanu. Rādītājs aptver 8,23 % (23 080 688 EUR) kopējas investīcijas prioritārajam virzienam ESF atbalsta ietvaros.
Iznākuma rādītājs	i.8.4.1.a Nodarbināto personu skaits vecumā no 25gadiem, kas saņēmuši ESF atbalstu dalībai pieaugušo apmācībās, izņemot nodarbinātos ar zemu izglītības līmeni	Nodarbinātās personas ar profesionālo vidējo vai augstāko izglītību vecumā no 25gadiem, kas saņēmušas ESF atbalstu dalībai pieaugušo apmācībās, izņemot nodarbinātos ar zemu izglītības līmeni	Personu skaits	ESF	<i>Mazāk attīstītie reģioni</i>	11 562			25 693	Projektu dati	i.8.4.1.a rādītājs iekļauj darbības, kuras saistītas ar nodarbināto pieaugušo profesionālās kompetences paaugstināšanu. Rādītājs aptver 6,63% (18 599 675 EUR) kopējas investīcijas prioritārajam virzienam ESF atbalsta ietvaros.
Iznākuma rādītājs	i.8.5.1.a Audzēkņu skaits, kas iesaistīti darba vidē balstītās mācībās vai mācekļībā ESF atbalsta	Audzēkņu skaits, kas iesaistīti darba vidē balstītās mācībās vai mācekļībā ESF atbalsta ietvaros	Personu skaits	ESF	<i>Mazāk attīstītie reģioni</i>	1 260			3 150	Projektu dati	i.8.5.1.a rādītājs iekļauj SAM atbalstāmās darbības, kuras vērstas uz darba devēja vadītām mācībām profesionālajā izglītībā. Rādītājs aptver 3,91% % (10 968 576 EUR) kopējas

Indikatora tips	ID. Rādītāja nosaukums	Definīcija	Mērvienība	Fonds	Reģiona kategorija	Starpposma vērtība 2018. gads	Mērķa vērtība			Datu avots	Rādītāja nozīmīguma apraksts
							Siev.	Vīr.	Kopā		
	ietvaros (personu skaits)										investīcijas prioritārajam virzienam ESF atbalsta ietvaros.

Tabula Nr. 2.8.23. (7–12)

ERAF: Mazāk attīstītie reģioni											
Intervences kategorijas		Finansējuma veids		Teritorija		Teritoriālie sasniegšanas mehānismi		ESF sekundāras tēmas (tikai ESF)		Tematiskie mērķi	
Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR
49	50 002 825	1	277 460 786	1	131 269 593	7	180 659 300	N/A	N/A	10	277 460 786
50	89 068 648			2	104 674 399	1	96 801 486				
51	138 389 313			3	41 516 794						

Tabula Nr.2.8.24. (7–12)

ESF: Mazāk attīstītie reģioni											
Intervences kategorijas		Finansējuma veids		Teritorija		Teritoriālie sasniegšanas mehānismi		ESF sekundāras tēmas (tikai ESF)		Tematiskie mērķi	
Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR
115	123 704 587	1	238 500 493	7	238 500 493	7	238 500 493	8	238 500 493	10	238 500 493
116	56 657 333										
117	22 979 380										
118	35 159 193										

2.9. Sociālā iekļaušana un nabadzības apkarošana

- (864) PL 1.1. un 1.3.sadaļā definēto stratēģijas “Eiropa 2020” mērķu sasniegšanai sociālās iekļaušanas un nabadzības apkarošanas jomā, KP fondu ieguldījumus plānots veikt tematiskajā mērķī “Veicināt sociālo iekļaušanu, apkarot nabadzību un jebkāda veida diskrimināciju”. Lai nodrošinātu atbalstu un kvalitatīvu pakalpojumu pieejamību ārpusģimenes aprūpē esošiem bērniem un jauniešiem, personām ar invaliditāti un viņu ģimenēm pašvaldībās, kā arī, lai novērstu personu ar invaliditāti nonākšanu institūcijas aprūpē un ļautu atgriezties dzīvē ārpus institūcijas, nepieciešami gan ESF, gan ERAF ieguldījumi, kas līdztekus valsts un pašvaldību finansējumam palīdzētu paplašināt atbilstošu instrumentu pieejamību, attīstot pakalpojumu infrastruktūru un cilvēkresursus, lai stiprinātu individuus un ģimenes un nodrošinātu uz personu vērstus pakalpojumus.
- (865) Tādējādi prioritārā virziena ietvaros paredzētais ESF un ERAF atbalsts sekmēs ES Padomes 2013. un 2014.gada rekomendāciju izpildi, kā arī stratēģijas “Eiropa 2020” un NRP 2020. gadam izvirzīto mērķu sasniegšanu sociālās iekļaušanas un nabadzības apkarošanas kontekstā, veidojot sinerģiju un mērķētāku izvirzīto problēmu risināšanu, kas ir minēti PL 1.1. un 1.3.sadaļā (*skat. “Veicināt sociālo iekļaušanu, apkarot nabadzību un jebkādu diskrimināciju” aprakstā*).
- (866) **9.1. ieguldījumu prioritāte:** aktīva iekļaušana ar mērķi veicināt nodarbinātību, tostarp lai veicinātu vienlīdzīgas iespējas un aktīvu līdzdalību un uzlabotu nodarbinātību.
- (867) **9.1.1. SAM: palielināt nelabvēlīgākā situācijā esošu bezdarbnieku iekļaušanos darba tirgū.**
- (868) 2012.gada beigās vidējais reģistrēto bezdarbnieku bezdarba ilgums sasniedza 17,1 mēnešus (2008. gada beigās – 7,4 mēneši), attiecīgi 44,5% no NVA reģistrēto bezdarbnieku skaita. 2012.gada beigās bezdarba ilgums pārsniedza vienu gadu. Ilgstošā bezdarba risks vairāk skar gados vecākus darba meklētājus un cilvēkus ar zemāku izglītības līmeni.
- (869) Mērķēti aktīvās darba tirgus politikas pasākumi, tos koordinējot ar sociālajiem pakalpojumiem un īstenojot sadarbībā ar pašvaldībām, sociālo pakalpojumu sniedzējiem, sociālās saimnieciskās darbības veicējiem, biedrībām un nodibinājumiem, palīdzēs aktivizēt un iekļaut darba tirgū ilgstošos bezdarbniekus un citas nestrādājošu darbspējīgu personu grupas ar vāju piesaisti darba tirgum.
- (870) Pasākumu īstenošana plānota sinerģijā ar 9.2.1.SAM., kura ietvaros tiks atbalstīta sadarbības modeļu izveide starp sociālo dienestu, sociālā darba speciālistiem un NVA un tās darbiniekiem, kā arī ar 9.2.4.SAM un 9.2.5.SAM, kas paredz veselības veicināšanas un slimību profilakses, kā arī veselības aprūpes pakalpojumu pieejamības uzlabošanu iedzīvotājiem, tādējādi mazinot darbnespējas riskus, kas saistīti ar veselības stāvokli, un veicina ātrāku atgriešanos darba tirgū.
- (871) Rezultātā palielinās nelabvēlīgākā situācijā esošu bezdarbnieku, kuri pēc atbalsta saņemšanas ir iesaistīti nodarbinātībā.

Tabula Nr. 2.9.1. (4)

ESF kopējie un specifiskie rezultāta rādītāji

ID	Rādītājs	Reģiona kategorija vai JN ¹²⁶	Mērvienība		Kopējais iznākuma rādītājs	Sākotnējā vērtība	Sākotnējās vērtības gads	Sākotnējās un mērķa vērtības mērvienība	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošana regularitāte
r.9.1.1.a k (CR04)	Nodarbinātībā vai pašnodarbinātībā iesaistītie dalībnieki pēc aiziešanas	Mazāk attīstītie reģioni	Dalībnieku skaits		Bezdarbnieki, tostarp ilgstošie bezdarbnieki (CO01)	1 067	2012	Dalībnieku skaits	3 920	Projektu dati, administratīvo datu (NVA BURVIS, VIS) salīdzināšana	Divas reizes gadā
r.9.1.1.b	Pasākuma dalībnieki izglītībā/apmācībā, kvalifikācijas ieguvē, vai ir nodarbināti, tostarp pašnodarbināti sešu mēnešu laikā pēc dalības pasākumā	Mazāk attīstītie reģioni	Dalībnieku skaits		Bezdarbnieki, tostarp ilgstošie bezdarbnieki (CO01)	1 067	2012	Dalībnieku skaits	5 250	Projektu dati, administratīvo datu (NVA BURVIS, VIS) salīdzināšana	Divas reizes gadā

¹²⁶ Jauniešu nodarbinātības iniciatīva (JNI)

(872) **9.1.2. SAM: palielināt bijušo ieslodzīto integrāciju sabiedrībā un darba tirgū.**

- (873) Efektīvu un tieši ieslodzītā vajadzībām un noziedzīgās uzvedības riskiem atbilstošu resocializācijas līdzekļu piemērošana brīvības atņemšanas soda izpildes laikā ieslodzījuma vietās un VPD ir būtisks priekšnoteikums personas integrācijai sabiedrībā, un tai skaitā legālai nodarbinātībai pēc ieslodzījuma.
- (874) Ieslodzījuma vietās nepastāv iespēja saņemt sistemātisku un uz darba tirgus izmaiņām reaģējošu profesionālo orientāciju un atbalstu karjeras plānošanā ieslodzījuma laikā, tāpēc profesionālās orientācijas un atbalsta karjeras plānošanas pasākumi tiks ieviesti kā brīvības atņemšanas soda izpildes sastāvdaļa. SAM ietvaros īstenotās aktivitātes veidos sinerģiju ar pasākumiem, kas paredzēti nodarbinātības un darbaspēka mobilitātes un sociālās iekļaušanas prioritātē, kā arī sinerģiju ar izglītības investīciju prioritāti, sniedzot atbalstu vispārējo pamatprasmju apguvei, profesionālai tālākizglītībai, profesionālajai pilnveidei un profesionālās orientācijas pasākumiem profesionālās izglītības veicināšanai ieslodzījuma vietās (7.2.1.SAM., 8.1.2.SAM, 9.1.3.SAM).
- (875) Latvijā nepastāv specifiski pasākumi atbalsta sniegšanai bijušajiem ieslodzītajiem sabiedrībā, kuriem saglabājas noziedzīgas uzvedības riski pēc soda izpildes beigām, tāpēc resocializācijas mērķa sasniegšanai, t.sk. integrācijai darba tirgū, ir nepieciešams turpināt bijušā ieslodzītā resocializāciju arī sabiedrībā (pašvaldību sociālo dienestu sniegtais atbalsts saistās ar indivīda sadzīves pamatvajadzību apmierināšanu, taču nav vērsts uz noziedzīgās uzvedības risku mazināšanu). Tāpēc tiks radīta iespēja ieslodzītajiem un bijušajiem ieslodzītajiem saņemt līdzgaitniecības atbalstu jau ieslodzījuma vietā un pēc tās, bijušajiem ieslodzītajiem būs iespēja iesaistīties akreditētās atbalsta programmās, kas vērstas uz noziedzīgās uzvedības risku novēršanu, tiks veidotas īpašas starpinstitucionālās sadarbības (MAPPA – *Multi - Agency Public Protection Arrangements*) grupas sabiedrībā, kas turpinās specifiska atbalsta sniegšanu bijušajiem notiesātajiem arī pēc soda izpildes beigām. Tiks ieviesti arī specifiski atbalsta pasākumi bijušo ieslodzīto nodarbināšanai pēc brīvības atņemšanas soda izciešanas.
- (876) SAM īstenošanas rezultātā tiks palielināts to ieslodzīto un bijušo ieslodzīto skaits, kuri pēc resocializācijas atbalsta saņemšanas ir iesaistīti darba meklēšanā vai nodarbinātībā.

Tabula Nr. 2.9.2. (4)

ESF specifiskais rezultāta rādītājs

ID	Rādītājs	Reģiona kategorija vai JN ¹²⁷	Mērvienība	Kopējais iznākuma rādītājs	Sākotnējā vērtība	Sākotnējās vērtības gads	Sākotnējās un mērķa vērtības mērvienība	Plānotā vērtība (2023.gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
r.9.1.2.a	Bijušie ieslodzītie, kas pēc atbrīvošanās no ieslodzījuma un atbalsta saņemšanas sākuši darba meklējumus	Mazāk attīstītie reģioni	Dalībnieku skaits	NA	1 093	2012	Dalībnieku skaits	3 500	NVA dati	Reizi gadā

¹²⁷ Jauniešu nodarbinātības iniciatīva (JNI)

(877) 9.1.3.SAM: paaugstināt resocializācijas sistēmas efektivitāti

- (878) Ar brīvības atņemšanu notiesāto resocializācijas koncepcijā ietvertais notiesāto resocializācijas modelis aptver periodu, ko ar brīvības atņemšanu notiesātais pavadā ieslodzījuma vietā un VPD uzraudzībā. Atzīstot nepieciešamību paredzēt bijušo ieslodzīto atbalsta posmu pēc soda izciešanas un Latvijā veiktā pētījuma¹²⁸ rezultātus, koncepcija tiks pārstrādāta, pilnveidojot pastāvošo resocializācijas sistēmu ieslodzījumu vietās un VPD, un paredzot bijušo ieslodzīto resocializācijas posmu sabiedrībā, kas balstīsies uz valsts, pašvaldības un sabiedrībā pieejamo resursu apvienošanu noziedzīgo risku mazināšanai bijušajiem ieslodzītajiem. Ieslodzījuma vietās esošās resocializācijas programmas neaptver visus ieslodzīto noziedzīgās uzvedības riskus, tāpēc, lai palīdzētu ieslodzītajiem sasniegt labākus resocializācijas rezultātus, t.sk. integrēties sabiedrībā un darba tirgū, ar ESF atbalstu tiks veikta esošo resocializācijas programmu izvērtēšana un pilnveidošana, trūkstošo programmu iegūšana, veidojot visiem noziedzīgās uzvedības riskiem atbilstošas resocializācijas programmas ieslodzījuma vietās un VPD.
- (879) Eiropas Padomes 2014.gada rekomendācija par bīstamajiem noziedzniekiem paredz valstīm pienākumu izveidot sistēmu darbam ar bīstamajiem noziedzniekiem, t.sk. pēc ieslodzījuma, paredzot arī specifisku ieslodzītā izvērtējumu. Tāpēc tiks pētīta esošo riska un vajadzību novērtēšanas (RVN) efektivitāte un tie tiks pilnveidoti, tiks ieviesti specializēti RVN instrumenti un psihometrijas testi, kā arī apmācīti ieslodzījuma vietu un probācijas darbinieki šo instrumentu izmantošanā, panākot precīzu ieslodzītā riska un vajadzību izpēti, atbilstošāko resocializācijas pasākumu piemērošanu, kas veidos nepieciešamos priekšnosacījumus šo personu veiksmīgākai integrācijai darba tirgū (sinerģijā ar 9.1.2.SAM).
- (880) Esošā ieslodzījuma vietu darbinieku apmācību sistēma nespēj nodrošināt pietiekami kvalitatīvu¹²⁹ personāla sagatavošanu – nav pieejamas programmas dažādu kategoriju darbinieku apmācībai, apmācību procesā netiek izmantotas specifiskas apmācību un testēšanas metodes, pietrūkst Mācību centra personāla kapacitātes modernu apmācību īstenošanai. Nenotiek sistemātiska ieslodzījuma vietu un probācijas darbinieku kopīga apmācība tajos specifiskajos jautājumos, kas ir abām iestādēm kopīgi, netiek plānoti profesionālās noturības pasākumi abu iestāžu darbiniekiem. Tāpēc tiks pilnveidota esošā ieslodzījuma vietu un VPD darbinieku apmācību sistēma, nodrošinot kvalitatīvu pasniedzēju piesaisti, nepieciešamo apmācību kvalitāti un kvantitāti, metodes, ilgumu un biežumu, kā arī veidojot kopīgas apmācības abu iestāžu darbiniekiem un regulārus profesionālo noturību veicinošus pasākumus.
- (881) Rezultātā tiks pilnveidota esošā resocializācijas sistēma un tā tiks papildināta ar jaunu posmu – atbalsta sistēmu sabiedrībā.

¹²⁸ Ķipēna K., Zavackis A., Ņikišins J. Soda izcietušo personu noziedzīgo nodarījumu recidīvs. Jurista Vārds, 27.08.2013., Nr. 35 (786), 12.-17.lpp. Pieejams arī: <http://www.juristavards.lv/doc/259267-sodu-izcietuso-personu-noziedzigo-nodarijumu-recidivs>;

¹²⁹ Šādas prasības izvirza, piemēram,, Eiropas Padomes Rekomendācija Rec (2014) 4 par elektronisko uzraudzību, Eiropas Padomes rekomendācija Rec (2014) 3 par bīstamajiem noziedzniekiem, Eiropas Padomes Rekomendācija Rec (2006) 2 par Eiropas cietumu noteikumiem utt

ESF specifiskais rezultāta rādītājs

Tabula Nr. 2.9.3. (5)

ID	Rādītājs	Reģiona kategorija vai JN ¹³⁰	Mērvienība	Kopējais iznākuma rādītājs	Sākotnējā vērtība	Sākotnējās vērtības gads	Sākotnējās un mērķa vērtības mērvienība	Plānotā vērtība (2023.gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
r.9.1.3.a	Pilnveidotie riska un vajadzību novērtēšanas (RVN) instrumenti, kuri ir ieviesti praksē.	Mazāk attīstītie reģioni	RVN instrumenti	NA	0	2014	RVN instrumenti	6	Projektu dati	Vienu reizi projekta laikā
r.9.1.3.b	Profesionālo kompetenci paaugstinājušo ieslodzījuma vietu un probācijas speciālistu skaits, kas strādā ar ieslodzītajiem un bijušajiem ieslodzītajiem	Mazāk attīstītie reģioni	Personas	NA	187	2013	Personu skaits	1 650	Projektu dati	Vienu reizi projekta laikā

¹³⁰ Jauniešu nodarbinātības iniciatīva (JNI)

(882) 9.1.4. SAM: Palielināt diskriminācijas riskiem pakļauto iedzīvotāju integrāciju sabiedrībā un darba tirgū

- (883) Nabadzības, sociālās atstumtības un diskriminācijas riskam pakļautie cilvēki ir indivīdi vai cilvēku grupas, kuru iekļaušanās sabiedrībā un darba tirgū ir apgrūtināta invaliditātes, nepietiekamas izglītības, etniskās izcelsmes, prasmju, seksuālās orientācijas, nepietiekamu valodas zināšanu, ģeogrāfiskās nošķirtības vai citu apstākļu dēļ, tādējādi nespējot īstenot savas tiesības un izmantot iespējas. KP fondu atbalsts plānots personām ar invaliditāti, pirmspensijas vecuma cilvēkiem un citām diskriminācijas riskiem pakļautām iedzīvotāju grupām, kā arī valsts un pašvaldību iestāžu un biedrību un nodibinājumu darbinieku apmācībām par diskriminācijas un dažādības jautājumiem, lai mazinātu sabiedrībā pastāvošos aizspriedumus un stereotipus un veicinātu sabiedrības integrāciju. Personas ar invaliditāti saskaras ar lielākām grūtībām pašu spēkiem iekļauties darba tirgū, ņemot vērā, ka gandrīz pusei (47%) ir tikai pamatzglītība vai vispārējā vidējā izglītība. Attiecībā uz pirmspensijas vecuma cilvēkiem 63% uzskata, ka diskriminācija pret iedzīvotājiem virs 55 gadu vecuma Latvijā ir izplatīta, un tikai 2,5% Latvijas darba devēju priekšroku dotu darbiniekiem virs 50 gadu vecuma¹³¹. Romiem ir zemākais izglītības līmenis – 85% ir pamatskolas vai zemāks izglītības līmenis¹³², un Latvijas darba devēji viskritiskāk vērtē iespēju romiem iegūt darbu – 26% uzskata, ka romiem būs problemātiski iekārtoties darbā¹³³. Vairāk kā puse aptaujāto (64%) piekrīt apgalvojumam, ka romu kopiena joprojām ir pakļauta diskriminācijas riskam. Attiecībā uz cilvēkiem ar atšķirīgu seksuālo orientāciju, 26% Latvijas iedzīvotāju uzskata, ka Latvijas sabiedrībā ir izplatīta diskriminācija pret LGBT cilvēkiem.¹³⁴
- (884) Īstenojot pasākumus SAM ietvaros, paplašinātas profesijas apgūšanas iespējas personām ar smagu invaliditāti un personām ar garīga rakstura traucējumiem radīs priekšnoteikumu minēto personu integrācijai darba tirgū. Tehnisko palīgīdzekļu nodrošināšana bērniem un funkcionēšanas novērtēšanas sistēmas pilnveidošana ļaus efektīvāk kompensēt funkcionēšanas ierobežojumus, un veicinās izglītības ieguvu un integrāciju sabiedrībā.
- (885) 9.1.4.SAM ietvaros īstenotie pasākumi paredz atbalstu neaktīvo personu motivēšanai un līdzdalībai sabiedrībā un darba tirgū, t.sk. veicinot sabiedrībā izplatīto stereotipu un aizspriedumu mazināšanu pret sociālās atstumtības un diskriminācijas riskam pakļautām grupām.
- (886) SAM īstenošana paredzēta sinerģijā ar 9.3.1.SAM, kura ietvaros plānoti papildinoši ERAF ieguldījumi tehnisko palīgīdzekļu apmaiņas fonda un funkcionēšanas novērtēšanas laboratorijas izveidei nepieciešamo telpu iekārtošanai un aprīkojuma iegādei.
- (887) Rezultātā palielināsies personu ar funkcionāliem traucējumiem un citu sociālās atstumtības un diskriminācijas riskam pakļauto iedzīvotāju skaits, kuri pēc atbalsta saņemšanas ir iesaistīti izglītībā vai nodarbinātībā.

¹³¹ Pētījuma atskaite „Pirmspensijas vecuma iedzīvotāju ekonomiskā potenciāla izvērtējums” (2013), pieejams http://www.nva.gov.lv/docs/30_53467172815903.14600513.pdf

¹³² 2011.gada tautas skaitīšanas rezultāti. Centrālā statistikas pārvalde, 2012.

¹³³ Mihails Hazans. Ethnic Minorities in the Latvian Labour Market, 1997–2009// How Integrated is Latvian Society? An Audit. Ed. Nils Muižnieks. Rīga: Latvijas Universitāte, 2010. – 148.p.

¹³⁴ Eurobarometrs; http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_393_fact_lv_lv.pdf

ESF kopējais rezultāta rādītājs

Tabula Nr. 2.9.4. (6)

ID	Rādītājs	Reģiona kategorija vai JNI ¹³⁵	Mērvienība	Kopējais iznākuma rādītājs	Sākotnējā vērtība	Sākotnējās vērtības gads	Sākotnējās un mērķa vērtības mērvienība	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
r.9.1.4.ak (CR05)	Nelabvēlīgā situācijā esoši dalībnieki, kas pēc aiziešanas sākuši darba meklējumus, iesaistījušies izglītībā/apmācībā, kvalifikācijas ieguvē, nodarbinātībā, tostarp pašnodarbinātie	Mazāk attīstītie reģioni	Dalībnieku skaits	NA	1 254	2007	Dalībnieku skaits	1 860	Projektu dati	Reizi gadā

¹³⁵ Jauniešu nodarbinātības iniciatīva (JNI)

Ieguldījumu prioritātes apraksts un indikatīvās atbalstāmās darbības

- (888) Sociālie pakalpojumi tiek uzsvērti ne tikai kā atbalsta instruments indivīda pamattiesību izmantošanai un cienīgu dzīves apstākļu radīšanā, bet arī kā instruments indivīdu potenciāla un integrācijas sabiedrībā veicināšanai.
- (889) Viens no NRP noteiktajiem pasākumiem nabadzības līmeņa mazināšanai ir nabadzības un sociālās atstumtības riskam pakļauto personu līdzdalības darba tirgū veicināšana. Līdz ar to ESF atbalstīs darbu ar ilgstošajiem bezdarbniekiem un dažāda veida diskriminācijai pakļautām sabiedrības grupām – personām ar invaliditāti, pirmspensijas vecuma cilvēkiem, etniskām minoritātēm, t.sk. romiem, cilvēkiem ar vājām valsts valodas zināšanām u.c., lai nodrošinātu personu integrāciju sabiedrībā un to pienesumu tautsaimniecībā, tos integrējot darba tirgū. NRP mērķa sasniegšanai paredzēts pilnveidot pašvaldību sociālo dienestu un NVA sadarbību, tomēr kā papildus būtiska komponente ir vietējo kopienu iesaiste personu līdzdalības veicināšanai, izmantojot tādus resursus kā skolas, biedrības un nodibinājumi, bibliotēkas, kultūras centri un citas kultūras institūcijas, lai minētajām mērķa grupām palīdzētu iekļauties sabiedrībā un darba tirgū.
- (890) Pastāvošā sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības sistēma nenodrošina pilnvērtīgu atbalstu bijušajiem ieslodzītajiem (aprobežojas ar ierobežotiem sociālajiem pakalpojumiem), turklāt šī sistēma nerisina tos noziedzīgās uzvedības riskus, kas saglabājas personai atbrīvojoties no ieslodzījuma vietas vai pabeidzot uzraudzību VPD, kā arī nerisina tos riskus, kas rodas personai sastopoties ar nekontrolētu dzīvi sabiedrībā pēc ilgstošas izolācijas un bijušā ieslodzītā stigmatu – grūtības atrast legālu nodarbošanos, atgriešanās vidē, kur noziedzīgais nodarījums izdarīts, krimināli draugi, ģimenes atbalsta zaudēšana.
- (891) Ieslodzījuma laikā panāktais resocializācijas efekts mazinās¹³⁶, ja bijušajam ieslodzītajam pirmajā periodā pēc atbrīvošanas nav iespējams saņemt tādu atbalstu, kas samazina noziedzīgās uzvedības riskus. Tāpēc tiks veidota iespēja bijušajam ieslodzītajam saņemt specifiskas atbalsta programmas, ar kurām tiks panākta jauna nozieguma riska samazināšana kā priekšnoteikums, lai bijušais ieslodzītais sekmīgi integrētos sabiedrībā un darba tirgū.
- (892) Esošais resocializācijas programmu klāsts neaptver visus noziedzīgas uzvedības riskus, turklāt ir nepieciešams regulārs izvērtējums par to, vai tās sasniedz uzstādītos mērķus, ar sekojošu programmu precizēšanu. Būtiska resocializācijas sistēmas sastāvdaļa ir notiesātā riska un vajadzību novērtējums (RVN). Ņemot vērā minēto, tiks pētīta ieslodzījuma vietās un probācijā izmantotā RVN instrumentu atbilstība, tiks pilnveidoti attiecīgie instrumenti un iegūti jauni.
- (893) Esošā ieslodzījuma vietu darbinieku apmācību sistēma nespēj nodrošināt prasībām atbilstošu¹³⁷ personāla sagatavošanu, jo nav pieejamas attiecīgas programmas dažādu kategoriju darbinieku apmācībai, tāpat apmācību procesā netiek izmantotas specifiskas metodes, kas ļautu noteikt personas atbilstību darbam ar ieslodzītajiem, Mācību centra personāla kapacitāte ir nepietiekama. Tāpat nenotiek sistemātiska ieslodzījuma vietu un probācijas darbinieku kopīga apmācība tajos specifiskajos jautājumos, kas ir abām iestādēm kopīgi, nav pasākumu darbinieku profesionālās noturības nodrošināšanai. Tāpēc tiks pilnveidota esošā ieslodzījuma vietu un VPD darbinieku apmācību sistēma, nodrošinot nepieciešamo apmācību kvalitāti un kvantitāti, metodes, ilgumu un biežumu, kā arī veidojot kopīgas apmācības abu iestāžu darbiniekiem un regulārus profesionālo noturību veicinošus pasākumus.

¹³⁶ Pētījums „Recidīva rādītāji, to noteikšanas kārtība un piemērošana VPD un Ieslodzījumu vietu pārvaldes darbā” (A.Judins Rīga, 2011) Izdevums pieejams internetā www.politika.lv un www.probacija.lv. Pētījums rāda, ka aptuveni divas trešdaļas bijušo ieslodzīto, kas izcietu pilnu sodu ieslodzījuma vietā un izdarīja jaunu noziedzīgo nodarījumu, jauno noziegumu izdarīja tieši pirmajās 300 dienās pēc atbrīvošanas no brīvības atņemšanas iestādes.

¹³⁷ Šādas prasības izvirza, piemēram,, Eiropas Padomes Rekomendācija Rec (2014) 4 par elektronisko uzraudzību, Eiropas Padomes rekomendācija Rec (2014) 3 par bīstamajiem noziedzniekiem, Eiropas Padomes Rekomendācija Rec (2006) 2 par Eiropas cietumu noteikumiem utt

- (894) **9.1.1.SAM indikatīvās atbalstāmās darbības:** subsidētas darbavietas bezdarbniekiem ar invaliditāti un nelabvēlīgākā situācijā esošiem bezdarbniekiem, integrēti profesionālās piemērotības noteikšanas un prasmju pilnveidošanas pasākumi, ilgstošo bezdarbnieku aktivizācijas pasākumi apvienojumā ar atbalstu sociālās situācijas risināšanai, motivācijai un darba meklēšanai, atbalsts sociālās uzņēmējdarbības¹³⁸ īstenošanai un darbavietu izveidei, t.sk. iekārtu, aprīkojuma iegādei, speciālistu (psihologu u.c.) konsultācijas, mentorings, atbalsts reģionālajai mobilitātei, nodarbinātības šķēršļu mazināšana, t.sk. atbalsts atkarību pārvarēšanai. Minētais atbalsts tiks sniegts sadarbībā ar darba devējiem, t.sk. sociālās uzņēmējdarbības veicējiem, pašvaldībām, biedrībām un nodibinājumiem, Sociālās integrācijas valsts aģentūru.
- (895) **9.1.1.SAM indikatīvā mērķa grupa:** nelabvēlīgākā situācijā esošie bezdarbnieki, īpaši ilgstošie bezdarbnieki un gados vecāki bezdarbnieki.
- (896) **9.1.1.SAM indikatīvie finansējuma saņēmēji:** NVA.
- (897) **9.1.1.SAM ietekme uz HP “Vienlīdzīgas iespējas”:** tieša pozitīva. Darbības HP ieviešanai: darbavietu pielāgošana, atbalsta personāls un zemāku produktivitāti kompensējoša algas subsīdija personu ar invaliditāti nodarbināšanai; speciālistu (psihologu, rehabilitologu u.c.) konsultācijas.
- (898) **9.1.1.SAM projektu atlase:** skat. pielikumu “Projektu atlase”.
- (899) **9.1.2.SAM indikatīvās atbalstāmās darbības** integrēti profesionālās piemērotības noteikšanas un prasmju pilnveidošanas pasākumi ieslodzītajiem, pasākumi ieslodzīto un bijušo ieslodzīto karjeras plānošanai; specifiski atbalsta pasākumi bijušo ieslodzīto nodarbināšanai, jaunu atbalsta metožu īstenošana bijušajiem ieslodzītajiem (bijušo ieslodzīto iesaiste starpinstitucionālā sadarbības grupās (MAPPA), atbalsta programmu īstenošana bijušajiem ieslodzītajiem), brīvprātīgo darbs ar ieslodzītajiem ieslodzījuma vietās un bijušajiem ieslodzītajiem sabiedrībā; atbalsta pasākumi bijušo ieslodzīto ģimenēm, pasākumi bijušo ieslodzīto pozitīvo sociālo saišu uzturēšanai. Darbības tiks īstenotas sadarbībā ar VPD, biedrībām un nodibinājumiem.
- (900) **9.1.2.SAM indikatīvā mērķa grupa:** ieslodzītie un bijušie ieslodzītie, bijušo ieslodzīto ģimenes.
- (901) **9.1.2.SAM indikatīvie finansējuma saņēmēji:** Ieslodzījuma vietu pārvalde. Darbības tiks īstenotas sadarbībā ar VPD, biedrībām un nodibinājumiem.
- (902) **9.1.2.SAM ietekme uz HP “Vienlīdzīgas iespējas”:** tieša pozitīva. Visas darbības ir vērstas uz sociālās atstumtības un nabadzības riskam pakļauto mērķa grupu – notiesātajiem un bijušajiem notiesātajiem. Atbalsta pasākumu (piemēram, profesionālās piemērotības noteikšanas un karjeras plānošanas pasākumi) ietvaros tiks īstenotas specifiskas darbības, kas maziņa aizspriedumus par kādu no dzimumiem noteiktā jomā, tiks sniegts individuāls atbalsts t.sk. personām ar invaliditāti, vecāka gadagājuma cilvēkiem, kā arī personām ar dažādu etnisko piederību.
- (903) **9.1.2. SAM projektu atlase:** skat. pielikumu „Projektu atlase”.
- (904) **9.1.3.SAM indikatīvās atbalstāmās darbības:** Resocializācijas programmu pilnveidošana (resocializācijas programmu standarta, t.sk. rokasgrāmatas, izstrāde, resocializācijas programmu akreditācijas sistēmas izveide, pasākumi programmu vadītāju atlasei, apmācība un sertifikācija, esošo programmu kvalitātes pārbaude, trūkstošo programmu pielāgošana vai

¹³⁸ Sociālais uzņēmums tiek definēts atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2013.gada 11.decembra Regulas Nr.1296/2013 par Eiropas Savienības Nodarbinātības un sociālās inovācijas programmu („EaSI”) un ar kuru groza Lēmumu Nr. 283/2010/ES, ar ko izveido Eiropas progresa mikrofinansēšanas instrumentu nodarbinātībai un sociālajai iekļaušanai 2(1) pantā noteiktajai definīcijai, pieejams:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:347:0238:0252:LV:PDF>

izstrāde); integrētu profesionālās piemērotības noteikšanas un prasmju pilnveidošanas pasākumu ieslodzītajiem, pasākumu ieslodzīto un bijušo ieslodzīto karjeras attīstīšanai izstrāde; atbalsta programmu bijušajiem ieslodzītajiem sertificēšanas sistēmas izveide (t.sk. sertificēšanas kritēriju un metodikas izstrāde); jaunu mācību programmu izstrāde ieslodzījuma vietu darbiniekiem, darbinieku testēšanas metožu ieviešana, darbā ar ieslodzītajiem un bijušajiem ieslodzītajiem iesaistītā personāla (ieslodzījuma vietu, probācijas, pašvaldību, biedrību un nodibinājumu un reliģisko organizāciju darbinieki) apmācība un profesionālās kapacitātes stiprināšana, kopīgu apmācību organizēšana ieslodzījuma vietu un probācijas darbiniekiem; riska un vajadzību novērtēšanas instrumenta pilnveidošana (validitātes izpēte, pilnveidošana), jaunu specializētu riska un vajadzību novērtēšanas instrumentu piesaistīšana; psihometrijas testu ieviešana; informatīvi un labās prakses popularizēšanas pasākumi stereotipu mainīšanai par bijušajiem ieslodzītajiem. Darbības tiks īstenotas sadarbībā ar VPD.

(905) **9.1.3.SAM indikatīvā mērķa grupa:** Ieslodzījuma vietu pārvaldes un VPD, citu iesaistīto institūciju (pašvaldību, biedrību un nodibinājumu un reliģisko organizāciju) darbinieki.

(906) **9.1.3.SAM indikatīvie finansējuma saņēmēji:** Ieslodzījuma vietu pārvalde.

(907) **9.1.3.SAM projektu atlase:** skat. pielikumu „Projektu atlase”

(908) **9.1.4.SAM indikatīvās atbalstāmās darbības:** pakalpojumu izveide un sniegšana personu ar funkcionāliem traucējumiem sociālajai iekļaušanai – profesionālās rehabilitācijas programmu izstrāde un īstenošana, prasmju sertificēšana, funkcionēšanas novērtēšanas un asistīvo tehnoloģiju (tehnisko palīgīdzekļu) apmaiņas sistēmas izveide un ieviešana; invaliditātes noteikšanas sistēmas nepilngadīgām personām izvērtējums un pilnveide; atbalsta pakalpojumu izveide un sniegšana sociālās atstumtības un diskriminācijas riskam pakļautajām personām, indivīdu informēšana par līdzdalības iespējām sabiedriskajās aktivitātēs un motivāciju piedalīties darba tirgū, sadarbību un savstarpēju sapratni veicinoši informatīvi pasākumi ar publisko pakalpojumu sniedzējiem un darba devējiem; informatīvi un izglītojoši pasākumi par diskrimināciju un dažādību. Minētais atbalsts tiks sniegts sadarbībā ar biedrībām un nodibinājumiem kā pakalpojumu sniedzējiem.

(909) **9.1.4.SAM indikatīvā mērķa grupa:** sociālās atstumtības un diskriminācijas riskam pakļautie iedzīvotāji – personas ar funkcionāliem traucējumiem, etniskās minoritātes, t.sk. romi, cilvēki ar vājām valsts valodas zināšanām u.c.; darba devēji, valsts un pašvaldību iestāžu darbinieki.

(910) **9.1.4.SAM indikatīvie finansējuma saņēmēji:** Sabiedrības integrācijas fonds, Sociālās integrācijas valsts aģentūra, valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību “Nacionālais rehabilitācijas centrs “Vaivari”, Veselības un darbības ekspertīzes ārstu valsts komisija.

(911) **9.1.4.SAM ietekme uz HP “Vienlīdzīgas iespējas”:** tieša pozitīva. Darbības HP ieviešanai: visas specifiskā mērķa ietvaros paredzētās darbības vērstas uz nabadzības, sociālās atstumtības un diskriminācijas riskam pakļauto iedzīvotāju grupu integrāciju sabiedrībā un vienlīdzīgu iespēju nodrošināšanu, t.sk. tiks īstenoti informatīvi un izglītojoši pasākumi par diskrimināciju (jo īpaši, pēc dzimuma, vecuma un invaliditātes) un dažādību, funkcionēšanas novērtēšanas laboratorijas un asistīvo palīgīdzekļu apmaiņas fonda izveide.

(912) **9.1.4.SAM projektu atlase:** skat. pielikumu „Projektu atlase”

Tabula Nr. 2.9.5. (5)

ESF kopējie un specifiskie iznākuma rādītāji

ID	Rādītājs	Mērvienība	Finansējums avots	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
i.9.1.1.ak (CO01)	Bezdarbnieki, tostarp ilgstošie bezdarbnieki	Dalībnieki	ESF	25 000	Projektu dati	Reizi gadā
i.9.1.2.a	Resocializācijas pasākumus un atbalstu saņēmušo ieslodzīto un bijušo ieslodzīto skaits	Dalībnieki	ESF	16 000	Projektu dati	Reizi gadā

ID	Rādītājs	Mērvienība	Finansējums avots	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
i.9.1.3.a	Apmācīto ieslodzījuma vietu un probācijas speciālistu skaits, kas strādā ar ieslodzītajiem un bijušajiem ieslodzītajiem	Personas (IeVP un VPD darbinieki)	ESF	1400 IeVP un 250 VPD darbinieku, kas strādā ar klientu	Projektu dati	Reizi gadā
i.9.1.3.b	Riska un vajadzību novērtēšanas (RVN) instrumenti, kuru pilnveidei sniegts ESF atbalsts	RVN instrumenti	ESF	6	Projektu dati	Reizi gadā
i.9.1.4.a	Atbalstu saņēmušo nelabvēlīgā situācijā esošu iedzīvotāju skaits	Dalībnieki	ESF	6 200	Projektu dati	Reizi gadā

(913) **9.2.ieguldījumu prioritāte:** piekļuves uzlabošana cenas ziņā pieejamiem, ilgtspējīgiem un kvalitatīviem pakalpojumiem, tostarp veselības aprūpei un vispārējās nozīmes sociālajiem pakalpojumiem.

(914) **9.2.1.SAM: paaugstināt sociālo dienestu darba efektivitāti un darbinieku profesionalitāti darbam ar riska situācijās esošām personām.**

(915) Pastāvošie demogrāfiskie izaicinājumi – sabiedrības novecošanās, dzimstības un darbaspējīgo iedzīvotāju īpatsvara samazināšanās, migrācija, kā arī augstie nabadzības un sociālās atstumtības rādītāji un ierobežotie valsts un pašvaldību finanšu resursi rada izaicinājumus sociālās drošības sistēmai un nosaka nepieciešamību pēc tādas sociālo pakalpojumu sistēmas, kas vērsta uz indivīda sociālā un ekonomiskā potenciāla maksimālu atjaunošanu un personas integrāciju sabiedrībā un darba tirgū.

(916) Ar ESF atbalstu tiks paaugstināta profesionāla sociālā darba prakses kvalitāte darbam ar riska situācijā esošām personām, tādējādi nodrošinot efektīvu atbalstu iedzīvotājiem krīzes situācijā, mazinot sociālās atstumtības risku un veicinot darbaspējīgo personu integrāciju darba tirgū. Priekšlikums paredz ieviest sociālajos dienestos vadības kvalitātes principus, uzlabot starpinstitutionālo un starpprofesionāļu sadarbību (t.sk. ar ārstniecības iestādēm, tiesībsargājošām iestādēm, NVA u.c.), ieviest slodzes kritērijus un sociālā darba prakses rezultātos rādītājus, nodrošināt supervīzijas, izstrādāt apmācību programmas un apmācīt sociālā darba speciālistus darbam ar aktuālām sociālo dienestu klientu mērķa grupām, īstenot pilotprojektu mazo novadu sociālo dienestu apvienošanai, attīstīt sociālo darbu kopienā, īstenot sociālā darba speciālistu regulāras profesionālās kompetences pilnveides pasākumus. Starpinstitūciju un starpprofesionāļu sadarbība tiks veicināta arī bērnu tiesību aizsardzības un vardarbības profilakses jautājumos, t.sk. izveidojot un sniedzot pakalpojumus bērniem ar saskarsmes grūtībām, uzvedības traucējumiem, paplašinot speciālistu zināšanas un izglītojot sabiedrības grupas, lai agrīni atpazītu sociālos riskus, izprastu to cēloņus un sadarbotos situāciju risināšanā. Tādējādi 9.2.1.SAM īstenošana sinerģiski papildina 9.2.2.SAM rezultātu sasniegšanu, jo sociālā darba kvalitāte, darbinieku profesionalitāte un starpinstitūciju sadarbība preventīvi mazinās bērnu nonāksšanas ārpusģimenes aprūpē risku.

(917) Regulārs nabadzības situācijas monitorings un politikas instrumentu efektivitātes izvērtēšana atbalstīs savlaicīgas, mērķētas un situācijas analizē balstītas nabadzības mazināšanas un sociālās iekļaušanas, īpaši, personu ar invaliditāti atbalsta politikas izstrādi, ieviešanas uzraudzību un efektivitātes izvērtēšanu.

(918) Rezultātā tiks palielināta profesionāla sociālā darba prakses kvalitāte, speciālistu profesionalitāte un sadarbība darbam ar riska situācijā esošām personām.

Tabula Nr. 2.9.6. (4)

ESF specifiskais rezultāta rādītājs

ID	Rādītājs	Reģiona kategorija vai JNI ¹³⁹	Mērvienība	Kopējais iznākuma rādītājs	Sākotnējā vērtība	Sākotnējās vērtības gads	Sākotnējās un mērķa vērtības mērvienība	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
r.9.2.1.a	Sociālā darba speciālistu skaits, kas pilnveidojuši profesionālo kompetenci (gadā)	Mazāk attīstītie reģioni	Personas	N/A	782	2013	Personu skaits	1 400	Projektu dati	Reizi gadā
r.9.2.1.b	Speciālistu skaits, kas cēluši profesionālo kvalifikāciju bērnu tiesību aizsardzības jomā	Mazāk attīstītie reģioni	Personas	NA	600	2013	Personu skaits	5 825	Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcijas dati	Reizi gadā

¹³⁹ Jauniešu nodarbinātības iniciatīva (JNI)

- (919) **9.2.2.SAM: palielināt kvalitatīvu institucionālai aprūpei alternatīvu sociālo pakalpojumu dzīvesvietā un ģimeniskai videi pietuvinātu pakalpojumu pieejamību personām ar invaliditāti un bērniem.**
- (920) Nepietiekamais sabiedrībā balstītu pakalpojumu klāsts, pakalpojumi, kuri tiek sniegti izolētā vidē, kā arī nepietiekama virzība uz katra pakalpojuma saņēmēja individuālām vajadzībām ir uzskatāmi par galvenajiem šķēršļiem, kuri šobrīd Latvijā ierobežo personu ar funkcionāliem traucējumiem un citu sociālās atstumtības riskiem pakļauto personu vienlīdzīgas tiesības būt līdzvērtīgam sabiedrības loceklim. Minētā situācija ietekmē ne tikai personas, kurām nepieciešami sociālie pakalpojumi, bet arī viņu ģimenes locekļus, kuri, lai nodrošinātu šādu personu aprūpi ģimenē, nereti ir spiesti izstāties no darba tirgus un zaudēt savu kvalifikāciju, bieži pēc ilgstošas piespiedu prombūtnes vairs nespējot atgriezties darba tirgū.
- (921) Plānots, ka ar ESF atbalstu izveidotie pakalpojumi ļaus par 60% samazināt to bērnu skaitu, kas ir ievietoti un atrodas bērnu sociālās aprūpes iestādēs ilgāk par trīs mēnešiem (vecumā līdz trīs gadiem) vai ilgāk par 6 mēnešiem (vecumā no 4 līdz 18 gadiem). Plānots, ka tiks samazināts klientu vietu skaits valsts finansētajās sociālās aprūpes institūcijās personām ar garīga rakstura traucējumiem, un uz dzīvi sabiedrībā no minētajām institūcijām dosies 700 klienti, kā rezultātā paredzēts slēgt trīs VSAC filiāles. Atbalsta personu pakalpojumi personām, kurām garīga rakstura traucējumu dēļ ir ierobežota rīcībspēja, palīdzēs integrēties sabiedrībā bijušajiem ilgstošās sociālās aprūpes institūciju klientiem, kā arī mazinās nepieciešamību šīm personām tikt ievietotām aprūpes institūcijā. Pakalpojumi ģimenēm, kurās ir bērni ar dažāda rakstura funkcionāliem traucējumiem, sekmēs bērnu vecāku iesaistīšanos darba tirgū un mazinās ģimeņu sociālās atstumtības risku. Lai nodrošinātu sekmīgu deinstitucionalizācijas procesu, KP fondi atbalstīs sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu izveidi un nodrošināšanu, tiks pārskatīti esošie finansiālās motivācijas mehānismi alternatīvo pakalpojumu attīstīšanai, kā arī ieviests princips “nauda seko klientam”.
- (922) 9.2.2.SAM tiks īstenots sinerģijā ar 9.3.1.SAM, kura ietvaros ar ERAF atbalstu tiks izveidoti ģimeniskai videi pietuvināti aprūpes pakalpojumu sniedzēji ārpusģimenes aprūpē esošiem bērniem, izveidota sabiedrībā balstītu sociālās rehabilitācijas pakalpojumu infrastruktūra bērniem ar funkcionāliem traucējumiem, kā arī attīstīta infrastruktūra sabiedrībā balstītu pakalpojumu sniegšanai personām ar garīga rakstura traucējumiem (piem. dienas centri, dienas aprūpes centri, grupu dzīvokļi, mājokļi, specializētās darbnīcas).
- (923) Rezultātā tiks nodrošināta sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu pieejamība personām ar garīga rakstura traucējumiem, nodrošināti ģimeniskai videi pietuvināti aprūpes pakalpojumi bērniem, vienlaikus samazinoties institucionālās aprūpes saņēmēju skaitam.

Tabula Nr. 2.9.7. (4)

ESF specifiskie rezultāta rādītāji

ID	Rādītājs	Reģiona kategorija vai JN ¹⁴⁰	Mērvienība	Kopējais iznākuma rādītājs	Sākotnējā vērtība	Sākotnējās vērtības gads	Sākotnējās un mērķa vērtības mērvienība	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
r.9.2.2.a	Personu ar garīga rakstura traucējumiem skaits, kas uzsāk patstāvīgu dzīvi ārpus ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas	Mazāk attīstītie reģioni	Klientu skaits	N/A	79	2012	Klientu skaits	700	LM dati	Reizi gadā
r.9.2.2.b	Institucionālā aprūpē esošo bērnu skaita samazināšanās	Mazāk attīstītie reģioni	Bērnu skaits	N/A	1 799	2012	Bērnu skaits	720	LM dati	Reizi gadā
r.9.2.2.c	Slēgto ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūciju/filiāļu skaits	Mazāk attīstītie reģioni	Institūciju/filiāļu skaits	N/A	1	2011	Institūciju/filiāļu skaits	3	LM dati	Divas reizes plānošanas periodā

¹⁴⁰ Jauniešu nodarbinātības iniciatīva (JNI)

- (924) **9.2.3.SAM: atbalstīt prioritāro (sirds un asinsvadu, onkoloģijas, perinatālā un neonatālā perioda aprūpes un garīgās veselības) veselības jomu veselības tīklu attīstības vadlīniju un kvalitātes nodrošināšanas sistēmas izstrādi un ieviešanu, jo īpaši sociālās atstumtības un nabadzības riskam pakļauto iedzīvotāju veselības uzlabošanai.**
- (925) SAM īstenojams ciešā sasaistē ar 9.2.2., 9.2.4., 9.2.5., 9.2.6., 9.3.1. un 9.3.2.SAM, kas nodrošinās SAM ietvaros definēto pasākumus īstenošanu.
- (926) SAM ietvaros tiks izstrādātas un ieviestas veselības tīklu attīstības vadlīnijas, kas uzlabos pacientu plūsmu, noteiks optimālu veselības aprūpes organizāciju dažādos līmeņos, veicinot kvalitatīvu veselības pakalpojumu pieejamības uzlabošanu, kā arī integrētu pieeju un koordinētas multisektorālas sadarbības attīstību starp veselības aprūpes pakalpojumu sniedzējiem (t.sk. deinstitucionalizācijas un sociālās iekļaušanas kontekstā).
- (927) Papildus veselības tīklu attīstības vadlīniju izstrādei un ieviešanai SAM ietvaros tiks izstrādāta un ieviesta arī kvalitātes nodrošināšanas sistēma vienotas ārstniecības iestāžu darbības kvalitātes nodrošināšanai un uzraudzībai dažādos ārstniecības profilos, t.sk. izvērtējot iespējas uzlabot sadarbību starp veselības aprūpes sistēmas dalībniekiem un pašvaldībām, līdz ar to kopumā uzlabojot kvalitatīvu veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību prioritārajās (sirds un asinsvadu, onkoloģijas, perinatālā un neonatālā perioda aprūpes un garīgās veselības) veselības jomās. Kvalitātes nodrošināšanas sistēmas izstrāde un ieviešana stacionāro iestāžu ietvaros sekmēs pozitīvu dinamiku neatliekamās medicīniskās aprūpes līmenī, nodrošinot pozitīvas izmaiņas aprūpes kvalitātē ar līdzvērtīgu dinamiku arī citos aprūpes līmeņos.
- (928) Rezultātā tiks izstrādātas un ieviestas veselības tīklu attīstības vadlīnijas un kvalitātes nodrošināšanas sistēma kvalitatīvu veselības aprūpes pakalpojumu pieejamības nodrošināšanai, jo īpaši sociālās atstumtības un nabadzības riskam pakļautajiem iedzīvotājiem prioritārajās (sirds un asinsvadu, onkoloģijas, perinatālā un neonatālā perioda aprūpe un garīgā veselība) veselības jomās.

Tabula Nr. 2.9.8. (4)

ESF specifiskais rezultāta rādītājs

ID	Rādītājs	Reģiona kategorija vai JN ¹⁴¹	Mērvienība	Kopējais iznākuma rādītājs	Sākotnējā vērtība	Sākotnējās vērtības gads	Sākotnējās un mērķa vērtības mērvienība	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
r.9.2.3.a	Izstrādāto un ieviesto veselības attīstības vadlīniju skaits	Mazāk attīstītie reģioni	Vadlīnijas	N/A	0	2014	Skaitis	4	Projektu dati	Reizi gadā
r.9.2.3.b	Izstrādāto un ieviesto kvalitātes nodrošināšanas sistēmu skaits	Mazāk attīstītie reģioni	Kvalifikācijas nodrošināšanas sistēmas	N/A	0	2014	Skaitis	1	Projektu dati	Reizi gadā

¹⁴¹ Jauniešu nodarbinātības iniciatīva (JNI)

- (929) **9.2.4.SAM: uzlabot pieejamību veselības veicināšanas un slimību profilakses pakalpojumiem, jo īpaši, nabadzības un sociālās atstumtības riskam pakļautajiem iedzīvotājiem.**
- (930) Ar ESF atbalstu nabadzības un sociālās atstumtības riskam pakļautajiem iedzīvotājiem paredzēts īstenot kompleksus veselības veicināšanas pasākumus, kas izglītotu par iespējām uzlabot un saglabāt veselību (piemēram, interešu grupu nodarbību organizēšana, jauniešu izglītošana līdzaudžu programmās par veselīga dzīvesveida paradumiem, dalība interaktīvās izglītojošās nodarbībās, konkrētu rīcību vai iespēju popularizējošu pasākumu organizēšana pašvaldībās u.c.).
- (931) SAM ietvaros, akcentējot orientāciju uz rezultātu, pasākumu īstenošana līdz 70% apjomā plānota ar pašvaldību un biedrību un nodibinājumu kā projektu īstenošanu palīdzību, sadarbībā ar vietējā kopienām (*community based*) mērķa grupas sasniegšanā un ņemot vērā katras mērķa grupas individuālās problēmas un to risinājumus. Profilaktisko apskāšu programmu ietvaros primārajā veselības aprūpē (tai skaitā attiecībā uz terciāro profilaksi) plānots īstenot pasākumus saistībā ar prioritāro (sirds un asinsvadu, onkoloģijas, perinatālā un neonatālā perioda aprūpes un garīgās veselības) veselības jomu problēmām, akcentējot profilakses nozīmi, kur svarīga ir tieši ģimenes ārsta loma. SAM ietvaros tiks īstenoti pasākumi, stiprinot iespējas iedzīvotājiem rūpēties par savu veselību vēl pirms saslimšanas, lai samazinātu riskus, kas izraisa veselības traucējumus. Šo pasākumu ietvaros plānots, ka, piemēram, ģimenes ārsts (arī ģimenes ārsta prakses māsa) individuāli vai informatīvu nodarbību laikā izglītos pacientus par veselīga dzīvesveida nozīmi un iespējām, kā arī dzīvesveida paradumiem, kas ļauj saglabāt veselību un izvairīties no saslimšanām (piemēram, aptaukošanās, fiziskās aktivitātes, hronisko slimību profilakse, psiho emocionāla stresa novēršana, depresijas un atkarību izraisošo vielu lietošanas atpazīšana u.c.) kā arī ģimenes ārsta praksēs tiks veiktas profilaktiskās apskates, īpašu nozīmi pievēršot, piemēram, asinsspiediena un pulsa mērīšanas, sirds auskultācijas, ķermeņa masas noteikšanas u.c. pasākumiem. Tā rezultātā samazināsies saslimstība, invaliditāte un priekšlaicīga mirstība, atbalstu sniedzot jo īpaši nabadzības un sociālās atstumtības riskam pakļautajiem iedzīvotājiem, tai skaitā lauku reģionos dzīvojošiem iedzīvotājiem, personām ar invaliditāti, vecāka gadagājuma cilvēkiem, trūcīgām personām u.c.
- (932) Rezultātā būs palielinājusies tā iedzīvotāju daļa, kas veselības dēļ ir mainījuši dzīvesveida paradumus (piemēram, samazinājuši sāls lietošanu, palielinājuši dārzeņu lietošanu, samazinājuši alkohola lietošanu, kļuvuši fiziski aktīvāki), kā arī palielināties nabadzības un sociālās atstumtības riskam pakļauto iedzīvotāju skaits, kuri ir apmeklējuši ģimenes ārsta slimību profilakses vai veselības veicināšanas nolūkos, kas ļaus iedzīvotājiem ilgāk saglabāt veselību un novērst saslimšanu.

Tabula Nr. 2.9.10. (4)

ESF specifiskie rezultāta rādītāji

ID	Rādītājs	Reģiona kategorija vai JNI ¹⁴²	Mērvienība	Kopējais iznākuma rādītājs	Sākotnējā vērtība	Sākotnējās vērtības gads	Sākotnējās un mērķa vērtības mērvienība	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
r.9.2.4.a	Iedzīvotāju skaits, kas iekļaujas 6 mērķa grupās (sk. DP 966.rindkopu), un kas apmeklējuši ģimenes ārstu un ir profilaktiski izmeklēti	Mazāk attīstītie reģioni	Iedzīvotāju skaits gadā	N/A	309 567	2013	Skaitis	356 002-371 480	NVD dati	Reizi gadā
r.9.2.4.b	Iedzīvotāju, kas iekļaujas 6 mērķa grupās (sk. DP 966.rindkopu), skaits, kuri pēdējā gada laikā veselības apsvērumu dēļ ESF veselības veicināšanas pasākumu ietekmē mainījuši uztura un citus dzīvesveida paradumus	Mazāk attīstītie reģioni	Iedzīvotāju skaits	N/A	70 541	2012	Skaitis	75 000 – 100 000	Pētījuma / aptaujas dati	Reizi gadā

¹⁴² Jauniešu nodarbinātības iniciatīva (JNI)

(933) **9.2.5.SAM: uzlabot pieejamību ārstniecības un ārstniecības atbalsta personām, kas sniedz pakalpojumus prioritārajās veselības jomās iedzīvotājiem, kas dzīvo ārpus Rīgas.**

(934) Ņemot vērā nevienlīdzību reģionos ienākumu un ekonomiskās aktivitātes ziņā, arī veselības aprūpes pakalpojumu pieejamība ir atšķirīga dažādu teritoriju iedzīvotājiem. Analizējot datus par ārstu nodrošinājumu salīdzinājumā ar citām ES valstīm, Latvijā ir vienas no lielākajām atšķirībām ārstu reģionālajā izvietojumā, kur ārsti lielākoties strādā galvaspilsētā¹⁴³. Rīgā uz 10 000 iedzīvotājiem ir 66,4 ārsti, Pierīgā – 15,7, Zemgalē - 18,0, Kurzemē 20,6, Latgalē 21,1, Vidzemē 21,8¹⁴⁴. Nodrošinājuma ar māsām uz 10 000 iedzīvotājiem tendences ir līdzīgas¹⁴⁵ – vairāk māsu ir Rīgā (71,7) un Latgalē (48,7), citos reģionos rādītājs ir no 30-37,3. Mazākas atšķirības ir ģimenes ārstu izvietojumā – uz 10 000 iedzīvotājiem Rīgā primārās veselības aprūpes pakalpojumu nodrošina 7,7 ģimenes ārsti, bet reģionos vidēji 6. Ārstu vecuma struktūra ir novecojoša – lielākā daļa ārstu ir vecumā no 50-54 gadiem (16,7%), bet pensijas vecumā un vecāki ir 13,4%, kamēr vecumā līdz 35 gadiem ir 12,8%, bet no 35-39 gadiem 8,7%¹⁴⁶. Ārstniecības personu vecuma struktūra reģionos ir ar izteiktāku novecošanās tendenci kā galvaspilsētā, jo Rīgā ir lielākās izglītības un ārstniecības iestādes, kas ir arī jauno speciālistu mācību bāzes un vairumā gadījumu darba vietas.

(935) Lai nodrošinātu ārstniecības personu pieejamību reģionos, svarīgi piesaistīt konkrētus speciālistus konkrētiem reģioniem atbilstoši veselības nozares identificētajām cilvēkresursu un izvietojuma attīstības vajadzībām, piemēram, ieviešot reģionālo komandējumu sistēmu un pārcelšanās pabalstus ārstniecības personām darbam ārpus Rīgas, kā arī nodrošinot jauno speciālistu apmācību. SAM tiks īstenots pamatojoties uz 9.2.3.SAM ietvaros izstrādātajām veselības tīklu attīstības vadlīnijām¹⁴⁷, īstenojot mērķtiecīgus pasākumus¹⁴⁸ (attīstot veselības tīklus, un veicot personāla piesaisti reģioniem), veicinot tieši jaunus speciālistus izvēlēties savu profesionālo darbību uzsākt un turpināt reģionos. Tādējādi tiks uzlabota pieejamība veselības aprūpes pakalpojumiem, t.sk. skrīninga programmām, agrīnai slimību diagnostikai, kur svarīgs ir primārās un ambulatorās aprūpes posms, sniedzot veselības aprūpes pakalpojumus savlaicīgi-agrīnā saslimstības fāzē. Līdz ar to mazināsies iedzīvotāju teritoriālās atstumtības risks saistībā ar veselības aprūpes pakalpojumu ierobežotu pieejamību veselības aprūpes personāla trūkuma dēļ.

(936) Rezultātā tiks nodrošināta pieejamība nepieciešamajām ārstniecības personām, uzlabojot pieejamību veselības aprūpes pakalpojumiem iedzīvotājiem ārpus Rīgas, t.sk. nabadzības un sociālās atstumtības riskam pakļautajiem iedzīvotājiem.

¹⁴³ VM dati

¹⁴⁴ VM dati, pamatojoties uz VI Ārstniecības personu un ārstniecības atbalsta personu reģistra datiem 2013. gada 1. janvārī

¹⁴⁵ VM dati

¹⁴⁶ SPKC „Latvijas veselība saprūpes statistikas gadagrāmata 2012”, 2013. gads

¹⁴⁷ Precīzi atbalsta pasākumi tiks noteikti pamatnostādnēs „Cilvēkresursu attīstība veselības aprūpē 2015.-2020. gadam”, tai skaitā paredzot sinerģiju ar citiem veselības aprūpes cilvēkresursu attīstības jautājumiem (piemēram, pašvaldību īstenotajiem pasākumiem, kā arī pasākumiem, kas tiek īstenoti sadarbībā ar veselības jomas izglītības iestādēm)

¹⁴⁸ Precīzs kartējums un teritoriju ārpus Rīgas konkrētās vajadzības tiks norādītas SAM 9.2.3. ietvaros izstrādātajās veselības tīklu attīstības vadlīnijās.

ESF specifiskie rezultāta rādītāji

ID	Rādītājs	Reģiona kategorija vai JNI ¹⁴⁹	Mērvienība	Kopējais iznākuma rādītājs	Sākotnējā vērtība	Sākotnējās vērtības gads	Sākotnējās un mērķa vērtības mērvienība	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
r.9.2.5.a	Atbalstīto ārstniecības personu skaits, kuras strādā teritoriālajās vienībās ārpus Rīgas gadu pēc atbalsta saņemšanas	Mazāk attīstītie reģioni	Personas	N/A	0	2012	Personu skaits	506 ¹⁵⁰	Projektu dati	Reizi gadā

¹⁴⁹ Jauniešu nodarbinātības iniciatīva (JNI)

¹⁵⁰ Rādītājs var tikt precizēts atbilstoši pamatnostādnēs „Cilvēkresursu attīstība veselības aprūpē 2015.-2020.gadam” noteiktajam

(937) **9.2.6.SAM: Uzlabot ārstniecības un ārstniecības atbalsta personāla kvalifikāciju**

- (938) Lai nodrošinātu ārstniecības procesā iesaistītā personāla prasmes un zināšanas atbilstoši veselības tīklu attīstības vadlīnijās noteiktajai specifikai, prioritātēm, sadarbības mehānismiem, kā arī ņemot vērā straujo medicīnas zinātnes attīstības gaitu, nepieciešams nodrošināt tālākizglītības apmācību pieejamību ārstniecības un ārstniecības atbalsta procesā iesaistītajam personālam prioritārajās - sirds un asinsvadu, onkoloģijas, perinatālā un neonatālā perioda un garīgās veselības jomās.
- (939) Atbalsts veselības aprūpes procesā iesaistītajam personālam paredzēts veselības aprūpes sistēmas efektivizēšanas ietvaros, nodrošinot personāla prasmju un kompetenču pilnveidi, tādējādi papildinot pārējās investīcijas sabiedrības veselībā un nodrošinot kompleksu atbalstu veselības aprūpes pakalpojumu kvalitātes celšanai.
- (940) SAM ietvaros tiks uzlabota sadarbība starp medicīnas un sociālo pakalpojumu sniedzējiem (sociālā darba speciālistu sadarbība ar ģimenes ārstiem, speciālistiem u.tml.), t.sk. nodrošinot sociālā darba speciālistu apmācību. Pasākumi ir ciešā sasaistē ar deinstucionalizācijas mērķiem (t.sk. garīgās veselības ietvaros), un to īstenošanā tiks nodrošināta koordinēta pakalpojumu attīstības plānošana. SAM ietvaros tiks atbalstītas cilvēkresursu apmācības un profesionālā izaugsme ārstniecības un ārstniecības atbalsta personām, kā arī farmaceitiskās aprūpes pakalpojumu sniedzējiem, nodrošinot personu kvalifikācijas un iemaņu atbilstību prioritāro (sirds un asinsvadu, onkoloģijas, perinatālā un neonatālā perioda un garīgās veselības) veselības jomu veselības tīklu attīstības vadlīnijās noteiktajām prasībām, kā arī veselības nozares plānošanas dokumentos identificētajām cilvēkresursu attīstības vajadzībām. SAM ietvaros tiks nodrošināta ārstniecības un ārstniecības atbalsta personu kvalifikācijas uzlabošana atbilstoši 9.2.3.SAM ietvaros izstrādātajām veselības tīklu attīstības vadlīnijām, nodrošinot personāla prasmju un kvalifikācijas atbilstību noteiktajām prasībām, savukārt turpmākā vispārējā kvalifikācijas uzturēšana tiks īstenota atbilstoši līdz šim valstī noteiktajai kārtībai, kas paredz, ka ārstniecības persona reizi piecos gados veic resertifikāciju no attiecīgi saviem vai darba devēja līdzekļiem.
- (941) Rezultātā tiks uzlabota ārstniecības, ārstniecības atbalsta personu un farmaceitiskās aprūpes pakalpojumu sniedzēju kvalifikācija, uzlabojot veselības veicināšanas un veselības aprūpes pakalpojumu kvalitāti un pieejamību.

Tabula Nr. 2.9.11. (4)

ESF specifiskie rezultāta rādītāji

ID	Rādītājs	Reģiona kategorija vai JNI ¹⁵¹	Mērvienība	Kopējais iznākuma rādītājs	Sākotnējā vērtība	Sākotnējās vērtības gads	Sākotnējās un mērķa vērtības mērvienība	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
r.9.2.6.a	Ārstniecības, ārstniecības atbalsta personu un farmaceitiskās aprūpes pakalpojumu sniedzēju skaits, kam pilnveidota profesionālā kvalifikācija tālākizglītības pasākumu ietvaros	Mazāk attīstītie reģioni	Pakalpojumu sniedzēji	N/A	47 685	2012	Skaitis	75 685 – 77 685	Projektu dati	Reizi gadā

¹⁵¹ Jauniešu nodarbinātības iniciatīva (JNI)

Ieguldījumu prioritātes apraksts un indikatīvās atbalstāmās darbības

- (942) **Sociālā aprūpe:** Lai risinātu identificētos trūkumus un nepilnības sociālā darbā jomā, “Profesionālā sociālā darba attīstības pamatnostādnes 2014.–2020.gadam” paredz izveidot vienotu sistēmu, kurā katram pašvaldības sociāla dienesta klientam tiktu nodrošināts profesionāla sociālā darba speciālista vispusīgs sociālās situācijas izvērtējums un mērķtiecīgs atbalsts klienta sociālo problēmu risināšanā, piesaistot katrā gadījumā atbilstošus resursus.
- (943) Atbalsts pārejai no ilgstošas aprūpes institūcijām uz dzīvi sabiedrībā nodrošinās neatkarīgas dzīves iespējas personām, kuras, saņemot atbilstošus atbalsta pakalpojumus, spēj iekļauties sabiedrībā. Atbalsts deinstitutionalizācijai ļaus būtiski samazināt vietu skaitu ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās personām ar garīga rakstura traucējumiem (2013.gada sākumā no valsts budžeta tiek finansētas 4911 vietas pilngadīgām personām ar garīga rakstura traucējumiem ilgstošās sociālās aprūpes un rehabilitācijas institūcijās). Vienlaikus pakalpojumu pieejamības paplašināšana dzīvesvietā būs vērsta uz tām personām, kas būtu pretendējušas uz aprūpes pakalpojumu saņemšanu institūcijā. KP fondu atbalsts plānots, ievērojot Eiropas Kopējās vadlīnijas par pāreju no institucionālās uz sabiedrībā balstītu aprūpi un Rokasgrāmatu par Eiropas Savienības fondu izmantošanu, lai īstenotu pāreju no institucionālās uz sabiedrībā balstītu aprūpi¹⁵². Pakalpojumu attīstības plānošanā tiks nodrošināta koordinēta pieeja, tai skaitā ar veselības tīklu attīstības plānošanu, un multisektorāla sadarbība ar veselības aprūpes pakalpojumu sniedzējiem.
- (944) 2012.gadā iestādēs atradās 1793 bērni, kam būtu jānodrošina vieta ģimeniskā vidē. Latvijā alternatīvas vecāku aprūpei (aprūpei ģimenē) līdz brīdim, kad bērns varēs atgriezties pie saviem vecākiem, tiks adoptēts vai sasniegs pilngadību, ir aprūpe audžuģimenē, pie aizbildņa vai ārpusģimenes aprūpes iestādē. 2012.gada beigās Latvijā bija 4083 aizbildņi, 325 adoptētāji un 582 audžuģimenes¹⁵³. KP fondu ieguldījumi stiprinās alternatīvo ģimeņu kustību, pilnveidos ārpusģimenes aprūpes laikā bērnam sniegtos pakalpojumus, kā arī sekmēs ģimeniskai videi pietuvinātus pakalpojumus bērnu ārpusģimenes aprūpes iestādēs un jauniešu sagatavotību dzīvei pēc ārpusģimenes aprūpes. Ņemot vērā, ka bērna pamešana novārtā, neatbilstoša aprūpe un vardarbība ģimenē ir viens no iemesliem bērna nonāksmai ārpusģimenes aprūpē, ir jāveic preventīvie pasākumi sabiedrības un speciālistu izpratnes maiņai. KP fondu ieguldījumi sekmēs speciālistu un sabiedrības izglītošanu, savukārt programmu izstrāde un īstenošana darbam ar riska situācijā esošām ģimenēm, t.sk. bērniem ar deviantu uzvedību, mazinās bērna pamešanu novārtā un neatbilstošas aprūpes risku.
- (945) Saskaņā ar VDEĀVK sniegto informāciju pirmreizējā invaliditāte bērniem līdz 18 gadu vecumam 2012.gadā tika noteikta 938 bērniem. Sociālajiem pakalpojumiem bērniem ar invaliditāti jābūt vērīgiem uz to, lai, pirmkārt, nodrošinātu nepieciešamo atbalstu bērnu ar invaliditāti integrācijai sabiedrībā un primāri – vispārējās izglītības sistēmā, kas nākotnē sekmētu viņu dzīves kvalitātes uzlabošanu un palielinātu kvalitatīvas nodarbinātības iespējas. Otrkārt, sociālajiem pakalpojumiem jāsniedz iespēja arī šo bērnu vecākiem iesaistīties darba tirgū, mazinot ģimenes nabadzības risku, ienākumu līmeņa palielināšanos un vecāku dzīves kvalitātes uzlabošanu.
- (946) **Veselības aprūpe:** Identificēto trūkumu un nepilnību risināšanai veselības jomā, plānots attīstīt veselības tīklus prioritārajās¹⁵⁴ veselības jomās, tai skaitā ievērojot arī EK Padomes rekomendāciju Latvijai 2014.-2015.gadam „uzlabot veselības aprūpes sistēmas izmaksu efektivitāti, kvalitāti un pieejamību”. Veselības tīklu attīstības vadlīniju mērķis ir izstrādāt efektīvu un ilgtspējīgu sistēmu, uzlabojot kvalitatīvu pakalpojumu pieejamību un samazinot vidējo laiku diagnozes noteikšanai. Ņemot vērā augstos saslimstības, hospitalizācijas un

¹⁵² <http://deinstitutionalisationguide.eu/>

¹⁵³ Pārskats par bāriņtiesu darbu 2012. gadā, <http://www.bti.gov.lv/lat/barintiesas/statistika/?doc=3204&page=>

¹⁵⁴ Sirds un asinsvadu, onkoloģijas, perinatālā un neonatālā perioda un garīgās veselības joma

mirstības rādītājus prioritārajās¹⁵⁵ veselības jomās¹⁵⁶ Latvijā, būtiski pilnveidot primāro veselības aprūpi slimību profilaksei un ārstēšanai.

- (947) Latvijā veselības jomā pastāv nevienlīdzība sociāli ekonomisko faktoru ietekmē, par ko liecina dažādu iedzīvotāju grupu atšķirīgie veselības rādītāji. Nabadzība ir faktors, kas ietekmē veselību, jo finanšu līdzekļu trūkums ir ļoti nozīmīgs veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību ierobežojošs faktors. 2012.gadā EU-SILC aptaujā 10,4% respondentu Latvijā atbildēja, ka nevar finansiāli atļauties medicīniskos izmeklējumus, kas ir augstākais rādītājs ES valstīs¹⁵⁷, norādot, ka mājāsaimniecības ar ar zemākiem ienākumiem ir vairāk pakļautas riskam nesaņemt medicīnisko palīdzību.
- (948) Primārā veselības aprūpes līmenī jānodrošina, lai konsultācijas slimību profilaksei ir pieejamas pie ģimenes ārsta, uzsverot darbu ar sociālās un teritoriālās atstumtības, kā arī nabadzības riskam pakļautajiem iedzīvotājiem. Prioritāro¹⁵⁸ veselības jomu attīstības pamatā būs pacientu plūsmas sakārtošana un optimāla veselības aprūpes organizācija dažādos līmeņos (ģimenes ārsti, speciālisti u.c.) un tiks pievērsta liela uzmanība reģionālās nevienlīdzības mazināšanai kontekstā ar veselības aprūpes pieejamību. Katra veselības tīkla ietvaros attiecīgās ārstniecības iestādes uzņemsies pilnu aprūpes ciklu (t.i., profilaksi, diagnostiku, ārstēšanu, paliatīvo aprūpi, veselības veicināšanu, slimību profilaksi, rehabilitāciju u.c.).
- (949) Uzlabojot agrīnas diagnostikas un ārstniecības pieejamību, tiks nodrošināts saslimstības pieauguma tempa samazinājums ilgtermiņā, samazināsies invaliditāte un priekšlaicīga mirstība.
- (950) Sabiedrības novecošanās ir būtiskāks izaicinājums sociālo un veselības pakalpojumu jomās. Iedzīvotāju vidējā mūža ilguma palielināšanās pati par sevi nav uzskatāma par sociālo pakalpojumu pieprasījumu ietekmējošu faktoru, tomēr hronisko saslimšanu pieaugums, vispārējais iedzīvotāju veselības stāvoklis, salīdzinot ar ES vidējo rādītāju zema veselīgi nodzīvoto dzīves gadu skaits Latvijā¹⁵⁹ rada risku, ka nākotnē pieprasījums pēc ilgtermiņa aprūpes pakalpojumiem var palielināties. Tāpēc ir jānodrošina veselības veicināšanas un slimību profilakses pakalpojumi, īpaši, nabadzības un sociālās atstumtības riskam pakļautajiem iedzīvotājiem, veicinot veselīgu dzīvesveidu, popularizējot veselīgus paradumus un stiprinot slimību profilaksi, tā uzlabojot iedzīvotāju veselības stāvokli.
- (951) Analizējot datus par ārstu nodrošinājumu reģionālajā griezumā salīdzinājumā ar citām ES valstīm, secināms, ka Latvijā ir vienas no lielākajām atšķirībām ārstu reģionālajā izvietojumā, kur ārsti lielākoties strādā galvaspilsētā¹⁶⁰. Savukārt, vidējais nodrošinājums ar māsām Latvijā, būtiski atpaliek no vidējiem ES valstu rādītājiem¹⁶¹. KP fondi ļaus uzlabot veselības aprūpes personāla sniegto pakalpojumu teritoriālo pieejamību lauku iedzīvotājiem, kuri ir nelabvēlīgākā situācijā, lai savlaicīgi saņemtu veselības aprūpes pakalpojumus. Plānojot veselības aprūpes cilvēkresursu attīstību, tiks akcentēti ambulatoro pakalpojumu sniedzēji, īpaši to piesaiste un attīstība reģionos, tāpat tiks nodrošināta ārstniecības un ārstniecības atbalsta personāla reģionālā izvietojuma atšķirību mazināšana, uzlabojot pakalpojumu pieejamību attālākajos reģionos teritoriālās atstumtības mazināšanai.
- (952) **9.2.1.SAM indikatīvās atbalstāmās darbības:** kvalitātes vadības un atalgojuma noteikšanas sistēmas izveide pašvaldību sociālajos dienestos, sociālā darba programmu (metodiku) izstrāde un pilotēšana, sociālā darba speciālistu apmācība (t.sk. apmācību saturā integrējot vienlīdzīgu iespēju un nediskriminācijas jautājumus), supervīzija, metodiskā vadība, profesionālās kompetences pilnveide, izvērtējuma veikšana, vadlīniju un profesionālās literatūras sagatavošana, sociālais darbs ar grupu, pilotprojekts mazo novadu sociālo dienestu

¹⁵⁵ Sirds un asinsvadu, onkoloģijas, perinatālā un neonatāla perioda un garīgās veselības joma

¹⁵⁶ SPKC dati

¹⁵⁷ EUROSTAT dati

¹⁵⁸ Sirds un asinsvadu, onkoloģijas, perinatālā un neonatāla perioda un garīgās veselības joma

¹⁵⁹ SPKC dati

¹⁶⁰ VM dati

¹⁶¹ VM dati

apvienošanai; pakalpojumu izveide un īstenošana, kā arī speciālistu apmācība darbam ar bērniem ar saskarsmes grūtībām un uzvedības traucējumiem un darbam ar vardarbības ģimenē gadījumiem; nabadzības situācijas monitorings un pētījumi, t.sk. nodarbinātības kontekstā. Atbalstāmās darbības tiks īstenotas sadarbībā ar pašvaldībām, kā arī biedrībām un nodibinājumiem sociālā darba jomā (Latvijas Pašvaldību sociālo dienestu vadītāju apvienību, Latvijas Profesionālo sociālā darba speciālistu asociāciju, Sociālo darbinieku biedrību, u.c.), plānošanas reģioniem, Latvijas Pašvaldību savienību, augstskolām kā pakalpojumu sniedzējiem.

(953) **9.2.1.SAM indikatīvā mērķa grupa:** Sociālās politikas veidotāji, sociālā darba speciālisti, valsts un pašvaldību iestāžu speciālisti, kuri saskaras ar vardarbības ģimenē gadījumiem un kuriem nepieciešamas speciālās zināšanas bērnu tiesību aizsardzības jomā; sociālā riska situācijā esošas personas.

(954) **9.2.1.SAM indikatīvie finansējuma saņēmēji:** LM, Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcija.

(955) **9.2.1.SAM projektu atlase:** skat. pielikumu "Projektu atlase".

(956) **9.2.2.SAM indikatīvās atbalstāmās darbības:** Ilgstošās aprūpes institūciju skaita samazināšanai un bērnu, bērnu ar invaliditāti un pilngadīgu personu ar garīga rakstura traucējumiem nonākšanas institūcijās novēršanai – klientu individuālo vajadzību izvērtēšana un atbalsta plānu sagatavošana, deinstitucionalizācijas plānu izstrāde, informatīvi un izglītojoši pasākumi sabiedrības attieksmes maiņai, audžuģimeņu un aizbildņu skaita palielināšanai, ģimeniskai videi pietuvināta pakalpojuma izveide ārpusģimenes aprūpes iestādēs esošiem bērniem, VSAC klientu sagatavošana pārejai uz dzīvi sabiedrībā, sabiedrībā balstītu pakalpojumu izveide un nodrošināšana personu ar garīga rakstura traucējumiem neatkarīgai dzīveisabiedrībā, sociālās aprūpes un rehabilitācijas pakalpojumi bērniem ar invaliditāti un viņu ģimenes locekļiem, individuālā budžeta modeļa izstrāde un ieviešana, speciālistu apmācība sabiedrībā balstītu pakalpojumu sniegšanai; atbalsta personu pakalpojuma izveide un ieviešana personām ar garīga rakstura traucējumiem; rezultātu novērtēšana un klientu aptaujas. Minētās darbības tiks īstenotas sadarbībā ar pašvaldībām un sociālo pakalpojumu sniedzējiem, biedrībām un nodibinājumiem.

(957) **9.2.2.SAM indikatīvā mērķa grupa:** ārpusģimenes aprūpē esošie bērni un jaunieši, potenciālie aizbildņi, adoptētāji, audžuģimenes; pilngadīgas personas ar garīga rakstura traucējumiem, kas saņem pakalpojumus ilgstošas sociālās aprūpes institūcijās, kā arī personas, kuras potenciāli var nonākt VSAC, bērni ar funkcionāliem traucējumiem un viņu ģimenes locekļi.

(958) **9.2.2. SAM indikatīvie finansējuma saņēmēji:** plānošanas reģioni, LM.

(959) **9.2.2. SAM ietekme uz HP "Vienlīdzīgas iespējas": tieša pozitīva.** Darbības HP ieviešanai: Visas specifiskā mērķa ietvaros paredzētās darbības vērstas uz nabadzības, sociālās atstumtības un diskriminācijas riskam pakļauto iedzīvotāju grupu integrāciju sabiedrībā un vienlīdzīgu iespēju nodrošināšanu. T.sk. sabiedrībā balstīti pakalpojumi personām ar garīga rakstura traucējumiem, sociālās rehabilitācijas pakalpojumi bērniem ar invaliditāti un viņu ģimenes locekļiem, Speciālistu apmācību saturā un informācijā sabiedrības attieksmes maiņai integrējami jautājumi par nediskrimināciju, t.sk. dzimumu līdztiesību, personu ar invaliditāti tiesībām, etnisko piederību un dažādību.

(960) **9.2.2.SAM projektu atlase:** skat. pielikumu "Projektu atlase".

(961) **9.2.3.SAM indikatīvās atbalstāmās darbības:** Veselības tīklu attīstības vadlīniju, kas nosaka pacientu plūsmas kārtību prioritāro (sirds un asinsvadu, onkoloģijas, perinatālā un neonatālā perioda aprūpe un garīgā veselība) veselības jomu ietvaros, izstrāde un ieviešana, īpaši primārās veselības aprūpes atbalstīšanai, kā arī ar tām saistītās kvalitātes nodrošināšanas sistēmas, kas ir atbildīga par vienotiem kvalitātes kritērijiem dažādos ārstniecības profilos, izstrāde un

ieviešana. Veselības tīklu attīstības vadlīniju un kvalitātes nodrošināšanas sistēmas ietvaros paredzēts realizēt šādus galvenos pasākumus:

- 1) veselības aprūpes tīkla attīstības plānošana, tai skaitā veselības pakalpojumu pieejamības un infrastruktūras nodrošināšana, pacientu plūsmas plānošanas, veselības veicināšanas pasākumu plānošana, veselības aprūpes līmeņa izvēles kritēriji un veselības aprūpes klīniskās vadlīnijas;
- 2) nepieciešamās informācijas sistēmas identificēšana, paredzot risinājumu efektīvai informācijas apmaiņai starp veselības aprūpes līmeņiem un informācijas (datu) uzkrāšanai, analizēšanai, kvalitātes nodrošināšana;
- 3) veselības aprūpes cilvēkresursu attīstības plānošana, kas ietver arī cilvēkresursu apmācības un piesaistes reģioniem plānojumu, t.sk. darbam ar sociālās, teritoriālās atstumtības un nabadzības riskam pakļautajām iedzīvotāju grupām, atbilstoši veselības tīklu attīstībai. Pasākuma ietvaros tiks nodrošināta koordinēta multisektorāla sadarbība deinstitutionalizācijas un sociālās iekļaušanas kontekstā.

(962) **9.2.3.SAM indikatīvā mērķa grupa:** Nacionālais veselības dienests, Veselības inspekcija, Slimību profilakses un kontroles centrs, ārstniecības iestādes, pašvaldības.

(963) **9.2.3.SAM indikatīvie finansējuma saņēmēji:** Nacionālais veselības dienests.

(964) **9.2.3.SAM projektu atlase:** skat. pielikumu "Projektu atlase".

(965) **9.2.4.SAM indikatīvās atbalstāmās darbības:** veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumu īstenošana prioritāro (sirds un asinsvadu, onkoloģijas, perinatālā un neonatālā perioda aprūpe un garīgā veselība) veselības jomu ietvaros, jo īpaši nabadzības un sociālās atstumtības riskam pakļautajiem iedzīvotājiem (trūcīgās personas, bērni, personas ar invaliditāti, vecāka gadagājuma cilvēki ¹⁶² u.c.), tai skaitā organizēti slimību profilakses pasākumi un informatīvie pasākumi par slimību profilakses un veselīga dzīvesveida nozīmi veselības saglabāšanā, veselības veicināšanas koordinatoru un atbildīgo amatpersonu apmācības, interešu grupu nodarbību organizēšana, jauniešu izglītošana līdzaudžu programmās par veselīga dzīvesveida paradumiem, dalība interaktīvās izglītojošās nodarbībās, konkrētu rīcību vai iespēju popularizējošu pasākumu organizēšana pašvaldībās, pētījumu veikšana u.c.

(966) **9.2.4.SAM indikatīvā mērķa grupa:** Latvijas iedzīvotāji, jo īpaši teritoriālās sociālās atstumtības un nabadzības riskam pakļautās iedzīvotāju grupas (teritoriālās atstumtības riskam pakļautie – iedzīvotāji, kuri dzīvo apdzīvotās vietās ar zemu iedzīvotāju blīvumu; trūcīgie un maznodrošinātie iedzīvotāji; bezdarbnieki; personas ar invaliditāti; iedzīvotāji, kas vecāki par 54 gadiem; bērni).

(967) **9.2.4.SAM indikatīvie finansējuma saņēmēji:** valsts pārvaldes iestādes, biedrības un nodibinājumi, ārstniecības iestādes, pašvaldības, saimnieciskās darbības veicēji.

(968) **9.2.4.SAM ietekme uz HP "Vienlīdzīgas iespējas": tieša pozitīva.** Tiks nodrošināta slimību profilakses, konsultēšana nelabvēlīgākā situācijā esošām iedzīvotāju grupām – personas ar invaliditāti, trūcīgās personas, vecāka gadagājuma cilvēki u.c. sociālās atstumtības un nabadzības riskam pakļautās personas; pasākumi, kas vērsti uz atšķirību mazināšanu sievietes un vīriešu paredzamajā mūža ilgumā; sabiedrībā valdošo stereotipu un priekšstatu maiņas pasākumi par sievietes un vīrieša lomām un tām atbilstošu uzvedību attiecībā uz rūpēm par savu veselību un dzīvesveidu, īpaši izdalot vīriešus kā mērķa grupu.

(969) **9.2.4.SAM projektu atlase:** skat. pielikumu "Projektu atlase".

(970) **9.2.5.SAM indikatīvās atbalstāmās darbības:** Atbalsts ārstniecības personu (ģimenes ārstu, speciālistu, māsu u.c.) un farmaceitiskās aprūpes pakalpojumu sniedzēju piesaistīšanai darbam ārpus Rīgas: reģionālo komandējumu apmaksu segšana, pārcelšanās pabalsti, apmācības u.c.

(971) **9.2.5.SAM indikatīvā mērķa grupa:** Ārstniecības un ārstniecības atbalsta personas un farmaceitiskās aprūpes pakalpojumu sniedzēji.

¹⁶² Pensijas vecuma cilvēki

- (972) **9.2.5. SAM indikatīvie finansējuma saņēmēji:** pašvaldības, ārstniecības iestādes, valsts pārvaldes iestādes.
- (973) **9.2.5.SAM projektu atlase:** skat. pielikumu "Projektu atlase".
- (974) **9.2.6.SAM indikatīvās atbalstāmās darbības:** kvalifikācijas celšanas apmācību programmu izstrāde un ieviešana, ieskaitot specifisku prasmju pilnveidošanai, kas saistīta ar nepieciešamajām zināšanām un prasmēm četru prioritāro tīklu ieviešanai, tai skaitā, piemēram, ārstniecības un ārstniecības atbalsta personām, sociālā darba speciālistiem (prasmēm sociālā pakalpojuma sniegšanas ietvaros identificēt nepieciešamību piesaistīt ārstniecības personālu) u.c. ., Veselības un sociālās jomas cilvēkresursu apmācību saturā tiks integrēti vienlīdzīgu iespēju jautājumi - neatkarīgi no dzimuma, vecuma, invaliditātes, etniskās piederības un citiem diskriminācijas veidiem
- (975) **9.2.6. SAM indikatīvā mērķa grupa:** ārstniecības un ārstniecības atbalsta personāls, sociālā darba speciālisti un farmaceitiskās aprūpes pakalpojumu sniedzēji.
- (976) **9.2.6.SAM indikatīvie finansējuma saņēmēji:** VM.
- (977) **9.2.6.SAM projektu atlase:** skat. pielikumu "Projektu atlase".

Tabula Nr. 2.9.12. (5)

ESF specifiskie iznākuma rādītāji

ID	Rādītājs	Mērvienība	Finansējums avots	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
i.9.2.1.a	Sociālā darba speciālistu, kuri piedalījušies supervīzijās un pilnveidojuši savu profesionālo kompetenci, skaits	Dalībnieki	ESF	2 000	Projektu dati	Reizi gadā
i.9.2.1.b	Speciālistu skaits, kas piedalījušies apmācībās bērnu tiesību aizsardzības jomā	Dalībnieki	ESF	5 825	Projektu dati	Reizi gadā
i.9.2.2.a	Personu ar garīga rakstura traucējumiem skaits, kas saņem ESF atbalstītos sociālās aprūpes pakalpojumus dzīvesvietā	Personas	ESF	2 100	Projektu dati	Reizi gadā
i.9.2.2.b	Bērnu ar funkcionāliem traucējumiem skaits, kas saņem ESF atbalstītus sociālos pakalpojumus	Personas	ESF	3 400	Projektu dati	Reizi gadā

ID	Rādītājs	Mērvienība	Finansējums avots	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
i.9.2.2.c	Pieaugušo personu ar garīga rakstura traucējumiem skaits, kuriem ar ESF atbalstu veikts individuālo vajadzību izvērtējums	Personas	ESF	2 100	Projektu dati	Reizi gadā
i.9.2.2.d	Bērnu aprūpes iestādēs esošo bērnu skaits, kuriem veikts individuālo vajadzību izvērtējums	Personas	ESF	1 760	Projektu dati	Reizi gadā
i.9.2.2.e	Slēgšanai atbilstīgo ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūciju/filiāļu skaits	Institūciju/filiāļu skaits	ESF	3	Projektu dati	Vienu reizi plānošanas periodā- uz 31.12.2016.
i.9.2.3.a	Attīstībai un ieviešanai atbilstīgo veselības tīklu attīstības vadlīniju skaits	Vadlīniju skaits	ESF	4	Projektu dati	Reizi gadā
i.9.2.3.b	Stacionāro ārstniecības iestāžu, kuras nodrošina neatliekamās medicīniskās palīdzības sniegšanu, skaits, kuras atbalstītas kvalitātes sistēmas un veselības tīklu attīstības vadlīniju izstrādāšanai un ieviešanai	Iestāžu skaits	ESF	21	Projektu dati	Reizi gadā
i.9.2.4.a	Iedzīvotāju skaits, kas iekļaujas 6 mērķa grupās (sk. DP 966.rindkopu), un kas piedalījušies ESF slimību profilakses pasākumos	Personu skaits	ESF	100 000	Projektu dati	Reizi gadā

ID	Rādītājs	Mērvienība	Finansējums avots	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
i.9.2.4.b	Iedzīvotāju skaits, kas iekļaujas 6 mērķa grupās (sk. DP 966.rindkopu), un kas piedalījušies ESF veselības veicināšanas pasākumos	Personu skaits	ESF	500 000	Projektu dati	Reizi gadā
i.9.2.5.a	Reģioniem piesaistīto ārstniecības personu skaits, kuras saņēmušas atbalstu, lai veicinātu to piesaisti darbam teritoriālajās vienībās ārpus Rīgas	Personu skaits	ESF	1 420 ¹⁶³	Projektu dati	Reizi gadā
i.9.2.6.a	Veselības un sociālās aprūpes jomā strādājošās personas, kuras saņēmušas ESF atbalstītās apmācības veselības jomā	Dalībnieku skaits	ESF	82 685	Projektu dati	Reizi gadā

(978) **9.3.ieguldījumu prioritāte:** Investējot veselības aprūpes un sociālajā infrastruktūrā, kas sniedz ieguldījumu valsts, reģionālajā un vietējā attīstībā, mazinot atšķirības veselības stāvokļa ziņā un veicinot sociālo iekļaušanu ar sociālo, kultūras un atpūtas pakalpojumu uzlabotas pieejamības palīdzību, un veicinot pāreju no institucionāliem uz pašvaldību pakalpojumiem.

(979) **9.3.1.SAM: attīstīt pakalpojumu infrastruktūru bērnu aprūpei ģimeniskā vidē un personu ar invaliditāti neatkarīgai dzīvei un integrācijai sabiedrībā.**

(980) Viens no veidiem, kā palīdzēt jauniešiem pēc ārpusģimenes aprūpes apgūt patstāvīgai dzīvei nepieciešamās iemaņas, ir izveidot bērnu aprūpes iestādēs dzīvojošiem jauniešiem “jauniešu mājas”. Tajās pusaudzim dota iespēja apgūt zināšanas un prasmes, kas ir būtiskas sekmīgai patstāvīgas dzīves uzsākšanai un pilnvērtīgai integrācijai sabiedrībā pēc pilngadības sasniegšanas. Tas vienlaikus arī samazina potenciālo risku jauniešiem turpmāk kļūt par sociālo dienestu klientiem, jo viņi ir apguvuši prasmes patstāvīgai dzīvei.

(981) Ar savstarpēji papildinošu ESF un ERAF atbalstu tiks atbalstīts deinstitutionalizācijas process, tai skaitā izveidojot SOS Bērnu ciematiem līdzīgu pakalpojumu, nodrošinot ārpusģimenes aprūpē esošiem bērniem ģimeniskai videi pietuvinātu pakalpojumu (vienā grupā uzturoties ne vairāk kā 8 bērniem) ārpus institūcijas vai kādas citas pašvaldības iestādes (integrējot sabiedriskā vidē).

¹⁶³ Rādītājs var tikt precizēts atbilstoši pamatnostādnēs „Cilvēkresursu attīstība veselības aprūpē 2015.-2020.gadam” noteiktajam

- (982) Lai nodrošinātu personu ar garīga rakstura traucējumiem pāreju no ilgstošas aprūpes institūcijām uz dzīvi sabiedrībā, tiks veikti ieguldījumi sociālajā infrastruktūrā pašvaldībās, radot iespēju sniegt institūcijām alternatīvus sociālās aprūpes un rehabilitācijas pakalpojumus. Rezultātā personām ar garīga rakstura traucējumiem, kas atstājušas VSAC, tiks nodrošināta dzīvesvieta un atbalsta pakalpojumi pašvaldībā, kā arī tiks samazināts risks nonākt VSAC nepietiekama atbalsta pašvaldībā dēļ.
- (983) Lai palielinātu personu ar funkcionāliem traucējumiem pašaprūpes spējas, uzlabotu komunikāciju un atvieglotu mācību procesu, tiks izveidota funkcionēšanas novērtēšanas sistēma un asistīvo tehnoloģiju (tehnisko palīgīdzekļu) apmaiņas fonds izglītības iestādēm. Ieguldījumi sociālajā infrastruktūrā (pašvaldību dienas centros) atbalstīs to ģimeņu sociālo iekļaušanu, kurās ir bērni ar funkcionāliem traucējumiem, palielinās bērnu vecāku iesaistīšanos darba tirgū un mazinās ģimeņu sociālās atstumtības risku.
- (984) 9.3.1.SAM tiks īstenots sinerģijā ar 9.2.2.SAM, kura ietvaros ar ESF atbalstu tiks izstrādāti deinstitutionalizācijas plāni. Izvērtējot klientu individuālās vajadzības, esošo sabiedrībā balstītu pakalpojumu nodrošinājumu un aprūpes institūciju pārveides iespējas, plāns paredzēs rīcības un arī nepieciešamos ieguldījumus pakalpojumu infrastruktūras attīstībai reģiona ietvaros. Savukārt sinerģijā ar ESF līdzfinansēto 9.1.4.SAM tiks iekārtotas telpas un iegādāts aprīkojums tehnisko palīgīdzekļu apmaiņas fonda un funkcionēšanas novērtēšanas laboratorijas izveidei.

Tabula Nr. 2.9.13. (3)

ERAF specifiskais rezultāta rādītāji

ID	Rādītājs	Mērvienība	Sākotnējā vērtība	Sākotnējā vērtības gads	Plānotā vērtība (2022. gadā)	Datu avots	Ziņošanas biežums
r.9.3.1.a	Palielināts personu ar garīga rakstura traucējumiem īpatsvars, kas dzīvo ārpus institūcijas un kam pieejami sabiedrībā balstīti pakalpojumi	%	20	2012	26–45	LM dati	Reizi gadā

- (985) **9.3.2.SAM: uzlabot kvalitatīvu veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību, jo īpaši sociālās, teritoriālās atstumtības un nabadzības riskam pakļautajiem iedzīvotājiem, attīstot veselības aprūpes infrastruktūru**¹⁶⁴
- (986) SAM īstenošana ļaus nodrošināt kvalitatīvu veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību prioritārajās (sirds un asinsvadu, onkoloģijas, perinatālā un neonatālā perioda un garīgās veselības) veselības jomās, attīstot veselības aprūpē tehnisko nodrošinājumu un izveidojot infrastruktūru kvalitātes nodrošināšanas sistēmas ieviešanai. Veselības aprūpes pakalpojumu kvalitātes uzlabošana, attīstot veselības aprūpes infrastruktūru, SAM ietvaros notiks ciešā sasaistē ar 9.2.3.SAM, kura ietvaros izstrādātās prioritāro veselības jomu veselības tīklu attīstības vadlīnijas noteiks katra aprūpes līmeņa kompetences un nepieciešamo tehnisko nodrošinājumu, tai skaitā atrunājot nosacījumus pakalpojumu pieejamības paaugstināšanai sociālās atstumtības un nabadzības riska grupām, un nosakot kritērijus un principus veselības

¹⁶⁴ Atbilstoši SAM 9.2.3. ietvaros izstrādātajām veselības tīklu attīstības vadlīnijām tiks izvērtēta nepieciešamība veikt attiecīgus grozījumus Darbības programmā.

aprūpes infrastruktūras attīstībai un izvietojumam (kartējums). Vienlaicīgi 9.2.3.SAM ietvaros izstrādātais kartējums¹⁶⁵ nodrošinās izvietojuma ietvaru veselības attīstības tīkliem, nodrošinot ERAF un ESF SAM sasaisti prioritāro (sirds un asinsvadu, onkoloģijas, perinatālā un neonatālā perioda un garīgās veselības) veselības jomu ietvaros. 9.2.3.SAM, 9.2.4.SAM, 9.2.5.SAM un 9.2.6.SAM ietvaros pakalpojumu pieejamība ir cieši saistīta ar teritoriālo aspektu, kas tiks izmantots prioritāro veselības jomu veselības attīstības tīklu detalizētā izstrādē, lai nodrošinātu, ka veselības pakalpojumi vienlīdz kvalitatīvi tiek nodrošināti gan iedzīvotājiem pilsētās, gan lauku teritorijās, kā arī sociālās atstumtības un nabadzības riskam pakļautajām grupām, paredzot efektīvu un ilgtspējīgu sistēmu, kādā tiek nodrošināta attiecīgā līmeņa pakalpojumi pacienta dzīvesvietas tuvumā vai uzlabota pacientu piekļūšana augstākas specializācijas pakalpojumam no dzīvesvietas attālāk esošās iestādēs. Rezultātā tiks nodrošināta kvalitatīvu veselības aprūpes pakalpojumu pieejamība, t.sk. nabadzības un sociālās atstumtības riskam pakļauto iedzīvotāju grupām.

Tabula Nr. 2.9.14. (3)

ERAF specifiskie rezultāta rādītāji

ID	Rādītājs	Mērvienība	Sākotnējā vērtība	Sākotnējās vērtības gads	Plānotā vērtība (2022. gadā)	Datu avots	Ziņošanas biežums
r.9.3.2.a	Ambulatoro apmeklējumu relatīvā atšķirība starp iedzīvotājiem novadu teritorijās un lielajās pilsētās	Apmeklējumu skaits	3,9	2012	2,5 – 2,8	SPKC	Reizi gadā

Ieguldījumu prioritātes apraksts un indikatīvās atbalstāmās darbības

- (987) **Sociālā aprūpe:** 2012. gada beigās darbojās 40 valsts, pašvaldību un citu organizāciju bērnu sociālās aprūpes centri, un tajos uzturējās 1793 ārpusģimenes aprūpē esoši bērni, no tiem 364 bērni vecumā līdz 3 gadiem¹⁶⁶.
- (988) Plānoti ieguldījumi sociālajā infrastruktūrā pašvaldībās, kas nodrošina bērnu un personu ar garīga rakstura traucējumiem pāreju no ilgstošas aprūpes institūcijām uz dzīvi sabiedrībā. Vienlaikus tiks izveidota funkcionēšanas novērtēšanas sistēma un asistīvo tehnoloģiju (tehnisko palīg līdzekļu) apmaiņas fonds izglītības iestādēm, lai palielinātu personu ar funkcionāliem traucējumiem pašaprūpes spējas, uzlabotu komunikāciju un atvieglotu mācību procesu.
- (989) **Veselības aprūpe:** Analizējot statistikas rādītājus¹⁶⁷, var secināt, ka līdz šim veiktās veselības nozares reformas (tai skaitā izmantojot KP fondu investīcijas) uzlaboja sabiedrības veselības stāvokli, piemēram, standartizētie mirstības rādītāji uz 100 000 iedzīvotāju kopš 2008. gada ir samazinājušies (tai skaitā, no galvenajiem nāves cēloņiem – sirds un asinsvadu slimībām, ļaundabīgiem audzējiem, ārējiem nāves cēloņiem), neraugoties uz to, ka ekonomikas krīzes laikā tika samazināts valsts finansējums veselības nozarei. Veiktās reformas nodrošināja veselības nozares finansējuma restrukturizāciju pa aprūpes līmeņiem un ārstniecības iestādēm,

¹⁶⁵ Kartējumu plānots izstrādāt vēlākais līdz 2016.gada 1.janvārim.

¹⁶⁶ LM dati, Pārskati par ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu sniegšanu 2012. gadā, <http://www.lm.gov.lv/text/2486>

¹⁶⁷ Atbilstoši SPKC datiem kopš 2006. gada mirstība no galvenajiem nāves cēloņiem (sirds un asinsvadu slimības, ļaundabīgie audzēji, mirstība no ārējiem un citiem cēloņiem) uz 100 000 iedzīvotājiem ir samazinājusies

savukārt ieguldījumi infrastruktūrā un cilvēkresursu attīstībā palīdzēja saglabāt pakalpojumu pieejamību un paaugstināt to kvalitāti. SAM ietvaros ir plānots turpināt uzsākto veselības nozares reformu ieviešanu un nodrošināt pēctecību, paaugstinot veselības nozares efektivitāti un produktivitāti.

- (990) Atbalsta ietvaros uzlabosies veselības aprūpes pakalpojumu kvalitāte, tiks uzlabota slimību savlaicīgas diagnostikas un ārstniecības pakalpojumu pieejamība, kā arī stiprināta ambulatorā (t.sk. primārā) un stacionārā aprūpe. Uzlabojoties kvalitatīvu veselības aprūpes pakalpojumu pieejamībai, samazināsies iedzīvotāju saslimstība, invaliditāte un priekšlaicīga mirstība, tai skaitā īpaši pievēršot uzmanību pakalpojumu pieejamības paaugstināšanai (tajā skaitā akcentējot vides pieejamības problēmu risināšanu) personām ar invaliditāti, lauku iedzīvotājiem, senioriem un citiem sociālās atstumtības un nabadzības riskam pakļauto grupu pārstāvjiem.
- (991) Prioritārajās (sirds un asinsvadu, onkoloģijas, perinatālā un neonatālā perioda un garīgās veselības) veselības jomās, plānojot investīcijas atbilstoši veselības nozares vajadzību analīzei, tiks nodrošināta līdzšinējo investīciju pēctecība (tajā skaitā atbalstīta pāreja no stacionāriem uz ambulatoriem pakalpojumiem) un ilgtspēja. Papildus pakalpojumu stiprināšanai reģionālajās slimnīcās jāatbalsta arī vietējo stacionāro un ambulatoro pakalpojumu pieejamības un kvalitātes uzlabošanu, ievērojot izmaksu efektivitātes aspektu, tādējādi nodrošinot savlaicīgi pieejamus un kvalitatīvus pakalpojumus iedzīvotājiem visā Latvijas teritorijā, it īpaši sociālās un teritoriālās atstumtības un nabadzības riskam pakļautajām grupām.
- (992) **9.3.1.SAM indikatīvās atbalstāmās darbības:** ieguldījumi sociālajā infrastruktūrā sabiedrībā balstītu pakalpojumu sniegšanai personām ar garīga rakstura traucējumiem – dienas centru, dienas aprūpes centru, grupu dzīvokļu, mājokļu, specializēto darbnīcu izveide, labiekārtošana; sabiedrībā balstītu sociālās rehabilitācijas pakalpojumu infrastruktūras izveide bērniem ar funkcionāliem traucējumiem; “jauniešu māju” izveide un ģimeniskai videi pietuvinātu aprūpes pakalpojumu sniedzēju izveide ārpusģimenes aprūpē esošiem bērniem (līdz astoņiem bērniem grupā) ārpus institūcijas; funkcionēšanas novērtēšanas laboratorijas un asistīvo tehnoloģiju (tehnisko palīgīdzekļu) apmaiņas fonda izveide. Minētās darbības tiks īstenotas sadarbībā ar pašvaldībām un biedrībām un nodibinājumiem kā pakalpojumu sniedzējiem.
- (993) **9.3.1.SAM indikatīvā mērķa grupa:** ārpusģimenes aprūpē esošie bērni un jaunieši, pilngadīgas personas ar garīga rakstura traucējumiem, kas saņem pakalpojumus ilgstošas sociālās aprūpes institūcijās vai kurām ir risks nokļūt institucionālā aprūpē, personas ar invaliditāti, personas ar prognozējamu invaliditāti, ģimenes, kurās ir bērns ar funkcionāliem traucējumiem.
- (994) **9.3.1.SAM indikatīvie finansējuma saņēmēji:** plānošanas reģioni, pašvaldības; valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību “Nacionālais rehabilitācijas centrs “Vaivari””. 15 300 000 EUR indikatīvi plānots novirzīt nacionālas nozīmes attīstības centru integrētai pilsētvides attīstībai atbilstoši ERAF Regulas 7. pantam.
- (995) **9.3.1.SAM ietekme uz HP “Vienlīdzīgas iespējas”:** tieša pozitīva. Darbības HP ieviešanai: ieguldījumi sociālajā infrastruktūrā pašvaldībās, “jauniešu māju” izveide, ģimeniskai videi pietuvinātu aprūpes pakalpojumu sniedzēju izveide ārpusģimenes aprūpē esošiem bērniem (līdz astoņiem bērniem grupā) ārpus institūcijas, funkcionēšanas novērtēšanas laboratorijas, asistīvo palīgīdzekļu apmaiņas fonda izveide, vides un informācijas pieejamības nodrošināšanas pasākumi personām ar redzes, dzirdes, kustību un garīga rakstura traucējumiem, vides pieejamības ekspertu konsultācijas.
- (996) **9.3.1.SAM projektu atlase:** skat. pielikumu “Projektu atlase”.
- (997) **9.3.2.SAM indikatīvās atbalstāmās darbības:** prioritāro (sirds un asinsvadu, onkoloģijas, perinatālā un neonatālā perioda aprūpe un garīgā veselība) veselības aprūpes jomu ietvaros ārstniecības iestāžu tehniskā nodrošinājuma uzlabošana (t.sk. telpu attīstība un aprikošana) visos aprūpes līmeņos ieskaitot pakalpojumu kvalitātes sistēmas ieviešanu.

- (998) **9.3.2.SAM indikatīvā mērķa grupa:** ārstniecības iestādes
- (999) **9.3.2.SAM indikatīvie finansējuma saņēmēji:** ārstniecības iestādes, Nacionālais veselības dienests.
- (1000) **9.3.2.SAM ietekme uz HP „Vienlīdzīgas iespējas”:** tieša pozitīva. Darbības HP ieviešanai: tiks veikti ieguldījumi veselības aprūpes infrastruktūrā, vides un informācijas pieejamības nodrošināšanas pasākumos personām ar redzes, dzirdes, kustību un garīga rakstura traucējumiem; tiks nodrošinātas vides pieejamības ekspertu konsultācijas.
- (1001) **9.3.2.SAM projektu atlase:** skat. pielikumu “Projektu atlase”.

Tabula Nr. 2.9.15. (5)

ERAF specifiskie iznākuma rādītāji

ID	Rādītājs	Mērvienība	Finansējums avots	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
i.9.3.1.a	Izveidoto un/ vai labiekārtoto vietu skaits bērnu aprūpei ģimeniskā vidē	Vietu skaits	ERAF	654	Projektu dati	Reizi gadā
i.9.3.1.b	Izveidoto un/vai labiekārtoto vietu skaits sabiedrībā balstītu pakalpojumu sniegšanai personām ar garīga rakstura traucējumiem	Vietu skaits	ERAF	2 100	Projektu dati	Reizi gadā
i.9.3.2.a	Uzlaboto ārstniecības iestāžu skaits, kurās attīstīta infrastruktūra veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanai	Ārstniecības iestāžu skaits	ERAF	775 ¹⁶⁸	Projektu dati	Reizi gadā
i.9.3.2.b (CO36)	Iedzīvotāju skaits, kuriem ir pieejami uzlaboti veselības aprūpes pakalpojumi	Cilvēku skaits	ERAF	2 023 825	Projektu dati	Reizi gadā

¹⁶⁸ Atbilstoši SAM 9.2.3.iетvaros izstrādātajām veselības tīklu attīstības vadlīnijām un kartējumam tiks izvērtēta nepieciešamība veikt attiecīgus grozījumus Darbības programmā.

Tabula Nr. 2.9.16. (6)

Prioritārā virziena snieguma ietvars

Indikatora tips	ID. Rādītāja nosaukums	Definīcija	Mērvienība	Fonds	Reģiona kategorija	Starpposma vērtība 2018. gadā	Mērķa vērtība			Datu avots	Rādītāja nozīmīguma apraksts
							Siev.	Vīr.	Kopā		
Finanšu rādītājs	(F16) Finanšu rādītājs 9.PV (ESF)		EUR	ESF	Mazāk attīstītie reģioni	86 060 737			264 895 004	Sertifikācijas iestādes uzskaites sistēma	
Finanšu rādītājs	(F17) Finanšu rādītājs 9.PV (ESF)		EUR	ERAF	Mazāk attīstītie reģioni	53 957 741			227 502 880	Sertifikācijas iestādes uzskaites sistēma	
Iznākuma rādītājs	i.9.1.1.ak Bezdarbnieki, tostarp ilgstošie bezdarbnieki (dalībnieki) (CO01)	Kopējais	Dalībnieki	ESF	Mazāk attīstītie reģioni	12 500			25 000	Projektu dati	Iznākuma rādītājs iekļauj SAM 9.1.1. plānotās investīcijas, kas veido 33,7% no 9.prioritārajam virzienam plānotā kopējā finansējuma ESF atbalsta ietvaros
Iznākuma rādītājs	i.9.2.2.a Personu ar garīga rakstura traucējumiem skaits, kas saņem ESF atbalstītos sociālās aprūpes pakalpojumus dzīvesvietā (personu skaits)	Personu ar garīga rakstura traucējumiem, kas ir saņēmušas no valsts budžeta finansētu pakalpojumu ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā, un ir pārcēlušās uz dzīvi pašvaldībā un saņem individuālajām vajadzībām atbilstošus sociālos pakalpojumus dzīvesvietā ar ESF	Personas	ESF	Mazāk attīstītie reģioni	850			2 100	Projektu dati	Iznākuma rādītājs iekļauj daļu no SAM 9.2.2. plānotajām investīcijām, kas veido 9,20% no 9.prioritārajam virzienam plānotā kopēja finansējuma ESF atbalsta ietvaros

Indikatora tips	ID. Rādītāja nosaukums	Definīcija	Mērvienība	Fonds	Reģiona kategorija	Starpposma vērtība 2018. gadā	Mērķa vērtība			Datu avots	Rādītāja nozīmīguma apraksts
							Siev.	Vīr.	Kopā		
		atbalstu, un personu ar garīga rakstura traucējumiem, kurām ir indikācijas valsts finansēta pakalpojuma ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā saņemšanai, bet kuras turpina dzīvot pašvaldībā un saņemt ESF līdzfinansētus sociālos pakalpojumus dzīvesvietā, skaits									
Iznākuma rādītājs	i.9.2.4.a Iedzīvotāju skaits, kas iekļaujas 6 mērķa grupās (sk. DP 966.rindkopu), un kas piedalījušies ESF slimību profilakses pasākumos	Iedzīvotāju skaits, kas iekļaujas 6 mērķa grupās (sk. DP 966.rindkopu), un kas piedalījušies ESF slimību profilakses pasākumos	Iedzīvotāji	ESF	Mazāk attīstītie reģioni	20 000			100 000	Projektu dati	Iznākuma rādītājs iekļauj SAM 9.2.4. plānotās investīcijas, kas veido 21,01% no 9.prioritārajam virzienam plānotā kopēja finansējuma ESF atbalsta ietvaros
Iznākuma rādītājs	i.9.3.2.a Uzlaboto ārstniecības iestāžu skaits, kurās attīstīta infrastruktūra veselības aprūpes	Ārstniecības iestāžu skaits, kuras saņēmušas atbalstu. specifiskā atbalsta mērķa ietvaros.	Ārstniecības iestādes	ERAF	Mazāk attīstītie reģioni	0			775	Projektu dati	Iznākuma rādītājs atbilst 78,67% no kopēja finansējuma 9. Prioritārajam virzienam ERAF atbalsta ietvaros

Indikatora tips	ID. Rādītāja nosaukums	Definīcija	Mērvienība	Fonds	Reģiona kategorija	Starpposma vērtība 2018. gadā	Mērķa vērtība			Datu avots	Rādītāja nozīmīguma apraksts
							Siev.	Vīr.	Kopā		
	pakalpojumu sniegšanai										
Galvenais īstenošanas posms	9.3.2.a Noslēgtie līgumi ar finansējuma saņēmēju % no kopējā SAM finansējuma (S932)	Noslēgtie līgumi ar finansējuma saņēmēju % no kopējā SAM finansējuma	%	ERAF	Mazāk attīstītie reģioni	30				Projektu dati	

Tabula Nr. 2.9.17. (7–12)

ERAF: Mazāk attīstītie reģioni											
Intervences kategorijas		Finansējuma veids		Teritorija		Teritoriālie sasniegšanas mehānismi		ESF sekundāras tēmas (tikai ESF)		Tematiskie mērķi	
Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR
53	152 136 253	1	193 377 447	1	129 583 574	7	178 077 447	N/A	N/A	9	193 377 447
55	41 241 194			2	35 307 083	1	15 300 000				
				3	28 486 790						

Tabula Nr. 2.9.18. (7–12)

ESF: Mazāk attīstītie reģioni											
Intervences kategorijas		Finansējuma veids		Teritorija		Teritoriālie sasniegšanas mehānismi		ESF sekundāras tēmas (tikai ESF)		Tematiskie mērķi	
Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR
109	92 040 832	1	225 160 750	7	225 160 750	7	225 160 750	8	225 160 750	9	225 160 750
112	133 119 918										

ESF specifiskie noteikumi (kur piemērojams)

Starptautiskā sadarbība

- (1002) Lai veicinātu informācijas un pieredzes apmaiņu, labās prakses un metožu pārņemšanu, kā arī sekmētu kopīgu risinājumu izstrādi un īstenošanu, atbalsts ESF starptautiskajai sadarbībai tiks sniegts prioritāro virzienu “Mazo un vidējo komersantu konkurētspēja”, “Nodarbinātība un darbaspēka mobilitāte”, “Sociālā iekļaušana un nabadzības apkarošana” un “Izglītība, prasmes un mūžizglītība” ietvaros, atbilstoši elastīgajai pieejai (*flexible approach*), paredzot, ka darbības tiek integrētas SAM DP ietvaros.
- (1003) Starptautiskā sadarbība nodrošina plašas iespējas salīdzināšanai, rezultātu un ideju izvērtēšanai, vienotu standartu un normu noteikšanai, ekspertu piesaistei. Pieredzes apmaiņa, praktisko pieeju pārņemšana un integrēšana var sekmēt inovatīvu darbību izstrādi un īstenošanu. Kā arī starptautiskās sadarbības īstenošana stiprina un paaugstina iesaistīto institūciju un organizāciju kapacitāti sadarbības īstenošanā un kopīgu risinājumu formulēšanā.
- (1004) Starptautiskās sadarbības izmaksas tiks noteiktas kā attiecināmas, jo īpaši izmaksas saistībā ar informācijas, pieredzes, rezultātu un labās prakses apmaiņu, kā arī papildu metožu attīstību un koordinētu vai kopīgu darbību. Atsevišķi ESF līdzekļi starptautiskajai sadarbībai nav iezīmēti, bet izmaksas, kas attiecas uz iepriekš minēto atbalstu starptautiskajai sadarbībai, tiks apstiprinātas līdz ar attiecīgo projektu īstenošanu, ja šādu līdzekļu nepieciešamība projektā tiks pietiekami pamatota. Lai novērstu dubultā finansējuma risku, ESF projekta īstenošanā būs jāaplūcina, ka konkrētās darbības nav tikušas vai netiek finansētas no citiem ES politiku instrumentiem un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības.
- (1005) Starptautiskajai sadarbībai nav plānota īpaša uzraudzības un vadības struktūra. Tās īstenošanā un koordinēšanā tiks iesaistītas atbildīgās iestādes, sociālie partneri, kā arī nozaru sadarbības partneri.
- (1006) Lai veicinātu Baltijas jūras reģiona konkurētspējas paaugstināšanu, ilgtspējīgu attīstību un labklājības līmeņa celšanu reģionā, īpašs uzsvars paredzēts ESF starptautiskās sadarbības īstenošanai ESSBJR ietvaros. Papildinot citu ES politiku instrumentu ietvaros sniegto atbalstu, ESF līdzekļi sniegs ieguldījumu minētās stratēģijas sociālās dimensijas stiprināšanā, sociālās un ekonomiskās attīstības veicināšanā reģionā, īstenojot pasākumus prioritāro virzienu “Mazo un vidējo komersantu konkurētspēja”, “Nodarbinātība un darbaspēka mobilitāte”, “Sociālā iekļaušana un nabadzības apkarošana” un “Izglītība, prasmes un mūžizglītība” ietvaros.

Tabula Nr. 2.1.

Prioritārā virziena apraksts

Prioritārais virziens	Apraksts
MVK konkurētspēja	Starptautiskā sadarbība var tikt īstenota vienotu tiesībaizsardzības iestāžu darbinieku kvalifikācijas celšanas sistēmas izstrādes ietvaros, īstenojot vieslektoru seminārus un lekcijas mērķauditorijai, kā arī atbalstot stažēšanos citu ES dalībvalstu attiecīgajās institūcijās vai mācību centros. Starptautiskās sadarbības būtība ir vērsta uz jau esošo mehānismu adaptēšanu Latvijas situācijai, kā arī kopīgu risinājumu izstrādi, kuri ir izmantojami ne tikai Latvijā, bet arī citās dalībvalstīs, tādējādi mazinot risinājumu ieviešanas kopējās izmaksas.

Prioritārais virziens	Apraksts
Nodarbinātība un darbaspēka mobilitāte	Starptautiskā sadarbība ar mērķi veicināt nodarbinātību var tikt īstenota pieredzes apmaiņas atbalsta pasākumos, veicot starptautisku konferenču un semināru organizēšanu un dalību tajos, darba tirgus apsteidzošo pārkārtojumu sistēmas ieviešanai un darbaspēka mobilitātes veicināšanai, veicot citu valstu darba tirgus pārkārtojuma sistēmu un to organizatorisko modeļu izpēti un izvērtējumu.
Sociālā iekļaušana un nabadzības apkarošana	Starptautiskā sadarbība ar mērķi sekmēt sociālo iekļaušanu var tikt īstenota pieredzes apmaiņas pasākumos, dalība semināros, izzinot un pārņemot citu valstu pieredzi pakalpojumu nodrošināšanā, sociālā darba programmu (metodiku) izstrādei; deinstitucionalizācijas īstenošanā.
Izglītība, prasmes un mūžizglītība	Starptautiskā sadarbība profesionālās izglītības atbalstam var tikt īstenota profesionālās izglītības iestāžu kapacitātes stiprināšanai pieaugušo izglītībā, atbalstot stažēšanos ārvalstu institūcijās un uzņēmumos pieredzes apmaiņai; mācību prakses nodrošināšanai profesionālās izglītības iestāžu audzēkņiem, sniedzot iespēju mācību praksi īstenot arī ārvalstīs. Starptautiskā sadarbība augstākās izglītības atbalstam var tikt īstenota akadēmiskā un zinātniskā personāla mobilitātei, labās prakses pārņemšanai, īstenojot sadarbību ar ārvalstu zinātniskajām institūcijām, ārvalstu pasniedzēju piesaisti.

Sociālās inovācijas

- (1007) LM 2013. gada septembrī iesniedza projekta pieteikumu ES Nodarbinātības un sociālās solidaritātes programmai (PROGRESS 2007–2013), lai piesaistītu finansējumu projektam “Latvijas visaptverošas aktīvās novecošanās stratēģijas izveide iedzīvotāju darba mūža pagarināšanai un uzlabošanai” (*Latvia: Developing a Comprehensive Active Aging Strategy for Longer and Better Working Lives*). 2013. gada decembrī saņemts EK paziņojums, ka projekta pieteikums ir apstiprināts. Projekta mērķis ir izstrādāt uz pierādījumiem balstītu Latvijas aktīvās novecošanās stratēģiju, kura, ņemot vērā ievērojamās demogrāfiskās izmaiņas, veicinātu ilgāku un veselīgāku Latvijas iedzīvotāju darba mūžu. Projekta ietvaros izstrādātās rekomendācijas plānots īstenot 7.3.2.SAM ietvaros. Savukārt 9.2.2.SAM paredzēts pārbaudīt, vai individuālo budžetu ieviešana bērniem ar funkcionāliem traucējumiem ir dzīvotspējīga alternatīva, kas var aizvietot tradicionālo pakalpojumu sniegšanas modeli, palielināt klientu apmierinātību un dzīves kvalitāti un novērst jaunu klientu nonākšanu ilgstošās aprūpes institūcijās. Rezultāti tiks izmantoti ESF projektu īstenošanai 2014.–2020.gada plānošanas periodā, samazinot aprūpes institūcijās esošo klientu skaitu, atbalstot institūcijām alternatīvu pakalpojumu nodrošinājumu dzīvesvietā.
- (1008) RIS3 ir ekonomiskās attīstības stratēģija, kas paredz mērķtiecīgu pētniecības un inovāciju resursu fokusēšanu zināšanu jomās, kur valstij ir salīdzinošās priekšrocības vai arī eksistē aktīvi, uz kuru bāzes šādas priekšrocības var radīt. Viens no tās mērķiem ir inovāciju komercializācijas veicināšana (tostarp eko un sociālo inovāciju). Atbilstoši RIS3 3. prioritārā virziena “Mazo un vidējo komersantu konkurētspēja” SAM “Palielināt radošo industriju uzņēmumu konkurētspēju” ietvaros plānots sniegt atbalstu arī inovatīvu sociālu pakalpojumu izstrādei un attīstībai, tādējādi veicinot sociālās izmaiņas un sociālo problēmu risināšanu.

ESF izvēlētais 1.-7. tematiskais mērķis

- (1009) Attiecībā uz ESF ieguldījumu 1.-7. tematiskā mērķa sasniegšanā, Latvija nav izvēlējusies veikt ieguldījumus sekundārajos ESF tematiskajos mērķos, koncentrējot ESF atbalstu 8.-11. tematiskajam mērķim, tādējādi nodrošinot maksimālu atbalstu nodarbinātības veicināšanai un ieguldījumiem cilvēkresursu attīstībā.

2.10. Tehniskā palīdzība “ESF atbalsts KP fondu ieviešanai un vadībai”

(1010) 10.1.1.SAM: palielināt KP fondu izvērtēšanas kapacitāti.

- (1011) Ņemot vērā 2007.–2013. gada plānošanas perioda izvērtēšanas pieredzi, ir identificējami vairāki jautājumi, kurus nepieciešams risināt 2014.–2020. gada plānošanas perioda kontekstā. Neskatoties uz to, ka Latvija ir viena no dažām ES dalībvalstīm, kurās ir reglamentēts process izvērtējumu rekomendāciju ieviešanai, tā funkcionalitātei ir traucējusi zema izvērtējumu rekomendāciju kvalitāte. Zemās izvērtējumu rekomendāciju kvalitātes pamatā ir bijuši gan strukturāli (augsta darbinieku mainība), gan institucionāli (funkciju un amata pienākumu sadalījums) faktori, kas ir ierobežojis valsts pārvaldes iespējas specializēties izvērtēšanas uzdevumu formulēšanā un tehnisko specifikāciju izstrādē. Tāpat arī pakalpojuma sniedzēju specializēšanās trūkums ar KP saistītos jautājumos bieži veicinājis vispārīgu secinājumu un pārāk vienkāršotu rekomendāciju un piedāvāto risinājumu izteikšanu, kā rezultātā nav bijusi iespējama mācīšanās no pieļautajām kļūdām.
- (1012) Ne mazāk svarīga mācība no 2007.–2013. gada plānošanas perioda ir nepieciešamība sasaistīt izvērtēšanu ar uzraudzības un plānošanas ciklu. 2007.–2013. gada izvērtēšanas plāna laika grafiks un veiktie izvērtējumi ir nodrošinājuši ierobežotu pierādījumu bāzi, uz kuru pamata varētu tikt veidota 2014.–2020. gada darbības programma. Tādējādi ne visos gadījumos ir bijis iespējams uzskatāmi demonstrēt ieguldījumu sasniegumus sabiedrībai. Izrietoši no saistošā regulējuma un iepriekšējās pieredzes, 2014.–2020. gada plānošanas periodā daudz lielāku uzmanību plānots veltīt izvērtēšanas procesa papildinātībai ar pārējiem KP fondu ieguldījumu īstenošanas cikla posmiem (plānošanu, ieviešanu, uzraudzību).
- (1013) SAM ietvaros paredzēts sniegt atbalstu 2014.–2020. gada izvērtēšanas plāna ieviešanai, iekļaujot tajā arī nozaru politikas izvērtējumus, kas līdz šim tikuši veikti nesaistīti. Izvērtēšanas plāna īstenošanas ietvaros paredzēts veikt pārdomātus nozaru specifiskus izvērtējumus, vērtējot KP fondu ieguldījumus, vienlaikus sasniedzot augstāku izvērtējumu kvalitāti.
- (1014) Rezultātā tiek sagaidīts, ka palielināsies to izvērtējumu rekomendāciju īpatsvars, kuras tiek pilnībā ieviestas.

Tabula Nr. 2.10.1. (12)

ESF specifiskie rezultāta rādītāji

ID	Rādītājs	Mērvienība	Sākotnējā vērtība	Sākotnējās vērtības gads	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
r.10.1.1.a (RTP1)	Pilnībā ieviesto izvērtējumu rekomendāciju īpatsvars	%	80	2014	85	Rekomendāciju ieviešanas plāns (Vadošā iestāde)	Reizi divos gados
r.10.1.1.b (RTP2)	KP fondu vadībā, īstenošanā, izvērtēšanā un uzraudzībā iesaistīto personu skaits, kas paaugstinājušas savu kompetenci izvērtēšanas jomā attiecīgā	Personas	25	2014	40	Projektu dati	Reizi gadā

ID	Rādītājs	Mērvienība	Sākotnējā vērtība	Sākotnējās vērtības gads	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
	kalendārā gada laikā						

(1015) **10.1.2.SAM: paaugstināt informētību par KP fondiem, sniedzot atbalstu informācijas un komunikācijas pasākumiem**

- (1016) Lai nodrošinātu KP fondu 2014.–2020.gada plānošanas periodā izvirzīto mērķu sasniegšanu, nepieciešams nodrošināt uz konkrētu rezultātu orientētu un izmaksu ziņā maksimāli efektīvu informācijas un publicitātes pasākumu realizēšanu. Lai arī kopumā publicitāte par KP fondiem iepriekšējā plānošanas periodā noritējusi veiksmīgi, par ko liecina arī pētījumu dati (respondenti, kuri uzskata ka nav pietiekama informācija par KP fondiem 2007.g. – 35%, bet 2012.g. – 21,3 %), ir vairāki jautājumi, kas uzlabojami jaunā plānošanas perioda ietvaros.
- (1017) Būtiska ir kvalitatīvas un savlaicīgas informācijas nodrošināšana gan finansējuma saņēmējiem, gan KP fondu vadībā iesaistītajām institūcijām, gan sabiedrībai kopumā, turpmāk nodrošinot informāciju par KP fondiem iespēju robežās katrā pašvaldības teritorijā. 2007.–2013.gada plānošanas periodā tika veiktas vairākas strukturālas reformas attiecībā uz komunikācijas funkciju nodrošināšanu, būtiski samazinot iesaistīto cilvēkresursu skaitu KP fondu komunikācijas nodrošināšanā. Tādējādi netika pilnībā nodrošināta komunikācijas aktivitāšu sabalansēta plānošana (KP fondu komunikācija tika nodrošināta nevienlīdzīgi, atkarībā no iestādes, savukārt citos gadījumos KP fondu informatīvie pasākumi pārkļājās).
- (1018) Veicot ES fondu komunikācijas stratēģijas 2007.–2015. gadam izvērtējumu, tika identificēti vairāki trūkumi, kuri neļauj nodrošināt pilnīgu un izsekojamu informāciju par sasniegto progresu pārskata periodā. Pirmkārt, konstatēts mērķu un rezultātu sasaistes trūkums. Otrkārt, nav noteikts, kuri pasākumi un kuri izvirzītie rādītāji ir paredzēti attiecīgā mērķa sasniegšanai. Treškārt, stratēģijā ir noteikti iznākuma un ietekmes rādītāji, kuri ir nosaukti par rezultatīvajiem rādītājiem, bet iztrūkst sākotnēji noteiktu rezultātu rādītāju. Tādēļ nepieciešams nodrošināt kvalitatīvu Komunikācijas stratēģijas izstrādi, kurā jānosaka precīzi izmērāmi un salīdzināmi dati, rezultatīvo rādītāju plānošana jānodrošina gada ietvaros, tāpat jāpārskata stratēģijas mērķa grupas un to saikne ar plānotajiem rādītājiem.
- (1019) Stratēģiskie informācijas un publicitātes mērķi tiks definēti “KP fondu komunikācijas stratēģijā 2014.–2022.gadam”. Stratēģijas izstrādi paredzēts balstīt uz “2007.–2013.gada plānošanas perioda Eiropas Savienības fondu VSID prioritāšu, pasākumu un aktivitāšu ieviešanas efektivitātes ex-post komunikācijas pasākumu izvērtējamā” gūtajiem rezultātiem un EK rekomendācijām.
- (1020) Rezultātā tiks palielināta mērķauditoriju informētība par KP fondu finansējuma iegūšanas iespējām, fondu ieguldījumu un to pozitīvo ietekmi uz Latvijas tautsaimniecību kopumā.

Tabula Nr. 2.10.2. (12)

ESF specifiskie rezultāta rādītāji

ID	Rādītājs	Mērvienība	Sākotnējā vērtība	Sākotnējās vērtības gads	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
r.10.1.2.a (RTP3)	Sabiedrības vērtējums, ka Eiropas Savienības piešķirtie	%	79,5	2013	85	Pētījums “Sabiedrības informētība par ES	2018, 2022

ID	Rādītājs	Mērvienība	Sākotnējā vērtība	Sākotnējās vērtības gads	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
	līdzekļi pozitīvi ietekmē Latvijas tautsaimniecības un sabiedrības attīstību					fondu līdzekļu apguvi Latvijā”	
r.10.1.2 .b (RTP4)	Iedzīvotāju īpatsvars, kuri uzskata, ka informācija par ES fondiem ir pietiekamā apjomā	%	72,8	2013	75-80	Pētījums “Sa biedrības informētība par ES fondu līdzekļu apguvi Latvijā”	2018, 2022

Ieguldījumu prioritātes apraksts un indikatīvās atbalstāmās darbības

Izvērtējumi un pētījumi

- (1021) Lai nodrošinātu izmaksu un rezultātu ziņā maksimāli efektīvu un sekmīgu KP fondu ieviešanu 2014.–2020.gada plānošanas periodā un orientāciju uz rezultātiem, plānots veikt vairākus izvērtēšanas pasākumus, kas skar visu KP fondu ieviešanas sistēmu, prioritāro virzienu ieviešanu un ar to saistītās problēmas, stratēģiska rakstura izvērtējumus par nozaru politikām, to savstarpējo mijiedarbību, kā arī analizēt jautājumus, kas aktuāli KP fondu projektu ieviešanas periodā.
- (1022) Plašākas pierādījumu bāzes izveidei un kopējo noteikumu regulas prasību izpildei, 2014.–2020.gada plānošanas perioda ietvaros paredzēts nodrošināt katra prioritārā virziena lietderības, efektivitātes un ietekmes izvērtēšanu, tos papildinot ar nozaru tematiskajiem izvērtējumiem un atsevišķiem nacionālās rīcībpolitikas izvērtējumiem. Katra konkrētā prioritārā virziena izvērtēšanas laiks tiks noteikts izrietoši no faktiskā ieviešanas progressa un brīža, kad sagaidāmi pirmie SAM rezultāti.
- (1023) Tiek paredzēts, ka 2014.–2020.gada plānošanas periodā KP fondu ieguldījumu lietderība, efektivitāte un ietekmes izvērtēšana tiks veikta pastāvīgās izvērtēšanas ietvaros, izvērtēšanas laika grafiku sasaistot ar KP fondu ieguldījumu veikšanas laika grafiku, tādējādi nodrošinot izvērtējumu rezultātu izmantojamību turpmākai KP fondu ieguldījumu plānošanas un ieviešanas pilnveidošanai.
- (1024) Pastāvīgās izvērtēšanas ietvaros plānošanas perioda sākumā, pirms KP fondu ieguldījumu uzsākšanas, paredzēta SAM sākotnējo novērtējumu veikšana ar mērķi uz iepriekšējās KP fondu ieviešanas pieredzes bāzes izstrādāt pamatotu un pārdomātu turpmāko KP fondu ieguldījumu veikšanu un prognozēt ieguldījumu sociālekonomisko ietekmi. Perioda vidū paredzēta ieguldījumu lietderības un efektivitātes izvērtēšana, ļaujot izdarīt secinājumus par ieviešanas mehānisma izmaksu efektivitāti un spēju sasniegt SAM iznākumus. Perioda noslēgumā, pēc ieguldījumu veikšanas, paredzēta noslēguma izvērtēšana, izvērtējot ieguldījumu lietderību, efektivitāti un ietekmi, lai uz izvērtēšanas rezultātu bāzes būtu iespējama turpmāka KP fondu ieguldījumu plānošana, nepieciešamības gadījumā tos pilnveidojot.
- (1025) Ņemot vērā, ka 2007.–2013. gada plānošanas periodā līdzšinējie izvērtējumu rezultāti par KP fondu ieguldījumu ietekmi ir ierobežoti, 2014.–2020.gada plānošanas perioda

sākumposmā paredzēta arī noslēguma izvērtēšana par 2007.-2013.gada plānošanas perioda ieguldījumu ietekmi un izmaksu efektivitāti.

- (1026) Izvērtējumu kvalitātes nodrošināšanai plānota regulāra un sistemātiska izvērtēšanā iesaistīto darbinieku apmācība izvērtēšanas jautājumos, nodrošinot darbiniekus ar nepieciešamajām prasmēm kvalitatīvu izvērtēšanas uzdevumu formulēšanā un izvērtējuma kvalitātes uzraudzību tā veikšanas laikā. Izvērtēšanas kapacitātes celšanas pasākumi ir būtiski gan izvērtējumu kvalitātes nodrošināšanai, gan rekomendāciju atbilstības nodrošināšanai politikas plānošanas un ieviešanas vajadzībām.

Informēšana un publicitāte

- (1027) Balstoties uz Komunikācijas stratēģijā izvirzītajiem stratēģiskajiem mērķiem, KP fondu vadībā, īstenošanā, izvērtēšanā un uzraudzībā iesaistītās valsts pārvaldes iestādes ik gadu izstrādā ikgadēju komunikācijas plānu, tādā veidā nosakot katras iestādes prioritāros komunikācijas virzienus kalendārajā gadā. Pievērsta pastiprināta uzmanība iestāžu līdzvērtīgai komunikācijas nodrošināšanai, tādā veidā sasniedzot līdzsvarotu katras nozares izvirzīto mērķu sasniegšanu.
- (1028) Lai nodrošinātu komunikācijas aktivitāšu sabalansētu plānošanu, 2014.–2020.gada plānošanas periodā šī problēma varētu tikt daļēji risināta uz strukturālās reformas pamata – komunikāciju nodrošinās mazāks iesaistīto iestāžu skaits, komunikācija notiks centralizēti, būs vienkāršāka komunikācijas aktivitāšu administrēšana.
- (1029) 2014.–2020.gada plānošanas periodā tiks veikta KP fondu mājas lapas www.esfondi.lv pārveide, radot lietotājam draudzīgu un vienkāršu rīku, kas laika gaitā tiks papildināts ar interaktīviem rīkiem, tādā veidā uzlabojot informācijas pieejamību mājas lapas lietotājiem (potenciālajiem finansējuma saņēmējiem, KP fondu vadībā iesaistītajām iestādēm).
- (1030) 2014.–2020. gada plānošanas periodā komunikācijā plānots pēc iespējas izmantot jaunākos komunikācijas rīkus (*Web* risinājumus, mobilās aplikācijas u.c.), tādā veidā KP fondu komunikāciju padarot efektīvu, modernu un nodrošinot plašāku mērķauditoriju sasniegšanu.
- (1031) Tiks izstrādāti praktiski un KP fondu specifikai piemēroti internetā veidoti komunikācijas rīki, piemēram, projektu meklētājs jaunajam plānošanas periodam, atbalstīta vienotas KP fondu kartes izveide, kurā iekļauta informācija par projektiem, diskusiju forumi starp noteiktām grupām (t.i. starp fondu saņēmējiem, fondu pretendentiem) un diskusiju forumi noteiktos fondu apguves posmos (t.i. atskaišu sagatavošanas, audita, projektu noslēguma laikā). Potenciālajiem un esošajiem finansējuma saņēmējiem, kā arī sabiedrībai kopumā, tiks nodrošināta informācija par KP fondu iespējām, organizējot informatīvos pasākumus, un sniedzot konsultācijas.
- (1032) Tiks uzlabota apmaksāto preses publikāciju sagatavošanas kvalitāte, rakstu veidotājus nodrošinot ar kvalitatīviem informatīvajiem materiāliem, kontaktiem no projektu labuma guvēju vidus. Nepieciešamības gadījumā tiks veikta rakstu veidotāju apmācība.
- (1033) Tiks nodrošināta kopēja mediju satura analīze, tādā veidā iegūstot rezultatīvo rādītāju monitoringu un kopējo informāciju par mediju toni attiecībā uz KP fondiem. Šāds monitorings šobrīd ir pārtraukts, šobrīd atsevišķas iestādes iepērk individuālus satura monitoringus, kuru izmantošana nav pietiekami aktīva. 2014.–2020.gada plānošanas periodā plānota centralizēta monitoringa atjaunošana.
- (1034) 2014.–2020.gada plānošanas periodā plānots turpināt Komunikāciju vadības grupas sanāksmju organizēšanu (vismaz vienu reizi ceturksnī), dienas kārtībā iekļaujot organizatoriskos jautājumus, pieredzes apmaiņu – dalīšanos ar labās prakses piemēriem komunikācijas jomā, informācijas apmaiņa par jauninājumiem no EK darba grupām, kopīgi izstrādāt jautājumus skaidrojošas metodikas.
- (1035) Komunikācijas kvalitātes nodrošināšanai plānota regulāra un sistemātiska KP fondu komunikācijā iesaistīto darbinieku apmācība informēšanas un publicitātes jautājumos,

nodrošinot darbiniekus ar nepieciešamajām prasmēm kvalitatīvu komunikācijas pasākumu plānošanā un realizēšanā. Komunikācijā iesaistīto speciālistu profesionalitātes celšanas pasākumi ir būtiski aizvien jaunu un inovatīvu risinājumu nodrošināšanai KP fondu komunikācijā.

- (1036) **10.1.1.SAM indikatīvās atbalstāmās darbības:** izvērtējumu veikšana, izvērtējuma ziņojumu tulkošana, atbalsts dalības nodrošināšanai starpvalstu pētījumos par KP jautājumiem, atbalsts izvērtējumu izstrādei par nozares politikām kontekstā ar *ex-ante* nosacījumiem, atbalsts izvērtēšanas kapacitātes stiprināšanai, atbalsts metodisko dokumentu izstrādei KP fondu ietekmes un efektivitātes izvērtēšanai, atbalsts tematiskās izvērtēšanas konsultatīvās darba grupas funkciju nodrošināšanai.
- (1037) **10.1.1.SAM indikatīvā mērķa grupa:** KP fondu vadībā, īstenošanā, izvērtēšanā un uzraudzībā iesaistītās valsts pārvaldes iestādes un to darbinieki; sadarbības partneri.
- (1038) **10.1.1.SAM indikatīvie finansējuma saņēmēji:** KP fondu vadībā, īstenošanā, izvērtēšanā un uzraudzībā iesaistītās valsts pārvaldes iestādes.
- (1039) **Projektu atlase:** skat. pielikumu “Projektu atlase”.
- (1040) **10.1.2.SAM indikatīvās atbalstāmās darbības:** atbalsts informatīvajām kampaņām un publicitātei, atbalsts interaktīvajiem komunikācijas risinājumiem un web risinājumu nodrošināšanai, publicitātes izvērtējumu ziņojumu izstrādes iepirkšana, ikgadējo izvērtēšanas pārskatu (t.sk. drukātā formā) izstrādes iepirkšana, atbalsts komunikācijas kapacitātes stiprināšanai, atbalsts dalības nodrošināšanai starpvalstu komunikācijas grupās par KP fondu jautājumiem, atbalsts KP fondu komunikācijas vadības darba grupas funkciju nodrošināšanai.
- (1041) **10.1.2.SAM indikatīvā mērķa grupa:** KP fondu vadībā, īstenošanā, izvērtēšanā un uzraudzībā iesaistītās valsts pārvaldes iestādes, sadarbības partneri, potenciālie finansējuma saņēmēji, sabiedrība kopumā.
- (1042) **10.1.2.SAM indikatīvie finansējuma saņēmēji:** KP fondu vadībā, īstenošanā, izvērtēšanā un uzraudzībā iesaistītās valsts pārvaldes iestādes.
- (1043) **Projektu atlase:** skat. pielikumu “Projektu atlase”.

Tabula Nr. 2.10.3. (13)

ESF specifiskie iznākuma rādītāji

ID	Rādītājs	Mērvienība	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots
i.10.1.1.a (ITP1)	Prioritāro virzienu skaits, kam vismaz reizi periodā veikts ietekmes izvērtējums	Prioritārie virzieni	9	Projektu dati
i.10.1.1.b (ITP2)	KP vadībā, īstenošanā, izvērtēšanā un uzraudzībā iesaistīto personu skaits, kas saņēmušas atbalstu kapacitātes stiprināšanai izvērtēšanas jomā	Personas	120	Projektu dati

ID	Rādītājs	Mērvienība	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots
i.10.1.2.a (ITP3)	Atbalstītie ikgadējie obligātie ¹⁶⁹ publicitātes pasākumi	Pasākumi	9	Projektu dati

Tabula Nr. 2.10.5. (14–16)

ESF: Mazāk attīstītie reģioni											
Intervences kategorijas		Finansējuma veids		Teritorija		Teritoriālie sasniegšanas mehānismi		ESF sekundāras tēmas (tikai ESF)		Tematiskie mērķi	
Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR
122	15 300 000	1	21 420 040	7	21 420 040					12	21 420 040
123	6 120 040										

¹⁶⁹ Atbilstoši Regulas (ES) Nr. 1303/2013 XII pielikuma 2. daļas 2. punktam Dalībvalsts vai vadošā iestāde ir atbildīga par viena plaša informācijas pasākuma organizēšanu gadā.

2.11. Tehniskā palīdzība “ERAF atbalsts KP fondu ieviešanai un vadībai”

- (1044) **11.1.1. SAM: Atbalstīt un pilnveidot KP fondu plānošanu, ieviešanu, uzraudzību un kontroli**
- (1045) Lai nodrošinātu gudru un iekļaujošu izaugsmi, sasniegtu NRP definētos mērķus un NAP 2020 izvirzītos mērķus Latvijas izaugsmei, kurus plānots sasniegt ar KP fondu ieguldījumu, jāīsteno efektīva KP fondu ieviešana. Tāpēc ir jāpilnveido KP fondu administrēšanas, uz rezultātiem vērsta, vadības un kontroles sistēma, kas balstīta uz drošas finanšu pārvaldības, proporcionalitātes un partnerības principiem un rada pēc iespējas mazāku administratīvo slogu finansējuma saņēmējiem. 2007.-2013.gada plānošanas perioda izvērtējumā¹⁷⁰ secināts, ka KP fondu vadības sistēma kopumā sekmīgi nodrošina to ieviešanas, vadības un uzraudzības funkciju, kā arī nodrošina iespēju reaģēt uz izmaiņām ārējā vidē un ekonomiskajā situācijā.
- (1046) KP fondu 2007.-2013. gada izvērtējuma rekomendācijas attiecībā uz fondu ieviešanas sistēmas efektivizāciju 2014.-2020.gada plānošanas periodā ir saistāmas ar centralizācijas līmeņa palielināšanu, precīzāk nosakot operatīvo darbību procedūras īstenošanas iestādēm, labāk koordinējot aktivitātes, kas tiek veiktas kontroles funkcijas ietvaros.
- (1047) Fondu vadības sistēma ietver plašu kontrolējošo institūciju klāstu finansējuma izlietojuma kontrolei, bet sistēmā iesaistīto iestāžu savstarpējā kontroļu koordinēšana ir vāja un kontroļu veicēji savstarpēji nepaļaujas cits uz cita vērtējumam. Kontroles pārsvarā bija vērsta uz izdevumu atbilstības kontrolēm, taču ir vairāk jākoncentrējas uz rezultātu uzraudzības un mērķu atbilstības kontrolēm, kā rezultātā 2014.-2020.gada plānošanas perioda vadības sistēma tiks veidota, optimizējot iestāžu savstarpējās kontroles un vairāk koncentrējoties uz rezultātu pārbaudēm.
- (1048) Tāpat Latvijai jāstiprina kapacitāte publisko iepirkumu, transporta un vides tehniskās specifikācijas, valsts atbalsta, krāpšanas apkarošanas un korupcijas novēršanas jomā. Lai to īstenotu, tiks veikti ieguldījumi attiecīgo iesaistīto darbinieku un ekspertu (gan valsts, gan nevalstiskā sektora), t.sk. UK dalībnieku, zināšanu uzlabošanā, kā arī jānodrošina kompetentu darbinieku un ekspertu pieejamība KP fondu administrēšanā.
- (1049) Lai samazinātu darbinieku augsto mainību, kas saskaņā ar pieejamajiem datiem atsevišķās iestādēs sasniedz pat 25%, un nodrošinātu motivētu ekspertu piesaisti, nepieciešama efektīvāka un mērķtiecīga cilvēkresursu vadīšanas stratēģija.
- (1050) Tehniskās palīdzības līdzekļi ļaus bez pārtraukumiem starp plānošanas periodiem turpināt darbu pie KP fondu vadības un kontroles sistēmas optimizācijas un vienkāršošanas, nodrošinot tās ilgtspēju un maksimālu atdevi. Nepieciešamības gadījumā Tehniskās palīdzības līdzekļus plānots izmantot KP fondu 2007.-2013.gada plānošanas perioda efektīvas un maksimāli sekmīgas darbības programmu slēgšanas nodrošināšanai.
- (1051) Rezultātā tiks pilnveidota KP fondu administrēšanas sistēma, t.sk. nodrošinot ātrāku maksājumu aprites ātrumu, un mazināti administratīvie šķēršļi finansējuma saņēmējiem un KP fondu administrētājiem, tuvinoties vienas pieturas aģentūras modelim. Kā arī nodrošināta KP fondu administrēšanā iesaistīto institūciju kapacitātes celšana, lai īstenotu KP fondu plānošanu, ieviešanu, kontroli, uzraudzību un pēcuzraudzību.

Tabula Nr. 2.11.1. (12)

ERAF specifiskie rezultāta rādītāji

¹⁷⁰ “2007.-2013. gada plānošanas perioda ES fondu VSID prioritāšu, pasākumu un aktivitāšu ieviešanas efektivitātes vidus posma (*mid-term*) izvērtējums”

ID	Rādītājs	Mērvienība	Sākotnējā vērtība	Sākotnējās vērtības gads	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
r.11.1.1.a (RTP5)	Darbinieku mainība	%	25	2012	16	Personāla dati	Reizi gadā
r.11.1.1.b (RTP6)	KP fondu vadībā, īstenošanā un uzraudzībā iesaistīto personu skaits, kas paaugstinājušas savu kompetenci pēc atbalsta saņemšanas	Personas	0	2013	500	Personāla dati	Reizi gadā

Ieguldījumu prioritātes apraksts un indikatīvās atbalstāmās darbības

- (1052) Ņemot vērā, ka KP fondu 2007.–2013.gada plānošanas perioda vadības un kontroles sistēma funkcionē labi, nav plānotas būtiskas izmaiņas nākamajā periodā. Tehniskās palīdzības līdzekļus plānots ieguldīt KP fondu attiecīgo vadības un kontroles sistēmas funkciju pilnveidošanā, lai veiktu nepieciešamos uzlabojumus atsevišķās jomās, tai skaitā novirzīt līdzekļus uzraudzības un pēcuzraudzības, kā arī vadības kontroles sistēmas atbalsta funkciju īstenošanā, ieskaitot atbalstu sadarbības partneriem kapacitātes celšanai, uzraudzības funkcijas veikšanai, kas veicinās efektīvāku KP fondu apguvi.
- (1053) Lai nodrošinātu KP fondu iestāžu administratīvās kapacitātes stiprināšanu un celšanu, tiks turpināts izmantot 2007.–2013.gada plānošanas periodā veiktos pasākumus, iestādēm nosakot tehniskās palīdzības finansējumu par Vispārējā regulā noteikto iestāžu (vadošā, sertifikācijas) funkciju veikšanu, tai skaitā vadības, uzraudzības, pēcuzraudzības un kontroles darbību veikšanai, kas palīdz iestādēm uzlabot, vienkāršot un nodrošināt KP fondu vadību un tās efektivitāti.
- (1054) Būtisks uzdevums vadības un kontroles sistēmas ilgtspējas nodrošināšanā ir piesaistīt un noturēt augsti kvalificētus speciālistus, atbalstot institūciju kapacitātes paaugstināšanu un darbinieku zināšanu un prasmju pilnveidošanu. KP fondu administrēšanā iesaistītā personāla kapacitātes celšanai tiks veidots vienots cilvēkresursu attīstības plāns, nodrošinot vienotu pieeju apmācībām, izmantojot tai skaitā tiesībsargājošo institūciju zināšanas un pieredzi korupcijas un krāpšanas risku identificēšanā un novēršanā un paplašinot sadarbību ar šīm iestādēm. Tādējādi tiek identificētas kopējas vajadzības, kompetences celšanas virzieni un tendences, izmantojot un stiprinot esošās zināšanas un kompetences.
- (1055) Vienlaikus tiks sniegts atbalsts sadarbības partneru kapacitātes stiprināšanai partnerības principa ietvaros (UK sastāvā esošie partneri), sniedzot atbalstu apmācībām ar mērķi pilnveidot partneru zināšanas KP fondu ieviešanā, uzraudzībā un korupcijas un krāpšanas risku identificēšanā un novēršanā. Balstoties uz partneru kapacitātes paaugstināšanu, caur kuriem atbalsts, zināšanas un sadarbība tiks nodotas partneru organizācijām, īpaši tiks stiprināta un būtiski celta partneru loma un kapacitāte krāpšanas apkarošanas un pretkorupcijas jomā KP fondu ieviešanā. Korupcijas un citu risku mazināšanai tiks izstrādāta Valsts krāpšanas apkarošanas stratēģija KP fondiem un KP fondu riska vadības stratēģija, kas t.sk. ietvers pretkrāpšanas un pretkorupcijas risku identificēšanas un mazināšanas pasākumus. Valsts krāpšanas apkarošanas stratēģijas KP fondiem un KP fondu riska vadības stratēģijas ietvaros plānotie pasākumi tiks finansēti no tehniskās palīdzības līdzekļiem..
- (1056) Tiks pilnveidota KP fondu vadības un kontroles sistēma, padarot to drošāku, uzticamāku, spējīgu reaģēt uz ārējo apstākļu (budžeta samazinājums u.c. faktori) un iekšējās vides (prioritāšu izmaiņas, funkciju pārdale u.c. faktori) izmaiņām, vienlaikus nezaudējot koncentrēšanos uz noteiktajiem mērķiem un rezultātiem.
- (1057) Veicamo funkciju/pienākumu uzskaitē un finansēšanas avots uzraudzības, pēcuzraudzības un 2007-2013.gada plānošanas perioda slēgšanas funkciju nodrošināšanai būs skaidri nodalīts ar

rīkojumu un atrunāts darbinieka amata aprakstā, tādējādi nodrošinot skaidru pieeju attiecībā uz šo funkciju apjomu un finansēšanas avotu, izslēdzot dubultā finansējuma risku.

- (1058) Lai nodrošinātu vienmērīgu pāreju no viena perioda uz nākamo, pamatojoties uz 2007.–2013.gada plānošanas perioda secinājumiem, tiks nodrošināta efektīvāko risinājumu pielietošana 2014.–2020.gada plānošanas periodā, t.sk. labās prakses pārņemšana, mācīšanās no citām dalībvalstīm un personāla apmācība attiecīgajās jomās, kā arī veicot citas darbības, lai nodrošinātu DP definēto mērķu sasniegšanu.
- (1059) **Indikatīvās atbalstāmās darbības:** atbalsts KP fondu ieviešanas sistēmā iesaistīto institūciju kapacitātes stiprināšanai, t.sk. atalgojumam un kapacitātes un kvalifikācijas celšanas pasākumiem; apmācības KP fondu administrēšanā iesaistītajām iestādēm un sadarbības partneriem; atbalsts KP fondu plānošanas, vadības un kontroles sistēmas uzlabošanai; KP fondu uzraudzībai; 2007.–2013.gada perioda pēcuzraudzībai; atbalsts kontroļu īstenošanai, t.sk. finanšu kontroļu īstenošanai.
- (1060) **Indikatīvā mērķa grupa:** KP fondu plānošanā, vadībā, uzraudzībā un pēcuzraudzībā iesaistītās valsts pārvaldes iestādes un darbinieki; sadarbības partneri.
- (1061) **Indikatīvie finansējuma saņēmēji:** KP fondu plānošanā, vadībā, īstenošanā, uzraudzībā un pēcuzraudzībā iesaistītās valsts pārvaldes iestādes.
- (1062) **Projektu atlase:** skat. pielikumu “Projektu atlase”.

Tabula Nr. 2.11.2. (13)

ERAF specifiskie iznākuma rādītāji

ID	Rādītājs	Mērvienība	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots
i.11.1.1.a (ITP4)	Darbinieku skaits, kuru algas līdzfinansē TP	Skaits (pilna laika slodzes ekvivalents)	225	Projektu dati
i.11.1.1.b (ITP5)	KP fondu vadībā, īstenošanā un uzraudzībā iesaistīto personu, kas piedalījušies apmācībās, skaits	Personas	500	Projektu dati

Tabula Nr. 2.11.3. (14–16)

ERAF: Mazāk attīstītie reģioni											
Intervences kategorijas		Finansējuma veids		Teritorija		Teritoriālie sasniegšanas mehānismi		ESF sekundāras tēmas (tikai ESF)		Tematiskie mērķi	
Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR
121	39 180 553	1	39 180 553	7	39 180 553	N/A	N/A	N/A	N/A	12	39 180 554

2.12. Tehniskā palīdzība “KF atbalsts KP fondu ieviešanai un vadībai”

- (1063) **12.1.1.: Uzlabot KP fondu plānošanu, ieviešanu, uzraudzību, kontroli, revīziju un atbalstīt e-koheziju.**
- (1064) KP fondu 2007.–2013.gada izvērtējuma¹⁷¹ rekomendācijas attiecībā uz fondu ieviešanas sistēmas efektivizāciju 2014.–2020.gada plānošanas periodu ir saistāmas ar centralizācijas līmeņa palielināšanu, precīzāk nosakot operatīvo darbību procedūras īstenošanas iestādēm, labāk koordinējot aktivitātes, kas tiek veiktas kontroles funkcijas ietvaros.
- (1065) Lai sniegtu EK pārliecību par Latvijas deklarēto izdevumu likumību un atbilstību, Revīzijas iestādei jāspēj veikt revīzijas ar pienācīgu rūpību, atbilstoši augstiem kvalitātes standartiem un visefektīvākā veidā, tai pat laikā iespējami samazinot pārbaudāmo iestāžu un finansējuma saņēmēju administratīvo slogu. Lai nodrošinātu minētās prasības, Revīzijas iestādes darbinieki tiek apmācīti, motivēti, kā arī to rīcībā tiek nodots pienācīgs aprīkojums un IKT rīki.
- (1066) Tāpat tiks stiprināta kapacitāte publisko iepirkumu, transporta un vides tehniskās specifikācijas, valsts atbalsta, krāpšanas apkarošanas un korupcijas novēršanas jomā, t.sk. tiks veikti ieguldījumi attiecīgo iesaistīto darbinieku un ekspertu (gan valsts, gan nevalstiskā sektora), t.sk. UK dalībnieku, zināšanu uzlabošanā, kā arī jānodrošina kompetentu darbinieku un ekspertu pieejamība KP fondu administrēšanā.
- (1067) Lai samazinātu darbinieku augsto mainību, kas saskaņā ar pieejamajiem datiem atsevišķās iestādēs sasniedz pat 25%, un nodrošinātu motivētu ekspertu piesaisti, nepieciešama efektīvāka un mērķtiecīga cilvēkresursu vadīšanas stratēģija.
- (1068) KP fondu Vadības informācijas sistēma tiks pielāgota administratīvajām izmaiņām un tiks nodrošināts, ka datu apmaiņa starp finansējuma saņēmējiem un iestādēm, kas ir atbildīgas par ieviešanu un kontroli, līdz 2015.gada 31.decembrim būtu iespējams veikt elektroniski, kur iespējams. Projektu iesniedzējiem paliks iespēja iesniegt projektu pieteikumus un dokumentus gan papīra, gan elektroniskā veidā, bet tiks veikti dažādi pasākumi, lai palielinātu to projektu iesniedzēju skaitu, kas ar projektiem saistītos dokumentus iesniedz elektroniski. No veiktajiem sistēmas uzlabojumiem sagaidāms liels atdeves potenciāls administratīvā sloga mazināšanai, KP fondu administrēšanas vienkāršošanai, informācijas pieejamības un caurskatāmības uzlabošanai, tādējādi radot iespēju paātrināt mērķu sasniegšanu, samazinot izmaksas, un ļaujot koncentrēties uz rezultātiem.
- (1069) Tehniskās palīdzības līdzekļi ļaus bez pārtraukumiem starp plānošanas periodiem turpināt darbu pie KP fondu vadības un kontroles sistēmas optimizācijas un vienkāršošanas, nodrošinot tās ilgtspēju un maksimālu atdevi. Nepieciešamības gadījumā Tehniskās palīdzības līdzekļus plānots izmantot KP fondu 2007.–2013.gada plānošanas perioda efektīvas un maksimāli sekmīgas darbības programmu slēgšanas nodrošināšanai.
- (1070) Rezultātā tiks izveidota vēl efektīvāka un pārliecinošāka KP fondu administrēšanas sistēma, t.sk. uzlabojot maksājumu pieprasījumu apstrādes ātrumu un mazināti administratīvie šķēršļi finansējuma saņēmējiem, un KP fondu administrētājiem, tuvinoties vienas pieturas aģentūras modelim kā arī nodrošināta KP fondu administrēšanā iesaistīto institūciju kapacitātes celšana, lai īstenotu KP fondu plānošanu, ieviešanu, t.sk. HP, kontroli, uzraudzību, revīziju un pēcuzraudzību.

Tabula Nr. 2.12.1. (12)

KP specifiskie rezultāta rādītāji

¹⁷¹ “2007.–2013. gada plānošanas perioda ES fondu VSID prioritāšu, pasākumu un aktivitāšu ieviešanas efektivitātes vidus posma (*mid-term*) izvērtējums”

ID	Rādītājs	Mērvienība	Sākotnējā vērtība	Sākotnējās vērtības gads	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots	Ziņošanas regularitāte
r.12.1.1.a (RTP7)	Darbinieku mainība	%	25	2012	16	Personāla dati	Reizi gadā
r.12.1.1.b (RTP8)	Projektu īpatsvars, kuros izmanto elektronisko datu apmaiņas sistēmu, pret kopējo projektu skaitu attiecīgajā kalendārajā gadā	%	0,2	2013	50	Uzraudzības dati	Reizi gadā
r.12.1.1.c (RTP9)	Audita dienu skaits, kas patērēts vidēji uz viena projekta revīziju ¹⁷²	Darbdienas	70	2013	50	Projekta dati, uzraudzības dati	Reizi gadā
r.12.1.1.d (RTP10)	KP fondu vadībā, īstenošanā, uzraudzībā iesaistīto personu skaits, kas paaugstinājušas savu kompetenci pēc atbalsta saņemšanas	Personas	0	2013	500	Personāla dati	Reizi gadā

Ieguldījumu prioritātes apraksts un indikatīvās atbalstāmās darbības

- (1071) Lai nodrošinātu gudru un iekļaujošu izaugsmi, sasniegtu NRP definētos mērķus un NAP 2020 izvirzītos mērķus Latvijas izaugsmei, kurus plānots sasniegt ar KP fondu ieguldījumu, ir jāīsteno efektīva KP fondu ieviešana. Tāpēc jāpilnveido KP fondu administrēšanas, uz rezultātiem vērsta vadības un kontroles sistēma, balstoties uz drošas finanšu pārvaldības, proporcionalitātes un partnerības principiem, kas rada pēc iespējas mazāku administratīvo slogu finansējuma saņēmējiem.
- (1072) Ņemot vērā, ka KP fondu 2007.–2013.gada plānošanas perioda vadības un kontroles sistēma funkcionē labi, nav plānotas tās būtiskas izmaiņas nākamajā periodā. Tehniskās palīdzības līdzekļus plānots ieguldīt KP fondu attiecīgo vadības un kontroles sistēmas funkciju pilnveidošanā, lai veiktu nepieciešamos uzlabojumus atsevišķās jomās, tai skaitā novirzīt līdzekļus uzraudzības un pēcuzraudzības, kā arī vadības kontroles sistēmas atbalsta funkciju īstenošanā, ieskaitot atbalstu sadarbības partneriem kapacitātes celšanai uzraudzības funkcijas veikšanai uzraudzības komitejas ietvaros, kas veicinās efektīvāku KP fondu apguvi.
- (1073) Fondu vadības sistēma ietver plašu kontrolējošo institūciju klāstu finansējuma izlietojuma kontrolei, bet sistēmā iesaistīto iestāžu savstarpējā kontroļu koordinēšana ir vāja un kontroļu veicēji savstarpēji nepaļaujas cits uz cita vērtējumam. Kontroles pārsvarā bija vērstas uz izdevumu atbilstības kontrolēm, taču ir vairāk jākoncentrējas uz rezultātu uzraudzības un mērķu atbilstības kontrolēm.

¹⁷² Darba dienas, kuras viens auditors velta tikai audita veikšana (audita dienās netiek ieskaitītas, laiks, kas paredzēts - citiem darbiem, mācībām, darba nespējai, atvaļinājumiem, brīvdienām un svētku dienām)

- (1074) 2014.–2020.gada plānošanas perioda vadības sistēma tiks veidota, optimizējot iestāžu savstarpējās kontroles un vairāk koncentrējoties uz rezultātu pārbaudēm.
- (1075) Lai nodrošinātu KP fondu iestāžu administratīvās kapacitātes stiprināšanu un celšanu, tiks turpināts izmantot 2007.–2013. gada plānošanas periodā veiktos pasākumus, iestādēm nosakot tehniskās palīdzības finansējumu par Vispārējā regulā noteikto iestāžu (vadošā, revīzijas, sertifikācijas) funkciju veikšanu, tai skaitā vadības, uzraudzības, pēcuzraudzības un kontroles darbību veikšanai, kas palīdz iestādēm uzlabot, vienkāršot un nodrošināt KP fondu vadību un tās efektivitāti.
- (1076) Lai efektīvizētu Revīzijas iestādes darbību, tas darbinieki tiks apmācīti, motivēti, kā arī to rīcībā tiks nodots pienācīgs aprīkojums un IKT rīki.
- (1077) Efektīvākai KP fondu pārvaldībai, kā arī, lai mazinātu administratīvo slogu KP fondu finansējuma saņēmējiem, būtiski tiks uzlabota KP fondu vadības informācijas sistēma (KP VIS) un izveidota elektroniskās datu apmaiņas platforma (e-Kohēzija) informācijas apmaiņai starp KP fondu administrējošo iestādi un KP fondu finansējuma saņēmējiem. Elektroniskās datu apmaiņas platformu plānots izveidot un sākt lietot 2015.gada pirmajā ceturksnī. Platformu plānots izmantot arī projekta iesniegumu fāzē vienlaikus projekta iesniedzējam un/vai finansējuma saņēmējam dodot iespēju izvēlēties vai izmantot elektroniskās datu apmaiņas platformu vai arī iesniegt projektu papīra dokumentu veidā (izņemot publisko sektoru). Elektroniskās datu apmaiņas platforma no vienas puses nodrošinās efektivitātes pieaugumu projekta iesniedzējam/finansējuma saņēmējam un no otras puses KP fondu administrējošajām iestādēm ļaus novirzīt vairāk resursus sasniedzamo rādītāju uzraudzībai. Tiks izveidota droša un uzticama KP fondu vadības un kontroles sistēma, kas spēj reaģēt uz ārējo apstākļu (budžeta samazinājums u.c. faktori) un iekšējās vides (prioritāšu izmaiņas, funkciju pārdale u.c. faktori) izmaiņām, vienlaikus nezaudējot koncentrēšanos uz noteiktajiem mērķiem un rezultātiem.
- (1078) Būtisks uzdevums vadības un kontroles sistēmas ilgtspējas nodrošināšanā ir piesaistīt un noturēt augsti kvalificētus speciālistus, atbalstot institūciju kapacitātes paaugstināšanu un darbinieku zināšanu un prasmju pilnveidošanu. KP fondu administrēšanā iesaistītā personāla kapacitāte celšanai tiks veidots vienots cilvēkresursu attīstības plāns, nodrošinot vienotu pieeju apmācībām, izmantojot tai skaitā tiesībsargājošo institūciju zināšanas un pieredzi korupcijas un krāpšanas risku identificēšanā un novēršanā un paplašinot sadarbību ar šīm iestādēm. Tādējādi tiek identificētas kopējas vajadzības un iespēju redzējums, kompetences celšanas virzieni un tendences, izmantojot un stiprinot esošās zināšanas un kompetences.
- (1079) Vienlaikus tiks sniegts atbalsts sadarbības partneru kapacitātes stiprināšanai partnerības principa ietvaros (UK sastāvā esošie partneri), sniedzot atbalstu apmācībām ar mērķi pilnveidot partneru zināšanas KP fondu ieviešanā, uzraudzībā un korupcijas un krāpšanas risku identificēšanā un novēršanā. Balstoties uz partneru kapacitātes paaugstināšanu, caur kuriem atbalsts, zināšanas un sadarbība tiks nodotas partneru organizācijām, īpaši tiks stiprināta un būtiski celta partneru loma un kapacitāte krāpšanas apkarošanas un pretkorupcijas jomā KP fondu ieviešanā. Korupcijas un citu risku mazināšanai tiks izstrādāta Valsts krāpšanas apkarošanas stratēģija KP fondiem un KP fondu riska vadības stratēģija, kas t.sk. ietvers pretkrāpšanas un pretkorupcijas risku identificēšanas un mazināšanas pasākumus. Valsts krāpšanas apkarošanas stratēģijas KP fondiem un KP fondu riska vadības stratēģijas ietvaros plānotie pasākumi tiks finansēti no tehniskās palīdzības līdzekļiem.
- (1080) Tiks pilnveidota KP fondu vadības un kontroles sistēma, padarot to drošāku, uzticamāku, spējīgu reaģēt uz ārējo apstākļu (budžeta samazinājums u.c. faktori) un iekšējās vides (prioritāšu izmaiņas, funkciju pārdale u.c. faktori) izmaiņām, vienlaikus nezaudējot koncentrēšanos uz noteiktajiem mērķiem un rezultātiem.
- (1081) Lai īstenotu EK noteiktos principus attiecībā uz vienlīdzīgu iespēju un nediskriminācijas nodrošināšanu, prioritāro virzienu un SAM īstenojamo darbību ietvaros Tehniskās palīdzības atbalsts tiks sniegts HP “Vienlīdzīgas iespējas” koordinēšanai un KP fondu administrēšanā, ieviešanas, uzraudzības un kontrolē iesaistītā personāla, UK dalībnieku un finansējuma saņēmēju izglītošanai un konsultēšanai nediskriminācijas, dzimumu līdztiesības un personu ar

invaliditāti tiesību jautājumos neatkarīgi no to dzimuma, rases, etniskās izcelsmes, reliģijas vai pārliecības, invaliditātes, seksuālās orientācijas, vecuma, kā arī vides pieejamības cilvēkiem ar funkcionāliem traucējumiem nodrošināšanai. Tehniskās palīdzības atbalsts tiks sniegts HP “Ilgtspējīga attīstība” koordinēšanai un KP fondu administrēšanā, ieviešanā, uzraudzībā un kontrolē iesaistītā personāla, UK dalībnieku un finansējuma saņēmēju izglītošanai.

- (1082) Veicamo funkciju/pienākumu uzskaitē un finansēšanas avots uzraudzības, pēcuuzraudzības un 2007.–2013. gada plānošanas perioda slēgšanas funkciju nodrošināšanai būs skaidri nodalīts ar rīkojumu un atrunāts darbinieka amata aprakstā, tādējādi nodrošinot skaidru pieeju attiecībā uz šo funkciju apjomu un finansēšanas avotu, izslēdzot dubultā finansējuma risku.
- (1083) Lai nodrošinātu vienmērīgu pāreju no viena perioda uz nākamo, pamatojoties uz 2007.–2013. gada plānošanas perioda secinājumiem, tiks nodrošināta efektīvāko risinājumu pielietošana 2014.–2020. gada plānošanas periodā, t.sk. labās prakses pārņemšana, mācīšanās no citām dalībvalstīm un personāla apmācība attiecīgajās jomās, kā arī veicot citas darbības, lai nodrošinātu DP definēto mērķu sasniegšanu.
- (1084) **Indikatīvās atbalstāmās darbības:** atbalsts KP fondu ieviešanas sistēmā iesaistīto institūciju kapacitātes stiprināšanai, t.sk. atalgojumam un kapacitātes un kvalifikācijas celšanas pasākumiem; apmācības KP fondu administrēšanā iesaistītajām iestādēm un sadarbības partneriem; atbalsts KP fondu plānošanas, vadības un kontroles sistēmas uzlabošanai; KP fondu uzraudzībai; KP fondu 2007.–2013. gada perioda pēcuuzraudzībai, atbalsts revīzijas un kontroļu īstenošanai, t.sk. finanšu kontroļu īstenošanai; atbalsts e-kohēzijas izveidei, attīstībai un administrēšanai; atbalsts horizontālās politikas koordinēšanai
- (1085) **Indikatīvā mērķa grupa:** KP fondu plānošanā, vadībā, uzraudzībā un pēcuuzraudzībā iesaistītās valsts pārvaldes iestādes un darbinieki; sadarbības partneri; KP fondu revīzijas iestāde.
- (1086) **Indikatīvie finansējuma saņēmēji:** KP fondu plānošanā, vadībā, uzraudzībā un pēcuuzraudzībā iesaistītās valsts pārvaldes iestādes; sadarbības partneri; KP fondu revīzijas iestāde.
- (1087) **Projektu atlase:** skat. pielikumu “Projektu atlase”.

Tabula Nr. 2.12.2. (13)

KF specifiskie iznākuma rādītāji

ID	Rādītājs	Mērvienība	Plānotā vērtība (2023. gadā)	Datu avots
i.12.1.1.a (ITP6)	Darbinieku skaits, kuru algas līdzfinansē TP	Skaits (pilna laika slodzes ekvivalents)	225	Projektu dati
i.12.1.1.b (ITP7)	KP fondu vadībā, īstenošanā, revīzijā un uzraudzībā iesaistīto personu, kas piedalījušies apmācībās, skaits	Personas	500	Projektu dati
i.12.1.1.c (ITP8)	Izveidota un ieviesta e-Kohēzijas sistēma	Sistēmas	1	Projektu dati

Tabula Nr. 2.12.3. (14–13)

KF: Mazāk attīstītie reģioni											
Intervences kategorijas		Finansējuma veids		Teritorija		Teritoriālie sasniegšanas mehānismi		ESF sekundāras tēmas (tikai ESF)		Tematiskie mērķi	
Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR	Kods	milj. EUR

121	40 715 710	1	40 715 710	7	40 715 710	N/A	N/A	N/A	N/A	12	40 715 710
-----	---------------	---	---------------	---	---------------	-----	-----	-----	-----	----	---------------

Tehniskās palīdzības izmantošana citu prioritāro virzienu mērķu sasniegšanai

(1088) Tehniskās palīdzības prioritāšu virzieni un to SAM palīdz sasniegt citu prioritāšu virzienos noteiktos mērķus, rezultātus un rādītājus.

(1089) Zemāk esošajā tabulā parādīta Tehniskās palīdzības saistība ar citiem prioritārajiem virzieniem.

Tabula Nr. 2.13. (13)

Tehniskās palīdzības saistība ar citiem prioritārajiem virzieniem

Prioritārais virziens	Apraksts
1. Pētniecības, tehnoloģiju attīstība un inovācijas	Tehniskās palīdzības līdzekļi tiks novirzīti 1.prioritārā virziena “Pētniecības, tehnoloģiju attīstība un inovācijas” plānošanā, vadībā, uzraudzībā un kontrolē iesaistīto iestāžu kapacitātes celšanai, t.sk. apmācībām, kā arī izvērtējumiem un pētījumiem, kas ir tieši saistīti ar minēto prioritāro virzienu ieviešanu, t.sk. <i>ex-ante</i> nosacījumu izpildi.
2. IKT pieejamība, e-pārvalde un pakalpojumi	Tehniskās palīdzības līdzekļi tiks novirzīti 2.prioritārā virziena “IKT pieejamība, e-pārvalde un pakalpojumi” plānošanā, vadībā, uzraudzībā un kontrolē iesaistīto iestāžu kapacitātes celšanai, t.sk. apmācībām, kā arī izvērtējumiem un pētījumiem, kas ir tieši saistīti ar minēto prioritāro virzienu.
3. Mazo un vidējo komersantukonkurētspēja	Tehniskās palīdzības līdzekļi tiks novirzīti 3.prioritārā virziena “Mazo un vidējo komersantu konkurētspēja” plānošanā, vadībā, uzraudzībā un kontrolē iesaistīto iestāžu kapacitātes celšanai, t.sk. apmācībām, kā arī izvērtējumiem un pētījumiem, kas ir tieši saistīti ar minēto prioritāro virzienu.
4. Pāreja uz ekonomiku, kura rada mazas oglekļa emisijas, visās nozarēs	Tehniskās palīdzības līdzekļi tiks novirzīti 4.prioritārā virziena “Pāreja uz ekonomiku, kura rada mazas oglekļa emisijas, visās nozarēs” plānošanā, vadībā, uzraudzībā un kontrolē iesaistīto iestāžu kapacitātes celšanai, it īpaši energoefektivitātes jomā, t.sk. apmācībām, kā arī izvērtējumiem un pētījumiem, kas ir tieši saistīti ar minēto prioritāro virzienu.
5. Vides aizsardzība un resursu izmantošanas efektivitāte	Tehniskās palīdzības līdzekļi tiks novirzīti 5.prioritārā virziena “Vides aizsardzība un resursu izmantošanas efektivitāte” plānošanā, vadībā, uzraudzībā un kontrolē iesaistīto iestāžu kapacitātes celšanai, t.sk. apmācībām, kā arī izvērtējumiem un pētījumiem, kas ir tieši saistīti ar minēto prioritāro virzienu.
6. Ilgtspējīga transporta sistēma	Tehniskās palīdzības līdzekļi tiks novirzīti 6.prioritārā virziena “Ilgtspējīga transporta sistēma” plānošanā, vadībā, uzraudzībā un kontrolē iesaistīto iestāžu kapacitātes celšanai, t.sk. apmācībām, kā arī izvērtējumiem un pētījumiem, kas ir tieši saistīti ar minēto prioritāro virzienu.
7. Nodarbinātība un darbaspēka mobilitāte	Tehniskās palīdzības līdzekļi tiks novirzīti 7.prioritārā virziena “Nodarbinātība un darbaspēka mobilitāte” plānošanā, vadībā, uzraudzībā un kontrolē iesaistīto iestāžu kapacitātes celšanai, t.sk. apmācībām, kā arī izvērtējumiem un pētījumiem, kas ir tieši saistīti ar minēto prioritāro virzienu.
8. Izglītība, prasmes un mūžizglītība	Tehniskās palīdzības līdzekļi tiks novirzīti 8.prioritārā virziena “Izglītība, prasmes un mūžizglītība” plānošanā, vadībā, uzraudzībā un kontrolē iesaistīto iestāžu kapacitātes celšanai, t.sk. apmācībām, kā arī izvērtējumiem un pētījumiem, kas ir tieši saistīti ar minēto prioritāro virzienu ieviešanu, t.sk. <i>ex-ante</i> nosacījumu izpildi.
9. Sociālā iekļaušana un nabadzības apkarošana	Tehniskās palīdzības līdzekļi tiks novirzīti 9.prioritārā virziena “Sociālā iekļaušana un nabadzības apkarošana” plānošanā, vadībā, uzraudzībā un kontrolē iesaistīto iestāžu kapacitātes celšanai, t.sk. apmācībām, kā arī izvērtējumiem un pētījumiem, kas ir tieši saistīti ar minēto prioritāro virzienu, ieviešanu, t.sk. <i>ex-ante</i> nosacījumu izpildi.

3. FINANSĒJUMA PLĀNS

Tabula Nr. 3.1. (17)

ESF, ERAF un KF finansējuma sadalījums pa gadiem, milj. EUR

NR	Fonds	Reģions	2014, EUR	2015, EUR	2016, EUR	2017, EUR	2018, EUR	2019, EUR	2020, EUR	Kopā, EUR
(1)	ERAF	Mazāk attīstīts reģions	277 214 930	291 536 583	328 768 552	342 810 774	357 274 862	394 164 452	409 482 299	2 401 252 452
	Pamatsumma	Mazāk attīstīts reģions	260 582 034	274 044 388	309 042 439	322 242 128	335 838 370	370 514 585	384 913 360	2 257 177 304
	Rezerve	Mazāk attīstīts reģions	16 632 896	17 492 195	19 726 113	20 568 646	21 436 492	23 649 867	24 568 939	144 075 148
(5)	ESF	Mazāk attīstīts reģions	101 569 026	105 377 525	87 428 101	91 162 294	95 008 670	76 968 199	81 041 613	638 555 428
	Pamatsumma	Mazāk attīstīts reģions	96 452 771	99 817 625	82 182 415	85 692 556	89 308 150	72 350 107	76 179 116	601 982 740
	Rezerve	Mazāk attīstīts reģions	5 116 255	5 559 900	5 245 686	5 469 738	5 700 520	4 618 092	4 862 497	36 572 688
(9)	JNI	N/A	16 298 112	12 712 527	0	0	0	0	0	29 010 639
	Pamatsumma	N/A	16 298 112	12 712 527	0	0	0	0	0	29 010 639
	Rezerve	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
(10)	KF	N/A	167 454 594	175 995 293	185 012 112	193 047 173	200 965 711	209 486 800	217 453 012	1 349 414 695
	Pamatsumma	N/A	157 407 318	165 435 575	173 911 385	181 464 343	188 907 768	196 917 592	204 405 832	1 268 449 813
	Rezerve	N/A	10 047 276	10 559 718	11 100 727	11 582 830	12 057 943	12 569 208	13 047 180	80 964 882
(12)	Kopā		562 536 662	585 621 928	601 208 765	627 020 241	653 249 243	680 619 451	707 976 924	4 418 233 214

Tabula Nr. 3.2. (18A)

Finansējuma plāns darbības programmai

Kods	Prioritārais virziens	Fonds	Reģions	Publiskās attiecināmas izmaksas, EUR	Savienības atbalsts, EUR	Nacionālais finansējums, EUR	Nacionālais publiskais finansējums, EUR	Nacionālais privātais finansējums, EUR	Kopējais finansējums, EUR	Līdzfinansējuma likme,	EIB līdzdalība,	Pamatpiešķirums bez rezerves, EUR	Rezerve, EUR	Rezerves apjoms, %
1	1. Pētniecības, tehnoloģiju attīstība un inovācijas	ERAF	Mazāk attīstīts reģions	525 454 395	467 519 706	82 503 479	57 934 689	24 568 790	550 023 185	85%	0	439 003 228	28 516 478	6%
2	2. IKT pieejamība, e-pārvalde un pakalpojumi	ERAF	Mazāk attīstīts reģions	195 514 955	172 783 829	30 491 264	22 731 126	7 760 138	203 275 093	85%	0	162 244 837	10 538 992	6%
31	3. Mazo un vidējo komersantu konkurētspēja	ERAF	Mazāk attīstīts reģions	318 747 708	296 191 300	52 269 056	22 556 408	29 712 648	348 460 356	85%	0	278 125 040	18 066 260	6%
32	3. Mazo un vidējo komersantu konkurētspēja	ESF	Mazāk attīstīts reģions	21 251 009	18 063 357	3 187 652	3 187 652	0	21 251 009	85%	0	16 940 083	1 123 274	6%
41	4. Pāreja uz ekonomiku, kura rada mazas oglekļa emisijas, visās nozarēs	ERAF	Mazāk attīstīts reģions	336 875 566	286 344 229	50 531 337	50 531 337	0	336 875 566	85%	0	268 878 593	17 465 636	6%

Kods	Prioritārais virziens	Fonds	Reģions	Publiskās attiecināmas izmaksas, EUR	Savienības atbalsts, EUR	Nacionālais finansējums, EUR	Nacionālais publiskais finansējums, EUR	Nacionālais privātais finansējums, EUR	Kopējais finansējums, EUR	Līdzfinansējuma likme,	EIB līdzdalība,	Pamatpiešķirums bez rezerves, EUR	Rezerve, EUR	Rezerves apjoms, %
42	4. Pāreja uz ekonomiku, kura rada mazas oglekļa emisijas, visās nozarēs	KF	N/A	200 011 298	194 266 292	34 282 288	5 745 006	28 537 282	228 548 580	85%	0	182 247 678	12 018 614	6%
51	5. Vides aizsardzība un resursu izmantošanas efektivitāte	ERAF	Mazāk attīstīts reģions	509 314 166	432 917 039	76 397 127	76 397 127	0	509 314 166	85%	0	406 511 160	26 405 879	6%
52	5. Vides aizsardzība un resursu izmantošanas efektivitāte	KF	N/A	194 059 921	190 138 398	33 553 837	3 921 523	29 632 314	223 692 235	85%	0	178 375 164	11 763 234	6%
61	6. Ilgtspējīga transporta sistēma	ERAF	Mazāk attīstīts reģions	277 032 428	235 477 563	41 554 865	41 554 865	0	277 032 428	85%	0	221 114 552	14 363 011	6%
62	6. Ilgtspējīga transporta sistēma	KF	N/A	992 194 804	924 294 295	163 110 762	67 900 509	95 210 253	1 087 405 057	85%	0	867 111 261	57 183 034	6%
72	7. Nodarbinātība un darbaspēka mobilitāte	ESF	Mazāk attīstīts reģions	122 898 159	106 400 149	18 776 499	16 498 010	2 278 489	125 176 648	85%	0	99 783 628	6 616 521	6%
73	7. Nodarbinātība un darbaspēka mobilitāte	JNI	N/A	61 997 230	58 021 278	5 119 525	3 975 952	1 143 573	63 140 803	92%	0	58 021 278	N/A	N/A
81	8. Izglītība, prasmes un mūžizglītība	ERAF	Mazāk attīstīts reģions	326 424 456	277 460 786	48 963 670	48 963 670	0	326 424 456	85%	0	260 536 998	16 923 788	6%

Kods	Prioritārais virziens	Fonds	Reģions	Publiskās attiecināmas izmaksas, EUR	Savienības atbalsts, EUR	Nacionālais finansējums, EUR	Nacionālais publiskais finansējums, EUR	Nacionālais privātais finansējums, EUR	Kopējais finansējums, EUR	Līdzfinansējuma likme,	EIB līdzdalība,	Pamatpiešķirums bez rezerves, EUR	Rezerve, EUR	Rezerves apjoms, %
82	8. Izglītība, prasmes un mūžizglītība	ESF	Mazāk attīstīts reģions	279 347 294	238 500 493	42 088 327	40 846 801	1 241 526	280 588 820	85%	0	223 669 279	14 831 214	6%
91	9. Sociālā iekļaušana un nabadzības apkarošana	ERAF	Mazāk attīstīts reģions	216 855 270	193 377 447	34 125 433	23 477 823	10 647 610	227 502 880	85%	0	181 582 343	11 795 104	6%
92	9. Sociālā iekļaušana un nabadzības apkarošana	ESF	Mazāk attīstīts reģions	263 139 608	225 160 750	39 734 254	37 978 858	1 755 396	264 895 004	85%	0	211 159 071	14 001 679	6%
10	10. Tehniskā palīdzība "Atbalsts ESF ieviešanai un vadībai"	ESF	Mazāk attīstīts reģions	25 200 048	21 420 040	3 780 008	3 780 008	0	25 200 048	85%	0	21 420 040	0	0%
11	11. Tehniskā palīdzība "Atbalsts ERAF ieviešanai un vadībai"	ERAF	Mazāk attīstīts reģions	46 094 769	39 180 553	6 914 216	6 914 216	0	46 094 769	85%	0	39 180 553	0	0%
12	12. Tehniskā palīdzība "Atbalsts KF ieviešanai un vadībai"	KF	N/A	47 900 836	40 715 710	7 185 126	7 185 126	0	47 900 836	85%	0	40 715 710	0	0%
0	Kopā	ERAF	Mazāk attīstīts reģions	2 752 313 713	2 401 252 452	423 750 447	351 061 261	72 689 186	2 825 002 899	85%	0	2 257 177 304	144 075 148	
0	Kopā	ESF	Mazāk attīstīts reģions	711 836 118	609 544 789	107 566 740	102 291 329	5 275 411	717 111 529	85%	0	572 972 101	36 572 688	
0	Kopā	JNI		61 997 230	58 021 278	5 119 525	3 975 952	1 143 573	63 140 803	92%	0	58 021 278	0	
0	Kopā	KF	N/A	1 434 166 859	1 349 414 695	238 132 013	84 752 164	153 379 849	1 587 546 708	85%	0	1 268 449 813	80 964 882	
0	Kopā			4 960 313 920	4 418 233 214	774 568 725	542 080 706	232 488 019	5 192 801 939	85%	0	4 156 620 496	261 612 718	

Tabula Nr. 3.3. (18B)

Finansējuma sadalījums starp ESF finansējumu jauniešu nodarbinātības pasākumiem un Jauniešu nodarbinātības iniciatīvas specifisko piešķirumu¹⁷³, kā arī līdzfinansējuma likme Jauniešu nodarbinātības iniciatīvai

Fonds	Reģions	Publiskais finansējuma apjoms, milj. EUR	ES atbalsts [1]	Nacionālais līdzfinansējums, milj. EUR [2=3+4]	Indikatīvais nacionālais publiskais līdzfinansējums, milj. EUR [3]	Indikatīvais privātais līdzfinansējums milj. EUR [4]	Kopējais finansējuma apjoms, milj. EUR [5=1+2]	Līdzfinansējuma likme, % [6=1/5]
Jauniešu nodarbinātības iniciatīva	N/A	29 010 639	29 010 639	0	0	0	29 010 639	100%
ESF salīdzināmais finansējums	Mazāk attīstīts reģions	32 986 591	29 010 639	5 119 525	3 975 952	1 143 573	34 130 164	85%
Kopā		61 997 230	58 021 278	5 119 525	3 975 952	1 143 573	63 140 803	92%
Proporcija	Mazāk attīstīts reģions		1					

Tabula Nr. 3.4. (18C)

Finansējuma sadalījums pa prioritārajiem virzieniem un tematiskajiem mērķiem

¹⁷³ This table has to be completed for every (part of a) priority axis, which implements the YEI.

Prioritārais virziens	Fonds	Reģions	Tematiskais mērķis	Savienības atbalsts, EUR	Nacionālais finansējums, EUR	Kopējais finansējums, EUR
1. Pētniecības, tehnoloģiju attīstība un inovācijas	ERAF	Mazāk attīstīts reģions	1. Nostiprināt pētniecību, tehnoloģiju attīstību un inovāciju	467 519 706	82 503 479	550 023 185
2. IKT pieejamība, e-pārvalde un pakalpojumi	ERAF	Mazāk attīstīts reģions	2. Uzlabot informācijas un komunikācijas tehnoloģiju pieejamību, izmantošanu un kvalitāti	172 783 829	30 491 264	203 275 093
3. Mazo un vidējo komersantu konkurētspēja	ERAF	Mazāk attīstīts reģions	3. Uzlabot mazo un vidējo komersantu konkurētspēju	296 191 300	52 269 056	348 460 356
3. Mazo un vidējo komersantu konkurētspēja	ESF	Mazāk attīstīts reģions	11. Uzlabot institucionālās spējas un efektīvu valsts pārvaldi	18 063 357	3 187 652	21 251 009
4. Pāreja uz ekonomiku, kura rada mazas oglekļa emisijas, visās nozarēs	ERAF	Mazāk attīstīts reģions	4. Atbalstīt pāreju uz ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni visās nozarēs	286 344 229	50 531 337	336 875 566
4. Pāreja uz ekonomiku, kura rada mazas oglekļa emisijas, visās nozarēs	KF	N/A	4. Atbalstīt pāreju uz ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni visās nozarēs	194 266 292	34 282 288	228 548 580
5. Vides aizsardzība un resursu izmantošanas efektivitāte	ERAF	Mazāk attīstīts reģions	5. Veicināt pielāgošanos klimata pārmaiņām, riska novēršanu un pārvaldību 6. Aizsargāt vidi un veicināt resursu efektivitāti	432 917 039	76 397 127	509 314 166
5. Vides aizsardzība un resursu izmantošanas efektivitāte	KF	N/A	6. Aizsargāt vidi un veicināt resursu efektivitāti	190 138 398	33 553 837	223 692 235
6. Ilgtspējīga transporta sistēma	ERAF	Mazāk attīstīts reģions	7. Veicināt ilgtspējīgu transportu un novērst trūkumus galvenajās tīkla infrastruktūrās	235 477 563	41 554 865	277 032 428
6. Ilgtspējīga transporta sistēma	KF	N/A	7. Veicināt ilgtspējīgu transportu un novērst trūkumus galvenajās tīkla infrastruktūrās	924 294 295	163 110 762	1 087 405 057
7. Nodarbinātība un darbaspēka mobilitāte	ESF	Mazāk attīstīts reģions	8. Veicināt nodarbinātību un atbalstīt darbaspēka mobilitāti	106 400 149	18 776 499	125 176 648
7. Nodarbinātība un darbaspēka mobilitāte	JNI	N/A	8. Veicināt nodarbinātību un atbalstīt darbaspēka mobilitāti	58 021 278	5 119 525	63 140 803
8. Izglītība, prasmes un mūžizglītība	ERAF	Mazāk attīstīts reģions	10. Ieguldīt izglītībā, prasmēs un mūžizglītībā	277 460 786	48 963 670	326 424 456
8. Izglītība, prasmes un mūžizglītība	ESF	Mazāk attīstīts reģions	10. Ieguldīt izglītībā, prasmēs un mūžizglītībā	238 500 493	42 088 327	280 588 820

Prioritārais virziens	Fonds	Reģions	Tematiskais mērķis	Savienības atbalsts, EUR	Nacionālais finansējums, EUR	Kopējais finansējums, EUR
9. Sociālā iekļaušana un nabadzības apkarošana	ERAF	Mazāk attīstīts reģions	9. Veicināt sociālo iekļaušanu un apkarot nabadzību	193 377 447	34 125 433	227 502 880
9. Sociālā iekļaušana un nabadzības apkarošana	ESF	Mazāk attīstīts reģions	9. Veicināt sociālo iekļaušanu un apkarot nabadzību	225 160 750	39 734 254	264 895 004
10. Tehniskā palīdzība "Atbalsts ESF ieviešanai un vadībai"	ESF	Mazāk attīstīts reģions	NA	21 420 040	3 780 008	25 200 048
11. Tehniskā palīdzība "Atbalsts ERAF ieviešanai un vadībai"	ERAF	Mazāk attīstīts reģions	NA	39 180 553	6 914 216	46 094 769
12. Tehniskā palīdzība "Atbalsts KF ieviešanai un vadībai"	KF	N/A	NA	40 715 710	7 185 126	47 900 836
Kopā				4 418 233 214	774 568 725	5 192 801 939

Tabula Nr. 3.5. (19)

Indikatīvais atbalsta klimata pārmaiņu mērķim

Prioritārais virziens	Indikatīvais finansējums apjoms, milj. EUR	Proporcija no kopējā piešķiruma
1. Pētniecības, tehnoloģiju attīstība un inovācijas	0	0%
2. IKT pieejamība, e-pārvalde un pakalpojumi	0	0%
3. Mazo un vidējo komersantu konkurētspēja	0	0%
4. Pāreja uz ekonomiku, kura rada mazas oglekļa emisijas visās nozarēs	411 244 901	73%
5. Vides aizsardzība un resursu izmantošanas efektivitāte	129 586 931	18%
6. Ilgtspējīga transporta sistēma	214 053 332	16%
7. Nodarbinātība un darbaspēka mobilitāte	0	0%
8. Izglītība, prasmes un mūžizglītība	0	0%
9. Sociālā iekļaušana un nabadzības apkarošana	0	0%
Kopā	754 885 164	17,09%

4. INTEGRĒTĀ PIEEJA TERITORĪALAJAI ATTĪSTĪBAI

- (1090) Teritoriālo atbalsta pasākumu ietvaros tiks risināti izaicinājumi, kas ir izšķiroši nozīmīgi, lai veicinātu līdzsvarotu teritoriju attīstību un kas skar vairākas nozares. Šie pasākumi tiks balstīti uz *bottom-up* pieeju, ietvers pārnozaru skatījumu un tiks īstenoti, balstoties uz vietējām attīstības prioritātēm, kas identificētas pašvaldību integrētajās attīstības programmās. Vienlaikus arī nozaru atbalsta pasākumi veicinās teritoriju attīstību, kaut arī tie primāri vērsti uz nozaru problēmjautājumu risināšanu. Ieguldījumi uzņēmējdarbības attīstībai ITI ietvaros tiks īstenoti ciešā sasaistē ar prioritāro virzienu „Pētniecība, tehnoloģiju attīstība un inovācijas”, prioritāro virzienu „IKT pieejamība, e- pārvalde un pakalpojumi”, prioritāro virzienu „Mazo un vidējo komersantu konkurētspēja”, prioritāro virzienu „Vides aizsardzība un resursu izmantošanas efektivitāte” un prioritāro virzienu „Izglītība, prasmes un mūžizglītība” atbilstoši Viedās specializācijas stratēģijā noteiktajam. Kā papildinošas darbības būs arī 2014.–2020.gada plānošanas periodā ETS un Norvēģijas finanšu instrumenta finansēta projekta ietvaros īstenoto pasākumu kopums, kas vērsts uz vietējo komersantu un ārvalstu investoru piesaistes sekmēšanu pašvaldībās, kā arī ELFLA darbības programmu ietvaros paredzētais atbalsts vietējo ceļu tīklam. Papildus LAP 2020 pasākumā „Investīcijas materiālajos aktīvos”, kas ir nozīmīgākās investīcijas lauku reģionos, plānots novirzīt arī pēc reģionālā principa, lai nodrošinātu vienmērīgu teritorijas attīstību. SVVA finansējumu LAP 2020 LEADER pieejas pasākumiem plānots proporcionāli vairāk novirzīt vietējās rīcības grupām, kuru teritorijā ir zemāks iedzīvotāju blīvums, lai veicinātu uzņēmējdarbības attīstību.
- (1091) Rezultātā, īstenojot teritoriālo pasākumu kopumu izmantojot ITI pieeju, pašvaldībām integrēti plānojot ieguldījumus izglītības un resocializācijas infrastruktūrā, uzņēmējdarbības atbalsta infrastruktūrā un degradētās vides revitalizācijā, tiks panākts tautsaimniecības un nodarbinātības pieaugums ar sinerģisku efektu. Detalizēti rezultāti atspoguļojas SAM ietvaros definētajos iznākuma un rezultāta rādītājos.
- (1092) Nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centru lomu līdzsvarotā valsts attīstībā, statistiski raksturojot vajadzības, kā arī nacionāla līmeņa plānošanas dokumentos reģionālās attīstības jomā uzsvērtās pārnozariskās, gudrās un stratēģiski tālredzīgās vietējās attīstības plānošanas būtiskums detalizētāk aprakstīts DP 1.sadaļā “Ieguldījums stratēģijas “Eiropa 2020” mērķu sasniegšanā”. Detalizētāku informāciju par teritoriālās attīstības vajadzību analīzi skatīt PL 1.1.apakšsadaļā “Teritoriāli nesabalansēta ekonomiskā attīstība”.

4.1. Sabiedrības virzīta vietējā attīstība

- (1093) Atbalsts DP ietvaros netiek plānots.

4.2. Integrēta pilsētvides attīstība

- (1094) ERAF Regula paredz, ka vismaz 5% valstij pieejamā ERAF finansējuma jānovirza ekonomisko, sociālo, demogrāfisko, vides un klimata izaicinājumu risināšanai pilsētās, balstoties uz integrētām pašvaldību attīstības programmām, ņemot vērā arī pilsētu un lauku teritoriju mijiedarbību.
- (1095) Integrētajā pilsētvides attīstībā apvienotas investīcijas no pieciem dažādiem tematiskajiem mērķiem, prioritārajiem virzieniem, ieguldījumu prioritātēm un sešiem dažādiem SAM, paredzot investīcijas uzņēmējdarbības atbalstam un investīciju piesaistei, degradēto teritoriju revitalizācijai un pielāgošanai saimnieciskai darbībai, nodarbinātības, energoefektivitātes pasākumu veicināšanai, kā arī sociālās infrastruktūras un vispārējās un profesionālās izglītības iestāžu mācību vides pilnveidošanai. ITI pieeju plānots izmantot ekonomisko, demogrāfisko, sociālo, vides ilgtspējas un izglītības izaicinājumu risināšanai nacionālas nozīmes attīstības centros (Rīgā, Daugavpilī, Jelgavā, Jēkabpilī, Jūrmalā, Liepājā, Rēzeknē, Valmierā, Ventspilī), novirzot ERAF finansējumu 230,84 milj. EUR apmērā ilgtspējīgas pilsētu attīstības veicināšanai.

- (1096) Minētie SAM (3.3.1., 4.2.2., 5.6.2., 8.1.2., 8.1.3., 9.3.1.) izvēlēti īstenošanai ITI ietvarā, pamatojoties uz vietējo vajadzību un attīstības potenciāla izpēti, izvērtējot, kuri no DP ietvertajiem SAM visefektīvāk risināmi ITI ietvarā, ļaujot pilsētām īstenot daudzpusīgas, specializētas un tālredzīgas pašvaldību integrētās attīstības programmas, vienlaikus sniedzot ieguldījumu arī stratēģijas “Eiropa 2020”, kā arī nacionālo politikas mērķu sasniegšanā. Minēto SAM ietvaros finansējuma saņēmējam būs jāizvēlas vismaz divi SAM, kas nodrošinās pašvaldību integrētajās attīstības programmās identificēto problēmu risināšanu.
- (1097) Plānoto ieguldījumu ieviešanas mehānisms būs atbilstošs ERAF regulas 7.panta prasībām. Reģionālās attīstības koordinācijas padome darbosies kā konsultatīva institūcija. Tās sastāvu veidos ITI īstenošanā iesaistītās organizācijas – KP fondu vadībā iesaistītās institūcijas un citas integrētu ilgtspējīgu pilsētvides investīciju ieviešanā un uzraudzībā iesaistītās iestādes un organizācijas - pilsētu pašvaldības un pašvaldību apvienības (atbilstoši ERAF regulas 7.panta 3.punktam), kā arī KP fondu vadībā iesaistītās institūcijas, plānošanas reģioni un citas integrētu ilgtspējīgu pilsētvides investīciju ieviešanā un uzraudzībā iesaistītās iestādes un organizācijas. ITI ieviešanas shēmā var izdalīt sekojošus posmus:
- 1) **pašvaldības integrēto attīstības programmu saskaņošana** – nacionālas nozīmes attīstības centri izstrādā vai aktualizē un apstiprina savas integrētās attīstības programmas (stratēģijas), paredzot īpašas sadaļas ITI projektu īstenošanai, kurās ir iekļautas integrētas darbības pilsētu ekonomisko, vides, klimata, demogrāfisko un sociālo izaicinājumu risināšanai, vienlaikus ņemot vērā nepieciešamību attīstīt saikni starp pilsētām un lauku teritorijām, kuras saskaņo Reģionālās attīstības koordinācijas padome;
 - 2) **deleģēšanas līguma** starp vadošo iestādi, pilsētas pašvaldību un sadarbības iestādi **noslēgšana**;
 - 3) **ITI ietvaros atbalstāmo projektu atlase un vērtēšana** – pilsētu pašvaldības ITI ietvaros izstrādā un atlasa ITI ietvaros atbalstāmos projektus, kas atbilst iepriekš apstiprinātajām pilsētu stratēģijām un specifisko atbalsta mērķu nosacījumiem, sadarbojoties ar komersantiem un nodrošinot caurspīdīgu ITI ietvaros atbalstāmo projektu atlases ieviešanu;
 - 4) **vienošanās par projekta īstenošanu noslēgšana.**

Tabula Nr. 4.1. (20)

Indikatīvais ERAF apjoms ilgtspējīgai pilsētvides attīstībai un indikatīvais ESF apjoms integrētām darbībām

Avots	Indikatīvais ERAF atbalsts ilgtspējīgai pilsētvides attīstībai un indikatīvais ESF atbalsts integrētiem pasākumiem (EUR)	Daļa no kopējā fonda piešķiruma (%)
ERAF	230 848 621	9,61%
ESF	0	0
Kopā	230 848 621	

4.3. Integrētās teritoriālās investīcijas (ITI)

- (1098) ITI plānots ieviest deviņās pilsētās – nacionālas nozīmes attīstības centros: Rīgā, Daugavpilī, Jelgavā, Jēkabpilī, Jūrmalā, Liepājā, Rēzeknē, Valmierā, Ventspilī atbilstoši ERAF regulas 7.pantam, novirzot ERAF finansējumu EUR 230,84 milj. apmērā ilgtspējīgas pilsētu attīstības veicināšanai. Skat. DP 4.2.apakšsadaļu “Integrēta pilsētvides attīstība”.

4.4. Kārtība kādā darbības programmas ietvaros noris starpreģionu un starpvalstu sadarbība, kur ieguvēji/labuma guvēji atrodas vismaz vēl vienā citā dalībvalstī

[Šī sadaļa nav attiecināma]

4.5. Mehānisms, kas nodrošina koordināciju ar Eiropas Savienības stratēģiju Baltijas jūras reģionam (ESSBJR)

- (1099) Lai nodrošinātu KP fondu ieguldījumu savstarpēju koordināciju ar ESSBJR noteiktajiem mērķiem un prioritātēm, paredzēta vairāku līmeņu rīcība: ESSBJR Nacionālā kontaktpunkta iesaiste UK, kā arī FM kā PL koordinatora dalība ESSBJR koordinācijas darba grupā (izveidota ar MK rīkojumu Nr.577¹⁷⁴, nosakot ĀM koordinatora funkcijas ESSBJR Rīcības plāna īstenošanai), kā arī ĀM aktīva dalība nacionālā līmeņa normatīvo aktu par atbalsta ieviešanu izstrādē, lai veicinātu finansējuma piesaisti ESSBJR nozīmes projektiem.
- (1100) ĀM izveidotās koordinācijas darba grupas ietvaros tiek paredzēts, ka viena no nozares ministrijām vai iestādēm nodrošina Latvijas interešu apzināšanu nacionālā līmenī un to pārstāvību ES līmenī katrā ESSBJR Rīcības plāna prioritātes jomā. Ņemot vērā šādu atbildības sadalījumu, attiecīgās nozares ministrijas ir aicinātas nodrošināt atbilstošās ESSBJR Rīcības plāna prioritārās jomas Latvijas interešu apzināšanu un finansējuma piesaisti šīs prioritārās jomas projektu realizēšanai, izmantojot gan nacionālo, gan ES finansējumu.
- (1101) ESSBJR Nacionālā kontaktpunkta iesaiste UK nodrošinās nepieciešamās informācijas apmaiņu par ESSBJR projektu finansēšanas iespējām, t.i., attiecīgo SAM uzsākšanas termiņiem un atlases kritērijiem, atsevišķos gadījumos atlases kritērijos iestrādājot atvieglotas finansējuma saņemšanas iespējas ESSBJR projektiem, tādējādi nodrošinot kvalitatīvu ESSBJR projektu izstrādi, t.sk. ņemot vērā noteiktās SAM prasības.
- (1102) Var izcelt vairākas jomas, kur Latvijas nacionālās intereses atbilst ESSBJR mērķiem: enerģētiskā drošība un neatkarība, uz sadarbību orientēta sabiedrība, inovāciju veicinošas infrastruktūras izveidošana, transporta infrastruktūras uzlabošana, reģionālās attīstības atšķirību mazināšanās u.c. Detalizētāka informācija par Latvijas nacionālajām interesēm un līdzšinējo pieredzi pieejama PL 3.1.4.apakšsadaļā. Tieši šo jomu ESSBJR projekti prioritāri finansējami arī no KP fondu līdzekļiem.
- (1103) Darbības programmas ietvaros tiks īstenota virkne SAM, kuru ietvaros veiktās darbības orientētas arī uz ESSBJR noteikto mērķu sasniegšanu (skat. 7.pielikumu). Šo SAM ietvaros, iespējama arī ESSBJR paraugprojektu finansēšana, nosakot īpašus projektu iesniegumu atlases kritērijus

¹⁷⁴ MK 2009.gada 25.augusta rīkojums Nr.577 "Par darba grupu, lai koordinētu Eiropas Savienības stratēģijas Baltijas jūras reģionam rīcības plāna īstenošanu"

5. ĪPAŠĀS VAJADZĪBAS TERITORIJĀM AR VISAUGSTĀKO NABADZĪBAS VAI DISKRIMINĀCIJAS RISKU, IT SEVIŠĶI IEDZĪVOTĀJU RISKĀ GRUPAS

5.1. Teritorijas, kuras pakļautas vislielākajam nabadzības riskam

- (1104) Latvijas reģionos vērojamas lielas atšķirības teritoriju attīstības rādītājos. Nozīmīgs reģionālās attīstības atšķirību cēlonis ir zema saimnieciskās darbības aktivitāte un nepilnīgi priekšnoteikumi tās paaugstināšanai reģionos, īpaši austrumu pierobežā un lauku novados. Būtiski atšķirīgā ekonomiskā aktivitāte, pakalpojumu pieejamība un sasniedzamība rada atšķirīgus dzīves kvalitātes standartus un attīstības iespējas teritoriju iedzīvotājiem un veicina iedzīvotāju aizplūšanu no mazāk attīstītām uz attīstītākajām teritorijām, kas vēl vairāk samazina mazāk attīstīto teritoriju izaugsmes iespējas.
- (1105) Statistikas dati par nabadzības riska indeksu¹⁷⁵ Latvijā ir pieejami statistisko reģionu (NUTS3) līmenī, un 2012.gadā rādītājs variēja no 10,7% Rīgā līdz 30,5% Latgales reģionā (Pierīgā – 17,3%, Kurzemē – 19,6%, Zemgalē – 22,3%, Vidzemē – 30,7%). Tādējādi Latvijas vidējais rādītājs – 19,4% nabadzības riskam pakļauto iedzīvotāju, neatspoguļo teritoriālās atšķirības, kas vērojamas starp reģioniem. Tāpat lauku iedzīvotāji ir vairāk pakļauti nabadzības riskam nekā pilsētu iedzīvotāji. PL izstrādes laikā Latvijā nav pieejami statistikas dati par nabadzības riska indeksu vietējo administratīvo teritoriju – novadu un pilsētu griezumā. Tomēr par neviendabīgo situāciju statistisko reģionu ietvaros liecina, piemēram, LM operatīvie dati par personu skaitu, kurām spēkā ir trūcīgas personas statuss (sk. PL pielikumā „Iedzīvotāju skaits, kam 2013.gada janvārī ir spēkā trūcīgas personas statuss”). Aprēķinot iedzīvotāju īpatsvaru, kuriem ir spēkā trūcīgas personas statuss, no visiem attiecīgās pilsētas vai novada iedzīvotājiem, secināms, ka 2013.gada janvārī trūcīgu personu īpatsvars variēja no 0,88% iedzīvotāju Mārupes novadā līdz 25,27% Ciblas novadā, kamēr vidēji Latvijā minētajā periodā trūcīgas personas statuss bija spēkā 5,37% iedzīvotāju. Latgalē novērojams lielākais novadu skaits ar augstu trūcīgo personu īpatsvaru. Latvijas rīcības nabadzības līmeņa samazināšanai balstītas uz nodokļu un pabalstu politikas izmaiņām un sociālās drošības sistēmas pilnveidi, kā arī valsts budžeta atbalstītu pieejas paplašināšanu bērnu aprūpes pakalpojumiem un ar izglītības ieguvu saistīto izdevumu segšanu; ESF atbalsts tiek plānots veselības aprūpes un izglītības pakalpojumu pieejamības veicināšanai, profesionāla sociālā darba pilnveidei un nabadzības un sociālās atstumtības risku un situācijas monitoringam. Nodarbinātības pasākumu īstenošanā tiks ņemtas vērā reģionu atšķirības atbilstoši konkrētā pasākuma saturam (t.sk. plānojot vairāk resursu ilgtermiņa bezdarbnieku aktivizēšanas programmām un mobilitātes atbalstam reģioniem ar augstāku bezdarba līmeni un mazāku skaitu brīvo darbavietu).
- (1106) Mērķa grupas, kuras visvairāk pakļautas nabadzības riskam, ir nepilnas ģimenes, daudz bērnu ģimenes, māsasaimniecības, kurā ir tikai viens loceklis. Šo grupu situāciju paredzēts uzlabot nodokļu un pabalstu sistēmu izmaiņu rezultātā, uzlabojot pakalpojumu pieejamību un stiprinot sociālo darbu pašvaldībās. Personām ar invaliditāti atbalsts plānots vairākos virzienos – iekļaujošas izglītības attīstībai, nodarbinātības atbalstam un pakalpojumu nodrošināšanai dzīvesvietā, lai veicinātu personu ar invaliditāti neatkarīgu dzīvi sabiedrībā. Īpaša uzmanība tiks veltīta, lai nodrošinātu KP fondu atbalstītās fiziskās vides, transporta, IKT, citu sabiedrībai paredzēto objektu un pakalpojumu pieejamības uzlabošanu personām ar invaliditāti. Detalizētākā informācija par plānoto atbalstu ir norādīta 5.1.tabulā.

5.2. Stratēģija teritoriju ar visaugstāko nabadzības risku īpašajām vajadzībām

- (1107) Izvērtējot un ņemot vērā jauno reģionālās politikas paradigmu, starptautiskā un nacionālā līmeņa dokumentus, kas attiecas uz reģionālo attīstību, kā arī līdzšinējo Latvijas pieredzi,

¹⁷⁵ Nabadzības risks atspoguļo iedzīvotāju īpatsvaru, kuru ienākumi ir mazāki par 60% no ienākumu mediānas.

Latvijas reģionālā politika līdz 2020.gadam ir vērsta uz to, lai aktivizētu vietējās varas spēju pašai ietekmēt savas teritorijas attīstību, balstoties uz vietējās teritorijas resursu potenciālu. Reģionālajā politikā tiek noteiktas jaunas mērķteritorijas jeb teritoriālais fokuss, jauna investīciju plānošanas un atbalsta sniegšanas sistēma teritorijām, tematiska koncentrēšanās reģionālās attīstības veicināšanā ar uzsvaru uz saimnieciskās darbības aktivitātes stimulēšanu teritorijās, kā arī uzsvars uz plašu dažādu pušu iesaisti reģionālās politikas mērķu sasniegšanā. Reģionālās politikas ietvaros tiks sniegtas attīstības iespējas ikvienai Latvijas teritorijai, vienlaikus nosakot konkrētu teritoriālu fokusu, lai sniegtais atbalsts būtu mērķtiecīgs un radītu maksimālu atdevi. Būtiskākā loma šajā kontekstā būs starptautiskas, nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centriem. Tāpēc 2014.–2020. gada plānošanas periodā investīcijas teritorijās tiks balstītas uz vietējā un reģionālajā līmenī identificētajām attīstības iespējām un prioritātēm, kas pamatotas teritoriju attīstības plānošanas dokumentos.

- (1108) Latvijas rīcība nabadzības līmeņa samazināšanai balstīta uz nodokļu un pabalstu politikas izmaiņām un sociālās drošības sistēmas pilnveidi, kā arī valsts budžeta atbalstītu pieejas paplašināšanu bērnu aprūpes pakalpojumiem un ar izglītības ieguvu saistīto izdevumu segšanu. ESF atbalsts tiek plānots veselības aprūpes un izglītības pakalpojumu pieejamības veicināšanai, profesionāla sociālā darba pilnveidei un nabadzības un sociālās atstumtības risku un situācijas monitoringam. Nodarbinātības pasākumu īstenošanā tiks ņemtas vērā reģionu atšķirības atbilstoši konkrētā pasākuma saturam (t.sk. plānojot vairāk resursu ilgtermiņa bezdarbnieku aktivizēšanas programmām un mobilitātes atbalstam reģioniem ar augstāku bezdarba līmeni un mazāku brīvo darbavietu skaitu). ERAF atbalsts plānots uzņēmējdarbības veicināšanas pasākumiem un energoefektivitātes un sociālās aprūpes pasākumiem.
- (1109) Lai nodrošinātu īpašu atbalstu teritorijām, kuras skar demogrāfiskie, sociālie un nabadzības riski, saskaņā ar Reģionālās politikas pamatnostādņēm 2013.–2019.gadam projektu iesniegumu atlasē tiks piemēroti specifiski atlases kritēriji, kā arī tiks nodrošināts papildu finansējums attīstības veicināšanai.

Tabula Nr. 5.1. (22)

Sniegums teritorijām/mērķa grupām, kuras pakļautas vislielākajam nabadzības riskam

Mērķa grupa/ ģeogrāfiskais rajons	Galvenās atbalstāmās darbības kā daļa no integrētas pieejas	Prioritārais virziens	Finansējuma avots	Ieguldījumu prioritāte
MVK, komercdarbības uzsācēji, pašnodarbināta s personas, fiziskas personas (ideju autori)/visa Latvija	Finansējuma pieejamības nodrošināšana jaunu komersantu veidošanai un esošu komersantu izaugsmei - garantiju, aizdevumu izsniegšana, investīciju veikšana, konsultācijas, apmācības, atbalsts biznesa inkubatoru pakalpojumu nodrošināšanai, tai skaitā radošo industriju komersantiem, radošā inkubatora infrastruktūras attīstīšana, atbalsts apstrādes rūpniecības komersantu vajadzībām atbilstošas infrastruktūras izveidei, t.sk. telpām; atbalsts straujas izaugsmes komersantu izveidošanai un attīstībai - riska kapitāla, tehnoloģiju akseleratoru investīciju veikšana u.c.	Mazo un vidējo komersantu kon kurētspēja	ERAF	Veicināt uzņēmējdarbību, jo īpaši atvieglot jaunu ideju izmantošanu ekonomikā un atbalstot jaunu uzņēmumu izveidi, tostarp ar uzņēmumu inkubatoru palīdzību.

Mērķa grupa/ ģeogrāfiskais rajons	Galvenās atbalstāmās darbības kā daļa no integrētas pieejas	Prioritārais virziens	Finansējuma avots	Ieguldījumu prioritāte
Investīcijas reģionos (ārpus Rīgas), t.sk., novada teritorijās ārpus attīstības centriem.	Saimniecisko darbību veicinošas publiskās infrastruktūras attīstība	Mazo un vidējo komersantu konkurētspēja	ERAF	Atbalstīt uzlabotu spēju radīšanu un paplašināšanu produktu un pakalpojumu attīstībai.
Nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centri ar zemāku sociālekonomisko attīstību	Saimniecisko darbību veicinošas publiskās infrastruktūras attīstība	Vides aizsardzība un resursu izmantošanas efektivitāte	ERAF	Veikt darbības, lai uzlabotu pilsētvidi, revitalizētu pilsētas, atjaunotu un attīrītu pamestas rūpnieciskās teritorijas (tai skaitā pārveidei paredzētās zonas), samazinātu gaisa piesārņojumu un veicinātu trokšņa mazināšanas pasākumus.
Jaunieši, kuri nemācās un nav nodarbināti	Jauniešiem – darba meklēšanas atbalsta pasākumi, konkurētspējas paaugstināšanas pasākumi, darbavieta pirmās darba pieredzes iegūšanai, subsidētās darbavietas; atbalsts pašnodarbinātības vai saimnieciskās darbības uzsākšanai	Nodarbinātība un darbaspēka mobilitāte	JNI	Jauniešu ilgtspējīga integrācija darba tirgū, īpašu uzmanību pievēršot nodarbinātībā, izglītībā vai apmācībā neiesaistītiem jauniešiem, tostarp jauniešiem, kuriem ir sociālās atstumtības risks, un jauniešiem no sociāli atstumtām kopienām, tostarp ar garantijas jauniešiem shēmas īstenošanu.
Gados vecākas nodarbinātas personas	Gados vecāku nodarbināto spēju, prasmju un veselības stāvokļa novērtēšana, prasmju pilnveidošanas pasākumi; darbavietas pielāgošana.	Nodarbinātība un darbaspēka mobilitāte	ESF	Darba ņēmēju, uzņēmumu un uzņēmēju pielāgošanās pārmaiņām.
Bezdarba riskam pakļautie nodarbinātie, t.sk. vecāki par 45 gadiem	Nodarbināto iedzīvotāju profesionālās kvalifikācijas un kompetences pilnveide un neformālās izglītības programmu apguve	Izglītība, prasmes un mūžizglītība	ESF	Formālas, neformālas un ikdienas mūžizglītības vienlīdzīgas pieejamības uzlabošana visām vecuma grupām, darbaspēka zināšanu, prasmju un kompetenču uzlabošana un elastīgu mācību iespēju veicināšana, tostarp ar profesionālo orientāciju un iegūto kompetenču apstiprināšanu.
Nelabvēlīgākā situācijā esošie bezdarbnieki un diskriminācijas riskam pakļautie iedzīvotāji	Subsidētās darbavietas bezdarbniekiem ar invaliditāti un nelabvēlīgākā situācijā esošiem bezdarbniekiem, mentorings, nodarbinātības šķēršļu mazināšana	Sociālā iekļaušana un nabadzības apkarošana	ESF	Aktīva iekļaušana ar mērķi veicināt nodarbinātību, tostarp lai veicinātu vienlīdzīgas iespējas un aktīvu līdzdalību un uzlabotu nodarbinātību.
Teritoriālās, sociālās atstumtības un	Veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumi, jo īpaši trūcīgajiem un teritoriālās	Sociālā iekļaušana un	ESF	Piekļuves uzlabošana cenas ziņā pieejamiem, ilgtspējīgiem un

Mērķa grupa/ ģeogrāfiskais rajons	Galvenās atbalstāmās darbības kā daļa no integrētas pieejas	Prioritārais virziens	Finansējuma avots	Ieguldījumu prioritāte
nabadzības riskam pakļautās iedzīvotāju grupas	atstumtības riskam pakļautajiem iedzīvotājiem	nabadzības apkarošana		kvalitatīviem pakalpojumiem, tostarp veselības aprūpei un vispārējās nozīmes sociālajiem pakalpojumiem.
Āpusģimenes aprūpē esošie bērni un jaunieši, pilngadīgas personas ar garīga rakstura traucējumiem, personas ar invaliditāti, sociālās atstumtības un nabadzības riskam pakļautie iedzīvotāji.	“Jauniešu māju” izveide, ģimeniskai videi pietuvinātu aprūpes pakalpojumu sniedzēju izveide ārpusģimenes aprūpē esošiem bērniem ārpus institūcijas; sociālo pakalpojumu sniegšana dzīvesvietā; prioritāro (sirds un asinsvadu, onkoloģijas, perinatālā un neonatālā perioda aprūpe un garīgā veselība) veselības aprūpes jomu ārstniecības iestāžu tehniskā nodrošinājuma uzlabošana	Sociālā iekļaušana un nabadzības apkarošana	ERAF	Investējot veselības aprūpes un sociālajā infrastruktūrā, kas sniedz ieguldījumu valsts, reģionālajā un vietējā attīstībā, mazinot atšķirības veselības stāvokļa ziņā, un veicinot sociālo iekļaušanu ar sociālo, kultūras un atpūtas pakalpojumu uzlabotas pieejamības palīdzību un veicinot pāreju no institucionāliem uz pašvaldību pakalpojumiem.

6. TERITORIJAS, KURAS PAKĻAUTAS VISLIELĀKAJIEM DEMOGRĀFISKAJIEM TRŪKUMIEM

- (1110) Latvijā pastāv pārāk lielas disproporcijas teritoriju attīstības rādītājos, kas ir ievērojamas arī ES mērogā. Saskaņā ar *Eurostat* datiem pēc reģionālā IKP uz vienu iedzīvotāju dispersijas¹⁷⁶ NUTS 3 statistisko reģionu grupā Latvija 2009.gadā uzrādīja ceturto sliktāko rezultātu starp ES dalībvalstīm (43,3%). Līdzīgas tendences ir arī citos teritoriju sociālekonomiskās attīstības rādītājos. Iedzīvotāju skaits laikā no 2000.–2011.gadam ir pieaudzis tikai teritorijās ap galvaspilsētu, pārējā valsts teritorijā tas ir samazinājies; atsevišķās attālākās pašvaldībās samazinājums sasniedz 25-30% (Tautas skaitīšanas dati). Īpaši negatīvi ekonomiskās attīstības rādītāji novērojami Latgales reģionā¹⁷⁷.
- (1111) Būtiski atšķirīgā ekonomiskā aktivitāte, pakalpojumu pieejamība un sasniedzamība rada atšķirīgus dzīves kvalitātes standartus un attīstības iespējas teritoriju iedzīvotājiem un veicina iedzīvotāju aizplūšanu no mazāk attīstītām uz attīstītākajām teritorijām. ES NUTS 3 reģionu IKP uz vienu iedzīvotāju 2009.gadā svārstās no 136 500 EUR (*Inner London – West* reģions Lielbritānijā) līdz 2 300 EUR (Silistra reģions Bulgārijā), savukārt Latvijas statistisko reģionu – no 13 800 EUR Rīgas reģionā līdz 4 500 EUR uz vienu iedzīvotāju Latgales reģionā.
- (1112) Austrumu pierobežas novadi aizņem 20,6% Latvijas teritorijas, taču tajos dzīvo tikai 7,4% Latvijas iedzīvotāju. Laikā no 2007.gada sākuma līdz 2012.gada sākumam iedzīvotāju skaits austrumu pierobežas novados sarucis trīs reizes straujāk nekā novados vidēji un 2,5 reizes straujāk nekā Latvijā kopumā, turklāt tajos ir augsts iedzīvotāju vīrs darbības vecuma īpatsvars un zems iedzīvotāju līdz darbības vecumam īpatsvars. Arī Lietuvas un Igaunijas pierobežā raksturīgi nozīmīgi izaicinājumi teritoriju attīstībā, taču tie ir līdzīgi citās attālākajās lauku teritorijās esošajiem. Detalizētāku informāciju skatīt PL sadaļā “Teritoriāli nesabalansēta ekonomiskā attīstība”.
- (1113) Lai risinātu demogrāfiskos izaicinājumus attiecībā uz teritoriju apdzīvotību, reģionālo un pilsētu politiku ietvaros nepieciešams revitalizēt attīstības centrus teritorijās, kas strauji iztukšojas, kā arī sekmēt integrētu plānošanu pilsētu un tām pieguļošo teritoriju attīstībai, cieši sasaistot pilsētu un lauku teritorijas (piemēram, sasaistot lauku teritorijas, kas iztukšojas, ar pilsētām, kurās iedzīvotāju skaits pieaug).
- (1114) Latvijas reģionālajā politikā tiek noteiktas jaunas mērķteritorijas jeb teritoriālais fokuss, jauna investīciju plānošanas un atbalsta sniegšanas sistēma teritorijām, tematiska koncentrēšanās reģionālās attīstības veicināšanā ar uzsvaru uz saimnieciskās darbības aktivitātes stimulēšanu teritorijās, kā arī uzsvars uz plašu dažādu pušu iesaisti reģionālās politikas mērķu sasniegšanā. Būtiska loma šajā kontekstā būs starptautiskas, nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centriem. Tāpēc 2014.–2020.gada plānošanas periodā investīcijas teritorijās tiks balstītas uz vietējā un reģionālajā līmenī identificētajām attīstības iespējām un prioritātēm, kas pamatotas teritoriju attīstības un nozaru plānošanas dokumentos.
- (1115) Reģionālās politikas ilgtermiņa rezultāti un rezultatīvie rādītāji, kas sasniedzami līdz 2030.gadam: kāpināts attīstībā atpalikušo reģionu attīstības temps, lai maksimāli pietuvotos valsts vidējā IKP līmenim, sekmējot reģionālo atšķirību samazināšanos – dispersija pēc IKP uz vienu iedzīvotāju mazāka par 30 (bāzes vērtība 2006.gadā ir 46,8); veicināta policentriska apdzīvojuma struktūra, saglabājot pilsētu/lauku iedzīvotāju attiecību 70/30 (t.i. ierobežot lauku iedzīvotāju pārcelšanos uz pilsētām, ko pilnībā apturēt nav iespējams) (bāzes vērtība 2009.gadā ir 67,8/32,2).
- (1116) Lai risinātu minētās problēmas, KP fondu investīcijas tiks izmantotas reģionu potenciāla attīstībai, saimnieciskās darbības vides sakārtošanai un nodarbinātības veicināšanas

176 Variācijas koeficients, izteikts procentos. Raksturo reģionu novirzi % no valsts vidējā IKP līmeņa. Ja skaitlis ir 0, tad atšķirības starp reģioniem neeksistē, t.i., valstī pilnīgi visos reģionos tiek saražots vienāds IKP.

177 Pēc *Eurostat* datiem Latgales plānošanas reģiona IKP uz vienu iedzīvotāju pēc pirktspējas līmeņa (PSL) 2010.gadā sastādīja tikai 6990 (Latvijā – 13 200, ES-27 – 24 500), t.i., mazāk kā 30% no ES-27 vidējā rādītāja.

pasākumiem un izglītībai, jo īpaši konkrētas investīcijas plānojot nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centriem un Latgales pašvaldībām (piemēram, 5.6.2.SAM ietvaros). Vienlaikus tiks nodrošināts, ka reģionālajā un vietējā līmenī īstenotie pasākumi sniedz ieguldījumu nozaru politiku īstenošanā uz vietām. Tādējādi jaunās investīciju plānošanas pieejas darbības ietvaros tiks salāgots nacionālā, reģionālā un vietējā līmeņa skatījums par katrā teritorijā veicamajiem ieguldījumiem. Papildus, sniegumu t.sk. teritorijām, kuras pakļautas vislielākajiem demogrāfiskiem izaicinājumiem, skatīt Tabulā Nr.5.1. (22).

7. ATBILDĪGĀS IESTĀDES UN SVARĪGO PARTNERU LOMA VADĪBAS, KONTROLES UN AUDITA JAUTĀJUMOS

(1117) Šajā sadaļā iekļauta informācija par partneriem un iesaistītajām institūcijām, kā arī iestādēm, kas nodrošinās KP fondu ieviešanas koordinēšanu.

7.1. Partneri un iesaistītās institūcijas

(1118) 2014.–2020. gadā institūcijas, kas iesaistītas KP fondu vadībā un kontrolē noteiktas atbilstoši Vispārējai regulai un 2013.gada 4.jūnijā MK apstiprinātajai koncepcijai par ESI fondu ieviešanu 2014.–2020.gadā Latvijā. KP fondu ieviešanā iesaistītās atbildīgās iestādes tiks noteiktas atbilstoši DP specifiskajiem mērķiem.

Tabula Nr. 7.1. (23)

Iestāžu kontaktinformācija

Iestāde/struktūra	Iestādes/struktūras, departamenta vai nodaļas noasukums	Iestādes vadītājs (ieņemamais amats)
Vadošā iestāde	FM	Valsts sekretāra vietnieks ESSFKF jautājumos
Sertifikācijas iestāde	Valsts kase	Valsts kases pārvaldnieks
Revīzijas iestāde	FM	ES fondu revīzijas departamenta direktors
Iestāde, kurai EK veiks maksājumus	Valsts kase	Valsts kases pārvaldnieks

(1119) Vadības un kontroles sistēma veidota, pamatojoties uz Vispārējās regulas prasībām, iezīmētajiem virzieniem – uz administratīvā sloga mazināšanu finansējuma saņēmējiem, skaidru funkciju sadalījumu starp KP fondu administrēšanā esošajām iestādēm, orientēšanos uz rezultātu, skaidras risku pārvaldības stratēģijas esamību un uz rezultātu balstītu novērtēšanas sistēmu.

(1120) Līdz ar to ievērots arī, ka Revīzijas iestāde ir funkcionāli neatkarīga struktūrvienība, tas ir, nodalīta no vadošās iestādes un citām FM funkcijām. Vieni no būtiskiem priekšnosacījumiem, kas ieviesti, lai nodrošinātu Revīzijas iestādes vajadzīgo neatkarību, ir arī atsevišķa budžeta līnija, pakļautības un ziņošanas procesa skaidra nodalīšana (tas ir, Revīzijas iestāde ziņo finanšu ministram un MK), kā arī MK, pamatojoties uz Revīzijas ziņojumu, apstiprina vadošās iestādes un sertifikācijas iestādes atbilstību noteiktajiem kritērijiem. Darba kvalitāte tiek nodrošināta ar līdz šim izveidotajiem pieredzējušiem, profesionāliem un kompetentiem cilvēkresursiem, ikdienas darbā ievērojot starptautiski atzītus revīzijas standartus.

(1121) Aprakstu par partneru lomu vadības, kontroles un audita jautājumos sk. PL sadaļā “Horizontālie principi”. DP izstrādē iesaistīto partneru sarakstu sk. 4.pielikumā “Darbības programmas izstrādē iesaistītie partneri”.

7.2. Darbības programmas sagatavošana un partneru iesaiste

(1122) FM sadarbībā ar nozaru ministrijām, VK, Pārresoru koordinācijas centru un partnerībā ar sadarbības un sociālajiem partneriem un nevalstisko sektoru ir izstrādājusi DP.

- (1123) NAP 2020 ir galvenais vidēja termiņa attīstības plānošanas dokuments Latvijā, PL un DP sagatavošana tika uzsākta pēc NAP 2020 apstiprināšanas Saeimā 2012.gada 20.decembrī. Saskaņā ar valdības nostāju, ESI fondu finansējums 2014.–2020.gada plānošanas periodam plānojams saskaņā ar NAP 2020 stratēģiju un tajā noteiktajām prioritātēm. DP un PL izstrādē izmantots NRP, Padomes rekomendācijās un nozares plānošanas dokumentos noteiktais. NAP 2020 prioritātēm pakārtoto rīcības virzienu un to uzdevumu, vajadzību un sasniedzamo mērķu, kā arī finansējuma identificēšanā piedalījās visas nozaru ministrijas, kā arī VK un citas tiešās valsts pārvaldes iestādes.
- (1124) FM izstrādāja laika grafiku, nosakot atbildīgās institūcijas informācijas sagatavošanai sadalījumā pa DP sadaļām. Atbildīgās institūcijas, savas kompetences ietvaros un konsultējoties ar sadarbības partneriem, sagatavoja un sniedza informāciju FM.
- (1125) FM nozaru ministriju saņemto informāciju pa daļām nosūtīja sadarbības partneriem, kuri iekļauti PUK sastāvā, izskatīšanai un komentēšanai.
- (1126) Sadarbības partneri, kuri izteica komentārus par nozaru ministriju iesniegto informāciju, laika periodā no 2013.gada februāra līdz aprīļa beigām tika aicināti uz sanāksmēm, lai kopīgi diskutētu par izteiktajiem komentāriem. 2013.gada maijā notika DP pirmā projekta publiskā apspriede, dodot iespēju plašākam sabiedrības lokam sniegt ieguldījumu DP projekta saturā. No 2013.gada 29.jūlija līdz 29.augustam notika atkārtota PL un DP publiskā apspriede, paralēli PL un DP projekti tika iesniegti izvērtēšanai Valsts sekretāru sanāksmes procedūras ietvaros. DP izstrādes procesā tika organizētas vairāk kā 30 tematiskās diskusijas, kā arī nodrošināta dalība vairākās pašvaldību un partneru rīkotās konferencēs, kurās partneri un ieinteresētās personas un organizācijas izteica komentārus, kas dokumenta izstrādes procesā tika vērtēti un iestrādāti DP. Konstruktīva un produktīva sadarbība ar partneriem bija viens no DP izstrādes procesa priekšnosacījumiem.
- (1127) Iebildumus un priekšlikumus aktīvi sniedza plānošanas reģioni, pašvaldību organizācijas, tādas kā LPS, LLPA, kā arī pašvaldības, darba devēju un darbinieku organizācijas – LBAS un LDDK, dažādas biedrības un nodibinājumi: LKA, LDF, VKP, LLF, LIKTA, Eiropas Kustība Latvijā, Latvijas Vecāku kustība, biedrība “Latvijas Pilsoniskā alianse”, Latvijas ģimenes ārstu biedrība un citas. Dokumentu izstrādē aktīvi iesaistījās arī saimnieciskās darbības veicēji.
- (1128) Plānošanas reģioni, pašvaldību organizācijas un pašvaldības vairākkārt norādīja uz nepieciešamību iesaistīt tās KP fondu 2014.–2020.gadam plānošanas perioda plānošanā, lai nodrošinātu kvalitatīvu pakalpojumu pārklājumu Latvijā, vienlaikus aicinot dažādu SAM ietvaros noteikt pašvaldības kā finansējuma saņēmējus.
- (1129) Vairums partneru aicināja paplašināt SAM īstenošanas teritorijas, palielināt plānoto finansējuma apmēru, t.sk. noteiktiem SAM, paplašināt finansējuma saņēmēju loku (īpaši ar biedrībām un nodibinājumiem), kā arī ierosināja veidot jaunus SAM, kuri nav iekļauti NAP 2020 vai nav atbalstāmi no KP.
- (1130) Paralēli DP saskaņošanas procesam atbildīgās nozaru ministrijas pastāvīgi organizēja sanāksmes ar ekspertiem, sadarbības partneriem par ESI fondu plānošanas un ieviešanas jautājumiem 2014.–2020.gada plānošanas periodā, kas skar PL un DP saturu.

Papildu formas partnerības principa nodrošināšanai KP fondu plānošanas procesā

- (1131) Plānošanas dokumentu sagatavošanas procesā kā papildu forma partnerības principa īstenošanai un KP fondu plānošanas dokumentu kvalitātes nodrošināšanai izveidota PUK.
- (1132) KP fondu PUK darbības principus nosaka FM apstiprināts reglaments. Tās sastāvā tika iesaistīti ESI fondu ieviešanā iesaistīto valsts un pašvaldību institūciju, teritoriālās pārvaldības, sociālo un sadarbības partneru, biedrību, nodibinājumu, kā arī citu ESI fondu plānošanā un īstenošanā iesaistīto institūciju pārstāvji. PUK darbības laikā tās sastāvs tika vairākkārt papildināts ar dažādu institūciju pārstāvjiem, kas izrādīja interesi aktīvi piedalīties PUK darbā. PUK galvenie uzdevumi ir šādi:
- 1) uzraudzīt ESI fondu 2014.–2020.gada plānošanas perioda PL izstrādi;
 - 2) uzraudzīt 2014.–2020.gada plānošanas perioda KP darbības programmas izstrādi;

- 3) uzraudzīt PL un DP saskaņošanas procesu;
- 4) uzraudzīt sarunu procesu ar EK par PL, DP apstiprināšanu;
- 5) vienoties par noteiktajiem starpposma mērķiem un to sasniedzamajām vērtībām.

Partneru iesaiste turpmākā KP fondu 2014.–2020.gada plānošanas perioda ieviešanā, uzraudzībā un izvērtēšanā

- (1133) 2014.–2020.gadā paredzēta partneru plaša un mērķtiecīga iesaiste pakalpojumu nodrošināšanā nozaru mērķu sasniegšanā, piemēram, sociālajā iekļaušanā, nodarbinātībā, saimnieciskās darbības vides uzlabošanā, vides aizsardzībā, izglītībā, u.c., balstoties uz biedrību un nodibinājumu ekspertīzi, tādējādi nodrošinot sadarbības partneru pieredzes un zināšanu izmantošanu nozaru ietvaros.
- (1134) Turpinot KP fondu 2007.–2013.gada plānošanas perioda labo praksi, vadošā iestāde pēc KP fondu plānošanas dokumentu apstiprināšanas kā galveno partneru iesaistes formu izveidos KP fondu UK, tajā iesaistot pārstāvjus no publiskās pārvaldes institūcijām un plānošanas reģioniem, sociālo, sadarbības partneru un biedrību un nodibinājumu pārstāvjus. Tāpat vadošā iestāde informēs UK dalībniekus par regulāriem (vismaz divas reizes gadā) KP fondu ieviešanas progresu ziņojumiem valdībai.
- (1135) UK un tās apakškomitejas izvērtēs izstrādātos SAM īstenošanas nosacījumus un specifiskos projektu iesniegumu vērtēšanas kritērijus, sniedzot viedokli par to atbilstību ekonomikas izrāviena un SAM sociālekonomiskās ietekmes izvērtēšanas nodrošināšanā.
- (1136) Lai pārraudzītu pašvaldību īstenoto projektu secīgu īstenošanu, VARAM, pildot savu pašvaldību darbības attīstības funkciju, nodrošina pašvaldību attīstības programmu saskaņošanu, kā arī nodrošina Koordinācijas padomes (sadarbības un koordinēšanas mehānisms ar plašu dalībnieku loku, t.sk. KP fondu ieviešanā iesaistītās institūcijas un sociālie partneri) darbību, tādējādi novēršot KP fondu atbalsta pārklāšanās risku. Tāpat, lai nodrošinātu integrētu plānošanu un KP fondu ieviešanu, ir būtiski ņemt vērā izaugsmes izaicinājumus un koordinēt plānotās investīcijas ar pašvaldību organizācijām, saskaņojot SAM ieviešanas nosacījumus un normatīvo regulējumu ar minētajiem partneriem, jo īpaši, attiecībā uz ieguldījumiem transporta, vides, nodarbinātības, izglītības un sociālo pakalpojumu jomās.
- (1137) Turpinot KP fondu 2007.–2013.gada plānošanas perioda labo praksi, vadošā iestāde veidos KP fondu tematiskās izvērtēšanas konsultatīvo darba grupu ar mērķi nodrošināt izvērtēšanas organizēšanu par KP fondu DP prioritārajiem virzieniem, tematiskajiem mērķiem un ieguldījumu prioritātēm, lai noteiktu to ieviešanas efektivitāti noteiktajā laika periodā. Partnerības princips KP fondu izvērtēšanas procesā tiks nodrošināts, darba grupas sastāvā iekļaujot KP fondu plānošanā, ieviešanā, uzraudzībā un izvērtēšanā iesaistītos partnerus. Darba grupā nepieciešamības gadījumā tiks iekļauti arī ETS programmu, ELFLA un EJZF vadošās iestādes pārstāvji, un piesaistīti attiecīgie eksperti, tādējādi nodrošinot visu ESI fondu papildinātību un sinerģiju.
- (1138) Vadošā iestāde KP fondu 2014.–2020.gada plānošanas periodā turpinās KP fondu 2007.–2013.gada plānošanas periodā īstenoto labo praksi un, gatavojot gadskārtējos ziņojumus EK par KP fondu DP īstenošanu, saskaņošanas procesu ar partneriem organizēs UK darbības ietvaros.

Sociālo partneru, biedrību un nodibinājumu iesaiste DP īstenošanā

- (1139) Ņemot vērā, ka ES fondu 2007.–2013.gada plānošanas periodā sniegts atbalsts sociālo partneru, biedrību un nodibinājumu kapacitātes stiprināšanai, tad DP SAM īstenošanā liela nozīme būs sociālo partneru, biedrību un nodibinājumu atbalstam, īstenojot projektos plānotās darbības, ņemot vērā viņu uzkrāto pieredzi un uzlabotās prasmes darboties un pārstāvēt konkrētās jomas un nozares. Zemāk ir norādīti SAM piemēri, kuru ieviešanā var tikt iesaistīti sociālie partneri, biedrības un nodibinājumi. Pēc diskusijām par SAM ieviešanas mehānismu,

nacionālajos normatīvajos aktos par SAM ieviešanu tiks precīzāk norādīti finansējuma saņēmēji un sadarbības partneri.

- (1140) Prioritārā virziena “Vides aizsardzība un resursu izmantošanas efektivitāte” 5.4.2.SAM “Nodrošināt vides monitoringa kontroles sistēmas attīstību un savlaicīgu vides risku novēršanu, kā arī sabiedrības līdzdalību vides pārvaldībā.” ietvaros biedrības un nodibinājumi ir potenciālie finansējuma saņēmēji, kā arī īpaša sadarbība ar biedrībām un nodibinājumiem, kā arī ar pašvaldībām tiek plānota vides izglītības jautājumu risināšanā.
- (1141) Prioritārā virziena “Pāreja uz ekonomiku ar zemu oglekļa emisijas līmeni” 4.2.1.SAM “Veicināt energoefektivitātes paaugstināšanu valsts un dzīvojamās ēkās” biedrības un nodibinājumi ir iespējamie finansējuma saņēmēji, ja ēkā veic valsts deleģētus uzdevumus vai pienākumus sociālā jomā.
- (1142) Prioritārā virziena “Nodarbinātība un darbaspēka mobilitāte” ietvaros 7.3.1.SAM “Uzlabot darba drošību, it īpaši bīstamo nozaru uzņēmumos” tiks īstenots sadarbībā ar sociālajiem partneriem, tādējādi nodrošinot informēšanu un izglītošanu, apmācības un konsultācijas, kā arī elektronisko un vizualizēto darba vides palīgriku un izglītojošo materiālu izveidi, darba tiesību un darba aizsardzības jomā. 7.2.1.SAM “Palielināt nodarbinātībā, izglītībā vai apmācībās neiesaistītu jauniešu nodarbinātību un izglītības ieguvi Jauniešu garantijas ietvaros” tiks īstenots sadarbībā ar darba devējiem, biedrībām un nodibinājumiem, lai palīdzētu jauniešiem četru mēnešu laikā pēc klūšanas par bezdarbniekiem vai formālās izglītības beigšanas saņem kvalitatīvu darba, tālākizglītības, prakses vai stažēšanās piedāvājumu.
- (1143) Prioritārā virziena “Sociālā iekļaušana un nabadzības apkarošana” ietvaros sadarbībā ar pašvaldībām, darba devējiem, biedrībām un nodibinājumiem tiks īstenots 9.1.1.SAM “Palielināt nelabvēlīgākā situācijā esošu bezdarbnieku iekļaušanos darba tirgū, un 9.1.4.SAM “Palielināt diskriminācijas riskiem pakļauto iedzīvotāju integrāciju sabiedrībā un darba tirgū”, lai palīdzētu aktivizēt un iekļaut darba tirgū tos darba meklētājus un neaktīvos iedzīvotājus, kas visvairāk pakļauti ilgstoša bezdarba un nabadzības un sociālās atstumtības riskam. 9.2.2.SAM “Palielināt kvalitatīvu institucionālai aprūpei alternatīvu sociālo pakalpojumu dzīvesvietā un ģimeniskai videi pietuvinātu pakalpojumu pieejamību personām ar invaliditāti un bērniem” īstenošanā galvenie partneri būs pašvaldības un to piesaistītās biedrības un nodibinājumi ar mērķi atbalstīt iedzīvotājus, kas ilgstoši atradušies sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās, pārejai no ilgstošas aprūpes institūcijām uz dzīvi sabiedrībā, 9.2.4.SAM “Uzlabot pieejamību veselības veicināšanas un slimību profilakses pakalpojumiem, jo īpaši, nabadzības un sociālās atstumtības riskam pakļautajiem iedzīvotājiem” ietvaros biedrības un nodibinājumi kā potenciālie finansējuma saņēmēji varēs īstenot veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumus, tāpat plānota sadarbība ar pašvaldībām plānojot un īstenojot pasākumus veselības aprūpes pakalpojumu pieejamības uzlabošanai reģionos.
- (1144) Prioritārā virziena “Izglītība, prasmes un mūžizglītība” 8.3.1.SAM “Attīstīt kompetenču pieejā balstītu vispārējās izglītības saturu” un 8.3.2.SAM “Palielināt atbalstu vispārējās izglītības iestādēm izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai” ietvaros biedrības un nodibinājumi kā potenciālie finansējuma saņēmēji varēs saņemt atbalstu mācību atbalsta materiālu izstrādei, pedagogu kompetences pilnveidei un pasākumu veikšanai iekļaujošas izglītības īstenošanai vispārējā izglītības sistēmā. 8.4.1.SAM “Pilnveidot nodarbināto personu profesionālo kompetenci darba tirgus disproporcijas mazināšanai” ietvaros sadarbībā ar biedrībām un nodibinājumiem tiks nodrošinātas nodarbināto iedzīvotāju apmācības, lai savlaicīgi novērstu darbaspēka kvalifikācijas neatbilstību darba tirgus pieprasījumam, veicinātu strādājošo konkurētspēju.
- (1145) Kopumā sociālajiem partneriem, biedrībām un nodibinājumiem ir iespējas pretendēt uz finansējumu 319 milj. EUR apmērā, līdzvērtīgi konkurējot ar pārējiem finansējuma saņēmējiem projektu iesniegumu atlases kārtās un kā pakalpojumu sniedzējiem piedalīties projektos ar plānoto finansējuma apmēru 195 milj. EUR.

(1146) Lai veicinātu biedrību, nodibinājumu un sociālo partneru iesaistīšanos pakalpojumu sniegšanā, katra SAM ietvaros tiks vērtēta iespēja minētajiem finansējuma saņēmējiem nodrošināt valsts budžeta līdzfinansējumu vai 100 % KP fondu atbalstu.

8. ATBALSTA KOORDINĀCIJA STARP FONDIEM

- (1147) ESI regulās, EK pozīcijas dokumentā tiek uzsvērta ESI fondu un pārējo ES un citu ārvalstu finanšu instrumentu koordinācija, savstarpēja papildinātība un sinerģija. Nepieciešama investīciju vispusīga koordinācija, lai nodrošinātu to nepārklāšanos, lai ieguldījumi būtu savstarpēji papildinoši un veicinātu stratēģijas “Eiropa 2020”, ESSBJR definēto mērķu sasniegšanu.
- (1148) ESI fondu plānošanas dokumentu izstrāde 2014.–2020.gadam notiek pamatā uz NAP 2020 noteiktajām prioritātēm un mērķiem, un ieviešanas instruments ir valsts un pašvaldību budžeta līdzekļi, KP un kopējās lauksaimniecības politikas fondu, un citu ES budžeta instrumentu investīcijas, ES un citu ārvalstu finanšu palīdzības instrumenti, un privātais finansējums, līdz ar to, FM kā PL izstrādātāja sadarbībā ar PKC un ZM veic visu augstāk minēto dalītā pārvaldībā esošo finanšu resursu koordinēšanu, nodrošinot uz PL definētajiem mērķiem vērstas investīcijas.
- (1149) Papildus, lai nodrošinātu NAP 2020 uzraudzību un ESI fondu un pārējo ārvalstu finanšu instrumentu un palīdzības koordinācijas principa ievērošanu un integrētu teritoriālo attīstību, FM izveidos PL vadības grupu. Tās ietvaros tiks nodrošināta PL paredzēto un īstenošanā esošo pasākumu un rezultātu augstāka līmeņa virsuzraudzība un koordinācija, nodrošinot visu nozaru ministriju, Valsts kancelejas, plānošanas reģionu un sadarbības partneru iesaisti.
- (1150) KP fondu DP ir izveidota UK, kas ļauj nodrošināt plānoto investīciju koordināciju, vienuviet koncentrējot informāciju par visiem trīs KP fondiem. Lai nodrošinātu prioritāro virzienu administrēšanu, efektīvāku ieviešanu un uzraudzību, tiks izveidotas UK apakškomitejas. Apakškomiteju mērķis ir nodrošināt nozaru ministriju, plānošanas reģionu un sadarbības partneru sadarbību, informācijas apmaiņu un iesaisti SAM plānošanā, projektu iesniegumu kritēriju noteikšanā, ieviešanas nosacījumu noteikšanā, to ieviešanā, uzraudzībā, un nodrošināt savlaicīgu identificēto plānošanas un īstenošanas problēmu risināšanu, veicinot efektivitāti.
- (1151) Valsts atbalstam piešķiršanas brīdī ir jāatbilst spēkā esošajām valsts atbalsta procedūrām un noteikumiem, identificējot, kuram EK dokumentam valsts atbalsta jomā atbilst pasākumi.
- (1152) Būtiska ir KP fondu koordinācija ar ELFLA, EJZF, ETS programmu un citu ārvalstu finanšu palīdzību, kā arī KP fondu ieguldījumu savstarpējā koordinācija, nodrošinot ETS programmu savstarpējo sinerģiju un nepārklāšanos ar DP, kā arī atbilstības nodrošināšana ESSBJR noteiktajiem mērķiem un prioritātēm.
- (1153) Lai nodrošinātu koordināciju ar ELFLA un EJZF, DP sagatavošanas gaitā FM konsultējās ar minēto nozaru atbildīgo ministriju, ZM, par plānošanas dokumentos iekļaujamajiem pasākumiem un nosacījumiem finansējuma saņemšanai. DP ieviešanas gaitā koordinācija tiks nodrošināta, vadošās iestādes pārstāvim piedaloties ELFLA un EJZF uzraudzības komitejās (vadības grupās), kā arī ZM pārstāvim piedaloties UK. Koordinācija un demarkācija LAP 2020 ieviešanas laikā tiks nodrošināta, ZM sadarbojoties ar FM atbalsta pasākumu īstenošanu regulējošo normatīvo aktu izstrādes procesā, nosakot detalizētus atbalsta saņemšanas nosacījumus, saskaņojot atbilstības un projektu atlases kritērijus, kā arī nodrošinot sadarbību un informācijas apmaiņu maksājumu aģentūru līmenī visā programmu īstenošanas un uzraudzības laikā.
- (1154) Latvija ir iesaistījusies trīs ETS programmās (Igaunijas-Latvijas pārrobežu sadarbības programma, Latvijas-Lietuvas pārrobežu sadarbības programma, Centrālā Baltijas jūras reģiona pārrobežu sadarbības programma), kā arī divās Eiropas Kaimiņattiecību instrumenta programmās (Latvija-Lietuva-Baltkrievija un Latvija-Krievija). Attiecībā uz ETS programmu, VARAM izveidojusi ETS programmu konsultatīvo darba grupu, iesaistot ministriju pārstāvjus, PKC, plānošanas reģionus un sociālos partnerus ar uzdevumu uzraudzīt ETS programmu sagatavošanas procesu un sasaisti ar NAP 2020. ETS programmu prioritātes noteiktas atbilstoši Latvijas nacionālajai pozīcijai un ETS noteiktajām prioritātēm visām dalībvalstīm. Ņemot vērā iespējamo ETS un KP fondu DP pārklāšanos, ar FM tiek un tiks saskaņotas visas ETS programmas, nodrošinot KP abu mērķu koordināciju. ETS programmu ieviešanai un uzraudzībai tiks piemērota līdzšinējā 2007.–2013.gada plānošanas perioda pieredze. Attiecīgi

tiks izveidota ETS programmu nacionālā apakškomiteja, kas nodrošina padomdevēja funkcijas nacionālajai atbildīgajai iestādei par iesniegto projektu atbilstību nacionāliem un reģionāliem plānošanas dokumentiem, to prioritātēm, Latvijas partneru iesniegto projektu iesniegumu atbalstīšanu vai noraidīšanu, papildus nosacījumu izvirzīšanu finansējuma piešķiršanai attiecīgās programmas uzraudzības komitejā. Informācijas pieejamības nodrošināšanai par ETS programmu ietvaros atbalstītajām darbībām, nacionālā atbildīgā iestāde informēs citas ESI fondu un finanšu instrumentu ieviešanā iesaistītās institūcijas.

- (1155) Lai pārraudzītu pašvaldību īstenoto projektu secīgu īstenošanu, VARAM, pildot savu pašvaldību darbības attīstības funkciju, nodrošina pašvaldību attīstības programmu saskaņošanu, kā arī nodrošina Koordinācijas padomes (sadarbības un koordinēšanas mehānisms ar plašu dalībnieku loku, t.sk. KP fondu ieviešanā iesaistītās institūcijas un sociālie partneri) darbību, tādējādi novēršot ESI fondu atbalsta pārklāšanās risku. Tāpat, lai nodrošinātu integrētu plānošanu un KP fondu ieviešanu, būtiski ņemt vērā izaugsmes izaicinājumus un koordinēt plānotās investīcijas ar pašvaldību organizācijām, skaņojot SAM ieviešanas nosacījumus un normatīvo regulējumu ar minētajiem partneriem, jo īpaši transporta, vides, nodarbinātības, izglītības un sociālās iekļaušanas jomās, lai nodrošinātu nepieciešamo ieguldījumu precīzāku identificēšanu un efektīvāku plānošanu, nodrošinot vienlīdzīgu attieksmi visiem finansējuma saņēmējiem.
- (1156) Latvijas iesaiste ESSBJR īstenošanā ir aprakstīta DP 4.5.apakšsadaļā “Mehānisms, kas nodrošina koordināciju ar Eiropas Savienības stratēģiju Baltijas jūras reģionam (ESSBJR)”.
- (1157) Detalizētāka informācija par ESI fondu un dažādu EK tiešās un dalītās pārvaldības finanšu instrumentu savstarpējo papildinātību un sinerģiju pieejama PL 2.1.apakšsadaļā “Atbalsta koordinācija”.

9. EX-ANTE NOSACĪJUMI

(1158) Atbilstoši Vispārējās regulas 96. panta 6. punktam informācija par ex-ante nosacījumu izpildi iekļauta PL 2.3. nodaļā “Kopsavilkums par Ex-ante nosacījumu izpildi”.

10. ADMINISTRATĪVĀ SLOGA MAZINĀŠANA FINANSĒJUMA SAŅĒMĒJIEM

(1159) Lai nodrošinātu administratīvā sloga mazināšanu 2014.–2020. gada plānošanas periodā, tiks nodrošināts pasākumu kopums, kas atvieglos finansējuma saņēmēju slogu, sākot ar projektu plānošanas posmu un turpinot ar to ieviešanu un ilgtspējas nodrošināšanu.

(1160) KP fondu administrēšanā tiks pilnveidota vadības un kontroles sistēma, samazinot administrēšanā iesaistīto iestāžu skaitu līdz vienai centrālajai iestādei, plānošanas un analītiskās kapacitātes nodrošināšana KP fondu vadības sistēmā, labāka plānotā atbalsta koordinācija; sadarbība starp iestādēm, koordinācija un veicamo funkciju nedublēšanās, panākot efektīvu KP SAM plānošanas procesa sasaisti ar politikas plānošanas dokumentos noteiktajiem mērķiem un sasniežamajiem rezultātiem un nodrošinot savstarpēji saistītu SAM secīgu īstenošanu un attiecīgu finansējuma plānošanu¹⁷⁸; efektīvāka uzraudzības un kontroļu sistēmas izveide, t.sk. e-kohēzijas ieviešana; sinerģija starp dažādām politiku atbalsta shēmām (KP fondu plānošanas dokumentu līmenī investīciju koordinācija un dubultā finansējuma riska mazināšana); izvērtējumu un pētījumu lomas stiprināšana. Veikta efektīvāka partneru un nevalstiskā sektora iesaiste KP fondu plānošanā un apguvē.

(1161) Faktori, kurus jāņem vērā, attīstot KP fondu vadības sistēmu, saistāmi ar centralizācijas līmeņa palielināšanu, precīzāk nosakot operatīvo darbību procedūras īstenošanas iestādēm, centralizējot un paplašinot informācijas sistēmas lietojumu līdz finansējuma saņēmējam, kā arī labāk koordinējot aktivitātes, kas tiek veiktas kontroles funkcijas ietvaros.¹⁷⁹

(1162) 2007.–2013. gada plānošanas perioda ietvaros jau ir veikta virkne būtisku pasākumu sistēmas pilnveidošanai:

- 1) stiprināta vadošās iestādes kontrole, virsuzraudzība un iekšējā audita loma KP fondu sistēmā, noteikta nacionālā procedūra izdevumu deklarēšanas apturēšanai EK, nodrošinot lielāku pārliecību EK par kontroles sistēmas drošumu Latvijā;
- 2) optimizēta un vienādotā prakse pārbaužu veikšanai projektu īstenošanas vietās, pieļaujot maksājumu pieprasījumu pārbaudes veikšanas apvienošanu ar pārbaudi projekta īstenošanas vietā;
- 3) vienādotā prakse neatbilstību administrēšanā un neatbilstoši veikto izdevumu atgūšanā;
- 4) vienkāršota projekta iesniegumu sagatavošana, izstrādājot standartveida veidlapas, paātrināta projekta īstenošana, saīsinot līgumu slēgšanai un projekta grozījumu saskaņošanai atvēlēto laiku;
- 5) noteikta netiešo izmaksu nemainīgā likme projekta administratīvajām izmaksām;
- 6) finansējuma saņēmējiem, kuri ir privātpersonas, avansa maksājuma saņemšanai atļauts atvērt kontu arī kredītiestādē (iepriekš varēja tikai Valsts kasē);
- 7) finansējuma saņēmējam ir mazāks finanšu un kontroles slogs, paredzot iespēju maksājumu pieprasījumu pārbaudes veikt izlases veidā, kā arī skaidri izvirzot prasības attiecībā uz attiecināmo izmaksu pamatojošajiem dokumentiem.

(1163) Pamatojoties uz Valsts kontroles revīzijas, Revīzijas iestādes auditu un izvērtētāju rekomendācijām, galvenie pasākumi, kas ieviešami 2014.–2020. gada plānošanas periodā attiecībā uz administratīvā sloga mazināšanu, ir:

- 1) optimizētas institucionālās sistēmas izveide. Uzsākot jauno plānošanas periodu, sadarbības iestādes funkcijas KP fondu ieviešanā veiks viena institūcija (CFLA).

¹⁷⁸ Ieteikumu par šo pasākumu nepieciešamību ir izteikusi arī Valsts kontrole savā auditā Nr. A 5.1-2-17/2010.

¹⁷⁹ „2007. – 2013. gada plānošanas perioda ES fondu VSID prioritāšu, pasākumu un aktivitāšu ieviešanas efektivitātes vidus posma (*mid-term*) izvērtējums” (Pamata daļa) Izvērtēšanas ziņojums-2011.gads

- 2013.gada 17.decembrī apstiprināts informatīvais ziņojums par vadības un kontroles sistēmu 2014.–2020.gadam;
- 2) izvairīšanās no funkciju pārklāšanās, t.i. normatīvajos aktos skaidri noteikts funkciju sadalījums starp atbildīgajām iestādēm un sadarbības iestādi attiecībā uz funkciju pārdali un atbildībām, tādējādi panākot efektīvāku un drošāku KP fondu ieviešanas sistēmas izveidi, stiprinot vadības un kontroles sistēmu. 2014.gada 3.jūlijā tika pieņemts Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2014.–2020.gada plānošanas perioda vadības likums un līdz 2015.gada martam plānots izstrādāt nepieciešamos MK noteikumus par dažādiem ES fondu vadības posmiem;
 - 3) e-kohēzijas īstenošana. Tiks izveidota viena centrāla IT sistēma visām KP fondu vadībā iesaistītajām iestādēm un projektu iesniedzējiem/finansējuma saņēmējiem. Sistēma tiks veidota uz jau funkcionējošas CFLA projektu vadības informācijas sistēmas bāzes, to papildinot ar jauniem moduļiem atbilstoši Vispārējā regulā noteiktajām un dalībvalsts identificētajām prasībām. 2015.gada sākumā VIS tiks nodrošināta iespēja projektu iesniedzējiem/finansējuma saņēmējiem elektroniski tiešsaistes veidā iesniegt projekta iesniegumu, maksājuma pieprasījuma prognozes, maksājuma pieprasījumus un to pamatojošos dokumentus, piekļūt projektu dokumentu arhīvam, elektroniski apmainīties ar informāciju ar sadarbības iestādi, apskatīt aktuālāko informāciju par projekta statusu, maksājumiem, pārbaužu rezultātiem un konstatējumiem. Lai samazinātu papīra dokumentu apriti finansējuma saņēmēja un KP fondus administrējošo iestāžu starpā, informāciju, ko finansējuma saņēmējs iesniegs, izmantojot elektroniskās datu apmaiņas risinājumu, atkārtoti vairs nebūs jāiesniedz papīra dokumenta veidā;
 - 4) vienotu standartu ieviešana. Tiks veidota vienota prakse un principi starp KP fondu administrēšanā iesaistītajām iestādēm, nodrošinot vienotu pieeju kontrolēm un uzraudzībai, samazinot finansējuma saņēmēju iesniedzamo pamatojošo dokumentu apjomu, izstrādājot standarta līguma formu utt., tādējādi atvieglojot iestāžu, finansējuma saņēmēju darbu un mazinot neatbilstoši veikto izdevumu rašanās risku KP fondu projektos. Tiks noteikti vienoti projektu iesniegumu vērtēšanas kritēriji, lai samazinātu administratīvo slogu projektu iesniegumu izvērtēšanas kritēriju izstrādes un grozījumu procesā un lai veicinātu noteiktību to piemērošanā. Papildus nozarē tiks izstrādāti specifiskie projektu iesniegumu vērtēšanas kritēriji;
 - 5) lai veidotu vienotu praksi apstrīdēto sadarbības iestādes lēmumu izskatīšanā, un pastiprinot sadarbības iestādei deleģēto uzdevumu izpildes uzraudzības kvalitāti, turpmāk apstrīdētos sadarbības iestādes lēmumus izskatīs vadošā iestāde, nevis atbildīgā iestāde kā iepriekšējā plānošanas periodā;
 - 6) vienkāršoto izmaksu plašāka piemērošana, lai finansējuma saņēmējiem nebūtu jāatskaitās par katru iztērēto eiro un jāsniedz visi izmaksu pamatojošie dokumenti. Plānots veikt izvērtējumu, kura ietvaros analizēs vienkāršoto izmaksu piemērošanas pieredzi 2007–2013.gada plānošanas periodā un iespēju piemērot dažādus vienkāršoto izmaksu veidus KP fondu SAM un līdz 2014.gada beigām sagatavot metodiku vienkāršoto izmaksu izmantošanai;
 - 7) elektronisko iepirkumu sistēmas (EIS) izmantošana (ieviesta no attiecināmības perioda uzsākšanas).

11. HORIZONTĀLIE PRINCIPI (HP)

- (1164) Horizontālās politikas mērķis ir salāgot ekonomiskās, sociālās un vides intereses un nepieciešamību, lai pēc iespējas paplašinātu darbību pozitīvo ietekmi plašākai sabiedrības daļai, tādēļ DP tiek noteiktas divi HP “Ilgtspējīga attīstība” un “Vienlīdzīgas iespējas”.

11.1. Ilgtspējīga attīstība

- (1165) HP “Ilgtspējīga attīstība” īstenošana paredzēta:
- 1) ieviešot specifiskas darbības, kuru mērķi atbilst HP mērķiem, vērtējot projektu sasniedzamos iznākuma un rezultāta rādītājus;
 - 2) piemērojot specifiskus projektu iesniegumu atlases kritērijus, tā nodrošinot prioritāru atbalstu projektiem ar ietekmi ilgtermiņā vides kvalitātes uzlabošanas jomā, (piemēram, projektu iesniegumu vērtējumā paredzot papildu punktus, ja projekta ietvaros tiek plānoti negatīvas ietekmes uz vidi samazinoši pasākumi, tiek plānots piemērot “zaļo iepirkumu” u.c.), kā arī atkritumu apsaimniekošanas hierarhijas īstenošanai, tostarp atkritumu rašanās novēršanai un radīto atkritumu apjoma un bīstamības samazināšanai;
 - 3) paredzot atbalstāmās darbības vides kvalitātes saglabāšanai un negatīvās ietekmes uz vidi samazināšanai MK noteikumos par SAM īstenošanu.
- (1166) UK tiks iesaistīts HP “Ilgtspējīga attīstība” koordinējošās institūcijas pārstāvis.
- (1167) **Vides aizsardzības jomā** augstas vides kvalitātes saglabāšanai un vidē novadītā piesārņojuma samazināšanai tiks īstenoti pasākumi atkritumu un ūdenssaimniecības apsaimniekošanas sistēmu pilnveidošanā, kā arī bioloģiskās daudzveidības aizsardzībā. Atkritumu apsaimniekošanas hierarhija, kas noteikta Direktīvā 2008/98/EC, tiks pielietota kā viens no kritērijiem atkritumu saimniecības projektu atlasē un izvērtēšanā. Uzlabojot kanalizācijas pakalpojumu kvalitāti un pieejamību un pieaugot centralizēto kanalizācijas pakalpojumu saņēmēju skaitam, tiks samazinātas aglomerāciju radītās vidē un tādad arī Baltijas jūrā novadītās piesārņojošo vielu emisijas.
- (1168) **Klimata pārmaiņu samazināšanas un resursu efektīvākas izmantošanas jomā**, lai samazinātu piesārņojošo vielu emisiju daudzumu enerģētikas, rūpniecības un transporta nozarēs, tiks atbalstīta jaunu resursus taupošu inovatīvu tehnoloģiju izstrāde, ražošanas procesu un ēku energoefektivitātes paaugstināšana un energoapgādes infrastruktūras uzlabošana videi draudzīgu rīcību ieviešanai un tehnoloģiju izmantošanai.
- (1169) Būtisks atbalsts transporta pārejai no fosilās degvielas izmantošanas uz jaunākās paaudzes degvielām (2G, 3G) un elektroenerģijas izmantošanu. Svarīga loma ir **risku novēršanas, profilakses un pārvaldības pasākumiem**. 2014.–2020.gada plānošanas perioda ietvaros tiks veikti ieguldījumi vides monitoringa un kontroles, tostarp iekšējo ūdeņu zvejas kontroles, tehniskās bāzes pilnveidošanā un uzlabošanā atbilstoši ES prasībām, sabiedrības zaļās domāšanas veidošanā ilgtspējīgas dzīves veicināšanai.
- (1170) Līdzīgi kā 2007.–2013.gada plānošanas periodā, KP fondu līdzfinansēto projektu īstenošanā tiks ieteikts piemērot “zaļo iepirkumu” saskaņā ar izstrādājamā zaļā publiskā iepirkuma veicināšanas plānā noteiktajām prioritārajām produktu un pakalpojumu kategorijām, iesakot piešķirt papildu punktus šī iepirkuma ieviešanai.
- (1171) HP “Ilgtspējīga attīstība” īstenošanas uzraudzība tiks nodrošināta:
- 1) pēc projektu pabeigšanas, piemērojot SAM ar tiešu pozitīvu ietekmi uz šo HP iznākuma un rezultāta rādītājus, kā arī izvērtējot, vai finansējuma saņēmējs nodrošinājis projektu iesniegumu vērtēšanā ar papildpunktiem novērtēto plānoto pasākumu īstenošanu;
 - 2) projektu piecu gadu pēcieviešanas uzraudzības periodā, apkopojot finansējuma saņēmēju sniegto informāciju atbilstoši projektā sasniedzamajiem mērķiem par vidē

novadīto piesārņojošo vielu emisijām, tostarp SEG (CO₂) emisijām, un par dabas un energoresursu izmantošanas efektivitāti;

- 3) veicot rezultātu monitoringu un pētījumus par KP fondu ieguldījumu ietekmi uz vides kvalitāti.

- (1172) Attīstot infrastruktūru sabiedrisko pakalpojumu (ūdenssaimniecība, energoapgāde un ražošana, atkritumu apglabāšana) nodrošināšanai un efektivitātes uzlabošanai, maksas par pakalpojumu saņemšanu (tarifa) noteikšanā tiek piemērots princips “piesārņotājs maksā”. Šis princips ir arī DRN pamatā.
- (1173) Atkritumu apsaimniekošanas jomā Latvijā pielietotie instrumenti ir **maksa par atkritumu apsaimniekošanu, tarifs par atkritumu apglabāšanu, DRN**, kas īsteno principu “piesārņotājs maksā” un stimulē ražotāju atbildības īstenošanu. Līdz 2015.gadam paredzēts attīstīt iepakojuma apsaimniekošanas sistēmu.
- (1174) Ietekmes uz vides kvalitāti monitorings tiks veikts HP “Ilgtspējīga attīstība” ietvaros. Pirmais ietekmes uz vides kvalitāti ziņojums tiks izstrādāts saskaņoti ar ziņojumu HP “Ilgtspējīga attīstība” iesniegšanai EK 2018.gada decembrī.
- (1175) NAP 2020 vides pārskatā iekļauta t.s. “nulles alternatīva” – sniegta informācija par iespējamajām izmaiņām Latvijas dabas resursos, vides kvalitātē un nozaru griezumā, ja attiecīgais plānošanas dokuments netiku ieviests. KP fondu investīciju iztrūkums DP kontekstā attiecīgi skatāms iepriekš minētā dokumenta ietvaros.
- (1176) **Tehniskās palīdzības** prioritāro virzienu un SAM ieviešana tieši nav saistāma ar HP “Ilgtspējīgas attīstības”, tomēr tiks ievēroti ilgtspējīgas attīstības principi, tai skaitā iepirkumu jomā un ieviešot e-pārvaldi.

11.2. Vienlīdzīgas iespējas un nediskriminācija

- (1177) Pārskats par Latvijā spēkā esošo politikas plānošanas dokumentu un normatīvo aktu ietvaru, kā arī to īstenošanas un uzraudzības praksi **vienlīdzīgu iespēju un nediskriminācijas jomā** sniegts PL 1.5.2.apakšsadaļā. Savukārt šajā un nākamajā DP apakšsadaļā konkrētāk aprakstītas plānotās KP fondu atbalsta aktivitātes.
- (1178) Lai nodrošinātu EK regulu priekšlikumos noteikto horizontālo principu¹⁸⁰ – dzimumu līdztiesība, nediskriminācija, pieejamība –ievērošanu, tie tiks koordinēti vienotā ietvarā, proti, kā **HP “Vienlīdzīgas iespējas”**. HP “Vienlīdzīgas iespējas” koordinēšanai tiks piesaistīti nepieciešamie cilvēkresursi, t.sk. eksperts dzimumu līdztiesības jautājumos.
- (1179) Ņemot vērā Latvijas starptautiski uzņemtās saistības, ratificējot ANO Konvenciju par personu ar invaliditāti tiesībām, kā arī ievērojot Vispārējo regulu un Vienotajā stratēģiskajā ietvarā noteikto prasību vadošajām iestādēm nodrošināt KP fondu līdzfinansēto un sabiedrībai paredzēto izstrādājumu, preču, pakalpojumu un infrastruktūras pieejamību personām ar invaliditāti, 2014.–2020.gada plānošanas periodā īpaša uzmanība tiks veltīta, lai nodrošinātu KP fondu atbalstītās fiziskās vides, transporta, IKT, citu sabiedrībai paredzēto objektu un pakalpojumu pieejamības uzlabošanu personām ar invaliditāti. To paredzēts panākt, iesaistot vides pieejamības ekspertus KP fondu projektu tehniskās dokumentācijas izstrādes procesā un projektu īstenošanas un uzraudzības procesos, kā arī sekojot, lai attiecināmos gadījumos KP fondu projekti paredzētu darbības un izmaksas projekta rezultātu pieejamības nodrošināšanai.
- (1180) DP ietvaros plānotas darbības, lai veicinātu piekļuvi KP fondu finansējumam un mazinātu sociālās atstumtības risku, jo īpaši, šādām iedzīvotāju grupām:
 - 1) personām ar invaliditāti (atbalstot subsidētu darbavietu izveidi un darbu sociālajos uzņēmumos, paredzot atbalsta personāla – surdotulku, asistentu – pakalpojumus, piedaloties aktīvās nodarbinātības pasākumos, attīstot un īstenojot profesionālās rehabilitācijas programmas, nodrošinot KP fondu atbalstītās infrastruktūras un pakalpojumu pieejamību, veidojot tehnisko palīglīdzekļu apmaiņas fondu izglītības

¹⁸⁰ Vispārējā regula, 1303/2013, 7. pants

- iestādēm, attīstot sociālās aprūpes, kā arī sociālās rehabilitācijas pakalpojumus dzīvesvietā u.c.);
- 2) gados vecākiem bezdarbniekiem un nodarbinātajiem (piedāvājot aktīvās darba tirgus politikas pasākumus – tālākizglītību, darba tirgū nepieciešamo prasmju apguvi un pilnveidi, informāciju un konsultācijas darba drošības jomā u.c.);
 - 3) jauniešiem, kas nemācās un nestrādā (ar ESF atbalstu īstenojot izglītības un nodarbinātības pasākumus Jauniešu garantijas ietvaros);
 - 4) bērniem un jauniešiem, kuri saņem ārpusģimenes aprūpi vai pamet to (atbalstot ģimenes aprūpei pietuvinātus pakalpojumus, ar ERAF atbalstu izveidojot “jauniešu mājas” ārpusģimenes aprūpē esošajiem jauniešiem u.c.);
 - 5) preventīvi pasākumi nabadzības vai sociālās atstumtības riskam pakļautajiem bērniem un jauniešiem (izglītības pieejamībai un agrīnas skolas pamešanas gadījumu skaita mazināšanai).
- (1181) UK tiks iesaistīts HP “Vienlīdzīgas iespējas” koordinējošās institūcijas pārstāvis un biedrību un nodibinājumu pārstāvji, lai sniegtu viedokli par vienlīdzīgu iespēju un nediskriminācijas aspektiem.
- (1182) HP “Vienlīdzīgas iespējas” īstenošanas uzraudzība tiks nodrošināta, veicot rezultātu monitoringu un pētījumus par dzimumu līdztiesības integrēto pieeju un KP fondu ieguldījumu ietekmi uz vienlīdzīgu iespēju mērķu sasniegšanu.
- (1183) Ievērojot dzimumu līdztiesības integrēto pieeju (*gender mainstreaming*), DP ieguldījums sieviešu un vīriešu līdztiesības veicināšanā tiks nodrošināts, īstenojot pasākumus, kas vērsti uz dzimumu aspekta integrēšanu nozaru politikās (izglītība, veselība, vide, saimnieciskā darbība u.c.), t.sk. nodrošinot kvalitatīvu analīzi par situāciju konkrētajā nozarē no dzimuma perspektīvas. HP “Vienlīdzīgas iespējas” ietvaros tiks veicināta KP fondu administrēšanā iesaistīto speciālistu, kā arī projektu iesniedzēju un projektu vērtētāju izpratne par dzimumu līdztiesības aspekta ievērošanu un īstenošanu projektos.
- (1184) LM kā par HP “Vienlīdzīgas iespējas” atbildīgā ministrija, piesaista papildu partnerus, lai veiksmīgi nodrošinātu HP ievērošanu plānošanas dokumentu izstrādes procesā. 2012.gada septembrī un 2013.gada 21.februārī notika Invalīdu lietu nacionālā padome. Sanāksmēs piedalījās pārstāvji no Latvijas Invalīdu biedrības, Latvijas Nedzirdīgo savienības, Latvijas Neredzīgo biedrības, Latvijas asociācijas “Rūpju bērns”, Invalīdu un viņu draugu apvienības “Apeirons”, Latvijas kustības par neatkarīgu dzīvi resursu centrs cilvēkiem ar garīga rakstura traucējumiem “Zelda”. Tikšanās bija informatīvas, LM sniedza savu redzējumu par nākamo plānošanas periodu, aktuālo informāciju par KP fondu plānošanas dokumentu izstrādi, diskutēja par nepieciešamajām aktivitātēm, tika uzklauti priekšlikumi par atbalsta jomām.
- (1185) Specifiskās darbības, kas vērstas uz HP ieviešanu, iekļautas to SAM aprakstos, kam identificēta tieša pozitīvā ietekme uz horizontālo prioritāti. Savukārt detalizētākā informācija par ietekmes pakāpi, atbilstošajām specifiskajām darbībām un rādītājiem tiek noteikta nacionālā līmeņa normatīvajos dokumentos.

11.3. Vīriešu un sieviešu līdztiesība

- (1186) Atbilstoši ESF regulas 7.pantā noteiktajam, visos DP aspektos un sagatavošanas, uzraudzības, īstenošanas un novērtēšanas posmos savlaicīgi un saskaņoti tiks ņemti vērā dzimumu līdztiesības mērķi, vienlaikus nodrošinot specifiskas darbības, kas veicina sieviešu finansiālo neatkarību, izglītību, kvalifikācijas celšanu, darba un ģimenes dzīves saskaņošanu abu dzimumu pārstāvjiem, sieviešu un vīriešu veselības rādītāju uzlabošanu, dzimumu lomu un stereotipu mazināšanu, sabiedrības un speciālistu izglītošanu par dzimumu līdztiesības principa nozīmi un integrēšanu visās dzīves jomās.
- (1187) Piemēram, SAM, kuru ietvaros ir paredzētas mērķa grupu apmācības, mācību materiālu izstrāde vai pilnveidošana, apmācību un mācību materiālu saturā tiks integrēti vienlīdzīgu iespēju jautājumi, tādi kā vienlīdzīgas iespējas neatkarīgi no dzimuma, vecuma, invaliditātes, etniskās piederības un citiem diskriminācijas veidiem (9.1.4., 9.2.1., 3.4.2.SAM). Specifiskas apmācības par ES tiesību aktiem un politiku dzimumu līdztiesības jomā, kā arī integrēto pieeju dzimumu līdztiesības nodrošināšanai tiks īstenotas ESI fondu pārvaldībā un kontrolē iesaistīto iestāžu personālam 11.prioritārā virziena “Tehniskā palīdzība “ERAF atbalsts KP fondu ieviešanai un vadībai” un 12.prioritārā virziena “Tehniskā palīdzība “KF atbalsts KP fondu ieviešanai un vadībai”” ietvaros. Informatīvas un izglītojošas aktivitātes par vīriešu un sieviešu līdztiesību un dzimumu līdztiesības integrēto pieeju plānots īstenot 9.1.4.SAM “Palielināt diskriminācijas riskiem pakļauto iedzīvotāju integrāciju sabiedrībā un darba tirgū” ietvaros.
- (1188) Integrējot pašvaldību attīstības programmās un projektu iesniegumos tiks apzināta situācija no dzimuma aspekta, piemēram, kādi ir nodarbinātības rādītāji sievietēm un vīriešiem konkrētā pašvaldībā.
- (1189) Sabiedrības informēšanas pasākumi par ietekmi uz vidi tiks īstenoti, ņemot vērā dzimuma aspektu, piemēram, ja ir paredzēta sabiedrības informēšana par atkritumu šķirošanu, tiks ņemti vērā socioloģiskie pētījumi vai aptaujas par sieviešu un vīriešu atšķirīgo rīcību un vajadzībām attiecībā uz dabas resursu izmantošanu (5.4.2.SAM).
- (1190) Organizējot karjeras izvēles atbalsta un profesionālās apmācības pasākumus bezdarbniekiem, tiks īstenotas darbības, kas mazina aizspriedumus par kādu no dzimumiem noteiktā profesionālā jomā (piemēram, “dzimumam netipiskas profesijas”, “neatbilstošs amats vai nodarbošanās” u.c.) (7.1.1., 7.2.1.SAM).
- (1191) Sagatavojot darba tirgus prognozes par tautsaimniecībā nodarbināto struktūru un darbaspēka piedāvājumu, informācija, kur iespējams, tiks analizēta sadalījumā pēc dzimumiem (7.1.2.SAM).
- (1192) Tiks īstenoti izglītošanas un informēšanas pasākumi par elastīgu nodarbinātības formu izmantošanu un darba tiesību un darba aizsardzības nodrošināšanu (7.3.1.SAM) un pasākumi gados vecāku nodarbināto ilgākai palikšanai darba tirgū (7.3.2.SAM).
- (1193) Veselības jomas attīstības projektos tiks īstenotas darbības, kas vērstas uz atšķirību mazināšanu sieviešu un vīriešu paredzamajā mūža ilgumā, piemēram, sabiedrībā valdošo stereotipu un priekšstatu maiņas pasākumi par sievietes un vīrieša lomām un tām atbilstošu uzvedību attiecībā uz rūpēm par savu veselību un dzīvesveidu, īpaši izdalot vīriešus kā specifisku mērķa grupu. Tiks veicināts dzimumu līdzsvars ārstniecības personāla piesaistē, kā arī specifiski pasākumi viena vai otra dzimuma veselības uzlabošanai, uzrunājot atsevišķi vīriešu un sieviešu mērķauditoriju (9.2.4., 9.2.5. SAM).
- (1194) **Lai mazinātu dzimumu segregāciju izglītības nozarē, tiks īstenotas šādas specifiskas darbības.**
- (1195) Veidojot kopīgas studiju programmas, sadarbībā ar karjeras konsultantiem, ģimnāzijām, vidusskolām un darba devējiem, tiks īstenoti pasākumi, lai ieinteresētu mazāk pārstāvēto dzimumu izvēlēties attiecīgās STEM studiju programmas (8.2.1.SAM).

- (1196) Akadēmiskā personāla kapacitātes celšanā un piesaistē tiks ievērots vienlīdzīgu iespēju un pozitīvās diskriminācijas princips, piesaistot mazāk pārstāvēto dzimumu konkrētā augstskolā un zinātnes jomā (8.2.1., 8.2.2.SAM).
- (1197) Izglītības pētījumi, rezultātu analīze un ieteikumu izstrāde tiks veikta ņemot vērā dzimuma, vecuma, invaliditātes un etniskās piederības aspektu (dati vākti, analizēti, ieteikumi izstrādāti arī dzimuma aspektā). Izstrādājot monitoringa sistēmu, tiks vākti un apkopoti dati par zēnu un meiteņu sasniegumiem pārbaudes darbos, olimpiādēs u.c. (8.3.6.SAM).
- (1198) Izstrādājamo mācību un metodisko materiālu saturs nevairo stereotipus par kādas profesijas piemērotību sievietēm vai vīriešiem, bet tieši otrādi, tiks iekļauti jautājumi par vienlīdzīgām iespējām zēniem un meitenēm neatkarīgi no dzimuma, jo īpaši, kas attiecas uz profesionālās studiju jomas vai profesijas izvēli, tādā veidā mazinot darba tirgus segregāciju pēc dzimuma.
- (1199) Pedagoģiskā personāla apmācību saturā tiks iekļauti arī jautājumi par vienlīdzīgām iespējām sievietēm un vīriešiem, novecojušu stereotipu laušana un mūsdienīgu uzskatu veicināšana, kā mazināt skolas pamešanu zēnu vidū un ieinteresēt meitenes un zēnus par netipisku profesiju izvēli, vienlīdzīgas attieksmes jautājumi pret mazāk pārstāvēto dzimumu konkrētā profesionālajā jomā u.c. (8.4.1.SAM).
- (1200) Papildus specifiskās darbības, kas vērstas uz vīriešu un sieviešu līdzdalības jautājumiem skatīt attiecīgo SAM aprakstos.

12. PIELIKUMU SARAKSTS

1. Kopsavilkums
2. Projektu atlase
3. Lielo projektu saraksts
4. Darbības programmas izstrādē iesaistītie partneri
5. Darbības programmas izstrādē iesaistīto partneru būtiskākie komentāri
6. ERAF ieguldījumi Latvijā īstenoto profesionālās izglītības programmu mācību infrastruktūras modernizēšanai 2007.–2013.gada un 2014.–2020.gada plānošanas periodā
7. Koordinācija ar Eiropas Savienības stratēģiju Baltijas jūras reģionam (ESSBJR)

Finanšu ministrs

J.Reirs

27.01.2015 10:59
95180
K.Virse
67095479, Karina.Virse@fm.gov.lv